

۲۰۲۳

چوکا

خاپه روکی یادده وه رییه گان

حازم عهلی کوتک

یادداشت و بیره وهری

منتدی إقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

خاپه روکی ياده وهرييه كان

حازم عهلی كوتك

کتبخانی چوارچرا
سلیمانی سہ ماہی شہ قاسمی مہولہ وی
فہرعی سہ عید تہا کو بی
۰۷۵۰۱۱۲۸۲۸۸ - ۰۷۷۰۱۵۷۵۰۶۷
Ktebxei chwarchra

خاپه روکی یاده وه رییه کان

حازم عهلی کوتک

چاپی یه که م

۲۰۲۳

ناوی کتیب: خاپه روکی یاده وه ریبه کان
نووسه ر: حازم عهلی کوتک
بابه ت: یاداشت و یاده وه ری
تایپ: هه ندرین شیخ راغب
پیداچوونه وه و ریکخستن: ئارارات ئه حمه د
قه باره: ۲۱-۱۴
چاپخانه: چوارچرا
چاپی به که م: سالی ۲۰۲۳
توبه تی چاپ: به که م

له به رتوبه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان ژماره سپاردنی (؟)
سالی (۲۰۲۳) پیدراوه.

نیوهرۆک

- ۱۰..... پروونکردنه وه یه کی پتویست
- ۱۲..... پیتشه کی
- ۱۶..... فوغان بۆ مهینه تیه کان
- ۲۵..... چۆن سوننهت کرام!
- ۳۰..... له چاوه پروانی سبهینه یه کدا
- ۳۶..... باپیرم تایه هه للاج
- ۳۹..... سویند خواردن
- ۴۱..... مردنی فه ره هاد
- ۵۱..... زیندانیکردنی باپیرم
- ۵۷..... ههچ له باردا نه بوو
- ۵۹..... ههستره قوله له کاتی ئالیک پینه دانی
- ۶۱..... شه و تا
- ۶۳..... قاله
- ۸۲..... بزمووک
- ۸۳..... شونه لگر
- ۸۷..... مامۆستاکه م
- ۸۹..... تهیره! عه لیت چی لیکرد؟
- ۹۴..... مادی و میسالی
- ۹۵..... بام هاوینان به (هه للاج) بیه وه خه ریکبوو
- ۹۸..... خه و بینین به پاره وه
- ۱۰۰..... عاملانن
- ۱۰۳..... مه لانه فته کتیه؟
- ۱۰۵..... عیشق

۱۱۲.....	ياسين حاجى تايەر.....
۱۱۶.....	مام سەدىق.....
۱۲۲.....	كۆپتەرو سووتاندنى نامەكان.....
۱۲۳.....	زەنگەسۆرە.....
۱۲۵.....	گۈمەشىن، گۈندىك بۇ بازگەي پېشمەرگە.....
۱۲۷.....	شەھىد ئىسماعىل چەمەزەردە.....
۱۲۷.....	براكوزى.....
۱۳۲.....	پەسەندنامە.....
۱۳۳.....	مەملەكەتى من بۇنى جياوازە.....
۱۳۴.....	لەدوای شىخ ئەحمەدى بارزان.....
۱۳۴.....	رېئوى و چەقەلى دووپى.....
۱۳۵.....	مام كاوتىس.....
۱۳۹.....	تورەبوونىكى بە رووكەش، لەنيو زەردەخەنى ناخدا.....
۱۴۲.....	نەورۆزى شاخ.....
۱۴۵.....	مبادەرە.....
۱۵۴.....	مەزنە مروّف.....
۱۵۸.....	يەكسانى.....
۱۶۰.....	سەراوبن.....
۱۶۲.....	پۇلا رواندى.....
۱۶۵.....	زرىكەى ھەوالىك كە نانوسرىتەوہ.....
۱۶۸.....	نەخۇشىي ھەلمەت و دكتورە ساهيرە.....
۱۷۱.....	ھۆكى، گۈندى پشیلەكان.....
۱۷۴.....	پېشمەرگە و شوینەوار.....
۱۷۶.....	كىمىاباران.....
۱۷۹.....	پلەبەندى مروّفەكان.....

- ۱۸۱..... له کانی تهلان بۆ گويزی
- ۱۹۱..... ناپاکیک، له دهريای تاوانه کانی خویدا خنکا
- ۲۰۵..... کانه بی گچکه
- ۲۰۶..... مه لا جه لال و مامز و زوهره، کین؟
- ۲۰۸..... سه بهند
- ۲۱۰..... سروه، بۆ مه رگی په ره سینکه یه ک
- ۲۱۳..... ماف و ئه رک
- ۲۱۵..... پیخوستکردنی که رامهت
- ۲۱۸..... مامۆستام هاوړی عه لی کوتک
- ۲۲۳..... راویژکار
- ۲۲۵..... ئه و پیاوه ی که ببووه باوکمان
- ۲۴۲..... مژده
- ۲۴۵..... چه سه نه گیل
- ۲۴۸..... رۆیشتن به نیو دۆزه خدا بۆ له تیک نان
- ۲۷۳..... نغروبوونی کۆمه لگا
- ۲۷۶..... ئازاره کانی گه و جاندن
- ۲۷۸..... گه واهی تیرۆرکردنیکی به کۆمه ل له دواى ۲۷ سال
- ۲۷۹..... ((له پیناو راستیدا
- ۲۸۵..... جاش
- ۲۸۷..... خوینه ری قه درگران!
- ۲۸۸..... دهسته ی به ناو ده ستپاکی
- ۲۸۹..... سه روکی دهسته جه نابی حاکم!
- ۲۹۰..... سوتانی به ره می جوتیاران
- ۲۹۲..... دیل کوشتن
- ۲۹۴..... دانپیدانانی چه ند گورگه میتشیک

۲۹۶.....	کۆچ
۳۰۰.....	پیشمه رگه
۳۰۲.....	ره وشت
۳۰۴.....	پیس و پاک
۳۰۴.....	سه نگر
۳۰۵.....	نادادی
۳۰۸.....	لپرسینه وه
۳۰۹.....	شوفار
۳۱۰.....	گورگه میش
۳۱۲.....	بیئه لویستی
۳۱۴.....	مروقه کاللا
۳۱۶.....	مروقه بیتسه ره کان
۳۱۷.....	کۆپی به عس
۳۱۹.....	هه راجکردنی نیشتمان
۳۲۱.....	خه ون
۳۲۳.....	شه قوه شین
۳۲۴.....	خوساغنه کردنه وه
۳۲۷.....	ئه زموون
۳۳۶.....	تیبینی:
۳۳۷.....	ئه لبوومی وی نه کان

حازم عهلی کوتک

پیشه که شه به دایکم...

ئهو ژنه‌ی، تا ئه و کاته‌ی سه‌ری نایه‌وه، ئاواته‌خواز بوو هه‌موو کچ
و کورپه‌کانی له ده‌وری خۆی کۆبکاته‌وه. به‌لام به‌داخه‌وه، گۆریشمان
له ته‌ک یه‌کتربییه‌وه نه‌بوو!

سیاس و پیزانینم بۆ...

هه‌موو ئه‌و دۆستانه‌ی که به‌هه‌رشیه‌یه‌ک له شیوه‌کان ده‌ستباریان
له‌گه‌ل گرتووم له ته‌واوکردنی ئه‌م کتیبه‌م، چ له پووی پیدانی زانیاری، چ
ئه‌گه‌ر به‌تایپکردنی په‌ره‌گرافیک ماندووم کردبن، وه‌ک: هه‌ندرین شیخ
راغب، دانا جه‌مال، به‌کر ئاله‌یی، ئارام عه‌لی. هه‌روه‌ها ئارارات ئه‌حمه‌د
که پیداوونه‌وه و ریکه‌ستنی بۆ کتیبه‌که کرد.

پوونكردنه وه يه كى پيويست

خاپەرۆك، پاشەرۆك و پاشه به ره... هه موو ئه و ناوانه، ده كرى به كار بينين بۆ باقىمانده، يان پاشماوهى به ره ميهكى ساغكراوهى دانه ويلاهى وهك: گهنم، جو، برينج، قه زوان، ترش... بۆيه منيش هاتووم ئه و يادەۋەريانهى وهك خاپەرۆك له دواى چاپ و بلاو كردنه وهى كتيبى (۵۷ سال خولانه وه له ژير وه همى شوڤشدا- ۲۰۲۰) ليم به جيمابوون، كو يان بكه مه وه و به جوڤيک ميشكى خوم بگووشم و ئه و پرووداوانهى له زهينمدا تومارن، بيانچوپرينمه سه ر دووتويى ئه و كتيبهى له به ردستت دايه و چوپه بريان بكه م.

له دواى ئه وهى دهستم له بنى جيخونى گيرا و ئه سكويم له بنى مه نجه لى زهينم وه ردا، هه ر ئه وه ندهم لى هه لكراند و ئه و خاپەرۆكه م به دهسته وه هات، كه به چاكم زانى ئه ويش وهك كتيبى يه كه مم (۵۷ سال) هكه، مه جليسى ئازيزانم رووشن بكاته وه. له كو كردنه وهى ئه و خاپەرۆكه دا، هه ولمدا وه ئه وهى شياو و له بار بى، نه يبويزم و بيهينمه حوزوورى ئيوه، جگه له چه ند راز و نهينيه كى زور گرنج و هه ستيار، كه تا كو ئيستا به رگوينى هيجكه س نه كه وتوون، له سينه مدا قوفل دراون، نووكى قه له م ليفه ي هه تيودا پووشى له سه ر هه لنه داونه ته وه، ناچارم بو هه تايه به سه رمورى بيانهيئمه وه و له گه ل خوم بيانبه مه ژير گل و ده ستى كه سيان نه گاتى، چونكه، هيج سووديك به تووى خوينه ر و هيجكه سىكى ديكه و، به رژه وه ندى گشتى ناگه يه نى. وه مه به ستيشم له ياداشتكردى ئه و پروودا و به سه ره اتانه، ئه وه

حازم علی کوتک

نییه چیلکه له میژووویهکی شهرمهزار و شهرمئاوهرهوه وهربدهم، یان دهرخونه لهسهه ئهه و زیرابه هیئنجهینه ههلبدهمهوه، که پوووی هیچ مهجلیستیکی نییه، بهلکو ئامانجم له نوسینیان ئهوهیه دهمهوی میژووویهک تپۆ بکهه که لهسهه درۆ و ناپاکی بنیادنراوه.

به پیچهوانهیی ئهوانهیی که لهپیناوی سهبهتهیی نانی چاوشوپی، نووسینهکانیان کردۆته سههچاوهیی بژیوی و خویشگوزهرانی خویمان و نانیکی پیس دهرخواردی مندالهکانیان ددهن! بو بهرژهوهندی دهسهلاتداران، میژوووی پووداوهکان بهراوهژوو دهکهنهوهو ئارایشتیکی ساختهکارانهیان دهکهن.

خوینهری زرنهگ و پیتۆلی کورد! تۆیش ئازادیت که چۆنم لێوهردهگریت!

حازم علی کوتک

رانیه شوپاتی ۲۰۲۳

پيشه كى

خاپەرۆكى پووداو و يادوه ريبه به جىماوه كان، له ميژساله ختووكه ي پووحم ددهن، بو ئه وهى چىديكه ليرهو له وى به پرشوبلاوى نه كه ون، هه ليا نگر مه وه وه ده خورجيني ك، كه شكولتيكيان ئاختم.

هه تاوه كو پوژگار كو نتر ده بيت، ئه و خاپەرۆكه بينازانه پرسيارگه ليكي نوى له هزرمد ده پروينن. ئاخ، يادوه ريبى مرؤقه كان هه رگيز كو ن نابن و كال نابنه وه! ئه و خاپەرۆكانه ش، ساله هاى ساله له پهريزى زه ينمدا كه وتوون و چاوهر يمن هه ليا نگر مه وه. ئه و گو له گه نمه به جىماوانه، له پيريدا جوانتر ده بينم، ريك به چه شنى شه راب، هه تاوه كو كو نتر ده بن، به هادارتر ده بن له لام.

خاپەرۆكى يادوه ريبه نابالق و به مرادنه گه يو وه كان، له مه زراى خه ون و خولياو هه ستى خاوينى مندا لانه مه وه فرچكيان گرتو وه، كاملبو وه كان، له وانن به جو ريك وه كو زه روو به ديوارى زه ينمه وه نوساون ليم بوونه ته قيرى كه واى سپى و ته وقى عه زازيل، وه كو كابووس به كو لى خه يالمه وه نايه نه خوار و له يه خه م نابنه وه، بو يه په نام برده بهر نوسينه وه يان، بو ئه وهى له ئه ستوى خو ميان دارنم و به ئه ستوى ميژوويه كى شه رمه زاريانه وه هه ليواسم.

ئه وانه ي زه مه نى به رائه ت و مندالى، وه ك دانه ي مروارى و ياقووت و كريستالى په ونه قدار، هه ميشه دهره وشينه وه، پووناكى ددهنه سه ر سه ده فى دل و، وه ك مه ره مي ك ئارامى ده به خشنه سه ر زامه كانى

۱- عه زازيل: يه ك له ناوه كانى شه يتان.

حازم عەلى كوتك

ئەو ژيانە پىچاوپىچ و ئالۆزو شىواوهم. ھەندىكىشىيان ۋەك گىرفە و نىلى ئاگرو برووسكەى ژانىك، بەنىو دەمارەكانى مرقۇدا رۆدەچن، جەزىرەبەى رۆحم دەدەن. بۇ ئەو يادە تفت و تالانە، زۆرچار خۆزگەم دەخواست ۋەكو لاوكى (مازى^۱ چنىي)ى (برايم حسن بامەرنى^۲) تورەگەكەم بنى كون بوایەو يادە تالەكان ۋەك مازىبەكان، يەك يەكو دوو دوو و سى سى لە تورەگەى يادەوهرىم كەوتبونايە خواری.

بەقەدەر برىشتى زەينى خۆم و بارتهقاي تىروانينەكانم بۆ پروداۋەكان بەو توانستە كەمەى لە پرووى ئەدەبىيەو ھەمە، ھەول دەدەم ھەموو شىيانى خۆم بخەمەكار بۆ ئەو ھى شتىكتان بۆ بنووسم، شىيانى تىرامان و لىوردبوونەو ھى تىژبىنى چاوى بەرئىزان بىت. ئامانجىش لە نووسىنەو ھى و خويندەو ھى مېژوو، قورتاربوونە لە چەنگى رابردوو، ئەو مىراتەى باب و باپىران بۆيان جىھىشتوین، مىراتىكى بكوژە، دەبى خۆمان راپسكىنن بۆ دەرچوون لەو زمەرىرەى تىكەوتوین.

مرقۇقى برنجى و گەلىكى زىندوو ئەو ھى لەگەل رەوتى پىشكەوتنى شارستانىەتى مۆدىرن لە دنيا دانەمالى و نەبىتە پىخوست.

۱- مازى: مازوو.

۲- لاوكى مازى چنى برايم ھەسەنى بامەرنى: لاوكىكە باس لە خۆشەويستى كچىكى مازووچن و خۆشەويستەكەى نەكات، كە بە ھۆى گەمە و نەستبازى، ھۆشى لە مازووچنن نەماو ھى نەيتوانىو ھەك مازووچنەكانى نىكە، مازوو بچنن و كۆبكاتەو ھى ۋەختىك نەبىنن نىوارە ناھاتوو ھى ھىچ مازوو نەچنىوو ھى، نازانى چىكات، بۆپە پەنا نەباتە بەر برۆكرىن و لە مالى نەلن: بنى تورەكەكەم كون بوو ھى ھەرچى مازوو چنىوو ھى، يەك يەك و دوو نوو لىم كەوتوون. برايم ھەسەن، لاوكىبىژىكى سنوورى باينان بوو ھى، لە سالانى ھەفتاكان كوئىگر ھى ھوانارى زۆر بوو ھى ئەو لاوكەى نەوكاتە كوتوو ھى.

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

هیوادارم خوینهری بیندریژو به سه لیه و ورده کار، لۆژیکیا نه راقه ی
بابه ته کان بکات و بیداته بهر تیشکو نه شته ری هه لسه نگاندن و
ره خنه ی بابه تیا نه.

گرنگ نیه مرووف له ژیر کاریگه ری چ هزر و میتو دیکه فکری دایه،
به لکو ئه وه ی پیویسته له ماک و بنچینه دا ره گه زو پیوه ری
مه رجه کانی هه لسه نگاندیکه مونسیفانه و نرخاندیکه به برشت له و
کاته دا بیت که ویزدان و مروه ت له ده ریایه کی ئارام و ئاسووده ی
دهروونیدا، له نگه ری گرتیت، نه وه ک خوانه خواسته مرووف که وتینته
ژیر هه ژموونی مجیزی تاکلایه نانه ی خو ی و بهس.

گیانی من خوینهری خو شه ویستم!

کاتیک به نیو دهشت و دۆل و هه وراز و نشیو و توله ریکانی ئه م
کتیبه دا ریده که ی، له سه ر رینی خو ت هه ندیک وشه و دهسته واژه و
ئیدیومی وات دینه ری، ره نگه یه که مجار بیت چاوت تیا نه هه لنگوتی
یان گوئیستی بو بیت، راستی، نه مو یستوه زاراه ی ناوچه یه کی
دیاریکرا و به سه ر ناوچه کانی دیکه دا زال بکه م و بیسه پیتم، مه به ست له
نوسینان ته نیا رزگار کردنیانه له دهستی فه رامۆشکردن و فه وتانی
یه که جاره کی. پیتم وانیه به نوسینی چند په ره گرافیک شق القمر^۱
کردوه! لی ئه گه ر تو انی پیتم چند وشه یه کی ره سه نی که ونارای
کو ردیم له ئاویلکه و ئاوزینگان^۲ رزگار کردییت و گیانم
به به ردا کردبهنه وه، ئه وا خونا و ئاونگی ئاسوده یی و ئارامی ده ر ژینته

۱- شق القمر: شفقو لقه مر. له تکرینی مانک. گویا پیغه مبه ری نیسلام به په نه یی، مانگی شق
(له ت) کر بووه.

۲- ئاویلکه و ئاوزینگ: کاتی گیاننان، سه ره مه رگ.

حازم عهلی کوتک

سه‌ر میرخوزاری^۱ ویژدانم.

هیوادارم کتیبی (خاپه‌رۆکی یاده‌وه‌رییه‌کان)، پرووی نیو کتیبخانه‌ی
کوردی هه‌بیته‌و لایه‌قی ئه‌وه بیته خشتیکی ئه‌و دیواره بیته‌و
بۆشاییه‌کی لی پر بکاته‌وه.

حازم عهلی کوتک

پانیه- شوباتی ۲۰۲۳

۱- میرخوزار: میرخوزار، میرخوزار، میرخوکی به‌کیا و سه‌وزایی و کانی و ناو.

فوغان بۆ مهينه تيه كان

خوينه رى قه درگران، سوپاس كه كاتى گرانبه هاى خوت به خويندنه وهو به چنينه وهى ئه م خاپه رۆكه ده به خشيت! يه ك له پايه كانى وشيارى هه مررۆڤىك خويندنه وهيه، منيش به لىنت پيده ده م هه موو شيانم بخرمه كار، به ده ستىكى به ده ستنويز و قه له ميكي بسميلكراو، هۆكاره كانى ئه تكرر دنى نيشتمانىك بنوسمه وه گوله گه نمه كان هه لېگرمه وه، شه ن و كه وكردنى كۆى رووداوه كانيش، بۆ به ريزتان به جيديلم.

نوسينى ئه م رووپه پرانه، ئاوردانه وه يه كى ئه مه كدارانه يه له كولتورى گه له كه مان و گيرانه وهى ميژووى ليوانليو له كاره سات و كه وتن و هه ستانه وهيه. هه روه ها ژيانى ساده و پاكژى رابردوومان، كۆله گه ي به زيندوو مانه وهى ناسنامه ي هه رگه ليك، زمان و كولتور و چانده كه يه تى. بۆيه ئه ركى سه رشانى هه موومانه وه ك بيلبيله ي چاومان پاريزگارى ليكه ين. به ش به حالى خوم، هه موو هه ولو برستى خوم بخرمه كار، ئه وهى له ژيانم ديوممه و گويبستى بووم، هيچى لى وه پاش نه ده م، له كاتىكدا هه موو ته مه نم بۆ نوسينه وه يان زور به تاسه و ئاره زوو بووم، بۆيه به لىنتان پيده ده م كه كۆل نه ده م تا ره وسه تان¹ بۆ سوور ده كه م، چه نده م تا قه ت پيدا بشكى، رسته كان زي ره وشان² ده كه م.

داخه كه م بۆ من درهنگ بوو، دوينى ده ستيان له راوه دونانم هه لگرت! چى بكه م هه ر ئه وه نده م له ده ست دى و هه ر ئه وه نده ش پيپرا ده گه م، كات زور به خيراىى ده رواو چه ند ده كه م فريا ناكه وم

1- ره وسه: خه رمانى پاكرراو. كاتىك كا و كه نم ليك جيا ده ريتاره، گه نمه كه پييده گوتري ره وسه.

2- زي ره وشان: زي ركفت، زي روا، ناو زي ره، كيف زي ره.

حازم عەلى كوتك

كەلافەي پىسى مافورى ٦٦ سالاى تەمەنم ھەلبويزنم بىئەوھى داويكى رايەلەكەي بقرتينم بەكوترە كوتر لەسەر تاقچكەي يادەوھريەكانى، وھكو ئەرشىف بۆ بەپىزتان دانىم.

من دەمىكە يادەوھرى ئەو پوداوانەم لەكۆلى خەيالْم بۆ شەتەك داون، پوژ نەبووھ بۆ بىخاوەنى ئەو چىرۆكە كەونارانە لەبەرخۆم نەكوركىمەوھ^١، لەلاى من ھىندە پىرۆزن بۆيە دەمەوئ لەسەر بالى پەريان پارىزگارىيان لىبكەم! ھەموو نياز و مەبەستىكىشم لەو گىرپانەوانە ئەوھىە گەر بتوانم، ژيانى شىرىنى گوندى بەوینەي شىلەي ھەنگوينو گەزۆتان دەرخوارد بدەم. چاك دەزانم دۆلابو چەرخى گەردوونىش لەدواى ئىمە ھەر ھارپەي دى وەك شەپۆلى پروبارەكان دەھركى^٢ و ھەدا ناداواناسەكنى.

وھرزەكان بى پسانەوھ دىن، ھەورەكان خۆيان ھەلدەكوتن بەپەلە و بەھەرەداوان ھەلدەكشىن بەرەو كوستان، قازو قورىنگ و مراوى شۆپدەبنەوھ بەرەو ئاقارى گەرمەسىر، لەدواى ئىمە ھىچ كاريك پەكى ناكەوئ، گەردوون ھەروەك بالئەي جەنجەر^٣ دەمانھارپى و جىماندىلى. كەممان ھەيە سەر دەربىيا لەو چەرخو خولو گەمەيە، ھۆكارەكەي ئەقلى كورتى بە پارسەنگى خۆ بە زۆرزانى ئىمەيە، پىموايە مروّف سەرسەخترىن بوونەوھرى سەرزەوييە كە دەتوانىت بەرگەي ئەو ھەموو تىكئالقان و تەوژمە فكريانە بگريت وھكو تەونى جالجالۆكە خۆي لە ھزرو بىرکردنەوھمان دەھالئىنى! بۆيە دەبىت خۇمان پزگار بكەين لە ھزرى كۆمكراوى ئايدۆلۆژياي بەرتەسك و، لىنى

١- نەكوركىمەوھ (كوركائەوھ): گريانى لەبەرەخۆ، گريانى بىنەنگ.

٢- ھەركى: پەوان، جارى، پوشتىن بىن وەستان.

٣- بالئەي جەنجەر: ئەو تەورانەن كە بە جەنجەرەوھ بەستراون و قرشى گەنم و جۆ لەسەر جۆخىن ورد نەكن.

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

دووربىكەۋىنەۋە كە خۇي لە رۇح و ھزرو ھەلسوكە و تمان ئالاندوۋە ناھىلى لە دەرەۋەي خۇمان كەسى دىكە بىينىن! ھەرۋەھا ئەقلىتەي چەقبەستوۋ دۇگماي خىلەكىش تىپەرىينىن، مرۇف دەبىت سەرنجى لەسەر ئامانجە پىرۋزەكانى خۇي ۋەكو يارى يوكا دانەكەلى و سەرچىغ نەچى.

زۇرجار ۋابوۋە، لە جەنگەي ئازاردانىكدا كە لە زەمانەي دەبىينىن، ۋا دەزانىن ھەر لە ئەزەلەۋە نووسراۋە، دەبى ئىمە چونكە كوردىن ئاۋا بژىن! بەزەيىم بە ۋەنەۋەي دۋاي خۇمان دىتەۋە، ئەۋ ھەموۋ فەرزو سوننەتەي كە لەسەر ئىمە بوۋ بىكەين، بە كى قەللا دەكرىتەۋە! بەرلەۋەي ئەۋ ژيانە لەدار بەكەمەۋە ۋەنابوونم ھەلۋەرىتە نىۋ يادەۋەرىيەكانى ئىۋە، ھەۋلدەدەم يادۋ ھزرى خۇم بگوشم ھەتا دۋادلۇپى بچۇرىنمەۋە سەر ئەۋ تابلۇيەي كە برىارە نىشانتان بدەم، پرىسكەي تۇمارەكانى ھزرم خالى بەم.

بەنيازى ئەۋەي مېژۋوى كولتورى كەۋناراي گەلەكەمان سوود بەنەۋەي دۋارۋژ بگەيەنى، ھەۋلدەدەم بە دەمو راۋىژىكى خۇش بۇتانى بگىرمەۋە، من دلنىام ئەزموونى پىشيانان زاناپىمان پىدەبەخشن بۇ خزمەتى ئايندە، ھىۋادارم بەكەۋىتە بەردىدى خويئەران ۋ نوسەرانىك، لەۋ كەسانەي كورتان بۇ كىچ دروست دەكەن!

من دلنىام لە ئايندە خويئەۋارى لە ئىمە باخۇشتر دىنە مەيدان، بەۋردى لەۋ كولتور ۋ چاند ۋ ئەۋ مېژۋوۋەمان دەكۆلنەۋەۋ ژىرانە كەنەي لىدەكەن. خويئەۋارى قەلەمىرەنگىن ۋوۋپەرى كىتابانى پى دەنەخشىتن، ھونەرمەندان فىلمى بەچىژى لى بەرھەم دىنن، ئەكادىمىستەكان شىتەلىكى بەرپرسىارانە بۇ كۆي ۋوۋداۋەكان ۋ ئەگىنداۋ باگراۋندى پالئەرى پىشتى ۋوۋداۋەكان، دەكەن.

حازم علی کوتک

ئەو ئەركى ھەموومانە، ھەولبەدەين لەو مەنگەنەو فەلاقەى داگیرکەرەن و دوژمنانى فەرھەنگو زمانى کوردى کە کۆمەلگایان پى چوارمىخە کردوو، خو پاپسکینن و رادەست نەبىن، خاوەندارى لە پىروۆزىەکانى گەلەکەمان بکەين. من دەزانم لە نووسىنەکانم زۆرم وشەو دەستەواژەى کەونارى گوندنشینان بەکارھىناو، پوچوومەتە نىو ژيانى بسمىلکراو و بەدەستنوێژى جوتياران. لە ماک و بنچىنەدا ھۆکارەکەى ئەو بىت خوّم لەنىو جەرگەى ژىنگەيەکى جوتيارى چاوم ھەلئىناو ھەراش بووم. لىتان ناشارمەو، ئىستاش کاتىک لەفکران رادەچم، لەگەل حىلەى ئەسپ و حرمەى ماين و کۆرژنى جوانەئەسپ بە ھۆش خوّم دىمەو! قەت ناتوانم لە حزوورى ئەو زەمەنە ئالتوونىيەو بەلئىنى مرۆقە مەزنەکان، ھەمىشە بۆى لە پکوع نەبم! من دەزانم بەو چەند دىرەى من دەينوسم، ناتوانم چىرۆکو پەندو بەسەرھاتى نزیکەى سەدەيەکى پىر لە کىشمەکىشى سىياسى و ئابوورى و کۆمەلایەتى و نەتەوہىيى و جىۆپۆلەتىكى ناوچەيەکى دىارىکراوى نىشتمانم بنوسمەو، ھەولبەدەم بارتەقاي ئەو شىرەخویندەوارىيە چەپرەکەى ھەمە، بە نۆبەى خوّم، ئەو وشەو دەستەواژە رەسەنانەى پەراگەندەو ئاوغەل^۱ بوون، يان لەلایەن وشەو دەستەواژەى بىيانىيەو جىگایان پى لەق کراو، وەک کوردگوتەنى مال لە ماخۆى حەرام بىت، خەرىکە پىخوست دەکرىن. دەبى ھەموومان چاوەو^۲ پوچەى^۳ خەرمانى فەرھەنگى کوردى بدەينەو. داخەکەم، بە گەنجى شانسى ئەو م نەبوو کتیبىک بگرم

۱- ئاوغەل: بەو نازەلە نەگوترى کە لە بان و مىگەلى خوى نەبىرى و رەگەل مىگەلئىكى بىکە نەکەوئ.

۲- چاوە: بىوى نىوہەى خەرمان لە کاتى گىرەکرىنا.

۳- پوچە: بىوى نەروہى خەرمان لە کاتى گىرەکرىنا.

خاپه رۆکی یاده وه ربیبه کان

به دهسته وه یان دوو دیر نووسراو له تینوسیڤدا بنووسم. به هۆی پرووداوی ناله بارو پینگای سهختی پر خه رهنندی ناهه موار، ژیانم مه له کردن پرووبه پرووی نیله ی شه پۆلان و، چرنووگرتن له هه له موته سهخته کان و، هه نگاهه لێنان به پیچه وانهی زریان و وهیشوو مه و تیکوه شانه وه بوو.

زورچار دیتم چه شاماتی به سهسته زمان له نیو لرفه ی شه پۆله کان ده یان پروانیه برینی گهرمو له دهستدانی ئازیزانیان، دهمدی ئاهو نزوله ی پیره ژنو پیره پیاوان به چاوی پر له ئه سرینی که نه فته وه چاو به مۆله ق نه زه ریان ده بریبه ئاسمانی، دهستی قه لشیوو و له رزۆکیان له بهر خودای خۆیان پانده کرده وه بۆ ئه وه ی هه قیان بۆ بکات و ئه و ئازارو باره گرانه یان له سه ر سووک بکات.

به دوو چاوی خۆم ده مبینی دێوه زمه ی زۆلم و سه تم، دوولینگانی له سه ر ئه سه تۆی بینه وایان داهیناوه، له وکاته دا شه پۆلی به ره نگاری و تۆله ئه ستاندن له ناخماندا مه وجی ده دا، ده بوو به بوورکانی گرپژینی تووره یی و رق! له وه تایی من به بیرم دی، له ژیر قورسای بی دادی، دایم نرکه و ناله مانه! خویتاویان پینه لێناوین، بۆیه منیش وه کو فه رزیکی پینج ئه رکان به جیینم، هه ر بۆ ئه وه ی ئوبالم سووک بیت له سه ر شان و، هه ر نه بیت ئه زعه فولئیمان، نه بمه پالپشتی ئه وانهی وه ک گورگی که په نک به شان، ناویان له خۆیان ناوه شوان! ره نگه هه ندیک که سه له وانهی که به ئاقل ده یانناسم، له راستیدا هیچ له ده ردی دل نازانن، ته وسو توانجم تیبگرن، که من چۆن قسه ی وا ده که م له گه ل ئاره زوو و به رژه وه هندی که سه یی ئه وان په کتر ناگری و له په کتر هه لده به زنه وه، چه ندم پیخۆشه تیمبگن که من خۆم، هه رگیز له دهستی ئه وان نیم! ئه من ده میکه بوویمه خۆم، به چاوی سه ری خۆم ده رۆم، هه ربۆیه شه له چاو ئه وان، ئاوا په ریز و کیلگه ی وه ردوشۆم پاکزه!

حازم عەلى كوتك

مافى خۆتانه بېرسن يادەكانت بۆ ھەموويان سوورو ئالن ۋەكو
جۆگەى خورپى خويئاو؟! باوهر بکەن ھەر ھەموويم لە خۆشەويستى
ئيوەيه، پيالە پيالەم لەنيوکوپەى دلم بۆتان ھەلئىنجاوھ.

لە سيبەرى دەسلەتاتى ھاوزمانم ۳۰ سى سالە ھەزو ئاواتمان لە
خاکی وشکی بېرۆخدا، بە خەرەندو زەندۆلەکانى چارەپەشيدا
دەبەنەخوار. زامەکانى نيشتمانم لە ناخماندا ھەتا ديت قولتر و
بەسووتر دەبن. ولات ئىستا بەستەلەكى نەزانىيە، بەخشينەوہى
بروانامەى بى باگراوندى زانستى بەراورد بەئاستى خويندنى ولاتان،
لەژىر ھىلى ھەژارىيە. ئيفليجکردنى پەرورەدە و خويندن، دەردو
کوانى زۆر بەژانى داخى دلن، لە قولابى ناخدا جىگا دەگرن، توخودا
وہرن ھەر بۆئەوہى لەژىر پەردەى بىرکۆلیدا ماتو سەرگەردان
نەمىن، با پىرەوہى بالادەستى داھىنانى ئەو فۆرپم و کولتوورە
بگۆرپن کە سىخناخە لە گەوجاندن و کۆيلەکردن و کپنوش بردن. بە
ھەموو وجودمەوہ، بە بىننى خويندەوارىكى کورديزان، ھەزىک لە
گيانم دەگەرپى و گەزگەز بالا دەکەم، ئارامىيەک دەپرژىتە سەدەفى
دلمەوہ.

بۆ ئەوانەى ھەر بەپاکى ماونەتەوہو لە دادپەرورەى و يەكسانى
لەگەل ھەتاودا يەكسانن، بەچاوى خۆتان دەبينن ناپاکەکان، خوداى
پاکى ھەموو ئاسمانەکان دەخەنە ژىر پرسیارو لىزمەى گومان! لەو
کەسانە نزيك مەبە، نەبادا پاکى تۆ ۋەكو چەترىک بەكاربينن بۆ
داپۆشىنى ناپاکىەکانى خويان، ئەگەر توانيت بە زمانى ھەستە پىي
بلى: خۆشىم لە ئەتوارت نايە!

ئىستا ئىمە سەرنشىنى كەشتىيەكىن، لە نيوہراستى دەريايەو پەكى
كەوتووہ، لە ھەموو لا باى گەردەلول دەورى داوہ، چارۆگەکانى
رادەوہشىنى و دىنى و دەبا، نزيكە تىكىبشكىنىت، كاپتى خەوالوو

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

باويتشك دەدا! من تىناگەم، كاپتن ھەر لە ئەزەلەۋە كالفام و نابەلەد
بوو ياخود ئەقلى لە دەستداۋە!؟

ئەو ئاجوج و باجوجانەى حوكمرانى، رۆژ نىە چەند ھىلكەيەكى نامۇ
بە كولتوور و خاكمان نەترووكىنن! رۆژ نىە بە شىك لەو خاكەى
ھەزاران قوربانىمان بۇدا، ۋەكو دىارىيەكى بىتەھا نەيدەنە دەست
داگىرکەران و نەيدۆرپىنن! لەجىاتى خشت، كەللەسەرمان خستە
سەرىەك، نەبوۋە پەسارگەو چواردىوار بۇ ھەزاران! مەرۇف دەبىت
ھەمىشە لە ھەولدا بىت لە جوغزى ئەو گىژەلووكەو گىژەنە سەر
دەرببا، بەدوای دەرىچەدا بگەرى، نوپژ بۇ تىرىژى رۋوناكى قىبەلى
رەزگار بوون دابەستى! لەجىاتى ئەۋەى بەدىار شكۆى شكۆى
مەرۇفەكانەۋە دەست لە ئەژنۆ دابنىشى، ھەول بەدا شكۆيان بۇ
بگىرپىتەۋە، لەۋەتای من بەبىرم دى مىرغەزەب لەدوای مىرغەزەب
يەك بە ئەۋىدەكەم دەسپىرى! ئەو ژيانەى ساتەۋەختىك بە رۋوماندا
زەردەخەنەيەكى نەھاتى، ناشزانىن چەپگەردى گەردوون لە دوارپۆژ
بەكوپماندا دەداۋ چ پەندىكمان بەسەردىنن! ئەو ئامانجە پىرۆزانەى
نەغدىنەى ژيانى^۱ خۇمانمان پىتەخشى و ئەۋەى ئىستاش نەيگەىشتىنن،
ئازادى و دادپەرۋەرى بوو لىمان بوو بە دىدار ھەسەرەت.

گىيانەكەم... ئەو كتىبەى لەبەردەستتە، گىرپانەۋەى رۋوداۋگەلىكە لە
كوورەى رۆژگارىكى ئەنگۈستەچاۋ جۆشداۋە و بە ئارەقە و خوين و
فرمىسك سەقا و دەمەزەرد كراۋە، بۆيە لاتان سەير نەبىت ئەو
رۋوپەرەنەش گىر بگرن، كە دەروانمە كەسوكارى شەھىدەكان، شەرمى
بە زىندوومانەۋەم بەرۆكى وىژدانم دەگرى!

ئاخر ئەۋەتا، دەسەلاتى ھەتىۋچەكەى ھاوزمانم، پەراسوۋى

۱- نەغدىنەى ژيان: ناماژەيە بە گىيان. كە گەۋرەترىن و شىرىنترىن سەرۋەتى مەرۇفە.

شەھیدانیان کردە شیشی کۆنکریتی بالەخانەکانیان!

من نامەوێ تابلۆی پانتاییەکی غەمگینی پر لە شکست و شەرمەزاریتان نیشان بەم، یان گەشتیکی عەزابی دۆزەختان پێبکەم! لەسەرمانە بێ دوودلی، ئەو کوێرەپێیە بگۆرین ئیمە ی گەیاندۆتە ئێرە! وەرن با غوسلی بەحیزبیبوون بەحەوت ئاو لە خۆمان دەرکەین! هەرچەندە ئەگەر بشمەوێ، نازانم ئەو میژوووە شەرمەوەرە، وەک پشیلە لە کیندەرێ تاقەت بکەم و بشارمەو، کە پووی مەجلیسانی نیە! لەدوای کردنەوێ بوخچەیهک گوناھ و هەگبەیهک تاوان و پێ رویشتن بەنیو تونیلکی تنوگدا، نامەوێ وەکو بلوێر نوزەم بێو بکروزیمەو، بەلام نیازم لە دەستنیشانکردنی هەلەو پەلەکان، هەنگاویکە بۆ چارەسەر. پێم وایە مرۆقی بێ هیواو ئامانج لە ئەزەلەوە مردوووە و مرۆقیکی شکستە باو!

ئەورۆژە دیت تیریژی پووناکی کلورپۆژنەکان دپ بە تاریکیی دەدەن، مالهەکان رووشن دەبنەو، کۆدی دەستبەندو سندی زانستەکان دەکرینەو. دلنیام لە چەرخێ گەردوون بەرەو پێشکەوتنی مرۆقاییەتی و شارستانی مۆدێرن، هیچ ئاستەنگیک نایوەستینی. من یەقینم پەیداکردوو دیموکراسی و یەکسانی و پیکەوێژیان دەبیتە هەوینی ئەزموونیک شیرین لەنیو ئۆل^۱ و ئەتتیک و پەگەزی مرۆقەکان. ئەو خورافیاتانە ی لەگەل ئەقلی پێشکەوتنی کۆمەلایەتی سەردەمی خۆیدا ناگونجین و بەرانگژی یەکتر دەبن، دانه دانه هەلدەوهرن. لەدوای ئیمە بەچاوی خۆتان دەبینن نێرگەلەخانەکان دەبنە یانە ی رووشنیری و، تەزییح فرۆشیەکان دەبنە کتیبفرۆشی. دللم سەرپێژی هیوا یە دوارپۆژیک کریستالی پڕشنگدار بۆ نەوەکانی

۱- نۆل: بێن، نابین.

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

دوای ئىمە، ئاسمانمان پردهبىت لە ورشەى ئەستىرەى وشەى
رەسەن و رىگا نادەن رۆژگار زانستيان لە دەست برفىنى.
لە دىرزمەنەۋە پياۋانى ئاينى لە نەتەۋەكانى عەرەب و تورک و فارس،
دینەكانيان، بەتايبەتى دىنى ئىسلام، لە خزمەتى نەتەۋەكانيان
بە كارھىناۋە و بوون بە شت! كاتى ئەۋە ھاتوۋە ئىمەى كوردىش لە
خەۋى غەفلەت بە ئاگا بىيەنەۋە، پياۋانى ئاينى گەلەكەمان بە مەلا و
قەشە و شىخى برا ئىزىدىيەكان، ھەموو تواناكان خپ بکەنەۋە سەرىەك،
بۆ ئەۋەى چىتر نەدۆرىيىن و پىغەمبەران چىتر لە چاۋەروانى
جىيە جىكردى پەيامەكانيان نەھىلىنەۋە، مینبەرى پەرسنگەكان و دىن
بۆ خزمەتى گەلەكەمان بەكاربىيىن.

چۆن سوننەت كرام!

چاكم له بیره، مالمان له گوندی گردلانكه بوو، تەمەنم چوار سال زیاتر دەبوو، تازە دایکم له نەخۆشی سیل چاک ببۆوه و گەرابۆوه لای باوكم. بەلام من، چونكه له شیرەخۆرەبیەوه، داپیرەم (عەیشی) بەختیوی کردبووم، پۆژ تا ئیوارە ئەنگوچكم بەر نەدەداو بەدواییەوه بووم.

هاوین بوو داپیرم عەیشی، کوندەیهکی نیریانی^۱ پڕئاو کرد لەسەر بیرى، بۆ ئەوەی بیباتەوه لەسەر کوندەلانی^۲ دابنیت، تا بۆ پۆژی دوایی، ئاوهکه شەوی^۳ بیت. هەرچەندە بەهۆی خاراندنی کوندەکه بە جەفت^۴، ئاوهکهی زەرد دەبوو، بەلام لهگەڵی راهاتبووین. داوام کرد داپیرم عەیشی لەسەر کوندەکه لەپشتیم بکات، ئەویش نەیدەتوانی، چونکه منیش هەراش ببووم. گوتی: با کوندەکه ببەمەوه بۆ مالى بۆ سەر کوندەلان، دیمەوه له قیلمقاسیت^۵ دەکهم، دەتبه مەوه، گوتم: نابى! گوتى با لەپیشدا تۆ ببەمەوه دوای بۆ کوندەکهی دیمەوه، گوتم: نابى! دیارە منیش خالی لاوازی داپیرم عەیشیم دۆزببۆوه، ئەویش بریتی بوو له گریان و مانگرتن و لاق له عەردیەوه ژەنین.

بەلام مانگرتنى من جیاوازیبوو، زۆر جار هیندەم پاشپانی له عەردی

۱- کوندەى نیریانی: ئەو کوندەیهی له بیستی بزە نیری خۆشە بەکری و نامادە بەکری. بۆ ناوتیکرین و زۆر شتی بیکەش بەکاربیت.

۲- کوندەلان: شوینیك بوو له مال. تاییەت بوو بە لیدانانی بیزە و گۆزە و کوندەى ئاو و بۆ ...و

۳- شەوی: ئاوی شەوی، ئەو ئاوهی له بیزە یان گۆزە یان کوندەدا، پۆژیک پیشتر له کانی و بیر دەهینرا و نادەنرا ئەو شەوه بێنیتەوه بۆ ئەوهی بۆ پۆژی نوایی سارد بیت.

۴- جەفت: جەوت، کلای بەروو.

۵- قیلمقاس: قەلاندۆشک، کاتیك مندال دوولینگان بەسەر ملی کەستیکی گەورەدا یینى.

خاپەرزكى يادەۋەرىيەكان

دەدا دەمكردە خۆلەپۆت، ھەتا داخوازىيەكەم بەدەستدەھىنا، ئەو كات مانگرتتەكەم دەشكاندا!

ھەر ئەۋەندەم زانى، مامم حسين گەيشتە سەرم، بەجلى بەقورەۋە، دوو زللەي كۆيىانى^۱ لە بنانگويى دام، ھەلاتم بۆ مالى.

لە يادەم، دايكم پاساۋى بۆ ئەو رۆژەي مامم دەھىنايەۋە، دەيگوت: مامت زۆر ماندوو بوو، لە سوغرەو بىگارو قورەكارى ئاغاكان بوو. كە بۆ نانى نيوەرۆيە ھاتبۆۋە، دايكم گوتى: مامت خەۋەكوتكەي^۲ دەبردەۋە، بالىفم لۇ دانا گوتم كاكە، حسين! تۆزىك بخەۋە! گوتى: بەدەيە دەترسم قسەيەكم پىپلىن و منىش قىۋولى ناكەم، با دووبارە لىرەش توشى باركردن نەبىنەۋە.

ئەو رۆژە ھىچى باشم بۆ نەدەھات، لاي ئىۋارە دوو كەسى پانتۆر لەپى و كلاۋسۋورى بەگولىنگان، بەجانتاي دەستيانەۋە ھاتنە گوندى. ئەو مندالانەي لە ئىمە ھەراشتر بوون و سوننەت كرابوون، گوتيان ئەۋە كىرېرن. ئەۋەي سوننەت نەكرابو كىچ كەۋتە كەۋلى، دەبۋايە بۆ خۆشاردەۋە خەمىك لە خۆي بخوات! بەلام ئىستاش نازانم مامم حسين، چۆن من و مەۋلوۋدى گرت، بۆ ئەۋەي لە دەستى بەرەلا نەبىن، يەكەنگ گوتيان بيانخەنە ژىر سەۋەشىرى^۳، تا تۆبەيان دىت.

ئەو كات ئىمە ھەراش بووين لە ژىر سەۋەشىرى جىگامان نەدەبۆۋە گومانى ئەۋەشيان دەكرد ھەلبىين. ھەرچى دەھات لە ژن و پىاۋ، بى ئەۋەي كەس پرسى پىيكات، پاي خۆي لەسەر

۱- زللەي كۆيىانى: نامازىيە بە زللەي بەھىز و بەنازار. زۆر روون نىيە. بەلام پىندەچى زللەي كۆيىان بەھىزو بە نازار بوۋى.

۲- خەۋەكوتكە: كەسىك كە بە بانىشتنەۋە تاۋ نا تاۋە خەۋ دەيياتەۋە بەناگا بىتەۋە.

۳- سەۋەشىرى: ئەۋ سەبەتەيە بوو كە شىرى لۇشراۋ يان ھەۋىنكراۋيان دەخستە بن بۆ ئەۋەي پشيلە يان ھەر گيانلەبەرىكى دىكە دەمى تىنەخات و پىسى نەكات.

حازم عه لی کوتک

به ندرکردنمان دهرده بپری! یهک دهیگوت: گوریسی بیئن گری
به رانانیان^۱ لیبدن! یهک دهیگوت: له ته ویله ی و لاخان به گوریسی
جه له یان^۲ بکن! یهک دهیگوت: له سه رگیندان و قشیلدانیان^۳ بئاخن.

پی نه ده چوو ئه و رهوشه سوننه تکردنی دوو مندال بیت، ئه وه نده ی
هه ستت ده کرد دوو جوانه گای جووتی، یان ئه سپ ده خه سیندریت!
چونکه باسی به رزه فکردن و گوریس و فه لاقه له گوری بوو!
به تایبه تی پلکه ئاسک، که زوری چاره ی منی نه ده ویست، به هوکاری
ئه وه ی له گه ل مه عرووفی نه وه ی، زور شه رمان ده کرد، مه عرووف
بابی نه مابوو، ده یانگوت هه تیمه نابیت که س لیبدات!

ئای! ئه وکات وام بیرده کرده وه، خوژگه م ده خواست منیش هه تیم
بیم و وهک مه عرووفی، له گوندی بیمه ماسی بی کیرد!

پله ئاسک هه میشه دهستی مه عرووفی به دهسته وه بوو په لکیشی
ده کرد، بو گله یی و به لیاندانی من. ده هاته مالی ئیمه. هه رچه ند
مه عرووف هاروه اج بوو، که س له گوندی له مه عرووف به دفه رتر
نه بوو. به لام پلکه ئاسک هه میشه دهیگوت: مه عرووفه ی من زمانی ده
زاریدا نیه و بی سه روزمانه! زور جار ئه گه ر پلکه ئاسک بو قه رزکردنی
شه کرو چاش^۴ هه تایه مالی ئیمه، من باریکه م ده دایه^۱ و لای ده رکه م

۱- گری به رانی: گریبه که له و په ته دهری که له ملی به ران دهری بو دهستینی شه و. نه و گریبه
نه شلتر ده بی و نه تووتتر ده بی. یهک نه اندازه ده وهستی.

۲- جه له: تیخکستن یان پیکه وه گریاندانی چه ن و لاخیک به هو ی ریشمه کانیان.

۳- سه رگین: ته پاله، ریخی مالیات کاتیک وشک ده بیته وه.

قشیلدان: شوینی نا کردن یان عه مبارکردنی قشیل به مه بهستی سووته مه نی.

۴- قه رزکردنی شه کروچا: له رۆژگاری کۆندا و تا خه فتاکان و سه ره تای هه شتاکانی سه ده ی
بیستیش، گوننشینیان له رووی بژیو و گوزه رانه وه که مده رامهت بوون، که م مال هه بووه زاد و
زه خیره ی ته وای سالی هه بووین، شه کرو چاش به و شیوه یه، زور که م بووه. زور جار خه لک
شه کرو چایان لیپراوه له دهر و براوسی به قه رز وه ریانگرتووه و نواتر که کریویانه، بویان

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

دهگرت نه بادا به ليدانم بدات، شويني هه لاتنم دياري ده كرد به كويدا هه ليم و خوم بزر بكم، به چه زهروه سه رنجي ده مي پلكه ئاسكم ده دا. مام حسين گوتي: ليگه رين چاره يان ده كم! چاله گه نميكي گه وره له به رده ركي چه ساري بوو، گه نمي تندا نه مابوو، قولاييه كه ي به ژن و نيويك ده بوو، هه ر دوو كمانى شو پر كرده وه نيو چاله كه، كاتيگ ته په م له بني چاليوه هينا، بزماريكي سه رپاني جه نجه ري له بني پيم چه قى، هينده چوو بووه بني پيم، به هيچ بوم دهر نه ده هات، هاوارم ده كرد، ده يانگوت دروده كات ده يه ويت خو ي دهر باز بكات، باوه ري پي مه كن! نه حمه د به ره لا بيت به هه موو خه لكى گوندى ناگيريته وه! ته ماشاكن مه ولوود چونكه نيازي هه لاتنى نيه، نه هاوار ده كاو نه ده گريه ت!

هينده م نزره دابوو ده نگم نوسابوو، كاتيگ ئيمه يان برده به رده ستى كير برى، نهو كاته بزماره كه يان له پيم دهر هينا. له دوايى سوننه تيان كردم، ژانى سوننه ته كه م و ژانى پيم، يهك له يهك به ئازار تر بوو، دوو كه ونه كراسى بابمانيان له به ركردين، دامنيان له عهردى ده خشا! سوننه تچه كان، دوو سى شه كرۆكه ي وردى به رازيبانه يان داينى، كه پييانده گوت گوومشك، له گه ل سه رو شه كرۆكه ي ديكه به قه دهر په نجه يهك ده بوو، رهنگا وره نگ كرابوو، پييانده گوت كيرى قازى.

نهو هه موو منداله سوننه تنه كراوه، له چه سارى ئيمه خر كرابوو زير هيان ده چۆ بهرى عاسمانى. كچه هاوته مه نه كانيشمان له گه ل ئيمه ده گريان، پيم وابى له خويان دهر ترسان! به لام له هه مووى سه رنجرا كيشتر، شوانيكيان له به رمه ري هينا يه وه، كه بالق ببوو،

بربوونه ته وه.

۱- باريكهم نهايه:

حازم عه لی کوتک

شهیتانی پیکه نی بوو، به لام کالفام بوو، بویه سوننهت نه کرابوو،
سوننهتچیه کان گوتیان تا بهری نه تاشن سوننهتی ناکهین.
براهه وره که ی چوو تا قمه تراشی باوکی بو هیناو پووخت بهری بو
تاشی. له کاتی سوننهتکردن، کلاو و جهمه دانی له تهنیشت خوئی
دانابوو، به دوو سی زه لاما به رزه فتیان کردبوو، ده تگوت گاجووتی
ده خه سینن، ده یه پاراندا! نه و گوندهی به ژن و پیاوه وه هینابوو
سه رخوئی. له جیاتی شه کروکه جگه ره یه کیان بو داگیرساندبوو دایانه
دهستی.

ترس و هیشی سوونهتکردنه که هینده زور بوو، باوه پم پیکه ن
دواتر که گه وره بووم، ترسی دائیره ی نه منی به دناوی به عس، ترسی
سوننهتچیه کانی له بیر برده وه!

لە چاۋەروانى سبەينەيەكدا

ھاۋىنى ۱۹۶۰، پۇژىك باۋكەم ھەرىي^۱ پىدام، سبەينى دەمباتە شارى. ھەموو ئاۋات و ئارەزووم، لە ھاتنى ئەو سبەينىيەدا نقووم ببوو. سبەينە، بۆم ببوو بە دونيايەك خەون و خەيالى رەنگالەيى. چەند بەتاسەو ئارەزوو بووم، لە بۆتەي ئەو سبەينىيەدا بتویمەو! سبەينە بۆم ببوو گۆماۋى گردلانكە، منىش ۋەك جوچكە مراۋى بەسەريدا بخولیمەو. ئەو پۇژە تاكو ئىۋارە بەرامبەرى خۇرئاۋابوون، ھۆشم ھەر لای زەردەپەربوو.

پۇژنە پرسىيارىك لە داىكم: داىە كەي دەيىتە سبەينە؟ داىە بۆ سبەينە نايە؟!

ئەۋىش دەيگوت: كورم چاۋت بنوقىنى ھەلبېھىتى، سبەينەيە! ۋەكو يارى يۇگا بكەم، ئەو كەردەيەم چەندىنچار دووبارە كەردەو، بى فایدەبوو، خۇر دەتگوت: سەندمكراۋە، يان بە ئاسمانەو نووساۋە، تەشريفى نەدەھاتە خوارى!

لە چاۋەروانىيەكى تاقەتپروكىندا، خۇر ئاۋابوو، سوورايى ئاسوگى دۋاى زەردەپەرىش ئاۋابوو. كاتىك دونيا لە تارىكايى ۋەرىپىچرا، پاسارىەكان لە كۈنى خۇيان خزان، تا بۆقەكان دەيانقىراند، ئومىدم بە ھاتنى سبەينە زىاتر دەبوو. ئىۋارە چام نەخواردەو، نەبادا مىز لەبنەخۆم بكەم!

لەسەر سەكۆى، بە ديار ئەستىرەكان و پىي كاكىشانەو چاۋ بە مۆلەق راکشام. مانگى دەستكرد دەھاتن و دەپۇيشتن، دەمگوت: تو بلىي بچنەشارى و لەگەل ئىمە ھاوسەفەربىن!

بابم گوتى: بۆ ئەۋەي دەتەبەم بۆ شارى، ويىنەت بگرم، تاۋەكو

۱- ھەرى: نەرى، قەول. بەلىن، گەتتىكى نەرىنى كە بە كەسىك بەرى.

حازم عەلى كوتك

هەويەى نفوست بۆ دەربەھىنن و لە مەكتەبى ناوت بنوسين.
مالمان، لە گوندى گەردلانكەبوو، بۆ گەيشتن بە شارپىگەى ھەولير -
كەركوك، بە پيادە، يەك كاتژمير بوو. بەرلەوھى بەرپىكەوين، داىكم
گوتى: شەكر و دەرمانچا و دوو قالب سابوونى كۆرئ^۱ و كيسە
خەنەكمان بۆ بەھينن.

بەرپىكەوتين. كزەبايەك، وەك باى بسكان، وەك باى سەباى
سالخان، خۆى لە دەم و چاومان دەخشاند. نزىكى جادەى قير بووين.
باوكم، تا ئۆتۆمۆبيليك لە كەركوكەو بەرەو ھەولير ديت، لايدا بۆ
نيو پەريزيك، بۆ گەران بە دواى لانه كەرويشك. تازيەكانيش
بەدواماندا ھاتبوون بۆ ئەوئ، ھيندەى پينەچوو، پەستى^۲ مەولوود
بزنئ، لە بستووى لاي (سيتقوچان) و (ئۆمەراواى)، شۆرپۆو، باوكم
دەستى ليراگرت، ئەويش دەميك بوو لە قيرى لاي دابوو تا بۆى
راوہستا، ئيمەش بەنيو دركەزەردەو پووش و پەلاشى قەراغ
جادەكەى، قەرە بە قەرەى پەستى، غارمان دەدا. تەباى ئيمە،
تازيەكانيش غاريان دەدا، تا بەسواربوونى پەستى شاد بووين.
تازيەكان، تاوہكو راستى (قەلاوہ)ى، لەگەل پەستى غاريان دەدا، تا
باوكم لە پەنجەرەى پەستىيەو، ھەراى كردنئ و گەرانەو.

شوفيزەكە، ديمكە^۲ ئاويكى بە ئاويئەى پەستى ھەلواسيبوو، شاگرد
(سەكن)ەكە گوتى: تينووتان نيە؟ بابم گوتى: بەلئ تينوومانە. ئەمنيش
خۆش خۆش دەستم لە رانى باوكم دەدا، دەمگوت: ئەمنيش، ئەمنيش!

۱- سابوونى كۆرئ: سابوونى كولئ. جۆريك سابوون بوو. رەنگى مەيلەو خەنەى بوو. تايبەت
بوو بە جلشۆرين.

۲- پەستى: جۆرە ئۆتۆمۆبيليكى گەرەى نەفەر ھەلگر بوو كە بۆبىيەكەى لە تەختە بروسكرا بوو.

۳- نيمكە: جەوئندە، لە ماددەى خيوت سازدەكرا. لاكنشەى بوو، دەميكى بچووكى ھەبوو بە
ناريكى لوولەكى وەك پيم نەدخرا. ناوى تيدەكرا. درەوان بۆ بەرپەريز. شوان بۆ بەر مەر و گاوان
بۆ كاران لەگەل خۆى دەبرد.

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

دېمكە ئاويان بە دەمى ۋە نام، لە بەر جولە ۋە تاسەى پەستى، تا قومە ئاويكم دەچوۋە زارىەۋە دوو قومم بەسەر سىنگىدا دەپزا، ھەتا نيوكم تەر تەر ببوو.

لە خانەى پشتهۋەى پەستى، بەرانىك ۋ گۆلكىيان سواركردبوو، بۆ مەيدانى ھەولتيرى. چەند جارى بەران دەپشمى، چلمى لە لووتى دەردەپەرى، دەموچاۋى يەك دوو كەسى سواق دەدا، لىكاۋى گۆلكەكەش لە ۋى رابوہستى، كاتىك لووتى لە شانى پياۋەكان دەسوۋى! بەشەقەشەق ۋ جىرەجىرى پەستى گەيشتىنە ھەولتيرى.

جىگەى (بازارى نىشتىمان) ئىستا، گۆرەستانىكى زۆر گەورە ۋ بەسام بوو، گۆرى خاۋاپنداۋەكان، قەفەزى رەنگاۋرەنگى لەسەربوو. لە قەلاتى را، شار نەگەيشتبووہ (شىراتون) ۋ (نىقابەى)، كە جۆگە ئاۋى پىدا دەپۆشت، لەوداۋاينەدا بەو شوپنەيان دەگوت فلکەى ئاۋى كەسك ۋ سۆر، نافوورەكانى رەنگاۋرەنگ بوو.

يەكەمجار بوو، بازارى شارى ببىنم، بۆنى شارىم زۆر پىخۆش بوو، بەجۆرىك قوشقى بووبووم، سەيرى ھەرچۈاردەورى خۆم دەکرد. بابم نەيدەھىشت، بە كامى دلى، سەيرى شارى بكام، بەدۋاى خۆيدا پەلكىشى دەکردم، دەستى تووند گرتبووم نەبادا ون بم! بەلام من سەيرى بەرپىنى خۆم نەدەکرد، ھىندەى لەوبەرلەوبەرى شەقامەكە بپروانم! كە ئۆتۆمۆبىلىك دەھات، لە دلى خۆمدا دەمگوت يارەسولەللا! دەبى پانم نەكاتەۋە! زۆر بەپرتاۋ لە جادەى دەپەرىنەۋە، جارجار سەرسىمىكم دەداۋ ساتمەم دەکرد، دەھات سەرانگرى بم ۋ بابم دەىگرتەۋە، ھەر لە دەستپىكى قەيسەرى، سەفارچىەكان پىيان لە نيو مەنجەل ۋ تەشتى سفر بوو بۆ سپىكردنەۋە، قونيان بادەداۋ ۋەك سەما بكن، گۆرانىان لەگەل دەگوت، دەنگى چەكوچكارى لەسەر سندان بەرپىتم لىدەدرا، مەنجەل ۋ تەشتەكانىان راستدەكردەۋە،

حازم علی کوتک

ئاگریان به هه مبانه دهف جۆش دهدا، لهو نیوه بیووه جهنگی
مه غلوه بهی!

هه ندیك دوکانی خومچی لیبوو، هه له نه بم هه موویان کوردی
بنجوله که بوون، پارچهی جاویان له خمی دهدا. کوتالی ژنان، وهک
ئیسنا رهنگا ورهنگ و جوان نه بوو، جاوی چاوپانیان^۱ له خومی دهدا،
رهنگیکی شینی زور قوخ بوو، بهو شوینه دهگوترا خومخانه، به زوری
بو درپین و بهرامپیلی^۲ ژنان به کاردههات.

بۆیه گهر ژنیک، به پیاویک رازی نه بوایه شووی پیکات، دهیگوت:
"به خوی درپیتی پین له خمی نادهم!"

چووینه دوکانی مام شهرفی (شهرفی عیسمه تی)، له نیوه راستی
قهیسه ری دوکانی کوتالی هه بوو. خالیدی کورپی، بهرگدروی جلی
پیاوان بوو، له بهر دوکانی باوکی مه کینهی خه یاتی دانابوو، بابم
کورتهک و شارواریکی مرادخانی، قوماشی فهتاح پاشای به پادان دا.
دهیگوت: "ئهو کورتهک و شهرواره ی وه کهس نادهم به ئامانهت!"
ئهوکات کورتهکوشه روار و پیللو و پشتیند و جامانه، دهخوازران بو
سهقه ر و بوو کگواستنه وهو پرسسه و...، دوا ی چهنده پروژ بو
خاوه نه که یان دههیتاوه.

پیاویکی ریشسپی، کزو لاواز، له بهر سهختی باری ژیان پشتی
کوور بیوو، سینیه کی به دهسته وه بوو، عهریج^۳ و گه زوو له وزینه ی
له سه ر بوو بو فرۆشتن. ئه و پیاوه، بو بانگکردنی کریار، شیوازی
تایبه تی هه بوو که دهیگوت: "یا که ریم! ئه لالا که ریم"

۱- جاوی چاوپان: جۆریک بوو له کوتال وهک خام.

۲- بهرامپیل: به رهه ئینه. پارچه خام یان کوتالیک سی پی بوو. ژنان له کاتی نیش یان مالینی گهر
و تهویله به سینگی خۆیا نه وه گری دهدا.

۳- عهریج: خه لواه کی جیری رهنگ سی پی بوو.

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

مام شهریف پیاویکی زۆر میهره بان بوو، له گهڵ گێرانه وهی ههر بیره وه ریبه ک دهگریا. دوو فلووسی بۆ به له وزینه و شرپووب دام. باو کم گوتی: "با برۆین!" دهستی توند گرتبووم، له نێو قهیسهری به رهو پارێزگای ئیستا، له چاپخانهی مه چکۆ ره تبووین، به پیش دوکانی (قهیسهر^۱) ی ئاره قفرۆش، به رهو چاپخانهی گیوی موکریان، که له کۆتایی شهسته کان چاپخانه کهی له وێ بوو، هه لۆیسته م ده کرد، دهنگی دهزگای چاپ، هه میسه چرپ و چاپی بوو، ده تگوت شه ره شم شیره له ژووری!

جیگهی مزگه وته کهی به رامبه ری پارێزگا، زه و ییکی چۆلی خاکی بوو، ئاورشینیان کردبوو. له به رسیته ری دیواریکی بلیند، هه ندیک سیتیکیان دانابوو، له گهڵ چه ند کورسیه کی دار، سیتیکه کان باولیکی بچوکیان به په رۆیه کی ره شیان له سه ربوو، وینه یان پیده گرت، پیتانده گوت: وینه ی شه مسی، له سه ر کورسی دایان نام، گوتیان: "نابی بچولیی!" کابرا سه ری ده خسته نێو په رۆره شه که، ده یگوت: "چاوت نه تروکینیی!"، ئه منیش له وزینه و شرپووبم خواردبوو، هه موو ده موله وسی خۆم به شیرینی کردبوو، میشی ئه و نێوه له سه روچاوم ئالابوو. کابراش به کاوه خۆ، نه یده زانی من له چ بارودۆخیکدام، هه ر ده یگوت: "نه جولی!" ده تگوت چاوشیلکانیم له گهڵ ده کات! سه ری له په رۆره شه که ده ره ینا، خوا ره حمی کرد گوتی ته واو! له گهڵ بابم چاوه روان بووین، پارچه کاغه زیکی له نێو په رۆره شه که ده ره یناو خسته سته ئاو یک و دوا ی ماوه یه ک ده ست پیتان، به مه قه ست وینه کانی بری، سه یرم کرد، سه د سویندت ده خوارد ئه منم! زۆرم پی سه یر بوو، خوایه ئه و کاغه زه چه ند له من ده چیت!

۱- قهیسهر پیاویکی مه سیحیی خه لکی عه ینکاوه بوو، له و گوزه ره دا نوکانی مه یفرۆشی نانا بوو.

حازم عەلى كوتك

مالى باپىرم سۆفى شىخە، بابى دايكم، لەو شويئەى وينەمان لىگرت
زۆر نزيك بوو، چووین بۆ ئەوئى، جامىك بووزاويان^۱ بۆ كردىن، من
حەزم لە دانىشتن نەبوو، دەچووم لە دەرکە سەيرى كۆلانى بكم،
بزانم لە شارى چ باسە! پوورم، كە لە دايكم گەرەتر بوو، بەهۆى
بىركۆلى شووى نەكردبوو، رايدهكيشامەوہ بۆ ژوورئى، ديگوت: "يان
دەتدزن يان لە چاوت دەبەن! ئەمن لەلای كەس نەمگوتووہ بەديعەى
خوشكم كورپى ھەيە، گوتوومە بەس كچى ھەيە نەبادا لە چاوت بچن!"
ئاخر مندالى شارى ھەموو لە ئيمە جوانتر و خاويئترن، كى ھەيە
حەسوودى بەو ھەموو چلمەى سەر قۆل و ئەو سەرە جەوى جەوى^۲
ئيمە ببات! لەپكەيەكى شىنيان لەگەل موفركى غەوسى بەغدايە لە
شانى دوريبووم، پوورم ئايەتەلكورسيەكى غەلەت و پەلەتى لە گەل
دوو فووى بەسەردا شۆر كردهوہ، باشبوو لەدواى نووژى عەسرى
بەسەلامەتى گەر اينەوہ گوندى!

۱- بوزاو: بەفراو. سەھۆلاو.

۲- جەوى جەوى: ھەلپاچيني سەر و قژى منال و پياو بە شتوہيەكى نارىك.

باپیرم تایه ر هه للاج

حاجی تایه ری هه للاج^۱، دهسته پیاویکی چوارشانه ی تیکسپرماوی رهشئه سمه ر بوو. مووی باسک و مه چه کی به گروازه^۲ و رهش بوو. سه لته و که وا و که راسی به ئهنگوچکی له به رده کرد. هه موو جارئ ده یگوت ئیمه له بنه چه دا له گوندی (عهلی قولی) ی ته په ی لای داقووق په ریووینه ته گونده کانی دهشتی دزه یایه تی هه ولیر. مندال بووم، زۆرجار گویم لینه بوو دوا ی نوێژکردن دهستی له به ر خودای خۆی پان ده کرده وه و ده پاراپیه وه: "خودای بزۆرگ، خۆم و کورپه کانم له به لای ناگه هان بیاریزی!" من، وهک مندالیکی دهشته کی، ئه وکات فارسیم نه ده زانی تا وه کو بزائم بزۆرگ به مانای گه وره دیت. ئه ویش ده رخری ئه وه بوو ئیمه له (هۆزی له ک) ی ئیرانین.

تایه ر هه للاج پیاویکی له خواترس و لاشه ر بوو. هه موو جارئ به مامه کانم و بابمی ده گووت: "رۆله تو خودا با چاوتان بیته ده ر، به لام دهنگان نیته ده ر!" عهیشه پیره ی داپیرم هه موو جارئ ده یگوت: "تایه ر گیره ی قونجرکانی له سه ر زگی بکه ی، تووره نابیت، هینده بارقؤل^۳ و لاشه ره، لی ئه گه ر تووره بوو و دهستی وه شانده، زۆر ده ستره شه، دهستی خۆی نه وه شینئێ ئارام نابیته وه!" یهک له وه گه واهیه انه ی که بوخۆم گویم لینی ده بوو، له یادمه ئه و کاته ی یاسین حاجی تایه ری کورپی گچکه ی، له لایه ن پینشمه رگه کانی پارتییه وه شه هید کرا، له دوا ی هه مو نوێژیک ده پاراپیه وه: "خودایه بکوژی یاسینی کورم چون نادیاره،

۱- تایه ر هه للاج: له نایکبوی سالی ۱۹۰۵ بوو سالی ۱۹۷۴ کۆچی نوایی کرد. یه کتیک بوو له پینشهنگی جووتیارانی دهشتی هه ولیر له نژی سیستمی نه ره به گایه تی.

۲- گروازه: لول و گرژن.

۳- بارقؤل: نه فه سدریژ و هینم. لینیووره.

ئاوا به ناديارى بمىنئته وه! بكوژ ئاشكرا نه بئت كئيه، حسين و على كورم و نه وه كانم نه زانن و نه يناسن! كه م مروقم ديووه ئاوا كولافه^۱ بئت بو جگه رگوشه كانى. هالاوى هه ناسه، ئاگرى لئده رده چوو، به جورىك، ده مگوت ئاهى دهروونى پر گرى، هه موو دنيا ده سووتئنى! وه نه بئت ئه و ئاه و نزولهى له بئده سه لاتى و ده ستوپئسپياتى بوئت، عايشه پيرهى داپيرم هه مو جارئ بوئ ده گئيرائنه وه: تاير هه للاج به رله وهى بچئته هه جئ، له توغيانى هه ره تى گه نجيدا بووه، روژئيك ده چئته ئاقارى^۲ سه رى ده غرى^۳ بدات، له و ده شته چوله، وسوى شه قرچى خزمه تكارى ئاغاي، لئراست دئ^۴، به سوارى ئه سپئكى بوورهى خارخارى له سه ر بيستوچوار بزمارى، ئه سبى جوخور له مه غروورىان له هه وران راده مئنى، هه ر فرمه ي كونه كه پوووه زورنابيه كه ي هاتووه. له كاتئك هه لده كوئئته سه ر تاير هه للاجى و ده يداته به ر سئنگه ئه سپان، چه ند قامچيه كى له نئوشانى ده سره وئئنى، جنئوى ناشيرئنى پئده دات، هه رچه ندى له به رى ده پارئته وه و ده لئى له سه رچى ئه و سووكايله تئيه م پئده كه ي؟ من به هئچ خرابى خووم شك نايه. وسو ده لئى هه ي گه واد قاوه خورى وه ك تو واى لئه ات شه قرچيانه ي گه نمى پار، ئاوا كه مى بو من دابئنى؟ تاير هه للاج ده لئى بارى هه نه جت بار ناكريئ و پارانه وه له پياوى نامه رد بيسووده! دوو خر كه به ردى له سئنگوورك و په راسووى ده دات، له ئه سبى ده كه وئته خواري، بئمروه تانه ده كه وئته سه رى و وسو ده لئى تاير هه للاج! ئه من كردم ئه تو نه يكه ي، خاوه ن مال و مندالم، مه مكوژه!

۱- كولافه: به په روش و كولاو بو كه سئكى خوشه وئست.

۲- ئاقار: مه زرا، عه رد و زه وئى كشتوكال و شئنايى.

۳- ده غر: ده غل، گه نم و جو و...

۴- لئراست دئ: له راسترا دئ، به ره و رووى دئ.

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

بەھەر حال، لە ئەسپەكەى سوار دەكات و چونكە خۆى پاناگرى، بە پشنتىنەكەى لەسەر خانەى زىنى دەيبەستى، ھەى ھەى لە ئەسپەكەى دەكات بەرەو گوندى. تايەر ھەللاج دەچىتەو ھە مالى بىردەكاتەو ھە خۆ ئاغا بزانى لە گوندى دەرىدەكات و دوو سى شەویش فەلاقەى دەكات، دەزانى وسو لە نيو ژن و كچى گوندى، زۆرى شايى بەخۆيە و واى خۆى پيشانداو ھە و كەس ناتوانى چاو لە چاوى بكات!

تايەر ھەللاج بە عايشە پىرەى خىزانى دەلى: "ھەرچى زوو ېرۆ لە سەر بىرى ئاوى لە نيو ژن و كچى گوندى بلى وسوى خزمەتكارى ئاغاى، لە ئاقارى زۆرى لە تايەرى مىردم داو، لە مالى كەوتۆتە نيوچى. بۆخۆشى بە شەلەشەل و كوورەكوورە خۆى دەگەننىتە ديوەخانى ئاغاى، خۆى بە ئەرزى دا دەدات. ئاغا دەلى ھا تايەر ھەللاج بۆ وات بەسەرھاتوو؟ ئەویش دەلى ئاغا چىت لىپشارمەو ھە وسوى شەقرچى ھاتوو ھە ئاقارى ھەموو ئازاى بەدەنى شكاندووم! ئەگەر تەمى نەكەى لە گوندەكەت بار دەكەم، بى سووچ و گوناھ چ خوا بەردارە وسو ئاومان لىپكات؟ ئاغاش سمىرەخنجەى دىتى كە خزمەتكارەكەى ئاوا ئازاى، بە لەخۆبايىبوونەو دەلى تەمىى دەكەم! وسوش دەبىستىتەو ھە لە گوندى بلاوبۆتەو ھە وسو زۆرى لە تايەر ھەللاجى داو ھە و ژنانى ئاواى يەك بۆ يەكتىرى باس دەكەن، ئەویش بىدەنگەى لىدەكات.

تايەر ھەللاجى باپىرم، يەك برادەرى خۆى رادەسپىرى بچىتە لای وسوى، بزانى ھالى چۆنە. كە دەچى، دەبىنى وسوى لە ھىزەى دەگرن، جىن ساغى نەماو ھەمووى شىن و مۆر بۆتەو ھە. دەلىن باشە خۆ ئەتۆ لە تايەر ھەللاجت داو، ئەى ئەتۆ بۆ وا لە پىستىدا ورد كراوى و دەلىنى ھەبەر جەنجەرى كەوتوو! وسوش دەلى ئەمن لە ئەسپى بەر بوومەو ھە و پىم لە ركىفى عاسى ما بوو بە دواى خۆيدا رايكىشام. خەلك دەلىن بۆچى ھىندەت لە تايەر ھەللاجى داو؟

حازم عالی کوتک

وسوش دەلی بەسەری ئاغای ھەر بیببیم لە ئاقاری، چینیکی خوش
دارکاری دەکەم!

سویند خواردن

کاتی سویندخواردنیکی دیکە یە وەکو سالی ۱۹۵۳... دایکم وای بۆ
گیڕامەو:

بابت گوتی: بانگم مەکەن با تیرخەو بم، بەشی دوو پۆژ جووتم
کردو! ئاخەر ئەو پۆژە باوکم، جینگە یە ک قەزناغ^۱ گەنمی بە
ھەوچار کیتابوو، بۆیە دەیگوت: ئەمشەو لەجیاتی دوو شەو دەخەوم!
لە خەویکی ھیندە قوولداوو، ھەر بە دەم خەووە بە دەنگیکی بەرز
ھۆی دەدایەو^۲، لەگەڵ جووتە ھیستەرەکە دەدوا، دەیگوت: "ھۆۆۆ
وەرە دایکم، خەتیی بگرن!" ھیند شەکەت بوو، لەگەڵ ئەو
ھۆۆۆدانەوانەش خەبەری نەدەبوو!

لەبیرمە، ھەموو جارێ باوکم دەیگوت: دەبی مرۆ بە ئارەقە
نیوچەوانو پەنجی شان و پیلی خۆی مندالەکانی گەورە بکات،
پارووی حەلالیان لە دەم بنی.

دایکم دەیگوت: "پۆلە بیدەنگ بن، بابتان تیرخەو بیت!"
یەک تەپالته^۳ جلوجۆری بە دەستەو بوو، لەو دەلاقە ی لای
دیوہخانی مالی ئاغای دەپەستا، بۆ ئەو دەی باوکم لەگەڵ لەرانەو
زیرینگە دەنگی ئاوانی قاوہکوتانی قاوہچی دیوانی ئاغا، خەبەری
نەبیتەو.

۱- قەزناغ: قەزناخ، قزناخ، قسناغ: چوار رەبە. رەش ھەشت کیلویە.

۲- ھۆی دەدایەو: دەنگدانی گاجووت یان نیستر لە کاتی گەرانەو لە سەرەسەدی جووتکرین.

۳- تەپالته: گرمۆلە یەک بەرپۆپاتالی بینکەلک کە دەناخزیتە کونیک یان شوینیکەو.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

ئەۋ زىنگانەنى دەنگى ئاۋنى قاۋەچى، ئاماژە بوۋ بۇ بانگھىشتى
كرمانجە قاۋەخۆرەكان، بۇ گەرمكردنى مەجلىسى دىۋانى ئاغاكان!
بەلام بەپىچەۋانەنى رۆژاننى بەرى، لەگەل زىنگانەۋەنى ئاۋنىش،
كەسىك ناچى بۇ دىۋەخان، تەنھا چەند گۆردەيەك^۱ نەبىت!

لەوسالەدا، بەپىشەنگى (حاجى سمايلى سوراحى) و (كوپخا عەلى) و
(حاجى تاهىر) و چەند جوتيارىكى جەربەزە، سويندىيان خوارد بۇ
يەكترى، دەستيان لەسەردەستى يەكتر دانا، بە يەك دەنگ ئەۋ گاتا و
سرووتەيان كرد بە ئارمى ژيانيان: (خىرمان خىرو، شەرمان شەر!)
بە يەك دەنگ بە ئاغا بلىين: نەخىر، بۇ سەرانەۋ سوخرەۋ بىگارو
چەۋسانەۋەۋ پلەبەندى مرقۇقەكان، بەلى بۇ يەكسانى و دادپەرۋەرى
كۆمەلايەتى!

ئىستا لەدۋاى ۶۷ شەست و حەوت سال، چەندمان پىۋىست بە
حاجى سمايل سوراحىكى ئەۋسەردەمە ھەيە، بۇ ئەۋەنى پىشەنگمان
بىت، فىرى ئەۋ گاتاۋ سرووتانەمان بكات، دەستمان بخاتە
سەردەستى يەكتر، سويندىمان پىبخوات، بە يەك دەنگ لە دژى
پلەبەندى مرقۇقەكان و نادادپەرۋەرى و چەۋسانەۋەنى چىنايەتى ئەۋ
سەردەمە، بە يەك دەنگ بلىين: (خىرمان خىرو، شەرمان شەر!).

حاجى لەكويى؟! ھەردوۋ دەستت لەبن گویت نى، ئەۋ ھەيرانە
مەعنەۋىيە بۇ خەلكى زەحمەتكىش و مافخوراۋى مەملەكەتى گەنم و
ھەتاۋ بلىيتەۋە! كە بەر لە شەست و حەوت سال، لە ۱-۱-۱۹۵۴
لەسەر پردى (مىرزاۋۆستەم) لە كاتى دوورخرانەۋەت بۇ رانىە، بۇ
بەرزكردنەۋەنى و رەنى جوتيارە دوورخرانەۋەكان چرىبوت.
ھۆۋۋۋ، ھۆۋۋۋ!... پىاۋە بەۋەجەكەنى نىشتىمانە ئەتكرارەكەم!

۱- گۆرە: بە ناماژەنى سووكايەتى بە نۆكەرى ئاغاكان نەگوترا.

حازم عەلى كوتك

حاجى... تۆ بلىيى له جىنگاي تۆ كه سىك نەبى، ھەردوو دەستى له بناگووي نى، ئەو ھەيرانە سەرچىايىيە پر مەعنەويەتە بۆ ئەو نەوھى ئىستاكانە بلىتەوھ!

مردنى فەرھاد

زىستانىكى ساردو سەقەم، ۋەرزى شەختەيەو داروبەردى لىك بەستوو، چلوورە بە گويسوانەي خانووھكانەو ۋەك كرىستال دەدرەوشىتەوھ. بەيانىكى زووھو تازە لىوى گەرمى گزنگى خۆر، كولمى چلوورەي گويسوانەكان رادەمووسى، ئەوانىش لەشەرمان دەتوینەوھو دلوپە دلوپە ئارەقى شەرمان لىدەتكى! پشپەلەكان قونئاگردان جىناھىلن، لىسەكان^۱ پىبوون لە گمەي كۆترى مەست، خرمەخرمى شكانى شەختە ئاماژەيە بۆ ھاتنى كەسىك! خانووھكانى گوندى، ھەر ھەموويان لە قور دروستكراون، ديوارەكان خشتەي قور و، سەربانەكانىش ھەر قورە. خانووھكان دوو جۆرن، يەكەمىيان پىياندەگوتري شەبەكى، كە پىكھاتووھ لە دوو ژوور، ديوارەكانىيان بلندن، سەربانەكانىيان ۋەك پشپى كىسەل كوورن، بۆ ئەوھى لە كاتى باران ئاو رانەگرى. جۆرى دووھم پىياندەگوتري جىزىرى، بانەكانىيان ۋەك ژمارە ھەشتى كوردى بە ھەردوو لادا ئاو دادىلى. لەدوای چەند سال جۆرىكى دىكەيان خانوو دروستكرد كە پىياندەگوت شارستانى، بانەكەي تەخت و راست بوو، بۆ خەوتنى ۋەرزى ھاوین بەكاردەھات لوساو كەي تەنەكەيان پىئوھ دەخست بۆ ئاوھەرۆي سەربانى. نەوت و دارى قەلاشكەرى^۲ لەو دەشتە پان و بەرىنەي ھەولنر نىيە،

۱- لىس: ھىلانەي كۆتر.

۲- دارى قەلاشكەرى: ئەو دارانە بوون كە خەلكى گوندى لە چىا دەيانھىنان. بە بىور دەيانقەلاشتن

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

تەنھا قشپلو سەرگىن و پەرۆشە^۱ و كاي پاشماۋەي پىخوستى مەرپو مالات ھەيە بۆ خۆگەرمكردنەۋە، ئاگردان سى كوچكەبەردى لە دەورى دانراۋە كە پىيدەلەين كوچاگر^۲. ھەندىك مال سۆبەي قشپليان دادەنا كە لوولەي دووكەلكيشى نەبوو، دووكەلەكەي ھەمووي لە ژورى پەنگاۋەي دەدايەۋە، ۋەك رىوي قانگ بىدەي! چاۋ چاۋى نەدەبىنى لە چەرەدووكەل بنمىچى خانوۋەكان ۋەك قىر پەش ھەلگەرابوون، دەتگوت بە پەنگى پەشى قەترانى بۆيە كرايە، تەنانەت كيشكەكانىش^۳ پەش بىوون و ۋەك ريشۆلەيان لىھاتبوو. دەماغو خەون و خولياي ھەموو ھەستەۋەرى ناسكى گوندىەكان ئەۋەبوو، كە لەو زستانە پزگاربان بىت، بە ھاتنى ۋەرزى بەھار، پەشنگ و پەونەقتىكى تازە بداتەۋە بە چراي ئومىدىان. دياربوو پىرەژنو پىرەپياۋەكان ۋەو ئومىدىان دەدايە بەر دانىشتوان دەيانگوت ھىندەمان نەماۋە كورىك^۴ ۋ حاجىلە دەشتى دزەيايەتى برازىنئىتەۋە، دەستمان بە تۆركەو كەنگرو كاردوو و پىفۆكو قىزبەلەو دوومبەلان و گياۋگۆلى بەھارى پابگات، لەدوای ھەموو زەيقەت و تەنگانەيەك فەرەحنائىش ھەيە!

كوردنشىنانى ئەو ناۋچەيە، لە ھەرگەلىكى ناۋچەكە زياتر ريشالى ميژووييان ھەيە، لە ماكو بنەپەتدا خاۋەنى خاكو نەژادو كولتوورو زمان و ھونەرو سىماو جلو بەرگى خويانن، ميژووي كولتوورى كەوناراي گەلەكەمان لىۋانلىۋە لە بەھا جوانەكانى مرقۇبىوون و

ۋ. ۋەك سووتەمەنى بۆ زستان ھەلىانندەگرتن.

۱- پەرۆشە: تۆپەلە پەگو ريشالى گيايەكە نوای وشكبوون لە دەشتى ھەلپەر ۋەك سووتەمەنى بەكارىت.

۲- كوچاگر: كوچك ناگر، كوچكى بەر ناورى.

۳- كيشكە: چۆلەكە، چۆنلەكە.

۴- كورىك: گوليلك، گولالەي دەشت و دەر.

بەرئەت.

هەموو مندالانى ئاوايى، لە پەناي ديوارى هۆلى مەران خۆمان داوئەتە بەرھەتاو، بۆ ئەوھى تۆزىك گەرم ببىنەو، ئاخىر شەقەشەقى ددانمان دیت لە سەرمان ھەردەلەرزىن^۱، ھەندىكمان شەوى رابردوو زۆرمان ميز لە بنە خۆمان كردييه، جلى زياديشمان نيه جلمان لى بگۆرن، ھەر بابايە لە بەرھەتاو خۆى وشك بکاتەو، ھەندىك لە مندالان ھەتاوھكو چىشتەنگاوي ھەر ھەلميان لىھەلدەستى!

رەوھ ريشۆلە لەسەر زبلى پاشماوھى بەرپىتى ورساتى^۲ لەسەر گوفەكى گوندى گەوالەى دەکات، ياسين دەچىتە پارىزيان لەگەل يەكەم تەققەى تاپرى، چەند ريشۆلەيەك بەجيمان، كۆتر لە شەققەى بالياندا، مندالەکان غار دەدەن بۆ ريشۆلە كۆکردنەو، بلە ناھيلى كەس ريشۆلە بۆ خۆى بەرئى و لە مندالەکانى دەستينىتەو، ياسيني مامى دەلى لىيانبگەرى با ھەر مندالەى ريشۆلەيەك بۆ خۆى بەرئى.

مندالانى ئاوايى دەيانويست تاو و بان گەرم بيت و وەك ھەر پۆزىكى بەرئى، يارى ھەلووكانى، قاشوانى^۳، تەتۆكانى^۴، حوشترۆكانى^۵، قاقايانى^۶، تەپرو وشك، جۆلانە، شىروخت، حولل بولل تەكانە^۷، پشتەرەقە، گويفرکانى و قورقورۆكە^۸، عندرعۆپ^۹ و

۱- ھەردەلەرزىن: ھەلدەلەرزىن.

۲- ورسات: ھەيوانى وريە. ولسات.

۳- قاشوانى: يارىيەكى فۆلكلورى كوربيە. قاشو نارىكى لە شىوھى گۆچانە پىنى لە گۆى دەدەن.

۴- تەتۆكانى: نەو پارچە ژىرپيالە فەخفورىيەى مندال يارى پىن دەكەن.

۵- حوشترۆكانى: كاتىك مندال سواری پشتى يەكتر دەبن.

۶- قاقايانى: چەند بەرىك يارى پىن دەكەن و ھەلى دەدەن و دەيگرنەو.

۷- حولل بولل تەكانە: ھەللوور بلوور تەكامە.

۸- قورقورۆكە: يارىكرن بە قور بۆ دروستكرنى بوكلە.

۹- عندرعۆپ: ھەندرخۆپ، ھىندرخۆ. جۆرىكە لە يارىى مندالان.

يارىهكانى دىكە بكەين.

رۆژى پىشتىرى، بنىپالەيەكمان شىكابوو، دايكم دايمنى بۆ تەتۆكانى،
منىش ھەموويم ۋەك فىلسى، ورد كىردبوو لە گىرفانم كىردبوو بۆ
تەتۆكانى و شىروخت.

ھەمەگىلى گاوان، گارپانى گوندى كۆكردەۋەو قورەپىچى^۱ كىردن بۆ
دەو رۋوبارى^۲ تورگەي نانەكەي بە گۆمكى گۆپالەكەيدا كىردبوو
لەسەر شانى دانابوو، پلكەناسك بەو دەنگە زىقەي خۆي بانگى كىرد:
"كۆرە ھەمەگىل دايكەزەردى من بەجى مەھىلە!" مەبەستى چىرە
زەردەكەي بوو، ھەمەگىل گوتى: "ئەو دايكەزەردەي تۆ، چىرە يان
ئاغاژنە؟! ھەموو رۆژى لە خەودا دەمىنى و پاش ھەموو مانگى
ئاۋايى خانمانە دىتە نىو گارپانى، رۆژ نىە لەسەر جۆخىناندا بەدوۋايدا
نەگەرېمەۋە!"

عەلى، جلى لە تاژىە چوارپەل بە خەنە و مل بە قەرېتەكانى^۳
كىردەۋە، دەستيان بە راۋىچكەو راۋەدونانى يەكتىر كىرد، سەرېكى
مەيدانىان، جى جۆخىنان بوو، سەرەكەي دىكە دەھاتنەۋە سەر
لەۋدەي كاي^۴. عەلى سۈيىندى دەخوارد دەيگوت: "بە فەخرى عالەم!
تاژىە رۋوتە بىيىتە ۱۲ مانگى، بە ھىشكەتى^۵ مامزى دەكوژى!" تايەر
ھەللاج دىتى سەر لەۋدەي كايەكەيان ھەلدېرەلدېر كىردى، بەردىكى
رې ئالاندنى و گوتى: "ۋشتە ۋشتە!" ئەۋ لەۋدەكايەيان نەھىشت
ھىندەي ھەلدېرەلدېرې بكەن! باران ببارى كايەكە ھەمووى تەر دەبى،

۱- قورەپىچ: كۆمەل و تۆپكىرنى مالات و رانانىان بۆ لايەك.

۲- دەو رۋوبارى: دەم رۋوبارى، سەرچۈمى.

۳- قەرېتە: قەلئىتە، قەلا، ملەوانە. ئەو قايشەي لە مى تاژى دەكرىت.

۴- لەۋدە كا: لۆدە كا، كاي قەلەپچەنە و لەسەرىك.

۵- بە ھىشكەتى: بەۋشكەتى، بە ۋشكى، بە نىشكى.

حازم علی کوتک

ئەوکات چى بدهينه ئەو مەرو مالاتەى؟

لەناکاو لە مالى ئىمه بووه دادو فيغان و لەخۆدان و پرچرپىنهوه، گويم لە دەنگى دايکم لەعلى بوو دەيگوت: "وەيرۆ! رۆلە رۆ! فەرهاد رۆ! جەرگت سوتاندم!" زيرەو قيژەى دايکم لەعلى، لە قولايى رۆحمدا دەنگىکى ناشاز بوو، هەميشە ئەو چرکەساتە لە بولتايى يادەوهرييه منداليه کانم زايەلەى ديت و لە يادەوهريم نايتهوه. فەرهادى برام ۳ سال لە من بچوکتەر بوو، تەمەنى ۳ سال بوو، دايکمان جيابوو، باوکم دوو ژنى هەبوو. دوو سى رۆژ بوو فەرهاد هەوکى ئاوسابوو، (لەوزە)ى هەستابوو، دکتۆر نەبوو چارەسەرى بکات، بۆيه گيانى سپارد.

بەهەشتاوى يەکپى رامکرد بۆ مالهوه، چونکه پىلاوهکەم لاستىک بوو چەندجار پىنەکراوو، قەيتانى پىوه نەبوو لە پىم بەجىماو بەپىخواسى غارمدا. ئەنگوستى گەرەى پىم لە بەردىکى هەلقوچاو نىنۆکم هەلقەناو سەرانگري بووم، هەستامهوه، خۆم گەيانده مالهوه، داپىرم هەندىک خۆلەميشى ئاگردانى بە خويتهکه داکرد، بە دەم پەرۆک لىپىچانەوه داپىرم دەيگوت: "چاوم کويرى! ئەو تفارە^۱ پىلاوى بە پىهوه نەماوه، لەمىژە بە بەنى، ئەندازەى پىم گرتوو پىياندهلیم ئەگەر يەکتان چوونه شارى، پىلاوىکى بۆ بکرن، بەلام زەلام قسەى ژنانيان لە کن قاويت^۲ و رەشەبايه^۳ و لەو گوپيان دى و لەو گوپيان دەردەچى!

مەلا وهيسى، بە گازپلايزىک گوپى نىرەکەرە شىنهکەى گرتبوو باى

۱- تفار: تفر، تفل، مندال.

۲- قاويت: قاوت، پۆخين، بۆراو، نان يان قەرەخەرمانى هارپراو وهک نارد.

۳- قاويت و رەشەبا: نوو شتى پىکهوه نەگونجاون، چونکه خوارىنى قاوت لە وهختى رەشەبادا زۆر زەحمەتە، لەبەرئەوهى تۆزە، با دەپيات.

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

دهدا، ده یگوت: "رۆژ نیه به ددانی میخزنجیری هه لئه کیشی و زه ره کی نه کات، ده بی هه موو رۆژی منداله ورتکه ی ئاواپی به دوادا بیخم هه تا ده یگر مه وه، ئاخو پاشی مانگیکی دیکه قه رسیلی ده وری ئاواپی شین ده بیته، ده بیته هه ر سه لامی له خه لکی وه ر بگر مه وه که بو گازانده ی دینه لام له ده ست نیره که ری شین!"

له به ختی نیره که ره شینی، کاتیک به ماموستا وه یسیان گوت فهرهادی عه لی مر دییه، دهستی له پلازی شل کرد و گوپی که ره که ی به رداو تووکی که ره که ی له خو ی ته کاند، به تور په یی گوتی: "خوات به قوربانی مردنی ئه و تفاره ی بکات، ئه گه ر نا به ر منه ده ای هه تا قازی به غدایی بانگی ده دا!"

به ر له هه رشته، ماموستا بو خه لکی ئاواپی دوا: "به قورئانی قه دیم که له سه ر رانی چه په م داناوه خزمینه جه هنده م حه وته ده رگای هه یه، هه ر که سه یک حه وته مندالی نابالقی بمری، هه ر حه وته ده رگایه که ی ده گرن. له رۆژی حه شری نایه لئ دایکو باوکیان بچه جه هه نده می و ئیسکیان به ئاگری دۆزه خ ناسووتی!" باوکم، له به ره ی دوو ژنان حه وته مندالی نابالقی مردبوو، لی تا ئیستا که سه یک له ولایرا نه هاته وه لی بپرسم هه وارو بارگه و بنه ی دایک و باوکم له کوئییه؟! پرساری حالیان بکه م بو پشتر استکر دنه وه ی فهرمووده که ی ماموستای!

پیاویکی بالا به رزی ره قه له ته نها ئیسکو پیست مابوو، چه ندین نوشته و کشته کو په رۆی سه وزی متفه رکی سه رچاک و پیرانی به کلاوه که یه وه هه لواسرابوو، کلاوه که یان به ده ردی داری سه رچاکان بر دبوو، له گه ل هه ره هه نگاویکی، نرکه و ناله یه کی لیوه ده هات، ئه گه ر لیوه ی نزیک بای، به ئاسانی گویت له خه ر خری سینگی ده بوو کاتیک هه ناسه ی ده دا. دانیشه، سایلی خه لکی ئاواپی فاتیه یه کی خویند،

حازم علی کوتک

دهستی به پیشی داهینا و شوکرانه بژییری خسوی گهورهی کرد، هه موویان لئی بوون به ته بیبو و لوقمان، یهک دهیگوت کاکه تۆ بۆ سماقاو ناخۆی؟ یهکی دیکه دهیگوت بۆ له لای شیخ کاکه ی نوشتووی ناکه ی؟ یهک دهیگوت بۆ خۆت له هیزه ی پۆنی ناگری و... دهرویش محمد به سرته به وهی ته نیشتی دهلی و نایهلی حه مه نه خوش گوئی لیبی، دهلی: "به شیخ نوره دینی بریفکان! هه رکه سینک زوقمی به ربه یان لیبیدات جاریکی دیکه نانی کهرت ناکات و فهراقی په شی لیده بری!" حه مه نه خوشیش زوقمی به ربه یان لیداووه خودا په حمی پینکات ئه و پیاوه رابردیه! حه مه نه خوش چند سالتیک بوو به دهست نه خوشی سیله وه دهینالاند، هه ر به و هویه شه وه بوو ناویان نابوو حه مه نه خوش.

له وسه ری مه جریسی، خه لیفه سولیمان، که ئه و گوند ئه و گوندی ده کرد به هوی به قالی، گوتی: "بۆ ناچیه گوندی باقرته ی، قادر به غدایی له گه ل خۆت ببه ی بۆ به غدایی، له وئ چاره ی نه خوشیه که ت ده که ن، ده رین له به غدایی ته بیبو و لوقمانی باشی لیبه و خوشت ده خیلی مه رقه دی حه زره تی غه وسی گه یلانی بکه!" عه ولا گلفرۆش، ئه ویش گله سه ری ژنانی ده فرۆشت بۆ پرچ نه رمکردنه وه، گوتی: "ئیسنا که س قادر به غدایی وه کو چاوساغ و شاره زا له گه ل خۆی ناباته به غدایی، که س هاموشۆی ناکات، ده لین مه لای ئاوه دانی فتوای داوه قادر به غدایی گومر ابووه دیاره ئه نگو بی خه به رن!"

قادر به غدایی، رۆژیک به چاوساغی یه کیک ده باته به غدا، کاتی گه رانه وه، له گوندی سویند ده خوا: "به چاوی خۆم شتیکم دیتووه ده ریتی حیف ریته هینده ی خانویه کی گهوره یه، هینده ی سی قه مه ره ی

خاپەرۆکی یاده وهریبهکان

٥٧ له سه رهه ک دانینی، گه ورهیه. ته بهاره ی گهنمی ده داته پینشه خۆی، ههندی ٢٠ سه پانان له گه ل خۆی ده دووری و گهنم و جۆت لۆ له فه رده ی ده کات! مزگینیی! له یه خه ی داس و قهیناغ^٢ و قه رانگ و گیشه و تیله کیش و گه لایوژو شه غره و گیره و جه نجه رو شه نه بای ده بنه وه! گهنمی سۆر له لایه کی دیته خواری، قه سه ل و کاش له لایه کی، پینده لاین ده پراسه.

مه لای گوندی گوینی له و قسانه ی قادر به غدایی بووه، سویندی خوارییه: "به قورئانی قه دیم! ئه وه عیلمی شه یتانییه و هه رچی ئه و درۆ و ده له سانه بکات، گومرایه و هه رچی هاموشۆی بکات گومرا ده بی و چاوی به به هه شتی ناکه وی و به بی ئیمانی ده مری!"

بویه ئیستا که س وه کو چاوساغ و شاره زای شاری به غدایی، قادری له گه ل خۆیان نابهن. خه لک بی چاوساغ ماونه ته وه و قادریش که س سه راسووی ناکا له ترسی گومرا بوون! له دوای دوو سال، که ده راسه ها ته ناوچه که، خۆیان هاویشته وه ماری قادر به غدایی!

گه لیککی نه خوینده وارو بیده ره تان و گیرۆده ی چه و سانه وه یه کی چینایه تی بیره حمانه و کلۆمکراوی خورافیات، وه ک باربه ر له ژیر باری نه زانیدا، هه رگیز له ژیر سییه ری ئه و دنیا یه به خاترجه می دانه نیشته، هه ره وه کو ئه و وشکه سو فیانه ی له سه ر خۆل مه له ده که ن و خه به ریان له ده ریا نییه!

مه لا وه یسی به شه له شه ل، جووتی به دوو که ران ده کرد، له قه لشه کانی نیو له پی ده سته، ئایه ته کانی ره نه کیشانت ده خوینده وه! ئایینی نه کرد بووه ئامرازیک بو خۆ به خه لک ژیانندن، هه میشه

١- قه مه ره ی ٥٧: جۆریک قه مه ره ی مؤبیل سالی ١٩٥٧ بوو.

٢- قهیناغ: په نه جوانه ی ناسنین که نه روان له کاتی نروینه نا ده کاته چوار په نه ی ده سته چه پیه وه.

حازم عەلى كوتك

لايه نگیرى جوتیاره هه ژاره کان بوو، دۆستی کۆمه نیسته کان بوو، پوو ی له عەلى کرد گوتی: "ئەو پۆژە له مەیدانی قاشوانی و کە لایانی، بۆچی له گەل کورپی ئاغای به دەمه قاله هاتو به رانگژی^۱ یه کتر بوون؟" عەلیش گوتی: "مامۆستا به قورئانی له سەر رانی چه پت داناو، من گوناھم نه بوو، له یارییه که من بردم وه ئاغه کۆر که لا به رده که ی منی هه لگرت و هه تا دهستی تیدایه، تیدیه لدا، ئەمنیش که لایه که ی ئەوم تیدیه لدا، ئاغا دهستی بۆ قرتە ی دەمانچه ی بردو جنیوی پیدام و گەفی لیکردم، گوتی له ژنان که متر بم ئەگەر ئەو دپکەت له بن پپی دەر نه نیم، با له نیو دوو نانی گەرم بیت هه تا پۆژی خوی. ئەمنیش گوتم هه موو پۆژی من به ته نیا له و ئاقاره یمه له بهر مه پی و له جۆتی، ئەوکات ئەگەر هاتی ساغی ده که ی نه وه کئ به رخه و کئ به رانه!" مه لا گوتی: "لاتان یه قین بیت خودا له گەل زالمی نیه، پیغه مبه ر ده فەرموی هه رچی زولم قه بول بکات له ئۆمه تی من نییه و له پۆژی هه شری شەفاعه تی بۆ ناکه م!"

ئەگەر چه وسانه وه و زولمی ئاغا کان نه بوایه، مرۆقه کانی ئەوان سه رده مان کاژی له خۆبایبوون و به رگی توپه ییان له به رخویان دا که ندبوو. ساته کانی ژیانی ئەوان سه رده مان، ئازیزن و جلیو وه ی پیروژن و شایانی ئەوه ن ستایش بکرین. هه موو ساته کان و هه لسوکه وتی پۆژانه یان وه ک پرسته مرواری و یاقووت به یه که وه به ستراون، وه ک ئاوینه ی به رامبه ر هه موو لایه نه کانی ژیانی ئەوان سه رده مان، له حه ره می پاکی و ساده یی و به رائه ت، نیشان ده دات.

تروپکی ته مه نی خۆم ون کردووه، هه موو تابلۆکانی پیريم لیده بیته دیواری مندالیم، پرسته ی یاقووت و گه وه هری بیره وه ری و یارییه کانی

۱- به رانگژی: به گژناچوونه وه، له پرووه ستانه وه، پروو به پروو بوونه وه ی به کتری، ته حەدا.

خاپه رۆکی یاده وهریبه کان

مندالیم که و ته ژیر دارو په ردووی زه مهنیکی مه لعوونه وه. نه شئی ژیانیان له نیو له پمان پفاند، خه ونه په نگاله یه کانم، حیکایه ته کانی داپیرم، به سهر ئه و تاریکایه بی شوناسه دا په ژمورده بوون. شه وان به حیکایه ته کانی داپیرم: بزئوکه و مه پوکه، پئی هات و نه هات، خوشکی ههوت برایان، ئه حمه دو محمه دو کلاوی سه خره جندی، کوره که چهل و ... هه رچهند ده که م وهک جار ان خه و نامباته وه!

کاتیک مروّف ههست دهکات به کولتوور و خاکو میژووی که ونارای گه له که یه وه به ستر او ته وه، ئه وکات ههست به ژیان دهکات! گریدانی زار او هی که ونارای گوندنشینانی به ری و ئیستا که، هه ری که و جیهان بینی تایبهت به زه مهنی خوئی هه یه، سوودیکی یه کجار زور به ئاینده ی زمانی کوردی ده گه یه نی.

کاتیک مروّف، که ده بینیت ده توانی سه رچاوه ی ئاسه واریک بیت، ئه وکاته ههست دهکات بوونیکی راسته قینه ی هه یه له نیو حه شیمه تی مروّفایه تی. له زور قوناغدا نوسین ده بیته دیکومینت و په یام و له سهروه ستانی میژووی و شایه تیدانی سه رده می خوئی، پرووداو گه لینک ناکری فه رامۆش بکری، چونکه میراتی ئه ده بی ئه و سه رزه مینه یه. ناکری به هاو قورسای ئه و ژیانه پاکژو بسمیلکراوه ی باپیرانمان به که م ته ماشا بکه ین، ئه و نوسینانه گه شتیکن به خه لوه ت و کویتستانی زهینه وه، بو زه خیره کردنی ئه زمونه کان، بو ئه وه نیه ئاینده له رابردوودا بتوینینه وه، به لکو ده بیت رابردو و بخه یه خزمه تی داهاتوو، مه به ستم ئه وه نیه مروّف هه میشه له رابردوودا بمینیتته وه، لی ده بیت وانه ی لیوه فیتر بیت.

۱- کلاوی سه خره جندی: کلاویکی خیالییه له نه فسانه کۆنه کاننا بوونی هه بووه. گویا به له سه رکرنی، که سه که ون ده بیت و که س نایینیت.

حازم علی كوتك

هەرگەلەك پىنى وايتت دوينىنى باشتىر بووه له ئىستا و هەولبەدات ئەمـرۆو سەبەينى بىباتەووه دوينى، بەدلىسايبەووه ئەو گەلە له بەرەوپيشچونى شارستانىهت و مۆديرنە چەقى بەستوووه و له پيشكەوتن و ژيانىكى سەردەميانه بەرخوردار نەبووه، بە ئەرکى مـرۆفـانەى خۆى را نەبووه له ئافراندىن، لەژىر كارىگەرى ئەقلىهتەى دۆگماى خيئەكى و بىرى كورتمانەووه پەى بەو نەيتىه نابەين كه ئىمه بۆ لەسەر ئەو زەويه دەژين و بەهرەى بوونمان بۆ مـرۆفـايەتى و داھيتان و ژينگەو ئايندەپەكى گەشتىر، چيبە؟!

ئىمه هيشتا چەندان فرسەخ^۱ له دانايى و خۆناسين و حىكمەتەكانى ژيان و مردن دوورين، بەداخەووه هىچ هەولتەكىش نابىنرى بۆ ئاژوانى كۆمەلگا بە ئاراستەى ئەو دانايىه.

زىندانىكردنى باپىرم

سەرم سوپما له حەيرەتى ئەو بەرەبەيانە ناوہختە، كازيوەى ئەو بەرەبەيانە، له بەيانى پارسال ناچيت. رىگای شكاندى قەلاى ئەو بىدەنگى زۆر سەختە. بەرلەوہى كابانى چەلەنگ، ئارام، ئارام، كاتى دۆشين مانگاگەى بلاوينتەووه، لەوكاتەدا سەگ و گورگ لىك جيا دەكرىتەووه^۲. كەلەباب، لە دەرىچەى كولانەكەى سەردەردىنى و بانگى دەدات، تا ئەو بىدەنگىيەى نۆو حەسارى، چلەك نەكات. بەرلەوہى يەكەم تيشكى زىپىنى خۆر، سەربانى خانوہكانى گوند

۱- فرسەخ: فرسەخ. پىوانەپەكى كۆن و مىللى بووه. ماوہكەى لەنىوان چوار بۆ شەش كىلۆمەترە. پەسەنى وشەكە فارسىيە و لە (پەرسەنگ)ەووه ھاتووہ.

۲- لەو كاتەدا سەگ و گورگ لىك جيا دەكرىتەووه: نونيا رووناكبوونى بەرەبەيانە. بە رادەپەك كە سەگ و گورگ لىك جيا دەكرىتەووه.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

پامووسى و شىتانه له ئامىزيان كات، كۆتر له لىسى بن ساپىتەى خانوەكان دۆژ داماون و ناگمىنن، له ناخەوہ زكر و تەھلىلەيەك دەكەن، دەلئى ھاوارىكى بىدەنگ بۆ دەوروبەر دەدركىنن.

بۆ منىكى، كە ھىشتا تالى و سوورى ئەو زەمانەم نەچەشتبوو، بەنيوخمدا دەتوامەوہ، ھەر وەكو ئەو پەشىمانەى لەنيو بىرەوہرىى تاوانەكانى خۆيدا نقومبوو. ئاخىر من تاسەى ئەو مروڤە دەكەم، كە بەيانيان، لچكى سەلتەو كەوايەكەى لە بەرپشتىنيرادەكرد. كلكەئەنگوچكى كراسەكەى، لە زەند و باسكى تووند دەكرد، يەكەم ئەنگوتكەھەویری بۆ گۆلكەسوورەكەى دەبرد. كورپش! كورپش! بانگى جاشكە (حورپە) دەكرد، ھەندىك كووزر و بنجۆخىنى لە پىش دەكرد. دەچووہ سەيرى پارانەوہى نىنگاى چاوى بىسۆماى ئەو سەگە پىر و كەنەفتەى كە وەك رىزگرتن و وەفایەك لە پاسەوانى چەند سالىەى، بە (دئوہ) بانگمان دەكرد، دوو سەپكى^۱ جۆى لەبۆ دەبرد.

جلى لە تاژىيان دادەكەند، ئالىكى مایىنەكەى دەداو تۆزىك قەشاویشى^۲ دەكرد. چەند تاژى چوارپەل بەخەنە، لە ھەويژى^۳ كلكەسووتەو مەشق و راويچكەيان دەكرد. باعەباعى مەپ و بەرخ كاتى ھاویر، كارىلەم لە ئامىز دەكرد، قەت لەبىرم ناچىتەوہ، دىمەنى ئەو تابلۆ برۆنزيانەيان لىكردمە سەراب!

لەو رۆژەوہ، لە بەرامبەرى ئەوانەى سروودى بالندەكان و گولەگەنمى قەندەھارى و ئاو و گياوگۆليان سەندم و بەرزەفت كرد، بووم بە بوركانى گرپژىنى توورپەيى و رڤ، لەو رۆژەوہ بەرەنگارىى لەدايك بوو، تەسلىمبوون مرد، لە نيوچاوانى كازىوہى ئەم رۆژەوہ،

۱- سەپك: سەولە، خەپلە. كۆلپرىكە نەستوورترە لە كۆلپرىەى ناسايى و تايەتە بە سەك و تاژى.

۲- قەشاویش: رنەك، نەرنەك، نامىزىكى دەستىبە بۆ خوراندنى جەستەى و لاخ.

۳- ھەويژ: مۆلگەى مەر.

حازم عەلى كوتك

بەكۆل دەگریم، پێكەنینم بیریچۆتەو.

یەكەم ئەلف و بی و وانە بوو، لە گەورەكانی خۆم فیربووم، لەسەر مافم بێدەنگ نەبم، بۆ زالم نەچەمیئەو!

سالی ۱۹۶۰، مالممان لە گوندی گردلانكە بوو، باپیرم تۆمەتبار کرابوو، گوایه هەستاوه بەروخاندنی خانووی ئاغاكان. دیاره جوتیاریکی وهك باپیرم، لە ئاست زانیاری باری یاسایی، كۆلەوار بوو، بەلام ئاغاكان شارەزا بوون، بۆ تۆمەتبارکردنی، چەند چلکاوخۆریکی بیویژدانیان، وهك شاهید لەسەر پەیداکردبوو. بەوانە دەگوترا (چەلاوخۆر) یان (گۆردە) دروست وهك کۆیلەكانی ئەمپوژگارە ی ئیستای دەستەلات و حیزبەكان. باپیرم بۆیە حوكم درابوو.

ئەو كات تەمەنم شەش سال دەبوو، داپیرەم عەیشی منی بەخێوکردبوو، بۆیە لە دوای نەدەبوومەو، تەنانەت شەوانیش ئەنگوچکی كراسەكەم بەرنەدەدا، نەبادا بۆ شوئینیک جیمبھیلت! شەهید حسینی مام و داپیرەم بریاریان دابوو، بچن بۆ بەندیخانە ی موسل، بۆ دیدەنی باپیرم حاجی تاهیر. داپیرم و مامم بە دایكمیان گوتبوو، سبەینی ئەحمەدیش لەگەل خۆمان دەبەین.

دایكم لە دوو سێ كەسی پرسی: ئەمپو چوارشەم نیە؟ دیاره دلی بە كەسێك ئاوی نەدەخواردەو، دەیویست دلیا بیت كە چوارشەم نیە. منیش واقم ورمابوو، خوایه دەبی ئەگەر چوارشەم نەبیت، دایكم چ كاریکی گرنگ ئەنجام بدات! نەزمانی دەیهوئیت كراسەكەم بشوات و منیش پشیلەشۆر بكات! ئەو كات چوارشەممان كەس نەدەبوو خۆی بشوات و جلی بشوات، چونكە وهك نەریتیک، ئەو هی باری دەروونی تیکدەچوو، دەیانگوت بە چوارشەممان كۆری كردیه، یان ئاوی كۆلیووی بی بیسم الله، بەسەر زهویدا رشتوو! جنۆكە و مەلايكەتی

حازم عەلى كوتك

بەكۆل دەگریم، پێكەنینم بیریچۆتەو.

یەكەم ئەلف و بی و وانە بوو، لە گەورەكانی خۆم فیربووم، لەسەر مافم بێدەنگ نەبم، بۆ زالم نەچەمێمەو!

سالی ۱۹۶۰، مالممان لە گوندی گردلانكە بوو، باپیرم تۆمەتبار كرابوو، گوايە هەستاو بەروخاندنی خانووی ئاغاكان. دیارە جوتیارێکی وەك باپیرم، لە ئاست زانیاری باری یاسایی، كۆلەوار بوو، بەلام ئاغاكان شارەزا بوون، بۆ تۆمەتبارکردنی، چەند چلكاوخۆریکی بیویژدانیان، وەك شاھید لەسەر پەیداكردبوو. بەوانە دەگوترا (چەلاوخۆر) یان (گۆردە) دروست وەك كۆیلەكانی ئەمپوژگارەى ئیستای دەستەلات و حیزبەكان. باپیرم بۆیە حوكم درابوو.

ئەوكات تەمەنم شەش سال دەبوو، داپیرەم عەیشی منی بەخێوكردبوو، بۆیە لە دوای نەدەبوومەو، تەنانەت شەوانیش ئەنگوچکی كراسەكەم بەرنەدەدا، نەبادا بۆ شوئینك جیمبھیلت! شەھید حسینی مامم و داپیرەم بریاریان داوو، بچن بۆ بەندیخانەى موسڵ، بۆ دیدەنى باپیرم حاجی تاهیر. داپیرم و مامم بە دایكمیان گوتبوو، سبەینى ئەحمەدیش لەگەل خۆمان دەبەین.

دایكم لە دوو سن كەسى پرسى: ئەمپوچوارشەم نیە؟ دیارە دلى بە كەسێك ئاوى نەدەخواردەو، دەیویست دلتیا بیت كە چوارشەم نیە. منیش واقم ورمابوو، خوايە دەبى ئەگەر چوارشەم نەبیت، دایكم چ كاریكى گرنگ ئەنجام بدات! نەزمانى دەیەوئیت كراسەكەم بشوات و منیش پشیلەشۆر بكات! ئەوكات چوارشەممان كەس نەدەبوو خۆى بشوات و جلى بشوات، چونكە وەك نەریتیك، ئەوہى باری دەروونی تێكدەچوو، دەیانگوت بە چوارشەممان كۆرى كردیە، یان ئاوى كۆلیووی بى بیسم الله، بەسەر زەویدا رشتوو! جنۆكە و مەلايكەتى

خاپەرۆکی یادهوهریبهکان

سووتاندوو، له غهیبهوه دهستیان لێوهشانندوو!
دایکم که دَلنیا بوو، چوارشهم نیه، مهنجهلێکی ئاوی لهسه
ئاگردانی دهکولاند، کراسهکهی لهبهردارنیم، دهیگوت: تهماشا! کراسی
بوویته مهڤونه^۱ ناشهلێت بيشۆم! کراسهکهی شۆردو ههلێخت تا
زوو وشک بیهوه، چونکه کراسی دیکه مه نهبوو. له سهershۆرکی
داینام، جامه ئاویکی بهسهریداکردم، وامزانی پیستی سهرم دامالا
هینده گهرم بوو، زیراندم: دایه گهرمه!

کۆله مستیکی له تریقهی^۲ پشتی دام گوتی: گهرم نه بیت ئه و چلکهت
لی ناکاتهوه، ههفتهی ئهولاش خۆت شاردهوه نهتهیشت بتشۆم!
دهستیک سابوونی قاپانی^۳ لیدام، گوتی: له بهر ئه وهتاوهی دابنیشه
لهسهر ئه و پارچه ههسیرهی، تا کراسهکهت وشک دهبیتهوه. منیش
لهفکران راجووبووم دۆژ دامابووم، ههتا دههات زیاتر دَلنیا دهبووم،
که بهیانی ده مبهن بۆلای بابه حاجی.

مام حسین بهیانی گوتی: برۆ له دووریانی له دهروهوی گوندی،
چاوه ری بکه با مه ولودی ئاموزات نه تبینیت، ههفتهی دادی مه ولودی
ده بهین. له دووریانی خهریکی خرنووک خواردنی بووم ههتا ئه وان
گه یشتن.

بۆ گه یشتن به شارپنگای ههولیر - کهکوک، ده بوايه کاترمیتریک به
پینان برۆین، ئیمهش هه بییمان لیکرد بۆ جادهی قیر، تۆزیکمان مابوو
بگه ینی، په ستیک هات، مام جه مه دانی لێراوه شانده، خوا روحمی کرد،
شوفیره که ئیمه ی بینی، به نهرمه غار گه یشتین، په ستیش رایگرت و
سوار بووین، خه لکیکی زۆری سوار کردبوو، له راست گوندی

۱- مهڤونه: جلوه رگنیک که به نارقهی جهسته سپی بووینت.

۲- تریقه: تیره غه ی پشت، تیره ی پشت.

۳- سابوونی قاپان: سابوونی هه ران، سابوونی تاییهت به شۆرینی قاپ و قاپاخ.

گرده پره شهی، ئۆتۆمۆبیلکه به نزینی ته و او بوو، به لام شوفیره که زور چوختی و سهرسهری بوو، سۆنده دۆلکه ی به نزینی له پیتی خۆی به سستبوو، پالیدابۆوه. ئه وکات ئۆتۆمۆبیل کهم بوو، درهنگ درهنگ ده رده که وتن، مام حسین به په له بوو بۆ چوونه موسل، کاتیک ئۆتۆمۆبیلیک ده هات شوفیره که زور بی ئه ده بانه پیتی به رزده کرده وه به ئاماژه ی داواکردنی به نزین. ئه وان سهرده مان شوفیر سام و هه یبه تی هه بوو، پینان سه یر بوو که سیک ده توانیت به ته نیا ئه و ئۆتۆمۆبیلکه لیده خوریت و له ژیر فه رمانی ئه و دایه، که س زاتی ئه وه ی نه ده کرد، قسه له قسه ی شوفیر بکات، ئه و هه موو سهرنشینه که س نوته قی نه ده کرد. مام دووه مجار بوو، پینگوت: کاکه هه سته پتوه ده ست له ئۆتۆمۆبیل رابگره، چۆن که سیک یارمه تیت ده دات ئه تۆ به و بیزیه به رخورد ده که یت؟ ئه و جار بۆ ئیمه دره نگیشه، ده چین بۆ به ندیخانه ی موسل ملاقات نامینیت. شوفیره که جرتیکی سهرسه ریانه ی بۆ مام حسین کیشا، مام پیاویکی ره شه سمه ری تیکسپرماو و چوارشانه، زور سه نگین بوو، به هه وه نته تووره نه ده بوو، خۆی له شوفیره که نزیک کرده وه، داپیرم گوتی: نه که ی حسین! مام ویستی دۆلکه که له قاچی شوفیره که بکاته وه و به ریزه وه ده ست له شوفیره کان رابگریت. شوفیره که له قه یه کی له مام دا، مامیشم لاقی گرت و به دوا ی خۆیدا رایکیشا بۆ سه ر قیره که، دوو جاری به قیره که دادا، دوو کۆله مه ستی به هیزی له خالیکه ی^۱ دا، به لام گویم له جنیویکی مام نه بوو. شوفیر بوو به پۆری خوراو! داپیرم هاواری کرد گوتی: به سه کافر باب کوشنت، هیشتا بابت هه روا له سجنه! مام گوتی: بۆ چه وت پشته ته مبیی ده که م چۆن ریزی خه لک بگریت! شوفیر هاواری ده کرد شاهید بن په راسووی شکاندووم شکایه تی لیده که م!

۱- خالیکه: به تالایی که له که.

خاپەرۆکی یاده وهریبه کان

ئەو خەلکە، دار قەرەشت بەرد قەرەشت^۱ ئەرقوومیان نەکرد،
نە بەچاک نە خەرپ ئەلفازیان نەگەرپا. مامم دەستی منی گرت و
گوتی: با برۆین! بەرەو لای گوندی گەرپاینهوه. خەلکە که وایانزانی
دەرۆینهوه مالهوه، ئۆتۆمبیلێک هات و بۆی راگرتین و سواربووین بۆ
هەولێر، بەلای خەلکە که دا پەت بووین بێ هەلوێستانه دۆژ دامابوون،
پوشکەیان لە عەردی وەردهدا، هەرۆک ئیستا خەلک که لەسەر مافی
خۆیان نایه نەدەنگ!

کاتێک گەیشتییه بەندینخانە ی موسڵ، بەندیەکان، هەموویان یە کجۆر
جلی وەک گونیهیان لەبەر بوو، زنجیر لە هەردووک پێیهکانیان
بەسترا بوو، منیش لە داپیرم دەپرسی، بابە حاجی بۆ گونیهی لەبەرەو
زنجیری لە پێیه؟ داپیرم وەک نارازیبوونیک بۆ ئەو شەرە ی مامم،
گوتی: نازانم، دەلێنی ئاوقاتی^۲ و ئەتۆش لەو پەچەلەک و توخمە ی،
گەرەبی ئەو زنجیر و گونیه بە تۆووش دەبینم!

لەو پۆژەوه یاخیبوون و بەرەنگاری زۆلم و ستەم و بێدادی لە
ناخمدا مووتەربە بوو، تاکو ئیستا وەک خەسلەتێکی ئەزەلی لە
ویژدانم پەگورپیشە ی دا کوتاوه! لەو پۆژەوه هەریم بە بابە حاجی دا:
گەر لەو پێگە یه هەلۆهرم،

یان وەکو تۆ پێ بە زنجیر، گونیه ی سپی بکەمە بەرم،

بۆ گەیشتن بە دادپەرۆه ی و یەکسانی،

هەرزانه لام دانیم سەرم!

۱- قەرەشت: قەلشت. کینایه یه بەوهی که دار و بەرد وەدەنگ هاتن. بەلام زاریان لێک نەبۆتەوه
قسەیهک بکن.

۲- ئەرقومیان نەکرد: نوتقیان نەکرد. قسەیهکیان لە زاری نەهاته دەر.

۳- ئاوقات: مەحامی، پارێزەر.

هیچ له باردا نه بوو

هاوینی ۱۹۶۱، مالمان له گوندی گردلانکه بوو، پوښته مه گوجی جامبازو پیاویکی دیکه، له گوندی پهیدا بوون. باپیرم حاجی تاهیر، له بهر سیبهری له سهر لبادیک دانیشتبوو، شهربه ئاویک و جامیکی فافونی له پیش بوو. جامبازوکان ئه سپینکی که ویتی قاپره شیان پنبوو، هرکه چاویان به شهربه ی ئاوه که کهوت، هینده یان ئاو خوارده وه ده تگوت تهریفه^۱ بوینه له تینوان، هه ناسه یان هاته وه بهری گوتیان: مام حاجی بو ئه و ئه سپه مان لیناکری؟ باپیرم زوری حه ز له ولاخی باش بوو، بانگی مام حوسینی کرد گوتی: حوسین بزانه ئه و ئه سپه چونه؟ مام له دهوره ی سورا به چاوی کپیری تپیراما، زاری ئه سپه که ی لینکرده وه ته ماشای ددانه کانی کرد، گوتی: شیله ی^۲ فریداو، تازه به رازه ی^۳ ده رکریبه. واتا ته مهنی چوار به هاره و هه رته تی.

دیاروو باپیرم نرخه که ی پی هه رزان بوو، ئه سپه که یان لینکرین. جامبازو پاره یان وه رگرت و لیناندا رویشتن. باپیرم گوتی: کوپم حوسین با بزاینن ئه و ئه سپه بو چ کاریک باشه؟ بنمل و نیر و بارینه یان هاویشته سهر ملی، ئه سپی تاین چه نگی له ئاسمانی دها، قه بولی نه ده کرد، واتا جووت و جه نه پری ناکات. باپیرم گوتی کیشه نییه، عاره بانه ی بینن بزاینن بو عاره بانه ی چونه؟ هینده ی له خق هه لداو هه لپه ری، مژانه ی عاره بانه که ی شکاند. هی عاره بانه ش نه بوو! باپیرم گوتی: زینی لینکه ن ئه گه ر بو سواری باش بیت، ده یکه ینه

۱- تهریفه: تیوتیه کی بینه نناز.

۲- شیله: ددانی شیریی ولاخ.

۳- به رازه: ددانیکه که نوای چوار سال ته مهنی ولاخ به ربه که ویت.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

ئەسپى سوارى بۇ راۋى. زىنيان لىكرد گوتيان ئەحمەد يان مەۋلودى سوار دەكەين و دەيىبەستين. مامم گوتى ئەوانە مندالان نەبادا يەكيان بكوژى، با ياسينى سوار بكهين. مامم ياسينيان سوار كرد، ئەسپى تايين ھەستاۋە سەر پاشۋان، ۋەك گاي خودارى، لەخۆى ھەلدەدا. ھەلات بۇ سەر جۆخينان. ئەسپ، مامم ياسينى ھەلگرت، لە ناكاو مامم ياسين خۆى فرىدايە سەر قرشەى جۆخينى، باش بوو بە سەلامەتى دەرچوو، جەلەۋى ئەسپى گرتەۋە و ھىنايەۋە، پەتك و سنگىك لەۋى بوو ئەسپى چەمووشيان لىبەستايەۋە. باپىرم بە فيكەفيك چوۋە لاي، دەيوست بىلاۋىنئىتەۋە ۋە قەشاۋىشى بكات، كاتىك گەيشتە لاي ئەسپەكە، ئەسپ چەنگە بازى^۱ باپىرم بوو، خەرىكبوو بە چەپۆك بىكوژى. باپىرم، ئەگەر دەستى بوەشاندايە، زۆر دەستەرش بوو، نازانم داركراۋە^۲ يان سەرمژانكەبوو بە دەستىۋە، پايۋەشاندا سەرى ئەسپەكە، ئىسكى پىشتى چاۋى شكاند، نىۋچاۋانى بەخوينداھات. باپىرم گوتى: دايكى ساحىبى ئەۋەلىت ئاۋا لىكەم، نەيزانىۋە بتعاملىنى! ئەتو ھى جۆت و جەنجەرى نەبى، ھى عارەبانەى نەبى، ھى زىن و سوارى نەبى، پىم نالىى ھى چ كارىكى؟ بەس ھى خواردن و لەۋەرانىتى؟!

گوتى: كورم ھەتا زەرپىكى نەكردوۋە، چەندى زووتر لە يەخەى خۆتانى بكنەۋە زياترتان قازانجە!

بنۆرنى، لەگەل ئەۋ حكومەتە سى بەھارىيەى خۆمان چەند وىك دەچن! حكومەتىش ھى پەروەردەى نىيە، ولات پىر بوو لە نەخويندەۋار و بىروانامەى ساختە. ھى تەندروستى نىيە، ئەۋەى سەددامى دكتاتورىش دروستى كردبوو وىرانىان كرد. ھى دادپەروەرى نىە،

۱- چەنگە باز: بەرانگژ، بەگژناچۋونەۋە.

۲- داركراۋە: داركلاۋە، كەلاۋە.

حازم عەلى كوتك

دادگاكانى خسته ژير پرسيار و پرى كرد له دادوهرى جاسوس. هى ئىداره دانى هاوولاتيان نيه، ده بينين حالى خەلك چۆنه! هى خزمه تگوزارى نيه، هى دهست و تفهنگى نيه، له شهنگالى و له كهركووكى چۆن قوچانديان! ناوى پيشمه رگهيان سووك و پيسوا كرد. هى... هى... هى هيچ نين. وهرن مهردى خواى بن دهستباره كم له گه ل بگرن، ئه و به ناو حكومه ته، هه تا رۆژيك زووتر له يه خه ي خۆمان بكه ي نه وه زياترمان قازانجه! هه تا وهك ئه سپه كه ي باپيرم حاجى، زه پرىكى گه وره ترى نه كردووه!

هيستره قوله له كاتى ئاليك پينه دانى

مالمان له گوندى گردلانكه بوو، باپيرم حاجى تاهير چوار كورپى هه بوو، كورپى گه وره ي ناوى هه سه ن بوو، مردبوو، من نه مديبوو. واته مامم حسين و باوكم و شههد ياسين مابوون. ماموژنم گويست، چونكه به ته مه ن له هه موو بوو كه كاني مالى باپيرم گه وره تر بوو، وهك گوناھى كرديت كه به هوكارى گه وره ي ته مه نيه وه، مامم حسين به كامى دل هاوسه رگيرى نه كردووه. بويه من هه ستم ده كرد له هه موان زياتر كارى پنده كرى و ده ره تيندرى. به رامپيله كه ي، له كاتى كار كردندا هه ميشه منداليكى تيدا بوو به پشتيه وه. زورجار له سيبه رى كونده رانى نيوه ندى هه سارى، جگه ره يه كى قاميشى پنده كرد، به لام كه بانگيان ده كرد به ناچارى جگه ره كه ي به نيوه چلى ده كوژانده وه، ده چوو هه سه ر كاره كه ي. ده سه ته كاني، به هوكارى كار كردن گه وره ببوون، قه لشه كاني نيو له پ و په نجه كاني، به ده ستي ژن نه ده چوو ئه وه نده ي به ده ستي پياويكى زه حمه تكيش ده چوو! سو مای چاوه كه نه فته كاني ماندوو بوونيكى بينامان نيشان ده دا. له كار كردندا، له پيش هه موان و،

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

بۇ نانخواردن و پشوو دانىش ھەمىشە لەدوای دوایی بوو!
با لەباسەكەم لانەدەم. ولاغمان زۆر بوو، ئەسپەكەوئیت و ماينەشى
بۇ سواری لەكاتی راوکردن و سەفەر، ھىستەرەپەش بۇ عارەبانەو
قرشە كيشانەو، نىرەكەرە دىزە بۇ دۆراب، ھىستەرە قولە، بۇ
جەنجەر و جووت. بەو ھىستەرە دەگوترى قولە، كە رەنگى لە بەينى
سوور و زەرد بيت، ئەو رەنگە لە ئەسپ و ماين پيئىدەگوترى شى.
لەو كاتەى دەبوایە ولاغەكان ئاليكان پيئىدرى، تەنھا ھىستەرەقولە
دەيكرد بە زۆرە زۆر و، لەسەر ئاليكى خۆى بيئەنگ نەدەبوو، بۆیە
داپيرم عەيشى ھەتا دەنگى تىدابوو ھاواری دەکرد: كچى گۇستان!
زوو ئاليكى بگەينە ھىستەرەقولەى، ئەگەرنا ئەو گوندەمان بەسەر
وەرەكا! ھىستەرەقولە لەسەر ئاليكى خۆى بيئەنگ نابى! كاتىك
مامۆژنم گۇستان، ئاليكى بۇ دەبردنە تەويلەى، من و شەھيد حاجى
ئامۆزام كە ھاوتەمەن بووين، رامن دەکرد بەدووايدا، پيش ھەموويان
ئاليكى ھىستەرەقولەى دەدا، ئيمەش لەنيو قەرسەقول و زبلى بەرپى
ولاغەكان، لە خۆمان ھەلدەدا و چەپلەمان ليئەدا دەمانگوت بڑى
ھىستەرەقولە! مامۆژنم ليمان توورە دەبوو، دەمانپرسی بۇ لەپيش
ھەموان ئاليكى ھىستەرەقولەى دەدەى؟ دەيگوت: بچنە دەرى! بەو
كچكەيىەى دەرىى ئاوقاتن ئەو پرسىارانە دەكەن، گەورە بن
لە ھىستەرەقولەى بيئەياتر دەبن!

۱- نۆراب: راکيشانى بۆلكەى نارى ناعوور بە ولاخ.

شهو تا

چه ند پوژیک بوو، پوستم له کاتی زه رده پپه پری ئیواران بو
پاوه بارانبره^۱ دیار نه بوو. له هاویشتنی دارلاستیک، زور کارامه و
دهستراست بوو، زور جار هر له هوا دهیئنگاوتنو دهیئنانه
خواره وه. بارانبره، بالندهیه کی ره شه، له پره سیلکه ی گه وره ترو
هه راشتره، لاقی زور کورته، له ئاسمان بکه ویته سه رزه وی ناتوانی
بفریته وه. تهنه له کونی دیواره به رزه کان دیته دهره وه، ناتوانی
له سه رزه وی هیچ خواردنیک بخون، تهنه له هوا ئه و میرووله به
بالانه و پپوله و هاوشیوه کانیا ن ده خون. مندالانی ئاواپی، یه ک له وی
دیکه مان ده پرسی: بو چه ند پوژیکه پوستم دیار نییه؟ برا بچوکه که ی
گوتی: ئه وه له ههفته ی رابردو وه که وتوته ناو جیگاو، نه خو شه،
ده لئین په نگه گرانه تای بیت. له وکاته ی ئیمه چوینه لای، هه رکه سه و
هه ر له گو تره به مه زنده ی خو ی، نه خو شیه که ی ده ستنی شان ده کرد.
نه نکی ده یگوت: له وه تای سه فارچی^۲ هاتبوونه گوندی بو
سپیکردنه وه ی هیرباری سفر، وه ک مه نجه ل و ته شت و سینی و قاپو
له گه نی خه لکی ئاواپی، ئه و کورپیژگه که وتیته نیو نوینی. ماموژنی
ده یگوت: لال بم بو ت پوستم، به خوای دهره پیسه که یه تی
به مه رهدی جوانه مهرگی برام ده چی! دایکی ده یگوت: پوله یا خوا
چاوی داکت کوره بی به خوای ئه و کورپه م له و پوژه ی بارانه
سه ربه کراوه و ته زره که باری، له گه ل گرمه ی گه واله و بروسکان وای

۱- بارانبره: بالندهیه کی وه کو پره سیلکه یه به په رنگی ره شته نها له قه بی دیوار و کهنده لان هیلانه
ده کات، ناتوانی له سه رزه وی بفری و تهنه له شوینی بلنمه وه وی فری دنا و باله کانی له یه کتر
جیا ده کاته وه. بکه ویته سه رزه وی نییدی ناتوانی بفریته وه.

۲- سه فارچی، سفرچی، مزگه ر، مسگه ر. نه وانه ی که مه نجه ل و ته شتی مسیان سپی ده کردنه وه.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

بەسەرھات، دەبى مىزى بەسەردا بتوینمەۋە بزىنم لەچى ترساۋە!
باۋكى لەو قىسەى زۆر تورە بوو كە گوتيان لە بروسكو گرمەى
گەۋالەى ترساۋە، بۆيە گوتى: حەيفو مخابن نەۋەى ئۆمەرەچۆپەى
بترسى! دەگىرنەۋە ئۆمەر لە ھەرەتى گەنجى لە شەۋارەى مندالىكى
تازە لەدايكبوو، خەنجەرى دەبانى ھەلكىشاۋەو لەسەر مىلى شەۋەى
داناۋە، ھەر زوو داۋاى دەرزى لىفان و سوژنى كردوۋەو لە يەخەى
شەۋەى داۋە، مسەخەرى كردبوو بۇ خۆى تەنھا ئەو دەيتوانى بيبىنى،
چونكە كلالوى سەخرەجندى لەسەر بوۋە!

رۆژى دوايسى باۋكم چووبوۋە گوندى شىراۋەى بۆ لاي
چەخماخسازى چەك چاككردنەۋە، باقەنەزمەى^۱ تەنگەكەى بۇ چاك
بكاتەۋەو بزىننى ئاخۇ ئەو تەنگە لولەكوش^۲ كراۋە يان نا! ھەروا
جفارە خۆرىك دەبوو گەيشتبۆۋە مالى، گەنجىكى ھاوسىمان ھات
گوتى: ۋەستا عەلى، ئەمشەۋ بانگرادەدىرىن بۇ رۆستەمى، دەلىن
گرانەتايەتى، ئەتۆش دەبىت دەرمانى شىفای نەخۆشەكەى بۇ دىارى
بكەى!

ئاخر دەبوايە ئەۋەى دەرمانەكە دىارى دەكات، دوو ژنى ھەبىت.
پىيان دەگوت ماخۆى چوار چاۋ، بەۋ پىيە بابم ماخۆى چوارچاۋ بوو.
بە زۆرىش فروجىكى رەشى بى نىشان دىارى دەكرا ۋەك دەرمان و
شىفای گرانەتا. ئەو مالى نەخۆشەكەيان ھەبوو، خىزانىكى قەۋغەو
زۆر بوون، پىشەيان ئاژەلدارى بوو، خاۋەنى مىگەلەمەرىكى زۆر
بوون. بەلام دىيان نەدەھات مەرىك سەربېن و گۆشتەكەى بخۆن. لە
دواى نوپىژى خەوتنان سەگەكەمان كە ناۋى قەلە بوو، دەحەپى و

۱- باقەنەزمە: مىلى تەنگ.

۲- لولەكوش: كاتىك لولەى تەنگ، بەھۆى تەقەپىنكرىن و بەكارھىنانى زۆرەۋە. فراح دەبوو،
چەخماسازەكانى چەك، دەركى لولەكانيان دەگوشى و تەنگيان دەكرنەۋە.

حازم عه لی کوتک

سه گوه پښکی توند بوو، هیرشی ده برد، دیار بوو هه نگامه و غه لبه غه لب له پیش مالی ئیمه په یدابوو، هاواریان ده کرد: (شهوتا، شهوتا، به شهو ده گری تا، به پوژ به رده دا، ماخوی چوارچاوا! چ درمان ده دا؟). بابیشم که ماخوی چوارچاوا بوو گوتی: (جهرگو هه ناوی کاو پښکی قه له و!) سیجار ئه و بانگه وازه یان لیکرد، باو کم هه ر گوتی کاوړ! چونکه ده یزانی ئه و ژنو مندالانه ی ئه و ماله مه رداره چهند تامه زرؤی گوشتن! خه لکی گوندی ده یانگوت وه ستا عه لی ئه و کاره ی به حه جیکی هه بوو، یاخوا ده سته کانت خوشیبی ئه و مال و مندالانه تیرگوشت کرد!

قاله

پوودا و گه لیک کتومت به ئه قل و لوژیک و ئه ندیشهی سهرده می خوی، ده یاننوسمه وه. په نگه له گه ل چه مک و تیگه یشتنی سهرده می ئیستاو گوړانکارییه خیراکانی، به رانگژی به کتربین، له گه ل سهرده می ته کنولوژیا هاوته ریب نه بی، مه به ست له تو مارکردنیان هه ولدانیکه بو به دیکومینت کردنی پوودا وه کان و دابونه ریت و کولتووری سهرده مانیک، له ژیر کاریگه ری نه ریئیه کانی ئه قلیه تی دوگمای خپله کی و ده ره به گایه تی کومه لگا چ ژیانیکی سه ختی به پښی ده کرد، له گه ل شیرینی و چیژی ساده ییه که ی ژیانی ئه وکات...

هاوینیکی هینده گهرمه دنیا بو نسوی لیدی، ئه و ده شته پانو به رینه ی هه ولیر، هه تا چاوا برده کات وهک هالای گری ئاگر هه لده چیت، وهک تراویلکه (سه راب) میرووله ی ده کات! گونده که، شه ش ریگای ده هاته وه سهر، هه ر ریگایه کی به ناوی ئه و گونده وه بوو

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

كە لىۋەى دەھات بۇ ئاۋايىيەكە. لەجىنى جۇخىنان چەند قۇمەتە^۱ كاۋ كوزرو بنجۇخىنى لى بەجىماۋو، تەماشى پىشتى ھەرىپىۋىكى ئاۋايىت دەكرد، لە ئارەقەى سېى، سېى بوۋە، دەلىنى دۆۋ ماستاۋت بە پىشتىدا كىردوۋە! بۇتە مەدۇنە، ئەۋەى لە ھەموو خەلكى ئاۋايى ھەساۋەتر بو، سەگەكانىان بوون، لەژىر چكەى دلوپە ئاۋەكانى كوندەلانى ۋەردەكەۋتن.

ئەۋ رۇژانەى باى ھورەى دەھات، نەماندەتۋانى كۆترە تەقلەبازەكان ھەلبىفېرىن، چونكە پەراگەندە دەبون ۋ بايەكە لەگەل خۆى لوولى دەدان ۋ دەبىردن، ناچار دەچوۋىنە گز ەلەشېشەكان ۋ فېتوومان بۇ لىدەدان ۋ دەمانگوت ەلەشېش گاران ھات، ئەۋانىش قلوقلوۋيان دەكردو خۇيان فىش دەكردەۋە. ئەۋ رۇژانەى خۇلباران ۋ دنيا تۇزو غوبار بوایە، دايكم دەىگوت: ئاخۇ لەكۆى جەنگ رۋویدايىت، ئاۋا دنيا لە خۇلىدا غەرق بوۋە، چاۋ چاۋى نابىنى!

بابم بۇ ئەۋەى لەۋ جۆرە رۇژانە نەچىتە دەرەۋە، دەىگوت تۇزىك چاۋم گەرم دەكەم، لىمگەرىن با تۇزىك بېۋرژىم^۲، بەۋ شىۋەىيە گورگەخەۋىكى دەكرد، چونكە تازە لەسەر قەبران گەراپۋوۋە. لەگەل گەردى بەيانى، لە قەبرىستانى گوندى خەرىكى گۆرھەلكەندن بوون، بۇ مەلایەك كە مردبوو. گۆرھەلكەندن لەۋ گوندەى، ۋەك ئەۋە ۋابوو فەرھاد كىۋى بىستۋون بكولى، ھىندە رەق بوو، بۇیە دايكم دىمكە ئاۋىكى دايە دەستم گوتى: برۇ بۇ باۋكتو ئەۋ پىاۋانەى بەرە، خەرىكى گۆرھەلكەندن، ئەۋا منىش چاۋم لىتە. كاتىك دىمكە ئاۋەكەم دايە دەست باۋكم، خۇلىان بەسەر تەرمەكەدا دەكرد، ئەۋەى تاۋەكو ئىستا لەلام ئاساىى نەبوو، لەجىياتى دوو كىل سى كىلىان بۇ ئەۋ

۱- قۇمەت: كۇمەلە قەسەل.

۲- بۇرژان: سەرخەۋ، نىۋەخەۋلىكەۋتن. لەنىۋان خەۋ ۋ بەناكاىىدا.

حازم عالی کوتک

مه‌لایه چه‌قاند، منیش له باوکم پرسى: باوکه ئه‌وه بۆ هه‌موو گۆرپه‌کان دوو کیتلیان هه‌یه ئه‌و گۆرپه له‌نیوه‌پاستى هه‌ر دوو کیتله‌که کیتلیکی دیکه‌شى هه‌یه؟ باوکم گوتى: ئاخ‌ر ئه‌وه مه‌لای دوازده عیلمه، ده‌بێ سى کیتلی هه‌بیت، بۆ ئه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ گۆرپى خه‌لکى جیا بکریته‌وه.

هه‌ر له‌پاش نوێژى عه‌سرى، به‌نیازى شیولینان بۆ مالى مردووه‌که، له هه‌موو ماله‌کانى ئاوايى ئاگردانه‌کان دوکه‌لیان لیه‌له‌ده‌ستا به‌ره‌و ئاسمان کۆله‌گه‌ی ده‌به‌ست، سى رۆژ ئه‌و شیولینانه به‌رده‌وام ده‌بوو، هه‌رکه‌سه‌و به‌گۆیره‌ی توانای خۆى شیویان بۆ مزگه‌وت ده‌برد بۆ پیاوه‌کان. وه هه‌روه‌ها بۆ ژنانیشیان ده‌برد، به‌و شیوه ده‌گوترا (شیوه‌غهریبه^١)، ژنانى ئاوايى هه‌ریه‌که‌و سینییه شیویکی له‌سه‌ر ده‌ستی بوو، به‌ره‌و مالى مردووه‌که. باهوره‌که په‌رۆکی سه‌ر شیوه‌که‌ی ده‌رفاند، ژنانى ئاوايى ده‌یانگوت: ئه‌و باهوره‌یه غه‌زه‌بى خودایه لیمان ده‌گیرى، به‌هۆى مردنى ئه‌و عالیمه گه‌وره‌یه، ئاخ‌ر قورئانى هه‌موو له سینگی‌دا بووه، خۆزگه‌م به‌خۆی که ئیستا له‌نیوه‌ندى به‌هه‌شتییه!

قاله، ته‌مه‌نى دوازده سالان ده‌بوو، تۆزیک له ئیمه باخۆش‌ترو هه‌راشتر بوو، هه‌میشه به‌رده‌قانى راست و چه‌پ له‌ملى حه‌مايل ده‌کردو دارلاستیکی به‌ ملییه‌وه بوو. گیرفانه‌کانى، یه‌کیان پڕ له به‌ردى دارلاستیک و ئه‌وه‌ی دیکه‌یان به‌ردى به‌رده‌قانى بوو. تازه چاویکی برازای حه‌مه‌نه‌خۆشى کوێز کردبوو که کچیکى عازهب بوو. به‌ دارلاستیکه‌که‌ی، حاجی له‌قله‌قیکی له‌سه‌ر جوجکان کوشتبوو. به‌و کارانه‌ی ناوى ده‌رکردبوو. له ئاوايى وا ناسرابوو کاتیک په‌ره‌سیلکه‌یه‌ک، بارانپه‌یه‌ک به‌ مردوویی بدۆزرا بوايه‌وه خه‌لک

١- شیوه‌غهریبه: ئه‌و شیویان چیشته‌ی بۆ مالى خاوه‌نمردوو سازده‌کری.

خاپەرۆكى يادەۋەربىيەكان

دەيانگوت كارى قالەيە! مريشكىك لاقى بشكابوايە دەيانگوت قالەيە. خولاسە بەردىك لە ئاسمان بەسەرى يەكىك كەوتبا دەيانگوت كارى قالەيە. قالە ۋەك فەرماندەيەكى سەربازى ناوى دەرکردبوو، پۆژ تا ئىوارە مندالانى ئاۋايى بەدۋايەۋە بوۋىن، ھەرچى ئىمەش بمانكردايە ھەر بەملى قالەيدا دەھات! ئەۋىش باكى پىي نەبوو. بابى، پياۋيىكى لەسەرخۆۋ ھەژار بوو، قالەي بۆ بەرزەفت نەدەكرا.

خۆشناۋ ھاتتە ئاۋايى ترىيان ھىنابوو، بانگيان دەکرد: دە ۋەرنە ترىيان، سەر بەسەر بە گەنم، يەكو نىو بەجۆ. ھەر بابا بوو بە جامىك، لەگەنىك، تەشتىك گەنمەۋە يان جۆ دەگەيشتە لاي خۆشناۋەكان و لەبەر تەرازوۋى دەناۋ بەترىيان دەگۆرپەۋە. مام قادر پياۋيىكى پىرى نابىنابوو، جامىكى پىر لە ئاۋى شەۋى كوندەي لەپىش بوو، ھىشوۋە ترىيەكى زۆر گەۋرەي لەنىو بوو، چەند دەنكىكى لى خواردبوو، كاتىك دەستى لەنىو ئاۋەكە گىرا ترىيەكە نەمابوو، تۆزىك دەستى لەۋلاۋ لەۋلاي خۆي كوتتا، ھىچى ۋەبەردەستى نەكەوت. ھاۋارى كرد: بىگەنى قالە ترىيەكەي برد! ھەرچەندە چاۋى فېر نەيدەبىنى بەلام ئەۋ كارەي لە قالەي دەزانى!

غارمان دەدا بۆ سەر جۆخىنان، روومان لە ھەر خاۋەن جۆخىنىك دەکرد دەمانگوت خەرمان بەرەكەت، ئەۋىش دەيگوت ئاي خىرو بەرەكەتى خواتان لەگەل بىت، ۋەرن كورم با گەنمتان بدەمى، لەلاي مام خۆشناۋى بە ترىيى بدەن. ئىمەش كۆشمان دەگرتەۋە بۆيان پىر گەنم دەكردىن، ئاي چ بەخشندەيەك و چاۋتيرىيەك لە ئارەقى نىوچاۋان و قەلشەكانى نىو لەپى دەستيان دەپژا!

قالە، شەۋانىش دانەدەكاسا، چالاكىمان ھەبوو، كۆدەبوينەۋە دەچوۋىنە ھەۋىزى مىگەلەمەرى ماري مام فەندى، سوۋارى پىشتى بەرانەكان دەبوۋىن، ئەۋ مىگەلەمەرە دەپرەۋىيەۋە، غرمەي دەکرد،

حازم عەلى كوتك

دەنگى زەنگولى مى نىرىەكان ھارەى زرىنگانەوہى لە ھەموو گوندى دەبىسترا، لەكاتىك مام فەندى بە ھەشتاوى دەھاتە دەرەوہ بە خۆ بە گۆپالەوہ، ئىمەش لەنەويایى گەرئى^۱ لەسەر زگ رادەكشاین و ھەناسەمان لە خۆمان دەبەرى، مەگەر پىنى لەسەر پىشتى دابناباينا ئەگەرنا ئىمەى نەدەبىنى. مام فەندى ھەتا دەنگى تىدابوو فیکە و ئىئى ئىئى بۆ مىگەلەكە دەکرد، دەبىنى لە ھەويىزى تۆز بەرى ئاسمانى گرتىە، مەر قورەپىچ بوو ھو بوو ھو بۆتە تۆپ، ھەك گورگى بەنىو ھەربوو بیت! مام فەندى دەىگوت پىم سەیرە سەگەكانىش ناوہرەن ھىچىش ديار نىیە! ئاخىر سەگەكان ئىمەیان دەناسى چونكە نانمان دەدانى بە ئىمە نەدەوہرین.

كاتىك مام فەندى دەچۆوہ ژوورئ، دووبارە سواری پىشتى بەرانەكان دەبووینەوہ و غارمان پىدەدان، ھەتا بە ناچارى شوانەكە بە قاپووتەوہ دەھات لەنىو مىگەلەكە رادەكشا. ئىمەش بە سەر و گوئىلاكى تۆزاوى و كراسى دپاوەوہ بەپارىز دەچووینەوہ مالى، لە ترسى لىدانى داىكم، بە دزیەوہ خۆمان لە جىگای دەخزاندا. قالە، پۆژئ ھىندەى دەرەتاندىن بەولاولا بەولادا، شەوان ھىندە كفت دەبووین، ھەر سەرمان بە بالىفى دەکرد خەومان لىدەكەوت. زۆر جارن قۆلى كراسم پىوہ نەدەما لەبەر شەرەمندالى! بەیانى لە دەنگەدەنگى داىكم خەبەرم دەبووہ دەىگوت: ھەردووك چاوم كویر بىت، ئەو قۆلەكراسەى بۆ پىوہ نەماوہ! بەلام ھەتا بەخەبەرى نەدەھىتام، دەستى بە لىدانم نەدەکرد، دەىگوت لەخەویدا لە مندالى بەدى شىت دەبىت!

بەیانى، تازە سروہى نەسىمى سەباى سالىحان دەنگوت، بە ھەمان

۱- گەرئى: قولاىیەكى گەرە و خپ، بازنەى.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

شيۋەي پۇژاننى بەرى، قالە لەسەر گوفەكى حازرو ئامادەباش چاۋەرۋانى دەكردىن. ھەر ئۆتۈمبىلىك، سوار ولاخىك، پىادەيەك، رووى لە گوندى بكردايە قالە دەچۈە پىشۋازى و ئىمەشى بەدواۋە بووين، دەبوايە قالە بزائى بۇ ھاتۋتە گوندەكەمان و چ كارىكى ھەيە و دەچىتە مالى كى؟ خۇي لىدەكرد بە چاوساغ و بەپىشى دەكەوت ھەتاۋەكو شوينى مەبەست، ئىمەشى بەدواۋە بووين.

چىشتەنگاۋىكى درەنگ بوو لە دوورىانى ئۆتۈمبىلىك تۈزى دەكرد، بەرەو گوندى دەھات، رەشاش برىنيان لەسەر ئۆتۈمبىلەكە دابەستبوو. قالە گوتى ئەوانە چەكدارن. دياربوو ھەمەي سابىر ئاغاي بوو لەگەل جاشەكانى، مام غەلى كوئىخا قادريان ئاگادار كرددبوو ميوانى دەبن، ئەويش بۇ سەلامەتى گوندەكەمان و ۋەك دەم چەوركردن، گىسكى بۇ سەرپرېبوون. بەرلەۋەي نانوشيو ئامادەبىت، گوتيان با تەنگاننى بكەين، بزائىن كامەمان نىشانەشكىنە، ھاتنە سەر گوفەكى پىش مالى ئىمە، بەردىكى سپيان لە گردى موھەندىسى نىشانەكرد، بە رەشاش برىن و تەنگى ئىنگلىزى و كەنەدى تەقەيان لە بەردەكە دەكرد و نەياندەئەنگاوت. ئىمەي منالېش ھىشتا قەوان نەدەگەيشتە ئەرزى، خۇمان بۇ فرېدەدا و دەمانكرد بەشەر لەسەر قەوان. يەك لە جاشەكان ناۋى ئەنۋەر شەشخەرىتە بوو، يەكى قولەخرەي تىكچەقىوو بوو لەبەر خەرىتە و فېشەكدان ھىچ شوينىكى بەدەرەۋە نەبوو!

كە ئەنۋەر شەشخەرىتە بىنى ئىمە زۆر بە تاسەبىن بۇ قەوان، گوتى ناھىلم قەوانەكان بۇ خۇتان بەرن، دەبى بۇتان بكەم بە گوئىفركانى، دوورى ھەلدەدەم بزائىم كامەتان زووتر دەھىننەۋە! ھەر مندالىك قەوانەكەي ھەلدەگرتەۋە ئەۋانى دىكە گوئىيان رادەكىشا. تاۋەكو قەوانەكەي فرېدەدا، گوئىيان بەرنەدەدا. گوئى ھەر مندالىكيان

حازم علی کوتک

پادەكيشا، له تاو ئازارى گويى قهوانهكهى فرېدهدا. دياربوو ئه و جاشه له بهشهردانى مندالهكان لهزهتى دهكردا! هيندهيان گويى خهسرۆى پاكيشا گويى بهخويندا هات، سۆتهكه جگهريان بهپشتى گويىدا كرد. قاله گوتى مندالينه وهرن با برۆين قهوانى جاشانمان ناوى، كه پيشمهركه هاتنه گوندى و تهقهيان كرد قهوانى پيشمهركان ههلهگرينهوه!

زۆرم برسى بوو، گوتم بهجيم مههيلن دهچم نانئىكى دىنم دهيكهمه پاروو. چومه گژ تهشتى نانى نانهكم پاكيشا، دايكم گوتى كورم نهكهى له مالى داكاسيى ههتا ههموو گوندى سهراوبن دهكهى! بهتهوسهوه واى گوت، تهپ ئاراي قالهتان ههنگرتيه وهك سهى پى سوتاو لهوسهري بو ئهوسهري گوندى! به تورهيى نانهكهى ليوهرگرم، سهوهشيرهكهى ههلهدايهوه ههنديك ماستى بو له نانهكهى ههلسوويم و بوى كردمه بابۆلهو دايهدهستم و گوتى برۆ با ئيشهكهتان مهعتهل نهبيت، مندال چاوهپرېت دهكهن، بهغهوسى بهغدابين، قاله سهري ههموتان به فهتارهت دهوات! ههر بهخۆى گوتى ئهنگۆش گهلهك له قالهى سالتحر نين، بهلام وهك دهلين ههموو تهير گۆشتخۆره ههر ناوى گورگى بهده! بهلاى مالى پلكه عيشى دا رهن بووين، دياربوو له سيپهري خانوى، لهگهله چهند ژنيكى گوندى به دهم دهستار سوراندن و گهنم هارين بو برويش، گورانين دهگوت، قاله گوتى كورپينه وهرن فرسهته لهبهردهنگى دهستارو گوراني، ئاگايان له ئيمه نيه، پشتم بو دانينهوه دهچمه سهربانى داندۆكو كهشكتان بو فرېدهدهمه خوارى، دهچين لهلاى باخچهى توور و سرقى مالى شيخ جهلالى دهيوخين، به ههموان قالهمان سهرخست، كۆشمان گرتهوه بو كهشكو داندۆكى، بهشى خۆمان برد، له پهناى باخچهى، هيشتا تهواومان نهخواردبوو لهوسهري گوندى ههشاماتيک

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

لە باربەر بەرەو گوندى دەهاتن، چوینە پىشيان سى پياومان بىنى، يەك رەۋە ھىسترو بارگىن و كەريان پىبوو، بەنىو ئاۋايى ۋەربوون. قالە گوتى دەچنە مالى كى و چ كارىكتان ھەيە؟ گوتيان دەچىنە مالى نالەبەندەكەى ئەو و لاخانە نال دەكەين، ھەموويان بنى سميان سواۋەو قەياريان^۱ درىژبوۋە ناتوانن برۆن لەبەر بى نالى. ۋەك ھەمىشە قالە بە پىشكەوت و گوتى ۋەرنە دوام! بوو بە چاوساغيان و ئىمەش بەدوايەۋە!

كاتىك لە مالى نالەبەند نزيك بوۋىنەۋە كە ولاشراۋچى باوكم بوو، دىلە تاژىھەكى زۆر خىراى ھەبوو ناۋى قوتە بوو، دياربوو بە قاپوتى شوانان خۇيان بەسەر تاژىھەكەدا دابوو، قروچكەو نوسكەى دەچوۋە كەشكەلانى فەلەك! تاژىھەكە بە با ھاتبوو^۲ خاۋەنەكەى نەيدەۋىست تاژىھەكە لەگەل گۆلە تاژى جووت بىتت، نەبادا توتكەى لى پەيدابىتت و لە راوبكەۋىتت و خنۆك^۳ بىتت، بۆيە خەرىك بوون دوو سنجاق (قولابە)يان لە ئەندامى زاۋوزى دەدا. يان زۆرجارىش بە چەقۇى سووركرارە ئەندامى زاۋوزى دىلە تاژىھەكەيان داخ دەكرد، بۆ ئەۋەى لە با بچىتەۋە. لەوان رۆژگارن، ئاژەلى مېنەش دەبوايە باجى مېبوونى خۇى بدات!

دايكى قالەى ھاتبوۋە مالى ئىمە، داكىم لەسەر تەندوورى خەرىكى برژاندنى ئەستوررەكە ئاردەساۋارى بوو. ئەۋىش مندالىكى ساۋاي لە ئامىزى بوو، بە دايكىمى دەگوت: ھەر خىرم لەسەربوۋ ئەۋشەو كچەكەم نەخنكابوو، بەيانى كاتىك لە خەو ھەستام چ بىنم، دەسترازەى لانكەكەى شل بېۋە سەرى شۆر بېۋە، نەيگە يىشتبومايە

۱- قەيار: سىمى ولاخ نەگەر درىژ بوو پىيى نەلەن: قەيارى ھاتوۋە. لە جىيى نەۋەى بلىن: نىنۆكى ھاتوۋە.

۲- بە با ھاتبوو (بە باھاتن): ۋە ھەۋەسھاتنى ۋەختى جووتبوونى سەگ و تاژى.

۳- خنۆك: تاژىھەك كە لە راۋ دەكەۋى و ناگاتە كەرويشك.

حازم علی کوتک

دهخناو قورم به سهری ده بوو. ئیستاش نه خوښه و هیناومه ته لای تو
ئوه ههفته یه که سهرومی راناگری، شه شده رمانه^۱ داوه تی و له لای
شیخ ته های نوشته و کشته کم بو کردووو له شه منی مشتم^۲ گرتووو
ئوه تا له شانیم دوریووو، به لام هیچ چاکتر نه بووه، هه ندیک ده لاین
بوئی کردیه و به بوئی که وتییه، هه ندیک ده لاین چاوووزاره، هه ندیک
ده لاین په رکه مه، هه ندیک ده لاین فرچکی که وتووو. به قوربانت بم ده لاین
دهرمانیکی باشت هه یه ئه گهر بمانده یی! دایکم مه لاشوی هه لدایه ووه
گوتی: ئوه چاوی خیل بووه! فرچکه وه جینی پتکرد، ده یگوت
فرچکه وه جی فرچکی ئه و منداله ی بینه وه جی، فرچکی ریویان بجی
له جی، سه له وات له دیداری محمدی و، نیو له پی دهستی له پنی پی
ده داو سهر او بنی ده کرد. له وکاته دا من خهریکی ته ماشا کردنی ئه و
توزقاله توزانه بووم له دهوری ئه و کۆلکه تیشکانه ی ده رژانه نیو
ناندینی به چاو ده بیندران فووم لیده کردن. دایکم بانگی کردم: برۆ له
ده لاقه ی لای مالی پلکه خه یاری^۳، شووشه ده رمانه کی لینه بووم بینه
دوو مراکه چای بده من، ده سته جی چاک ده بینه وه، ئه وه رازیانه و
زه نجه فیل و دارچینی هاردراره، متفه رکی غه وسیشی تیدایه.

له دوا ی ئه وه ی ده رمانه که یان ده رخوا ردی منداله که ی دا، دایکی
قاله ی که وته گازاندان له قاله ی کورپی: قادرۆکه ی من ئه وه نده
سه ره پوو سه ردره^۴ هه ر پیده وه ستم ئانیشکی کورته کو سه رچوکی
شه روار ی بو بدوو رمه وه و پینه بکه م، نه بزگور و نه پیلاوی به

۱- شه شده رمانه: ده رمانیکی میلی بوو تاییهت بوو به مندالی به بوئکه وتوو، له شه ش جور گزوکیا ساز نهکرا.

۲- شه من مشتم: نه و نوعا و نوشته یه ی که له (شه من) مؤم نهگیرا.

۳- ده لاقه ی لای مالی پلکه خه یاری: نه و ده لاقه یه یه ده که ویته ی لای مالی پلکه خه یال.

۴- سه ردر: مندالیک که به هوی عه جوولی و جوله و بزوزیه وه جلوه برک زور نه بری.

خاڤه رۆكى ياده وهرىيه كان

به ره وه نه ماوه، شمهك خۆى له بهر ناگرئ! خوشكۆره له خهفتهى ئه و
كوپه ئاگرو په نگرهى نه بوايه، به بيست سالىديكه داوم له سهرى سڀى
نه ده بوو ئاوام به سهه نه ده هات، ئه وها بپوا داوى په شم له سهرى
نامينئى له خهفتهى قالهى، پوژ تا ئيواره منداره هورتكهى گوندى
به دو خۆى ده دا له وسهرى گوندى بو ئه وسهرى گوندى! ئاخىر ئه وئ
پوژئى كابرايهك ئه سڀى هيتاوه، حاجى حه كيم بوى بخه سينئى، قالهى
كوپم ده لغازى له وئى حازر بووه. ئه سپيان له عه رزى داوه، ئه سڀى
تايين له تاوى ژانى خۆى په له فركىتى كردووه، سمى پاشووى له
شهروارى قالهى كوپم گيربووه، هه ر له نيفۆى هه تا ده لينگى
هه رزپانديوو، هه ر خيروه كم له سهه بووه گوشتى نه گرتبوو، ئه گه رنا
جىي ده كرده ئه و جئ و قوپم به سهه رى ده بوو، ئىستا قاله له نيو
قهبرى بوو! دونئى هه موو دونئى هه ردوو ده ستو نينوكم چوو له گه ر
داوودوورمانئى، شهروارى لۆ قالهى بدوورمه وه. خۆ لوشكهى ئه سڀى
بيگرتابوايه به غه وسى به غدايئى فه راقى په شى ليده بپراو جاريكى ديكه
قاله نانى كه رت نه ده كردو جئى ده كرده ئه و جئ! له سهه ر نانى نيورانئى
لۆ بابى ده گيژپراوه چۆن گوونئى ئه سپيان قه لاشتوه و هيلكه كانيان لئ
ده ره يتاوه. خۆم پئى رانه گيرا چه په رۆكه كى زردايكانه م له ته پلى
سهه رى داو نقه م ليپرى پيمگوت پۆله له سهه ر نانى چۆن باسى ئه و
شتانه ده كه ئى! خوشكۆره ئه وه هه مووى به ختو يه غبارى منه، قالهى
من به گژ گه ورا نيشدا ده چئت، پوژئى پينجشه من پابردوو، له شايى
مالئى سه ليمى ئه حمه دى، دۆل و زورنا ده يكو تا، شايى و په شبه له ك
ئه وسه رى ديار نه بوو، سمه ئى خه جئى جاحيئه، نه يزانيبوو پياو ده بئ
له پيشرا بچنه نيو شايى و ژن له دواييرا بچنه شايى، وه كو ژنان له

پاشرا چووبوه نیو شایی، ئه و زیره کوشتییه^۱ کورم به وهی زانیووه له نیو گوندی به سمه ی گوتووه سمه ژنانی! ئه ویش خپکه به ردیکی را ئالاندوتی، خوا روحمی به من کردووه قاله ی نه گرتووه، ده یانگوت به دیواری ماری که ریمی که وتووه، هینده ی سه رکه په نیره کی که سته ک له دیواری کردوته وه! ئه گهر به قاله ی کورم که وتبایه جیی ده کرده ئه و جی، که سی به زمان نه ده گه یشته سه ری!

هر که سینک له گوندی بیویستایه کاریک به مندالانی ئاواپی بکات، ده بویه قاله ی پاسپیری، بویه دایکم به نیازی راچاندنی^۲ چیغیک بوو، ده بویه رایه له کانی چند به ن بویه، دوو هینده به رده ی به قه د بستیک دریزوکانی بینن، به هه ویری سه ری داوه مووه رسراوه که ی تیوه ریچن. دایکم گوتی برۆن ها ئه وه گونیه و جوړک و توره گان به رن، برۆنه لای چاکه غه ریبه ی به ردم بو بینن. قاله گوتی: پلکه به دیعه چند به ردی بینن، دایکم گوتی رایه له که ی زیاده یه، یانی سیزده، چونکه که س ناوی ژماره سیزده ی نه ده هینا پپیان وابوو شوومه، ده یانگوت زیاده. دایکم گوتی جاره ک بیست و شهش به ردان بینن، واتا بیست و شهش به رد. به ژماره حه فتاشیان ده گوت سی جار بیست و ده.

قاله به پیشمان که وت چوینه ئه و زورگه ی بهر ئاواپی، له و کاته دا سه ره تایی پایز داها تبوو، هه وره کان به ره و کویتستان ده رۆیشتن. سیبه ره کانیا ن به سه ر ئه و گردو ته لان و ته پۆلکانه و ده شتاییه کانی راده خوشین و خویان له زهوی هه لده سوو. ئیمهش له نیو سیبه ره کاندای غارمانده دا، کاتیک له په ره پوچکه ی ئاسمانی پۆلیک سیسارکه که چه ل و دالاشه که لاکخوره مان بینی جوخینه یان به ستبوو به دوا ی

۱- زیره کوشتی: مندالیک که زیره دهکا و ده بیته هوی مرینی.

۲- راچاندن: رایه لکرینی بهن و ناو.

خاپه رزکی یاده وهریبه کان

یه کتردا له ئاسمانی دهخولانه وه، ئه وهش ئاماژه بوو بۆ بوونی که لاک له و نیه دا.

قاله گوتی وهرن کورینه با برۆین بزانین ئه و دیووی گردی، که لاک ی چی لیه؟ بۆ ئه وهی دالاشینک بگرین، په ری باله که ی بکه یین به پیکو دووزله بۆ شایه! به پاریز له گه وهی گردی سوراینه وه، قاله وهک ئه و پلنگانه ی ده چنه راوی ئاژه لی کیوی، خۆی ده چه مانده وه، به ئه سپایی پی له سه ر زه وی داده نا، کاتیک ئه و دیووی گردیمان لی به دیار که وت، که لاک ی لی بوو. سیسارک و دالاشه کان هه ر بابا بوو سه ری له هه ناوی که لاک ی ماینه که نابوو به شی خۆی لی ده پچکراند، چه ند هه نگاوێک له که لاکه که ی دوور ده که وتنه وه و ده یانخوارد.

قاله گوتی: ئه من له سه ر زگو ئانیشکم بۆیان ده چم، ئیه نابن بجولین! دالاش و سیسارک وهک بالنده ی دیکه نین یه کسه ر بفرن، به هۆی قورسی لاشه یان، چه ند هه نگاوێک به پی غار ده که ن و بالیان فش ده که ن، تا وه کو به ئاسمان ده که ون.

کاتیک قاله زۆر نزیک ببۆوه لیان، لنگی دانئ و که وته سه ریان به ردیکی به دالاشیکدا دا، په ری لی به باکرد به لام نه که وت، قاله هه زار سویندی ده خوارد: ئه و چاکه غه ربه هه ردووک چاوم مجرۆ بکات، ئه و په رانه له گه ل به رده که ی ئه من لیما لی هه لوه ری به لام نه که وت.

هیئنده ماندوو ببوین له و زورگانه هه موومان وهک ته ماته ی سووره له گه رابووین، قاله گوتی با برۆینه وه لای به رده کان. هه ریه که و به گویره ی توانای خۆمان به ردمان هه لگرت، گه یشتینه دووریانی، سواریمانه ک له لای ته ته راوه ی را ده هات، گه یشته لای ئیمه، پیاوێکی ردین ماشوبرنج، ریشی قه له م و کۆرپه کردبوو، هه موومان به یه که وه گوتمان خاله ماندوو نه بی، ئه ویش گوتی ئای عه مر دریز بن، ئه وه

حازم علی کوتک

ئەو کۆلەبەردانەتان بۆ چیە؟ قالە بەر لەهەمووان گوتی ئەو پلکە بەدیعه چیغی رادەچیتئی، بۆ ئەومانە. پیاوێکە لە ماینەکە ی دابەزی، گوتی بینن مندالینە بەردەکانتان بۆ لەو تیرە ی دەنیم. هەر زوو بەردەکانمان دایە دەستی و لە تیرەکە ی هاویشت. قالە وەک پیشە ی هەمیشە یی خۆی، کەوتە پرسیاران: خالە دەچیە مائی کئی؟ ئەویش گوتی دەچمە مائی مام حەمەدی، نازانم نیرەکەرە شینەکە ی ماینانی مایەیان نا، قالە گوتی بۆ ماینەکە ت بە تەرەبە!؟ پیاوێکە گوتی بەلئی، قالە گوتی ئیمە لەگەلت دین بۆ لای مام حەمەدی پیندەلین ئەو نیرەکەرە ی ماینان بدە بەو میوانە ی ماینەکە ی لئ چا دەکات، بۆ ئەوێ جاش هیستری ببیت. لەسەر گوفەکئی، قۆلتی ماین چاکردنی لئیە، پیندەلین (قۆلتی ماینان)، دوینئ شیخ فاتیحی پوریجەش هات ماینی لئ چا کرد. پیاوێکەش گوتی زۆر باشە. کاتیک پیاوێکە پشتی دەکەوتە ئیمە، قالە هەردووک دەستی لیک دەخشانو تەماشای ئیمە ی دەکرد، زەر دەیهکی دەهاتی یانی ئەمڕۆش بەزمیکم بۆ سازکردن، دەچینە سەیری ماین و نیرەکەرە شینی لە قۆلتی ماینان! پیاوێکە بەردەکانی لەپیش مائی ئیمە دانان. دایکم گوتی ئەو بۆ هیندەتان پیچوو؟ خۆ هەویرەکە هەمووی رەق بۆو، ئیو هەر نەهاتنەو! بە فافۆنان هەر ئاوی بۆ دیناین و ئیمەش هەموومان دەخواردو، دەیگوت دەلئی لە جەنگی مەغلوبە ی گەراینەو تەریفە بووینە لە تینوان و چاویان رەش بوو!

قالە پیش کابرای کەوت بەرەو مائی مام حەمەدی، کابرای بە مام حەمەدی ناساند، مام حەمەدیش لە دوا ی بەخیزهینانی میوانەکە لە بن سمیلانەو هەر لئوی لە قالە ی دەکروشت بەوێ کە هەموو رۆژی

۱- بەتەرەب: بەتەلەب، وە هەوسهاتن و وەختی جووتیبوونی ماین.

۲- لئ چاک ئەکا (لئچاککرین): کرداری جووتکرینی نیرەکەر و ماین لە یەکتەری.

خاپرۆکی یاده وهریبه کان

مشتهری ماین چاکردنی بۆ دینئ و دەرگای مالی لینه گری، به خو و به خاوهن ماینه وه. قالهش ته بای کابرای خاوهن ماین، نیره که ره که ی له مام حه مه دی ده خواسته وه.

هه موو به ره و قۆلتی ماینان به ریکه وتین، قاله خاکه ناسیکی هینا و دایه دهستی خاوهن ماینه که پیگوت ئه و قۆلتی هه ندیک دهرده وه ده ری، ماینه که ی تو زور بلنده با نیره که ره که پیپرا بگات. کاتیک مام حه مه د به نابهدلی نیره که ری هینا ده ری، نیره که ره هر چاوی به ماینی که وت، هر زوو ئاماده بوو بۆ سواربوون. له کاتی ئه نجامدانی کاری جوتبوونه که، قاله خوئی کرده خاوهنی ئیشه که ی، خوش خوش به کابرای خاوهن ماینی ده گوت خاله زو که شانت بده بهر پاشووی نیره که ره شینی پالی پیوه بنی بۆ لای ماینه که ی، به لکو دوو جاش هیستری جمکه ی ببن!

سه ره تای پایزه و نزیک بووینه وه له گیزه لولکه ی بای پشیلۆکان، کاتیک پشیلۆکه کان له قوژبنی دیواره کان کۆده بونه وه، ئه وه یه که له نیشانه کانی هاتنی پایزه. قه تی، ئه و ده شته پان و به رینه ی هه ولیزو قه راج و که ن دینا وه و شه مامک به جیده هیلن و کوچ ده که ن. قازو قورینگ و مراوی به تاقی ئاسمانه وه پۆل پۆل به عیشقی گهرمه سیز، وه که به کۆرس گۆرانی کوچ به ره و مه فته ن بلینه وه، کاتیک یه کیکیان، به هه ره و کاریک بی، له ریز دهرده چی یان دواده که ویت، سه ره کرده که یان ده گه رپتیه وه سه ره ی و هه موویان بالیان

۱- بای پشیلۆکان: پشیلۆکه: گۆلی گیاهی که دهشتیه. وه که لۆکه سپی و تورکه. کاتیک وشک ده بن، به هۆی سووکیه که یه وه. با ده بیات. له رۆمانی (کارپته یا نه ویوی چیا ی یه شار که مال. له وه رگیزانی شوکوور مسته فا. (نیزگیل) ی بۆ به کارهاتووه. بای پشیلۆکان: نه و بایه یه که هه لده کات و نه و پشیلۆکانه بیرو به وینا ده بات. که نیشانه ی هاتنی پایزه.

حازم علی کوتک

شۆپردهکه نه وه، خولیک لیده ده ن و بهرده وام ده بن به ره و مه نزل. کاتی سواخذانه وهی سه ری خانوو و له و ده کایه کانه به قور و، داگردنی گهنم و جۆیه له چال و عه مباران. گوندییه کان به ره مه کانیا ن کۆده که نه وه، ئه وهی له پیداو یستی خۆیان زیاده، ده یفرۆشن و پروو له شاره کان ده که ن بۆ کپینی پیداو یستی کانیا ن له جلو به رگو و شه کرو چاو برنج و پۆن و... که س ژماره ی پیتلاوی خۆی نه ده زانی، له هه رماله ی یه ک یان دوو که س به کاری ئه و کپینه هه لده ستان، به نی ره نگاو په نگیان به پیتی هه مووان ده گرت و گرتیا ن لیده دا، به نه سووره که هی مه حمودیه، زه رده که هی مه مه دییه، که سه که هی هه مینی و... ده جاریان لی ده جوویه وه تاوه کو لینی تیک نه چی.

کاتی دا بینکردنی زه خیره ی زستانه. له گوندی، به نۆره هه رپۆژه ی مالیک مه نجه له گه وره کانی ساوار کولاندنی ده خواست. مه نجه ل له سه ر کوچاگری ریز ده کران، مالی وا هه بوو زۆر خیزان بوو، یه ک عه ربه گهنمی په شگول، یان زیاتریشی ده کرد به ساوار. کاتیک ساوار به کول ده هات، مندالانی ئاواپی به خۆ و به جام و له گه نه وه ریزمان ده به ست بۆ وه رگرتنی دانووله. مالی مام علی کویتخا قادر و برایه کانی، مالی سه لیمی مام برام و برایه کانی، هه موویان پیکه وه ده ژیا ن. ئه و ماله زۆر خیزانانه، ژماره یان ده گه یشته سی که س یا زیاتریش، مه زهنده ده که م عه ربه و نیوو یان دوو عه ربه ش ساواریان ده کولاند. له نیوه ندی هه ساری قۆلتیکیان لیده داو به هه ویر سواخیا ن ده دا له جیاتی قور، ده یانسوویه وه بۆ ئه وهی ساواری تیدا بکوته وه. ئه و ساوار کوتانه وه یه پیاوان ئه نجامیا ن ده دا، زۆر جار خه لکی گونده کانی ده وره به ریش به شداریا ن له و ساوار کوتانه وه یه ده کرد، وه ک مه راسیمی ئاهه نگیک چاوی لیده کرا. به گۆرانی تایبه تی

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

ساۋاركوتانەۋە دەستى پىدەكرد، ھەرجارەى چۈر پىاۋ بەشدارىيان دەكرد، ژنانىش ئەۋ ساۋارەى لەگەل كوتكە بە زەبرەكانى پىاۋان بلاۋدەبوۋ، كۆيان دەكردەۋە نىۋ قۇلتەكە. ئەوكات، رۆژى سىچار چايە نەدەخورايەۋە چونكە كەم كەس تواناى مادى ھەبوۋ. لەۋ بۇنەيەدا چايان لىدەنا يان سەبەتەترىيەكى گەورەيان دابەش دەكرد، ھىندەى ئاھەنگى بوۋكگواستەنەۋەيەك خۇش بوۋ! ئەۋ گۇرانىانەى لەيام مابن كە تايبەتە بە ساۋاركوتانەۋە، يەك لەۋ چۈر پىاۋەى ساۋارىان دەكوتا گۇرانى دەگوت و ئەۋانى بەرانبەرى بۇيان دەگىرايەۋە. گۇرانىەكان:

كىژ ھەر كىژى دىمەكارى
چاۋى ۋەكى چاۋى مارى
خۇم لۇ ھەردا سەر دىۋارى
ماچى دەكەم پىر بەزارى!

كىژ ھەر كىژى دىبەگەيە
دەرىى بىزە بە تەگەيە!

ئەۋ كانىەكەى لە چىغلۆكى
بەخۇم لىدا بە نىنۆكى
كى ئاۋ لىبىرد؟
ئاۋ عەيشۆكى

ئەۋ كانىەكەى لە كەندارى
بەخۇم لىدا بە گۇپارى
كى ئاۋ لىبىرد؟

کیژی خاری
ماچت دهکهم پر به زاری!

کیژ هر کیژی گردهسوری
گردن پر مهرجان و موری
کورپان دهبه ن لولای ژوری

دانیشتوه له بن تووی
ئارووی دهخوا به چهقوی
سبحان الله تهبعم چووی^۱

کیژ هر کیژی میرهکانی
په نجه م گوشه له گهل رانی
دایکی حیفریت بوو، پینی زانی!

له گوندی ئیلنجاخی، پیاویک به ناوی حهسه ن هاتبوو به شداری له ساوارکوتانه وه بکات، ئه و ساوارکوتانه وه به ته نهها به شه و ئه نجام دهدرا، حهسه ن کاتیک گه یشته لای ساوارکوتانه وه که زور په شوکاوو خولای بیوو، ده پیروانیه دوا ی خو ی و هر چوارده وری. که لیت ده پوانی له سه ر گونای هه تاوگازو ته ویل و قه لشه کانی له پی دهستی، ئایه ته کانی حه لالخور ی و زه حمه تکیشیت ده خوینده وه. په شوکاوییه که ی سه رنجی هه موانی راکیشا، چونکه هر بسم الله ی ده کردو فووی له هر چوارده وری خو ی ده کرد، وه ک ئه وه ی شتیک

۱- تهبعم چووی: ته بیاتم چویه، ناره زروم کرد.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

لە دەوروبەرى خۆى دەربكات! يەك لىنگەكلاشى بە پىۋە مابوو. جامەئاۋىكىيان بۇ ھىئا بەسەر زارى خۆى دەکرد، ھىئدە بەپەلەو بەھەشتاۋى ئاۋەكەى دەخواردەۋە، ئەۋەندەى نەدەخواردەۋە دوو ھىئدەى بە سنگ و بەرۆكى خۆيدا دەرشت! لە پەلەپەلىيان، ئاۋى پەرىپووۋە بۆرى ھەناسەيەۋە، كۆخەيەكى پىۋەنوسا، دەمىك بوو خەلكەكە چاۋەروانىيان دەکرد ھەناسەى بىتەۋەبەرۋ كۆخىنەكەى تەۋاۋ بىت. تۈزىك ئاسايى بويەۋە، پىرسىياريان لىكرد: ھەسەن ئەۋە چى بوۋە؟ چىت لى قەوماۋە؟ ئاۋا پەشۋكاۋو لە خۆلى ۋەردراۋى؟ خىرە ئاۋات لى بەسەرھاتوۋە؟ خۆ شەرت نەكردوۋە؟ ئەۋىش گوتى خۆزگە شەپ با! ئەۋەى لە من قەوماۋە لە كافرى نەقەومى!

شاخى گاۋانان كەۋتوتە بەينى ئىلنجاخ و گوندەكەى ئىمە، ھەموى كەرتكەشاخى رووخاۋە، بەئاۋبانگ بوو كە گوايە شارى جىندۇكانەو بە شەۋ كەس خۆى لىنەدەدا. ھەسەن گوتى خزمىنە بە قورئانى لە سنگى مامۆستايدايە، كاتىك گەيشتمە شاخى گاۋانان، سوپىندتان لەسەرم نىە، كوتان بۇ دەگىرۋەۋە ئەۋھايە، شايبەك دەگەرە نە سەرى دىاربوو، نە بن! دۆل و زورنا دەيكوتا، شايبەكى رەشەلەك ھەر ژنەك و لە دەستى پىۋاۋىكدا بوو، ھىچ پىۋاۋىك بى دۆ نەبوۋ!

۱- نۇ: ۱) بەرھەمىكى سىپايىيە و لە ماست بەرھەم لى. ماست و بىرى پىۋىست ئاۋ دەكرىتە نىۋ مەشكەۋە، دەژەتلىرى و پاشان دۆ و رۆنەكەرەى لى پەينا دەبىت.

۲) لە شايبى رەشەلەكە كوردەۋارىيەكان، ھەرىپاۋىك ئافرەتتىكى (كچى خۆى، يان خوشكى، يان كچى مام، يان كچى پورزا و...) لەگەل بوۋايە، ئەۋ ئافرەتە پىندەگوترا (نۇ). ئەۋ كچە لە شايبەكەنا دەچوۋە دەستى پىۋاۋىك و ئەۋ پىۋاۋەش ئافرەتتىكى نىزىك بە خۆى نىزن دەنا بچىتە دەستى ئەۋ پىۋاۋە يان ئەۋ كورپە و. ھەلپەرىت.

زۆر جار كە شاباش دەرا بە چاۋەشەكان، چاۋەش پارەكەى بەدەستەۋە دەگرت و بە بەرەم شايبەكەنا غارى دەنا و ھاۋارى دەكرد: شاباش بەسەر فلانكەسىنا، يان بەسەر بوۋوك و زاۋايىنا و زۆر جارىش لەگەلىنا دەيكوت: بە قوزى نايە (بىندۆى)يەۋە! يانى بە قوزى نايكى ئەۋ كورپەى كە

حازم عهلی کوتک

هه رچاویان به من کهوت، جندۆکه کان بانگیان کردم: حهسه ن وه ره مه پۆ سه رچۆپی شاییه که بگره، ژنی بۆ کورپی شای جندان دینین، زۆری نه ماوه بووک بگاته ئیره و له سه ر خانج زینی دایبه زینین. ئەمنیش له ترسی ئەوهی نه وه که له غه یبه وه دهستم لیبوه شینن، هه یبیم لیکرد، هه ر غارمداوه هه تا وه کو ئیره هه ر به دواوه م بوون، پیره ژنیکیان یه کی ره شه ی ددان که وتوو پرچ قژن، پێیانده گوت دایکه دیو، که وته سه رم، چه ندجار که وتووم و هه ستاومه وه، که پرکه که شم^۱ لئ به جیماو له به ری کردمه وه، هه تا خوا روحمی پیکردم گه یشتمه لای مائی شیخ ته های، جندۆکه له دوام بوونه وه، گیسکه کم خیز له خۆم گرتوو. حهسه ن به رده وام بوو له گیرانه وه و هه موو ئەوانه ی ساواریان ده کوتاوه و ژنه کانیش که سیان نوقه یان لیبوه نه ده هات، وایان گوئ دابوو حهسه نی هه موو ئەندامه کانی جهسته یان ببوو به گوئ، هه ر بابا بوو له بن لیوان بسم اللهی ده کردو فوی به چوارده وری خۆیدا ده کرد .

کهسی وا هه بوو خۆی به سویتدانه وه ره ش ده کرد، ده یگوت به غهوسی مار له به غدایه ئەو کاته ی له ماری هاتمه ده ری بيم بۆ ئیره، گویم له دهنگی دۆل و زورنای بوو له لای شاخی گاوانان! حهسه ن زیاتر باوه ری به خۆی ده کرد که هه ر به راستی دوو چاری ئەو راوه دونانه بووه، هه موو ئازای به ده نی ده له رزی کاتی که سهیری سه روسیمات ده کرد، جهمه دانی که وتبووه ملان و له توزیدا غه رق ببوو، وه که کریکاری خۆلکیشانی لیهاتبوو! ده یگوت: پیره ژنه حیفریته که دوو جار که پرکه که ی گرتم و له به ریدا که ندیم، خۆم راپسکاند

به رانه ر شاییه که راوه ستاوه و تماشای ده کات و نۆی خۆی له گەل نییه. له بابته که نا مه به ست له لیکدانه وه ی ژماره نووه.

۱- که پرک: پهسته کیک که له لوا (به رگن) ی به رخ دروست نه کری.

خاپه رۆکی یاده وهرییه کان

له دهستی، ئیستا رهنگه که رکه که م له بهر پیره ژنه حیفریته که بیت. له دواي ئه و شه و هو گپرانه و هی چه سەنی، له هه رمالیگ گویت هه لده خست، باس باسی جندۆکه و پیره ژنه که و شای بوو کگواستنه و هی کوری شای جندۆکان، میشکو و هزری ئاژنین ده کردی و زور ژن هه بوو منداله کانی پی ده ترساند و هه تره شپردی ده کردن!

بزمووک^۱

دوو بزنده دۆمان هه بوو. بزنده دۆ به و چه ند بزنده که مه ده گوتری که تهنه با بۆ ماست و دۆی مال و مندالی خۆت که لکی لپوه رده گری و به حال به شت ده کات. ئه وانه ی مه رو بزنیان به میگه ل هه بوو، شوانیان ده چوو به مه رو بزنان، مندالیکیشی ده چوه بهر کارو به رخا بۆ ئه و هی بیچوه کان له گه ل دایکیان تیکه لاو نه بن، نه بادا دایکیان بمژنو شیره که ی هه موو بخۆن، شیر ی له گوانیدا نه مینی بۆ دۆشین. ئه وانه ی بزنده دۆیان هه بوو نه یانده توانی شوانیک بۆ مه رو بزنده کان بگرن و به رخه وانیشیان هه بیت. به هه موو ئه وانه ی که میان مه رو بزنیان هه بوو، شوانیک ده گیراو هه موو ئه و ئاژه لانه ی کۆده کرده وه، به و شوانه ده گوترا شوانی (ناو هۆزه) ی. شوانی ناو هۆزه ش وهک هه ر شوانیکی دیکه به شه رت داده مه زرا و ده بووه پیتجبه ر بۆ سالیگ، جاری واش بوو له گه ل خه لکه که ی راده هات، شوانیه که ی جینه ده هیشت و شه رتی نوێ ده کرده وه بۆ سالیگی دیکه. شوان داده مه زرا، بۆ نمونه سالی به نیو عه ربه گه نم و ده ستیک

۱- بزمووک: ناریکه نرێژییه که ی نزیکی هه شت سه نتیم و نه ستوروییه که ی هینده ی قه له میکه، به هۆی به نیکه وه ده خریته زاری کار، بۆ نه و هی شیر ی نایکی نه مژنی.

حازم علی کوتک

جلوبه رگو و دوو جۆت کلاش و بزنده دۆیه کو توتن و په پره سیگار. ئه وانه ی بزنیان کهم بوو، بۆ ئه وه ی کاره کان بزنده کان نه مژن به دوا ی چاره سه ری کدا ده گه پان. باو کم گوتی برۆ داریکی به قه د بستیکم بۆ بیته، منیش بۆم هیئا له به رسیته ری دانیشتبوو، قه له میری ده رهینا داره که ی له نیوه ندیرا کرد به دوو که رتی وه ک یه ک، له هه ردوو سه ری داره که دوو له له ی کرد بۆ ئه وه ی به نی لئ گریدات، به شیوه ی لغاوی ئه سپ، گوتی برۆ ئه و کارانه م بۆ بیته با ئه و (بزموک) انه یان له زاری بکه م، کاره کانم هیئا و بزموکی له زاری کردن و گوتی ئیستا له گه ل دایکیان بن ناتوانن دایکیان بمژن. له دوا ی دۆشینا بزنده کان بزموکیان له زاری کاره کان ده ردینا بۆ ئه وه ی بۆ ماوه یه کی دیاریکراو دایکیان بمژن.

شونه لگر

ئه و به یانییه کزه بایه کی شه ماری، جله شۆراوه کانی سه ر پسته ی چه ساری ده بزوات. ئاسمان هیئده شین و په نگ شه فه قی بوو، چاو له ته ماشای پر نه ده بوو، دایکم به بابمی گوت ناسکه نانیکت بۆ بکه م به پۆنی که ره ی؟ بابم گوتی ناسکه نانم^۱ بۆ مه که، ناخۆم گه رمایه، ماستاویکم بۆ بگروه! ئه و پۆژه ئه ستورکی گه رمان به ماستاوی خوارد له گه ل باو کم به مراکی دار به نۆره له و کو تکه^۲ ماستاوه مان ده خوارده وه.

له ناکاو له گرده که ی به رامبه ری ئاواپی، به و به یانه زووه، هیشتا

۱- ناسکه نان: نانیکی شیوه چوارگۆشه یه، به چند توییه کی تنک و به پۆن تروست ده کری.

۲- کو تکه: بادی، ده فریکی نارینه بۆ ماستاو و بۆ به کاریت.

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

خىرو شەر بەش نەكرابوو، حەشاماتىك لە خەلك شۆرپوونەوہ بۆ گوندى، كاتىك باوكم بينى پياوى مىرى (حكومت)يان لەگەلە و چەكى شانى پۆلىسەكان دەبرىقايەوہ. وەك ھەر جارىكى دىكە، گوتى ياللە خىر، ديسان پۆلىس ھاتن! ئىمە بىئاگا لەوہى بەدواى شوين پىي ونبووى خەتايەكدا دەگەرپن. ئاخىر لە دواى كوشتنى سمايلەدرىژو خەجى، كە لە مالەكەى خۆيان لەنپوہراستى گوندى و بەقرچەى نپوہرۆيەكى ھاوين، لەلایەن دوو براى خەجى پىزەپىزەى گوللان كران ھەر لەسەر ئەوہى برىارىاندا بوو بەيەكەوہ بژين، لەو كاتىەوہ پۆلىس نەھاتبۆوہ گوندى.

كاتىك نزيك بوونەوہ، باوكم گوتى ئەوہى لە پىشەوہ دەروات، عەلى عبداللەى شوونھەلگرە، ئەوہى دى باشچاوەشەو پۆلىسى لەگەلن، ھەندىك خەلكى گوندىكانىشيان بەگەل كەوتبوون. عەلى عبداللەى شوونھەلگر دياربوو، شوينپىي دزەكانى ھەلدەگرت. شوينھەلگر شوينەكەى گەياندە ھەويژى مەرى، كە لەگەل گەردى بەيانى ژنان بۆ كۆكردەوہى قشپل، ھەويژەكەيان مالىبوو، بۆ ئەوہى لە زستان بيسووتينن. عەلى عەبدولاى شوونھەلگر گوتى: بووہستن! لە دەورى ھەويژەكە سوورا، شوينەكەى دەرکرد، دووبارە بەردەوام بوو. كاتىك ھەموو خەلكى ئاوايى گەورەو بچوك لىيان كۆبوونەوہ، باشچاوەش گوتى: نابى ھىچ پياويك لە مالەوہ بمىنيتەوہ، ھەموان بچنە مزگەوت. لە ئاكامى چەند پرسىارىكى خەلكى ئاوايى بۆ خەلكى گوندنشين و ئامادەبوان ئاشكرابوو، ئەو پياوہى لە تەنىشت باشچاوەش وەستابوو، جووتەھىستىرىكى بارەبانى لى دزرابوو. دزەكان ديوارى خانووى ھىستەرەكانيان بەديواربر برىبوو. ديواربر برىتیبوو لە ئاسنىكى سەرتىژكراو ھىندەى پىشەقانىك درىژ بوو، بۆ ديواربرين بەكاردەھات. ديوارى خانووەكان لە خشتى قور بوون،

حازم علی کوتک

کاتیک خشتیکت دهرهینا، دهرگایهک دهبیتتهوه بۆ دهرهینانی چهند خشتی بتهوئ، ئاسان دهبیت. ههرچهنده زۆربهی خاوهنی هیسترهکان و ولاخه بهرزهکان له تهنیشت ژووری نووستنی خۆیان ولاخهکانیان دادهکردو یهک دهرگاشی ههبوو بۆ چوونه ژورهوهی مرۆقهکان و ولاخهکان، لی دزی کارامه دهیتوانی زهفهریان پینبات.

خه لکی ئاواپی گه وره و بچووک ته ماشای زاری باشچاوهشیان دهکرد، ههر بابا بوو چاوی له مۆلهق وهستا بوو، نقه ی لیوه نه دههات، کهس زاتی ئه وهی نه دهکرد ئه لفازی بگه پری، له تۆمه تبارکردنی خۆیان ده ترسان بیته وهی تاوانیکیان کردبیت. له چاوه پروانی تۆمه تبارکردنی خۆیان غهرقی چاوه پروانی ببوون. باشچاوهش هاته گوۆ: باش گویم لی رابگرن ههرچی درۆم له گه ل بکات، به و قامچیه ره شهی، هه موو ئازای به دهنی شین و مۆر ده کهم و له چه پسخانه ی دایده پرزینم! ئه و پیاوهی له بهردهستان وهستاوه، ئه مشه و جووته هیستریکی لی دزراوه، ئیستا شونه لگر شونی هیناوه ته ئه و گونده ی ئیوه، دهبیت دلی پاک بکه نه وه که ئیوه نه تاندزیوه!

ئه و سهرده مان باو بوو دهیانگوت کور ئه و کوریه بچیته هه وئ و بیتتهوه! یانی شه وئ نه ترس بیت و بچیته که لینی، ئه وهی ئه و کارانه ی پینه کرابوایه دهیانگوت دهستو پین سپیه و بیده سه لاته و زهلامی شه وئ نییه، به هه ندیکیش دهگوترا دۆخینی له تهنیشتیه یانی ژنه، یان دهیانگوت فلانکهس زهلامی پشت لانکیته!

مام چه مه د بئ ئه وهی کهس لینی بپرسی، به دهرپینیه کی سپی خوتبه ی^۲، وهک هه رگوندیه کی دیکه، هاتبووه نیو چه شاماته که ی

۱- هه وئ: ۱) ئه و ژنه ی که به سه ر ژنیک دهچیت. ۲) که سیک به شه و بچیت کاریک نه انجام بدات و به سه لامه تی و سه رکه وتووی بگه ریتته وه. لیره نا مه به ست له نووه میانه.

۲- خوتبه: نوێژی رۆژی ههینی.

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

ئاوایی، خۆی لیک ده کیشاوه و باوشکی درۆینهی ده هینا خۆی، ده یگوت شهوی ئەمشه و خه و له چاوم نه که وتوو. به مانای ئەوهی ئەو گویا هینده ئازاو رهشیده و زهلامی شهوییه، رهنگه ئەو دزینه کاری ئەو بووبیت وای خۆ نیشان ده دا. خاوهنی هیستره دزراوه کان گوتی: خزمینه گازندهم^۱ لیمه کهن، یان ده بیت شونه کهم له گوندی بۆ ده ربکهن یان ده بیت هه مووتان ئەوهی دهستی داری ده گری، قورئان و ته لاقم بۆ بخۆن که ئیوه هیستره کانی منتان نه دزیوو و دلم پاک بکه نه وه!

مام حه مه د، جیا له هه موو کهس و خه لکی گوندی، گوتی: ئەمن قورئانی ده خۆم، به لام ته لاقی ناخۆم، خاوهنی هیستره کان گوتی: حه مه د، حه مه د ئەتۆ نه قورئانی بخۆ نه ته لاق، ئەگه ر ئەتۆ هینده ئازاو جه ره به زه بیت بتوانی ئاقارو تخوبی سی گوندان به شه و بیڕی و هیستری من له ژوری بدزی و دیواربری به کارینی، گه ردنی بابیشت ئازاد بیت، ئەمن له گه ل تۆم نییه، له گه ل ئەو که سانه مه که پیایوی شه و ئی و که لینانن!

بابم، به حوکمی ئەوهی راوچی بوو، هه ندیک سه ری له شونه لگرتن ده رده چوو، گوتی: تۆ بلیی ناله کانیا ن پاشوپیش نه کردییت؟! عه لی عه بدولا شاره زاتربوو له باو کم، گوتی: نه خیر ناله کان پاشوپیش نه کراون، چونکه کاتیک سمیا ن له زه وی داوه، خۆ له که ی بۆ پیشه وه فریدراوه.

له ده وری ئاوایی سووران، دیاربوو خه لکی گوندی به خت یاوه ریا ن بوو، شوینه که له گوندی ده رچوو بوو، بۆ یه ک له گونده کانی ده ورو به ر. مه لاه و پشسپی ئاوایی ده ستیا ن به ریشیا ندا دینا و

۱۱- گازنده: گازنده، گله یی.

حازم عەلى كوتك

دهيانگوت: شوكر بۆ خوا ئەو بەلايەى ناگەھانە بەرۆكى ئاوايى بەرداو لە يەخەمان بوويەو، بيئەوہى تخوونى قورئان بکەوين! ئاخر قورئان، بە چاک و خراپ نابىن تخوونى بکەوى و دەستى لیبدهى، نەبادا ھەردووک چاومان مجرۆ بکات.

مامۆستاگەم

لە دواى ٦٦ سال تەمەن، ئیستاگەش شەرمت لیدەگەم!
سالى ١٩٦٧ لە قوتابخانەى ناوەندى ئیسکان لە ھەولیز، پۆلى يەگەمى ناوەندى بووم. مامۆستای ئینگلیزیمان ناوى محەمەد بەرزنجى بوو، پیاویكى تیکسپرماوى بەژن مامناوەند بوو، چاوەکانى وەکو ئاویكى مەند شین بوون. پۆژیک باسى ماستى لای خۆمانمان کرد. مالمان لە گوندی گەرەشیخان بوو، پۆژى ھەینی کە ھاتمەوہ مال، دایکم مەنجەلێک ماستى مانگای پێچاوە، لەگەل خۆم بۆ مامۆستا محەمەدم برد، ماستەگە لە بازار ھەر بايى ١٠٠ فلس (دوو درھەم) دەبوو. مامۆستا، ھەر بۆ ئەوہى من لەبەرچاوى قوتابییەکان تەریق نەبمەوہ پارەم بداتى، گوتى ئەحمەد عەلى! کتیبى ئینگلیزیم بدەيە، ئیستا بۆت دینمەوہ، ئەمنیش کتیبەگەم دا پێى، ھەر زوو کتیبەگەى دامەوہ. کە چوومەوہ ئەو ژوورەى لە گەرەكى تەعجیل بە کریمان گرتبوو، ویستم دەرسى ئینگلیزى بخوینم، کتیبەگەم لیککردوہ، دەرسمان لە کام لاپەرە بوو، دیتم پوبعیكى کاغەزى سەوزى تیداابوو، مامۆستا محەمەد ئەو برەپارەيەى دانابوو، کە ئەو کات سى مەنجەل ماستى پیدەھات. ئەوہیە پرەوشتى بەرزى مامۆستا. لەو کاتەوہ خۆم بە قەرزدارى مامۆستای راستەقینە دەزانم. لەو چەند سالانەى

خاپەرۇكى يادەره ريبه كان

پايردوو، كه مامۇستايان بۇ داوا رەواكانى خۇيان لەسەر شەقام
بوون، منيش وەك تاكىكى ئەو كۆمەلگايە شانبه شانى نارازىبووان
لەسەر شەقام بووم، بەرپرسىك بە تەلەفۇن پىنگوتم: كاك حازم خۇ
تۇ مامۇستا نيت، بۇچى بەشدارىي لەو خۇپيشاندانە؟ گوتم: كه بووم
بەپيشمەرگە، لەسەر مافى رەواى خەلك، ھەموو گەنجى خۇم
بەخشى. ئىستاش لە سەر ئەو پرەنسىبە ئەخلاقىانەى باوهرم پىيەتى
داناكەلیم! بۇ شەوھەكەى، ئەو چەند دىرەم نووسى، پىشكەشە بە
ھەموو مامۇستايەكى راستەقىنە، بە تايبەتى مامۇستا شىخ محەمد
بەرزنجى.

بەيانىت باش مامۇستاي خۇم
ئەمن پەروەردەى دەستى تۇم
بە قەلەمەكەت سویند دەخۇم
لەسەر تۇ بېرى نان و دۇم
پشتت بەرنەدەم، قەت نەپۇم
كه پىم گرت ھاتم بۇ لای تۇ
لە پاش دارى و دوو دارى و دۇ
فیرت كردم نەكەم درۇ
نىشتىمانى خۇم خۇشبووى
نەشكىنمەوہ گول و چرۇ
چەكى شەرەف لە شانم كەم
بە داگیركەر بلیم برۇ
من وەك بەرپرسان سىلە نىم
دىمەدەر لە ژىر قەرزى تۇ

تهیره! عهلیت چی لیکرد؟

نه گولزاری پر له هوزار و پهپوله، نه دهریای پازاوه به نه ورهسهکان، نه ئاسمانی رهنگالهیی، نه ستوونی تیریژی پرووناکی کلاورپورنهکان، نه جوانی کولکه زیپینه، نه چلورهی بن ساپیته و گویسوانهکان، نه ئاونگی قهرسیلی دهوری گوندان، نه ئهستیرهی کاروانکوژهی نیوهشهوان، هیچ دلخوشیم پی نابهخشن، بیړهونهقن، نادرهوشینهوه وهک جاران!

ماکی جهوههری ههرشتیک، له سای سهری هاوزمانی حهزامزاده و بهرپرسی گیرفانبر و زهللیی دهرگای بیگانه، هیچی وهکو خوی نهماوه، رهوشتی بهرزی کومه لگای کوردهواریش، ئاتاری لهسه ر پاتاری خوی نهماوه، سووپی گهردوون پیچهوانه و بهراواژوو بوتهوه!

پهریشان و بیربلاوم بهو ههموو دهرد و کهسه ر و بهو ههموو ئیش و ژانهوه!

ئازادیان زهوت کردووم، دهرهتانم بو نهماوه، لهوهی زیاتر که چیروکی کهلهپووری زهمانی زوو بگیرمهوه...

بهربهیانی ههمو پوژیک لهگه ل ئهنگوتتی ههتاو، لهگه ل پی و قهدهمی سروه، که پرووناکی خوی به ژورهکهمدا دهکا، دهریای دلم دهکهویته گیژهن و شهپول دها، بو ئه و گهنجانهی پیرکران، خوین له دوو دیدهم سهردهکا!

سههت مخابن! له مهبهندی برشت و پیز، ئهوهی دهیچینی و دهیدوری له بهرهکتهی گوله گهنم بینهشه! خه لکی ولاتی دهریاینه و له عهزتهی تتوکیک ئاو، تهریفهینه و جهرگمان رهشه!

به ناچاری دهست دهبهم و دهچمه گز سندووقه رهشهی یادگاریه

خاڤەرزكى يادەوهرىبەكان

هەرەكۆنەكان، بەبى پرس و بەبى فەرموو، تەمەن بەرەو ژوور
هەلەكشى بە بىوچان، بۆيە وا بەهەرەداوان، بەرلەوہى بەكەومە
ئاوزىنگان، لە پايزى تەمەندا نامەوئ پشتتان تىبکەم، ئەگەر سەرتان
نەيەشىنم بۆتان دەبمە حىكايەتخوان...

لە ئاقارى هەمو دىھاتى كوردستان، هەموو گەرد و دۆل و كەندەلان
و شاخىك، ناوى تايبەت بەخۆى هەيە. گوندى گەرەشىخان، گوندىكى
قەوغەبوو، لەلای باكوورىهەو شاخى گاوانان و گەردى نىسكان و
زورگى شىخ سەمىلى. لەلای خۆرەھەلاتىهەو كەندى بە كفو كەندار
لەشكر. لەلای خۆرئاوايەو گەردى مەھەندسى كەندى مامەسىنيان بە
بەر گەرئى تىپەردەبى. لای باشوورى، گەرئى حەمەدى و نسان و
چاكەغەرىبە هەيە، چاكەغەرىبە، لەسەر گەردىكى قوت، غەرەبەردىك
دارىكى تىچەقەندراو، بە چەند پەرزەكەكى سەوز هەمووى تىتۆل
تىتۆل بوون، هەندەى وەك مەتفەرك لىنى بەكەنەو! ديارە دەيانگوت
پياوچاكە، لىرە نىژراو بە تاقى تەنھا، هىچ گۆرى دىكەى لە تەنىشتو
دەوروبەرى نىيە. بەردەكانى رەش و لووس بوون، هەندەى خەلك
ماچى بكات و لە بەرۆك و نىوچاوانى خۆى بخشىنى، بە تايبەتى ئەو
شوينەى ئازارى هەبووايە، يان بۆ داواكارى مەزى كچ و كوران، يان
بۆ داواى مەندال و زۆر داخووزى دىكە. گۆرى پياوچاكان لە
كوردوستان، زۆر كەس كەلوپەلى لەسەر دادەنا، بۆ ئەوہى لىنى
نەدزى، كەس دەستى بۆ نەدەبرد لەترسى ئەوہى نەوہكو چاك
هەردوو چاوى مجرۆ بكات! مانگايەكەمان لە دۆمان كرىبوو، داىكم
گوتى: برۆ لە چاكەغەرىبەى مەتفەركى بۆ بىنە، لە مىلى دەبەستم بۆ
ئەوہى گۆلكەمىنى ببى و شىرى زۆر بى و بۆ دۆشىن ئارام بىت!

بۆ داواكارى و زيارەت، چوارشەممان دەچوون، وەك ماملئ
دەفەرمى: چوار شەممەى دەچنە چاكى! داىكم مەتفەركى چاكەغەرىبەى

حازم علی کوتک

له گهل چهند مرویکی شین له ملی مانگا زهردی بهست.
من له قوتابخانه له بیرکاری زور خراپ بووم، دهچوممه سهر
چاکه غریبهی، بهرده کانم له سهر و چاوی خوم دهخشانده و ماچم
دهکرد، قهلمم به بهرده کاندا دهینا، بهلام بهداخه وه پوژیک له
بیرکاری دوو نمره ی بۆ زیاد نه کردم!

پوژیکی کوتایی شهسته کان، زستانیکی زور سارد بوو،
کوردگوتنه تیفت ههلباویشتبایه دهمهیی. چهند پوژ بوو باو باران
بوو، کاتیک باران زور دهباری، باوکم گوتی ئهوپو پوژی
پاوه مامزیه. دیار بوو مجیزی له پاوئی بوو، خوئی هه لکردو به
پنخواسی، تاژی رست کرد. گوتی دهپوم ئهوا له بنی هه ریبیرینگاند^۱ و
پوئی کرد! دوو نان و سه رکه پیازیکی له نیو پشدینی گریدا، رویشته
بۆ ئاقاری گرده سووری بۆ لای که ندار له شکرو گردوسین و بهستی
شاقازی. ئه و پوژه له دوریانی لوله ی ده بابان به دیار که وتن. به
زنجیره کانیا ن ئه و قوره یان ده شینلا. له و گونده ی ئیمه زیروح له ده ری
نما^۲، هه ر بابا بوو خوئی له ژورئ خزانده، تنه ا له ده لاقه بچوکه کانرا
ده بابا به کانمان ده ژمارده، که ژماره یان ۱۸ ده بابا به بوو بیجگه له زیلی
سه ربازی و ته داروکاتی جهنگی.

له گوندی، بهس عوسمانی مام برایمی چوو ه پیش سه ربازه کان،
ده یویست هه لاتووی سه ربازی و دواکه وتوی سه ربازی، له
گونده که مان بپاریزی و، له یه خه ی گوندیان بکاته وه. به و عه ره بییه ی
که هه ر کوردی بوو مام عوسمان عه ره بانده بووی ده یگوت: (هازا
ته ریق ئیلنجاغ بهس سی کهندی له پیشه!) به ره و گرده سووری سیانان
ملیان پیوه نا، له ویشه وه به ره و کهلی قه شقه ی، که دویان بره،

۱- هه ریبیرینگاند: هه لیبیرینگاند. برونگی ناین. بارانه که خوشیکرده وه.

۲- نما: نه ما.

خاپه رۆکی یاده وهریبه کان

پۆیشتن. خه لک ورده ورده له ماله کانیا ن هاتنه ده ری. ئەو پوژە، له برسان و له سه زمان، ریشۆله و بوغاز^۱ و سو فیه قیته^۲ و سو فیه قیته^۲ و کیشکه پاساری، گه والهی ده کرد. به تایبه تی که زبلی نویی به ریپی ورساتی رۆده کرا. خه جی خار ئەحمه دی، دوو سی پاشۆل کاوکۆت و زبلی له هۆلی مه ری مائی سه لیمی مام برایمی، ده رهینا له بن دیواری له وده ی کای رۆکرد. به لکو رۆژ بیته ده ر له بن هه وران، زبله که وشک بیته وه بو نیو سو به ی عه وایی^۳. شه هید که ریمی برام و چه ند مندالی هاوته مه نی، له سه ر ئەو زبله ی خه ریکی فاق دانانه وه بوون. له سه زمان، خو مان دابوو به بن ساپیته ی سوانده ی خانووی ماری خار ئەحمه دی، هه لده له رزین، له چاوه پروانی دندوو ک لیدانی ریشۆله یه ک له دانه ی داو و، له هه ستانه وه ی گازمالوکه^۴ و ته قینی فاقدان قوم ببوون! کات به ره و ئیواره ده چوو، له ناکاو چه ند زیلیکی سه ربازی، که چه ند سه ربازیکیان تیدابوو، گه رانه وه. که بینیمان، باوکم له نیو زیلیکیاندا ده ستو چاوی به سترابوو، به پیخواسی بریدیان بو هه ولیر.

کاتی که له ئاقاری گرده سو ری، که باوکمیان گرتبوو، پینانگوتبوو تو موخه ریپ (تیکده ر) ی بو سو سه کردن ئاوا خو ت وه ک راوچی نیشان ده ده ی ت!

له هه مووی سه رنجراکیشتر، له و شوینه ی باوکمیان گرتبوو، ویستبویان تاژیه که بکوژن، باوکم زور زوری تکارکردبوو تا تاژیه که

۱- بوغاز: جو ره بالنده یه کی کئیویه.

۲- سو فیه قیته: سو فیه قیته، پوپنه قیته، پوپیه. جو ریک له چۆله کی کئیویه و نوو هینده ی پاساری ده ییت.

۳- عه وایی: نه و جو ر زۆپایانه یه که لووله ی دووکه لکیشیان هیه بو سه ربان.

۴- گازمالوکه: ناریکی بچووکه نزیکه ی سی سه نتیم ده بی. له فاقه ی گرتنی چۆله که نا نانه ی ناوی پیوه نه کری.

حازم علی کوتک

نه کوژن. تازییه که ناوی (تهیره) بوو، هه تا گه یشتنه وه گوندی، تهیره به دواي ئه و زیله ی باو کمی تیندابوو غاری دابوو، که تهیره هاته وه له حه ساری مالی خۆمان وه رکه وت، دایکم هه ستیکرد، تهیره برسی و ماندوو ه نانی بۆ برد، پینیگوت: تهیره! عه لیت چ لیکرد؟ تهیره ده چوو ه ده ری و ده هاته وه ژوو، ده یویست پیمان بلیت به کویدا بردیان، نانه که ی نه خواردو وه ک مانی گرتبیت! چه ناگه ی له سه ر هه ردوو ک له پی دانابوو، وه ک بگریه ت بۆ باو کم!

له گه ل دایکم، چووینه سه ر چاکه غه ریبه ی، دایکم دوعای ده کرد، به لکو هیمه ته تک بکات بۆ ئازادبوونی باو کم. دایکم، به ردیکی به قه د دنکه گو یزیکی هه بوو، زۆر جار له گوندی بۆ مندالبوون و ژانه زگ و سه ر ئیشه ده یانبرد، ده یانگوت یه که وه یه که! دایکم ده یگوت: ئه وه نده ی ئه ختوچارم کرد، که عه لی ئه و به رده ی له گه ل خۆی بیات، نه پیرد. چونکه دلم خه به ری دابوو عه لی شتیکی به سه ردیت! باوکت گالته ی به وشتانه ده هات، خۆ ئه گه ر به رده که ی پینبا، سه ربازه کان له عاندی کو یر ده بوون و نه یانده بینی، ئاخو ئه و به رده م، له مه رقه دی غه وسی به غدایه خشان دو وه!

له دواي چه ند رۆژو هه ولتیکی زۆری دۆستان، باو کم ئازاد بوو، به لام له سه ربازگه ی هه ولتیز، په نجه ی گه وره یان شکاند بوو. کاتیک باو کم هاته وه، تهیره له حه ژمه تی هاتنه وی باو کم، دنوسکایه وه و کلکه سووته ی له بهر ده کرد. دایکم رووی له باو کم کردوو گوتی: چاکه غه ریبه به هاناته وه هات، گه رنا، به مه رده ی قادر فه راشی ئۆمه راوه ی ده چوو ی! گیانی شاد، قادر فه راش له سالی ۱۹۶۳ حه رس قه ومی شه هیدیان کرد. بابیشم له بهر دلی دایکم ده یگوت: ئه و به ربوونه ی له چاکه غه ریبه ی ده زانم!

مادى و مىساللى

ھاۋىنى سالى ۱۹۷۱ مالىمان لە گوندى گەرەشىخان بوو، سالىك و شەش مانگ بەسەر دەرچوونى رېككەوتننامە و بەياني ۱۱ ئازار تىپەر ببوو. حكومەتى عىراق دەزگايەكى دروستكردبوو بە ناوى ئاۋادانكردنهۋەى باكوور (اعمار شمال). ديارە برىار بوو، ئەو گوندانەى لە كاتى شەرى رېژىم و پىشمەرگە، لە لايەن رېژىمەۋە سووتىندرابوون، خانوويان بۆ دروستىكەنەۋە. لەو كاتەدا، بەرپرسە سەربازىيەكانى پارتى، بوون بە قوونتەراتچى (مقاول)ى دروستكردنهۋەى خانوۋەكان، يان بۆ چاۋبەستنى خەلك، كەسىكىيان لەگەل خۇيان دەكرد بە ھاۋبەش (شريك).

ھەر بەرپرسىك ھەۋلى بۆ چەند گوندىك دەداۋ بۆ لاي خۆى رادەكىشا. فارس باۋە بۆ بىستانەى گەرە، عەرىف عسمان بۆ باغەمرەى گەرە، سەيد كاكە بۆ ئۆمەرەسۆروو مىرزاغا.

ھەر لە ھەمان سال، كە عبدولوھاب ئەتروشى پارىزگارى ھەولير بوو، شىخ رەزاش مەدىر شورتەبوو، برىارىاندا بەرپرسە سەربازىيەكانى پارتى، لە سەرپەل بۆ سەرى، بۇيان ھەيە ئۆتۆمۆبىلىك بە قاچاغ لە كوئىتەۋە بەيىن بۆ كوردستان. دەبوايە بەتابلۆ ئۆتۆمۆبىلى عىراقى دەر بازىيان بكن، پاشان لە ھەولير بۇيان ژمارە بكن.

ئىمە خىزانتىكى ۱۶ كەسى بووين، بەرەى دوو دايك بووين، بەھۆى تىكەلاۋى باوكم بە سىياسەت لە رىزەكانى حىزبى شىوعى، ھىندەى لەو گوند بۆ ئەو گوند باربەكەين، ئەۋەى ھەمان بوو لە دەستمان دابوو، تەنانەت زەۋى كشتوكالىشىيان بە ئىمە نەدەدا. لە گوندى گەرەشىخان تاقەمال ئىمە بووين كە زەۋىمان نەدرا بۆيەو تەنانەت لە

حازم عەلى كوتك

گوند خانوشمان بەكړى بوو. باوكم هاوینان پیتش كړینی جلوبه رگ، هەر زوو گهنمی باراشی دهكړی، زور كهس نانی (مزاښ)ی دهخوارد، توانای نانی گهنمی نه بوو، جوو گهنمیان تیکه ل دهكړد پییده گوترا مزاښ. زورجار باوكم دهیگوت: ئوخه یش كه له كه م كه و ته عهردی، باراشی سالیكم دابین كرد!

بابم هاوینان به (هه للاج) بیه وه خه ریکبوو

ته مه نم ۱۷ سال بوو، كورپی گه وره بووم، ده بوایه ده ستباریک له گه ل باوكم بگرم. له گه ل خه لكی گونده كانی ده ورو بهر چووم بو گوندى (كانی بزره) بو كړیکاری، كه هه ندیک له و خانوانه ی بو ده رچووبوو. سه رپه رشتی كړیکاره كان، گهنجیکى بیست ساله بوو، ناویم له یاد نه ماوه، پیانده گوت چاودیر (مراقیب) وهك ئیستا ده بوایه چاودیریش له حیزی دهسته لاتدار بیته، مقاوله كهش هه ر به رپرسیکی سه ربازی پارتی بوو، بویه مراقیبه كه ی پاسپاردبوو پوژانه چه ند كاتزمیریک كارمان زیاتر پیبكات بیبه رامبه ر. منیش، كړیکاره كانم هان ده دا هه شت سه عات زیاتر كاری زیادى نه كه ن.

یه كیک له كړیکاره كان بو ئه وه ی خو ی خو شه ویست بكات لای مراقیب، گوتبووی ئه وه كورپی عه لی حاجی تاهیره باوكی شیوعیه کی زور پیسه! مراقیب كه به وه ی زانیبوو، مقاولی ئاگادار كردبووه، گوایه من خه سه لته ی كړیکاره كان تیکده دم. مقاول مراقیبه كه ی پاسپاردبوو، بو چاوشكاندنی كړیکاره كانی دیکه، له به رچاوی كړیکاره كان لیم بدات و دهرمبكات، تا كه س زاتی ئه وه نه كات داوای مافی په وای خو ی بكات.

خاپه رۆکی یاده وهریبه کان

ئهو پۆژهي خهريكي قوره پهستي^۱ سهري خانوويهك بووين، سهعات ببوو به پينجي ئنواره، هيشتا بهشي سهعاتيك قور مابوو، مراقيب هاتبوو سه رباني خانووه كه، گوتي: دهبي هه مووی ته واوبكه ن! منيش گوتم: فریاناكه وين به پروناكي نانیک دروست بکهين، با قوره كه بو به يانی بيت، به لاین بيت من شلی ده كه مه وه، بيئاگابووم برياريداو ه له بهرچاوی کریکاره کان چاوم بشکينيت، گوتي: سه گبابی شیوعی بۆت نيه يهك قسه بکهيت، ئیوه ماددين! منيش گوتم چاک نيه وهك تو سه گبابيکی ميسالی نيم و کریکاران ناچه وسينمه وه!

ئه وکات، نه ئه من ده مزانی ميسالی چيه و نه ئه ويش ده يزانی مادی چيه، ته نها يه کتريمان پي تومه تبار ده کرد. له وکاته دا ستلیک قورم به دهسته وه بوو، قوره كه م پۆکردو هه ر ئه وه نده م زانی يهك زله ی غروورانهي له بنانگويم سره واندو ويستی شاپيکيش رابوه شينيت، له بهختی من پيی له هه لاشی خانووه كه گیر بوو، منيش زۆری لی داخدار بووم و زۆری چه وساندبوومه وه و زولمی ليکردبووم، به هه موو هيزی خۆم و پالپشتی ره وایه تی ئه و رقه پيرۆزه م، يهك ستلم له بنانگوئی قايمکرد، قولفی ستله كه له گوئی گیربوو برينداری کرد، خوین و قور تيکه لبوو، چاوی نه يده دی، هينده ی قور تيه له سوا بوو. برديان له خواره وه ده موچاوی بشۆنه وه. کریکاریکی به ته مه ن كه ريشی قه له م کردبوو، به بيانووی نيوبژيکردن، هاته لام گوتي: تا زوه برۆ له و نيوه نه ميني، ئیستا پياوه کانی فارس باوه بين زورت ليده دن و ده شتگرن.

پیکه بيک، گه چی هینابوو له سه ر پۆيشتن بوو، له گه ل کریکاره کان سواربووم، شوفير گوتي: بۆ کوئی؟ گوتم: خه لکی گه ره شيخانم دایکم

۱- قوره پهست: قور پهست. ئه و قوره يه كه له جياتی گله بان، به نه ستووری له سه ر هه لاشی سه ربانی خانو و رابه خری.

حازم عەلى كوتك

مردووه، دهمه ویت هه تا ئازیانه له گه‌ل ئیوه بی‌م، ئه‌ویش زۆری
ره‌حمه‌ت بۆ دایکم نارد، گو‌تی: له‌ویش تا گرده‌سۆری وه‌ره، ده‌چمه‌وه
گرده‌سۆری. به‌و شیویه ریگه‌م نزیک ده‌بۆوه. گێژه‌لووکه‌ی گه‌چی نیو
پیکه‌به‌که، سه‌راپای سپی کردبووم، وه‌ک په‌یکه‌ری گه‌چم لینه‌اتبوو،
هه‌ستم ده‌کرد برژانگم سپی بوون، گه‌ر به‌دواشم که‌وتبان
نه‌یانده‌ناسیمه‌وه. به‌لام زۆر برسی و تینوو ببووم، له‌ به‌یانیه‌وه
کرێکاری و ئیواره‌ش شه‌ر! له‌ گرده‌سۆر که‌ دابه‌زیم، له‌ سه‌ره‌په‌ری
گوندی له‌ مالێک لاما. دنیا ده‌هات تاریک دابیت و سێره‌هه‌لبگیریت،
چومه‌ گژ کونده‌لانی، ده‌رکی کونده‌م کرده‌وه، ده‌م پێوه‌نا ده‌تگوت
ته‌ریفه‌ بوویمه‌ له‌ تینوان، خۆم زگا‌و کرد. ده‌رکی کونده‌که‌م
ده‌به‌ستایه‌وه، ژنی ماله‌که‌ که‌ چاوی پێمکه‌وت، گو‌تی: بیسم الله! بیسم
الله! ئه‌تو له‌مه‌ چیتری^۱ یان جندۆکه‌ی؟ گوتم: دایه‌! نه‌ جندۆکه‌م، نه‌ له
ئیه‌ چیترم، کرێکاری گه‌چم، خه‌لکی گه‌ره‌شیخانم دایکم مردووه‌و
ده‌چمه‌وه. ئه‌ویش به‌تۆره‌ی خۆی دایکی ره‌حمه‌تبارانکرد و خۆی
کوێرکرد بۆ هه‌تیوکه‌وتنی من. گوتم: گه‌ر نوردووه‌ نانیکم^۲ بده‌یئێ
زۆرم برسیه‌. دوو ئه‌ستوورکی ئارده‌ساواری دامی، ملی ریگه‌م گرتو
هه‌ردووکیانم خواردو به‌ لایه‌کی زگم رانه‌گه‌یشت! ده‌مویست ریگه‌که‌
به‌گورگه‌لۆقه^۲ بېرم، به‌لام به‌حال پێمده‌کرا برۆم، کاتیک گه‌یستمه‌وه
گوندی. مالمان به‌کرێ له‌ خانووی حاجی باپیری بوو له‌سه‌ره‌په‌ری
گوندی.

ئه‌وان سه‌رده‌مان، خه‌لک وه‌ک ئیستا نه‌بوو، خه‌ریکی پۆجی و
فه‌یسبوک بیت، هه‌ر سه‌ره‌له‌ئیه‌واره‌ ده‌خه‌وتن، به‌تایبه‌تی وه‌رزی هاوین.
که‌ گه‌یستمه‌وه‌ ماله‌وه، جگه‌ له‌ باوکم هه‌موویان خه‌وتبوون. ئه‌منیش

۱- له‌مه‌ چیتری: له‌ ئیمه‌ باشتر. مه‌به‌ست له‌ جۆریک له‌ جنۆکه‌ یان بوونه‌وه‌ری ده‌ره‌وه‌ی مرۆف.

۲- گورگه‌لۆقه: رۆیشتنیکه‌ له‌نیوان غار و رۆیشتنی ناساییده‌.

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

يه كجار ماندوو بووم، هر له هسارى لباديكم راخست و لتي خه وتم. به ياني كاتيگ گوجيله تازيه كاني باوكم دهست و دهموچاويان دهليستمه وه خه بهريان كردمه وه. دياربوو دهميك بوو منيان نه بينبوو وا حالي بووم خو شحالي خو يان دهرده بري، دايكم كه زاني گوجيله منيان ليستوته وه، گوتي: ده بي گلاويت ليده ربكه م! قوراويان گرته وه، سي قوراو و ههوت ناوي پرونيان پيدا كردم، له گهل چهند بسمه لايه ك گولاويان ليده ركردم!

خه وبينين به پاره وه

سالي ۱۹۷۲، باوكم سه رپه رشتي چهند شانهيه كي حيزبي شيوعي ده كرد له گوندي. خه لكي ناواي، نه وانه ي شيوعيش نه بوون باوكميان خوشده ويست، په يوه ندي كومه لايه تيان له گه لي به هيز بوو، بويه بو زور شت رايان وهرده گرت. پياويك ناوي كاك هه مه د بوو، هه موو ژياني به كريكاري له كه ركوك و موسل به ريكردبوو، خو ي. به دوستي شيوعي ده زاني، خيزانه كه ي شيوعي بوون. وه ك خواست و هيواي هر كريكاريك، هه موو ناواتي نه وه بوو، روتيك ده وله مند بيت و له كريكاري رزگاري بيت. نه و پياوه له پووي روشنييريشه وه هه نديك له پاش بوو. فيتره تي نه و جوره مروقانه وايه كه له ژياني هه ژاري بينچاره ده مينن، نوميند له سه ر شتگه ليكي خورافي هه لده چنن، بو نه وه ي ده ستيك له غه يبه وه بيته فريادرس بويان. نه وسه رده م به بيرمدئ له په نا ديواري مزگهوت و ديوه خان و كوري شه وان، گيرانه وه ي خه ون پانتاييه كي زوري گفتم و گويه كاني به رده كهوت، هر بابا بوو خه ون ي خو ي ده گيرايه وه، په كيك ده بوو به ده مرست و ته فسيري خه ونه كاني بو ده كردن. هه نديك كولكه مه لاه

حازم عەلى كوتك

كۆلكە خویندە واریش كۆتیبی خەوننامەیان هەبوو.

كاك حەمەد، نازانم لە كۆی بیستیوو گەر یەكێك لە خەودا گوو
بخوا، نیشانهی ئەوێه دەوله مەند دەبیت و دەستی بە گەنجینه یەکی
زۆر رادهگات. ۰. پۆژیک هاته لای باوكم، له و كاته دوو میوانی
دیکه شمان هەبوو، كاك حەمەد دانیشت، بە روخساریه وه دیار بوو
هه والێکی خوشی پێیه و ده یه و ئی به ته نها بۆ باوكم باسی بكات. كاتیک
میوانه كان رۆیشتن، كاك حەمەد گوئی: وه ستا عەلى ئەمشه و
خه ونێکی زۆر سه یرم بینى، خودا به چاکی بگێری! باوكم به
ته وسه وه گوئی: یاالله خیر! خه ونی خیرئ بی، به خیر گه رابی، یوسفی
مسرئ سه ده قه ی لیدابی، فه رموو خه ونه كه ت چیبوو؟ كاك حەمەد
گوئی: ئەمشه و له خه ونمدا یه ك له گه نی پر له پیساییم له پیش بوو،
به مراکان^۱ كه وتمه سه ر خوار دنی، ۱۳ مراكم خوار د له مراکی ۱۴ ی
به خه به ر هاتم! باوكم گوئی: ده ك ره ببی نۆشی گیانت بیت، ئایا
له گه نه كه پیسایى تیدا مابوو؟ كاك حەمەد گوئی: كه میکی له بنی
مابوو، باوكم گوئی بریا بنی له گه نه كه ت بلیستباوه و هیچت تیدا
نه هیشتباوه، ئەوه نیشانهی ئەوێه انشاالله دهوله مەند دەبیت، ده ست
به گەنجینه یەکی زۆر رادهگات و له و ته نگه ژه یه ی تیکه وتوی رزگارت
ده كات! كاك حەمەد دیار بوو حه زو ئۆخژنه ك له ناخیدا چه كه ره ی
کرد، هه ر زو مائئاوایی کرد، بۆ ئەوه ی ئەو هه واله خوشه به
خیزانه كه ی رابگه یه نی.

۱- مراک: كه وچکی چیشخوارن. له بنه رهدا (ملعه) ی عه ره ببیه.

عاملاندن

لە نيوەپراستى پايزى سالى ۱۹۷۲، لە چەند پوژى پابردوو نەرمەبارانىك بارىيوو، ھەر بايى ئەوھى زەوى نەرم كرىدبوو و لە جى جۇخىنان پاشماوھى كووزر و بنجۇخىن، وەك كاكۆل و سميلى تازەلاويك قان قان سەوز روابوو.

ئەو پوژە، لە بەربەياندا لەگەل ئەنگوتنى سرووھ، ئەستىرە خۇيان شاردەوھ مانگيان بە تەنھا ھىشتەوھ! ھەرچەند دەمپروانى، تاقە ئەستىرەيەكم لە دەورى مانگ بەدى نەكرد، تەنھا بۇ رازو نياز لەگەل مانگ، ھەربۇيە مانگ لە ھەسرەت تەنھايى لەت بوو.

تيشكى زىرپىنى خۇر، تازە سوانەھى خانووھ گلەكانى گەرەشىخانى ماچ دەكرد، تىريژى خۇر دەلاقەكانى ئاوەدان دەكردەوھ. نوزەھى باي نەدەھات بايى ئەوھى پەرەموچەيەك بجولنى، پوژىكى ھىندە سىپى و بە دەستنوئىژ بوو، ئاسمان رەنگى ئەلماسى گرتبوو. سامالىك، دەتگوت رىوى ئاسمانى لىستوتەوھ! شوانىك بە ناوى جەمىلى مام ھەمدەھلى، لە رىگاي گردەسورى شۇرپوۋە بە ھەرەداوان نىوقەدى گۇپالەكەھى گرتبوو بۇ لاي مالى ئىمە دەھات، بە باوكمى گوت: دوينى لەلاي گردى نىسكان كەرويشكىك لە پىش مىگەلەمەرەكەم ھەستاوھ! ئەو ھەوالە بۇ بابم زۇر گرنگ و خۇش بوو. بابم، خەرىكبوو ئەسپى زىن دەكرد، بۇ ئەوھى بچىتە گز كەرويشكەشىنى. پىاويك لە گوندەكەمان ھەبوو، لەوسەرى گوندى بۇ ئەوسەرى گوندى لەگەل ھەمووان بەشەر دەھات، جارى وا ھەبوو كەسى بەدەست نەدەكەوت لەگەلى بەشەر بىت، لەگەل برايەكانى خۇي كە جىرانى بوون، بەشەردەھات! سال نەبو سەرى لە شەش جىيانەوھ نەشكى!

ئەو پوژە دەرگاي لە مالى ئىمە گرت گوتى: اسماعيل (ھەردى برام)

حازم عەلى كوتك

كەلەبابى ئىمەى گرتووهو لىسى داوه. باوكم بەدەم زىنکردنى. ئەسپەكەى گوتى: ئىمە سى كەلەبابمان ھەيە، كامەت پى باشە بىبە، من كەلەبابى ئىوھ سەردەبىرم و دەيخۆم! دياربوو ئەو بەنيازى شەپ ھاتىوو، باوكم گوتى ئەگەر بە نيازى شەپىت، يەكەم، لەودەمەيدا شەپم نايى، دووھم، ئىستا سى مالم لەپىش ماوه، ھەركات شەپت لەگەل كردن، لە نۆبەى خۆم سايلى گوندى، شەپى خۆمت لەگەل دەكەم. ھەردىش، بۆ ئەوھى خۆى پزگار بكات، گوتى: ئەمن نەبووم، كوپى ھەسەنى پلكەفاتمى بوو. كابرا كە زانى باوكم شەپەكەى لە گەل ناكات، بە بۆلەبۆل پۆيشت بۆ سەر مالى ھەسەنى پلكەفاتمى.

دايكم بە ھەردى گوت كوپم ياخوا لوغلوغەت لە زمانى كەوى، ئىستا لەگەل مالى ھەسەنى دەيكاتە شەپ، ئەتۆ پىم نالىى وەكى سەى پى سوتاو كو گەيشتە ئەوسەرى گوندى؟ دايكم ئەو پۆژە لەبەرخۆيەوھ ھەر دەيگوت: تەمەشا! شەپ لە بادىنان تۆز لە دەركى مە!

باوكم پۆيشت بۆ پراوى. كاتىك كەرويشك لە لانى دياردى دەكاو ھەلىدەستىنى و تاژى تىبەردەدا، بەسواری ئەسپى دەكەويتە دوايان، ئەسپەكە لە ئاودرپىكى قوول باز دەداو ناگاتە ئەوبەرى، سەرانگرى دەبىت، بابم لەھۆش خۆى دەچىت، بەلام ئەسپەكە باوكم بەجى ناھىلىت! تاژىيەكە ھاتەوھ، دەنووسكايەوھ، دايكم گوتى: بۆ بەدواى سادقى كەچەلى خانەى و ھەيدەرى قادرى، پىيان بلى تاژىيەكە ھاتۆتەوھ باوكم ديارنىە. لە دوايان چووم لەگەلم ھاتن، دايكم گوتى: بەگويرەى ئەوھى تەيرە دەنووسكىتەوھ، عەلى شتىكى بەسەرھاتووھ. دايكم دەيگوت: ھەرچەندى پىمگوت عەلى! بۆ ئاودەنگى يەكىك لەگەل خۆت ببە، گوپى نەدامى، ھەندىك قەسپى كوردكوژى لە باركى كردو پۆيشت، ئەو پياوھ قەسەى منى ژانەسەرە.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

من و سادق و حەيدەر ھەيپىمان لىكرد، تاژىيەكە لە پىشمان ۋەك دەلىل دەروا، كاتىك ئىمەي برده لاي باوكم، ئەسپەكە لموزى لە باوكم دەدا بۇ ئەۋەي قىتى بكاتەۋە. سادق و حەيدەر بابمىيان قىت كردهۋە، باوكم تازە بەھۆش خۆي دەھاتەۋە، چاوى ھەلئىنا گوتى: ئەۋە چى بوو؟ گوتيان بۇ نازانى لە سەر ئەسپى كەوتويە خوار و سەرت شكاۋە! گوتى: ھەر ئەۋەندەم لەبىرە دياردى كەرويشكىكم كرد و تاژىم تىبەردا.

باوكمىيان سواری ئەسپەكەي كردهۋە، بەلام تاژىيەكە بۇ لاي زورگى شىخ سمایلى دەروىي، سادق گوتى: با برۆين بەدوايدا، گومان دەكەم تاژىيەكە كەرويشكەكەي كوشتییەت. ئىمەي برده سەر كەرويشكەكە بەلام فەراقى رەشى لىبراۋو. كەرويشكەكە خۆي ھەلكوتابوو بگاتە قەيمەي، تاژىيەكە ھەرىگرتبوو.

باوكم دەستىكى بالاي ھەبوو لە عاملاندن و پەروەردەكردنى ئەسپ و تاژى. ئاخىر تاژى پەسەن نىچىرى ناخوات بە مافى خاۋەنەكەي دەزانىت، بە پىچەوانەي گەندەل و پىسخۆرەكانى ئىستاي ۆلات، كە نە عاملىندراون و بى پەروەردەن، بۆيە دەست بۇ ھەموو پىسخۆرىيەك درىژ دەكەن!

۱- قەيمە: قايمە. لانه يان ئەو شوئىنەي كە تىبدا سەلامەتە.

مەلانیەفتە کییە؟

سالی ۱۹۷۳، ھاوپی کۆچکردوو مەلانیەفتە، لە دەشتی ھەولیر ئیشرافی گوندەکانی پشت ری بوو. دیارە بەر لە شۆرشی چوار دەی تەمووزی مەزن، بۆ ئەوێ وەک کادیر دەرنەکەوێ، حیزبی شیوعی پێداویستی نەوتفرۆشتنی بۆ کەریبوو، تا بەئازادی بەسەر ریکخستەکانی گوندەکاندا بگەرێ. بەوپیە ناوی مەلانیەفتە بەسەردا دەبەرێ و، شانازی بەو نازناوەوە دەکرد. لەکاتی زیندانیکردنی، بەخیوکردنی مندالە سەرکەوبنکەکانی دەکەوێتە ئەستۆی شیرەژنی ھاوسەری بە ناوی ھەیبەتخان. ھاوپی مەلا، ورتکەنانی زیندان کۆدەکاتەو، لە کاتی سەردانی زیندان دەیداتە خوشکە ھەیبەت، ئەویش بۆ مندالەکانی دەباتەو بۆ ئەوێ بیخۆن! ھاوپی مەلا، پیاویکی بە ھەلۆیست و موکۆر لە سەر بیرو باوەرەکە، نەترس، قسە لە ڕوو. لەنیو جووتیارانی دەشتی ھەولیر و شەمامک و قەراج و کەندیناوە، ھەتا بلێی خوشەویست و خاوەن کەسایەتیەکی سەنگین و باوەرپێکراو بوو.

من وەکو شاگردیکی ئەو مەرۆقە مەزنە، زۆرم یاداوەری تال و شیرین لەگەڵ ئەو مەرۆقە مەزنە لەبیرکراوە ھەبە، چ لە ریکخستنی نھینی و چ لە پێشمەرگایەتی، بەداخەو بەارتەقای خەبات و میژووی پر لە شانازی، ئاوپی لێنەدراوەتەو، بگرە دەفتەری کردەوێکانی تۆزی چەند دەییەک دایپۆشیوو! بۆیە بە ئەرکی ئەخلاق و وێژدانی خۆمی دەزانم، ئەوئەندە تەمەن و تەندرووستیم مەودام بەدات، یادیک لەو مەرۆقە تیکۆشەرانی بکەمەو.

ھاوپی مەلا، لە تەمەنی مندا نەبوو، بەلکو چەند سالیکیش لە باوکم گەورەتر بوو، لێ ھەمیشە وەک ھاوتەمەنیکی خۆی ھەلسووکەوتی

خاڤه رۆكى يادوه ريبه كان

له گه لدا ده كردم، له پرووى سۆزو ئامۆژگارىشه وه، وهك كورپى خۆى!
به پيچه وانهى رۆژگارى ئيستا، حيزبايه تى پراوپر بوو له ئه خلاق و
هه لويست و راستگۆيى و فيداكارى. وهك ئيستا خه لك به حيزبايه تى
شه رم نه بوو، به داخه وه ئيستا حيزبه كان خالى بوونه ته وه له و
پره نسييه ئه خلاقىيانه، به رژه وه ندى كه سى، بۆته تاكه ئامانج!

كورپى گه نج، پالئوراوبوو بۆ ئه ندامىتى له حيزبى شىوعى، به منى
گوت شيعر ده نووسم، تۆ بلىنى له رۆژنامه ي بىرى نوئى بۆم
بلاوبكه نه وه؟ منيش گوتم با ئه و سه ره مانگه هاوپرئ مه لانه فته بيت،
شيعره كه ي نيشان بده. من ده مزانى شيعره كه ي پرووى مه جريسى
نييه، لئ نه مده ويست ئه و فرسه ته له ده ست بدهم بۆ وروژاندن و
توره كردنى هاوپرئ مه لا!

كاتيك هاوپرئ مه لا هاته مالى ئيمه، هه ر زوو بانگى كاكي شاعيرم
كرد، هاوپرئ مه لا گووتى: ده ي بۆم بخوينه وه بابه، ئه گه ر ده سته ي
نووسه ران پييان باشييت ئه وه به لاوى ده كه نه وه، ئه گه ر پيشيان باش
نه بيت ئه وه به لاوى ناكه نه وه!

كاكي شاعير به ك دوو كوڤخه ي كردو قورگى خاوينكرده وه، ده سته ي
به خويندنه وه كرد: (به ناوى خوداى گه و ره و ميهره بان، دانه رى زه وى
و راگرى ئاسمان، ئه وه لينينه ئه وه لينينه، مه ندىلى سىپيه و كه وئى و
سه لته كه ي شينه، ئاگادارى بى مه كه و مه دينه!) هاوپرئ مه لا گوشتى
سه ر پرومه تى هه لبه زييه وه، ئه وه نيشانه ي توره بوونى بوو، هه تا
دهنگى تىدا بوو گوتى (الحكم لله) كوره برام ئه تو كو ده زانى لينين
مه ندىلى له سه رى بووه و كه وئى و سه لته ي له به ركرديه، ئه و جا كئ
ده لئى لينين باوه رى به مه كه و مه دينه ي هه بووه! لا حه وله وه لا
قووه ته ئيلا بيللاه العلييو العه زيم!) ئه وه به من نارين عه لى حاجى
تايه رى، ئه توى به زه مبيله ي له عاسمانى لۆ من هينايته خوارئ؟ يان

حازم علی کوتک

له نینو قوودی عه تاران! ئه وه کی ته سقیفی کردووی ئه وهنده
بیمسته وای؟

دوای به پیکردنی کاکی شاعیر، هینشتا نه هاتبوومه وه ژووری،
هاو پئ مه لا هاواری کرد: کوره ئه حمه دوکا! وه ره هه تیم هه تا که نگئ
ئاقر نابی و واز له وکه تنانه ناینی؟ شرتو شوئی ئه و کورپهت پیشکاندم!
به شه پرفم، ئه ندام قاعیدییه کهت ساله ک دواده خری و ده بی
ته و بیخه کی مزر مزریشت بکه ن!
رۆحت شاد مامۆستا له بیرکراوه کهم...

عیشق

عیشق، سه مای روحی په پوله ئاسای وشه یه، گه پری په شبه له کی
رسته یه، دوگیانبوونی شیعر و له دایکبوونی گۆرانیه!
عیشق، ئاوانگ و خوناوهی ئه و نه رمه بارانه یه که فریشته کان نه رم
نه رم ده یبارینه سهر ئه و دلانه ی ده بنه مریدی ئه و پریبازه پاکه، بو
ئه وه ی له ژهنگی پاک بکه نه وه و په ونه قیگی سه ره له نوئی پی ببه خشن،
بویه، ئه گه ر لئی وردبینه وه، ده بیینی مرۆقی عاشق نورانیه و هه میشه
ده دره وشینه وه.

عاشقبوون، نه غمه و ئاوازی سروودیکی مه خمه ری هینده نه رمه
وه ک سه مفونیا له گه ل سروهی دهمه و به یان و بای بسکان، ئاویزانی
سیما و پوخساری سپیده یه کی په نگ ئه لماسی ده بن، عاشقان لئوی
خویان به ئاوانگی سه ره په ره ی گوله نه سته رهن ته رده کهن، خویان له
بالای سنه و به ره کان ده ئالینن، تا به رزترین چله پۆیه. له ترسی ته پلی
فتوای رق و سه برین، گۆرانی بو ژیانیکی ئاویزه یی ده چرن.

عیشق، په گه زیکی گرنگی پایه کانی مرۆقبوونه، هه رکه س عاشق

خاپرۇكى يادەۋەرىيەكان

نەبىت، لە ھەسرەت تەنھايى رۇھى خۇيدا دەمرى. جياۋازىيەكان ناتوانن عىشق سىندم بىكەن، ھىچ مىرغەزەبىكى سەربىر عىشقى پىپرام و دەستەمۇ ناكرى. تەنھا عىشق خەيالى فەنتازىيائى ئەو دىۋوى ئاسوگەي سنوورەكان دەبىنى، رەنگەكانى پىشتەۋەي كۆلكەزىرىنە دەلاۋىنىتەۋە.

عىشق، دىارىيەكى خۇزايى بارەگاي يەزدانىيە، بۇيە پەرىيەكان بە شابالى بەزەيى و بەخىشندەيى باۋەشىنى رۇھمان دەكەن. گەر پىتۋايە بىرۋادارى، بىنپىياز و نەزەرپاكي، ناكرى بۇي لە ركۈع نەبى. قەلەمپەۋى مەملەكەتى عىشق بىن تىخوب و بىن سنوورە، پابەندى ھىچ پەپەۋىكى نىۋخۇ نىيە، ھىچ جياۋازىيەكى ئۆلى و ئەتتىكى و ئايدولۋى و چىنپايەتى نابنە رىگر لە بەردەمى.

رۇژىك نىگام لە نىگاي كچىكى ھاۋتەمەنم ھەلەنگوت، كە خولپايەكى دوور و درىژى لە ناخىدا پەنھاندا بوو، كاتىك نىگاي پەرجوئاساي دەپزانە نىۋ زومى گلىنەي ھەردوك چاۋانم و پانتايى سەدەفى دلم، چەند شەپۇلىكى گەرمى خوشەۋىستى لە دلم چەقەن، تىچەقەن و رۇچوونىك ھەتا سەر مۇخى ئىسقانى ئاژىن كردم!

نىگاي ئەۋرۇژە، بوۋە سەرەتايەك بۇ پەيۋەستىبوون و گىرۇدەبوونىكى ئەبەدى. ھندىك وشەي نىۋەچل و چەند رىستەيەكى خىكىندراۋ ۋەكو شىلە و رەۋاقى ھەنگۈين زىچكەي دەبەست و دەچۆرانەۋە نىۋ رۇھم، بەدۋاي وشە نىۋەشەرمەنەكاندا دەگەرا رىستەيەكىان لى بھۇنىتەۋە، ئا لەۋ كاتە ھەستىيارەدا دەنگىك ۋەك ھەۋرەترىشقىي بەھار ھەموو وشەكانى پچراند، شەپۇلەكانى نىگاي ھەردوۋىكىمانى ھەلگروزاند، ئەۋە دايكى بوو بانگىكرد.

چەند ئاۋر و نىۋەئاۋرىك ۋەك شتىكى لە لاي من لى بەجى مابىن كە لە چاۋانمدا ون بوو، تايەكى گەرم دايگرتم، ئەۋ شەۋە خەۋ

حازم عەلى كوتك

نەچووە چاوم، هیندەى وشە پچراوەكان پاشوپیش كەم، بە هەموو
بارىك لە نيازى گەيشتم كە پىم دەلى خۆشم دەوى!

لەو پۆژەدا ئەو پازانەى لەو چاوانەدا بەدىم كردن، تابلوى خەمىكى
قولە كە هەرگىز بىرم ناچیتەووە لە پرىسكەى ئەندىشە و يادەوهرىمدا
جاويدانىە و زەمەن پى كالى نايیتەووە.

بكوژانى خوشەوئىستى لە هەر سەرا و دەراوى، لەسەر كۆسپەى
هەر دەرگايى، هەر كۆلانى، وەك ياساوى پراوەستاوى، ئامادەباش بۆ
ئەوەى عىشق سەربىرن. وەك شاعىرى گەورەى فارس ئەحمەدى
شاملو دەفەرموى: (دین بۆن بە دەمتەووە دەكەن، نەكا پۆژىك
گوتبىتت خۆشم دەوى! دین بۆن بە دلتهووە دەكەن...).

پۆژى سەد جار گويمان لىيە باسى سووتان، خنكان، پق، تۆلە،
كوشتن، ئەوەى بلى خۆشم دەوى، سىدارەى بۆ هەلدەبەستن!
داخەكەم، لەترسى جەللادى سەما نەمويرا لە شەرابى خەستى
روانىنى چاوەكانى بەدمەستى بكەم، نەشمەتوانى هەستەكانم بە
دەستى فەرامۆشى بسپىرم!

پۆژىكى جىاواز، خۆر وەك ياقووت دەدرەوشايەووە، كەسىك تا
عاشق نەبى نە جىهانى بەختيارى فرىشتهكان و نە جوانى پەلكەزىرىنە
و زىندوى پەنگەكان نابىنى! نە لەگەل پەرسىلكەش بال دەگرى.
هەربۆيش لەو بازارە بىبەزەبىيە جىهاندا، ئەوەى كرىن و فرۆشتنى
پىناكرى، تەنها عىشقە!

ئىستا كە من وادەى سەفەرمە و ژيان تىكۆر دەدەپىچم، ئەو پىشەهاتە
گرنگانەى وئىستگەكانى ژيانم، كە كارىگەرى لەسەر دەروونم هەبووە
و برىنىكە لە دلەدا، بە هوى كارىگەرى نەرىتى باوى كۆمەلگا،
نە ئەوەتا ژانى كەم دەكا و نە پىشم فەرامۆش دەكرى. پەنگە لە
رووم نەهاتىن باسى بكەم، چونكە لىرە پق ئازادە و خوشەوئىستى

ياساغە، باجەكەيشى ھەلۋەرىنە!

تەنھا نيازمان ئەۋەبوو دەمانەۋىست بە رەزامەندى گەۋرەكانمان بۇ
يەكتر بىن، بەلام بەداخەۋە لەژىر زولمى نەرىتى كۆنەپارىزى، بۇ
چرکەيەكيش بۇنچەقەۋىرى^۱ برژانمان، نەگەيشتە بەر كۆنەلووتى
گەۋرەكانمان! دوو خەم بوونە ئاۋەلدوانە، يەكەمىان خەمى نىشتىمان
كە پۇژ بەپۇژ تىيدا دەتوامەۋە و لە نىو زىكرى ھاۋرپىيانم جەزم
دەبووم، دوۋەمىيان عىشقىكى پاگژ كە تىيدا ببوومە سۆفبەكى
نەزەرىپاكى ئەۋىندارى، دەبۋايە بەناچارى، يەكىان بە كىلى خەۋنە
سەربراۋەكانم ھەلبۋاسم! لەسەر د وړپانى بېرپاردان، خۇم بۇ يەكىان
ساخ كردهۋە.

دىارە ئەۋەى مامۇستا گۇرانم ھەلبژارد كە دەفەرموى:

نەلى خۇى بۇ ۋەتەن كوشت و لە پى عىشقى منا نەژيا

ۋەزىفەم بوو لە پىناۋى ولاتىكا سەرم بەخشم

كە توى پەروەردە كرد بۇ من لە داۋىنى چيا و كەژيا!

لەو پۇژە ددانم لەسەر جەرگى خۇم داگرت، بەرى خۇمدا

چۆلەۋانى و پىستم لە ئاۋەدانى كرد! ئەو بېريارە نىكاكانى ئەبلەق

كردىن شەرابى كامەرانى قلىپ كردىنەۋە، يەكەم پىكى ئەۋىنىكى

يەكجار پاگژى لى رشتىن كە ھەرگىز كۇناكرىتەۋە!

۱- بۇنچەقەۋىرى: بۇنى برژانى گۇشت.

عیشق

که ههست دهکه م خهریکه دیته گوفتار
له بهر لیوی ده مرم پوژی هه زار جار

خونچه ی دوو لیوی له سه ریبه ک ترازا
چ بازارپی دوپو یاقوت و مرواری نیشان دا!

ساده و دهروون سپی بی فرتوفیله
گهردنی هه لده کیتشا وه کو ماینی که حیله

کولمی سووری تیشکی زیرینی هه تاو
وهک په په ی گول گهش ده بی کاتی شه وئاو

له گرشه ی پوژی چه رخی پوومه تی تو
له شهرمان خو ی پیچاوه گولی شه و بو

زولفی بادراوی بو من بوته ته ناف
باجی میروله یه بجیته گز قوله ی قاف

خاللی سهر لیوی وهک پیروزه ی شینه
ده جاریک حالی دهستکوژی خوشت ببینه

به تیلهی چاوئیکی یاری هه ریم گرانم
خهریکه بال ده گرم له سهر پشتی هه ورانم

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

كە نايىبىنم دلەى پرىئىش و كۆژان
خەوم دەتورىنى لەبەر شىن و شەپۇران

دىم لىوم لىدەكروژى دور بەدورى
ئامازىيە نىك نەبم لە پەرزىن و سنورى

دىارە شۇفارىكى دىوۋە لەو سەراو و دەراۋە
بۆيە ۋەكو ئاسكى سرک بەپرتاۋ بوو گەراۋە

بەسرتە پىنگوتم ھەتىو برۇ بەۋلاۋە
دەزانى ئاۋايى ھەموو لىمان بە چاۋە؟

بە سۆزەى باى بەيان سىنەى كراۋە
نارنج و لىمۇ سەريان پىكۋەناۋە

كۆلان سەراپا بۇنى ئەۋى لىدى
بۇنى رەشەرەيخانە پەرچەمى شى

لەگەل لەرىنەۋەى دوو سىۋى كالى
دەلەرزىنى عەرشى پاشا و قەرالى

بالاي بەرزى نە كز و نە گۆشتنە
پوزى سىپى و بى دەرمانى توكنە

حازم علی کوتک

گه نده موی بناگویی و لاجانگ و قوئی
نه برۆی دهست نه خورده و تیری مژۆلی

په رچهم که لافه ئاوریشمی ولاتی چینه
له ژیر تیلایکی خواری چین به چینه

بسک و په رچهم لاجانگی داده پۆشی
مه یلی عاشق بۆ که تنیک راده کیشی

خوا ده زانی چهند په ریشان و په شیوه حاله کهم
داخه کهم دویتنی نه مدیووه دیتنی قه لالا ده کهم

هینده ی رووم له به ژنی تو بوو رووم له قاپی خودابا
ده بوو په واجی خه لوه تی سو فی له ئاستی من شکابا

چهرخه ی رومه تی هه تاوگاز روگه مه
فه رزه له ده وری بگه پیم له جیی به ردی که عبه مه

له دنیا دا چیم له دهست دئ پاونراوو ده ربه ده ر
هه ر ئه وه نده مه گه ر بیمه سو راغت روژی مه حشه ر

ياسىن حاجى تايەر

عەگىدى مالە بابى من ھەيلى!

كەسايەتى و جوامىرى و ھەيىبەتى، پىش زەمەنى خۆى كەوتىبوو!
تاۋەكو دىئا لە تارىكايى ۋەرنەپىچرابايە، قەسى دلى خۆى نەدەكرد!
لە ترسى زەبرى شەۋانى، ناھەز لى دەپرىنگايەۋە!
ياسىن حاجى تايەر، مالى لە گوندى ئۆمەراۋەى سەر بە ناھىيەى
قوشتەپە بوو، ھەر لە نىۋەراستى پەنجاكانى سەدەى رابردوو،
ھەستى بە چەوسانەۋەى چىنايەتى كىردبوو، بۆيە بەدۋاي رىنگايەكدا
دەگەر، خەباتى تىدا بىكات بۆ كۆتايىھىتان بە چەوسانەۋەى چىنايەتى
ۋ پلەبەندى مەۋقەكان. بە ۋەكارەۋە، خۆى لە نىۋە رىزەكانى حىزبى
شىۋەى دىتەۋە ۋ بوو بە ھەلگىرى ھزرى ماركسى.

لە سەرەتاي ھەفتاكان، دۋابەدۋاي بەيانى رىككەۋتتنامەى ۱۱ى
ئازارى ۱۹۷۰، لە بىرمە لە خۆشى ئەۋ بەيانە مېژويىيە، مامم ياسىن
حاجى تايەر كە من بە كاكە ياسىن بانگم دەكرد، ۋەك نەرىتىكى ئەۋ
سەردەمەۋ سايلى زۆرىيەى خەلكى كوردستان، يەك يەدەگ فېشەكى
دەمانچەى تەقاند!

لە دۋاي ئەۋ رىككەۋتتە، ھوكمىرانى دەۋك ۋ ھەۋلىر ۋ سلىمانى،
بۆ ماۋەى چۋار سال رادەستى پارتى كرا. عبدوالوھاب ئەتروشى بوو
بە پارىژگارى ھەۋلىر، شىخ رەزا بە بەرپۆۋەبەرى پۆلىس.
پارتى، لە رىنگاي ئەۋ بەرپرسانەۋە، كەۋتە ۋىزەى شىۋەىيەكان ۋ
خەلكى نىشتىمانپەرۋەر، بۆ ئەۋەى دەستبەردارى پارتەكانى خۆيان
بن ۋ بەرپەرەكانى لەگەل دەرەبەگايەتى نەكەن، دژى چەوسانەۋەۋ
پلەبەندى مەۋقەكان نەۋەستىن، تەسلىم بە خواست ۋ كەلكەلەى حىزبى
قائىد بن!

پوڙيک بووگگواستنه وه بوو له گه ره شيخان، ژن بو ساتقي
که چه ری خانه ی یان هادی ئاموزای بوو، دههات. کاکم یاسین و
هیدایه تی پیرداود کوره ی، بانگیشت کرابوون بو ئه و داوه ته ی.
ئه وکات باو بوو نیشان یان داده نا بو تفهنگانی، پیتشیرکی بوو بو
ئه وه ی بزانی کن نیشان شکنه و تفهنگی باشه! کاغه زیکیان له
جه ره یه ک پینچا له سه ره ریگای گرده سووریان دانا، وه ک ئیستم
له به رچاوه سه یرم ده کرد، هه رچی پیتشمه رگه ی پارتی ئاماده بوو
تفهنگیان هاویشته نیشانه که، که سیان نه یان پیکا! خه لکی گه ره شيخان
گوتیان: ئه وه یاسینی حاجی تاهیری هات، ئیستا نیشانه که ده ئهنگیوی.
مه ولود ره سول، پیتشمه رگه یه کی پارتی بوو، پیاویکی ئازابوو ناوی
خوی بیستبووه، زوری تفهنگ هاویشت لی ئه دا، زور تووره بوو،
تفهنگه که ی به ئه رزی دادا، ده یویست بیشکینی. خه لکه که گوتیان ده ی
یاسین بزانی چی ده که ی؟! کاکم یاسین گوتی: ئه وه نیشانه ی
ده مانچه یه نه ک تفهنگ! ده مانچه ی هه لکیشا، چوارده خوریکی سی
غازی ده سکزه ردی پیتوو، پشتی به له وده ی کای دا، ده مانچه ی
له سه ر ده ستی دانا، یه که م فیشه ک پارچه ی جه ره ی برده ئاسمانی!
پارتیه کان زوریان پی ناخوش بوو، شیوعیه ک نیشانی به سه ردا
شکاندوون!

هیدایه ت گوتی له گه ل یاسینی چووین بو (جدیده ی له کان) بو مالی
ئه نوهری حاجی عومهری که دواتر به شه هید روسته م ناسرا. ئه نوهر
پیتانده لی خزمیکمان بووگگواستنه وه یه تی، ده بی بچین بو مالی ئه وان.
ئه وانیش له گه لی ده چن. چه ند چه کدارو به رپرسی پارتیش له وی ده بن،
که جه ره یه کی ئاویان کردو ته نیشانه و به نو ره تفهنگی داوینئ،
که سیان ناپیکن! به رپرسه که ده لی: تفهنگ و فیشه کی بدنه ئه و دوو
براده ره ی بزانی ده زانی تفهنگی باوین! کاکم یاسین ده لی تفهنگمان

جمهوری تایبته تی بۆ بهردانی ده‌رچوو.

ئەوان سەردەمان وەک نەریتیک، هەرکەس دەهاته لای ئازادکراو
تەقەیی خۆشیی دەکرد. لەبیرمە هەرکەسیش دەهاته لای کاکم یاسین،
وەک علی حاجی، مەلا ئۆمەری کوشافی، مستەفا پەمەزان، شەهید
پۆستەم و زۆری دی، تەقەیی خوشییان دەکرد، ئەوەش پارتیەکانی
هاریتر دەکرد! بۆیە پارتی سەنەگەیان لە سەر هەلنەگرت، تاوەکو
لە ۱۹۷۳/۱۱/۱۴ لە گوندی ئۆمەراوە، لەبەردەرگای مائی خۆی،
بەبەرچاوی مندالەکانی، شەهیدیان کرد.

پۆرتیک، تایەر هەللاجی باپیرم لە هەولێر دەچیتە چایخانەیی مام
عومەری، لەوێ هەردوو نەوہی خۆی (شەهید کەریم و جەنگی)
دەبینی، پرسیری یاسینی کۆری دەکات. ئەوانیش دەلێن باپیرە! مام
یاسین بریندارە. تاوەکو دەیکەیننە نزیک گۆرستانی گوندی ئۆمەرئاوا.
ئینجا لەوێ پیندەلێن مام یاسین شەهید بوو و ئەوەش گۆرەکە یەتی!
تایەر هەللاج، ئامیزی لە گۆرەکەیی دەدا و چەندین جار دەلی خوایە
مەرگ! خوایە مەرگم بە! ئەوەندە بە خێرکە بەردان لە سینیگی خۆی
دەدات، خۆی نیوہمردوو دەکات. بە چەند کەسیک هەلیدەگرن و لە
گۆرەکەیی یاسینی دەکەنەوہ. لە دواي مانگیک، لە سوێ و حەسرەتی
یاسینی، ئەویش بە زگی دا و مرد. لەو پۆژەوہ، پارتی بە
سەرۆکایەتی بارزانی، قوریکی هیندە خەستی بۆ بنەمالەکەمان
گرتەوہ، کە لە دواي نیو سەدە لەنێو خوین و فرمیسک دەپلیقینەوہ!
ئەو قورە خەستە، مەگەر هەر پارتی و بارزانی بۆ مائی حەمەد ئاغا
میرگەسۆریان گرتیبیتەوہ. یاسین حاجی تایەر هەلکەوتە یەکی زەمەنی
خۆی بوو!

ئەو چەند دێرە زۆر کەمە لە ئاست، ئەو زۆلمە و ئەو گەورەییە
ئەو مرقۆقە! کارەساتیکی هیندە گورچکەر بوو بۆ خیزانەکەمان، تا

ئىستاش گهرمه برينه و سارپژ نابيت! له دواى ٤٧ سال، شهو نيه وهك
خوره بهرنه بېته گيانم!

مام سه ديق

له كوتايى ههفتاكان، له تاريكه شه وىكى ئهنگوسته چاوى زستاندا،
چهند شهوو رۆژيک بوو باران نمم بهردهوام لىنى نه ده کردهوه،
بارانيكى ئىقلىمگير بوو، هه ر ناوچه كى ئيمه ي نه گرتبووهوه،
گشتگيربوو. گوندى قهوغه ي گهره شيخان خوى له سهت مالىك دها،
له و گونده زيروح له دهره وه نييه و نوقمى بېدهنگى بووه، هينده تاريكه
چاو چاوى نابىنى، تروسكاييهك بهدى ناكه ي تهنها شهوقى ئاگرى
نهوتى بابه گورگورو بيره نه وته كانى سه ربه شاخى ئه وديوى
زورگه زراو له بهرزگى هه وره كانى دها به حال هه ستت به
رووناكيهك ده كرد.

له دواى نانى ئىواران، ده بوايه بو كات به سه برردن، يان بچيه ماله
دراوسىيهك يان كه سيك ده هاته لاي تو، ئاخو نه ته له فزيون نه
راديوييهك نه ئاميرىكى كات به سه برردن نه بوو، به ناچارى هه تاوه كو
كاتى خه وتن ده چوينه ماله هاوسىيهك، بويه به دايكم گوت
ده سوورنيمه وه مالى مام عه لى كويخا قادر. ئه و كاته ي له مال
دهر كه وتم، گوندىكى كشمومات، ته نانه ت سه گه كانيش ناوه رن، ئه وه ي
گويت لنده بېت نيوه نيوه، به هوى بارانى دريژخايه نه وه، چوراوگه ي
ئاوى سولاو كه و سوانه ي خانوه كانه. جار جاره ش، به هوى خوسانى
ديواره قوره كانه وه، گويت له شلپه ي يهك له دواى يه كى
كه وتنه خواره وه ي چهند توپه له قورپك ده بېت. مروف چاشميش و
قولاغ دهكات وهك هه ستى پىي بونه وه ريك ده چيت، مروف ئاماده

حازم عەلى كوتك

دەببیت بۆ ھەر پوداویکی نەخوازراو، كەسینگ بەدەرەوہ نیہ، لە شەویکی تاریکی نممەى بارانباردا تەلیسمى ئەو ببەدەنگیە بشکینى. ھەسارەكان دەرگایان نییە، ئەگەر مالىکیش دەرگای ھەببیت، تاوھەكو كاتى خەوتنان دایناخت.

ئەو بارانە نەرمە، چەند شەوو پوژى خایاند، كە مایەى دلخوشى جوتیارەكان بوو، بەتایبەتى ئەوانەى تویان کردبوو. لەنیو ھەموو خەتە جوتەكان ئاو پاوہستابوو. بۆ بەیانى ھەر جوتیارىك دەدوا دەیگوت وەللا پەرەى قەبرىشى داوہ! یانى ئاو ھیندە بەزەویدا پوچوہتە قولایى زەوى، تەپرایەتى گەیشتوتە ئیسكوپرووسكى مردووہكانیش!

لەو كاتەى گەیشتمە ھەسارى مالى مام عەلى، لە پشت دەرگای ژوو رہوہ بانگم كرد: مالى! مالى! پلكەفاتم گوتى: ئەحمەد پۆلە ئەوہ ئەتوى؟ وەرە ژورى كورم خو ئەتو بیگانە نى بەقوربانى بم! ھەر زوو دەمانچەكەى لىوہرگرم و لەژىر كەواو چارۆگەكەى شارديەوہ، گوتى نەبادا میوانى دیکەمان ببیت! ئاخىر ئەوان سەردەمان ھەر كوردىك چەكى پىنوہ بگىرابوايە بریارى لە سیدارەدانى بۆ دەرەدەچوو. پلكەفاتم ھەستى بە ھەر جولەيەك دەكرد بە دەمانچەكەوہ لەپشتم ئامادەبوو، بۆ ئەوہى ھەرچى زووہ دەمانچەكەم لە چەنگى بنى. بىرم نەماوہ ھۆكارەكەى چى بوو، تەنھا پلكەفاتم و كەوسەرى كچى لە مال بوون، كەوسەر تەمەنى ھەوت بۆ ھەشت سالان دەبوو.

لەناكاو یەكینك بەخوو بە قوتەگۆپالىكەوہ خوئى بەدەرگايدا داو ھاتە ژورەوہ، مام سەدیق بوو، ئاموزای مام عەلى كوئىخا قادر. پیاویك لىوانلىو لە بەرائەت و سادەبى و سوعبەتى خوئى، وەك ھاوتەمەنىكى خوئى ھەلسوكەوتى لەگەل مندا دەكردو خوئىدەوېستم، ئەمنیش دەمم لىنى سپى ببۆوہ، ھەموو سوعبەتىكم لەگەل دەكرد. ئەو كاتى باوكم، بە

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

تۆمه تی کوشتنیک، که کوژراو بکوژی یاسینی مام بوو، له زیندانی موسلێ سزای هه تاهه تایی به سه ردا سه پینرا بوو. مام سه دیق وهک هاوسیهک ده یویست خاوه نداریمان لیبکات. چهند جار ده یگوت وه ستا علی له زیندانیا پییگوتوم ئه حمه دو منداله کان ئه مانه تی تۆن، هیوادارم مامیکی باش بیت بۆیان. من وهک گه نجیک هه میشه ته شقه له م پیده کردو ئه و خاله لاوازم بۆ به رژه وهندی خۆم به کار دینا که گوايه باوکم گیراوه و ده بی نازمان رابگری.

مام سه دیق، یهکی سوورهی تی کچه قیوی قوته خرپی تۆزیک به لای قه له ویدا بوو، دوو چاوی زهقی هه بوو، چاوه کانی وا به خیرایی گرده دا وهک له سه ر بۆ لبه رینگ بن، به قه پیلکی چاویدا ده سوړاند. پالتویه کی ئاودامینی شوړی سه ربازی له به ردا بوو، به هۆی قسه کردنی به کوردی و جامانه که یه وه نه بوایه، وات ده زانی سه ربازی روسیه و له جهنگی دووه می جیهانی گه راوه ته وه! هیندهی باران به سه ردا باریبوو، هه لمی له جامانه و پالتۆکه ی هه لده ستا! هه ردوو دهستی لیک ده خشانده به ئامانجی گه رمکردنه وه یان. خۆی وا ئالقای سوپایه که کردبوو خه ریک بوو له ئامیزی بگری. به ته وسه وه پلکه فاتم گوتی: ئاوا گه رم نابیه وه برۆ نیو سوپاکه ی!

پلکه فاتم به مام سه دیقی گوت: بۆ کاسبیه کی ناکه ی، ملت ده لینی قونکه هه و جار ه! ئه ویش گوتی کوا کاسبی هه یه به و زستانه ی تاوه کو من نه یکه م؟ مام سه دیق، کاتیک خیزانه که ی کوچی دوایی کرد، مال و مندالیکه گه له ک زۆرو ره شوپووتی به سه ردا به جیما بوو، کوپه گه وره که ی ناوی به هرام بوو، له من گه وره تر بوو.

پلکه فاتم گوتی بۆ ره مه زانی نابیه دۆله نگیوی^۱ پاشیوان؟ به دۆل

۱- دۆله نگیو: ده هۆلکوت.

حازم عەلى كوتك

لیدانی خەلکی بە ئاگا بینی پارشیوان! پۆژی پیشی جەژنەى حەقى خۆتیاں لیوهر بگره. ئەمنیش ئەو پیشنیارەم بە هەل زانی گۆتم وەللا پلکەفاتم راست دەکات، ئەو ئیشە هی زەغەل و عەمەلمەندەو ملەستوو رو دەستویئ سپیانە، سەرى دیشی بۆ تۆ، دەتوانی کاتیک شەرمت شکاو فیرى دۆل لیدانی بووی، پاشی رەمەزانیش بەردەوام بیت بۆ بووگواستنەو وەو شایى. خولیکی خیرای بە چاوهکانی لیداو دوو سئ جوونی مزی پیدام گوتی: هەى!... بۆ ئەمن چاوهشم؟ خوات بە قوربانی وەستا عەلى بکات، دەنا هەویری تۆ ئەوئەندە ئاوهى نابات، بەو قوتەگۆپالەى هەموو ئازای بەدەنم دەشکاندى!

ئەو پۆژە، نازانم کئ لە مالى مام عەلى چووبوو شاری، جوتیک پیتلاوی لاستیکی سووریان بۆ کەوسەرى هینابوو. کەوسەر هەر زوو زوو پیتلاوهکەى بەسەردەکردهو و بە کراسەکەى دەیسریه و لە شوینی خۆى دادەنایه وەو زۆر دلئ پئ خوش بوو، لئى خافل نەدەبوو. کەوسەر کچی تاقانەى داکی بوو زۆریان ناز دابۆیه، پلکەفاتم زۆرى خۆشدهویست. کەوسەر هیندە بەپەلە بۆ لای پیتلاوهکانی رۆیشت، کۆسپەیهک لەلای دەرگای بوو، پیتاندهگوت عەتەبە^۱، پەنجەى گەرەى پیتی تیھەلقوچا^۲ بەینی نینۆکو پەنجەى خوینی لیھات، هەندیک سۆتەکە جگەرەیان پیداکردو بۆیان پیتچا. بەھۆى ئازاری پەنجەیه وە، بۆ ماوهیهک پیتلاوهکانی لەبیرکرد. ئەمنیش بە فرسەتم زانی گۆتم سەریکی دەرەو دەدەم بزاتم هینشتا هەر دەبارى، لەگەل هاتنەژورەوهم، هەردووک پیتلاوهکانی کەوسەریم هینا. بەدەم خۆ نزیکردنەو وەو خۆ تیھەلسوین لە مام سەدیقو پیکەنین، کە

۱- عەتەبە: کۆسپەیهکی گلین بوو بەمەبەستی ئەوئى ئاوی باران نەیتە ژوورەو، لەبەر دەرگا دروست دەکرا.

۲- تیھەلقوچا: تیکوتان یان تینالغانى قامکی پئ لە شتیک.

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

گوایا دلێ له خۆم رازی دهکه م و سه بوریم پینی دی، سه رم به شانی کردبوو هه ر تاکه پیلایو یکیانم له گیرفانیکی پالتۆی مام سه دیق هاویشت. مام سه دیق داوای به رماله نوێژی کردو نوێژی دابه ست. له و کاته دا سه گیک ده یلووران، باو بوو ده یانگوت کاتیک سه گ ده لورینی و لمۆزی له ئاسمان ده کات، نیشانه ی ئه وه یه ته نیکي نامۆ له ئاسمان وه ک به لایه ک دیته سه ر زه وی و ئه و سه گه ده پارێته وه به لا له گونده که ی دووربی! که نزیکتر ده بیته وه، سه گه که ده لێ له مالی خاوه نم دووربی، دوایی ده لێ به لا ته نها له خۆم دووربی! ده یانگوت لینگه پیلایو یک ده واونخون بکه نه وه. بۆیه پلکه فاتم گوتی: که وسه ر کچم لینگه پیلایو ه کی نخون بکه وه! کاتیک که وسه ر چووه لای پیلایو ه کان و پیلایو ی خۆی نه بینی، ده ستیکرد به گریان گوتی: دایه پیلایو ه کانیا ن بردووم! که وتینه به ر لیکدانه وه، ده یانگوت ئه گه ر له ده ره وه بوایه ده مانگوت گوجیله تازی ه کانی وه ستا عه لی بردوویانه گه مه ی پێکه ن، به لام پیلایو ه کان له ژوره وه بوون. ئه منیش به فرسه تم زانی هه تا وه کو مام سه دیق له سه ر به رماله نوێژییه، خۆم ده ربا زبکه م. به ئاماژه، له و کاته ی مام سه دیق له رکوع بوو، به که وسه رو پلکه فاتم گوت ره نگه مام سه دیق شار دبیته وه، چونکه کچی هاوته مه نی که وسه ری هه بوو، ئاماژه م بۆ گیرفانی پالتۆکه ی مام سه دیق کردو گومانم خسته سه ری و هه ستام خوا حافیزیم کرد. که وسه ر بۆ پشتراستکردنه وه ی گومانه که ی من، رانه وه ستا مام سه دیق سلایو نوێژه که ی بداته وه، له پشت ده رگای گویم لیبوو، زانیم سواری سه ری مام سه دیقی بوو، پیلایو ه کانی له گیرفانی پالتۆکه ی مام سه دیق ده رهینا. گویم لیبوو پلکه فاتم ده یگوت ئه تو به قسه ی خۆت ده رویشو تۆبه کاری، قهت له خوای ناترسی پیلایو ئه و تفاره ی ده دزی؟ که وسه ر ده یگوت ئه وه ده تو یست بۆ کچه کانی خۆتی

حازم عهلی كوتك

به‌ری؟ مام سه‌دیق چه‌په‌سابوو، ئه‌رقومی نه‌ده‌کرد و ئه‌لفازی نه‌ده‌گه‌را. له‌ دوای مرخیش مرخیشیکی زۆر، مام سه‌دیق گوتی ئه‌دی کوا ئه‌حمه‌دی مام عه‌لی؟ چی لیهات؟ گوتیان ئه‌حمه‌دی فه‌قیر هه‌ر زوو رۆیشه‌وه.

که گویم لیبوو مام سه‌دیق ده‌یگوت ئه‌وه‌ کاری ئه‌حمه‌دییه، ده‌مگوت برا بۆ ئاوا خۆم تیه‌له‌سه‌سووی و ئامیزم لینه‌دات! خۆم دزیه‌وه‌و باریکه‌م دایه‌. دوو سه‌ جنیوی مزی پیدام و گوپاله‌که‌ی داواکرد گوتی ئیستا ده‌چمه‌ مالتیان. خۆم به‌ مالتی خۆماندا کرد، سه‌گیتی ره‌شی به‌کجار درمان هه‌بوو، کاتیک مام سه‌دیق ده‌یوست له‌ ده‌رگای چه‌ساری ئیمه‌ نزیك بیه‌ته‌وه، سه‌گه‌ره‌ش شالاوی بۆ ده‌بردو ئه‌منیش وه‌ک ئه‌وه‌ی سه‌گه‌که‌ به‌ دزو پیاوخرایان بوه‌پێ، خۆم له‌ گیلی ده‌داو ده‌مگوت: ده‌ی! کس کس قه‌له‌ی خۆم! هینه‌ده‌ی دیکه‌ سه‌گه‌که‌ رشتی ده‌کرد.

له‌ دوای چه‌ند جنیویک گوتی شه‌رتی له‌ سه‌رت ناچی با له‌نیو دوو نانی گه‌رم بی هه‌تا ده‌تگرم! مانگیک تیه‌ر بوو هه‌میشه‌ خۆم له‌ مام سه‌دیقی ده‌شارده‌وه. رۆژیک گوتم با بزانه‌م رقه‌که‌ی دانه‌مرکاوه‌ته‌وه هه‌ر دوور به‌ دووری گوتم: مام سه‌دیق چوو بوومه‌ زیندانی موسلی، بابم و مامم زۆر سه‌لامیان لینه‌کردی! ئه‌ویش گوتی: سه‌لامی خوای له‌وان بی، خوات به‌قوربانی وه‌ستا عه‌لی بکات له‌ زیندانیه‌ ئه‌گه‌رنا به‌و قوته‌گوپاله‌ی هه‌موو ئازای به‌ده‌نم ده‌شکاندی، به‌لام ده‌ستی وه‌ستا عه‌لیم بره‌وه، چونکه‌ ئه‌نگوی ئه‌مانه‌تی من داوه‌ هه‌تا دیته‌وه، هه‌تیمی سه‌گ ئه‌تو که‌نگی ئاقل ده‌بی و واز له‌و که‌تانه‌ دینی؟!؟

كۆپتەرو سوتاندنى نامەكان

ھەلىكۆپتەر، بكوژى شەھىد كەرىمى بىرام، ناتوانم شەرحى كارىگەرىيى ئەو ھەۋالە جەرگىرە لە سەر ھەستى خۆمتان بۆ بىكەم، ھەر ئەو خودايە دەزانىت چەندە رىقم لە ھەلىكۆپتەرە، بىرىنىكى لەناخمدا دروستكردوۋە، لە دواى ۳۸ سال، تاكو ئىستا وشك ناىت، چەند دەكەم قەتماغە ناگرى، ۋەكو ھەردووك چاۋى دايكم خويىنى لىدى و ھەردەم تەرە.

ھاۋارتە لە من براكەم! نەتگەيشتمى خۆمت بەسەردابھىنم، مەگەر لەسەر رەخت و جامانە بەخويىنەكەت ئەشكى سوور داببارىنم. كۆپتەر لىم بۆتە كولى تىراۋەى، بەبىستنى دەنگى كۆپتەر دووبارە ھەلدەداتەۋە! ئىستاش شەۋان لە گويمدا دەزرىنگىتەۋە، كاتىك پىشمەرگەى پاسەۋان، ھاۋارى دەكرد: وريا بن ھەلىكۆپتەرە ھاۋرپىيان!

تا ئىستاش لەگەلدابىت، كۆپتەرى باغە و نايلۇنى يارى مندالانىش ناكېم. گەلىك جاران مندالەكانم داۋايان كردوۋە، بۆم نەكړيوون، دايكان ھەمىشە پىدەگوتن: تەنھا داۋاي كۆپتەر مەكەن! بابتان رقى لە كۆپتەرە.

خەرىك بوو بىمە (گورەشيت). گورە شىتى ھەۋلىزى، كاتىك نامەى كوژرانى كورەكەى بۆ دىنن، شىت بوو! لەۋە بەدوا، بەيانىان كاتىك ھەلدەستا، ھەرچى كاغەزى ئەو شارە ھەيە ھەر ھەموۋى كۆدەكردەۋەو ئىۋارە ئاگرى تىبەردەدا، وايدەزانى ھەمان نامەى گۆرىنە، كە ھەۋالى كوژرانى كورەكەى تىدا نوسراۋە!

دلىيام ئەگەر ئەو پىشمەرگايەتە نەبوايە، منىش دەبوۋمە ئەحەشىت! ھەرچى كۆپتەرى راستى و مندالانە ھەيە ھەر ھەموۋىم ئاگردەدا! لەۋ

حازم عەلى كوتك

رۆژەوھە ياخييونىكى شىتانه لە ناخدا مוותەربە بوو و سەرى ھەلدا. بە بىستنى دەنگى كۆپتەر مووى لەشم رەق رادەوھستىن، پىمخۆشە بەرھنگارى بىم، ئاخىر كۆپتەر سەدان خويىنى من قەرزدارە، دەزانن كۆپتەر واتاى چى؟! كۆپتەر بكوژى كەرىمۆكى براى لە داىى و بابىم، بكوژى شەھىد شىرۆى براى دەرىم و ھاوپىكانى، كۆپتەر بكوژى شەھىد بەكر تەلانى و ھاوپىكانى، كۆپتەر بكوژى تەواوى خانەوادەى سەعید بولقامىشى، كۆپتەر بكوژى...

زەنگەسۆرە

پايزى سالى ۱۹۸۲، پيشمەرگەكانى لقى دەشتى ھەوليرى حيزبى شىوعى، چەند ئوتۆمبىليكمەن ھەبوو، لەوانە، لۆرىەكى يابوردەى سەوز كە من لىمدەخورى. شەوى دەما دەبوايە بە تاريكى، لە ترسى كۆپتەرى، لە گوندەكان دەربكەوين. دەبوايە لەو ھەلەت و كەندو دۆلانەى دەشتى كۆيە بەتايبەتى ئەوبەر ئەوبەرى بەستى شەرغەى، تا ئىوارى خۆمان ھەشار بەدەين. بەلام كاتىك دەگەيشتەنى شوينى خۆشاردەنەو، ھەر بەتاريكى ئوتۆمبىلەكانمان لە خۆمان دوور دەخستەنەو، نەبادا بەھۆى ئەوان ئاشكرأ بىن. بەرامبەرى بەلەبانى، گەليەكى دريژ ھەلدەكشى بۆ لاي بايزاغاي، ھىشتا تاريك بوو ھاوپىيانى پيشمەرگەم لەو گەليە دابەزاندى. سوورامەو بۆ ئەوھى لۆرىەكە ببەمە شوينىكى دوور لە خۆمان، شەھىد وەيسى ماتورينكى پىبوو بەدوامدا ھات، بۆ ئەوھى لەگەل ئەو بگەرىمەو لاي برادەران. لە خوار بەلەبانى، كۆزەدارينكى^۱ لىبوو، لۆرىەكەم لە ژير

۱- كۆزەدار: كۆمەليك نارو برەختى تىكچىرژاو كە رەتبون و رويشتن بەنيويدا سەخت بى.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

دارەكان راگرت بۆ ئەۋەى ديار نەبىت. گەرآمەۋە بۆ لاي ماتۆرەكە، دنيا ھىشتا تاريكى مابوو، سە و گورگ لىك دەكرايەۋە، لقى دارىيەكان شۆرېببونەۋە، من بە ژىرياندا دەرۆيشتىم، سەرم نەۋى كرد لقى دارىيەك كەۋتە پىشتى ملىم. مرؤف كاتىك شتىكى بە پىشتى ملى دەكەۋى، ملى كورت دەكاتەۋە بۆ نىۋشانى، منىش بە دەم رۆيشتنەۋە ۋەك شىشە گۆشت دابرنى، ئەۋ ھەموو زەنگەسۆرەم دارنىە پىشتى ملىم، ھىندەيان پىۋەدام رەخت و جلوبەرگ و جامانەم فرىدا، شەھىد ۋەيسى بەنزىنى لە ماتۆرەكە دەرھىتا لە سەر و پىشتەملى دام، جلەكانى تەكاندىم. گوتم: ھەتا زوۋە بىگەيەنە لاي ھاۋرپىيان بەلكم ھەيىك دەرزىك ھەبىت. ھەتا گەيشتە لاي ھاۋرپىيان، ھەموو سەرۋ گويلاكم ئەستور بوو، كە گەيشتە لاي ھاۋرپىيان، دەۋر ياندام. شەھىد اسماعىل چەمەزەردەرە، شارەزابوو قورەسوورى گرتەۋە ھەموو سەرۋ ملى بە قور سواقدام. ھەندىك لە برادەران دەيانگوت: ھاۋرپى ئىسماعىل ئەۋە سەرى ھاۋرپى حازمت بۆ كى لە قورپى ناۋە؟ ئەۋىش دەيگوت: ئەگەر ھەلىكۆپتەر بىت، بىگومان بۆ ئىۋە!

ھاۋرپىيەك لەمن بە تەمەنتر بوو ناۋى تايەرى تەلەمەتارو دىنگاۋەيى بوو، ناۋى پىشمەرگايەتى مەلا كەرىم بوو، برادەرايە تىمان زۆر خۆش بوو، ھەر لەدەۋرم دەسوورا، ۋەك زەنگەسوورەكان بەۋيانەۋە داىت! بىرمە، لە جادەى قىرپان ھەر شوپىنك مەترسىي كەمىنى لىبىكرايە، زۆر بەى ھاۋرپىيان ھەۋلىان دەدا لە پىشەۋە برۆن، جا چ بە ھۆكارى خۆبەخشى و فىداكارى يان لەبەر قسەۋ قسەلۆكى دەۋرۋبەر و تۆمەتى ترسنۆكى! منىش ۋەك ھەر ھاۋرپىيەكى دىكە، بە تۆبەى خۆم ھەندىكجار دەكەۋتمە پىشەۋە. ھاۋرپى مەلا كەرىم كە دەبىنى لە پىشەۋەم، شەيالەى رەختەكەى دەگرتىم پرايدەكىشامە دواۋە،

حازم عه لی کوتک

ئەوکارەیی لە پروانگەیی دلسۆزی بوو، لەبەرئەووەی ئیمە لە بنەمالەکهەمان شەهیدمان زۆر بوو، دەیویست بمانپاریزی. دیاربوو ویژدانی ئازاری دەدا ئەگەر شەهیدی زیاتر بدەین، دەیگوت: کورە ئەتۆ هەتا کەنگی ئاقل نابی؟ ئەدی پیت نائیم (نە نیری بە لە بەرایی شاخت بشکی! نە پیرەمەربە لە دوایی گورگ بتخوا! لەنیووەپراستی بلەووەرێ!) ئاخر دەلێی لەبەر تالانی ماویەو، بۆ دەتەوێ خۆت بە کوشتن بدەیی!

کاتیک مەلا کەریم دیتی سەرو مەلم بە قورپە، دەیگوت خەمت نەبی، ئەوشەو دەتەبەمە نیو خزمان لە گەردەسۆری سیانان، هەمووم خزمن، دەتشیۆم هەتا ئاوی پۆنت لیدیت!

گۆمەشین، گوندیک بۆ بازگەیی پێشمەرگە

یەک لە پۆژەکانی پایزی ۱۹۸۲، لقی دەشتی هەولێر، بە فەرماندەیی شەهید عەباس، خۆمان بە گوندی گۆمەشیندا کرد، بە نیازی پەراندنەووەی دوو پێشمەرگە، لە شارپێگەیی هەولێر کۆیە بۆ بەپێکردنی پۆستەو نامە بۆ گوندی مەلەکان. گۆمەشین، بۆ پێشمەرگەیی هەموو لایەنەکان گرنگی خۆی هەبوو، تا رادەیهکی زۆر لە خەلکەکەیی دنیابووین. ببوو بە بازگەیهک بۆ پەرپینەووە پەیوهندی، دەشتی هەولێر بە سەرکردایەتی و بە پێچەوانەشەو. لە پرووی شارستانی و پێشکەوتنەو، لەپیش بوون. ئەوێ بیرم ناچیتەو، پیرەمێردەکان، لەبن دیواری، کۆنکانیان دەکرد! ئەوکات کەم کەس ئەو یارییە دەزانی.

حاجی عەولا مالی لەسەر لێوی کەندی بوو، من پەیوهندیم لەگەلی زۆر خۆش بوو، پیکەبیککی هەبوو زۆر جار بەنزینی بۆ لە پیکەبەکەیی

خاپرۆكى يادوه ريبه كان

خۆى دهرده هينام بۆ تويتا شله خه جينه كه م. جاريك گوتى: ئهو گيسكه م بۆ تۆ داناوه، خه زده كه م لىي بخۆى كهى سهرى برم؟ ئه منيش گوتم: به يانى بۆ نيوه رۆ به شله ساوه ر لىينين. حاجى عه ولا گوتى: هاوپرى عه باس و مه لا كه ريميش بانگيشت ده كه م. رۆژى دوايى من و شه هيد عه باس و مه لا كه ريم، چوينه مالى حاجى عه ولا، هه ريه كه و له گه نيك شله ساوار به گوشتيان له پيش دانايين. من، كه رته نانيكم به شله ساواري دادا، ويستم له زارم باويم، پيشمه رگه ي پاسه وان هاواريكرد گوتى: سى هه ليكوپته ر به ره و ئيره دين! دهرپه رين، شه هيد عه باس گوتى: هاوپرى حازم برۆ هاوپرى ئه بو دنياى بيينه وه له نيو گوندى، ئيوه بچنه خانووى مه لا ئه حمه دى كوئخا عه لى، كه شوينه كهى زۆر به رزه. هاوپرى ئه بو دنيا به ره گز عه رب بو، پياوئىكى بالا به رزى ئه سمه ر، ئاربيجى پىيوو پيشمه رگه يه كى ئازابوو. ئيمه زۆر به توكمه يى دامه زرايين، وامانزاني بۆ ئيمه هاتوون. له دوايى زانيمان ئامر كه رتيكى سؤسياليست به ناوى سابير لاته، دوو تانكه رى حكومى هيتاوه، ئه و هه ليكوپته رانه به دوايى ئه و تانكه رانه وه ن. له دهر ليدانيان ده هاتنه وه سه ر گۆمه شىن. له دوايى چهنده دسترپيژتيكى دۆشكه، له گوندى گورزه يى تانكيه كانيان سووتاند. دوايى به كاك سابيرمان ده گوت برىا توشيان شه هيد كردبايه، ئه و ساواره ت له ئيمه كرده قورزه لقوورت! ده يگوت من چوزانم ئيوه خه ريكي ساوار خواردن!

ئاي خه لكى ئه و گوندانه چهنده خؤراگر بوون، چهنده مان ئه زيه ت دان، چهنده گوناه بوون، چهنده ان نيوه شه و له دهر گامان دان، نوئنى سه ر منداله كانيان دا به ئيمه، به شه خواردنى منداله كانى ئه وانمان خواردا! ته مه ن هينده ي به به روه نه ماوه، بۆيه ده مه وي پر به دل داوايى لىبوردين له هه موو گونديكان بكه م، گه ردم ئازاد بكه ن كه ببوومه

حازم عەلى كوتك

ئەرك بەسەرتانەو، ھەست بە تاوان دەكەم بەرامبەر بە ئیو، بە
گەورەیی خۆتان لیمان ببورن!

شەھید ئیسماعیل چەمەزەردە

سالی ۱۹۸۳، کاتیک لەسەر گردیکی باشووری گوندی نیرەگین
لە بەستی شەرغە، لە شەری براکان شەھید بو، لەنیو ریژنەیی گولە
تەرمەکەمان خستە نیو ئەو ئوتومییلەیی کە من لیمدەخوری بۆ
مزگەوتی گوندی بەردەسپی. ئەوھی لە دواي تیپەربوونی ۲۷ سال
ھەمیشە دەمکولینیتەو، ئەو جووتە پیلاوھی پینی بو کە ھەرتاکەیی
لە جۆریک بوو یەکیان ئەدیداس و ئەوھی دیکەیان لاستیک. نەمکرد
ھەلیانبگرم بۆ ئەوھی ئیستا لە جیگای وینەیی ھەر بەرپرستیکی مافیا
تاکیک لەو پیلاوھی شەھید ئیسماعیل ھەلبواسم!

براکوژی

مارانگەستە لە گوریسی رەشبهلەک دەترسی! ئەو کابوسەیی ۲۸
سالە، لەسەر سینەم وەلاناچی! چی بکەم، بەکرەیی یادەوہریە تالەکانم
بە ھیچ جۆریک داناکەلی، وەک زەرۆ، بە جەستەیی بیرەوہرییم
وہنوساوەو ھەلناوہری، تابلۆی قولترین ئازارمە و ھەرچەند دەکەم لە
نیگام نابیتەوہ. یادەوہری ئەورۆژانە دەرد و کوانی زۆر بەژانی داخی
دڵن، لە قولایی روحدا جینیان خۆشکردوہ.

لەنیوہراستی مانگی ۸ی ۱۹۸۳ لە جەنگەیی شەری براکان لە بناری
قەندیل، دنیای پرنهینیی و ئەفسووناوی قەندیل، ھەر دەلئیی خودا بۆ
خۆپاراستنی کورد لە ھیرشی دوژمنەکانی، دروستیکردوہ، بەلام

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

ئیمه خه ریکی شه قارشه قار کردنی دلی بووین بۆ سهنگه ر لیدان له دژی
یه کتری!

دۆلی باله بیان، سه ری به پانی قه ندیل کردووه و پیننگانی له
پرده شال و جاده ی زارگه لیه. وه ک پیریکی زونهاری که نهفت،
چاوه ریبه دهنگی تهنگان مه کس بی و بۆ ئه وه ی پشویه ک بدات!
ئێواره یه، زه رده ی خۆر له ده ست ئاسمانیکی نارنجی خۆی راپسکاند،
وه ک نه یه وی چیدی پووناکی تیریژه کانی، به رپی براکوژه کان پوناک
بکاته وه! له مه فره زه یه ک ده گه راینه وه له سه رووی گوندی ماونان،
تاریکی بالی به سه ر ئه و دۆله دا کیشابوو، سه ربانی هۆله مه ریکمان
کرده شوینی پشوودانی ئه و شه وه. به ر له نوستن و دانانی پاسه وان
و نهینی شه و، هه ریبه که و کولیره یه کی نیوه برژاوی دهستی رامیاری
مام غه ربیمان خوارد، به لایه کی زگمان رانه گه یشت! سه یری پشتی
هه ر پینمه رگه یه کم ده کرد ده تگوت گه چی پیداکراوه، که فی ئاره قه ی
چه ند رۆژیکی پینوه وشک بیووه. رهخت و تهنگه کانمان کرد به
سه رین و لئی خه وتین.

لقی دهشتی هه ولیر، شه هید عه باس فه رمانده ی بوو، ده بووایه
هه ریبه ک له ئه ندامه کانی لق له گه ل په لیک بن بۆ سه ره په رشتی. شه هید
عه باس له گه ل په لی شه هید بریار بوو. هاوړی که مال له گه ل په لی
هه لکه وت بوو، ئه و په له ی من فه رمانده ی بووم، سادق له گه لمان بوو،
ده زگای بیته لی په یوه ندی لای سادق بوو، له دهنگی په یوه ندی گرتن
له گه ل کانه بی گه وره، خه به رمان بووه. دیاربوو به سادقی ده گوت:
هیزیکی گه وره ی یه کیتی ده یانه وی سه ری سه کران و گو می
کرمه سووران و دوندی قه ندیل، که ده که وتنه پشتی هیزیه کانی ئیمه وه،
بگرن. به و سه بی سالحان، هیشتا خیر و شه ر به شنه کرابوو،
به ربه یانیک له گه ل ئه نگووتنی به یان، کزه بایه کی فینک کاکولی ئه و

حازم علی کوتک

پیشمه‌رگانه‌ی راده‌ژانده‌یشتا خه‌به‌رنه‌کرا‌بو‌ونه‌وه، یه‌ک له‌وانه شه‌هید هیوا.

خۆمان کۆکرده‌وه، بووین به‌دوو به‌ش. هندیک پیشمه‌رگه له‌گه‌ل هاو‌پئ خه‌یری مانه‌وه، به‌شه‌که‌ی دیکه که ژماره‌یان ده پیشمه‌رگه زیاتر ده‌بوو، له‌گه‌ل من به‌شاخی هه‌ل‌زانین. له‌قه‌دی شاخه‌که کانیه‌ک هه‌بوو، شه‌هید هیوا که ناوی خۆی (مه‌حمودی حه‌سه‌ن ته‌ها)ی بوو، مه‌تاره‌کانی بۆ هه‌مووان پ‌رئاو کرد.

تازه‌گ‌زنگی خۆر که‌زی زێرینی وه‌ک لیزگه‌ی مرواری له‌ملی دوندی قه‌ندیل و سه‌ری سه‌کران ده‌ها‌لاند. قه‌ندیل وه‌ک شووره‌ی به‌ردین، چین به‌چینه، به‌سه‌ر لوته‌که‌یه‌ک ده‌که‌وی، ده‌بینی لوتکه‌یه‌کی به‌رزتر هه‌یه! ئیمه‌ گه‌یشتینه‌ لوتکه‌شاخیک، دیتمان لوتکه‌یه‌کی به‌رزتر هه‌یه.

هاو‌پئ و‌شیار که‌ رابه‌رسیاسیی په‌له‌که‌مان بوو، له‌گه‌ل شه‌هید هیوا چونکه‌ رۆژی پ‌نشوو پ‌شوویان دابوو، ئه‌و رۆژه ده‌یانویست ئه‌رکه‌ گرانه‌کان ئه‌وان بیکه‌ن، بۆیه‌ گوتیان ئیوه‌ لیره‌ پ‌شوو بدن و ئیمه‌ش ده‌چینه‌ ئه‌و لوتکه‌ و پاسه‌وانی ده‌گرین، چاودیری بارودۆخه‌که ده‌که‌ین. کاتیک له‌ ئیمه‌ نه‌دیوو بوون، له‌ ناکاو ر‌یژنه‌ی گولله‌ به‌سه‌رماندا باری، ئیمه‌ بیئاگا له‌وه‌ی یه‌کیتی بۆمان له‌ که‌میدان به‌ده‌ر له‌و هیزه‌ی که‌ پ‌یشت‌ر با‌سمکرد. هیوا و و‌شیار به‌ سه‌ریانداکه‌وتبوون، ئیمه‌ هه‌ریه‌ک له‌بن به‌ردیک دامه‌زراین، شه‌ر دست‌ی پ‌نکرد، شاخه‌وان و سادق که‌وتبوونه‌ ده‌سته‌چه‌پی من، ئیره‌ زۆر به‌رزه‌ و، مامۆستا پ‌شکو گوته‌نی (له‌ مال‌ی خودا نزیک بووینه‌وه!)، له‌ جیاتی ک‌رنوش بردن، بی‌شه‌رمانه‌ وه‌ک بلینی له‌سه‌ر کۆسپه‌ی ده‌رگای (مسجد الحرام) خه‌نجه‌رمان له‌سه‌ر قورقورپ‌راگه‌ی یه‌کتر داناوه، ده‌ست‌نویژ به‌ کوفاره‌ی خوینی یه‌کتر ده‌شوین! داربه‌رووه‌کان به‌ ده‌ست‌ریژی گولله‌ی گه‌رم،

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

گه لاکانیان هه لده وه رین، نه فره تیان له و رۆژه ده کرد له و مهمله که ته دا پروان، نه یانده ویست چیدی سیتیهرمان لیکه ن!
به ره وهی شهر ده ست پینکات، قاسپهی که و چه هچه ههی بولبول و کوته کوتی دارکونکه ره، له و شاخه دهنگی ده دایه وه به لام له گه ل گرمه و دوکه لی ئاربیجی و قرره ی بیکیسی و قرمژنی تفه نگان، زینده وه ره له و شاخه ی نه مان، هندیک له زه ندۆلان خزان، هندیک له حه وت کیوان ته قین، له چه ند براکوژیک زیاتر، زیروح له و شاخه یدا نه ما! له و کاته ی فیشه ک سه رده ست بئ، هه موو دهنگیک خه فه ده بیت. کانه بی له سه ر شاخی، به دوربینه که ی ته ماشای ئه و هیزه ی کردبوو که ده به رابه ری ژماره ی ئیمه بوو، کانه بی نه یده ویست ئیمه له ده ست بدات، بۆیه به بیتهل به سادقی ده گوت: پاشه کشه بکه ن، ناتوانن به رگه ی ئه و هیزه زۆره بگرن!

من، ملم نه ده دا چونکه نه مده زانی ئه و هیزه هینده زۆره، وام ده زانی ته نها که مینه که یه، بویه سادق بیتله که ی دایه ده ستی من و گوتی: ئه وه هاوړی کانه بی، قسه ی له گه ل بکه! کانه بی پیگوتم: من به رپرستم، ده لیم بکشینه وه، هیزکی خوشنا وه تیشم بو ناردوون. منیش پروم کرده هاوړیان گوتم: ئه ی چاره نووسی هیوا و وشیار؟ هاوړینه ک گوتی: به چاوی خوّم دیتم له که لینی داران خو یان غلور کرده وه خواری. راستی ده کرد، وشیاری بینبوو، وای ده زانی هیواشی له گه له، به لام به داخه وه که وشیارمان بینیه وه گوتی: یه که م ده ستریژ هیوا پیکرا و شه هید بوو. هاوړی کانه بی ناچاری کردین پاشه کشی بکه ی ن. ده بوایه یه کیک ته قه گهرم بکات تا ئه وانی دیکه له مه ودای تفه نگه درده چن، ئه گهر وامان نه کردبایه سواری سه رمان ده بوون و

حازم عهلی کوتک

چیره که یان^۱ له سهر ده کردین، سادق و شاخه وان گوتیان ئیمه لیره ده مینینه وه و تهقه ده که یین، ئیوه برۆن. گوتم: نایی! ئیوه برۆن، من لیره ده بم و تهقه ده که م. هه له نه بم، هاوړی حاجی ده هامم له گه ل مایه وه. که هه موویان له مه ودای تفهنگ ده ربازبوون ئیمه ش خومان هه لدا بۆ خوارئ. له وکاته دا ئیمه به بزنه ریگایه کدا ده چووینه خوار، ئاوم پین نه مابوو، له بن دار به پرویه کی گه وره، شه هید عومه ره رهش وه ستابوو له چاوه روانی من، گوتی: سه لامه تی هاوړی؟ گوتم: به لئی! کاتی گه یستمه رووباری، هه رچه ندی شه هید عومه ره رهش گوتی ئاو مه خووه له خورینی و ماندوو بوون، گویم پین نه دا، هه تا زگاو بووم ئاوم خوارده وه. چه ند هه نگاویک دورکه و تمه وه هه موو ئاوه که م هینایه وه، ته ندروسیم خراپ تی کچوو، به شه هید عومه ره رهشم گوت هاوړی برۆ من به جی بهیله، مه ترسی نه ماوه و من به هیتواشی دیمه گو می کر مه سووران، رازی نه بوو به جیم بهیلی، گوتی: شه یاله و نیتاقه که م بگره تا به سه رده که وین، راتده کیشم. له برسان ئه ژنوم راینه ده گرتم، به وشپوهیه به سه ریخستم.

دروود بۆ گیانی پاکی شه هید هیوا و شه هید عومه ره رهش. ئامانجم له و گیرانه وه پرئازاره ئه وهیه: با هه موومان یه قینیکمان لا دروست بی که جاریکی دیکه که س زاتی ئه وه نه کات شه پری براکوژی چه ندباره بکاته وه!

۱- چیره که: که له گایی، ناماژه به گه له کۆمه کی.

پەسەندنامە

ھاۋىنى ۱۹۸۳، بارەگايەكى پېشمەرگە ژمارەيان دە پېشمەرگە بوو، لە گوندى سميلانى دۆلى روستى بارگە و بنەيان خستبوو. باوكم بەرپرسیان بوو. بارەگای سەرەكى لە روستى بوو، ھاوړئ ئەبو حکمەت بەرپرسی گشتى بوو. ئەو ھاۋىنە من و ھەردى و بۆتان، لە شەرى قەندىل بووین، لە باوكم دوور بووین. بەلام ھاوړئ عومەرى ھەويزى بەرید ناسراو بە ھاوړئ ئاوات، لە خيزانكى نىشتیمانپەرورەرى بەناوبانگى شارى رانیە، جىگای ئیمەى بۆ باوكم گرتبەۋە. باوكم پېشمەرگەى خویندەۋارى خۆشەۋىست، بۆیە ۋەك ھاوتەمەنى خۆى ھەلسوکهوتى لەگەل ھاوړئ ئاواتى دەکرد. دیارە یەك لە پېشمەرگەكان، بە گوێرەى رەوشتى پېشمەرگانە، لەگەل كچ و ژنانى دەوروبەر ھەلسوکهوت ناكات، كوردگوتەنى چاوباشقالى كرده. باوكم كاتىك ھەست بەو كارە نابەجیئە دەكات، دەیەوئیت بەرپى بكاتەۋە بۆ لای ئەبو حکمەت. بۆ ئەو مەبەستە بانگى ھاوړئ ئاوات دەكات، دەلئ ۋەرە نامەيەكم بۆ ئەبو حکمەت بۆ بنووسە. ھاوړئ ئاوات خۆى بۆى گىزامەۋە: دەمىك بوو قەلەم لەسەر كاغەز دانابوو، مام عەلى سەرى خۆى دەخوراند، منىش گوتم: چى بنووسم؟ باوكم دەلئ بنووسە: بە پەسەندى دەزانم ئەو ناپەسەندە بىتەۋە لای ئیۋە، تاوھكو كارىكى ناپەسەندى ئەوتۆى نەكردوۋە! لەلای خەلكى ناوچەكە پەسەند نەبى و كاردانەۋەى ناپەسەندى لىبكەوئیتەۋە، بۆیە مانەۋەى لە لای ئیمە بەپەسەند نازانم، ھیوادارم داواكارىكەمان پەسەند بكەن!

كاتىك ئەبو حکمەت ئەو نامەيە دەخوینتەۋە، دەلئ ئەۋە كى نوسىۋوئیتە؟ باوكم دەلئ: من بەشى دوو لاپەرەم قسە بۆ ئاواتى

كردییە، چما ئەو بەكەیفی خۆی، هەر ئەو سێ پستەى بۆ تۆ
نوسیووہ!

مەملەكەتى من بۆنى جياوازه

زستانی ۱۹۸۳ باره گایه کمان له ریزان بوو، له خانووی شیخ
سولیمانی بارزانی. خارە خولە له گەل چەند پیشمەرگە یەك چووبووہ
لای شانە دەرو جافره کان و سۆرانی دۆلی بیاوی، هەندیک به یان و
پۆستەری له دیوارو دەرگای مالى عومەر ئاغای سریشمەى، که
مەرداریکی سریشمەى و مالى له کەونە مەکتە بەکەى سۆراندای بوو،
دابوو. کاتیك عومەر ئاغا دیتە دەرەوہ دەبینی خارە خولە ئەو به یان و
پۆستەرانە له دەرگا و دیواری ئەوان دەدا، بە خارە خولەى دەلى: باشە
خولە! ئیره تەنها منى مەردارو ئیوہى لیتیە؟ خو نەبوویتە^۱ منەزەمەى
دیبه گەى یان دائیرەى ئەمنى مەخمورى، ئەو هەموو به یان و
پۆستەرەت لیداوہ! خارە خولەش دەلى: بەخوای عومەر ئاغا شوینیکی
لەو دارو دیوارەى ئیوہ سەلامەتترم دەست نەکەوت!

خارە خولە و پیشمەرگەکان دەگەرینەوہ بۆ شانە دەرى، له رینگا
نابینایەکیان له گەل خویان هینایەوہ، پاشان زیاترمان ئەو نابینایە
ناسى بەراستی هەستیکی زۆر سەرنجراکیشى هەبوو، ئەگەر لەنیو
ئۆتۆمبیلێش بوایە دەیگوت ئەوہ گەیشتینە شانە دەرى، ئیره
تەنگەتۆرە، ئەوہ گەیشتینە بەردەبەرازى، ئیره ریزانە! لیمان دەپرسی
چۆن دەزانى؟ خو تۆ چاوت فر نابینی! دەیگوت بۆن دەکەم،
مەملەكەتى خوَم بۆنى جياوازه!

۱- نەبوویتە: نەبۆتە. نەبووہتە.

له دوای شیخ ئەحمەدی بارزان

له بەرده بەرازیش له بهینی شانە دەری و ریزان، پیره ژنیک له بن نایلۆن شوینتیک بۆ خۆی کردبوو، هه موو شتومه که کانی وهک دیوار هه لچنی بوو، خانویه کی یه ککه سنی دروست کردبوو، به گه رمای هاوین و به فرو بارانی زستان، له ژیر ئەو نایلۆنه ده ژیا. پیمانده گوت بۆ ناچیه ریزان یان بارزان، له خانویه کدا بژی؟ دهیگوت چۆن له دوای شیخ ئەحمەدی بارزانی ده چمه نیو خانووی بژیم، ناشکوریه بۆ من، دلێ شیخی نارهنجینم! هه ردی، هه میشه نانی بۆ ده برد، بویه چیدی نه یانده گوت له بەرده بەرازای یان لای پیره ژنه که، هه موو هاوړییان ده یانگوت له لای داکي هه ردی. هاوړی ئەحمەد شاهین رۆژیک ئاگری پینابی جگه ره دابگیرسینێ ده چیته لای ئەو پیره ژنه ئاگری لیه وه گری جگه ره داده گیرسینێ، که هاته وه بۆ باره گا دهیگوت هه ردی ئاگر له دایکت وه رگرت، ویستگه یه کی باشه بۆ پیشمه رگه، کاریکی باش ده که ی نانی بۆ ده به ی.

رێوی و چه قه لی دووی

مه لا جه لالیش نانی بۆ ئەسپه که ی کۆده کرده وه و له توره گه یه کدا به داریکی هه لده واسی. ئاسۆ و ره شوانی برای مچه ی، شه وان که برسی ده بوون ده چوونه گژ ورتکه نانی ئەسپه که ی مه لا جه لالی، ته ماته و رۆنیان ده کردو ورتکه نانیان تیده گوشتی. هاوړی مه لا جه لال دهیگوت: ئەمن هه ر چه ندی ورتکه نانی کۆده که مه وه ئەو نانه هه ر که م ده کات له جیاتی زیاد بکات! ئاسۆش دهیگوت: هاوړی ده بی رێوی و چه قه ل نه یخۆن؟ هاوړی مه لا جه لال دهیگوت: ئەگه ر رێوی و چه قه ل بوایه، بنی توره که ی ده دراند یان ده یخسته خواری له وه داره به رزه ی، ئەوه

حازم عەلى كوتك

رېوى و چەقەلى دووپىيە، دەترسم ئەتۇ بىخوى كورپى عەلى كوتكى!
لە تۇ بەگومانم، ئاسۆش دەيگوت: ئەگەر ئىمە بىخوين پىت دەلىين.

مام كاويس

لە گەلتانم

هاورپى رۆژە سەختەكانم

هەر وەكو ئەستىرەى پىلوو،

لە شەوى دەيجوور هەلاتوو،

لە خوئىنى بە ناحەق پړاويدا ونبوو

بە دلىكى باوەر بەخۆ، شانى لە شانى مەرگ دا،

بوو بە برووسكىك لە ئاگر،

بە نىودەمارمدا گەرا

بزهى لىوت، لە پى دەستت، لە گەشى هەردووك چاوانت، ئايەتەكانى
بەكسانى و هياكانت زۆر بەگەشى پەلەى دابوو! پلەبەندى مرۆڤەكان
و جىاوازى رەگەزى ئۆلى و ئەتنىكى و نەتەوہىيت، لە ناخەوہ
لەگۆرناوو. تۆ دەنگى ئەو بلويزە بووى، كە توورپەى
تىشەشاخەكانت،

لە بەرامبەر بى عەدالەتى هەورەكان، دەژەنى!

چوارنالى پر لە غروورى رەوہئەسپىكى سەرکەش بووين،

دژى قامچى، دژى لغا، دژى سىندم،

لە پىدەشت و لە نوالان، لە لوتكەو لە رەوہزان،

دەبووين بە دەسمال، بۆ سىرپىنەوہى فرمىسكى قەتسىماوى چاوى

گەشى بىلانەكان!

هاوینى ۱۹۸۳ لە گوندى كۆيلەى دۆلى بالەبيانى بنارى قەندىل،

خاپەرۇكى يادەۋەرىيەكان

بەداخەۋە ئەو پۇژە دوو شەھىدەمان ھەبوو، كە چوۋبوون ئارد بەيئەن لە پىشتاشان، كە وتوۋبوونە كەمىنى يەكئىتى. شەھىدەكان، ھاۋرى مازن بە رەگەز عەرب و سەمىر عەنكاۋە بوون، ئىستىرەكەشىيان كوشتىبوو.

خوئىنى ھەردووك شەھىدەكەو خوئىنى ئىستىرەكە ھەردووك فەردەئارەكەي كردبوو بەھەوير، بۇ ئەۋەي دايكى شەھىدان، بىكەن بە كولتەرەو بەنان، بۇ سەركردە سەركىشەكان!

مام كاۋىس لە سەر كانىەكە رىشى دەتاشى، ديارە ھەستى بە نارەھەتى و غەمبارى من كردبوو، چونكە من بەرپرسى، ئەو پەلە پىشمەرگەيە بووم كە ئەو دوو شەھىدەمان دابوو، بۆيە گوتى: ھاۋرى حازم گەر تىغت نىە با بتدەمى، ۋەرە رىشت بتاشە، تكايە ئەگەز ئەمن شەھىد بووم، ھەمووتان رىشتان بتاشن!

لە چاۋانت دنكىك فرمىسك، لەسەر لىتوت زەردەخەنەو، لە دلتدا بەئارامى شەھىدەكانت رادەژاند. كاتىك لىت رادەمام! بەخۆم لە خۆم دەپرسى: ئەو يەقىنى سەركەوتنە!

پايزى سالى ۱۹۸۳ لە رىزان، مام كاۋىس بانگىكردم: ھەندىك چەك و تەقەمەنى و نەھىنى ھەن، كە دەبىنت رايانگويىزىن بۇ بارزان... ئەو گواستەنەۋەيە بە ئۆتۆمۆبىل دەبى و نابى بەھىچ شىۋەيەك شوفىرەكە بە شوئىنى ئەو شتانه بزائىت! دەبى من و تۆ ئەركەكە راپەرئىن.

يەك ئۆتۆمۆبىل دەھاتە ئەو ناۋچەيە، ناۋى فارىج بوو. مام كاۋىس پىنگوت: داۋا دەكەين ئۆتۆمۆبىلەكە تمان بدىتى و كرىي خۇشت چەندە بە زىادەۋە دەتدەينى، ھاۋرى حازم ئۆتۆمۆبىلەكەت لىدەخوپرىت و شوفىرەكەي باشە و خەمت نەبى، ھەم بۇ سەلامەتى تۆ ھەم بۇ ئەركەكەي ئىمەش باشترە. رىكەكەوتىن و ئۆتۆمۆبىلەكەي پىداين. چەكوتەقەمەنىەكانمان باركرد و خىۋەتمان لى بەست. لە رىگا نمم

حازم عەلى كوتك

يەكەم بارانى سال دەبارى، بۆنى خاکمان تىر ھەلمژى، مام كاويس بەكرەيەكى تەسجىلى لە گىرفانى دەرھىناو خستىە سەر تەسجىلى ئۆتۆمۆبىلەكە، گۆرانى ھونەرمەندى كۆچكردوو، محەمەد عارف بوو، بە غەزال غەزال دەستى پىكرد. مام كاويس ھەموو دەنگى دابوو تەسجىلەكە، منىش لىك لىك دەنگەكەم كەمدەكرد، ھەتا مام كاويس لىم وەدەنگ ھات: توخودا دەنگى كەم مەكە!

ئەوھى تاوھكو ئىستا دەمكولىننیتەوہ ئەو ئارەزووہ سادەيەى مام كاويسە، گوتى: ھاوړى ئارەزوومە لە پىشەوہى ئۆتۆمۆبىل سوار بىم و باران نىم ببارىت و جگەرەيەكى پۆسمەن دابگرسىنم و گۆرانىەكانى محمد عارف گوى لىبگرم!

بەھارى ۱۹۸۵ لە گوندى ئىلینجاغى كۆيە، لە شەرى خۆبەخۆ، شەھىد پىيازى يەكيتى، لە كنىيى قەندىل بەغداى ھەژاند، بەشى دووہم لاپەرە ۱۳۶ دەلى: كاتىك شەھىد ئازاد داربەسەرى، ھات، گوتى: مام كاويس لەو پەنايە برىندارەو كەوتوو، يەكسەر چووم بۆ لای، كە بىنىم، ھەموو پۆزانى سەختى سالانى ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ و ۱۹۸۰م بەبىرھاتەوہ، كە بەيەكەوہ جەولەمان دەكرد. مام كاويس دەستى بە قسان كرد: ھەيف! ئەوہ بىست سال زياترە خەبات دەكەم، كەچى ئىستا لە شەرىكى نارەوادا دەكوژىم، گوتم: دلنبايە بە شەھىدىكى گەورەى ئەو گەلەت دەزانم! مام كاويس داواى كرد گوندەكە چۆل بكەن با دكتورى خومان بىت چارەسەرم بكات. لەو كاتەى قسەم لە گەل مام كاويس دەكرد، سەلاح شىنە كە لە شەپرەكە شكابوو، ھات، كە مام كاويسى ئاوا بىنى، گوتى: دەى كەرتى چوار مام كاويس بكوژن! بەو قسەى سەلاح شىنە زۆر عاجز بووم و سەيرىكم كردو بەدەنگىكى بەرز بە پىشمەرگەكانى خومانم گوت: ھەر كەسىك مام كاويس بكوژىت، يەكسەر بىكوژنەوہ جا ھەر كەسىك

خاپەرۆکی یاده وهریبه کان

بیت! گوتم: تهنه پیاوی (حیز و خویری و ترسنوک دیل دهکوژیت!)
که سلاح شینه ئه و قسهیهی بیست، بیدهنگ بوو قسهی دیکهی نه کرد.
داخه کم، مام کاویس و عهبدو لالا فهقی و ئه بو سه عید که به ره گهز
عه ره ب بوو له گه ل کاوهی جه مال هیرانی، له و شه ره دا شه هید بوون.
پرسیاری (ئه و شه ره بوچی؟! هیندهی مه رگت به ئازار بوو؟
ئه و عه ودال و گه ریدهی دوا ی یه کسانی و خو ره تاو بوو،
بیروهریت برینکی هینده قوله چیبکه م قه تماغه ناگرئ،
ئه و ئارزووه سادهیهی تو،
هه تا دواپشووی ژیانم پوژ نیه به روکم نه گرئ،
ئیسنا دلّم پیشانگایه، وینه و یاده کانی ئیوه
به دیوارو به به رمیچی ئه و حوجره یه م هه لواسرایه،
من چوار مه شقی بوی دانیشتووم له ناوه راست،
به س ئه وه ند جیتان ده هیلم،
بو حمله ی داری به یانیان،
یان بو پاسه وانی و که مین یان خه فه ریات،
پوژ نیه من چه وری نه که م تفهنگ و مه خزنه کانم،
تا بو نسکینه ی ئیواره بانگم ده کهن،
له گه لتانم،
هاورپی پوژه سه خته کانم،
له گه لتانم...

تورپه بوونیکی به پووکەش، له نیو زەردەخەنە ی ناخدا

خۆزگە منیش بمتوانییا بۆ یەک پۆژ، حاجی دەهام بم، خەرمائیک له بهرائەت و خۆشەویستی له ناخیکی سپیدا پەنەن دابوو. له جیاتی لۆمە ی به رامبەر، دەکەوتە سەرزەنشتی خۆی!

کۆتایی مانگی ۱۰ ی ۱۹۸۳، له باره گای ریزانی ناوچه ی بارزان، که ئەو کاتە برادەرانی سۆسیالیستیش، وەک بورهان بلەیی و عەولابۆرو چەند ئامیر هەریمیکی دیکەیش، له وێ باره گایان خستبوو. ئیمە که ژماره مان چوارده پێشمەرگه بووین، به ئەرکیکی پێشمەرگانه دەبوايه بچینه ئەوبهری زێی بادینان ناوچه ی زیاریان. نیوه پۆکە ی، شههید علی حاجی نادر و کاک مەحمودی برای، که دوو مەله وانی له زهبر بوون، چوو بوونه ئەوبهری زێیه که، به مەله کردن یهک گونیه ته ماته یان هیتابوو، بۆ نیوه پۆ کردیان به شله له گەل برنج تیرمان خوارد که دەمیک بوو شله ی ته ماته مان نه خواردبوو. له مالی مام حەمه دەمین سریشمه ییمان پرسى: ئەگەر بمانه ویت له زێی بادینان بپه رینه وه، به کویدا بپه رینه وه؟ گوتیان: ئەو نیوه نه به له م و نه که له کو چووپی لی نیه پیی بپه رینه وه، مه گەر بچنه به رامبهری بلی، له وێ (بریک) بواریک هه یه ئاوه که ی له پشتینتان قولتره، بپه رینه وه. ئەو پۆژه، هه رچی دەمانبینی پرسسیاری په رینه وه مان لیده کرد، هه موویان هه ر ئەو شوینه یان بۆ دەستنیشان ده کردین.

ئەو شه وه مان له ریزان پۆژکرده وه، به یانی نان و چامان خوارد، خۆمان چوست و چالاک کردوو، به ریکه وتین، هیتستریکمان پیبوو، هه ندیک شه کرو چاو فیشه کو نانمان له تیریک لیبار کردبوو. له پردی ریزان، که ئاوی چامه و شیروانمه زن و کانییۆتی به گه لی سولی پیندا دیته خوار، په رینه وه. چووینه گوندی بلی بارزان، ته نها یهک

خاپەرۆكى يادوه ريبيه كان

لاخانوى لىمابوو، ئەگەرنا ھەمووى بەسەر يەكدا خاپوور كرابوو. چەند ھەنگاويك لە سەر وو بلى، بوارەكەمان دۆز يەو. لە دەم زىيەكە سەيرىكى يەكترمان كرد، كە ئەم ھاوړييانە بووين: شەھيد عەونى، بەداخەوہ لە دواى ئەنفال لە سىدارە درا، حاجى دەھام، غەفە، شاخەوانە سوورى ئامۆزاي شەھيد عەونى، فورات - گەنجىكى باكوورى كوردستان بوو، ئاشتى، ئارى شەقلاوھى، شىخ مەحمود، ريبوار، بەداخەوہ لە سىدارە درا، سەنگەر مەسىحى - بربارى لە سىدارەدانى بۆ دەر كراو پاشان بە لىبووردنى گشتى ئازاد كرا، ئاسۆى عەلى كوتك و من (حازم عەلى كوتك). سەنگەر، گۆرانىەكانى تايەر توفيقى بۆ دەگوتين، زۆر خۆش دەيگوت. دوو ھاوړيى دىكەمان لە گەل بوون، بەداخەوہ ناويانم لە ياد نى، ئەگەرنا بى مەبەستە كە ناويان نەنوسراوہ.

بەھۆى ئەوہى لە دوو رۆژى پيشوو باران بارىبوو، ئاوى زىيەكە شلووى بوو، بۆيە نەماندەتوانى قولايى ئاوەكە مەزەندە بكەين. شەر و آلەكانمان داكەند، كە ھىچمان دەرپى قولەمان لە پىدانەبوو، دەلینگی شەلوارەكانمان بەست رەختو گۆرەوى و پىلاو، ھەموومان خستە نىو شەلوارەكانمان، دۆخىنى نىفۆمان توند گریداو بە پشتين لەسەر مىلى خۆمان بەست، تەفەنگەكانمان لە مىلى كرد، ھەموومان ھەتاوہكو سەر ووى پشتينمان پووت بووين. دەستى يەكترمان توند گرت، ملمان لەبەر مىلى شەپۆلان نا، ئەوہى دواوہ فورات بوو، جلەوى ھىستردەكەى لە دواى ھەموان رادەكيشا. ئاوەكە، لە ھەندىك شوين دەھات ھەلمانبقەنى، بەلام خۆمان بەيەكترى دەگرتەوہ، بەھىچ شىئوہ يەك دەستمان لەيەكترى بەرنەدەدا. حاجى دەھام بالاي لە ھەموومان بەرزتر بوو، غەفەش بالاي لە ھەموومان كورتر بوو، ھەر زۆر كورترەبالا بوو، ئەگەر لە دەستەچەپى حاجى دەھامى

حازم علی کوتک

بوہستایه، وەک ژماره ۱۰ ی بوون! غەفە، دەم نا دەم دەیگوت ھاوړئ
حازم من ناخکیم؟ منیش دەمگوت ئەو کاتە تۆ دەخکینی ئەگەر ئاو
گەیشته گونی حاجی دەهامی، چونکە لووتت لە ئاستی گونی حاجی
دەهامییە! غەفەش زوو زوو سەیری ئەو ئەندازە ی دەکرد بۆم دیاری
کردبوو! ئەو هەش حاجی دەهامی توپە دەکرد، چونکە مەزۆقینکی زۆر
شەرمەن و پارێزبەند (موحافزکار) بوو، ئەو جۆرە شوخیانە ی پئی
خۆش نەبوو. کاتیگ گەیشتینە ئەو بەری ئاوەکە، بە دەم لە بەرکردنی
جلوپیناڵاوە کانمان، حاجی لە سەر بەردیک دانیشتبوو پشستی لە
ئیمە کردبوو، وەک توورپەبوونیک بۆلە بۆلی بوو، کە چۆن دەبی من
قسە ی وا بکەم و باسی ئەو ئەندامە ی جەستە ی بکەم! ئاخر منیش
کەم حاجیم خۆش نە دەویست، کە توورپەبونی ئازاری دەدام. بە لام کە
سەیری دەموچاوم دەکرد توورپەبوونە کە رووکەش بوو،
زەر دەخەنە ی ناخە سپیە کە ی ئومیدی بپیدەخشیم. بە هەر حال،
بەریکە وتین، یەک لە دوای یەک بە مەودای چەند هەنگاوێک. لە بەر
توورپەبوونە کە ی حاجی دەهام، کە سمان قسە مان نە دەکرد. ئەو
مانگرتتە لە قسە کردن، ئازاری حاجی دەهامی دەدا، کە بە هۆی
توورپەبوونی ئەو نە گۆرانییە ک نە قسە یە ک دیار بوو، چیدی بەرگە ی
نە گرت، گەیشتینە راستی گوندیکی کاولکراو بە ناوی زۆرە کفان و
گوندی بیرە کە پران، لە ناکاو، بە تیلە ی چاو دیتم حاجی دەهام لە
پشتە وەرپا بە غار دەهات خۆی بگە یە نیتە من، منیش خۆم لە گیلی دا کە
گوا یا ئاگام لی نیه! هەر ئەو نە دەم زانی لە پشترا ئامیزی لیدام و
ماچیکردم گوتی: ناتوانم لە کەستان توورپەبم، ئەگەر یە کتان شە هید
بن، خوا نە خواستە، من بە زگ دە دەم و دە مرم! ئەو چەند قسە
نیوہ چل و هینکە براوانە ی، ناخیکی سپی نیشان دەدام!
ئیسستاش لە مالی ئیمە و براو ئاموزاکانم ئەگەر یە کیک هەموو

خاپرۆكى يادەۋەرىيەكان

ئىشوكارەكان بىكاتو دوور بىت لە خۆپەرستى، پىئىدەلئىن بۇ بەتەنھا
هەموو ئىشەكان بە ئەستۆ دەگرى خۆ نەبويته حاجى دەھام؟
زىستانى ۲۰۲۰ لە ھەولير لە مالى ھىمن زەندى خوارزام بووم،
كاتىك نەوتيان بۇ ھىنا، تانكى سەربانەكەى پىر بىكەنەۋە، گوتم: ھىمن
با بچىن يارمەتى گولچىنى ھاوسەرت بدەين، كورم ئەو ژنە نەخۆشەو
ئەۋە كارى ئەو نىه! ھىمن گوتى خارە لىگەرپى ۋەك حاجى دەھامى
لەمەر ئىۋە ئىشەكان ھەمووى بەخۆى دەيكات! گوتم: ھىمن تۇ چۆن
حاجى دەھامى دەناسى؟ گوتى لەسەر زارى خارە جەنگى و تۆ و
ھەردى و ئەۋانى دىكە!

بۆيە دەلئىم، حاجى دەھامبون، ئاسان نىه، قوربانىي دەۋى!

نەۋرۆزى شاخ

نەۋرۆزى سالى ۱۹۸۴، ۋەك وئىنەو تابلوۋىيەكى جاويدانى لە ھىزردا
تۆمارە، لە قولايى پۇھمدا جىگاي گرتوۋە، لە ياداۋەرىم نابىتەۋە.
نەۋرۆز، پروگەو پەمىزى وردوخاشکردنى تەخت و تاراجى
زۆردارىيە، ملانىنى ئاھورامزىدە لە گەل ئەھرىمەن، پەيامىكە بۇ
ئەۋانەى عەۋدال و گەپىدەى دواى يەكسانىين. نەۋرۆز، بەرەنگارىيە
لە گەل زولم و ستەم، خەباتە لە دژى ئەو زالم و زۆردەستانەى
دەيانەۋى، تىرىژى كلاورپۆژنەكانمان تارىك بىكەن، ئاۋ سەر بىرن،
ھەناسەكان بىخىكىنن، لەدايكبوونمان قەمتەركەن! نەۋرۆز، لە ماك و
بىچىنەدا نەعرەتەو فرىاد و خۆراپسكاندەنە بۇ پىچراندنى زنجىر و
سندىمى كۆيلايەتى بەرەو ئازادى و دادپەرۋەرى. گەشکردنى ئاگرى
نەۋرۆز، ئەمەكدارىيە بۇ خويىنى شەھىدان، بەيەكەۋە گرئىدان و
شەتەكدانى تواناي ھەرچوار پارچەى كوردستانە.

حازم عەلى كوتك

يەكەم رۆژى بەھارە و جەژنى نەورۆزى كوردانە، ئەو قەدپال و دۆلانە خەملىون، وەك مەخمەرى ئاوريشمى سەوز راخراو، بە سۆزەى باى بەيان لىوى چەقەلەى دارەكان دەپشكوت، وەك بيانەوى جەژنەپىرۆزە لە پيشمەرگە بکەن!

بۆنى حاجيلە و گولالە و كنير، خانە هەستيارەكانى بۆنکردنيان تەژى دەکرد، ميروولە لە شارەكانيان دەهاتتەدەر، دار فستقەكەى وارى شىخ عوسمان بارزانى، خەملىبوو بە گولە فستق، وەك شۆرەژنى كورد سەرپۆشكى وەنەوشەى پۆشيبوو. شاتوووەكە لە بەھارى بلوغى خۆيدا دەپشكوت، دارقەزوان و داربەرپوووەكان، هەريەكەيان چەند جۆرى بولبول و پاسارى بەسەرەووە نيشتبوو، هەريەكەيان لە ئاوازيك مژدەى بەھار و نەورۆز و لە دايكبوونىكى نوويان، بە دەوروبەر رادەگەياند. دلۆپەخوناو و ئاونگ لەسەر كولمى گولالە و كەنير، وەك ئاقىق و كرىستال دەدرەوشايەو، كەووەكان بە پىكوورە لەبەرخوناو و تەرى گياوگۆل، خۆيان هەلدەدايە سەر تاشەبەردەكان و غورپەيان گەرم دەکرد، قاسپەيان لەگەل خورپەى جۆگاوەكانى ئەو بەھارە ئاويزان دەکرد. ئاى چ سيمفونىايەكى شيرين و دلگيرە، پۆحى مرقۆقى وە سەما دەخست! هيوامان دەخواست، نزامان دەکرد، ئەو رۆژە تۆپەكانى سەر چىاي پيرس مەكس بن، نەبادا وەك رۆژانى بەرى ببە وەيشوومە، ليزگەى مروارى و ياقووتى گەردنى گاتا و ئايەتەكانمان بپسینن! ئەگرىجەى ركوعى كەنير بسووتینن، خۆلبارانى بارووتى رەش بەسەر پەرچەم و گەندەمووى لاجانگى حاجيلە و گولەھىرۆدا بپرژینن!

ئاهەنگى نەورۆزى ئەو سالەمان، لە بنارى چىاي شيرنى دەقەرى بارزان بوو، ئەو سالانەى تەنها پيشمەرگەكانى شوعى و چەند پيشمەرگەى سۆسياليسىتى لىبوو. بەو توانستە كەمەى هەمانبوو،

خاپەرۇكى يادەۋەرىيەكان

توانيمان ئاھەنگىكى خنجىلانە رېك بخەين، خاۋەندارى لە جەژنى نەتەۋەيى نەۋرۆز بکەين. ھاۋرې عەزىز محەمەد و سەيد كاكە و مامۇستا ئەمىن لە گەل چەند خانەۋادەيەكى شەقلاۋە و ھەولنر ئامادە بوون. مامۇستا بەلن و حاکم بۇتان و ئەبو جەنان ئاھەنگەكەيان بەرپۆە دەبرد. شەھيد محەمەد حەلاق لە شانۆگەرىيەكەدا دەورى كاۋەي ئاسنگەرى دەبىنى. ئاسۆى مام على و چەند ھاۋرېيەك ئەكتەر بوون. ھاۋرې ئەبو سەعيد شيعرى عەرەبى خۆيندەۋە. ئەبو ميلاد و ئەردەلان گۇرانيان چرى. داۋاي لىۋوردن لە و كەسانە دەكەم ناوم لە ياد نەماون، چونكە ۳۷ سال بەسەردا تىپەرىۋو، ئەرشىفى يادەۋەرىەكانى زەينم ھەر ئەۋەندە بېردەكا! دەنا ناۋنەھىتانيان بى مەبەست بوو. توانيمان پىشمەرگە و ھاۋلاتى ئاۋىتە يەكتر بکەين، تابلۇيەك بە رۋحىيەتى كاۋەي ئاسنگەر و خانۆى لە پزىرپىن بئافرىنن. ئەۋەي مایەي دلخۆشى بوو، برايانى زىبارى و رېكانى و نىرۆيى و بارزانى و سورچى، بەشدار بوون بەبى جياۋازى. نەۋرۆز دەرفەتىكە بۇ گرىدانى خەباتى رەۋاي گەلەكەمان لە ھەرچۋار پارچەكراۋى كوردستان. بەداخەۋە لە دەسەلاتى باشوور، ئەو ھەۋلە لەلايەن پارتەكان نابىنرى، نايانەۋى خاۋەندارى لە و جەژنە نەتەۋەيە و ھىچ بۇنەيەكى نەتەۋەيە ھاۋبەشەكان بکەن، بەلكو بە فىتى داگىرکەران دەيانەۋى خالە ھاۋبەشەكان لە يەكتر بترازىنن و بىسرنەۋە. ۋەك بىنيمان لە رابردوۋ ھەۋلىكى نەگرىس ھەبوو، بۇ نەھىشتن و شىۋاندنى سرۋودى ئەي رەقىب، كە ھەرچۋار پارچەكراۋەكە لەسەرى كۆكن و بەيەكەۋەمان گرىدەدات. ئەو خالە ھاۋبەشەنە يەكەيتى نەتەۋەيىمان توندوتۆل و تۆكە دەكات. خاۋەندارى نەكردن لە نەۋرۆز، دەستبەردانە لە مافى رەۋاي گەلەكەمان، بەجىكردى ھەۋلى داگىرکەرانە. لە دۋاي ئەو ئاھەنگە، ھەندىك لە ھاۋرېيان، بەو

حازم عهلی كوتك

ئاھەنگەيان دەگوت(حەفلە) لى خەلكى ناوچەكە، بەشىۋەيەك سەرو گويلاكى ئەو وشە عەرەبىيەيان شكاندبوو، بتىردبوايە بۆ عەرەبىستانى سەودىش نەياندەناسىيەو. لە ناوچەكە دەيانگوت: حەپلەيەكى خوش بوو، خودى ھەلەكادى شىوعى حەپلەي بكن ئەم ھەمى دى حازر بىن، حەپلەي شىوعىيان گەلەكى بسەبرە!

مبادەرە

چىاي شىيرىن ۋەك باوكىكى كەنەفتو بەسالداچوو، ئامىزى مېھرەبانى بۆ بارزان گرتۆتەو ھەو خۆى بەسەردا ھىتاو. ماوھى سالىك دەبوو، لە بىركابەستىرى ھەواری مەلا مستەفای بارزانى، لە بارەگای لى قەرەچووغ، لە خزمەتى پياوھ سپىكە ھاوپى حاجى جەمال، بە گەنجىكى خوينشسىرىن و پۆحسوك ئاشنابووم، ناوى بورھان مەخمورى بوو، تەمەنى ھەر پازدە سال دەبوو. بەداخەو، پىم وانىھ زۆر بەى بەرپرسان تەفسىرى خەونە رەنگالەيىھەكانى گەنجىكى ئاوا بە زىبكو زاكونىيان راڤە كردينتو چووبنە قولايى مەرامەكانى بوون بە پىشمەرگەى چەندان گەنجى لەو شىۋەيە.

بارەگای مەكتەبى سىياسى لەوئى بوو، چەند سەد مەترىك لە كانى بىركابەستىرى دووركەوتبوونەو، ھاوپىيان عەزىز مەمەدو ئەبوفارووق و چەند ئەندامىكى مەكتەبى سىياسى لەو بارەگايە بوون.

لقتىكى پىشمەرگە، پاسەوانى و پارىزگارىيان لە مەكتەبى سىياسى دەگرد. ئەو پىشمەرگانەى لەيادم مابن و زەينم يارمەتىم بدات، ھاوپىيان: حاجى جەمال، ئەبو ئەحرار، عەولا پۆلا، سىامەندى حەمەدە گەورەى، رىاز، شەھىد بلە، ئەركان، حەمە، بورھان مەخمورى و چەند پىشمەرگەى دىكە. ئەو ھاوينە، چوار فرۆكەى جەنگى جۆرى سىخۆى

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

پووسى سەر بە سوپايى عىراقى، زۆر بەچىرى بۆردومانى گوندى بازىيان كرد. بەھۆيەۋە بارەگاكانمان چەند سەت مەترىك لە دوورى كانياۋەكان دادەنا، بۇ خۇ پاراستن لە زىانى بەردوومانەكان. لەو ناۋچەيە گرمەي ھەر تۆپىكە كەوتنەخوارەۋەي ھەر موشەكەك، لەدەستچوونى قوتى مندالە ھەژارەكان بوو لە سوتانى كەنگرۆك و قەزوانەكان، قرچەي سوتانى جەرگى دايكىك بوو، رەشپوشكردى چەند ژنە كوردىك بوو.

ھاۋرى حاجى جەمال، كە بەرپرسىارىيەتى ھەبوو، بەرلەۋەي سيۋادى بەيانى بدات و دونيا رووناك بيت، لە خە و ھەلدەستاۋ ئاگرى دەكردەۋە بۇ چالينان، بە گفت و لفتىكى خۇش ھاۋرىيانى خەبەر دەكردەۋە و بەيانىباشى لىدەكردى، بۇ ئەۋەي بەر لە بۆردومانى تۆپ و فرۆكە، لە خە و رابن و خويان بىبەستى و ئامادەبن.

ھەروەھا، حاجى جەمال ھەمىشە دەستپىشخەر بوو بۇ دارھىنان و كارى نىۋ بارەگا، بۆيە ھاۋرىيان كاتىك حاجى جەماليان ئاۋا دەبىنى، شەرميان لىدەكردە ناچار دەبوون ئەۋانىش بە و ئەركانە رابن و چاۋى لىتكەن. بورھان، دەبىنى ھەر نىۋە نىۋە ھاۋرىيان كۆدەبنەۋە و قسە دەكەن، بەلام بورھان بەشدار ناكەن و زورجارىش پىدەلەين بىزەحمەت مەيە بۇ لامان ئىمە كارى نەنئىمان ھەيە. ئەۋىش خۇي لەوان بە دلسۆزتر دەزانى، ھەرچەندە ئەو بەشدارى پىنەكردە بۆي دەبىتە جىگاي سەرسورمان و پرسىار!

بورھان، پۆزىك لە چەند ھاۋرىيەك دەپرسى: دەبىنم ئىۋە كۆدەبنەۋە و قسەدەكەن لەگەل يەكترى، ھۆكار چىە لە منى دەشارنەۋە و ناھىلن لە لاتان دابنشىم و بەشدارى قسە و باسەكان بكەم؟ خۇ خوانەخواستە گومانم لەسەر نىيە ئەو قسانە لە من دەشارنەۋە؟ لە ۋەلامدا پىدەلەين تۆ تەنھا پىشمەرگەي، بەلام حىزبى

حازم علی کوتک

نی، ئەو هی حیزبی نەبیت و لە ڕێکخستنهکاندا کارنەکات، ناتوانی لەو کۆبونەوانە بەشداریت! بورهان دەلی بەخوای هەتا ئیستا ئەمن ئەو شتەم نەزانیه، کە ئەمن حیزبی نیم، هەوکه پیمبلین ئەمن چۆن خۆم بکەمە حیزبی؟ هاوڕێیان پێدەلین: ئیستا ئەتو دوستی حیزبی، دەتوانی بچیه نیو سیاسەت و دەشتوانی نەچیه نیو سیاسەت! بورهان دەلی: ئەوجا سیاسەت و حیزب چیه! خۆ بە منیش دەکرێ! هاوڕێیان دەلین: دەبی بپالێوین بۆ ئەو هی لە دوای شەش مانگ ئەگەر هیچ موشکیلات نەبی، دەبیه ئەندامی حیزبی! ئەویش دەلی: دە بمنووسن! ئەوانیش دەلین: دەبیت بەخۆت راپۆرتیک بنووسی و داوا بکە! بورهان بەهاوکاری هاوڕێیان راپۆرتیک دەنووسی و دەیداته رابەر سیاسی لق. پێدەلین ئەو ماو هی حیزب چاوی لەسەرت دەبی، بزانی هەلسوکهوتت لەنیو بارهگا و هاوڕێیان چۆنە؟

بورهان، لەو بەدوا لەکۆبونەو ه گشتیهکان بەشداری دەکات وەک گوینگر، هەموو جارێ دەلی: ئەری ئەمن زۆرم ماو ه بيمه ئەندام؟ هاوڕێیان دەلین: ئەگەر بتەوی ببیه ئەندام و ئەو ماو هیه زوو ببی، دەبیت هەر زوو مبادەرە (دەستپیشخەری) بکە! بورهان دەلی: بەخوای ئەمن نازانم مبادەرە هەر کوشه و چۆنیشە! هاوڕێیان دەلین: ئەگەر کاریک هاتهپیش، خۆبەخشانه دەبی بلی من ئەو کاره دەکەم، ئەو هەستکردنە بە بەرپرسیاریهتی! بورهان دەلی: ئەوجا ئەگەر وایه لە من گەرین بزانی ديلم مبادەرە وەبەرکەستان بکەوی! پیاوم دەوی لەبارە هی مبادەرە هی شانم لە شانی بدات!

بورهان هینده بەپەلهبوو تا دەبیتە ئەندامی حیزبی، بۆ هەموو ئیشیک دەستی بەرز دەکاتهو و دەلی ئەمن مبادەرە دەکەم. هەموو رۆژیک نیو بارهگا پاک دەکاتهو و داری وشک دەشکین و مەنجەل و قاپهکان دەشواو هەویری دەشیل و بە دوو تەنەکان لە کانیهی ئاوی

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

دېنى. دەستپېشخەرىيەكى لىۋانرېژ لە بەرائەت و پاكى و خۆنەويستى
پېشكەش دەكات!

ئىۋارەيە و تېشكى خۆر خۆى لە گەردنى چىاي شىرىن وەرپېچاۋە و
دەيەۋىت دواين ماچى نارنجى لە لىۋى تەرى كانى بېركابەستىرى
بكات. حاجى جەمال دەلىت: ھاۋرېيان پۆست (بەرىد) ى حىزبى ھاۋو
لە مەكتەب سىياسى، ئىستا گەيشتە دەستمان، بەرىدى لقى كۆيەش
ھاۋتە لاي ئىمە بۆ ئەۋەى بۆيان رەۋانە بگەين. كى ئامادەيە مبادەرە
بكات ئە و بەرىدە بگەيەنئە دەستى ھاۋرېى محەمد حەلاق؟ بورھان
ۋەك پېشەى ھەمىشەيى خۆى، ھەركە گوئى لە وشەى مبادەرە
دەبىت ديسان دەستى بەرزەكاتەۋە دەلى: ھاۋرېى من مبادەرە
دەكەم! ھاۋرېيانىش دەلىن زۆرباشە. بە و ئىۋارە درەنگە خۆى
دەبەستىۋ تەنگى دەست دەداتى و كۆلەپشتى پر لە ئەدەبىيات و نامە و
بەرىد لە پشتى ھەلدەداۋ دەكەوتەرى. بە و تولە رېگايەى قەدپالى
چىاي شىرىن، سەربەرژىر دىتەخوارى، دەگاتە نىۋ ئە و دۆلەى پشتى
گوندى ھەمدوۋلا كە لىزەۋارىكى زۆر چرە، تارىكى بالى بەسەر ئە و
نىۋە دەكىشى.

دىارە لەۋكاتەى بە پېچەكانى ئە و دۆلەدا دەچىتەخوارى، كەيفى
سازدەبى كە خوا ئە و مبادەرەى بە نەسىب كردوۋە! لە چرى
دارەكان و تارىكى و تئوكى ئە و دۆلە ترسىكى لىدەنىشى و دەست بە
گۆرانى محەمد جەزاي دەكات. بە و دەنگە ناسازەى كەسىك نىيە
پىبىلى كېرە! ئەۋە كەى دەنگە! دەلىتى مىزى بە تەنەكەى بەتالدا
دەكەى! دەيەۋى و نىشان بدات كە ناترسى!

بورھان گوتى: كاتىك گەيشتمە لاي گۆرستانەكە، ئە و ھەموو دارە
گەۋرانە ترسىكىان لە ھزرمدا چاند، تەنگم لە شانم ھىنا خوارى و
فىشەكم لىخورىيە بەرتەنگى. بە مندالى ھىندەيان لە ھزرىدا چاندبووم

حازم عەلى كوتك

كه مردوو زیندوو دەبنهوهو دەست له زیندوووهكان دەوهشینن، زۆر كەس بەهۆیهوه شیت بووه! غیرهت دەداته بەرخۆی و لەبەرخۆیهوه دەلێ: چۆن دەبیت پیتشمەرگه بترسێ؟ لەو چرکهساته هەستیارەدا، دوو تەفەنگان بە گۆرستانهكهوه دەنێو سۆیند له مردوووهكان دەخوات، هەرچی خۆی قیت بکاتهوهو بیهوی زیانم پیتگهیهنێ، دەبیت تەختی بکەم! ئەوه مهیدان، کام مهیت خۆی پێ پیاوهو قارهمانه، با سهری قیت بکاتهوهو بزانی چۆن وهک سهگ دەیتۆپینم! گۆرستانهكه تپهپدهکاتو هەر گورگهئاوران دەداتهوه بزانی كهسى بهداووهیه؟ لهناکاو گوێی له مرخهمرخی رهوهبهرازیکی دەبیت، لهو شهوه تاريکه ئەنگوستهچاوه بهتهنیشتیدا تپهپ دهبن. تەفەنگیکیش بهوانهوه دەنێ! بهههزار ناری عەلی، به پستی بارزاندا تپهپدهبیت، دهگاته خوار گوندی هۆستان، بارهگای حیزبی سۆسیالیست لهسەر پیتگایه، بهلام ئەو، پیتگای ههلهکردوووهو بهنیو لێزهواریدا دهپوات. گوندی هۆستان تهنها مالى مام خواجهو مالىکی دیکه ی لیبوو.

له خوارووی گوندی هۆستان، کانیایکی لیبوو، پیتاندهگوت کانی کفری، هەرچهنده ئاوی زۆر کهم بوو، ئیمه پیتجسهدهمهتریک له دووری کانیکه کهپرمان کردبوو. بهرلهوهی بگهپته کانی کفری، لهلای بارزانرا لێزهواریکی زۆر چره، له داری بهپوو و مازوو و گیتوژ. بورهان پیتگای لێ وون دەبیتو سهر دهراکات، دهزانی پیتگاکه ی ون کردوو. لهوکاتهدا له کهلینی دارهکان، تروسکایی ناگریکی کز بهدی دهکات. ئەو تروسکاییه بۆی دهبیته جیتگای ئومیدو پوو تیدهکات. بۆ ئەوهی دلتیابیتتهوه له دروستی پیتگاکه ی بچیته سهر ئەو پیتگایه ی دهیگهیهنیتته بارهگای لقی کۆیه لای محهمهد حهلاق و هاوپیتانی.

خاڤه رڙكى يادوه ريپه كان

زور بهى شهوان له دواى نانى شيوان، له كه پره كه دوورده كه وتمه وه له سهر تاته بهر ديك راده كشام، چاوم له ئاسمان دهبرى ته ماشاى ئه ستيره كانم ده كردو له نيو ئه ستيره كاندا گه لاويژم دهدى پرشنگى داوى، چيژم له ته نهايي و وردبوونه وه له ئه ستيران دهدى. له وشوه تاريكو تنوكه ئه نگوسته چاوانه دا كاتيک له ئاسمانى راده مام، له بهر خوم ده مگوت ئه و ئاسمانه هى هه موومانه، ئه گه ر وايه بو دهنكى چهك، دهنكى دارمان و مهرگ مهكس ناكه ين؟! ئه وشوه وش، له سهر بهر ديك دانيشتبووم هه ستم به نزيكبوونه وهى كه سيك ده كرد، گويم له چرپه ي پيى بوو هه ر زوو زانيم ئه و كه سه چه كداره، زرينگه و چرکه چركى ئاوه زينه ي قايشى تفه نكه كه ي و چرکه ي مه خزنى كلاشينكو فه كه ي واين پنده گوتم. كاتيک نزيك ببوه وه هيجكام له و بزنه ريگايانه ي نه گرتبوو كه بو لاي كه پره كانى ئيمه ده هات، به لكو به لاريدا ده هات. ئه وش گوماني مروفتيكى خراپه كارى له لا دروست كردم، بويه خوم له په ناي بهرده كه قايم كرد، ليگه رام هه تا زور ليم نزيك بوويه وه بو ئه وهى دهرفته ي هه لاتنى نه مينى بو دواوه. كه سه كه زه ينى هه ر له سهر ترووسكه ئاگره كه بوو، بيتاگا له وهى كه سيك خوى بو له كه مين ناوه، له ناكاو به دهنگيكي گر له گه ل تفهنگ راکيشان گوتم: كى زه لام؟ نه جولئى ئه گه رنا كوژراوى! دياره بو بورهان چاوه روانه كراو بوو، گوتى: پيشمه رگه م. گوتم: نهينى شهو؟ گوتى: نهينى شهوم بيرچوته وه. گوتم: وه ره پيش! هاته پيش، دياربوو بورهان دهنكى منى ناسيبوو، گوتى هاوري حازم منم، بورهان مه خمورى. كه هاته لام، به تاقى ته نهايو، كوله پشتيكي به پشتيه وه بوو، منيش له و ده موده سته گومانم په يدا كرد كه بورهان

حازم علی کوتک

دهیه ویت ته سلیم به پڑیم بیته وه. گوتم: بورهان کورپه وهره راستم
پن بلی، بابی خۆم ده ته وی ته سلیم ببیه وه؟ وهک پیم بلی ئاشیر^۱ له
خه یاله کی و ئاشه وان له خه یاله کی، لیم زیت بۆ وه گوته: چۆن
ته سلیم ده بمه وه ئەمن ئەوه مبادهره م کردییه بۆ ئەوه ی زوو بمه
ئەندامی حیزب، ئەوه به ریدی حیزبه بۆ لقی کویه! ده ستیکم گه یانده
کۆله پشته که ی بۆ دلنیایی، راستی گوت، هه مووی ئەده بیات و نامو
کاغه زبوو. که باسی مبادهره ی کرد سه رم باداو پیکه نینم هات بۆ ئەو
مبادهره ناوهخت و سه قه ته ی هاوپی بورهانی و گوتم: ویژدانیان نییه،
ئە ی خوا کویرتان کات و مالتان کاول بکات، ئاخر چۆن دلتان هات
به و شه وه ی به ته نها به نه شاره زایی، بورهانی به ری بکه ن! ئاخر
ته مەنی زۆر منداڵ بوو. گوتم وهره بابە ئەوه ریگای لقی کویه. برده
سه ر ریگاکه و گوتم: هه ر ئەو بستوو ه سه رکه وه لقی کویه یه، ئەگه ر
دوو ربایه له گه لت ده هاتم! بورهان مبادهره که ی سه رکه و توانه
ئەنجامداو ئەو شه وه له لقی کویه لای محمه د حه لاق و هاوپییان
مایه وه و به یانی گه رایه وه بیرکابه ستی. له دوای چاوه پوانییه کی
زۆرو له پای ئەو هه موو مبادهره ی هاوپی بورهان، خوا ده رگای
خیرانی لیکرده وه و گزنگی هیوا له ئاسوی ژبانی ئەنگوت، که پیی
وابوو زیاتر رووناکی به ری ره وی تیکۆشانی ده به خشی، شه ره فی
ئەندامیتی له حیزبی شیوعی پن به خشرا.

به پیشنیاری شه هیدی فه رمانده بله، بریار ده دن ئاهه نگیک بۆ بوون
به ئەندامی بورهان بگین، ئەو شه وه له قه دپالی چبای شیرین،
ته نه که و دۆلکه ی به تالی ماستی و مه نه جه ل ده که نه ئامیزی مۆزیک و
ته پل لیدان. بورهان کاتیک ده بیینی ئاهه نگو گۆرانی بۆ ده لئین وا

۱- ئاشیر: نه و که سه یه که باراش (باره گه نم) نه باته ئاش بۆ هارین.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

دەزانى تازە لە داىكى خۆى بەۋەلەد بوو! ھىندە كەيفخۆش دەبىت، كە بەرھەمى ئەو ھەموو مبادەرى بە درىژايى ٦ شەش مانگ كردوويەتى، ئىستا دەيچنيتەو، ئىدى لە كۆبونەوكان ھەلناوئىردى!
يەكەم كۆبونەو، بورھان تەنھا گوى دەگرى، خالى سىياسى و سەربازى و ئىدارى ھەمووى باس دەكەن، بەر لە كۆتايى كۆبونەوئەكە دەپرسن كى پرسىارى ھەيە، بورھان نووقەى ناكات، دەترسى پرسىارىك بكات يان شتىك بلئى پەيوەندى بە سىياسەت و حىزبايەتى و نيوەرۆكى كۆبونەوئەكەو نەبىت و ھاوړپىيان گالتەى پىبەكەن و پى پىبەكەن، بۆيە بىندەنگى پى باشتر دەبىت. ئەو، ھەر بە بۆچوونى خۆى وای مەزەندە كردبوو پى پىبەكەن.

كۆبونەوئەى دووم، بورھان دەبىنى باسى شۆرشى ئۆكتۆبەر و بەلشەفيكو لينىن و ستالين و جولانەوئەى شىوعىەت لە جىھان بە پىشەنگايەتى يەكەتى سۆڤىەت، دەكەن، بورھان گوتى: دياربوو ئەبو ئەحرار و رىازو ھاوړپىيانى دىكە، زۆر شارەزابوون لە مېژووكان و شروڤەى پووداۋەكان و شىيان دەكردەو زۆر بە باشى لىكيان وەردەگرتهو، وەك بولبول باسى (نەزعى سىلاخى نەوئەوى) دامالينى چەكى ناوەكيان دەكرد، بەلام من فرى لئى تىنەدەگەيشتم وامدەزانى گويزانم بۆ دەژمىرن! گوتيان ھاوړپىيان! لە كۆبونەوئەى دەبىت ھاوړپىيان موشارەكە (بەشدارى) بکەن لە قسان و پرسىاريان ھەبىت. منيش لە دلى خۆم گوتم خوايە ئەمن مبادەرەم ھىندە بە حالەكى خۆش تەواوکرد، ئەو جارە نۆرەى مشارەكەيە! گوتم: چۆن مشارەكە بکەين؟ ھاوړپىيان گوتيان: پرسىار يان شىكردنەوئەى بابەتىك بکەى. بورھان گوتى: ئەو پرسىارە دەمىك بوو مېشىكى دەكۆلیم لە زەينم دەخولايەو دەستم بەرزكردەو لەبەدبەختى من ھەر زوو گوتيان ھاوړپىيان گوى بگرن، ھاوړپى بورھان قسان دەكات و مداخەلەى ھەيە. پىيان وابوو

حازم عەلى كوتك

بیرمه ندىكى ھزرىى ماركسى قسەيان بۇ دەكات، يان وەك لائىك بە موعجيزە فىرى قسە بووبى، سەرنجيان خستە سەرم، ھاوپپىيان ھەموو جەستەيان بوو بە گوئى. گوتيان ھەرموو ھاوپپى بورھان! منىش بە ناخىرى گيانم نە مھىتاو نە مېرد گوتم: پرسىارەكم ھەيە. گوتيان: ھەرموو! گوتم: ئىوھ دەلئىن يەكەتەى سۆقىتە پزگارکەرى گەلانى بندەستەو پشٹیوانى چەوساوەو مافخوراوانە، ئەگەر ئەو قسە راستە لۆ سۆقىتە چەكى دەداتە سەدام حسىنىو پۆژانە ئىمە بە سىخۆى رووسىو چەكى روسى بۆردوومان دەكرىنىو دەكوژرىنى! ئەوھ نىبە ئىمە گەلئىكى مافخوراوو بندەستەو چەوساوەىن، بۇ يارمەتەى ئىمە نادات؟ بە پىچەوانەوھ يارمەتەى سەدامى دىكتاتور دەدات! ھەر ئەوھندەم خۆشبوو تاوھكو لە پرسىارو پەخنەكم بوومەوھ، وەك دارم لە شارە زەنگەسۆرەى وەردابىتەو لەخۆم وروژاندىن، ھاوپپى ئەبو ئەحرار دەىگوت پراوەستەن من وەلامى دەدەمەوھ، پىاز دەىگوت نا من وەلامى دەدەمەوھ، ھاوپپىيانى دىكەش بەھەمان شىوھ. ھەستەم لەخۆم پراگرت بەتەنھا كەوتوومە سەنگەرىك لەبەرامبەر ھەموو ھاوپپىيان! ھاوپپىيان گوتيان: يەكەتەى سۆقىتە بۆيە چەكى دەداتە سەدامى، دەيەوئەت تەوازن قوھ (ھاوسەنگى ھىز) لەناوچەكە پابگرى. منىش گوتم ئەوجا تەوازن قوھ چىە! وەللا ئەمن پىم ھىچ نىبە! ھەر نازانم ئىوھ باسى چى دەكەن! ئەوجا (تەوازن قوھ) چ پەيوەندى بە پىشمەرگەوھ ھەيە؟! ھاوپپىيان گوتيان: تەوازن قوھ يانى ئەگەر لە شەرى ئىران و عىراق بزائن عىراق دەشكى ئەوھ سۆقىتە چەكى بە عىراق دەفرۆشى و يارمەتەى دەدات، ئەگەر زانىش ئىران دەشكى ئەوھ چەكى بە ئىران دەفرۆشى! بورھانىش بى ئەوھى بزائى تەوازن قوھ چىەو ماناى چىە، دەلئى: ئەوجا ئەوھ كەنگى تەوازن قوھەيە وەللا ئەوھ تجارەتەى چەك فرۆشتەن! بورھان گوتى: ھەر

خاپەرۇكى يادەۋەرىيەكان

كەباسى تىجارەتم كىرد بەۋ قىسەى ھەر يەكجارى گووم لە ئىشەكەى كىرد! ھاورپىيان گوتيان ئەگەر واىت ئەتۇ يەكەتەى سۆقىتە بە تاجىرى شەر ئەژمار دەكەى! منىش گوتم ئەرى ۋەللا دەق واىە! بەسەرى تۇ لە كۆبونەۋە دەرىانكىردم، گوتيان ئەۋە خەلەلى فكىرى ھەيەۋ سىياسەتى حىزب ۋ ئومەمىيەت ھەزم ناكات، دەبىت تەسقىف بىكى!

بەداخەۋە، ئەۋ ئومەمىيەتە تاكلايەنەۋ ئايدۇلۇژيە گلۆمكراۋ ۋ قىلدراۋە، كە خۇى لە ھىزو ھەلسوكەۋتى ھەندىك لە ھاورپىيان ھالاندېۋو، واى لىكىردېۋون لە دەرەۋەى خۇيان ۋ بىرىكىردنەۋەيان كەسىكى لەخۇيان جىاۋاز قىۋل نەكەن، پەخنەگرتن لە سىياسەتەكانى سۆقىتە ئەۋكات ھىلى سۈر بوۋ، بە ھىچ شىۋەيەك قايىلى قىۋل نەبوۋ، ھادەنگى ۋ ئومەمىيەتى ساختە، تەنھا پىستىك جىكايەتى ۋەھمى بوۋن، مىشكى ئىمەى پى ئازنىن دەكرا!

مەزنىە مەۋف

مانكى ۱۰ى ۱۹۸۳، چەند پۇژىك بوۋ بارگەۋ بنەمان لە بارزان ۋ پىزان ۋ دەۋرۋبەرى، خىستېۋو. بارانىك بارى، ۋەك لە چەند نوۋسىنىكى دىكەش باسكىردوۋە، بۇنى يەكەم بارانى سالم زۇر پى خۇشە كە نەرم نەرم دادەبارىتە سەر قەسەل ۋ خۇلەپۇتى بىزىرېگاۋ گىدېلەى سەر شارە مىروۋولەكان. زۇر ھەز دەكەم لەۋكاتەدا لە دەرەۋە بىم پى بە سىەكانم بۇنى ئەۋ بارانە بىكەم، تاۋەكو خانە ھەستىارەكانى بۇنكىردنمىيان لى پىدەكەم. ئەۋ بارانە بەرپى پىشمەرگەى نەرمىكىردبوۋ بۇ پۇشستىن. ئىمە چەند پىشمەرگەيەك، لە بارزان بەرەۋ پىزان بەرىكەۋتىن، دوۋ پىۋاۋى بارزانى كە لە برا

حازم عەلى كوتك

قورشیدیه‌کان بوون، قورشیدیه‌کان بالئىكى بارزانیه‌کان، له قوشته‌په هاموشۆى لای باوکمیان ده‌کرد، ئەو دوو پیاوه قورشیدیه دیاره به‌خت یاوه‌ریان بوو له ئەنفالى بارزانیه‌کانى قوشته‌په پزگاریان بپوو، به ئەسل خەلکى گوندی شری بوون، شری که وتۆته ئەوبه‌رى زىی بادینان به‌رامبه‌ر پیزان، له و پى رۆیشتنه بووینه هاوپی رینگاکه‌مان بو پیزان. دیاربوو، چونکه ئیمه له بارزان بووین، ده‌یانویست بینه بارزان نیشته‌جى بن، به‌لام به‌هۆى ئەوهى که له چىای پیرس دوو تیشه‌شاخى به‌رز هه‌بوو به‌ناوى بووکو زاوا، په‌بیه‌کانى سوپای عیراقى له‌سه‌رى جیگیربوون و له‌سه‌ر ئەو دوو تیشه هه‌لتۆقیبون، رۆژانه بارزان و ده‌وروبه‌ریان توپباران ده‌کرد. بۆیه بریاراندا بچنه‌وه له شری نیشته‌جى بن که زیدی باب و کالان^۱ بوو. پاش ئەو رینگاکه‌وته، زۆرجار ده‌چووم بو شری. بانووى شری، به‌هاران ده‌بووه یه‌ک پارچه گۆله نیرگن، بۆنى ده‌مار به‌ ده‌مار ده‌رۆیشت. کۆچه‌ره‌کانى سورچى و هه‌رکى که مه‌ردار بوون، ده‌هاتنه ئەو بانووه بو چه‌راندنى^۲ مه‌رومالاتیان، به‌لام به‌داخه‌وه زۆرجار به‌هۆى توپباران مه‌رى زۆریان لى ده‌کوژران و په‌شماله‌کانیان گرى تیبه‌ر ده‌درا .

ئەو دوو پیاوه، زۆر شاره‌زای رینگاو ناوچه‌که بوون، گوتیان به رینگای ئوتۆمبیل، به‌هۆى پینچه‌کانه‌وه، دوور ده‌کاته‌وه. واچاکه قه‌دبى برۆین. ئیدی به‌ده‌سته‌چه‌پى رینگا که ملمان له گردىكى پووته‌ن نا، به‌لام چه‌ند داره‌به‌نىكى لیبوو که له فستق موتربه کرابوون. یه‌کیان گوتى سارداوئیک وه‌ک سارنج^۳ لیره هه‌یه، با پشوو یه‌ک بده‌ین و ئەگه‌ر

۱- باب و کال: باب و کور. باو و باپیران.

۲- چه‌راندن: له‌وه‌راندن.

۳- شوینی گلخانه‌وهى ناو، که سه‌رى گىرايیت وه‌ک کانیه‌ک، گۆمیلکه‌یه‌ک، بۆ نه‌وهى سارد بىت.

خاپېرۆكى يادەۋەرىيەكان

ئاۋى تېدا ماڤىت ئاۋ بخۆينەۋە. لە دەۋرى سارداۋەكە دانىشتىن، يەك لە بارزانىەكان كە بەتەمەندا چوۋبوو گوتى: ئۇ غەرەبەردە^۱ دەيىنن لەسەر ئۇ گەردە پروتەنە؟ گوتمان: بەلى. گوتى چىرۆكى ئۇ داستانەتان بۇ دەگىرەمەۋە كە حسىنى حەمەد ئاغاي مېرگەسۆرى لېرە تانكەكانى حكومەتى بەغدا و جاشەكانى زىيارى شەھىدىان كرد. منىش ھەموو گيانم ببوو بە گوى بۇ ئەرشىفكردىنى ئۇ چىرۆكە. ئۇ پياۋە پېرە بارزانىە، لەسەر بەردىك ھەلكورمابوو، ۋەك پېرەھەلۆيەك لۆچ و كوريشكى پزۋوى دەۋرى چاۋى، ئازارى پۆژگارىكى زۆر مەلعوونيان لە گنجەكانياندا حەشار دابوو! چاۋەكانى ھىندەيان ئەشكى سوور ھەلپشتبوو، بەحال لە بنەبانى قەپىلكەچاۋى ۋەك ئەلماس دەتروسكايەۋە. زەمەن ئاسەۋارى نەھامەتەكانى خۆى لەسەر پوخسارى حېھىشتبوو. قەلشەكانى لەپى دەستى، گەۋاھىدەر بوون بۇ پەيداكردىنى نانى حەلال بۇ مندالەكانى. ئۇ مندالانەى لە ۋەيشوومەى پەشى ئەنفال فاشىستەكانى بەعس، لەگەل خۆيان لولياندان بۇ ھەتا ھەتايە نەيدىتنەۋە! تەتەلەى لىۋەكانى چىرۆكى زەمەنىكى يەكجار دووريان بۇ دەگىراينەۋە. شەتوگىرېبوونى بالەكانى، شاھەتى ئۇۋەيان دەدا ۋەك ھەلۆ و شەمقار بۇ ترۆپكى دوندە بەرزەكان زۆرى خۆ ھەلكوتابوو. دىاربوو دەيوست چىرۆكى فېداكارى مېرخاسىكى كورد بۇ ئىمەى گەنج بگىرېتەۋە. نىۋەنىۋەش سەرنجى دەۋرۋەرى خۆى دەدا بۇ دلىيابوون لە گوگىرتنى ئىمە. بەردەوام بوو لە گىرەنەۋە، بە دەم پىچانەۋەى سىغارىك بە دەستە لەرزۆكەكانى، لەگەل يەكەم ھەلمژىنى دوكەلى سىغارەكەى ۋەك مارمژ^۲، بەلام ھەرچەندى چاۋەروان بووم دووكەلەكە لە سىەكانى

۱- غەرەبەرد: كەلەكەبەرد. چىلەبەرد.

۲- مارمژ: كەسىك كە ژەھرى شوينى مار پىۋەمان دەمژى، بەمەبەستى راکىشانى ژەھرەكە و

حازم عهلی کوتک

نه هاته دهره وهو له وئ پهنگی خوارده وه. ئاخیک له گهل پاشماوهی دوکه له که له ناخیدا هاته دهره وهو گوتی: ئای کورینه ئه گهر وهک من ده تانزانی حسینی همه داغای میرگه سووری چ میرخاسیک بوو! کاتیک شیخ ئه حمه د بارزانی به حسینی همه داغای ده لی: له گهل مه لا مسته فای برۆنه پیش ئه وه هیزه ی حکومت و جاشه زیباریه کان، ریگه یان نه دن بگه نه بارزان و بیسووتینن. حسین ده لی: ئه زبه نی! ئه گهر دوکه له بارزان هه ستا و سووتیندرا، جه نابت دلنیا به حسینی همه داغای له ژیاندا نه ماوه!

گوتی، کاتیک تانکه کانی حکومتی به غدا گه یشتنه ریزان، بو سه نگر دابه شکردن و دامه زران، مه لا مسته فای بارزانی له بیداروون داده مزرئ و به حسینی همه داغاشی گوتبوو: حسین تو له گهل ئه وانای له گهلتن، له ملی ساریجی^۱ دامه زرین پیش له تانکه کان بگرن نه گه نه نیو بارزان. حسین داده مزرئ و ئه ژنوی خو ی ده به ستی، هاوړیکانی پییده لئین: کاک حسین له و گرده رووته نه ی کوا به تفهنگی برنو شه ری ئه و تانکانه ده کری و پیشیان پییده گیری پیشه روی نه که ن؟ شاخیک لیره نیبه بهرگری له په نایدا بکه ین! حسینی ده لی: من باش ده زانم بارزانی منی بو دوو چاره نوس لیره داناوه، ئه گه رنا هینده نه شاره زانیه له رووی سه ربازی نه زانی لیره شه ری تانک به برنو ناکری، یه که میان ئه گهر سه نگره که م چۆلکرد، له مه جلیسان به چاومدا بداته وه بللی تو هه لاتی، ئه گهر سه نگرته بهر نه دابوایه تانکه کان نه ده گه یشتنه بارزان، ئه وهش بو من هه موو روژیک مردنیکه! دووه میان ئه گهر رانه که م و سه نگر بهر نه ده م، تانکه کان به سه رم ده که ون و ده مکوژن. به لام من بو یه ئه ژنوی خو م به ستووه،

رژگار کرنی ماریتوه دراو له مرین.

۱- ملی ساریجی: مله ی ساریجی، کلکه ی ساریجی.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

پىنگاى دووھم ھەلدەبژىرم، مردنم زۆر لا شەرافەتمەندانەترە لەوھى سەرم لەبەرخۆم بنىم لە مەجلىسان و بە چاومدا بدريتەوھ، وە خۆشم بەلنىم بە شىخ ئەحمەد داوھ پىنگرى بکەم لە سووتاندنى بارزان. پياوھ بەتمەنەكە بەردەوام بوو لەو گىزانەوھىو بە ھەناسەيەكى ساردەوھ گوتى: ئەو بەردانەى بەخوينى خۆى سوورکردو تانكەكان گەيشتنەسەرى.

بەپاستى چىرۆكى شەھىدبوونى حوسىنى ھەمەد ئاغای مېرگەسۆرىم وا بە وردى و بەرپۆجى، نەدەزانى. گوتم ئاى خودايە كورد مرۆقى چەند بەوھج و مېرخاسو مەزنى ھەبوو، ئامادەبووھ خۆى بداتە كوشتن نەك لە پاشان باسى بەترسنۆك بکرى. خەمبارم كە ئەو ھەموو داستانە لىوانلىو لە شانازىيە كەسىك ناياننوسىتەوھو خاوەندارىتيان لى ناكات!

يەكسانى

پايزى ١٩٨٤

يادى ئەو پوژانە ئەرکەكان بە ئەندازەى بەرپرسىارىيەتەكان بوون، بەخىر... لەوان پوژان، بارى گران لە سەرپىشتى بەرپرسان بوو. كاتىك شىخ محەمەد خالىد بارزانى و پارتى، پىشمەرگەكانى حىزبى شىوعى و سۆشياسىيان، بە بيانوى ئەوھى ناوچەى بارزان، شوىنىكى پىرۆزەو نابت پىشمەرگەى تىدا بژىيت، شاخبەدەر كرد، بەناچارى خەرىكى بارەگا دروستکردن بووين لە (گەلى خەلك) گوندى كافى ناوچەى زىبارەتى. سى وەستامان ھەبوون، شەھىد بلە، خوا لىخۆشبوو ھاوړى مچە، ھاوړى جەنگى. ئەوان، فەرماندەو بپياردەر بوون بۆ ئەرکدارکردنى ھەمووان لە كاتى خۆلەبانکردنى

حازم علی کوتک

چیشتهخانهی باره‌گای که‌رتی هه‌ولیر. وه‌ستا جه‌نگی ده‌ستور د‌هدات خۆله‌که له‌کوی رۆبکه‌ن، محسین یاسین به‌رپرسی به‌تالیۆن، به‌گونیه و به‌پشتی خۆی خۆله‌که ده‌کیشی. ئه‌وی رۆژی، ده‌بی چ ئه‌وینیکی ئه‌زه‌لی و ئامانجیکی گه‌وره‌و پیرۆز، عه‌ره‌بیکی باشووری و مه‌سیحیه‌کی عه‌نکاوه‌و، پووستاییه‌ک و، دوو هه‌ولیری له‌سه‌ر ئه‌وبانه سی به‌چواره‌کۆی کرد‌بنه‌وه له‌و گه‌لیه‌ته‌نگه‌به‌ره‌؟!

ده‌مه‌وێت مونه‌یم‌تان پێ بناسینم، ئه‌و پیاوه‌ ره‌شه‌سه‌مه‌ره‌ بالابه‌رزهی شانبه‌شانی شه‌هید سه‌عدوون ده‌یانویست گاتا و سرودی (هل وطن شرکه‌ لا کراد والعرب) فیری مندالانی کورد بکه‌ن، هاتبوون داری به‌پوو و داری خورما له‌یه‌کتر مووتوربه‌ بکه‌ن، هاتبوون به‌ردی تخوبه‌کان وردوخاش بکه‌ن، هاتبوون ئه‌و شوناسنامه‌هی مه‌زه‌بیان له‌سه‌ر نووسرابوو د‌ر د‌ر بکه‌ن. ئه‌و سه‌رده‌مانه، هیوا گه‌ش بوو، له‌ناخدا په‌له‌ی دابوو، روح و جه‌سته‌م له‌نیو کۆپی ره‌فیقانا له‌زیکردابوو. له‌تاریکی شه‌ویکی ئه‌نگوسته‌چاودا، تو هه‌له‌هاتی. من ئه‌و چه‌په‌م، گه‌نجی خۆم کرده‌قوربانی چرۆیه‌کت، چیبکه‌م ئیستا ئه‌و چه‌تره‌ نیت خۆم له‌سایه‌ت ببینه‌وه! به‌یادی سه‌ده‌ی رابردوو له‌گه‌لتدا تیه‌له‌بجمه‌وه، چیتر تو ئه‌و سه‌به‌ته‌ نیت هیلکه‌ی خۆمت تیدا دانیم تا ده‌ترووکین، ئه‌وه‌ی رۆژیک موریدی ته‌ریقه‌تت بوو ئیستاش له‌خۆم خۆشتر ده‌وین، ئیستا تو وه‌ک دوکانداریکی بی کرپار، دۆش داماوێ، ده‌مت له‌رابردوو ناوه‌ وه‌ک میشه‌ه‌نگوین ده‌یخۆیته‌وه، ئاخۆ چه‌ندانی وه‌ک من نیگای چاوی بی سۆمایان بریوه‌ته‌ دم و فلچی کاویژکارو ته‌گژیو باوه‌ر شۆپرت، که بوونه‌ پینه‌چی و ئاوقات، بۆ مافیاو دزه‌کانی ده‌سته‌لات. ئیستا، وه‌کو به‌ری برم پیت ناشکی، ئیستا هه‌ر ئه‌وه‌نده‌م له‌ده‌ست دێ، سه‌ری کاسی سه‌رسوپانم بله‌قینم! باوه‌ر به‌چاوانم ناکه‌م، گویم هه‌چ

خاپەرژکی یاده وهریبه کان

ته لقینیک نابییستی. گهر ده مزانی گوئییه کانم ئەو نه غمیه ت لیده بیستی، مسرپژم ده کردن، گهر ده مزانی به و چاوانم رۆژگاری ئیستا ده بینم، بی دوودلی، ههر دوو کیانم ده رده هیتا!

سه راوبن

سالی ۱۹۸۵، باره گامان له (گهلی خه لک) ناوچهی کافی بناری گاره بوو. لوتکه کانی گاره و مه تین، تازه سه رپۆشی زیوینیان پۆشیبوو. سپره ی هه لۆکانی لوتکه ی گاره، هۆشدار ی وهرزی سه رمایان به بیچوه کانیان ده دا. هه ناسه ی ئاوی سه ربوو رکێ، هه لمی لیه له ده ستا، دهستی رینگایه کی دووری گرتبوو، بی هه دادان ملی نابوو به (گهلی نیی)، شانی له شانی (چه مشریت) و (چه می چالی) ده سوو، خوی له دامینی چپای گاره وهر ده سو راند، به رله وه ی له گه ل شه پۆله کانی ئاوی غازری ئاوێزانی به کتر بین، وه کو ئه سپیکێ سه رکه ش هه له ده ستایه وه سه رپاشوو، به حیه یه ک بوونی پیشمه رگه ی له و سه ره وه به چپای مه قلوبی شیخان راده گه یاند. دوکله ی لوله سوپاکان، ئاسمانی گوندی کافی و بیرکه کۆریان شین شین هه لگێرابوو. بۆنی سووتانی داره به ن و داربه روو له و دۆله داوێستابوو، ئومیدی ئاگرو دووی به سه رمابوو و که سپره کان ده به خشی. ژیر ساپته و نوای باره گامان پر له داری قه لاشکه ری کردبوو. وه ک ئه ندامانی به ک خیزان، له به ک هۆلی گه وره له کاتی پاکشان بو خه وتن، وه ک جگه ره ی پاکه ت فله ره کانمان له به ک لایه. له پیکهاته ی ئەو خیزانه، کورد، عه ره ب، تورکمان، مه سیحی، ئیزیدی جیگایان گرتبوو. تاکو کاتی خه وتن به گۆرانی هاوړی هه ژار رۆستی و ئەبو میلاد و دلاوهر له لایه ک و، به زمی هاوړی خه یری و فه هد پۆلا له لایه کی دیکه، به سه رده برد. ئیمه

حازم عهلی کوتک

بیئاگا له وهی تهنه بهشی ئیمه پاراستنی نیشتیمانه، وهک (مهحموود دهرویش) دهلی: نیشتیمان بو دهوله مهندهکان، نیشتیمانپهروهی بو ههژاران!

هولهکه زور دريژ و پان بوو، دوو ريز پيشمه رگه، هه ريزه ی سه رمان به لای دیوار ده کرد، پييينگانمان له لای يه کتر بوو. هاوړی هاواری برام له تهنیشت من خه وتبوو، دواي نیوهی شه و بوو، زور به تهنگای بانگی کردم: ههسته! منیش گوتم: پاسه وانی خوم سهر له ئیواری گرتوو! گوتی: بو پاسه وانیم نییه، سهیری خوت بکه سهراوین خه وتووی، پیت هیتاوه ته لای سهری هاوړیان! ههستم که سهیرم کرد تهنه هاوار له گهل گه وزداندا سووړاوه، ئیمه هه موو سه رمان له لای دیواره که یه. منیش بانگی هاوړیانم کرد گوتم ههستن! هاوړیان گوتیان چی قه و ماوه؟! گوتم: شه رعی بهینی من و هاوړی هاواری بکه ن، ئه و به من دهلی سهراوین نوستووی، که چی خوی سهراوینه! به و نیوه شه وه بوو به پیکه نین، هاوار له هه موان زیاتر پنده که نی.

ئه و بابه ته م بویه وه بیرهاته وه، هه ر حیزبکی باشووری ولات، که دیته گو، دهلی هه موو حیزبه کانی دیکه سهراوین سیاست ده که ن، تهنه حیزبی ئیمه نه بیت!

پۇلا پرواندزى

پېشمەرگە يەكى نابىست و لال، بەلام زىرەك، چاپوك، ھەستىيار، بەئاگا زۆر لىزانانە بە زمانى جەستە و ئاماژە، ھەندى بلىتى يەكو دوو، بەرامبەرەكەى ھالى دەكرد، بارودۇخى سىياسى شىرۇقە دەكرد و پاى خۇى دەردەبېرى. بارەگا بۇ ھەر شىۋىنىك بگوازرا بوايەۋە، پۇلا تەندورى دادەمەزاند بۇ نانكردن. كەم پېشمەرگە ھەبوۋە نانى گەرمى دەستى پۇلاى نەخواردىت، بەلام ھەرگىز ۋەك ئەو بەرپرسانى ئىستا ئامادە نەبوو يەك نانى زىادە لەسەر بەشى يەكى دىكە، بدات بە پېشمەرگە يەك!

لىم دەپرسى: ھاۋرى تۆ چۆن بووى بە پېشمەرگەى حىزبى شىۋەى؟ بە ئاماژە و زمانى جەستە يا بە نووسىن لەسەر زەۋى، دەىگوت: لە كۆتايى شەستەكان و سەرەتاي ھەفتاكان، دەچومە بارەگاي پېشمەرگەكانى پارتى،

زۆر بەيان گالتهيان پىدەكردم دەيانگوت: مینەكەر ھات. كە دەچومە بارەگاي بەرسرىن و ھافىزى حىزبى شىۋەى، دەيانگوت: بچۆ ھەمام گەرمە خۆت بشۆ، فرچەى ددان و تىغ و سابوونيان دەدامى، لەگەل خۇيان نانىان دەدامى، كەس بۇى نەبوو بە مینەكەر بانگم بكات، بۇیە بووم بە پېشمەرگەى ئەو حىزبە و ناوياننام فەھد پۇلا، منىش لەوساۋە نانى گەرم بۇ پېشمەرگە دەكەم، مینەكەرپان لە يەخەى كەرمەۋە كە زۆر پىنى دلتهنگ دەبووم.

پۇلا، زۆر كارىگەرى شەھىد خدر حوسىن پرواندزى لەسەر بوو، كاتىك دەستى چەپى بەرزدەكردەۋە و دەيلەرزاند بۇ ئەۋەى سەعاتە بە زنجىرەكەى بىننیتە سەرەۋەى باسكى، ئەۋە ھىماى خدر حوسىن بوو. مەلەۋانىكى لە زەبر بوو. لە پىزان و بارزان چوین بۇ (گەلى

حازم علی کوتک

سولن) نارنجوکی دهنگیمان بۆ پاره ماسی خسته پروباری، دنیا ساردبوو، ماسی سهرئاو نه ده کهوت، پؤلا خۆی فجوق ده کرده نیتو ئاوه که، له بنی ئاوه که له قولایی سن مه تر، سن ماسی دهرده هینا، ماسیه ک به ددانی دوو ماسیش به دهسته کانی، بۆ ئیمه ی هه لده دا دهره وه. ئیستاش له بهرچاومه سهری راده وه شاندا بۆ ئه وه ی ئاوی له قژ و دهموچاوی بته کینن.

له باره گای گه لی خه لک له کافن، شه وان کاتیک چرامان نزم ده کرد بۆ خه وتن، من و هاوړی خه یری به هاوړی پیمانان ده گوت: هه مووتان له ژیر په توکانتان هه ستنه سه رپن و ره خته کانتان به ستن و تفهنگ به دهسته وه راکه ن بۆ دهره وه، بزاین پؤلا چی ده کات و، ده ست ده کاته وه؟ به لام پؤلا هینده زرنگ و وشیاربوو، ته نها ئه و له شوینی خۆی نه ده جوولا و گوپی پر با ده کرد و په نجه کانی لیده دا، به ئاماژه ی یانی درۆ ده که ن! ئه گه ر دوو که س باسی ئه ویان بکردبوایه، په نجه ی بۆ هه ردولا ده جو لاند، ده یگوت ماره!

له ئاههنگی جه ژنی نه ورۆز و یه کی ئایار و بۆنه نیشتمانیه کان، پؤلا قسه و پیه ه لدان و هوتافی تایبه ت به خۆی هه بوو، کاتیک دلسۆزی بۆ نیشتمانی له ده روونی به کول ده هات، هه لده ستا به زمانی جهسته و ئاماژه رای خۆی دهرده بیری، بانگی یه کپیزی و ته بایی و یه کگرتنی بۆ هه مو پاره سیاسیه کان ده کرد. له زۆر که سی زماندریژ و هه یچ له باردانه بوو، باشتر هه مومانی حاله ده کرد: به ئاماژه دهستی بۆ خه نجه ری بهرپشتینی ده برد، ئه وه هیمای مه لا مسته فاو پارتی بوو. به ئاماژه ی دوو په نجه ی، چاویلکه پراست کردن، ئه وه هیمای مام جه لال و یه کیه تی بوو. ئاماژه ی په نجه ی بۆ ماسولوکه ی قولی وه ک دهرزی لیدان، ئه وه هیمای دکتور مه حموودو سۆسیالیست بوو. ئاماژه ی گرتنی ریش و چه ناگه ی، ئه وه هیمای لینین و حیزبی

خاپەرزكى يادەۋەرىيەكان

شيوەى بوو. بەو دوایيە پارتىكى دىشى بۆ زياد بوو، ئاماژەى سېرىنى ئارەقەى نىوچاۋانى ھىمىى زەحمەتكىشان بوو.

ھەردوك دەستى لەنىو يەكتر دەگوشى و بەرزى دەكردەۋە، ۋەك تكايەك لەۋانەى سەرەۋە بۆ يەكگرتن و براىەتى. بەلام دياربوو ئەۋ فرىادە خنكىندراۋ و نىيەتە بسمىلكراۋەى پۆلا، لەگەل ئاۋاتەكانى نەھاتە دى. حىزبەكانى باشوور، كەمئەندام و كەر و لال بوون. گوييان لەۋ داخۋازىەى پۆلا نەگرت. بۆ تاقە جارىك دەنگى نەگەيشتە سەركردە كەرۋالەكانى پاۋانخۋازى و خۆنەبوون و يەكتر كرۆشتن. ھەرۋەك چۆن جوانى و تەمەنى گەنجى، كرد بە دارى قەلاشكەرى، بۆ سووركردنەۋەى تەندوورى بارەگاكانى پىشمەرگە. ئەۋ ئاۋات و داۋاكارىەشى بۆ يەكگرتن، بىن بەزەييانە لە نىو ئاوردانى براكوژى و دووبەرەكىدا كرا بە قەرەبرووت.

پۆلا شەھىد نەبوو، بەلام بەداخەۋە ئىستا بارى تەندروستىى ناچىگىرە!

زریکه‌ی هه‌والێک که نانوسرێته‌وه

شه‌هید عه‌لی حاجی نادر... شه‌هیدبوونت ناخی ئەنجن ئەنجن کردم،
بیره‌وه‌ریت گۆره‌شاری رۆحم دەدات. من دەزانم یادو ناوت به‌قه‌له‌م
و له‌سه‌ر دووتوی پهره‌ی کاغه‌ز قه‌ت نانوسرێ، ده‌بێ پیته‌کانی
ناوت، له‌ ئالتوون و برۆنز دابریژرێ!

نازانم چی بنوسم لایق به‌ که‌سایه‌تی به‌وه‌ج و به‌ هه‌یبه‌ت و
به‌سامت بێ، شایانی ده‌ستوتفنگ و رامالی پلنگاسات بێ!
ناتوانم من له‌یادتکه‌م، تا ئه‌و رۆژه‌ی نیوچه‌وانم له‌ به‌ردی ئەله‌دم
نه‌دم!

یاده‌کانت تیشکی خۆرن من ناتوانم تیریژ تیریژ بیگیژمه‌وه، چونکه
هه‌موو به‌ندی له‌شم وه‌کو به‌فر له‌به‌رده‌متدا دلۆپ دلۆپ ده‌توینه‌وه.
یه‌که‌م‌رۆژی به‌ره‌نگاری و یاخیبوونت، له‌ چوارقورنه‌، له‌ و کاته‌بوو
کابووس و دیوه‌زمه‌ی به‌عس بالی ره‌شی به‌سه‌ر ولاتدا کیشابوو.
عه‌یامیکه‌ نوزه‌ی کزه‌بایه‌کی سپیده له‌ هه‌یج لایه‌که‌وه‌ نایه‌، هه‌وری
ره‌شی بیئومیدی زگی به‌ ئه‌رزوه‌ نایه‌وه، کتییی قوتابخانه‌کان، بازار،
مزگه‌وت، دیواری قاوه‌خانه‌کان، له‌ خمخانه‌و ره‌نگی ره‌شی به
به‌عسیبوون هه‌لکیشرایه!

سال سالی ٧٨ بو، به‌ چوارده‌خۆری به‌رپشتت، زنده‌ق و نه‌تره‌ی
پیاوانی به‌عست ده‌برد!

له‌سه‌ر ده‌ستی جوتیاریکی زه‌حمه‌تکێشدا، شکۆی به‌عسیه‌کان شکا،
که‌ شه‌و داها، شریقه‌ی تفه‌نگی برتۆ بانگه‌وازی به‌ره‌نگاری به‌گویی
خه‌لکی شاردا ده‌دا.

له‌و شه‌وه‌وه‌ ئومید له‌ ناخی هه‌ژاران چرۆ ده‌کا. ئێوه‌ زه‌ینی خۆ
به‌دنی، کورد مرۆفی چه‌ند مه‌ردی هه‌یه!

خاپەرژكى يادەۋەرىيەكان

لەبىرمە ھاۋىنى ۱۹۸۲ لە شەرى خۆبەخۆ، لە كونه كۆترى قەندىل، كاتىك (شەھىد نازمى ھەمەى سلېمان)ى يەككىتى، بە ھاۋرئى شاخەوان ھەسارى دەلئەت: جىھازى بېتەل بەدە ەلى حاجى، با قسەى لەگەل بگەم! ھاۋرئى شاخەوان پىدەلئى: نايدەمە ھاۋرئى ەلى، چونكە دوئىنى پىشمەرگە يەكتان جنىوى بە ھاۋرئى ەلى دا. نازمى ھەمەى سلېمان دەلئى: راستە ئىمە لە بەرامبەر يەكتردا شەر دەكەين، بەلام ھەر كەسىك قسەى نالايەق بە ھاۋرئى ەلى حاجى بلئەت، ھىشتا لە داىكى خۆى نەبوو، گەر بزەنم كئىيە، بۆ ھەوت پىشتى تەمبىتى دەكەم!

بەداخەۋە نازمى ھەمەى سلېمان لە شەرى قەندىل شەھىد بوو. تەماشە كەن سەر كەردەكان، چەند پىاوى بە ۋەج و مەردى ۋەك ەلى حاجى نادرو نازمى ھەمەى سلېمانيان كەردە قوربانى بىرى تەسكى پاوانخوازى خۆيان!

ھاۋرئى مەحموود حاجى گوتەنى يادى بە خىر، بەسەرى تۆ كا ەلى، قەت جارېكم لئىنە بىستى بلئى برۆن منىش وا دئىم، ھەمىشە دەتگوت ۋەرنە دوام! لەبىرمە ئىۋارە بوو، ھەندىك ناپاك، لە ۋ چەقەلە شاخەى بەرامبەرى رېزان، تەقەيان لە چەند پىشمەرگە يەك كەرد، ۋەك شىر لە بىشەى راپسكى، خۆت بە ئاوى ساردى زىيەكە دادا، گوتت: ۋەرنە دوام، ئىرە برە، ناھىلم كەستان بخنكئەت، زوو بگەينە گوندى ئالكان بەلكو لە ۋى بيانگرين!

چ شانازىەكى گەورە بوو، پىم لە جىبى پئى تۆ دادەنا! كئى ۋەك منى بۆ دەرەخسئەت، قەلغان و زرى پۆلايين لە پىشى بىت، شوين پىكانت ھىزى بالاكەردنم بوو! تاسەت دەكەم، چەند تامە زروى دىدارتم شەھىدەكەم!

... ۱۹۸۲/۱۱/۲۸... ئىرە گوندى ھەنارەيە، جىبى تۆمارى داستانىكى كەمۆينەيە، لەسەردەستى ۶۰ پىشمەرگە، بەلئىن بەسەركەردە دەدەن، تا

حازم عەلى كوتك

كۆتايى، يارى بەپۆلووى ئاگرى مەرگ بكن!
سەر كرده بوون بە هرەيه، پيشهنگايه تىكردن هونەرە. خالەكانى بوون
بەسەرۆك لە كاك عەليدا لە لوتكەدايه. لەگەل يەكەم دەستريژى
بيكەيسى، بىدەنگى ئەو سپىدەيهى گوندى (هەنارە) دەقەلئيشى. ھاوړى
عەلى، لە بلىندگوى مزگەوت بانگ لە پيشمەرگەكان دەكات: قوربانتان
بم، باش دامەزرين، بيانكوژن!

كاتىك شەرپ گەرم دەبىت، هەزاران جاش و سەربازو دەيان تانك و
تۆپ و ١٣ هەليكوپتەر و چەند فرۆكەى پىلاتوژ، ئەو گوندى
بۆردوومان دەكەن و دايدەبيژن. ھاوړى عەلى داوا لە خەلكى گوند
دەكا، بۆ سەلامەتى خۆتان گوندىكە چۆل بكن، ئىمە ئەمڕۆ لەگەل
ئەو هيزە نابەرابەرە يەكلایى دەكەينهو. داوا لە جاش و سەربازەكان
دەكات، خۆتان بەدەستەو بەدەن، سەنگەرى خيانەت جيبهيلن. دەبى
ئەمڕۆ لەو مەيدانە بيسەلمىنين كىيە بەرخ و، كى بەرانە!

لەوساتە وەختە هەستيارە، بە محەمەد ئەبوشوارب دەلى: برۆ دوو
سى حەيرانى سەرچىايى بەسەر پيرەهەوليزا شوړكەو!
ئەو داستانە كە موينهيه، بەخوينى ئالى پيشمەرگەيهكى بە رەگەز
عەرەبى شارى بەسرا، بە ناوى شەهيد ئەبو شوهدى و ١١ بريندار،
تۆمار دەكړئ.

پيشمەرگە كەلك لە تاريكايى شەو وەردەگرن، هەر وەك حسن
زيرەك دەلەيت: شەو قەلاى مێردانە شەو. ١١ بريندارەكە بەو
گويديزانەى گوند دەگويزرينهو. دپ بەهيزى دووژمن دەدەن، بەرەو
دەشتى كۆيه دەرباز دەبن.

بە هەلى دەزانم ليرەو دەلگرنى خۆم نیشان دەم، كە بە بيچووى
ئەو گويدريژانەى بريندارەكانيان گواستوتەو، بگوتريت جاش!
بۆيه نابى ئەو ناو بەرەو ببيندريت بۆ خاين و خۆفروشان!

خاپرۆكى يادوه ريبه كان

به داخه وه، ۱۹۸۶/۶/۲۷ هه والىك كه نانوسرپته وه، زريكه ي هيند به
ئازار بو، دواى ۲۴ سال ئازار يكه وه هيشتا له گويمدا ده زرينگيته وه،
له گوپه شير گوپى شيران،
شه هيبوو ده سته لشيوو كه ي، چيني جوتيارو په نجه ران،
گلا مهردو سوارچاكي كورد!

نه خوشي هه لمهت و دكتوره ساهيره

ئه ورپوژانه ي خه باتي پيشمه رگه ساده و ساكاره كان، كتومت له له
جه وهه ر و جواني به فر و هه تاو و تير يژى پوناكي كلاورپوژنه و
گوله گهنمى قهنده هاري ده چوو، ده ستي ره شي پيسخوران ميژووي
ئالووده نه كردبووين، توفان و گه رده لولولى به عس، له ته عريب و
ته بعيس و ته هجير لوولى دابووين به ره و شاخ، به ره و گه ران به دواي
ئاسوي سپيده يه كي رهنگ شه فه قى.

هاوينى ۱۹۸۶، باره گامان له ناوچه ي كافى به رى گاره ي بوو.
كه رتى هه ولير له گه لى خه لك بوو. به هوى ئه وه ي هه موو
خزمه كانمان بيزار كردبوو له هه ولير، هينده ي خيزانه كانمان په وانه ي
لاي ئه وان بكه ين، سه ره راي مه ترسى گرتن له سه ريان له لايه ن رژيم،
به تومه تي دالده داني خيزاني پيشمه رگه، بريارماندا هاوينه كه ي له ژير
كه پر ژيان ده كرى، بو ماوه يه ك خيزانه كانمان بين له نزيك باره گاكان
كه پر دروست بكه ين، حاليان حالى پيشمه رگه! قه ده ريك بوو
منداله كانم هاتبوون، په تايه ك بلاوبوييه وه، مندالانى يه كسالى
هه تاوه كو سيسيالى ده يانگرت، زوريشيان پيى ده مردن. چه ند پوژنيك
بوو هه لمه تي كورم دوو چارى ئه و په تايه هاتبوو، پوژ به پوژ
ته ندروستى خراپتر ده بوو. (نايله ي خيزانم گوتى: حازم ئه گه ر

چارەسەرئىكى ئەو كورپەى نەكەين، وەك جىهانگىرى كورپم، چۆن لە (كلىسە)ى بەودەستانەم شار دەو، ئەو كورپەش ئاوا دەشارمەو! ھەرچەند سەيرى ناپلەم دەکرد، فرمىسكەكانى لە من دەشاردەو، نەبادا كارىگەرى لەسەر ورە و خۇپاگرىم دابنى، ياخود من بە ھۆكارى ئەو ژيانە ناھەموارە دابنى. پاشنىوەرپۆ گوتيان دكتور چۆتە ئەو بارەگا كاتىبەى، سەر (چىاي گرىي) بەرامبەر ئامىدى. تەنگەكەم داىە ناپلەى، ھەلمەتم لەپشتى كرد، ملمان بە رىگاوەنا. لى تايەكەى ھىندە گەرم بوو، وەك سۆپاي پر لە پشكۆم بەپشتىوە بيت! جارجار ناپلە تەنگەكەى دەدايەو، من، ھەلمەتى لە پشتى دەکرد. بەھۆى گەرمى لەشەو، ھىچمان نەماندەتوانى بۆ ماوہىەكى زۆر لە پشتى بەكەين. بە ھەر حال، بە شاخىدا ھەلزانىن گەيشتىنە بارەگا. لە سىبەرى داربەرۆيك پشوو ماندا، ئاويان بۆ ھىنايىن، ھاوپىيان دەموچاوى ھەلمەتيان شوشت، گوتيان دكتورە ساھىرە ئىستا چۆو خوارى. ئىمەش بەرەوخوار بووینەو، ھەركە گەيشتىن، كەپرىكيان بۆ ئىمە چۆل كرد، ھاواری برام دوو مندالەكەى دىكەى بۆ ھىنايىن. دكتورە ساھىرەو دكتور سادق زۆريان گرنكى پىدا. ھەرچەندا دەرمانى مندالانىان نەبوو، حەب و دەرمانى گەورانىان بۆ دەکرد بە دوو بەش. سى پۆژ ماينەو بەدىارىەو، لى قەت پۆژىك لەو ژنەى خۆم گويم لىتەبوو، من بەھۆكارى ئەو ھەموو نەھامەتییە بزانتىت، يان گلەبى لە بەختى خۆى بكات، بلى بۆ ئىمە لە ژيانى سەردەمى خۆماندا ناژىن وەك ھەر كەسىكى دىكە!

پۆژى سىيەم ھەلمەت داواى ماستى كرد و زۆر باشتەر ببوو. لەو كاتەدا بەرامبەر نىشتىمان و گەلەكەم وىژدانم ئاسودەبوو، وەلى

۱- كلىسە: گوندلكە دەكەوئىتە خۆرەھەلاتى شارۆچكەى كۆبە.

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

ھەرچەند لە چاۋانى نايەلە و منداڵەكانم دەروانى، كە من ھۆكارى ئەو
ژيانە سەختەيان بووم، جگە لە سەيبەرى ونبووى خەتايەك، ھىچ
شۈينى دىكەم شك نەدەبرد خۆمى لە پەنا ھەشار بەدەم!

ئىمە لەو دىوى ديوارەكانى خۆشبەختى و ھىكمەتەكانى ژيانىكى
سەردەميانە باروبنەمان خستبوو! ئەو ياداۋەريانە سەفەرىكن بۆ
بەردەرگاي ياخيۋونىكى زۆر پىرۆز، تىرامانى شوينەۋارى ھەردوو
ئەژنۆي پكوعىكى پراۋپر لە يەقىنى سەرگەوتن!

دكتۆرە ساھىرە باۋەشى ۋەفادارى و مرۆقدۆستى بۆ ئاۋەلاكردين،
جامى لىۋرپىژى خۆشەويستى ھاۋرپىيانە و خۆشەويستى بۆ
پيشەكەي، دەپژاندى سەر ئازارەكانمان. لەوان سەردەمان، خەلكانىك
لىك كۆبۋىنەۋە، ھەر ھەموومان ھەۋداي دواي تيشكى خۆر و
ئاۋازى ھەقىقەت و فرچكى ئازادى و يەكسانى و پىكەۋەژيان بووين.
دكتۆرە ساھىرە، بەو سۆز و گرنگىپىدانەي، دەيوست پىمان بلى
كاتىك ئىۋە خوينى تەرى خۆتان دەچۆرپىننەۋە نىۋ ئىنجانەي رزگارىي
گەلىكى سستەملىكراۋ، لە پىناۋى ئازادى و دواۋرژىكى گەشتر
تيدەكۆشن، شايانى لەۋەزىاترن ئىمە بۆتانى بكەين!

دكتۆرە ساھىرە، ئىستا لە ھالى ھازرد كە ئەم چەند دىرە
دەنۋوسم، لە نەخۆشخانەيەكى ستۆكھۆلمى سويد كارى دكتۆي
ئەنجام دەدا.

هۆكى، گوندى پشيله كان

سەرەتاي مانگى ئازارى ۱۹۸۶ بارەگاي پيشمەرگەكانى ھەوليز لە گەلى خەلك، ناوچەى كافى، بەرى لاي نزارى چىاي گارەيه، ئىواران ھەر زوو تاريك دادى. خۆر خەرىكە خۆى دەپپىچتەوھ و مائىئاوایی لەو گەلپە دەكات. نانى ئىوارە، بەھۆى نەبوونى چرا و پرووناكپەوھ، دەبىت بە پرووناكى بخورئ.

پۆلىك پيشمەرگە ئاگادار دەكرىنەوھ، بۆ بەيانى بە ئەركىكى پارىزوانى لە ئەندامىكى لىژنەى مەركەزى و بەرپرسى ھەموو پيشمەرگەى دەشتى ھەوليز بە ناوى ھاوپرئ ئەبوسىروان و، بەرپرسى پيشووى بەتالىوونى پىنج ھاوپرئ كانەبى گەورە و ملازم رابەر، بۆ پرۆيشتن بەرەو بارەگاي بەتالىوونى ۳۱ى ئازار لە گوندى ئىروان. ئەو پرۆيشتنە دەبواپە دوازە گوند تىپەرینى، كە زۆر بەيان چۆل كرابوون.

ھاوپرئ ئەبوسىروان جيا لە ھەر بەرپرسىكى سەربازى، نەیدەوېست پۆلى ھىچ كەس پشنگوئى بخت، بۆپە ھەر ئىوارەكەى گوتى: ھاوپرئ حازم دەبىت تۆ بەرپرسىارىتەتى خواردن و پشوودان و جوولەكردنى ئەو مەفرەزە بگرپە ئەستۆ، كارت بە من و كانەبى و رابەر نەبئ و ئەو پرۆيشتنە چۆن رىك دەخەى، ئازادى! گوتم! بە چاوان!

نان و چەند قوتوو گوشت و شەكر و چام لە حاجى دەھام وەرگرت كە ئىدارەمان بوو، كە بەشى دوو ژەم بكات، لە ئىستەرەكەى بارەگا پىداوېستپەكانم باركرد. تازە گزەنگى خۆر لوتكەى چىاي گارەى رادەمووسى و لىوى گەرمى دەخستە سەر پەوھزەكان.

بەپرئ كەوتىن. بە داخەوھ بە ھۆى ئەوھى سى و پىنج سال بەر لە ئىستا بوو، ناوى پيشمەرگەكان لە شىروانى برازاي ئەبو سىروان

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

زىاتر كەسم لە ياد نەماۋە، بەلام لە دە كەس زىاتر بووين.
لە گوندى بانى شۆربووينەۋە بۆ گەلى پلېنگان، لەوئى دانىشتىن
پشووئەك بەدەين، ملازم رابەر ۋەك پېشەئى ھەمىشەئى، بە
زەردەخەنەۋە متارە ئاۋەكەئى دەرھىئا و بەرلەۋەئى خۆئى بىخواتەۋە
فەرموۋى لە ھەموان كرد. من خوشەۋىستىئى شەھىد مەحمودىشەم
بە ملازم رابەرى براى بەخشىبوو. شەھىد مەحمود چەند سال پېش،
لە تەنىشتەم شەھىد ببوو!

برىارمان دا بۆ فراوين خواردن بچىنە گوندى ھۆكى كە چۆل
كرايوو. چەند رۆژىك بەر لە ئىمە دەستەئەك لە پېشمەرگەكانمان كە
ھاوار و شەھىد ھەژار و چەند پېشمەرگەئەكى دىكە بوون، چووبوونە
گوندى ھۆكى، بەرلەۋەئى بگەنە نىو گوندى، حەشاماتىك لە پشیلە بە
پىريانەۋە چووبوون، ھاوار و ھەژار ئىش لە گوندى نانيان لە نىو چەند
كەندوۋىەكدا دۆزىبوۋەۋە بۆ پشیلەكانيان رۆكردبوو. دەمىك بوو
ھەۋالگىرى سەربازى سوپاى عىراق بە چاوساغى سەرۆكجاشەكانى
ناوچەكە دەيانەۋىست پەيوەندى مرۆقى كورد بە خاكەۋە بېچرىنن، بۆ
ئەۋەئى شوناسى خۆئى ون بكات!

دوژمنان باش دەزانن ھەر گەلىك لەسەر خاكى خۆئى
دوورخرايەۋە، واتا ريسوا و بى ئىرادە و لەرزۆك دەبىت. گرئيدانى
مرۆقى كورد بە خاك و زمان و چاند و كۆلتورەۋە، پاىئە بە
زىندوومانەۋەئى گەلەكەمان و ھەر گەلىكە. ھەرۋەھا خاكىش، بە
جاويدانى خەلكەكەئى كە لەسەرى دەژئى، ھەناسە دەدات.

چەند ھەنگاۋىك ماۋە بگەينە گوندى ھۆكى، لە پشیلەكان بەدەر ئەۋ
گوندە زىروھى تىدانەبوو پىشوازىمان بكات، بۆئە پشیلەكان بە ئەركى
خانەخوئىيائەتى ھەلدەستان، خاۋەندارى شەش دانگى گوندى ھۆكى
بۆ پشیلەكان بەجىمايوو. بەدەم بەدەرەقەكردنەۋە سكالائى بە تەنھا

هیشتنه وهی خویان بو ئیمه ده گتیرایه وه!

دهرگاگان له سه رپشت بوون، ته نها ده رگایه کی زور به ته من که به بزماری سه رپانی جه نجه ر دروست کرابوو، به هوی داخرانی سه رنجی راکیشام، شمشیره ی^۱ راپیش کرابوو، بویه له سه ر سیوسیوه م^۲ ترازاند و له ریسهم برد^۳، یه غدانیکی که چه و چه پره ک، وینه ی بؤراق و شامارانی له سه ر نه خشینرابوو. فانتوسیک به سنگولکه یه ک هه لواسرابوو، په ره سیلکه هیلانه ی له سه ر گیزه ره که ی کردبوو، چه ند جو جکه یه کی تیدابوو. ته شکه به په یه کی ده ستردی ژنی کورد له نیوه راستی ژوره که راکرابوو، هینده دلۆپه ی به سه ردا چکابوو، که پرووی هه لیتابوو، ده ستم گه یانده چه مکیکی، گوشه که ی به ده ستمه وه هات، دیاربوو ئاوا چنگی له خاک دابوو گریدراوی خاکی خوی بوو، هه لئه قه ندر! گوتم خۆزگه مروقی کوردیش ئاوا به خاکی خویه وه ده چه سپا!

هه موو هاوړپیان رازی بوون بو خۆمان که میک نان بخوین. هه رچی نانی پیمان مابوو هه موومان دا به پشيله کان. کاتیک خۆمان پتچایه وه بو رۆیشتن، میاو میاوی مائئاوایی پیشله کان سکالای ده نگیکی ناشاز بوو. هه میشه ئه و چرکه ساته له یاده وه ریمدا زایه لئه ی دئ. ده یانگوت گونا همان چیه ئیمه پشيله ی کوردانین! بو که س نیه ده ستمان به پشتی دابینئ و بلئ: پشه که! ماری رهش چی ده کات؟^۴

۱- شمشیره: ناریکی تاشراو و له له کراوه بو ناخستنی به رگای به کاری له بیوی ژووړیوه.
۲- ۱) به رینیکی به ده ست قولکراوه، ئه و نارهی به رگای پیوه به ستراوه به خریته نیوی و له کاتی کرینه وه و ناخستندا له سه ری ده سوړئ. ۲) کونی ته نیشتی راست و چه پی باگرانی به رین که قولایی په تی باگرانه که ی پیوه به ستراوه بو هینان و برن و گتیرانی باگرانه که. لیره نا مه به ست له یکه میانه.

۳- له ریسهم برن: ترازاندنی له شوینی خوی.

۴- پشه که ماری رهش چی ده کات؟: جوړیکه له لاوانده وه و ده سته نینان به پشتی پشيله نا.

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

كاتىك ئىۋەش ئوغر دەكەن، لە ھەسرەتى تەنھايى پوحى خۇمان، دەمرىن، كى نامەى پارانەۋەمان دەباتە بارەگای يەزدان؟! ويژەوانان و ھۆزانوانان! ئىۋە لەكوپن؟ رۇمانى گوندى پيشلەكان بنووسنەۋە!

پيشمەرگە و شوپنەۋار

رۇژىكى زستانى سالى ۱۹۸۸، چوار ھاۋرپى پيشمەرگە: مام ەلى، ئەردەلان، ھاۋارو خۇم، بە نيازى گەيشتن بە خۇرھەلاتى كۆيە، لە شارپىگەى بەينى تەقتەق كۆيە پەرىنەۋە. مەنزلەمان لە مالى يەك لە جوتيارەكانى گوندى باغەجنير، گرت، نان و تورىكى لە تيريمان خوارد.

بۇ شەۋى، گوندى بۇگدەمان تىپەرانە، لە سەر زىيى بچوك بانگى كەلەكوانمان كرد ناۋى تەحسین بوو، ئىمەى بۇ (رەنى كانى بى) بۇلاى خزمانى كلتسە و بۇلقاميش، پەرانەۋە.

ۋەك ھەستى شەشەم يان لە غەيبەۋە پيمان بلىن، جارىكى دىكە ئەۋ خزمو كەسوكارە نابىننەۋە، بەداخەۋە ئەۋ ھەستە راست دەرچوو، ئەۋ مرۇقە خزمۇستانەمان كەوتنە بەرشاللاۋى ئەنفالى رەشى بەعسىيەكان و لە بىبابانەكانى خواروو گۇرغەرىب كران!

لە دواى چەند رۇژ خزمەتكردەنمان، مۇلەتمان لى ۋەرگرتن سەردانى كاك ھەمە عارف و مامزى ئامۇزامان بكەين لە سورقاۋوشان و دوو ئاۋان. لە دواى ئەۋ دىدارە، مامز بە دوو مندالەۋە ئەنفال كرا. ئەۋ شەۋە لاي ئەۋان ماینەۋە، بەيانى گوتيان پىاسەيەكى ئەۋ دۇلە بكەين كە بەرەۋ چەمىرىزان ھەلدەكشى.

لە نزيك گوندى زەرزى، تاق و زنارىكى بەرز پووى

لەۋكاتەنا نەۋيش كلكى با دەبا، ۋەك پىت بلى كە مار ناۋا دەكات.

حازم عەلى كوتك

كەوتۆتە خۆرەلەت، بە قەد ئەو شاخەو دەرگای ئەشكەوتىكى دەستكرد ديارە، ھەيوانىك و دوو ژور و ستوون و كۆلەگەى دەستكرد و داتاشراو. لە ژورەو و ۋىنەى دوو كچى دەست بەشمشیر و سككەى پارە و لۆگۆى ئاھورامزدا و دوو گۆرى تىدايە، ۋىنەى خۆرىك لە سەردەرەى دەرگاگە ھەلكەندراو.

ئەو ئەشكەوتە، ناوە كوردىيەكەى (كچ رڤىن)ە، بەلام عوسمانىەكان، لەو پۆژگارەى كە لىرە حوكمىان كردووە، ئەو ناوھىان گۆرىوہ بۆ (قزقاپان). تورك، چونكە رىشالى مېژووېيان لە ناوچەكەو لەو خاكەدا نىيە، دەيانەوئ بوونى خۆيان لە دەستبەسەرداگرتنى شوئىنەوارەكانى كورد و ئەرمەن بەلمىن!

بەداوای لىبورەن لە شوئىنەوارناسان و پىپۆرانى ئەو بوارە، من شارەزايىم نىيە لەو بوارە، ئەو ھەركى پىتۆل و شوئىنەوارناسانە ژىرانەو زانستىانە پىشكىن و كەنەى لىبەن.

ئەو ۋىنە ئازار بەخشەى ئەو پۆژە، لە داوای ۲۳ سال لە پۆوپەلى پۆحمدا تۆمارە و كال نابىتەو! كاتىك گەشىتىنە بەرامبەرى ئەشكەفتەكە، يەك لەوانەى لەگەلمان ھاتبوو گوتى: ھاوپى حازم بزانىن چۆن تڤەنگچىكى؟! ۋىنەى ئەو خۆرەى لەسەر دەرگای ئەشكەفتەكە ھەلكەندراو بە بەنىشانە! منىش تووشى سەرسوپمان و شوك بووم، گوتم: بۆ كەس ھەيە تڤەنگ بە شوئىنەوارە مېژووېيەكانى خۆى و تەواوئ مرقاىەتەوہ بنى؟! يەكيان دەيگوت: ئەو خۆرە، ھىماى ئاگرپەرستان و غەيرەدىنانە. يەكى دى دەيگوت: خۆ ھى ئىسلام نىيە! كە لىنى ورد بوومەوہ ۋىنەى خۆرەكە شوئىنەوارى چەندەھا گوللەى پىوہبوو، تەنانەت ئار بى جىشيان بە ئەشكەفتەكەوہ نابوو، ھەندىك لە ۋىنەكان شوئىندرابوون. پىشمەرگەو چەكدارى زۆربەى لايەنەكان ئەو كارەيان دەكرد. بىئاگا لەوہى كە

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

به و کاره، نه خشه ی داگیرکه ران، له سرینه وه و شیواندنی میژووی که ونارای گه له که مان، جیبه جی ده که یین! حیزبه کانی شاخ پیتشمه رگه یان واپه روه رده نه کرد، خاوه ننداری له ژینگه و خاک و شوینه وار و کولتوور و زمان و نه ژاد و هونه ر و سیمای کوردبوونمان بکه یین. له وساوه تا کو ئیستا، ئه و بیته روه رده ییه، هۆکاره بۆ ئه وه ی خاکفرۆشی و ده ستکیشی داگیرکه ران و براکوژی به ئاسایی وه ربگرین! ئای چ ئازار به خشه مروف ریشالی ره چه له کی میژووی خۆی نه ناسی و گولله ی پیوه بئی!

کیمیاباران

هاوینی ۱۹۸۸، باوکم ماوه یه ک بوو به ده ست ئازاری ددانه کانیه وه نارحه ت بوو، به ناچاری بریاریدا بجیته ئیران بۆ کیشانی ئه و چه ند ددانه ی مایبوون و تاقمیکی ددان دروست بکات، ئاسۆی براشم بجیت بۆ چاره سه ری گوئی، که به هۆی ته قینه وه ی موشه کی فرۆکه له بارزان، په رده ی گوئی درابوو، له گه لیاندا هاواریش بۆ خزمه تی بابم و ئاگالیبوونی، چونکه باوکم نه خۆشی گورچیله شی هه بوو زۆر جار خوین ده میت. بابم به ر له رۆیشتنی، به هاوته مه نه کانی گوت: به یانی ده چم بۆ ئیران، چیتان پیویسته بۆتان بینم؟

ئه گه ر هه له نه بم و له بیرم ماییت، هه ر ئه و سه فه ره بوو، مام رۆسته م خه لکی ولاتی کۆیی بوو، داوای (به رخه نجه ر) ی کرد. به رخه نجه ر به و قه له مپره، یان چه قۆیه ده گوتری، خاوه ن خه نجه ری ده بانی جه وه ردار، بۆ پاراستنی خه نجه ره که ی هه لیده گری، وه بۆ

۱- به رخه نجه ر: به و چه قۆیه سه گوتریت، که بۆ پاریزگاری له خه نجه ر هه لده گیریت. بۆ نه وه ی خه نجه ر بۆ نار و هه ر کاریکی پیویست به کارنه یه ت.

حازم علی کوتک

دارجگه ره و برین و تاشینی هه رشتیک، له جیاتی به کارهینانی خه نجه ره که ی. هه رچه نده بابته تی به رخنه نجه رم له کتیبی (په نجاو حهوت سال خولانه وه له ژیر وه همی شوپشدا) باسکردوه، وا لیزهش ده یگیرمه وه: خه نجه ره که ی مام رۆسته م زۆر خراپ بوو هی ئه وه ی نه بوو به رخنه نجه ری بۆ هه لبرگی، هه رچه ندا به رخنه نجه ریکیشی هه بوو، دیار بوو دلّی به یهک به رخنه نجه ر ئاوی نه ده خوارده وه، بابم گوتی: قه له مبریکی راگیزت بۆ دینم هه رچه ندا ئه وه خه نجه ره هی ئه وه ش نییه به رخنه نجه ری بۆ هه لبرگی!

له و سه فه ره، ده بوایه پیشمه رگه یه کی برینداریش، که به ره گه ز له هاو پینانی عه ره ب بوو به ناوی سه عیده ره ش، له گه ل خۆیان به رن بۆ باره گای گو یژی و دۆله کۆگه. سه عیده ره ش له لقی کۆیه بوو، له کاتی ئه نجامدانی چالاکیهک له سه ر شار یگای هه ولیر کۆیه، گولله یهک بهر سه ری که وتبوو، له باره گای به تالیۆن ماوه یه کی زۆر بوو فریشته ی چاره سه ری پیشمه رگه (دکتۆر سادق) به سرنج خواردنی ده دای. سه عیده ره ش دوو چاری له بیر چونه وه ببوو، ته نها کاتی بهر له پیشمه رگایه تی له بیر ما بوو که له به سه ره له کۆلیژی کشتوکال بوو. بابم و ئاسۆ و هاوار و غه ریب و توانای شه قلاوه و سه رکه وته ره ش، خه ریکی خۆ ئاماده کردن بوون، غه ریب و توانا زۆر شاره زای بارکردنی بریندار بوون، دوو گونیه کایان کرده بنبار، سه عیده ره شیان له سه ر بارکرد، دکتۆر یکیان له گه ل رۆیشت، به داخه وه نازانم کی بوو. کاتیک ده گه نه پردی پشتناشان به ره و سوره دیی بناری قه ندیل، ئه وه پرده له دار دروست کرابوو به به رزایی هه شت مه تریک، باو کم و توانا ولاخناس بوون، به پیشمه رگه کان ده لین ئه وه ولاخه به ئاسانی له وه پرده ی ناپه ریتته وه. بریار ده دن سه عیده ره ش دابه زینن به ده ست بیپه ریتنه وه. چاوی هیس تره که به پشتین

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

دهبه ستنه وه، ئاسۆ جلهوى هيستره كه راده كيشى، له نيوه راستى پرده كه پشتين له چاوى هيستره كه دهبيتته وه، هيستر دهره ويته وه و خوى هه لده ديرى، لرفه و نيئهى شه پۆلان ئاومالى دهكات، سه رى به گابه رده كان دهكه وي و دهته قى. به ناچارى ولاخيك به كرئ دهگرن به ۲۵۰ دينار بۆ گويزى، سه عىدى لى بارده كه ن. باوكم هه موو جار يك ده يگوت چاك نه بوو سه عىد مان دابه زاندا! له گويزى سه عىد ته سلیم به هاوړپيان ده كه ن، تفهنگه كانيان له باره گا داده نين، به رگه ي به ناوى سۆسياليستيان بۆ ده كه ن. بابم و ئه وانه ي له گه لى بوون ده چن بۆ ئيران. چه ند رۆژ دواى ئه وان سه عىد ده بن بۆ ئيران، له خالى پشكيني پاسدارانى ئيران، به رگه كانيان نيشان ده دن، له سه عىد ده پرسن ناوت چيه؟ ئه و يش ناوى راستى خوى و شارى به سه ره و كۆليژى كشتوكال و ئه ند امبوونى له حيزبى شيوعى دى نيته زمان. به كسه ر ده يگرن به داره مه يت ده يبه نه زيندانى ورمى، له سه ر زه وى فرييده دن تا گيانى له ده سث دا و له گۆرستانى غه ريب و بيكه سان ده ينيژن.

باوكم نزىكه ي مانگىكى پيچوو، له دۆله كوگه له كاتى گه رانه وه بۆ دۆلى باليسان، ده بنه ۲۵ پيشمه رگه به فه رمانده يى هاوړى ئه بو سه وه سن. رۆژى ۱۹۸۸/۷/۲۱، كاتيك گه يشتنه دۆلى باليسان، فرۆكه جه نگيه كانى رژيمى به عس، به چه كى كيمياوى قاسماوه و خه تى و وه رى و ده وروبه رى باليسانيان بۆردومان ده كرد. له و كاته دا ئاسۆى برام له پيشه وه ي هه موان ده بيت، بۆيه كاريگه رى له سه رى كه متر بوو، به دواى ئاسۆى، شه مال و هاوار ده گه نه گوندى ده لاش، جامانه كانيان ته رده كه ن له ده مو چاويان ده پيچن، ئاگرو دوكه ليك له گوندى ده لاش ده بينن، هه ردوكيان غارده دن ئاگره كه بكوژيننه وه، كاتيك ده بينن سى مندال به ديار ئاگره كه هه لكورماون به و گه رمای

هاوینە! لییان دەپرسن ئەو ئاگرەتان بۆ کردۆتەو؟ منداڵەکان دەلێن لەبەر کاریگەری کیمیا، ئەوانیش دەلێن: چۆن دەزانن کیمیاپە؟ منداڵەکان دەلێن: ئەوەنیه بۆنى سیوی رزیوی لیدیت! منداڵەکان دەلێن: داك و بابمان چووینە نیو رەزو کینگەى، خوابكات سەلامەت بن! لەو کاتەى ئیمە چاوەروانى مردنیکى بە کۆمەلمان دەکرد، پارتى و یەكیتی و ئەو حیزبانەى پەيوەندیان لەگەل ئیران هەبوو، دەرزى و دەمامک (قیناع)یان لە ئیران وەرگرتبوو بۆ خۆپاراستن و چارەسەرى کیمیایى، تەنھا ئیمە و هاوولاتیان هیچمان نەبوو! ئەو پیتشمەرگانەى بەرکەوتن، ماوہیەک چاویان نەیدەبینى. دکتۆر بژارى براى شەهید کۆچەر، چارەسەرى بۆ دەکردن.

پەلەبەندیی مرۆفەکان

١٩٨٧ بارەگامان لە ئەشکەوتى دۆلى باليسان و کانى تەلانى چىاى هەورئ بوو، من و مستەفا وەستاو تالب دەرگەلەيى و زۆزگو چەند پیتشمەرگەيەكى دیکە بووین. بە داواى لیبووردنەو ناوى هەموانم لەیاد نەماوہ ئەگەرنا زۆرم مەبەست بوو ناوى هەموان بنوسم. ئیمە بە ئەرکىک دەچووینە لای کەپكى حەمەدئاغاو بەنى هەریرى، کاتىک بۆ حەسانەوہ لە خوار زینەتیرى، لەژیر داربەروویەكى گەورەو بەتەمەن وەک داربەرووہکەى کاکە جەلالى مەلەکشائ، دانیشتىن. ئەو کاتە مەلەبەندى سىيى یەكیتی، بارەگاکی لە گوندى خەتى بوو، کاک کۆسرەت بەرپرسى بوو. تراکتۆرىک عارەبانەى بەدواوہ بوو لە زینەتیرى شۆرپۆوہ، عارەبانەکەى دیاربوو بارى تیدا بوو، خێوہتى بەسەردادرابوو، کاتىک

١- جەلالى مەلەکشائ: ئەو شاعیرە پایەبەرزەيە کە لەسەر داربەروو شیعەرىكى نایابى هەيە.

خاپرۆکی یاده وهریبه کان

له ئیمه نزیک بووه وه، گوتم هاوړی مستهفا ئه و تراکتۆره ی رابگره بزانه باره که ی چیه و بۆ کئی دهبا! ئاخو مستهفا وهستا هر به خانه واده شاخه وان و تفهنگچین، زۆرجار چند فیشه کمان بدابوایه مستهفای ئه وهنده که وه ی بۆ دیناینه وه. هه ندی بلئی یه ک و دوو، گه یشته سهر رینگاو تراکتۆره که ی راگرت. سهرکه وت ختوه ته که ی هه لدا یه وه، به دم پیکه نینه وه بانگی منی کرد: هاوړی حازم وه ره! کاتیک چووم سه یرم کرد هه موو باره که ی خواردنه وه بوو. لای پیشه وه ی ویسکی گرانبه هاو گرینتسو له و جورانه بوو که خه لکی دهوله مه ند ده یانخوارده وه. لای دواوه ی عهره قی فه لی هه رزان بوو. لیمپرسی: ئه و مه شرووبه بۆ کوئ ده به ی؟ گوئی: بۆ مه لبه ند. گوتم: بۆ؟ دوکانی مه شرووباتیان داناوه؟ گوئی: من زۆرجاری دیکه مه شرووبم هیناوه که س راینه گرتووم، ئیوه پیشمه رگه ی کین؟ گوتم: ئیمه هر ویستمان بزانی باره که چیه و له کوئوه ها تووه و بۆ کوئ ده چئ ئه گه رنا پاماننه ده گرتی. گوئی: کاکه ئه و مه شرووبه گرانبه هایانه، ویسکیه کان، بۆ کاک کۆسره ت و ئه ندامانی مه لبه ند. عهره قه فه له که ش بۆ پیشمه رگانه. ناوی پیاوئیکی چه کداری کوردی به عسی هه لدا، گوئی کاک فلان ناردوو یه. به داخه وه ناوه که یم له بیر نه ماوه، ده نا ناوه که یم ده نووسی. رهنگه ئیستا به لیوا خانه نشین بئ!

ختیوه ته که مان بۆ به سهر مه شرووباته که دادایه وه، هر بۆ پیکه نین و ته نز گوتم: کاکه سلاو له کاک چه کدار بکه بلئ له و دۆله ی باليسان چه ند حیزبی دیکه شی تیدایه، با هه ندیک تریاکو حه شیش و هیرۆینیش بۆ هه ریه ک له و حیزبانه ی دیکه ش بنیری!

ئه و پۆژه له به رخۆم هه ر ئه و سروده ی له رادیۆی یه کیه تی پۆژانه گویم لیده بوو (گری هیوای ره نجده ران و هه ژاران)، ده مگوته وه، ده مگوت (عه ره قی فه ل بۆ پیشمه رگان، ویسکی باش بۆ

حازم عەلى كوتك

بەرپرسەكان). بەرپرسان لە ماكو بنچینەدا باوەرپیان بە یەكسانی چینیەتی و دژایەتی پلەبەندی مرقەكان نەبوو، ئاخەر مارکسییوون و چەپبوون، خۆحەبی گولاج نیە قوتی بدەى، بەلکو دەبیت لە هەلسوکهوت و کاری پراکتیکی پوژانەت رەنگ بداتەو! بۆیە لاتان سەیرنەبیت ئەو کارەکتەرانی شاخ، ئیستا ئەو دکرەساتە^۱ بە شار دەکن.

من پیم وایە بۆ ئەو حیزبانەى لە بنەرەتدا هەلگری عەقڵیەتی دواکەوتووی دۆگمای خیلەکین، ئەو جورە پلەبەندی و ئاغا و کرمانجیە جیگای سەرسورمان نیە، بەلام بۆ سەرکردەکانی کۆمەلە، کە خۆیان بە ئالاھەلگری گەشەپیدانی خەسلەت و پرهەنسیپەکانی مارکسی دەزانی، ئەو جورە لە دیماکوگیەتیەیان، جیگای سەرسورمان و نیگەرانی بوو!

لە کانی تەلان بۆ گوێزی

ئێوارەیهکی کۆتایی هاوینی سالی ۱۹۸۷، فرۆکە پیلاتوزەکانی پژیمی بەعس تازە دەستیان لە بۆردوومانی دۆلی باليسان هەلگرتبوو پایدۆستیان کردبوو. سیبەری چیاى هەورئى بالى بەسەر گوندی چيووهی حاجی بەدیی و چيوهی خواریدا کیتشابوو. کانی تەلانی ناوی خۆی بەخۆیەویە دەلێی بەردی مرازانەو بەقەد تەلانی چیاى هەورئى وە نوسیتندراو. بە دووربین سەیری گوندی دەلاشو گوندەکانی دۆلی باليسانم دەکرد، شوینەکەى من نسیی گابەردیکی گەورەبوو سیبەری هاتبوو، بەلام هیشتا خۆر لە گوندەکانی دەدا بۆ دووربین زۆر خۆش دەبینرا. مەبەستم ئەو هەبوو بزانی فرۆکەکان چ

۱- نکرەسات: کارەسات.

خاڤه رۆكى ياده وه ريبه كان

زيانيان به پيشمه رگه و هاولاتى گونده كان گه ياندووه، يان نا! له ناكاو، چهند كه سيك بوونه جيگاي سه رنجم كه له خواره وه ده يانويست به هه ورازى چيائى هه وري به ره و كانى ته لان هه لزنين. دياربوو ميوانى باره گاي ئيمه ده بوون، له په ناي درهخته كان بۆم ساغ نه ده بووه وه، به لام هه ر له خومه وه وام مه زهنده كرد رهنگه برينداريان هه بيت، ده يانه وي بيگه يه ننه لاي دكتورى ئيمه بۆ چاره سه ركردى. به لام كاتيك له نيو ليره وارى سه ريان وه ده رنا، دياربوو هه موويان ساغ بوون و به پي خويان ريان ده كرد. ئه و ميوانانه كاتيك گه يشتنه باره گا، چوار كه س بوون له ريكخستنه كانى شه قلاوه را هاتبوون. كورپكى گه نجيشيان له گه ل بوو ئيمه وامانزاني ئه و گه نجه بۆ پيشمه رگايه تى هاتووه. دوايى زانيمان ئه و گه نجه ناوى ئه مجه ده، له ريگاي ريكخستنه كانى شارى به غدا يارمه تى دراوه بۆ ئه وهى بگاته ئيران لاي مالى فه له كه دين كاكه يى. ئه مجه د كوردى فه يلى بوو، به لام كوردى باش نه ده زاني چونكه هه ر له به غدا گه و ره ببوو له و يش به عه ره بى خويندبووى. ئه گه ر له قسه كردن له سه ر باب ته تيك تيكا لقان و ليك حالى نه بوون ده هاته پيش، من وه كو ديلاج (مترجم) يارمه تيم ده داو به عه ره بى قسه م له گه لدا ده كرد. ئه مجه د به و هۆيه وه په يوه ندى له گه ل مندا باشتر بوو تا هاو پياني عه ره بيان نه ده زاني. ئه مجه د هيچى له باره ي ژياني پيشمه رگه و شاخ و گوند نشينان نه ده زاني، نه يده زاني چ چاره نووسيك ئه وى گه ياندو ته كانى ته لاني. ئه مجه د به نيازى پيشمه رگايه تى نه هاتبوو، ته نها داويان له ريكخستنه كان كردبوو يارمه تى بدن بۆ چوونه ئيران. بۆيه هه ر نيوه نيوه ده بوست به كورديه شه ركه ي، حاليما بكات ته نها داواكارى ئه وه يه بيگه يه نينه باره گا كانى سه رسنوورى ئيران، بۆ ئه وهى بگاته مالى فه له كه دين كاكه يى و، ئه و، ره وان هه ده ره وهى ولاتى ده كات، چونكه خرمى

حازم ەلى كوتك

خۆيەتى. فەلەكەدىن كاكەيى، مالى لە شارەكانى ئىران بوو. لە دواي چەند پۇژىك لە بارەگا، چەند پىشمەرگەيەك ئەركدار كراين بچين بۇ بارەگاكانى پىشمەرگە لە گويزى و دۆلەكوگەي سەرسنوورى ئىران واتا خۆرەلەت. پىيانگوتىن: ئەمجەدىش لەگەل خۇتان بەرن بۇ گويزى لەوى ھاوپىيان بەپىي دەكەن بۇ خۆرەلەتى كوردستان. ئىمەش لەگەل خۇمان بردمان.

لە دەرەشىرى بەسەرکەوتىن، بۇ نانى نيوەرپۇ چووينە ويىجى پىرانان و ماخۇبزانان. ئەمجەد بە موو لەمن دانەدەپرا، پىي لە شوينىپى من دادەنا. منىش ئاگادارى بووم و دىلماجىم بۇ دەکرد لە كاتى قسەکردن. ئەمجەد مەتارەي ئاوى نەبوو دۆلكەيەكى پىئاو كىردبوو بە دۇخىنىك حەمايلى كىردبوو. هىشتا كاتى پالتۇ لەبەركىردن نەھاتبوو، بەلام لەبەر ساردى شەوانى قەندىل و گويزى و سەرسنوور، ئەمجەد شەوان پالتۇيەكى پۇمانى بە كىلاوى لەبەردەکرد. لەو رىپرويشتنە، ئىمەي پىشمەرگە بارمان قورس بوو، تەنگو و حەوت مەخزەنى پىر فېشەك و مەتارە و نارنجۇك و دووربىن و رادىو و زۇر پىداويستى دىكەش، بەلام ئەمجەد بارى سووك بوو هېچى پىنەبوو.

تىشىكى خۇر نارنجى خۇي بەرەو مالتاوايى لە تىشەشاخەكانى قەندىل نىشان دەدا، كەوەكان خۇيان فجوق دەکرد بۇ شوينى مانەوەي شەوانيان، لەژىر تاویرەبەردەكان و شاخى رەوئەزەكان ھەرچى بالئەدەيە دەھاتنەوە بۇ ھىلانەو شوينى مانەوەي شەوانيان.

نەيتىي شەو داندراو دوو پىشمەرگە كران بە قفلى مەفرەزە، يانى ناھىلان كەس لە دواوەي ئەوان بەجى بمىنى. ئىمەش چەند پىشمەرگەيەك، بە حوكمى ئەزموونى پىشمەرگەيەتى و شەورپۇيى و شارەزايى ناوچەكەو رىگاوبانەكان، لەپىشەوە كەوتىنەپى. بانگى ئىوارە لە گوندى ئىندىزى و بۆلى دەبىسترا. تارىكى كەوتە نىو

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

لېزەۋارى، ئەۋ بەندەنە خۆى لە تارىكايى ۋەرىپىچا، دەۋايە كەلك لە تارىكايى شەۋ ۋەرىبگىرىن بۆ پەرىنەۋە لە جادەۋى قىرى ئەۋ دۆلە بەرەۋ بىنارى قەندىل. لەكاتى پەرىنەۋە لە جادەكە، ئىمە تەنگىمان لەنىۋ لەپى دەستى بوۋ، ئامادەباش بۆ ھەر ئەگەرىكى نەخۋازراۋ. چەندىن جار بە ئەمجدەم دەگوت بىكىشۋە دۋاى ئىمە، خۆ تۆ تەنگىشت پىنىبە بەرگىرى پىنىكەى! بەلام لەۋ گۋىى دەچۋو و لە گۋىى دىكەى دەھاتەدەر، قسەى دەکرد لەكاتىك قسەکردن لەۋ شۋىنانە قەدەغەيە. دىاربوو دلى بە كەس ئاۋى نەدەخۋاردەۋە بە من نەبى، واى دەزانى تەنھا من پارىزگارى لىدەكەم. نەيدەۋىست بەھىچ شىۋەيەك لىم دووربىكەۋىتەۋە، نەمدەزانى چۆنى حالى بىكەم بىرواتە دۋاۋە. ناچارى كردم، لەۋكاتەى لەپىش من دەپۆيى، چەند بەردىكى دوۋ كىلۋيىۋ كەمتر، بىخەمە نىۋ كىلاۋى پالتۆكەى، گۋىم ئەگەر بارى گران بىت، بەلكو تۋزىك دۋابكەۋى! ئاخىر ئەۋ ھەستى بە مەترسى كەمىن و شتى وا نەدەكرد.

بەرلەۋەى شۆرىبىنەۋە لەۋ بىزەرىگا پىچاۋپىچانە نوۋكى پىلاۋە ئەدىداسەكەم كۈن بىۋو، پەنجەى گەۋرەى پىم ھاتبۋوۋ دەرەۋە لە پىلاۋ، بە دىركو دارو بەردى دەكەۋت، زۆرى ئازار دەدام، چۈنكە پىلاۋى باش چاكتىرىن پىداۋىستى پىشمەرگەيە. بە ھەرحال، لە جادەى قىر پەرىنەۋە چۈبىنە گۈندى ئىندىزى. لەۋى ئەمجدە پالتۆكەى داكەند كاتىك غىرپەى بەردان ھات، گۋى ئەى خۋايە من دەمگوت ئەۋ پالتۋىەم بۆ وا قورس بوۋە، ئەۋە كى ئەۋ بەردانەى تىھاۋىشتۋوۋ؟ ھاۋرىپىيان گۋىيان ھاۋرى حازم بۆ ئەۋەى بارت گران بىت و لە پىشەۋە نەپۆى، ئەۋە بۆ سەلامەتى تۋىە بۆ ئەۋەى ئەگەر پىكدادان لەگەل پىاۋەكانى پىم رۋوبدات، تۆ بى تەنگ لە پىشەۋە نەبىت، ئەۋجا ئەتۆ پىشمەرگەش نىت!

حازم عەلى كوتك

له گوندى ئىندزى كۆبوويناوه. بهر له دابهشبوون بهسەر مالهكاندا، من له خەمى جووتىك پىلاوى ئەدىداسدا بووم، دوكانىكى بچوكى لىبوو تەنها جووتىك پىلاوى ئەدىداسى ژماره ٤١ ى مابوو. هەرچەندا من ژماره ٤٢ لەپى دەكەم، بەلام چونكە پىلاوم بە پىنەوئەنە مابوو، بەناچارى كریم. گوتمان تەرى بكەى و پىنى برۆى تۆزىك گەورەدەبىت. دەبوايه بهسەر مالهكاندا دابهش بىن و پارووهنانىك بخۆين و تۆزىك پشوو بدەين، من و چەند پىشمەرگەيك چووينا مالى يەك له پىشمەرگەكانى حيزبى ديموكراتى ئىران، له هۆزو رەچەلهكى سىمكۆى شكاك بوو، خەلكى زىوهو مەرگەوهپى ورمى بوو، جارى دووهم بوو لهو ماله دابهش بم، ناوى مەلا رەسوى شكاك بوو، چاوىكى كەمبىنابوو، زۆر ريزى گرتىن. ئەگەر زەين و يادەوهرىم يارمەتىم بدات، له من بەتەمەنتر بوو، كادىرىكى پىشكەوتوو بوو. لە دواى پشودان و نان و چا خواردن مائىئاوايىمان له خانەخويى خانەدان كرد، هەموو پىشمەرگەكان له شوينى ديارىكراو گەردبوونهوه، كەسمان دوانەكەوتبوو، بەرەو كونهكوتر بەرىكەوتىن. له قەد لاپالى كونهكوتر، له پشتى (بۆلى) گۆراپىهك هەبوو پووشەلىن بوو، برىارماندا تاوهكو سىوادى رۆن دەبىت، لەوئى بخەوين و، بەرلهوهى بەتەواوى پروناك بىت، بەرىكەوين. هەريەكەو نانى بەيانىمان له كۆله پشتهكانمان گریدا، گەيشتىنە شوينى مەبەست، تۆزىك پووشەكەمان تەخت كردوو لىي خەوتىن. پاسەوانمان دانا يەك بە دواى يەك يەكترمان دەگۆپى. ئەمجەد لەتەك من شوينى بوو خۆى چاككرد. تازه خەوم لىكەوتبوو بانگىكردم: ئەو حەشەرە چىه بە قاچمدا هەلەگەرئى؟! ئەو شەوه چەندجار بەئاگاي هينام، خەوى لىتەدەكەوت، دەىگوت چۆن لەسەر ئەو زەويه رەقه بخەوم بى سەرىن! پىنى وابوو ئىمە له هوتىلى پىنج ئەستىرە خەوتوىن! تەنها پاسەوان بەئاگابوو. سىوادى بەيانى دابوو

خاپەرىكى يادەره يىپەكان

پاسەوان بانگىكردين، خۇمان پىچايەو، بە قەد چىاي قەندىل
هەلزانىن، لەسەر كانياويك نانەكانى خۇمان دەرھىناو نانمان خوارد.
بەلام من بەھۆى تەنگى پىلاوہكانم، زۆر بە ئازار بووم، لە ھەموو
كانى و جۇگا ئاوہكان بە پىلاوہوہ بەنىو ئاوہكەدا دەرۆيشتم. بۆ
ئەوہى نەرمىيىتو تۈزىك گەورەبىت بەنىو ھەر جۇگە ئاويك دەكەوتم،
ھەتا گەيشتىنە رووبارى قرناقاو پشنتاشان، ئەمجەد لە دواى من
شاپەى لە ئاوہكە دەھىناو تەباى من بەنىو ئاوہكەدا دەكەوت بە
پىلاوہوہ بىئەوہى پىلاوہكەى تەنگ بىت، ئەمن چىم دەكرد لاسايى
منى دەكردەوہ!

ئىوارە گەيشتىنە بارەگاي لقى پشدر لە پەزگەو مارەدوئى. لەبەر
ئازارى پىم ژانەسەرم گرتبوو زۆر شەپرىو بووم، رىگايەكى زۆر
دوورو درىژمان برىبوو. ھاورىيانى پشدر وەك چاوەروانى
پووداويك بكەن، گوتيان ئىستا رەنگە دەست پىيكات، وا چاكە بلاوہى
بكەين. ئىمەش تەباى ئەوان لە خوارووى بارەگا لەژىر چەند
تاویرەبەردىكى گەورە خۇمان پەنادا، تۆپباران دەستى پىكرد.
بە قسەى برادەرانى ئەوئى، ئەو جارە تۆپبارانىكى زۆر خەست بوو.
ئەو تۆپانە تۆپى نەمساويى ھەرە زەبەلاھەكان بوون. لە
بەردقەلشىوو و چەند ناوچەيەكى پشدرپرا، لەو شاخەى پانەسەرىو
كۆرەشىو ئاغاسەرى دەداو دەتەقىنەوہ. وەك بىانەوئى ئەو شاخە
بەسەر پىشمەرگەدا برۆخىنن. گرمەو رەقەى ئەو تۆپانە وای
لە ھەرچى زىروح ھەيە كرىبوو خۇيان لەژىر پەسارو پەسىوان،
لەژىر گەوہرە شاخەكان پەستىوون. كەو و سويىسكە فجوقيان كرد و
لووربوونەوہ بۆ كون و كەلنى پەوہزەشاخەكان و ژىر گابەردە
گەورەكان. لە ھەمووى سەرنجراكىشتر، كاتىك گوللەتۆپەكان لەو
قەدشاخەى وەك ديوار وابوو دەتەقىنەوہ، زرىنگەى ئاسنەوالەى

حازم علی کوتک

پاشماوهی تەقینەوه که لەو شاخەیی دەنگیککی زۆر سامناکی بە دەورو بەر دەبەخشی، لەبەرخۆمەوه دەمگوت ئەوهیە دەسلاتی ئاگرو ئاسن! دوکەلی رەش و بۆنی بۆگەنی باروت لەو خڕودۆلانەدا داوینستابوو، پارچە ئاسن و ساچمەیی تۆپەکان ئاگریان لەو رەوهز و بەندەنە بەر دەدا بەتایبەتی ئەو گاوانەیی^۱ پووشەلین بوون.

لە کاتی گەرمەیی تۆپباران لەبن گابەردیک خۆمان قایم کردبوو، ئەمجد بەجۆریک دەهاتە بن بآلم وای دەزانی تۆپەکان ئەمن نابرن! پشتی بەرنەدەدام ئاوه‌ها خۆی بە پشتمەوه چەسپاند بوو، نەمدەتوانی خۆم بسوورینم، منیش پیمگوت بۆ پیتاوه‌کانت دانەکەنی و خۆت شۆرکەوه نیتو گەدەو هەناوم! لەو کاتەدا هاوڕییەک لە نزیک ئیمە دەیویست ئەمجد دلتیابکاتەوه و نەترسی، گوتی ئیترە (زاویە مەییته‌یە) یانی گۆشەیی مردوو. لە یاسای سەربازی ئەوشوینەیی تۆپباران نەبگریته‌وه پیندەلین زاویە مەییته. ئەمجد کە گویی لە وشەیی (مەییته) بوو، گوتی: منو مات؟ (کئی مرد؟) هەتا تیمانگە یاند کەس نەمردوو زێرەیی کردبوو!

بە رای من ترسان ریتزەییە، لە مرۆقتیک بۆ مرۆقتیک جیاوازه، ئەگەرنا هەموو کەسیکی عاقل بە ریتزەییەک دەترسی. ئەزموون نەکردنی ئەو جۆرە رۆژگارانه زیاتر مرۆف دەستەپاچەو دووچاری ترس دەکات، دەنا پیم وایە تیفکرین و وردبوونەوه و خۆپاراستن لە مەرگ، بە مانای لیتسانی نیە، بەلکو هەولدانە بۆ بەجیتانی ئەرکە بەجیتاوه‌کان. خەسلەتی مرۆفەکانە هەرچەندی حەزو خۆزگە و ئارەزووه‌کانت هەلکشیی، ئازارەکانت زیاتر دەکەن. بۆیە ئیمە هەستمان دەکرد بۆ لەوین؟! لی ئەمجد بیخەبەر بوو بۆ لەوییه و چ

۱- گاو: قەدپال و رەوهزی چیا، کە پووشی لی بیت و رینگای نەبیت بۆی بجیت.

خاپەرۇكى يادەۋەرىيەكان

ئەركىكىۋ چارەنوسىك ئەۋى گەياندۆتە بن ئەۋ گابەردە! بۆيە
هەستى بە ترسان دەکرد.

تاۋەكو زەردەپەرىۋ ئاسۋ سوور ھەلگەرا، سىزە ھەلگىرا، دەستى
لە تۆپباران ھەلنەگرت. لىتان ناشارمەۋە گەر بە بەزىن ۋ ھەلاتن لەۋ
واقىعە زەقنەبووتەم بۆ ئەژمار نەكراۋايە، دەپۆيشتەم سەرى خۆم
ھەلدەگرت بۆ دوورتىن گۆشەى جىهان، لە پانتايى ئەۋ زەمىنە
ھىلانەيەكى ئارامم بۆ خۆم دروست دەکرد. ھەر بۆ ئەۋەى بە
ئاسودەيى ھەناسەيەك ھەلمژم بۆنى بارووت ئالودەى نەكردبىتت،
لە شىرىن خەۋدا بە دەنگى گرمەى تۆپو موشەك لە خەۋ
رانەچلەكم، ھاۋرېكانم بە جەمەدانى ۋ جلى خويناوۋيەۋە بۆ
ھەتاھەتايە ژىر گل نەكەم ۋ نەيانشارمەۋە.

ھاۋرېيانى پىشتەر شارەزاي كاتى تۆپبارانەكە بوون، بۆيە بانگيان
كرد ھاۋرېيان ۋ ھرن نان بخۆن تۆپباران تەۋاۋ. ھەر يەكە چەند
نانىكمان بە نسكىتەى خواردو چامان خواردەۋە. بەھۆى ماندووبون ۋ
ھىلاكى رېنگا ئىمەيان لە پاسەۋانى دانەنا، شوۋىنى خەۋتتىان
نیشانداين ۋ ھەريەكەۋ پەتۋيەكيان پىداين ۋ ئەمجد لەتەك من خەۋت.
من ئەۋەندە ھىلاك بووم، لەجياتى سەرىن سەرم بەرەختەكەم كردو
جەمەدانىەكەم لە ژىر سەرم دانا، ۋەك حەبى قالىۋوم خواردبىتت،
خەۋم لىكەۋت!

كات لەنيۋەى شەۋ تىپەرىبوو، ئەمجد بانگىكردم: ھاۋرېى حازم ئەۋ
حەشەراتانە چىن؟ ناھىلن بخەۋم! بەزۆرى چاۋم بۆ ھەلنەدەھات، كە
سەيرمكرد، چراكەى ھىناۋوۋە لاي خۆى ۋ بە لايتەكەش خەرىكى
پىشكىنى جلى ژىرەۋەى بوو، ھەموو جەكەانى داكەندبوو تەنھا
شۆرتى لەبەربوو، كە دىقەتم دا چەند ئەسپىتەكى گرتبوو لەنىۋەى
بوون، گوتى: ھاۋرېى ئەۋانە چىن؟ ناھىلن بخەۋم! منىش زۆرى لى

حازم علی کوتک

پهست بووم، گوتم: ئەوانه ناویان ئەمجەدە که ناهییلی من بخەوم، ئەگەر تۆ لە من بگەرێی، قالۆنچەو سیسرکەم بیته باخەلی، خەبەرم نابیتەو! هەر چاوم بەخەووە بوو نەمزانی چۆنی لە یەخەیی خۆم بکەمەو، ناچاری کردم هەندیک لە ئەسپییەکانم دەستنیشان کرد، گوتم: ئەوانه بکوژەو پانیانکەو، دوو دانە ئەسپیی زۆر گەورەش که لەسەر ئەو بوون گەرپشک دابنن، گوتم: ئەو دووانەش با لەنیو باخەلت بن، ئیمەش هی ئاوامان هەیه، ئەوانه، هەر حەشەرەیهکی بیته باخەل و نیو جلەکانت، بۆکسانی لەگەڵ دەکەن! بەو شەرەبۆکسە دەتپاریزن! بەوجۆرە ئەو شەو لە یەخەیی خۆم کردەو، گوتم: ئەگەر ماریش بتخوا، لە خەودا بانگم نەکە! خەوتەو.

بەیانێ زوو لە خەو هەستاین و نان و چامان خوارد. پیم زۆر ئاوسابوو، بەتایبەتی پێی راستم پەنجەیی گەورەیی پیم، بەهۆی تەنگی پیناڵووەکەم گریی کردبوو. بەهەر جۆریک بیت بە هاوڕییانم گوت ئەو پیناڵووەم دوینی کریووە و نوییە، بەلام تەنگە بۆ پیم ئەگەر ژمارە ۴۲ یکی کۆنیشم بدەنی رازیم. بەوشیوەیه گۆریمەو، بەلام کاری خۆی لەگەڵ پیم کردبوو. ئیستاش، کاریگەری لەسەر پینی راستم ماوه.

زۆر چلکن و تۆزاوی ببوون، هەموومان پشتمان وەک دۆرپۆنت پێداکردبیت سپی بوون. جلەکانمان، هیندەیی لە رینگا ئارەقەیی پێدا برژئی و وشک بیتەو، رەق ببوون. دەمزانی گویزی کویستانە و خۆشۆردن و جلشۆردن لەوئێستەمەو بۆمان ناپەخسی. بۆیه گوتم هاوڕییان دەتوانن خۆمان بشوین و جلەکانمان بشوین، بەیانێ بەرپیکەوین بۆ گویزی. هاوڕییانی پشتدەر پەناو پەستیویکیان نیشاندا، مەجەل و تەشتیان بە سابوون و تایتەو بۆ دابین کردین و ئاومان گەرمکرد. هەریەکە کۆنە شەرواریکمان لێ وەرگرتن و لەبەرمانکرد، تاووەکو جلەکانمان وشک دەبیتەو. جلمان

خاپرۇكى يادەۋەرىيەكان

شوشتو ھەلمانخست بەسەر تەراشانەۋە. دەستمانکرد بە
خۆشۇردن. ئەمجد ھاتبوۋە تەك من سابوونەكەى من كە ھى بارەگا
بوو، زۆر باش كەفى نەدەكرد زۆر خراب بوو. بەلام ئەمجد دىتم
سابوونىكى دەرەجە يەكى زۆر بۇنخۆشى دەرەيتاۋ خۆى
پىندەشوشت. پىم وابوو لە بەغدا لەگەل خۆى ھىتابوۋى. بەدەم
قسەكردنەۋە خۇمان دەشوشت ئەمجد گوتى: ھاۋرى حازم بۇ
حەشەرات نايەلن من بخەوم؟ لەكاتىكدا ئىۋە پرخەى خەوتانە؟!
دەرفەتم بۇ رەخسا شتىك بلىم سابوونە بۇنخۆشەكەى دانى و
دەستىكى پى لەخۇم بدەم. دەمىك بوو بەو جۆرە سابوونانە خۇم
نەشوشتبوو، گوتم: ئەمجد گيان ئىمە مانگى جارىك ئەو
قورەسوورەى لە خۇمان ھەلدەسوۋىن. بۇ ماۋەيەك ئەو قورەمان
بەجەستەيوە دەمىنى و ئەۋكات خۇمان دەشۋىن. بۇيە ھىچ
حەشەرىەك ناتوانى لە خەومان بكات. گوتى ئەو قورە دەبىت؟ گوتم
زۆر باشە. باش بوو ئەمجد سابوونە بۇنخۆشەكەى دانا و جامىك
قورى گرتەۋەو لەخۆى ھەلسوو، منىش دەستمدايە سابوونەكە و
خەرىك بووم خۇم پى دەشوشت. نىۋەنىۋە لە منى دەپرسى تاكەى
قورەكەم پىۋەبىت؟ بۇ ئەۋەى حەشەرات وازم لى بىنن؟ كاتىك بە
باشى خۇم بە سابوونەكە شوشت، ئەوسا گوتم: ئەمجد ئىستا
دەتوانى قورەكە لەخۇت بكەيتەۋەو خۇت بشۋى!

ئەو رۆزەشمان لەگەل تۇپپارانىكى خەست بەرىكرد. شەومان
رۆژكردەۋە. بەيانىەكەى ھەندىك نانمان ۋەرگرت و دەستى رىگى
گويزىمان گرت. بەجۆرىك پىم لە پىلاۋى تەنگ ترسابوو
تۇپپارانەكەى رەزگەم زۆر پى خۇشتربوو لە رىرۋىشتن بۇ گويزى،
تا ئىستاش ئەو پەنجەم نىۋەسەقەت بوۋە. شۇرپوینەۋە بۇ
دۆلەكۆگەى. دۆلەكۆگە ھىندە قول و تەنگەبەرە ئاسمان بەقەد

بیژینگیک دەبینی. بە ھەر حال، خۆمان گەیان دە گویزی. ئەمە دەمان ھەر زوو تەسلیمی دەستی ھاوڕێیان کرد بۆ ئەو ھەوای پەوانەیی ئێرانی بکەن بۆ مائی فەلە کە دەین کاکەیی. ئەو شەو ھەوای گویزی لە جیاتی گەرما، بگرە ساردیش بوو، بە یانی چەند کەسێک دەچوون بۆ کونەمشکی و ئالواتان، ئەمە دەیان لە گەل خۆیان برد. بە ش بە حالی خۆم وام دەزانی باریکی سەنگینم لە سەر شانێ سووک بوو!

ناپاکیک، لە دەریای تاوانەکانی خۆیدا خنکا

کەسێک لە خەسلەت و ئاکاری مەرقانە دامالدر، دەبیتە چ دێندە ھەیکە سامناکی دەم بە خۆین! کاتیک ناپاکی ھێلی سووری سنووری پەوشت و وێژدانی کەسێک دە بە زینتی، کاتیک کەسێک خالی و سفر دەبیتەو ھەوای مۆرالی و تاییە تەمەندیەکانی کائینیکی سوو دەبەخش بە مەرقایەتی، ئەو کەسە دەچیتە خانەیی نەفرە تلیکراو ھەوای قیزەو نەکان. لە ناخ و پۆحیدا ھیزیکی ئە ھەرمەنی، ختووکەیی بە زاندنی سروت و گاتاکانی ئاھوراموزدا دەدات، کە خۆی لە بییری باش و کرداری باش و گوشتاری باشدا دەبینیتەو، ئەو مەرقە، لە جوغزی مەرقەبوون دەردەچیت.

گەر وای لێھات نە ئاھونزولەیی دایکیک بۆ پۆلە کەیی، نە فرمیسکو ھەنسکی کچۆلە ھەیک بۆ باوکی، نە چاوە پروانی ھاوسەریک، عاشقیک بۆ مەعشوقە کەیی لە ناخەو ھەوای ئازاری پۆحیان نەدات، ئەو کەسانە مەگەر لات وایە ئینسان! نەخێر لە بیچمدا ھەیک مەرقە، بە لام لە ئەقل و کەمالدا ھەیک دێندەیی بیابان، ھەیک قەلە پەرشە خۆی لە تاریکیی ھەر پێچابیی. ئێمە مانان بیئاگابووین، بیئەو ھەوای بە خۆمان بزانی، ھەر ھەیکو دوپشکیتی پەرش لە بەختی ھەمووماندا بوو، دەویست

خاپېرؤكى يادوه ريبه كان

قرايمان تيبخات ئه و كاتهى هات وهك شوڤارئك دوورپووانه ئيحرامى پيشمه رگايه تى بهست. ژيانى ئيمه هه موومان له نيو له پى ره شيدا بوو، له سيپه رى خيانه ته كانى خويدا گه راي تاوانى داده ناو توخمى گوناھى ده تروكاندا!

ويژدان و ئه خلاقى چ مرؤڤئك ريگا به خوئى ده دات كه لله سه رو په راسووى ئه و مرؤڤانه ئى كه باوه ريان به تو هه بووه و پوژانه به يانى باشيان ليده كردى، بؤ په رينه وه يه كى ناجواميرانه، بكه ئى به پرد؟! گه ر ئه و كه سه، به قورساى كئويك ئه حمه ق و دلر ه قيش بيت!

نوسينه وه ئى و چيروكه پرنازارانه، هيچ سوود و به هره يه كى كه سى، به من ناگه يه نى، ئه گه ر زيانم لينه دات! لى ناكري هه گبه و بوخچه ئى يادوه ريه كانم پرييت له دوو پشكى ره ش و ماري دووسه رو هه موو شه ويك پيمه وه بده ن و كه س له نازاره كانم به ئاگا نه بيت! بؤيه ده مه وئى يادوه رى ته وقى ئه و تاوانه ره شان له مى خوم دارنم به مى ميژوويه كى شه رمه زاريدا هه لبواسم! هه رچه ند ناتوانم چاره سه رى زامه كانى پوخمى پى بكه م، وه لئى له كوئل خه يالى خوميان ده كه مه وه و ده يانخه مه دووتويى لاپه ره كانى ئه و كتييه. ريگا ناده م، به رگه ش ناگرم، ئه و ياده زه قنه بووتيانه خوئيان به هه ناسه ماندوو ه كانى ئيستامه وه هه لبواسن، چونكه ئيستاش، ده ردو كولو كوڤانى نيشتمانه كه م كه م نين، به شى حه وت پشتم ده كه ن!

له كاتى هه رخليسكانى سه ركردايه تى حيزبى شيوعى بؤ دروستكردنى به ره له گه ل حيزبى به عسو، ئاشكرابوونى هه موو ريكخستنه كانى حيزب بؤ دام وده زگا ئه منى و هه والگريه كانى به عس، ده زگا ئه منى و هه والگريه كانى به عس توانيان كوئى ئه و ته ليسم و نه نيه توكمانه ئى ريكخستنه كانى حيزبى شيوعى به تال بكه نه وه و ده رگا بخه نه سه رپشت و بزائن له بنه بانى، چى ده گوزه رى. بؤيه ده بينين

حازم عهلی کوتک

ئەوانەى خیانەتیان لە حیزبو بیروباوەرپه‌که‌یان کردو بوونه باوەرپینکراوی ئەمن و دەستگا هه‌والگریه‌کان، زۆربه‌ی هه‌ره‌زۆریان له‌ سه‌رده‌مى به‌ره، زه‌فه‌ریان پینرا. وه‌ک خائینان: ئەبو تالب، مه‌مۆ، ئەبوته‌ها، ئەبو هه‌یمن، ئەبو محه‌مه‌د، نائىب زابتى خانه‌نشین، کامل محسن الخفاجى نه‌قیبو چه‌ندانى دیکه‌ که تا ئیستا له‌ نیهاندا ماونه‌ته‌وه‌و ئیمه‌ نایانزانین.

ئەبو تالب، خه‌لکی تکريت بوو. به‌رپرسی ریکخستنه‌کانی ده‌وروبه‌ری به‌غدا بووه‌ له‌ هه‌فتاکان، کادیریکی پر ئەزموون و شاره‌زابوو له‌ ریکخستن. سه‌ره‌تای هه‌فتاکان له‌ جه‌یشی عیراقی نائىب زابت بووه‌و به‌ ده‌ستی ده‌زگاکانی هه‌والگری و دائیره‌ی ئەمنى به‌دناوی به‌عس له‌نیو ریکخستنه‌کانی حیزبی شیوعی ده‌کردی و خۆی مه‌لاس ده‌دات. هاوړی سه‌باح کونجی ئەو زانیارییه‌ گرنگانه‌ی پیدام، ئیستا له‌ ژياندايه.

ئىبراهیم ئەحمه‌د، نووسه‌رو رۆژنامه‌نووس، ئیستاش له‌ ژياندا ماوه، خاوه‌نی چه‌ندان نووسین و کتیبه، له‌ سه‌ره‌تای هه‌فتاکان له‌گه‌ل هه‌ره‌که‌ی قه‌ومیین العرب کاری کردووه‌و نزیک بووه‌ له‌ حیزبی شیوعی هه‌ر له‌و سه‌رده‌مه‌و له‌ زه‌مه‌نی جه‌به‌ی وه‌ته‌نی حیزبی شیوعی و حیزبی به‌عس، به‌ حیزبی شیوعی راگه‌یاندووه‌ که ئەبو تالب باوه‌رپینکراوی به‌عس و نێردراوی دائیره‌ی ئەمنه، بۆ نیو ریزه‌کانی حیزبی شیوعی. به‌داخه‌وه‌ سه‌رکردایه‌تی حیزبی شیوعی ئەه‌وکات، گرنگیان پینه‌داوه‌و له‌سه‌ر ئەو هه‌واله‌ لیکۆلینه‌وه‌و به‌دواداچونیان نه‌کردووه‌.

ئىبراهیم ئەحمه‌د، له‌ژیر کاریگه‌ری هزری مارکسیدا بووه، بۆیه‌ له‌ لایه‌ن عامر عه‌بدوڵلا ئەندامی م. س ته‌سکییه‌ کراوه‌و بووه‌ به‌ ئەندامی حیزبی شیوعی.

خاپەرۆکی یاده وهریبه کان

له ساڵی ۷۹ - ۸۰ له کاتی هێرشێ حیزبێ به عس بۆ سه ر حیزبێ شیوعی و راوه دونانی شیوعیه کان، ئه بوتالب رۆلی هه بووه له ده ستنیشانکردنی شوینی عائیده یاسین بۆ ئه من. ئه بوتالب له گه ل فه خری که ریم زه نگه نه له به یرووت له مه کته بی حیزب کارده که ن. فه خری که ریم وه ک به رپرسی یه که م، ئه بوتالب وه ک جیگری فه خری که ریم ده ست به کارده بیته. ئه و مه کته به به رپرسی ریکخسته کانی بلغاریا و سوریا و لوبنان ده بیته. هه ول ده دن له رینگای منه زه ماتی ته حریری فه له ستینی مه شق و راهینان به هاوڕیانی بکه ن له رووی سه ربازی و ئاماده کردن و په روه رده کردنیان بۆ پینشمه رگایه تی و ره وانه کردنه وه یان بۆ کوردستان.

فه خری که ریم، له رینگای منه زه مه ی ته حریری فه له ستینییه وه دوو پاسپۆرت دروستده کات بۆ هه ریه ک له سه فا ئه لحافز و سه باح ئه لدوره دوو به رپرسی بالاو کادری حیزبێ شیوعی، بۆ ئه وه ی له ژیر هه ره شه ی به عس رزگار بکرین و بگه نه سوریا و به شداری له دروستکردنی مه فره زه سه ره تاییه کانی پینشمه رگه شیوعیه کاندای بکه ن. فه خری که ریم، ئه بوتالب ئاگادار ده کات دوو پاسپۆرتی له رینگای فه له ستینییه کانه وه دروستکردووه بۆ دوو هاوڕی، بۆ ئه وه ی سه فه ری پینکه ن و له ژیر هه ره شه ی به عس رزگاریان بیته، به لام ناوی ئه و هاوڕیانه ی پێ نالی. ئه بوتالب له نیو جانتای فه خری که ریم هه ردوو پاسپۆرته که ده بین و ده زانی به چ ناویک دروستکراون، داموده زگای هه والگری به عس له کاتی سه فه رکردنی ئه و دوو هاوڕییه ئاگادار ده کاته وه، هه ردووکیان له بازگهی هیزه ئه منیه کانی به عس ده ستگیر ده که ن. له دوای چه ند رۆژیک له ژیر ئه شکه نجه شه هیدیان ده که ن. هه روه ها به ده ر له وه، ده ستی له به شه هیدانی (عائیده یاسین)ی هاوسه ری تیکۆشه ری گه وره ی کۆچکردووی گه له که مان (به هائه دین

نوری)یشدا هه بووه.

له کاتی دروستکردنی هیزی پیشمه رگه‌ی حیزبی شیوعی و دانانی چهند بنکه یهک، ئه بوتالب له قاتعی بادینان، که بهرپرسه که ی ئه بو جه میل تۆمه تۆماس بوو، بهرپرسیاریه تی پیده درئ و ئه ندامی سه رکر دایه تی قاتعه که و مسته شاری سیاسی قاتعی ش بووه.

سه ره تای ناسینم بو ئه بوتالب، ده گه پیته وه بو پایزی ۱۹۸۳ له باره گای زیوهی قاتعی بادینان، له دوا ی گه پانه وه مان له شه ری قه رناقه و پشتتاشان. ئه و کاته ئیمه ۸ پیشمه رگه‌ی قاتعی هه ولیر بووین وهک پاسه وان و پاریزه ری ملازم خدر له گه لی چو بووین بو ئه وه ی بروات بو قامیشلق له سوریا، تا وه کو سه ردانی خیزانه که ی بکات. ئه وکات چهند رۆژیک له زیوه ماینه وه. ئه بوتالب جلو به رگیکی خاویز و ژوو ریکی خو شی هه بوو، ده نگوت ریوی نیو پاوانیه! له هاو ریانی ئه ویمان بیست که گوا یا سه ره په رشتی ریکه سته کانی شاری موسل و تکریت و چهند شوینیک ده کات. من هه یج ئاخافتنیکم له گه لیدا نه بوو، که سیکی مۆن و که مدوی بوو، به لام من پیم وابوو زۆر ترسنۆکو و بیجور ئه ته، بۆیه تیکه لاوی له گه ل ده ورو به ر لاوازه!

سالی ۱۹۸۶، باره گای قاتعی هه ولیر له گه لی خه لک ناوچه ی کافیتی به ری گاره ی بوو، ئه بوتالب له قاتعی بادینان گوازا رابۆوه قاتعی هه ولیر وهک ئه ندامی قاتع ده ست به کار بوو. جیگای داخه هه ندیک له هاو ریانی، هه ر بابا بوو له راسته خو یه وه هه ندیک تاییه تمه ندیی وه همیان بو ئه بوتالب داده تاشی، هه بوو ده یگوت خه لکی ناسریه یه و خزمی هاو ری فهدی سکر تیزی له سیداره دراوی حیزبی شیوعیه. هه بوو ده یگوت یهک له رزگار بووانی (قطار الموت) ه. هه بوو ده یگوت یهک له و زیندانیانه یه که له ناسریه له نیو زیندان تونیلکی بن ئه رزیان لیدا و رزگاریان بوو، هه بوو ده یگوت له (حه ره که ی حه سه ن سه ریع)

خاڤرۆكى يادوه ريبه كان

به شدار بووه. به لام ئه وانه هيچيان راست نه بوون. به داخوه هه نديك له هاوړتياني حيزبي شيوعيش له ژير كاريگه ريبى كولتوورى گه و جانهى خورافياتى كومه لگاي عيراقى ده ربازيان نه ببوو، وهك هه موو رۆژيک به به رچاوى هه موومانه وه ئيستاشى له گه لدابن ده بينين له ژير كاريگه ريبى هزرى قوفل دراوى ئه قليه تى دوگمى خيله كى و خورافياتى به ناو ئايينى، چون كومه لگا، ساخته چى و قولبر و شيخ و دوعاگو و فالگره وه و درۆزنه كان دروست ده كهن و ده يانكهن به پيشهنگى خويان، كويرانه به شان و بالياندا هه لده ده نو هه زار سويندى به درويان بو ده خون كه ئه قلى مروقى ژير قه بولى ناكات. پينه لدانى ئه بوتالبيش، ئه و ماوه يه كه له به ينى قاتعى بادينان و هه ولير هاتوو چوى ده كرد، هه ر هه مان شيوه بوو!

له كوتايى مانگى ته مموزى ۱۹۸۷ مه فرزه يهك كه پيکهاتبوو له شهش كهس هه ريهك له ئه بوتالب، عه لى شاهير، شه هله، مزه فه ر، ئوميد، ئه بو عه لى، له باره گاي قاتعى بادينان له زيوه به ريده كه ون به ره و ئه و باره گايانه ي ئيمه ي لىبووين و اتا قاتعى هه ولير له كافييه ي به رى گاره ي، هيس تريكيان پيپوه كه به ريدي لى باركراوه.

هاوړئ شه هله (دكتوره جومانه القوره وى) كه به كيك له ئه ندامانى ئه و مه فرزه بوو، گوتى: له دواى رۆژيک ريكردن، گه يشتینه چهند ره شماليك له سه رريگاي خو مان، ده بوايه ئيمه يهك شه و له و شوينه پشو و بده ين، نازانم ئه بو تالب مه به ستي له پيدا گيريكردى چى بوو ده يگوت ده بيت دوو شه و له و شوينه بمينينه وه! به و هويه دوو رۆژ له و ره شمالاته، كه شوينىكى هه ستيار بوو، ئيمه ي دواخست. هه رچه نده بو ئه و رپرويشتنه هاوړئ ئوميد نامر مه فرزه بوو. ئه بو تالب ته نها يهك ده مانچه ي ميکاروفى پيپوو، له دواى دوو شه و مانه وه، ۱ ي ئابى ۱۹۸۷ به ريکه وتين به ره و جاده ي ئاميدى له (بنگه لى

حازم عهلی کوتک

سه‌رگه‌لی) له‌سه‌ر کانیه‌ک ئاومان خوارده‌وه‌و مه‌تاره‌کانمان پ‌رئاو‌کرد. ئیمه‌ و‌امان زانی شوینی مه‌ترسیمان تیپه‌ر‌کردووه‌، له‌و کاته‌دا ئومید زۆر له‌پیش ئیمه‌ ده‌رۆیشت، له‌ناکا‌و ده‌ست‌پ‌رێژی گولله‌یان لیک‌ردین‌و ئومید پیکرا. که‌مینه‌که‌، مه‌فره‌زه‌ی ئیستخبارات بوون، تفه‌نگه‌که‌ی ئومیدیان بردو‌و رۆیشتن. مزه‌فه‌ر به‌ر له‌هه‌موان چوه‌ سه‌ر ئومید، ئومیدی له‌ پشتی کرد، به‌لام به‌داخه‌وه‌ شه‌هید بوو. هیستره‌که‌مان چووبوه‌ لای ره‌بایه‌ی جاشه‌کان که‌ ئیزیدی بوون، به‌لام که‌سیان ته‌قه‌یان لینه‌کردین، ته‌رمی ئومیدمان له‌ هیستره‌که‌ بارکرد به‌ره‌و گوندی سپینداره‌. ئومید خه‌لکی ئه‌عه‌زمیه‌ی به‌غدا بوو ناوی راستی (حسام کازم) بوو. هه‌ر له‌وئ شه‌هید ئومیدیان به‌ خاک سپارد. گوندشینان نانی ئیواره‌یان بۆ هه‌تاین له‌ په‌رۆشیمان بۆ شه‌هید ئومید که‌سمان نانمان پ‌ی نه‌خورا. ته‌نها ئه‌بو تالب نانی خواردا!

کاتیک گه‌یشتنه‌وه‌ لای ئیمه‌ له‌ قاتعی هه‌ولیر، هاو‌پ‌تیان له‌ چۆنیه‌تی ئه‌و که‌مینه‌و شه‌هیدبوونی شه‌هید ئومیدو ده‌ربازبوونیان په‌رسیاریان له‌ ئه‌بو‌تالب ده‌کرد. له‌ وه‌لامدا ده‌یگوت من به‌ تفه‌نگی مزه‌فه‌ر ته‌قه‌م کردووه‌. مزه‌فه‌ر ده‌یگوت راست نیه‌ من تفه‌نگی خۆم لای خۆم بووه‌، ئه‌و جاره‌ ده‌یگوت به‌ تفه‌نگی ئومید ته‌قه‌م کردییه‌، له‌ کاتیکدا نه‌ تفه‌نگه‌که‌ی هه‌تابویه‌وه‌و جاشه‌کان تفه‌نگی شه‌هید ئومیدیان بردبوو. ناچار ده‌یگوت رمیت بالمس‌دس مالی (به‌ ده‌مانچه‌که‌ی خۆم ته‌قه‌م‌کرد). هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ به‌س بوو بۆ لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی ورد له‌و بابه‌ته‌، به‌داخه‌وه‌ که‌سینک نه‌بوو بلی کوا چهند فیشه‌کی ده‌مانچه‌ت ته‌قاندووه‌؟ که‌ یه‌ده‌گه‌کانت پ‌ر له‌ فیشه‌کن! ئه‌گه‌ر وایه‌ ئه‌و فیشه‌کانه‌ت له‌ کوئ کرپته‌وه‌، یان کئ بۆی پ‌ر فیشه‌ک کردیه‌وه‌؟

ئه‌وانه‌ هه‌موو په‌رسیارگه‌لینک بوون ده‌بوایه‌ هه‌لۆیسته‌یان له‌سه‌ر بکری، ده‌کرا زۆر به‌ئاسانی په‌رده‌ له‌سه‌ر زۆر شت هه‌لم‌الد‌ری،

خاپەرۆکی یاده وهرییه کان

به داخه وه كهس خۆی به خاوهن نه كردو گه و جانه به سه زماندا
تیپه ری. هه رچه نده من له و بابه ته هیچ بهر پرسیاریه تیکم نه بوو، تا
بتوانم پرسوجوی له سه ر بکه م!

باره گای قاتعی هه ولیر له کافی گوازییه وه ئه شكه فته ی دۆلی
باليسان. ئه و مه فرزه ی ئیمه ی له گه ل بووین، خۆی له ۳۰ سی
پیشمه رگه دها. بهر پرسوی مه فرزه هاوړی محسن یاسین بوو،
ده بوایه له (گه لی بیخمه) به که له ک بپه رینه وه، ئه وه ش ده بوایه به شه و
ئه نجام بدری و ئه و رپرۆیشتنه چهنده شه وو رۆژی ده خایاند. له
ئه شكه فتیکی چیا ی کۆریس به دیوی بهر رۆژی، ماینه وه. ره بایه ی
سه ربازه کانی سوپای عیراق لیمان دوور نه بوو، بۆیه ده بوایه له
جموجۆل سنورداریین. لی ئه بوتالب زۆر ده ترساو زۆر له خه می
سه لامه تی خۆیدا بوو، هه ندیک مینگه مینگی کرد، هاوړی محسن
یاسین لی توره بوو پنیگوت دلنیا به ئه گه ر ئه و ۳۰ سی پیشمه رگه
ئازاو جوانانه ت هه موو به قوربان بکه م، به سه لامه تی له ئاوی
بیخمه ت ده په رینمه وه و ده تگه یه نمه دۆلی باليسان، ته نها جه نابت
سه لامه ت بی، سندان له ئیمه بدات!

ئه بوتالب پی و ابوو به های ژیا نی ئه و به نرخترو بالاتره له به های
ژیا نی هه موومان، ده یویست خۆی به خاوهنی ماقولترین و ماهیه تیکی
ئه فسووناوی و جادووی له قه له م بدات!

له چیشه نگاوی رۆژی چواره می رپرۆیشتنه که مان، گه یشتینه سه ر
زینه تیرئ، ته مومژ خۆی له (ده ره شیر) و (ده ره دار) ی و وه رپنچا بوو،
هه تا پشتی گوندی میرگه سه ری ها تبوو ه خوار.

له باره گای ئه شكه وته و کانی ته لانی چیا ی هه وری، هه رکه
ئه بوتالب گوئی له دهنگی فرۆکه ده بوو، زهنده قی ده چوو. خه ریک
ده بوو زراوی برژی، له ژیر هیچ گابه ردیک یان ئه و شویتانه ی بنکۆل

حازم عه لی کوتک

کرابوون بۆ خۆپاریزی له بۆمباران، ئۆقره‌ی نه‌ده‌گرت و حه‌جمینی نه‌بوو! من و شه‌هید عه‌ونی هه‌ر به‌گالته ده‌مانگوت موشه‌ک ئه‌وبه‌رده‌ی وه‌ک ئارووی شه‌ق ده‌کات! ئه‌و به‌په‌له‌ له‌و شوینه ده‌یگواسته‌وه بۆ شوینیکی دیکه! وه‌ک مریشکی به‌ هیلکه دانه‌دۆزه‌ی^۱ ده‌کرد بۆ ئه‌وه‌ی شوینیکی قایمتر بدۆزیته‌وه. جاری وا هه‌بوو له‌سه‌ر نانخواردن هه‌ر بۆ ئه‌وه‌ی بیترسینین، ده‌نگی فرۆکه‌ی پیلاتوزمان ده‌رده‌هینا، ئه‌بوتالب قولاغ و چاشمیش ده‌بوو، به‌جۆریک هه‌تره‌شی ده‌چوو، نه‌یده‌زانی چۆن نانه‌که‌ی ده‌خوات! جاری واش هه‌بوو له‌سه‌ر نانخواردنه‌که‌ی ده‌رۆیشت و نه‌یده‌خوارد. هاوڕێ کانهبی ده‌یگوت عه‌ونی و حازم ئه‌و پیاوه‌ی شیت ده‌که‌ن هینده‌ی ده‌ترسین! کتومت لاسایی ئه‌و میشلولانه‌مان ده‌کرده‌وه که ده‌چوونه په‌ناگوئی گایه‌ک و یزه‌ویز ده‌که‌ن، گایه‌که‌ش ده‌فیشقینێ و هه‌لدیت و ئالیکه‌که‌ی ناخوات! دوابه‌دوای ئه‌نفال، هاوڕێ ئه‌بو ره‌بیع، بانگی هاوڕێیان غه‌زیبو توانا ده‌کات: ده‌بیت ئه‌بوتالب بگه‌یه‌ننه‌ نێو شاری شه‌قلاوه بۆ مالی یه‌ک له‌ رێکخستنه‌کانی حیزبی شیوعی. ئه‌وانیش له‌ گوندی (به‌ره‌که) هه‌وه، ئه‌بوتالب له‌گه‌ل خۆیان ده‌به‌ن بۆ شه‌قلاوه. چونکه کورپی ناوچه‌که‌ن، به‌ سه‌لامه‌تی ده‌یگه‌یننه شه‌قلاوه و ده‌گه‌رینه‌وه. ئه‌بو ره‌بیع دُنیا ده‌که‌ن که ته‌سلیمی شوینی مه‌به‌ستیان کردووه. له‌ دوای چه‌ند رۆژیک، ئه‌بوتالب له‌ رێگای رێکخستنه‌کانه‌وه ده‌گه‌یه‌ندریته هه‌ولێرو، له‌گه‌ل هاوڕێیان له‌نێو شاره‌کاندا ده‌ست به‌ کاری رێکخستنی نه‌ینی ده‌که‌ن.

له‌ ساڵی ۱۹۹۱ له‌ شاری هه‌ولێر، به‌ ئاماده‌یی ئه‌بوتالب و به‌ ئیشرافی ئه‌بو فاروق ئه‌ندامی مه‌کته‌بی سیاسی و چه‌ند کادیریکی

۱- دانه‌دۆزه: کاتیک مریشک ده‌یه‌وی هیلکه بکات، بۆ شوینیک ده‌گه‌رێ هیلکه‌که‌ی تینا بکات.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

دىكە، چەند كۆبۈۋنەۋەيەكى حىزبى رېئىكەخەن. لە كۆبۈۋنەۋەيە ھەولتېر، ھاۋرېئ سۈھىل زەھاۋى (مامۇستا كەمال) كە لە سالانى ۱۹۷۳-۱۹۷۵ سكرتېرى يەكەتە قوتايانى گشتى كوردستان و، لە ھەشتاكان رابەرى سىياسى سلېمانى و كەركوك و ئەندامى سەركردايەتە قاتەى سلېمانى و كەركوك و، ۱۹۹۸-۲۰۰۳ ئەندامى مەكتەبى سىياسى بوۋە و ئىستا لە ژياندا ماۋەو نىشتەجىبى ۋلاتى نەروىجە، ۋەك بەرپرسىك بەشداربوۋە. راسىتگۆيانە زۆرى يارمەتيدام لەپيدانى زانىارى و دروستى ئەو تراژىديايە خيانەتكارىيە ئەبوتالب، بە نىيازى نوسىنەۋە و تۆماركردنىان. زانىارىيەكانى مامۇستا كەمال، كە خۆى يەك لە كارەكتەرەكانى نىۋ ئەو روداۋەيە، ھەر لە سالى ۱۹۹۱-۱۹۹۲ بە موعجىزە لەبەردەمى چەقۆى بەعس رزگارى بوۋە لە شارى بەغدا!

لە سالى ۱۹۹۱ بە نىيازى سەرپەرشىتىكردنى رېئىكخستەكانى بەغداى پايتهخت و خواروۋى عىراق، برپار دەدەن دەستەيەك لە ھاۋرېئيان بنىرنە بەغدا كە ئەو ھەشت ھاۋرېئە بوون: ئەبو فارووق ئەندامى مەكتەبى سىياسى، عادل حەببە (ئەبوسەلام)، ئەبو عادل، دايكى بەھار، ئەبو يەسار، ئەبو عەلى، جەلال دەباغ، سۈھىل زەھاۋى (مامۇستا كەمال).

لەپيش ھەمويان، ئەبوتالب دەچىتە بەغدا. خانوويەك لە گەرەكى كەرادە بەكرى دەگرى بۆ ئىشوكارى رېئىكخستى حىزبى و مانەۋە تىيدا. كورە ئەفسەرەكەى دىدارى بۆ رېئىك دەخات لەگەل ۋەتبانى براى سەدام و مودىر ئەمنى عام، خانوويەك و سەيارەيەكى پىدەبەخشن. ھاۋرېئ سۈھىل گوتى: دەمويست ئۆتۆمبىلەكەم بفرۆشم، ھاۋرېئ ئەبو فارووق گوتى: ئۆتۆمبىلەكەت بدە بە ئەبوتالب بۆت بفرۆشى. منيش دام پىنى، دوو رۆژ دواتر ئۆتۆمبىلەكەى بۆ ھىنامەۋە،

حازم علی کوتک

کاتیڭ سەیری ئۆتۆمبیلەگەم کرد، داشبولو زۆر شوینی دیکە ی دەستکاریکراپوو، وەک شتیکی وەکو دەزگای تۆمارکردن و جاسووسیان تیدا شارەبیتەو. منیش بە ھاوڕێ ئەبو فارووقم گوت: ئەو ئۆتۆمبیلە ی من دەستکاری کراوو گومانم لە ئەبوتالبە. کاتیڭ ئەبوتالب زانی من لە دەستکاری ئۆتۆمبیلەگەم بە گومانم شەوی دواتر ئۆتۆمبیلەگەم دزراو ئیستاش نەمدۆزیەو! گومانم لەو دوو گەنجە بوو کە پۆژانە چاودیریان دەکردم، هەلبەت بە پیشنیاری ئەبو تالیب!

لە بەغدا، پۆژیک هەموومان دانیشتبوین لە خانووەگەمان، پادیۆو تەلەفۆن کاریان نەدەکرد، گوتم: ئەو خانوو دەزگای چاودیری و تۆماری جاسووسی تیدا جیگیرکراو. ئەبوتالب پەنگی تیکچوو، گوتی لەخۆتەو ئەو قسە مەکە، چۆن دەزانی؟ گوتم ئەو نییە پادیۆو تەلەفۆن کارناکەن! ئەبو تالب بە دەنگیکی بەرز وەک بیەوی کەسی سێیەم حالی بکات، گوتی: کوا پادیۆگەم بدەرئ! منیش پادیۆگەم دایە دەستی. تومەز لە شوینی کۆنترۆلی دەزگاکە گوئیان لە ئاخافتنی ئیمەیبوو، دەزگاکەیان کۆژاندبوویەو پادیۆو تەلەفۆن دەستیان بە کار کردەو. ئەبوتالب گوتی: ئەو نییە هەردووکیان کار دەکەن! لە دوا ی ئەو قسانە، ھاوڕێ سوھیل بە ئەبو فارووق دەلی: ئەبو تالب خائینەو جاسوسە!

هەموو پیکخستەکان کەوتبوونە ژیر چاودیری چری دائیرە ی ئەمنی بەعس. زانیاری دروست دەگاتە دەست حیزب کە ئەبوتالب باوە پیکراوی ئەمنی پڕیمە. لە دوا ی ئەو ی بەرپرسیکی دائیرە ی ئەمن لە بەغدا، کە ئیشی لەسەر مەلەفی ئەبو تالب کردوو، پادەکات بۆ دەۆک بە نیازی ئەو ی لەویو پابکات بۆ ولاتی تورکیا. لەوی، چاوی بە ھاوڕێ سەباح کونجی کەوتوو و ئاگادار کردۆتەو کە

خاپەرۇكى يادەۋەرىيەكان

ناوبراۋ باۋەرىپىكراۋى ئەمنى پۋژىمە.

بەدەر لەۋە، تەنانەت ژوورەكەى ئەبوفاروقىش لە بەغدا، كامىراى چاۋدىرى و تۆمارى دەنگى تىدا نەسبىكراۋە، شەفرەى تايبەتى مەكتەبى سىياسى و كۆپى كىلى ژورەكان و دەرزىلەى دەمانچەكانىان لەبەردەستى دائىرەى ئەمندا بوۋە.

دواى راپەرىن، حىزب چەند پارچە چەكىكى لە سوورىاۋە هىنا بۆ ھەرىمى كوردستان. بۆ گواستەۋەيان لە كەركوۋكەۋە بۆ بەغدا، چەند گەنجىكى سەر بە ئەبو تالب راسپىردرا كە ھەمووىان سەر بە دائىرەى ئەمن بوون، لە رىگا دەرزىلەى تەۋاۋى چەكەكانىان دەرهىناۋون.

لە سالى ۱۹۹۲ لە دواى دلىناۋون لە خۇفرۇشى ئەبوتالب، ھاۋرپىيان بىر لەۋە دەكەنەۋە چۆن بتوانن ئەۋ ھاۋرپىيانەى لە بەغدان، لەژىر چەقۇى بەعس رىزگاربان بكن و ئەبوتالبىش بگەرىننەۋە كوردستان بۆ لىكۆلىنەۋە لەگەلىدا. ئەۋەبو، نامەيەكى فرىودەرانەى مەبەستدار دەنوسن، تىدا تەماعىكى زۆر گەۋرە دەدەنە بەر دەزگا داپلۆسىنەرەكانى بەعس. ھاۋرپى چەمىد مەجىد موسا نامەكە دەنوسى. ۋە زانراۋە كە ئەۋ كەيسە راستەۋخۇ لەژىر چاۋدىرى و سەرپەرشتى خودى سەدام خۇيدا بوۋە. لە نامەكەدا دەنوسن: دەبىت ھەمووتان بگەرىنەۋە كوردستان بۆ ئامادەبوون لە كۆبونەۋەيەكى فراۋان، بە جۆرىك ھەموو ئەندامانى مەكتەبى سىياسى و لىژنەى مەركەزى بگرىتەۋە، چونكە لەنىۋ رىزەكانى سەركردايەتى حىزبى شىۋەى دوو بۆچون و دوو ئاراستەى جىا پەيداۋوۋە، ئاراستەيەكىان رايان وايە حىزب ۋەك ئىستا بمىنىتەۋەۋ دژى دەسلەتى بەعس درىژە بە خەباتى خۇى بدات، ئاراستەى دوۋەمىش كەۋا بە زۆرىنە مەزەندە دەكرى، رايان وايە لەۋ كاتەى

سەر بە خۆیی نیشتمان لە ژێر هەر شەداوە، پێویستە گفتوگۆ (مفاوەزات) لە گەڵ سەدام و حکومەتە کەیدا بکری بۆ دەربازکردنی نیشتمان لە و تەنگەژەییە. لە دواى کۆبونە وە کەش، بڕیارە هاوڕێ حەمید مەجید موسا و تەواوی ئەندامانی مەکتەبی سیاسی و لیژنەى مەركەزى بچینه بەغدا بۆ ئەو هی لە پێگای یەك لە كەناله كانی سییەم گفتوگۆ لە گەڵ سەدام و حکومەتە کەى بکەین!

ئەو نامە یە بە جۆریك ناردرا بوو، بەر لەو هی بگاتە دەستی هاوڕێیان، بگاتە دەستی دائیرەى ئەمن. دیارە ئەوانیش هەموو ئەو نامە گرنگانە کۆپی دەکەن و شروۆفەى دەکەن. هەر بۆیە دائیرەى ئەمن بەسەرپەرشتی و ئیشرافی سەدام خۆی، لەبەر دوو هۆکار چاوپۆشی لە گەڕانەو هی هاوڕێیان لە بەغدا بۆ هەولێر دەکەن. یەكەم ئەگەر پێك بکەون لە گەڵ حیزبى شیوعى، رەنگە ئەو گفتوگۆو پێککەوتنە بێتە فریادەرەسى سەدام و حکومەتە کەى لەو دابراوە نێودەوڵەتییەى تێیکەوتوو، بەتایبەتى بە دەستەینانی پشتگیری حیزبە چەپەکانى دۇنیا و کۆتە لە دارزاوەکانى پاشماو هی ولاتانى سۆسیالیستی بۆ ئەو هی ئەو بەیانى پێککەوتنە بگاتە پەشتە ماریك بۆ داپۆشینى عەورەتى خۆى. خو ئەگەر پێکیش نەکەوتن، ئەوا گرتنى تەواوی ئەندامانى سەرکردایەتى حیزبى شیوعى لە بەغدا، پاروینكى چەورترە و بۆ یەكجارەكى لە سەرئێشەى حیزبى شیوعى رزگارى دەبێت.

ئەو نامە ئامانجدارە، زۆر زیرەکانە پێکخراوە. هاوڕێیان بە بیانووى ئامادەکارى بۆ کۆنگرەى پینج، بڕیارى گەڕانەو بە بۆ کوردستان دەدەن، خۆیان ئامادە دەکەن بگەڕێنەو کوردستان و بەغدا جێبھێلن. ئەبوتالب یەكەمجار نایەو پێت لە گەڵیان بگەڕێتەو کوردستان، بەلام دائیرەى ئەمن پێیدەلێن بڕۆ لە گەڵیان، چونکە کەسمان نییە دەنگوباسى نێوەرۆکو بڕیارى نێو کۆبونەو کەمان بۆ بێتیتەو،

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

بۆيه ئه وىش خۆى ئاماده ده كات و له گه ل هاورپيان ده گه رپته وه شه قلاوه. هه رچه ند زور درهنگوه خت بوو بۆ ئه و گرتنه، به لام له ئه نجامى ليكۆلينه وه هه ر زوو دانى به هه موو تاوانه كاندا نابوو، به هاورپيانى گوتبوو كاتيك سه يرى ئاوينه م ده كرد واى نيشان ده دام نيوهى ده موچاوم ره ش ره شه! وه ئه وهى پشتراست كرده وه كه له ميژه پياوى باوه رپيكر اوى دائيرهى ئه منى به عسى بووه و ئه و هه موو سالانه له ريزى پيشمه رگايه تى و حيزبايه تى، گورگ بووه له پيستی مه ردا. هه ر بۆيه ش له ده رياى تاوانه كانى خۆيدا خنكا!

داخه كه م، ئاخۆ كهى ده بيت ئه و ژيانه له دار بكه مه وه! بۆ ئه وهى چيتر شه وان ئه و يادوه ريبه تالانه وه كو كابووس به رۆكم نه گرن و وه ك ته ونى جالجالۆكه خۆبيان له زه ينم نه هالئين! هه ر چه ند ده كه مو ده كرينم، له يادوه وريم به رنابنه وه خوار!

خۆشبه حالى ئه و چاوانهى له دواى ئيمه خائينانى پى نابيين! ژانو هه سره ت له مۆخى ئيسقانه كانم بروسك ده دن، من نامه وئى ژانه كانى نيشتمانم له ناخدا قه تيس بميين و بچه ژيرگل. هه روه ك ورچيكي بريندار له نيو ئازاره كاندا جينگل ده دم، نه جامى خه ستى شه رابو نه سه ماو هه لپه رپينى ياران، هه رگيز ئه و خه مانه م بير نابنه وه! نه مويستوووه قه تيش نامه وئى وه ك پشيله، فه رخه ي ئه و ميژوووه شه رمه زاره كوناوكون پيبكه م و، له نه وه كانى داها توومى بشارمه وه، بۆ ئه وهى ئه و واقيعه زه قنه بوتهى كه ئيمه ژيانمان تيدا كرد، ئه وان دووچارى نه بنه وه! هه رچه ندا، زور پوو داوى خوينا وىي ديكه ش، تاوه كو ئيستا له نيهاندا ماونه ته وه و بوون به پيخوست! ئه وانه شى كه له بوتهى ئه وينى خوداناسيدا پاليورا ونو قالبوونه وه، گشت بينه ده نگ، ته حریمی كه ن، ته جريمى كه ن، بپراى بپراى چيدى قابيله كان هايله كان نه كوژن!

حازم علی کوتک

ئیمه باجی سهرکردایه تیه کی په ککه وتەو هه لاهه لاه و پزویوی وه ک داری کرمۆلمان دەدا، که توانای سهرکیتشی ئەو هه موو مرقه ی قالبووی کورە ی خه باتی چینه تیه تی و پیشمه رگایه تیان نه مابوو، مهیدانیشیان بۆ گه نهجه کان چۆل نه ده کرد. ئەوهش هۆکار بوو توفانی خوینه پاکژه کان هه لبستی و نهجامی نه بی!

کانه بی گچکه

شههید کانهبی حه مه پره شهید گه ره شیخانی، هاوپی مندالی و یاریه کانی نیو گوند و قوتابخانه و پوژگاری پیشمه رگایه تیم، ناسراو به کانهبی گچکه، له کاتی راپه راندنی چه ند ئه رکیکی ریکخستن و پیشمه رگایه تی، له گه ل شههید ئازاد مه لاقه ته وی ناسراو به مه لاشتی، به هاری ۱۹۸۸ له گوندی (گه ره به شه) ی سهر به شاروچکه ی قوشته په، سه لاح شینه و تاومه پیشمه رگه کوژه که ی، به فیل ده یانگرن و ته سلیم به دائیره ی ئەمنیان ده که ن، که به زندووی مروقیان که و لده کرد. مخابن ئەو دوو پیشمه رگه قاره مانه له ژیر ئەشکه نهجه یه کی زوردا شههید ده بن، ئیستاش گورغه ریبین.

گه ر ده مزانی (به له بان) ی بهستی شه رغه، دوا مه له بندی دیدارمانه، دلم بهروهستی نه ده دا به جیت بیلم و هه بیپی لیبکه م برۆم له بۆ (زینی سهران)! گه ر ده مزانی بۆم ده بیته دوایین دیدار، له گلینه ی چاوه کانمدا ده مشاردییه وه له ده ست شو فار!

۱- سه رچاوه کانی نه م بابه ته:

(۱) هه ریه ک له پیشمه رگه ی نیرین، هاوپی سه باح کونجی، هاوپی سو هیل زه هاوی (ماموستا که مال)، نکتوره جومانه القوره وی (شه هه).

(۲) کتیبی: دور و تأثیر الاجهزة الامنية و المخابراتية على حركة الانصار الشيوعيين في العراق، فيصل الفوادي،

ط ۱، دار الرواد ۲۰۲۰، ص ۱۲۳، ۱۲۴.

خاپرۇكى يادەۋەرىيەكان

لەبىرمە پلكە قەدرىيە دەيگوت: بە قسەى ئىۋە دەكات، ئاۋاتمە بىكەم
بە زاۋا، ئەمنىش ۋەك ھەردايكىكى دى، لە ئامىزكەم نەۋەى ساۋا.
من ۋەك لاۋانەۋەكەى پەزازى، قەت پىت نالىم دە ھەستەۋە!
نەۋەك بكوژ و جەللادت، بە تەشتىك دال و ئەستىرەۋە، لەسەر
كورسى بىيىنەۋە!

دەترسم برىنى جەستەۋ جى قامچىانت بكولىنەۋە!
ھۆ ھۆ برام!

ئەگەر زۇرت زەرەر نەبى، ئەمن ئەۋژىانەى ئىستام، بە ئۇغرت
دەگۇرمەۋە!

مەلا جەلال و مامز و زوھرە، كىن؟

ئەگەر ھەموو گەلاۋەرىيەكانى ۋەرزى پايز كۆبەكەمەۋە، بىكەم بە
دووتوئى پەراۋىك، ئەگەر ھەموو خاۋەن قەلەمە بوئر و راستگۇ
تىرۇركراۋەكان زىندووبكەمەۋە، مەگەر ئەۋ كاتە بتوانم، چەند رىستەۋ
پەرەگرافىكى ژياننامەى سى پراھىبى تەرکەدنیا لە پىناۋى ئامانجە
پىرۇزەكانى ھەژاران، ۋەك گەردەنبەندى قەنەفر، بۇ مىلى خوشكە
مامزى بھۆنمەۋە. گەر دەتەۋى ژياننامەى ئەۋ جۇرە مرۇقانە بزانى؟
كتىبى خواۋەندى ھەلەمووت/ جولانەۋەى ھەسەن سەباح، ژياننامەى
فەدايىيە خەسىندراۋەكانى بخوئىنەۋە!

ئەۋ سى تىكۆشەرەش خۇيان تەرخانكرد، بۇ تىكۆشان لە پىناۋى
ئامانجە پىرۇزەكەيان، ھەر بۇيە نەپرژانە سەر ئەۋەى بتوانن برا ژن
بىنى و خوشك مىردى بکەن!

ئەۋ چەند رىستەى من دەينووسم، لە ئاستى گەۋرەى قوربانيدان و
تىكۆشانى ئەۋ خىزانە، شتىكى زۇر بچوۋكە، بەلام بۇ ئاسوودەى

حازم عەلى كوتك

ويژدانم، وهكو فهپزىكى پىنج ئەركان بەجىيىنم، هەر بۇ ئەوهى له بهرانبهر تىكۆشه راندا وهبالى سهرشانم سووكىيت!
بۇ گەيشتن به ئامانجه پىرۆزه كهيان، نه غدينهى گيانى خويان و چىژى دنيايان پنبه خشى! ئەو مەزنه مرۆفانه، ههریه كهيان خويان كرده، خشتىكى ديوارى ميژووى خهباتى ههوليريه كان و گهله كهيان، وا ههستده كهم نه دووباره دهبنه وه، نه كه سيش توانست و لايه قى جيگرته وه يانيان ههيه!

خدر عبدالله ناسراو به مهلا جهلال، خهلكى گوندى ماجيدى دهشتى ههوليره، له نيوه راستى په نجاكان بوته شيوعى، هه ميشه خاوهنى راو بوچوونى تاييهت به خوى بوو، بويه بهرده وام له گهله بهرپرسه كان بهر كهوتنى هه بوو. له ۱۹۷۹/۵/۱۰، له گهله بهرپزان مام خدر پووسى، شه هيد سه فەر، ئەبو حيكمهت، له به غداوه له ريگاي كهريم خانى برادوست و شيخ جهنگى برائى مام جهلال تاله بانى، ده گهيه ندرينه سیده كان، پاشان بۇ نيوزهنگ و نوكان، له وى چهكى شه رەف ده كاته شانى و ده بيته پيشمه رگه.

سالى ۱۹۸۸، له باره گاي نوكان و نيوزهنگ، نه خوشى شه كرهى هه بوو، نه يده توانى برنج له تيرى بخوات، بانگى هاوارى عەلى كوتكى ده كرد، كه پيشمه رگه يه كى زورخور بوو، ده يگوت وه ره له گهله من نانى بخو! هەر بۇ ئەوهى بهشى خوى ده رخواردى هاوارى بدات!
له كاتى چوونيان بۇ دهره وهى ولات به ريگاي پووسيدا له (دومه ديخه) ي شارى چوار جووى توركه مه نستان، زورى يارمه تى هاوپريان داوه وهك، هاوپريان عارف و هاوار و زورى ديكه ش.
كاتيك ده گاته كوئنه اگان، ئەو بهرپزانه: ريبوار عه رهب، ئەبو حه مشه له برا ئيزيديه كانه، ماموستا هه ژار، هاوارى عەلى كوتك، يارمه تى دهن و بيره وه ريبى خوشيشيان له گه ليدا ههيه.

سەبەند

ئەو ئامىرەي لە دواي ۳۵ سال تەمەن، زانيم ناوي چيه و بۆچي
بەكارديت!

ئاي فەرھەنگ و زماني كوردى چەند دەۋلەمەندە! بە ھۆي
خۇخۆرى و بى خەخۆرىيەۋە كۆنەكراۋەتەۋە، بۆ ئەۋەي زمانيكى
ستاندارى كوردى ليدروست بكرى!

ئيمە لەو پوۋەۋە، ھىچمان لە نەتەۋە سەردەستەكاني دەوروبەرمان
كەمتر نيه. گەلانى دەوروبەرمان چەندان سالە كەنە لە كىوي زماني
ئيمە دەكەن و لە ئۇقيانوسى زمان و كولتورى ئيمە وشە ھەلدېنچن،
كەچى ئيمە چاۋ لە مۆلەق بەدىار دزىنى خەرمانى فەرھەنگى
خۇمانەۋە دەستەۋەستان وەستاوين، ۋەك تەماشاي ليدەرۋانين!

پايزى ۱۹۸۸ لە دواي پرۆسەي بەدناوي ئەنفال، پيشمەرگە بە
تۆماركردنى چەند داستانىك و قونەشەرىك لەگەل ھىزەكاني رژىمى
بەعس، بەھۆي نابەرابەرى لە پووي سەربازى و لۆجستى،
ھەموومانىان برده سەرسنورەكان، ھەندىك ئاۋديووي خۆرھەلاتى
كوردستان كراين. من لەپيرانشار (خانى) گىرسامەۋە. بە چاوساغي
شەھيد سەمەد تىكالۆو خاليد غەريب، چووينە نەغەدە، لە پيشانگاي
ئۆتۆمۆبىيل (ماشىن)ى عەبدولرحمانى حاجى عەلى و محەمەد
بەربەيار، ماشىنىكى لەندروڤقەرم كرى، كارى كرىي نەفەرم پيدەكرد
بۆ دابىنكردنى بژيوي مندالەكانم. شايانى باسە بابم و ھەردى براشم
لەگەل ئيمە دەژيان.

بە پياۋىكى گەلەگەتى رەشئەسمەرى چوارشانە ئاشنابووم، تەمەنى
لە شەست سال تىپەرىبوو كەوتبوۋە قۇنساغي پىرىيەۋە،
كورتەكوشەروالىكى رەشى مورادخانى لەبەردابوو، سەعاتىكى

حازم علی کوتک

به زریزه‌ی، به قوچچه‌ی کورته که که یه وه هه لواسیبوو، شه ده‌یه کی کوردانه‌ی له سه‌رناپوو، به راستی پایه‌ی پیاوماقوولی له خوی حه لال کردبوو، له به‌رئه وه‌ی هه‌میشه له‌نیو چاره‌سه‌رکردنی کیشه کومه‌لایه‌تیه‌کاندا بوو، که له خوره‌ه‌لات به‌وانه ده‌لین که یخوداو پیاوی سولج و مه‌سه‌لتان. ناوی ئه‌و به‌ریزه حاجی شه‌فیع بوو. مه‌رداریکی گه‌وره‌بوو، مالی له پیرانشاریبوو، خه‌لکی گوندی گرده‌شینانی به‌ری نه‌لینی مه‌نگورایه‌تی بوو، مام حه‌سه‌نی برای و کوپو برازاکانی له‌گرده‌شینان خه‌ریکی مه‌رداری و کشتوکال بوون، واتا حاجی شه‌فیع دووماله‌کی کردبوو.

پوژیک هات گوتی: کاک حازم با برۆین! سه‌رکه‌وتین بو خیابانی ئیمام. دوکانی عه‌جه‌میکی قه‌له‌وی لیبوو، گوتی رایبگره! چووینه ژووره‌وه. ئه‌و دوکانه وه‌ک هه‌ولیزی گوته‌نی (سه‌ری هارو ماری تیدابوو) پشه‌دریش ده‌لین (سه‌ری مارو میرووی تیدایه)، زور شتی کری. ئه‌و به‌وشتانه‌ی ده‌گوت حه‌واجی مالی، به‌لام دوو ئامیزی کری ئه‌من نه‌مبیبیوون و وه نه‌شمده‌زانی بوچی به‌کاردین! له ریگه، لیمپرسی مام حاجی ئه‌و ئامیزه ناوی چیه‌و بوچی به‌کاردیت؟ گوتی: ئه‌وه پینده‌لین سه‌به‌ند، دوو سه‌گمان هه‌یه، هه‌ردووک توتکه‌ی یه‌ک کوخیشن خۆبه‌خویان شه‌ر ده‌که‌ن، بوون به‌قاندیری^۱ یه‌کتری، چه‌ندجار یه‌کتریان که‌لوکرۆم کردوو، ئه‌گه‌ر ئه‌و سه‌به‌نده‌یان له ملی بکه‌ین، به‌هۆی ئه‌و دپکه تیزانه‌وه، ناتوانن شه‌ر له‌گه‌ل یه‌کتر بکه‌ن! گوتم مام حاجی من ناوی لغاوو قه‌لیته‌و ده‌مبه‌ندو بزموک و گۆلکمژم بیستوو، به‌لام ناوی سه‌به‌ندم نه‌بیستبوو! پیمگوت مام حاجی زورجار سه‌گ له‌سه‌ر خواردن به‌شه‌ر دین، ئه‌و سه‌گانه‌ی ئیوه

۱- قاندر: نوو بوونه‌وه‌ر نه‌گه‌ر له‌گه‌ل یه‌کترا هه‌لنه‌کن و به‌شه‌رین. هه‌ر کاتیک یه‌کتریان بین. به‌ره‌نگاری یه‌کتر بین.

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

برسی نین؟ گوتی: نه وه لالا له تیر و تهسه لیان غرور بوون و چاویان سوور بووه، له سهه ر ئه و حاله ش جو جکانیش دهن و دهخون، مه گه ر ئه و سه بهنده چاریان بکات!

هیوادارم هه موو ئه و وشه په تی و ره سه نانه ی زمانی کوردی، که واتای ره سه ن و فه ره هنگیان هه یه، نوسه ران و خه مخورانی زمانی کوردی بیانیه ئنه وه نیو باوه شی ره سه نی دایکی خویان.

سروه، بۆ مه رگی په ره سیلکه یه ک

پێژنه ی ته رزه پێی نه داوم دهنکه بارانه سووره کان کۆبکه مه وه!
ئاخر به خو شم ده ترسام، نه بادا له هه ردووک چاوی ئازیزانم، گوماوی سوور سوور داوه ستی! به لام چیبکه م لیمنه گه رین، هه داناده ن، ده یانه وی سکر^۱ و به ندی ئه و به ره سه ته بشکینم، عه یامیکه به غه دری رۆژگار قه تماغه ی گرتووه!

ئه و ناسۆره دێرینه نه ئه گه ر دهر بن، ئه و نیوه سه ره له بهر ده که ن به زووخاوا! چرنووک گرتن له و قه تماغه نیوه چله سارپێژانه، هه روا ساده و هاسان نییه، خواردن ده کات به ژاری مار!

ناتوانم دلته ن بشکینم، ئیستا کاتی ئه وه هاتووه، به ری گریانه خنکیندراوه کانی ناخم به ره ه لالا که م، به شی هه موو دنیا ده کا ئه گه ر به سه ریان دابه شم! ئیدی، چیدی فرمی سک و سووتانی ناخم، له پسپه ری ئه و غرووره ساویلکه یه م، له ئازیزان ته قه ت ناکه م و ناشارمه وه!

لاره و بله هاوته مه ن و خزمی یه ک بوون، به ئیجازه ی گه وره کانیان، هه رییان به یه کتر دابوو ئه گه ر پێگیان پێیده ن و له

۱- سکر: نه و تۆپه له قوربه که به مه به ستی به نکرینی ناو. له نێراو یان جوگه ناویدا دانه نری.

حازم عالی کوتک

دوای په زامه ندى گه وره كان، پيڅغه هاوسه رگيرى بكن. لهو سهروبه نده هه ستياره، باوك و برا پيشمه رگه كهى خاتوو لاره، به يه ك پهت له سىداره دران! هه ر له دوای ئه و كاره ساته، باوكى بله ش شه هيدكرا، بويه پرؤسه ي دروستكردنى ماله نوپيه كه دواخرا. پرؤژيک له نيو هه له له له و هه نيسك و نزره ي گريان، برپارده دن هاوسه رگيرى ئه نجام بدن، بو ئه وه ي ته ريك نه ميئن و، به رده وامى بدن به ژيان!

ئىستاكه مانگى زهره ندى^۱ بووكى ژير تاراي قه ترانه. په رده يه ك، ته ژى له بونسو و هه لكروزان، هه ر بابايه فرميسكى خوئى له وىدى ده شاريت ه وه، ئاميزيكي خه له تينه ر بو يه كترى ده كه نه وه، مرؤف چ بوونه وه ريكي قايمه! چؤن له گه ل ئازاره كان رادئ!

پرؤژيكيان بله ي ده ستوه شين، له گه ل لاره ي، هه روه كو دوو به جىماوى دوای تالان، برپارده دن بچن بو شاخ و بينه پيشمه رگه ي كوردستان. له و پرؤژه وه، بله ده بيت به هاوپي جهنگى و لاره ش به هاوپي نايله خان.

له و كاته دا، نايله^۲ دووغيانه، ژوريكي گوندى په ركانه، بو خويان ده كه ن به لانه. چه ته وله كانى به عس، ئه وه نده شيان پي ره وا نه ديتن، به هه ر دووك چاوى خوّم بينيم، به ئار بى جى ژوره كه يان لى پروخاندن! نايله ي دووغيان، بو سه لامه تى كورپه كه ي، سه رى هه لگرت بو گوندى گه نياكى ناوشوان، له وي كچيک له داىك بو، به ئوميدى سره وى به يانكي ئارامتر، ناوى ليده ندرئ (سروه)!

سروه، له شاخه كانى كوردستان و له نيو پيشمه رگه هه راش بو،

۱- زهره مند: وهكو شهمامكه وايه له زهويى نيم شين دهبيت و بهر كه ي زوره و له هه نديك شوين پيى ده لين: گووژاك.

۲- مه به ستم نايله ي خيزانمه.

خاپه رۆکی یاده وهریبه کان

ئه قلی پیتش ته مهنی که وتبوو، خو شه ویستی محمد حه للاق و مو حسین یاسین و من بوو. له دوا ی حه وت سال پیتشمه رگایه تی و کاره ساتی کیمیا و ئه نفال، بریارماندا هه ر هه موومان سه ر هه لگرین بۆ ولاتیک، گولله و سیداره نه ناسی، به لام ئه فسووس، له دوا ی سه فه ری رۆحیک شه که ت و ماندوو، جهسته یه کی ئه نجنکراو، به سه ر ولاتیکدا که وتین، ره جم و شه للاق و سیداره شوناسی بوو!

سروه، سه رباری ئه وه ی له گه ل دهنگی بۆمب و فرۆکه و بۆنی کیمیا و سه فه زی نیو تیری سه رپشتی ولاخ، له سووران و بادینان و ولاتی ئیران راهاتبوو، تالی و سویری زه مه نیکی پر له ئازاری چه شتبوو، له هه شت سالیدا توشی غودده ی شیر په نه ش بوو! جهنگی به کۆلی خو ی گپرای، تاران، ته ورین، ورمی،... له و کاته دا، نایله کورپکی دیکه ی بوو. له خو شه ویستی ئاسۆی مامی سروه، ناوی لینا ئاسۆ. له بیمارستان ده ریان کردو ناچار هیتامانه وه مال. بیرمه جاریک جهنگی به هه ردی گوت: برۆ ده رمانی بۆ سروه ی بکره! سروه گوتی مامه هه ردی! خو تان به منه وه ماندوو مه که ن، من که شیر په نه مه ده رم، به لام توخوا گه ر مردم له چکه به ریشه که م به سه ر گۆره که مدابده ن، دارگولیکم له ژوورسه ری برۆینن! کاتیک ئه و قسانه م لییست، شه رمم له گه وره بوونم کرد!

ئومیده کانمان ته زیبوون وه ک چلوره ی گویی سوانه کان، نزاکانمان هه ر له ئاسمان شه خته یان به ست، ئه و شه پۆله چه توونانه رپیان نه دام جاریکی دی، کۆشی پر نوقل و چوکلیت بکه م! له وه یشوومه ی ولاتیک به سه ته له کدا، پیلووی چاره کانی لیکن. نه مانتوانی ده ست به ته مه نیه وه بگرین، زریان له گه ل خو ی رفاندی و شه خته بردی!

ماف و ئەرک

خۆزگه هه موومان سنووری ئەرک و مافه کانی خۆمانمان دهزانی!
له به هاری سالی ۱۹۸۹ مالم له پیرانشار بوو له خۆرههلاتی
کوردستان، ئهرکی به خێوکردنی نو سهر خیزانم که وتبووه ئهستو،
سه ره پای میوانداریش. ناچار ماشینیکی لهنده ویرم کړی بۆ کړی.
پۆژیک له پیرانشارهوه ده بوايه سه رنه شین سوار بکه م بۆ
سه ردهشت، پیاویکی گهنجی چوارشانه، رانکوچۆخه یه کی مه رزی
سووری له به ردا بوو، کلاشیککی هه ورامی له پین بوو، هاته لام و گوتی:
ئاغای رانه نده هه ر دوو کوشنه که ی پیتشه وه بۆ من دابنی! گوتم:
به سه رچاو! چوار سه رنه شینی دی په یدابوون و به ریکه وتین بۆ
سه ردهشت. ئه و پیاوه ی به ته نها کوشنه کانی پیتشه وه ی گرتبوو هه ر
زوو پاکهت و شه مچه ی له سه ر داشبولی دانا و جگه ره یه کی
داگیرساند و کاتیک ده ی کیشا سه ری به ر زده کرد و دوکه له که ی
به شیوه ی دو سی ئه لقه هه لده دایه بنمیچی ماشینه که.
ئه نگوستیله یه کی زیڤی گه وره ی له په نجه ی بوو، پشتی دهستی تاتوی
دلیکی لی هه لکه ندرابوو، به تیریکی سه ره بوقولابی وه ک تیری
جومونگی، پیکرابوو!

هه موومان که گویمان له گۆرانیی هه سه ن زیره ک گرتبوو و له پر
به کره یه کی له گیرفانی خۆی ده رهیناو له شوینی به کره که ی هه سه ن
زیره ک خسته سه ری و دیاربوو گۆرانی ئیبراهیم تورکی بوو. گوتم
ئه و گۆرانی بیژه کینی؟ هینده به تاموچیژه وه گوتی: ئه وه برایمه، چۆن
نایناسی؟! گوتم: ئه وه خه لکی به ری میرگانه یان دۆلی سماقولی؟!
ئه و جا تینده که ی چی ده لی؟! گوتی: نا نا، خه لکی تورکیایه و تینناگه م
هه ر ئاوازه که م پیتخوشه! گوتم راسته که ی ئاوازه که ی بۆیه به

دهمارهكانتدا رۆچۆته خواری چونكه كوردیهو دزراوه!
لهوكاتهدا، بۆنیکی ناخۆش و قورسی له گیرفانی ده رهینا و به
خۆیدا پرژاند و خۆی هه لکینشا بۆ بهرئاوینهی ماشینهکه و قژی
داهینا، کلاشهکانی له پێی داکنده و تهسییحی بادهدا، وهک له چۆلی
پیاسه بکات! زۆر دهترسام گولینگی تهسیحهکهی به لوتم بکهوئ!
لاجهولاج¹ دانیشتبوو لاقی خستبووه سه رلاقى و پرووی کهوتبووه
لای من، هیچکەس له سه ر فه رشی مالى خو شى ئه و هه لگير و
وه رگيره ی به سه رینی ناکا! به و هه لسوکه وتانه ی زۆر نیگه ران بووم،
گوتم کاکه پرسیاریکت لیکه م؟ گوتی: فه رموو ئاغای رانه نده؟ گوتم:
به و جار هیرا چه ند جاری دیکه سواری ماشینی بووی؟ گوتی:
زۆر جار، بۆ وا ده لئی؟ گوتم: کاکه ئه تو چوارسه د ته منت داوه به من،
له بری ئه وه ئه و مافانه ت لای من هه یه:

* له سه ر ئه و دوو کوشنیه دانیشی تا ده گه یه سه رده شتی.

* بۆت هه یه بلێی تیژ لئ مه خوره.

* رايگه ره، ئاو ده خو م، میزده که م، سه ر و دل م تیکه ل دئ! ئه و

رینگیه، هی دوو کاتژمیره، بۆ کردت به سی؟

به لام دلنیا به نه ک به و چوارسه دتومه نه، ئه گه ر به ری میرگانم
هه موو له سه ر تاپۆ بکه ی، رینگه ناده م بیڕیزیم پینکه ی، بۆیه ئه و
پاکه ت و شه مچه و به کره یه ی برایم تاتلیسی بخه وه گیرفانت،
کلاشه کانت له پێی بکه و به ریکی له سه ر کوشنیه کان دانیشه! ئه وانه ی
پیمگوت هه مووی جینه جی کرد، منیش ئه و جار به پروویه کی گه شه وه
پیمگوت: ئیستا لیم پیرسه ئاغای رانه نده ده نگوباسی کوردان له
عیراقی چیه؟ ئه و جار گوئ له کاکي خۆت بگه ره بزانه له هه فتا کانه وه

١- لاجهولاج: له سه ر لاج، ته نیشته، خو ار له سه ر تی- ته نیشته.

تا ئیستا چۆنت بۆ شروقه دهکه م!

پێخوستکردنی کهرامهت

له و پۆزه دا به چاوی خۆم بینیم کهرامهتی مروّفو کۆده
ئهخلاقیهکانی کۆمه لگا، به سهریه کدا شکیندراو نغرووی تاوانیکی رهشی
فهتوای که لله وشکو داوینته رهکانی دهسهلاتی مهزهه ب کرا!

له پیرانشار (خانئ) بووین. به خیابانی حاجی سهید برام به ره و
فلکه ی خوای دهچوومه خواری. له نیوهندی ئه و مهیدانه، به ته نه که یه کی
بریه دار (الله) یه کیان نوسیوو، له سه ره په یژیکی بلندیان چه سپاندبوو،
بۆیه به و مهیدانه دهگوترا (فلکه ی الله!).

که گه یستمه ئه و شوینه، خه لکیکی زۆر له نیوه راستی مهیدانه که
پاوه ستابوون، تهختیکی خه و تن دانرا بوو پیاویکی نیوه پرووتیان له سه ره
زگ درێژ کردبوو. له چه ند که سیکم پرسی: ئه وه لیتره چی
پروودهات؟ گوتیان: ئه و پیاوه شه للاقکاری دهکه ن، واتا جه لده ی
لنده دن، به تاوانی ئه وه ی که گویا ماوه یه ک به ره له ئیستا له گه ل ژنی
(ح. ح) که به سیج (جاش) ی جمهوری ئیسلامی بوو، بیندراوه و
په یوهندی سۆزداری له گه لی هه بووه. وه گویا جاریکی دیش له سه ره
ئه و کیشه کۆمه لایه تیه گرتویانه و ناوفه کی (ناو پستیزی) شه رواریان
برپوه، که ئه و کرده یه ئه تککردنیک قیزه ونه له گه ل ئه قلیه تی سه رده م
ناگونجی. منیش ته بای ئه و خه لکه له چاوه پروانی وه ستا بووم. کاتیک
ئاخوندیک به قورئانیک و قامچیه ک له ماشین دابه زی، پۆلیس
به دره قه یان کرد بۆ لای پیاوه نیوه پرووته که، سه لاواتیکیان له دیداری
پنجه مبه ره لنداو به قامچی که وته لیدانی پیاوه که. هه ره که ده قامچی
ته واو ده کرد، هه موو ئاماده بان سه لاواتیکیان، به ده نگیکی به رن، بۆ

خاپەرۇكى يادەۋەرىيەكان

پىغەمبەر لىدەدا. ھەتا ۳۰ قامچى لەو شوپىنە ۋەستام. ئىدى بەرگەى تەماشاكردنى ئەو سووكايەتتە بە مرقۇشى كوردم نەگرت، كە لەگەل ئەقل و لۆژىكى ئەو سەردەمە نەدەگونجا. ھەستەم دەكرد ۋەبەرھىنان لە ئاين دەكەن بۇ سووكايەتتىكردن بە گەلى كورد!

بەرەو دوكانى مەلا عوسمانى سولەيمانى رۆيشتەم، كاتىك گەيشتەمە دوكانى مەلا عوسمانى، ئەو دىمەنە تراژىدو پىر ئازارەم بۇ گىزايەۋە، كە لەگەل چەمكو تىگەيشتى ئەو سەردەمەيدا ناگونجى. ئاخىر ئەمەن زۆرم باۋەر بە مەلا عوسمان ھەبوو، ھەموو گىرىي دەروونم لەلای ئەو دەكردەۋە، چونكە پىاۋىكى نەينى پارىزىبوو.

لەۋكاتەدا، سەرۋەندى ھەلپژاردن بوو بۇ شوراي شار. لە پىرانشار يەك لە كاندىدەكان ناۋى عەۋلا بوو. ئەو رۆژە بىرپاربوو لە مزگەۋتى ميعراج قسە بۇ ئامادەبوان بىكات، بۇ ئەۋەى بەرنامەى كارى خۆى بۇ ئامادەبوان بخاتەرۋو. مەلا عوسمان گوتى: دەبىت لەگەلمان بىنى بۇ مزگەۋت. منىش گوتەم من نە مافى دەنگدان و نە مافى قسەكردنم ھەيە، نايەم. ديارە مەلا عوسمان دەيوست ئەو خەمەى پىشۋوم لەبىرپاتەۋە بۇيە گوتى: دەبىت بىنى! منىش گوتەم: باشە، مەيلى جەنابتە.

بىرپارمدا بچم ۋەكو گويگر دانىشم. چوۋىن، لە مزگەۋت دانىشتىن، عەۋلا ھات چوۋە لای مىحراب دەستى بە قسان كرد: من عەۋلام! دەيوست توانستەكانى لە پروۋى خزمەتگوزارى بۇ ئامادەبوان پروۋن بىكاتەۋە. ديسان گوتى: خزمىنە من عەۋلام! ئاخىر ئەو شارە بچوكە ھەموو خەلك يەكترى دەناسى، بەتايبەتى عەۋلا رۆژ نەبوو بە سواری پاسكىلەكەى دوو سى جار بە بەردەمياندا تلاسكەى نەكاو تىنەپەرئى. ھاتە سەرئەۋەى دەيوست بلى لە ھەر شوپىنىك بۆم دەستنىشان بىكەن من كار لەسەر جىبەجىكردنى دەكەم! گوتى: خزمىنە

حازم علی کوتک

تەماشای کەلینی ئەو پەنجانەم بکەن، ئەگەر قەشیک یان درزیک
ئەوێندەم نیشان بەن، ئەوجا لە کاکێ خۆتان بگەڕێن چون گەورە
دەکەم و دەیکەمە دەلاقە! هەردوو باسکی کردە ئەلقە گوتی: ئەگەر
ئەوێندەم لێنەکرد، پێم بلێن تۆ عەولانی!

ئەمنیش بە سرتە بە مەلا عوسمانم گوت: ئەمن کە خەلکی
باشوورم، بۆم نیە قسە بکەم، تۆ پێی بلێ هەموو کەس درزی بچوکی
پێ گەورە دەکری! ئەگەر دەتوانی هی گەورە بچوک بکەو، بۆ ئەو
دەنگت پێ بەدەین!

ئەو جارە گوتی: خزمینە هەق دەبیت بلێ. لە جیاتی ئەو
بگوتی. دیارە دەبویست دەستکاری زمانی کوردیش بکات! ئوبال بە
ملم ئەو وشە بە لە داهێنانی عەولایە لە قەبریش ئەو شاهیدی بە
دەدەم!

پاشان گوتی: خزمینە وا نەزانن ئەگەر بووم بە ئەندامی شۆرای
شار خۆم لێدەگۆڕی، خۆم پێ لە ئێوە گەورەتر دەبیت، ئەمن عەولام
و هەر بە عەولاش دەمینمەو، هەمیشە هەولێدەم عەولایە کە
خۆتان بم، هەر بە عەولاش بانگم بکەن!

هەفتەیک بوو لەلای مەلا عوسمان دەمگوت: قەتم تۆ پێ عەولانی،
بە عەولاش نازانم، ئەتۆ زۆر لەو بچوکتی عەولانی، هیچ
مەرجه کانی عەولابوون لە تۆدا نابینم، عەولایەتی هێندە ئاسان نیە،
بەمرۆفی وەک تۆ ئەنجام بدی! هەتا لەو شارەیدا بژیم لەزاری منت
گویی لیتابیت پیت بلێم عەولانی!

مامۆستام هاوپرئى عهلى كوتك

چ غوربه تىك له ناخى مروڤدا ده گه پرئى، كاتىك سىبهر هه لده وه رئى!
جهسته بۆچى داغون نه بئى، كاتىك سه رى لئى ون ده بئى!
گه ر قىبله نومات لئى ون بوو، نه ره كات و نه ركوعىش به رناكه وئى!
پرووخانى په سارگه و نما و، سووتانى ده فته رپا به ر و، په رپه ر بوونى
په يره وى نيوخوى خيزانىك، كوا قه ره بوو ده كرئته وه؟! جوگه له يه ك
خوئى و فرميسك، وه كو تابلو دلۆپ دلۆپ، بۆ خوئنه ر
شىده كرئته وه!؟

ئاخر ئه من چۆن ده توانم بئنووسمه وه! په ر به په رى هه لوئىستنامه و
سه رجه له لى نيو سه ده لى خه بات، تا ده گاته هه لوهرينت له لاي يه كتر
كو بكه مه وه!

عه لى حاجى تاهير هه للاج، ناسراو به عه لى كوتك، له ۱۹۲۸ هاتۆته
دونيا. به ر له پيشمه رگايه تى، ژيانى به كشتوكال و مه ردارى و
هه للاجيبه وه بردۆته سه ر.

له سه رده مى رژيمى پاشايه تى عىراق، كه قوناعى كۆمه لگا
ده ره به گايه تى بووه، هه ر زوو هه ستى به چه وسانه وه لى چىنايه تى
كردوو، به دواى ريكخستنئى ئه وتۆدا گه راوه خوى تيدا بدۆزئته وه،
له گه ل باوه ر و هه سته فكريه كانيدا بگونجئت، ئامانجه تاكتىكى و
ستراتيجيه كانى، وه لامگۆى داخوازيه كانى بئت. بۆيه له گه ل مامه كانم
بوونه ته هه لگرى هزرى چه پ و ماركسى.

باوكم له خه باتى چىنايه تى و به ربه ره كانى له گه ل كۆنه په رستى، بۆ
به ره وپيشبردنى كۆمه لگا و روشنبيركردنى و ده ر بازكردنى له
دئوه زمه لى خورافيات، رۆلى گرنگى گىراوه، خاوه نى قوربانيدانىكى
گه ليك زۆرو زه وه ندى رىگاي ئه و ئامانجه پيروزيه و، هه ميشه

حازم عەلى كوتك

سوارچاكيكى قوچاغى^۱ ئەو قوشەنە^۲ بوو.

بە دريژايى ئەو ژيانە قەفاوقەف و پىچاوپىچەي، بەھۆي ملنەدان بۆ چەوسىتەران و بەرەنگار بوونەوھيان، قەت كوچاگرى لە ھىچ شويتىك رەش نەبوو! ھەمىشە بوزگورى لەسەرپشتى كەرى بوو، لەو گوند بۆ ئەو گوند.

لەو گوندانەي كە تىياندا ژياوھ: گردلانكەي گەورە بنارى زورگەزراو. لەو گوندە، لەسەر سویتدخواردنى جوتيارانى دەشتى دزەيياتى ھەولير سالى ۱۹۵۲، لەگەل باپيرم و مامەكانم دوورخراوھتەوھ بۆ مەخمور. دوايى بۆ گوندى قولتەپە، ئىنجا گردلانكەي بچووك، لەوئىشرا بۆ ئۆمەراوھ، پاشان گوندى گەرەشيخان و دواتر قوشتەپە.

زۆر ھەزى بە راوکردن بووھو راوچىيەكى زۆر كارامە و شارەزا بوو. ھەمىشە تاژى مامزكوژى ھەبوو. ئەسپىكى بە زىن و لغاوى پىن لە ئوتۆمبىل باشتر بوو. بستەزەوييەك لە بنارى زورگەزراو، شەناغە، قەپران و گەردەسۆرى سيانان نەماوھ، ئەسپ و تاژىيە مل بەقەریتەو چوارپەل بە خەنەكانى باجم پىيان لەسەر دانەنايىت!

لەو دەشتە پان و بەرىنەي دزەيياتى، پشتىرى و بەرپى، كەم پەريز ھەيە گويى لە زرينگەي داس و قەيناغ و گۆرانى گازيى عەلى حاجى تايەرى نەبوويىت!

قەمتەرە و قۆنگرە^۳ و ھەسار و ديوارى قولغە و سەردەرە دەرگەي كام ئاغاى زالم ھەبوو، جيگەي گوللەي كورەكانى حاجى تايەر ھەللاج

۱- قوچاغ: سوارچاكيكى بە زىبىك و نازاي مەيداننارى.

۲- قوشەن: سوپا، لەشكر.

۳- قۆنگرە: مەتەريز و سەنگەرى دروستكراو بە بەرد بە شىوھى بازنە، بەمەبەستى خۇياراستن يان شەركرىن.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

و لە نىۋىشىيان عەلى كوتك، پىۋەنەبىت!
كام تارىكەشەۋى ئەنگۈۋستەچاۋ ھەبوۋە شرىقەى تىفەنگى حوسىن
و عەلى و ياسىن، بىندەنگىيەكەى نەقەلاشتىبى و، ئۇخزنى نەخستىبىتە
دلى جوتيارە ھەزارەكانەۋە سەت جار خۇيان بە قوربانى دەست و
تفەنگىيان نەكردىت! كام مىلەى زىندانەكانى ئەبوغرىب و موسل و
ھەولير ھەيە، حاجى تايەر ھەللاج و كورپەكانى نەناسنەۋە و گەۋاھى
خۇراگرييان بۇ نەدەن!

ئىستاش قووبىبەى دادگاي تاۋانە قورسەكانى ھەولير، كە بە ناھەق
حوكمى قەرەقۇشى ھەتاھەتايىتان بەسەردا سەپىنرا، نەعرەتەى
نارازىبوون و جنىۋەكانت بۇ سەرۆكى دادگاي تىدا دەزرىنگىتەۋە. كام
قەفەزى مسەلەھەى شورتەى ھەيە، بە قۇلبەستراوى ئىۋەى
تىنەئاخىراىت!

سەرەسەدەى كام زەۋى ھەيە، جىى خشكەى گاسن و قونكە
ھەۋجارى، ھۇدانەۋەى جوۋتە ھىستىرى توى پىۋەنەبىت؟ كۋا؟ قەرانگ
و باۋشە مەلۇى تىلەكىش ھەيە، ھەيرانت بۇ نەگوتىت؟ چىغى
رەشمال و كولىن و كۆتان^۱ ھەيە، نەتكردىتە دۋابەندى ھەيرانەكانت؟
لەبىرمە، لەگەل حوسىنەكوردى قولتەپەى، ھەتا بەيانى ھەيرانتان بۇ
يەكتى دەگۋوت. بەردەوام لە ھەيرانەكانتدا، دەتويست قەرەج و
كەندىئاۋەو شەمامك و سەنىەو مركىيە بەيەكەۋە بېسەتىەۋە. لە
زورگەزراوى شۇرتدەكردەۋە تەنگانەى جاستانى و قوناۋى گورگەى
سەرۋچاۋەى ئاۋى شەعەلى، بىرىى مەحمودى سەنان، سەر پىنى كۆچ
و كۆچبارى مامەسىنيان. لە بوۋكگواستەۋەكان، لە دۋاى نانخواردنى
ئىۋارى، مياۋنەكان دەيانگۋوت: كۋا عەلى حاجى تايەرى بۇ ديار نىيە

۱- كولىن و كۆنان: نوو شوپنە لەناۋ رەشمال بۇ كار و بەرخى ساۋا گەرم نەكرىت.

حازم علی کوتک

بیت که ره مستانی بکهین؟ کاتیک دهسته گولت لیده دا، ئەنگوستیلە یان
فیشه که دەمانچه کهت دهر دیتنا، چاکم له بیره ئەو حەیرانەت دەگوت:
ئەنگۆ زەینی خۆ بدەنی، گەوارەکی دەهینا چەند رەشی تاری،
رایدەگرت له ناوەندی عاسمانی،
تەری دەکردهوه چەولنگی پردی، بەستی شاقازی، بانین
قەرەقاچدانن!

ئەمن دووعایان دەکەم،
ئەوی گەوارە ی رەشتاری بیتا فاتی له بەر ئەوی قەلەرە شمالە ی
ئێوارە پۆژ گەلەک درەنگە، هەلیان دەداوه له دۆری خانن!
ئەمن دەچمە سەر برندان زەینی خۆم دەداین،
بەژنی باریک دەستی خۆی دایتەوه کوتکەکی دار مەرەم،
چەندە شیرنە دەیکوتاه کۆزین کاران، ناوەللا گەرمی دەکردهوه
کولین و کوتانی!

زۆرجار، بەخۆشیی ئەو حەیرانە ی، یەدەگە دەمانچە ی چوار دەخۆر
خالی دەکران!

هەلویست و خۆراگریت له کاتی هەوالی پرووداوه گورچکبەرەکان،
وەک: شەهید بوونی یاسین حاجی تاهیری برات، شەهید کەرمی
کۆرت، شەهید حوسینی براگەرەت، شەهید واحیدی کۆرت و باقی
شەهیدەکانی دیکە ی بنەمالە کەمان، کیمیا باران و ئەنفال و هەلکشان
بەرەو سنووری خۆرەللات، هەمیشە (لاوکی خدری ئۆمەری) یت
لە بەرخۆت زەمزەمە دەکرد و دەتگوت:

کۆرۆ کە زەبی تە پۆلاوۆ، نە حەلیاوۆ نە رەقیاوۆ!^۱
له سالی ۱۹۸۱وه، به هەموو کۆر و برازاکانیەوه، ۱۲ کەس بووینە

۱- کۆرۆ کە زەبی تە پۆلاوۆ، نە حەلیاوۆ نە رەقیاوۆ: کۆرە! جەرگی تو پۆلایە نە توایەوه نە
هەلپاتی!

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

پېشمەرگە. لە ژيانى پېشمەرگايەتيدا، لەو شوپناھە: پەلکانە، بەستى شەرغە، دۆلى سماقولى، مەلەكان، ھيران و نازەنين، سناو، ئەشكەوتەو كانى تەلانى چىاي ھەورئ، سمىلانى پوستئ، لۆلان و خواكورک، رېزان و بلى و بارزان، بەرى گارە و دەشتى كافئ، گويزئ و دۆلەكۆگە، نۆزەنگ و نۆكان ماوہتەوہ. لە ۱۹۸۸، تەبای ئاوارەكانى دىكەى باشوور چۆتە پيرانشار.

ئەو، عەودال و گەرىدەى دواى يەكسانى وەك خۆرەتاو بوو. لە زۆر كتيب و بىرەۋەرىي خەلکانى شۆرشيگيردا ناوى عەلى حاجى تاهير نووسراو، وەك شۆرشيگيرىك ناويان ھىتاوہ. ئەوانەى لە يادم بن: (گولەستىرەكان كۆژانەو، - كەرىم كاكە)، (دەسترازەى حىكايەتى ئالائى شۆرش - حاجى مەمۇ)، (ھەلکشان بەرەو سنوور - چەتۆ بەرپانەتى)، (رپەپىنى جوتيارانى دەشتى ھەولير وەك خۆى).

لە دواى رپەپىنى بەھارى ۱۹۹۱، ئەندامى بەرەى كوردستانى بوو لە ناحىەى چوارقورنە. لە رېكەوتى ۱۹۹۳/۱/۱۸ لە تەمەنى ۶۶ سالى، بە ھۆى خوئىنبەربوونى مېشك، بۆ دووايىنجا چاوى لىكناو مالئاوايى لە ئىمەو برادەرەكانى كرد.

يەك لە تايبەتمەندى تىكۆشەرە راستەقىنەكان ئەوہىە، لە پووى ماددىيەو، ھىچ مىراتىك لە دواى خۆى بەجىناھىلى، ئەوئىش، تەنھا تەنگىك و تەزبىحىكى قەزوان و كىسەتوتنىكى بۆندارى لئ بەجىما، تەننەت بايى كرىي خانووەكەيشى، پارە لە گىرفانىدا نەبوو! بەلام لە پووى مەعنىەى و شوناسى كەسىيىتيەو، خەرمانىك لە مېژووئىكى لىوانلىو لە شانازى بە تىكۆشانى، بۆ بەمىرات بەجىھىشتىن! لە پيش ئىمە ھاورئ و برادەرەكانى شانازى پىوہدەكەن، كە بە ھىچ گەنجىنەى دونيا بەراورد ناكرى. زۆرچار دەلیم ئاى خۆزگە بمتوانىيا بۆ يەك چركە وەكو تۆبم! ھەمىشە شانازىت پىوہدەكەم، بەبىستنى

حازم علی کوتک

ناوت گەزگەز بالا دەکەم! حەزیک لە گیانمدا دەگەرێ کە کورپی مەرۆقیکی وەک تۆم! ۱/۱۸ ی هەموو سالتیک، بەلێن دووپات دەکەمەو بە موو لە رینوئینیەکانت لانه دەم! بە گەرەیی خۆت بمبەخشە کە نەمتوانی پراوپر لە کەسایەتی و خەسلەتەکانی تۆم! بەلێن دە دەم ئەگەر نەشتوانم وەک تۆم، لە زەمەن و کاتی خۆمدا، لە خەلکی دەورووبەری خۆم کە مەتر نەبم! پڕوحت شاد، یادت بەخێرا! مەرۆقە سپیەکە ی نیشتیمان! خەبات و هەلوێستە پسمیلکراوەکە ی جووتیاران! باب و هاوڕێ و مامۆستام، هاوڕێ علی کوتک!

پراویژکار

زستانی سالی ۱۹۹۵ زستانی زۆر سەخت بوو، مالممان لە ئوردوگای (دیلزێ) ی سەر بە شارستانی خانێ بوو. ئیمە سەر بە بەرپۆه بەرایەتی کاروباری پەناھەندان بووین، بەرپرسەکە ی ناوی ئاغای مرادی بوو. دیارە بە گوێرە ی یاسای ئەوێ، هەر پەناھەندە یەک، خەتایەک بکات، سنوورداشی دەکەنەو. بەلام دامودەزگا هەواڵگرییەکانی ئێران، ئەو یاسایەیان بۆ مەبەستی خراپی خۆیان قۆستبوو لە دژی پەناھەندەکان بە کاریان دەهینا، هەتاوێکو شەری نیوان پارتی و یەکیەتی لە دیووی باشوور گەرمتەر دەبوو، ئەوان لەوێ فشارەکانیان لەسەر پەناھەندەکان زیاتر دەکرد، بە هەرپەشە ی سنوورداشکردن بۆ باشووری کوردستان و نیو کوروری شەری براکوژی، بۆ ئەوێ بە چۆکیاندا بیتن و جاسووسییان پێیکەن. مام سمایلە پەرش^۱ یەک لەو پەناھەندانە بوو بریک فیشەکی لێگیرابوو.

۱- مام سمایلە پەرش: ناوی نەسلی خزی نییە و خوازاوێ. نەم بابەتە، یان نەم نەزلیە یەلە ژیر کاریگری چەواشەکاری و بەلاپێدایەری هاولاتییان. لەلایەن

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

دهزگای بالای په ناهه نندان له ورمی، بهوشته ی زانیوو، بریاری سنورداشکردنی مالی مام سمايله پرهشی دهرکردبوو. مام سمايل، له هه ولى ئه وه دابوو رازيبان بکات، هه تاوه کو به هاری مؤله تی بدن.

رۆژیک من و کاک مه جید، چووین بۆ ئوموری په ناهه نندان، له بهر په نجه ره که وه ستابووین. گویمان له پارانه وهی مام سمايل بوو، به مرادی ده گوت: ته نها هه تا به هاری مؤله تم بدن، چونکه به فریکی ئه ستور له حاجی ئومه ران که وتوو، له دیوی عیراقیش خانووم نیه. مرادیش دهی گوت: له دهست من نیه ئه مری ئوستانه ده بیت بارکه ی! مام سمايل که بیئومید بوو، هاته ده ری. ئیمهش وه ک گویمان له هه پره شه ی مرادی و پارانه وهی مام سمايل نه بوو بیت، لیمان پرسى مام سمايل ئه وه خیره لی ره ی؟ گوتی: ئه وه به مرادیم گوت: ناکرئ من چاوه پروانی کامیون بم هه تا له ئوستانیرا دیت بۆ بارکردنم، چونکه ئه من به په له م بۆ رۆیشتن! ئه وه چه ند رۆژه مه سهوود بارزانی، ئه و کورپژگه ی برزای به ماشینه وه ناردۆته مه رزی حاجی ئومه ران، له چاوه پروانی مالی مندان! مرادیش ده پارپته وه ده لی نابیت برۆی، بۆ من به رپرسیاریه تی تیدایه، جمهوری اسلامی ده پرسن: مام سمايل، چ گله یی له جمهوری اسلامی هه یه بارده کات! تکا ده که م با تووشی لی پیچینه وه نه بم!

داوا له سه رۆکایه تییه کانی هه ریم و حکومت ده که م، تکایه، سوود له به هره و توانای له راده به ده ری مام سمايله پرهش وه ربگرن بۆ راولێژکاری!

راویژکاریکی بارزانییه وه. به ناوی (م-ح) نووسراوه. کاتیک وه فنیکی به غنا. به مه به ستی راده سترنی مه لفی نه وتی هه ریم، هاتبوونه هه ولێر. راولێژکار له جیاتییی نه وه ی راستیه که بلن. خۆلی له چاوی خه لک نه کرد و نه یگوت که هاتوون تا سوود له نه زموونی به رپوه برنی حکومتی هه ریم له خزمه تکرنی هاوالاتیانیدا. بیه نه وه به غنا.

ئەو پیاوہی کہ ببوہ باوکمان

یەک لە پوژە نارنجیەکانی پایزی ۱۹۹۹... کزەبایەک بەحال فووی لە پشیلۆکەکان دەکرد و لە گۆشە و کەنارەکانی سەر رینگا کۆی دەکردنەوہ. ئاسمانیکی شین، هیندە شین، ہەر لە قولایی دەریا دەچوو. چەند پەلەھەوریکی سپی، بە وینەہی ریشی پەشمەکیی پیاوچاکان، هورہی لۆکەہی پەرہکراو. ریزیک گەلای زەردی ئالتوونی، تووژالئیکی وەکو فەرہش، سەر شوستەکانی شاری داپۆشیبوو.

بازارچەہی خانئی خۆرہەلات، جمەہی دئی لە خەلکی ورمی و تەوریز و تاران، بەتایبەتی پوژانی پینجشەم و ہەینی، بازارچە پەرہ لە کالای جوانکاری و ئامیرە کارەباییەکان و پینداویستیەکانی مال، کہ بەپشتی کریکۆلە کوردەکان لە باشوورہوہ دەگوازانەوہ.

پوژئی پینجشەم بوو، کہ لای دوکانی مراد دانیشتبوووم. گوتم مراد بەیانی دینەوہ بۆ دوکان؟ گوئی بەیانی ہەینیہ، ئیمە پوژانی ہەینی دوکان ناکەینەوہ، لەگەل حاسلی برام ہەموو پوژانی ہەینی دەچینە مەہاباد، بۆ سەرگلکۆی ئەو پیاوہی ببوہ باوکمان!

قسەہەکی سەیربوو بەلامەوہ، ئەو جارە پرسیارەکانم بوون بە دوو پرسیار: بەیانی دوکان ناکەیەوہ؟ ئەو پیاوہ کئیہ ببوہ باوکتان؟! مراد گوئی ئەوہ زۆر ہەلدەگری. پوژیک لە دەرفەتیکدا وردو درشتی ئەوہت بۆ باس دەکەم.

من ئەو پوژە ہەر لە خەیالی ئەوہدابوووم، یەعنی چی ئەو پیاوہی ببوہ باوکمان؟! دەرفەت ہەلسووړا و چوومەوہ لای مرادی، گوتم ئەوہ ہاتووم و بە ورد و درشتی بۆم باس بکہ! مراد گوئی: لە خزمەتدام و فەرموو دانیشە با بۆت باس بکہم. ئیمە، خیزانیکی چوار کەسی بووین، بایزی بابم و خەجی دایکم و من و حاسلی برام.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

سالانىكى زۆر بەر لە ئىستا، ئەو كاتە زەمانى شا بوو، مالمەن لە مەھاباد بوو. باوكم زۆر دەستتەنگ و ھەژار بوو، ھەموو ژيانى بە كرىكارى و ھەمبالى بەرپىكرىد. بەھاران دەچووینە كورەخانەكانى ھەمەدان و مەلاير بۆ خشتەبىرىن. پايزانىش كاتىك كارى كورەخانە تەواودەبوو، دەگەرپاينەو ھەسابلانغى (مەھاباد). بەراستى كارى كورەخانە زۆر سەختە، شەوى ھەر دەمىنى كە ھەلدەستن لە خەو. ئەو كاتە من و براكەم زۆر بچووك بووین، دايكم و باوكم ھەلدەستان ملىان بە كارەو ھەنا. دلىان نەدەھات لە ژورەو ھەسلى و ھاسل بە خەوتووى جىبىلن، بە نوینەو ھەسلىبىرىن بۆ سەرىش و لە تەنىشت خشتە رىزكاراۋەكان كە (فەنەر)يان پىدەگووت، داياندەنەين. لام سەير بوو كە شەو دەنوستم لە ژورەو ھەسلى، كە بەيانىش ھەلدەستەين لە ژىر سىبەرى فەنەرەكان خۇمان دەبىنەو! من و ھاسلى بىرام، رۆژ تا ئىۋارە لەنىو خاك و خۆلى ماسە و خاكەستەرى كورەخانە دەگەوزەين، بىخەبەر لە ماندوو بوونى داك و بابمان!

دايكم، خەجى پىرۆتى، زۆر ئازا و بەناۋانگ بوو بۆ خشتەبىرىن. ھەرچەند دووگىيان بوو، بەلام ھىچكات لە پىاوان دانەدەمالا! كاتىك كچ بوو لە مالى بابى، ھەر كارى كورەخانەيان پىكردوو. خەجى دايكم گوتبووى: ھەركورپىك رۆژى پىنج ھەزار خشتى نەبىرى، من مىردى پىناكەم! ديارە باوكم گەنج و ئازا بوو ھەسلى و بۆى چۆتە مەيدانى و پىنج ھەزار خشتەى تەواوكردوو. خەجى پىرۆتى خاۋەنى بەلنى خۆى بوو ھەسلى بە باوكم كردوو.

ديارە لەو رۆژەو ھەسلى پىر لە ئازار و چەرمەسەرى و برسەتى و بەشمەينەتى دوو مەروڧى نەگبەت دەست پىدەكات. ئەوانىش بايز و خەجى پىرۆتىن. مەروڧ ھەر لە گىرانەو ھەسلى، بىتاقەت و خەمبار دەبى. ھەرگىز ئەو جۆرە ژيانە بۆ ھىچ مەروڧىكى سەر ئەو

ههسارهيه به ئاوات ناخوازي! باوكم ئەو پاره و پولهى له كورهخانه پهيداي دهکرد، كاتيك پايان پارهكەى وهردهگرت و دهگه پراينهوه بو مههاباد، زور به پهله بهسەر ئەو كهسانه دا دهگهرا كه زستانى قهرزى ليكردبوون و قهند و چا و چهواجى مالى به قهرز له لاي هينابوون. زور جار هيجى بو نهدهمايهوه بهلام كاتيك له مالهوه لهسەر گازی پشتى رادهكشا، دهیگوت: ئوخهى خهجى، ويژدانم ئاسودهيه قهرزى خهلكم دايهوه! بهلام ئەوهى لهسەر قوربى دلم بوته گرى ئەوهيه كه بو جاريكيش نه متوانيوو بهليم با بچينه شار و دوو دهست جلى جوان و به دلى خوت، بو خوت و مندالان بكري! بهيانى داشقهى دينمهوه مهيدانى شارى و بهشى خهرجى ئيوه پهيدادهكهم، خوا كهريمه!

هيندى جاريش له كورهخانه دهیگوت: ئەوسال ئەگه ره له دواى قهرزان شتيكم پاره بو مایهوه، كوئىكى^۱ گهرم دهكريم و تايهى داشقهكهم دهگورم، ئەگه تايه و بولبهرينگهكانى نوى بيت، هينده تاقهتى شان و پيلانى ناوى و به ئاسانى بوم پال دهرى و پى دهكات.

ئەربابى كورهخانهكه مان ناوى غولام رهزا پاشالوو بوو. رۆژيك گويى له بابم بوو كه دهيهوى كوئىكى بكري، غولامرهزا پاشالوو له مالى خويانرا كوئىكى كۆنى دهستى دووى خوى، كه بوى بچوك ببوو، بو هينا. باوكم له كورهخانه هينده كز ببوو، كوتهكه بوى گهرهش بوو، بهلام زورى به دل بوو. باوكم دوعاى زور بو غولامرهزا پاشالوو كرد. پاش هه موو نويژان له بهر خودا دهپارايهوه خوا دهست به باليهوه بگري، سهه هينده مال و سهروهتى بداتى، خودايه قهت بانى كه نهخوات، خودايه مال و مندالى بپاريژه، ياخوا

۱- كوت: سهربهگ، قابووت، قهسهله.

خاپه رۆکی یاده وهرییه کان

ئیسکی به ئاگری جه ههنده می نه سوتی و....

پۆژانی ههینی له کورهخانه پشوو. غولامرهزا پاشالوو به باوكمی گوت: بهردهرگای کووره پاک بکاتهوه. باوكم له جیاتی پشوو بدات، ئه و پۆژه تا ئیواره له تکه خشتهی کۆکردنه وه و فرییدان. پۆژه کاریکی دیکه شی بۆ کردبوو. له کوتایی ههفته دا کاتیک بریک پاره ی بۆ خهرجی پۆژانه له غولامرهزا پاشالوو وهرگرت و گوتی: ئاغا پاره ی پۆژانه ی ههینی تا ئیواره کارم کردووه و کرینی پۆژیکی دیکه شت لایه! ئه رباب گوتی: ئه و دوو پۆژه م بۆ وه بهر کۆنه کۆته که ی خۆم خستووی. زۆر زیاترم پیدابوو، قهیناکه تۆ هه ژاری، هه مووت لیه وهرناگر مه وه ده نا قه رزداریش ده بیته وه! باجم زۆر ده هری ببوو. به لام هیچ ده سه لاتی نه بوو، له به رانه ر ئه ربا به که ی و ئه و بیویژدانیه ی له بری ئه و کۆته ی کردی. باوكم له مال له چۆکی خۆی ده دا و ده یگوت: خه جی ته نها په رۆشی ئه و هه موو دوعا که سک و سۆرهمه دوا ی نو یژان بۆ ئاغام ده کرد. ئه و هه موو ئایه تولکورسیه م ده خویند. تۆ بلیی خودا ئه و هه موو دوعایانه ی قه بول کردبی؟! هینده به دل ئه و دوعایانه م بۆ ده کرد، وامزانی به زه یی پیمدادی، نه مزانی ده یه وی ئه و کۆته کۆنه م به کرینی دوو پۆژ کارگه ری پی بفرۆشیته وه! دایکم خه جیی پیروتی، دووگیان بوو، به لام تاقه یه ک پۆژ پشووی نه ده دا، هه میشه له مهیدانی له گه ل باوكم خشته ی ده بری. هینده قالبی خشتی پینج خشته یی به زگی خۆی ده چه سپاند، منداله که ی نیو زگی مردبوو. کاتیک له مهیدانی دایکم که وته سه ر زه وی له هۆش خۆی چوو، ژنانی کورهخانه که ده وریان دا، ئاخه هه موویان دایکمیان زۆر خۆشده ویست، ده یانگوت خه جیی پیروتی ژنیکی سالار و که حیله!... دایکم بۆ ئیمه دایکیکی ماندوو و شه کهت و ئه و گاتا و سروته بوو که مانای به ژیانی ئیمه ده به خشی!

حازم عەلى كوتك

بهه رحال، گه يانديانه شار و له نه خووشخانه نهشته رگه ريبان بو کرد. مندا له که يان به مردووی له زگی دهرهينا، به لام بو خویشی هينده خوینی له بهر رویشتبوو، بو شهوئ گيانی سپارد. ئای که شهوئکی ناخوش بوو، ئای که شهوئکی دريژ بوو! قهت ئه و ديمه نهی بام بيرناچيته وه به بيستنی هه واله که به ههردوو دهستی به سهر و پوته لاکي خویداده دا، ده تگوت ئاگر له هه ناويدا کراوه ته وه و بوئ ناکورثيته وه، پر به قورگی ده يگوت: خه جي مالت لئ ويژان کردم، ئه و دو تفارهت بو کئ به جي هيشت؟ بو ته نهات کردم؟ خه جي گيان مردنت له غه ريبی زور به ئازاره ژنه زه حمه تکيشه که م! ژنه سه لاره که م! پوژيک نانکت له تيري نه خوارد، کراسيکی به دلئ خوت له بهر نه کرد، بو پوژيکيش به ئاسووده یی نه خه وتی! ئه و پوژگار ه زالمه دهره فه تی نه دام ژيانیکی شايسته ت بو فه راهه م بکه م، ئيسنا قورپی کویت بو وه سه رکه م؟ جه نازه که ت چو ن به رمه وه کورده ستان؟

به تيرامانی من، مروّف سه سه ختترين بوونه وه ری سه رزه وييه! له دواي بينینی ئه و هه موو نه هه مه تيه، له ژيانی ئاسايی خوئی ناکه ويئ. له ده ستدانی دايکم فرياديکی خنکيندراوه بو هه ميشه، زريکه و هاواریکه له قوولايی روحدا، له پانتايی ده رووندا، هه رگيز ئه و پروداوه م بو فه رامووش ناکرئ و له ياده وه ريم نابيته وه!

له سه ر وه سه يه تی دايکم که داواي کردبوو له گو رسته تانی سو لتان بوداغی شاری مه هاباد بينيژن، جه نازه ی دايکميان له سه ر مينه بوس دابه ست و باوکم ده ستی ئيمه ی گرت و سواری مينه بوسه که بووين به ره و مه هاباد. ته واوی ئه و شه وه به ريوه بووين. ئيمه خه وتبووين. کاتيک باوکم ئيمه ی له مينه بوسه که دابه زاند، سيوا دی دا بوو. سه و گو رگ ليک ده کرايه وه. ئه وه نده ده زانم به رده رگای مالی ئاموزايه کی دايکم بوو که ئيمه به پوو رثامان بانگمان ده کرد. جه نازه ی دايکميان

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

له سهر مینه بوسه كه دابه زاند و له مزگهوت نووژى مردوو يان له سهر كرد و به ره و گورستانى سولتان بوداغ به ريتيان كرد. له و رۆژه وه بۆ من و حاسلى برام، ژيانىكى وه كو هاوته مهن و مندالانى ئاسايى بۆ ئيمه مهيسهر نه بوو. تاكو ههفته يه ك، ئيمه يان زۆر به ناز به خيو كرد، ده يانگوت سه غير (هه تيو)ن. مه لاي مزگه وته كه، كو لكه مه لايه كى خزمى دايكم بوو، ده يگوت: مندالى سه غير ئه گهر ده ستى چه وریشان به سه ردا بسريه وه، خيرت ده گاتى، چونكه ئه و سه غيره وا ده زانى له خو شه ويستان ده ست به سه ريداده يتى. بۆيه، ئه و چه ند رۆژه هه رچى به لامانداده هات ده ستى به سه ريدا ده هينايين و نازى ده داينى. له گه ل ته واو بوونى تازيه و سه ره خو شى دايكم، ناز هه لگرتنى ئيمه ش ته واو بوو. ئه وهى ته واو نه بوو ته نهايى و په ريشانى باوكم بوو. باوكم ئه و تۆزه ته سكينيه ش كه هه يبوو به هوى ئيمه بوو كه ده يگوت مراد و حاسل يادگارى خه جين و بۆ من جيماون، دلخوش كردنى ئه و دوو كوپه، ئاسووده كردنى روحي خه جينه!

دواى ئه وهى سى رۆژ پرسه كه ي دايكم ته واو بوو، سى چوار رۆژيش خه لك تاك و ته را له دووره وه ده هاتن. ئه وهى له بيرم ناچيته وه دوو كه س له ده شتى شارو يترانيرا هاتبوون، به رله وهى بچه ژوورئ، يه كيكيان به وهى ديكه ي گوت: همه د بۆ نه هارى له كن بايزى نامينيه وه، ئه و بوخوى له سه ر سه روگو يلاكى خزمه كانيه تى، له هه ژاريان بكوخى دوخينى ده پسى! خو ده زانين كه بايز پياويكى نانه ره، به لام هه ژارى پشتى شكاندووه، با توشى شه رمه زارى نه كه ين، فاتحه يه ك ده خو ينين و هه لده ستين، ئه گهر په ليه ان كرد ده ليين له شو ينيكى دى هه ريمان داوه.

واى ته واو بوونى سه ره خو شى، رۆژيك بابم ده ستى ئيمه ي گرت و

چووينه سەرگۆرى دايكم، هەندىك تەتۆكە و پەرۆى رەنگاوپرەنگ و فەخفورى و ژىرپيالەى شكاوى هيتابوو بۆ جوانى لەسەر سىنگى گۆرەكەى ريز كرد. ئەو سەردەمە ئەو جۆرە جوانكارىە باوبوو بۆ گۆرەكان... پەرۆكەكانى لە كىلەكەى ژوور سەرى پىنچايەو، فاتىحاي بۆ خویند گوتى: چبكم پارەم نىو كەسىش بە قەرز خەتمى قورئانى بۆ ناكات، دەنا خەتمىكم بۆ دەكرد، گەردنت ئازابىت ژنە زەحمەتكىش و ماندوووەكەم! ئاى كە نايىنى نەبوونت چۆن بالى شكاندوم! قەت وەك ئىستا دەستەوەستان نەبووم خەجى! نازانم من بەو دوو مندالە سەغىرەو روو لە كوئى بكەم! خەجى! ئەمانەتى ئەو چاكوپىرانەت دەكەم. لەسەر دلّم بۆتە گرى، قەراربوو بۆتەمە زيارەتى شىخى بورهانى، بۆم جور نەبوو، ئەو ئاواتەت برده ژىرگل و برىنەكەشت بۆ ئەبەد خستە سەردلّم! قەت لە خۆم نابوورم كە بازنەو گوارەو تەنانەت حەلقەى پەنجەت فرۆشت بۆ ئەوەى هيندەى دى من شەرمەزارى مندالەكان نەبم! خەجى خۆم! ئاى چەندە شوكرانەبژىرى ئەو ژيانە سەخت و ناخۆشە بووى كە لەگەل منت بەرىكرد! هەمىشە دەتگوت: بايز لە دواى تەنگانان فەرحانى هەيە، هەموو هەورازىك نشىوئىكى لە دواو هەيە، ئىمە دەبىت خۆراگر بىن و نايىت دەستان بەخۆدا شۆرپكەينەو و تەسلىمى ئەو زروفە تالە بىن!

هەموو ئەوانە وایان لە باوكم كردبوو بە دواى پرسەى مەرگى خۆيدا دەگەرا. لە سۆراغى تىكەنانىك نەغزۆى تالائىك بىوو كە شايەنى هىچ مرقۆئىكى سەر زەوى نىيە. بابم هەمىشە دەيگوت: باوهر ناكەم ژنىك هەبىت وەك خەجى دەستبارى ئەو ژيانە سەختەو ئەو رۆژگارە مەلعوونە لەگەل هاوسەرى خۆى بگرئ!

باوكم دەستى ئىمەى گرت و گوتى: مندالینە با برۆين رۆژمان درەنگ كرد! حاسلى برام دەستى لە دەستى باوكمەو بوو و باوكم

خاپرۆكى يادەۋەرىيەكان

بە دواى خۆيدا پەلكىشى دەکرد. ئەۋىش زوو زوو ئاۋرى دواۋەى دەدايەۋە، ۋەك بىيەۋى دايكم بەجىتى نەھىلى! حاسل بە باۋكمى گوت: بابە ئەى دايكم؟ دايكم نايەتەۋە؟

باۋكم گوتى: تا تو گەۋرە نەبى دايكت نايەتەۋە!

حاسل گوتى: ئاخىر دايكم نەيەتەۋە ئەمن كوا گەۋرە دەبم؟!

باۋكم گوتى: دەبىت بچىنەۋە ھەمەدان بۆ ئەۋەى حىسابى كارەكەمان لە غولامرەزا پاشالوو ۋەربگرين.

كاتىك چوۋىنەۋە ھەمەدان بۆ كورەخانە، پۆژى دواتر كاتىك باۋكم لەگەل ئەربابەكەمان حىسابيان كرد. ھىچى واى بۆ نەمايەۋە، چونكە ئەۋ نەشتەرگەرى و دەرمان و ناردنەۋەى جەنازەۋ زۆر شتى دىكە ھەموۋى نووسىبوو، پارەكەى گىرايەۋە، شتىكى واى نەدايە باۋكم، بەۋ حالەشەۋە منەتى بەسەر باۋكمدا دەکرد: ئەگەر لەبەر ئىۋە نەبوۋايە خانەۋادەيەكى دىكەم دەگرت، ئىۋە كارەكەى منتان زۆر دواخست! باۋكم لەبەر خۆيەۋە دەيگوت: چتۆ ناۋى دوورو درىژى زەۋت كردوۋە: غولامرەزا پاشالوو! يەكك نەيناسى دەلى باۋكى ھەژارانە و لوقمەى حەرام ناچىتە زارى!

گەراينەۋە مەھاباد، باۋكم داشقەكەى لە مائە خزمىك دانا بوو، دەريھىنا و ئىمەى سواركرد. چوو لاي دوۋچەرخەسازى، تايە و بۆلبەرىنگەكانى گۆرى. ژوورىكى بچوكى سەرگلى بەكرى گرت. ئىمە لەۋ ژورە بچوكە دەژياین. چونكە بچوك بوۋىن، باۋكم دلى نەدەھات ئىمە لە ژورەۋە بە تەنھا جىيىلى، زۆرجار سۋارى داشقەكەى دەكردىن و كارى گواستەنەۋەى پىدەكرد. گەر بارى داشقەكە گران بوۋايە، من، لە براكەم ھەراشتەر بووم، لە دواى باۋكم بە پىيان دەۋىشتەم، حاسلى براشم لەسەر داشقەكە سوار دەبوو.

شەۋان زۆرمان سەرما دەبوو، بە نۆرە پشتمان بە سىنگى

حازم علی کوتک

باوکمانه وه دهناو دهچوینه ئامیزی بو ئه وهی گهرم بینه وه. باجم نهیده زانی، نه به کاری پهیدا کردنی بژیوی خه ریکی، نه به پاککردنه وه و پهروه ده کردنی ئیمه. هه میسه دهیگوت: له دواي خه جی ژنی هه موو دنیا له من هه رامه. منداله کانم تووشی زردایک ناکه م. ئه و جا باوه ر ناکه م، ئه وهی خه جی له منی قه بول ده کرد و شوکرانه بژیوی ئه و ژیا نه سهخته بوو، ژنی ئیستا بهرگه ی بگری! باوکم به درژیایی ژیا نی هه رگیز له ژیر سیبهری ئه و دنیا بیهرحمه، به زگی تیر و خاترجه می دانه نیشت! دیوه زمه ی قاتوقری، وه ک کابوس و قه له ره شه خوی به سه رماندا کیشابوو. نیو له پی باوکم، به هوی کار و سه رماوسۆله وه، هه موو قه لئش قه لئش ببوون. هه میسه ئه و کاته ی دهستی به ده موچاوماندا دههیتنا بو شووردن، دهسته کانی هینده زبر ببوون دهتگوت کارتیخ به ده موچاوماندا دینی! فه له ک به نازکیشانیس برینداری ده کردین!

ئیمه توزیک هه راش ببوون. باوکم له بهرئه وهی توشی نه خووشی سیل ببوو، کاتیک هه ناسه ی ده دا، خره خر له سینگی ده هات. به جوریک کز و بیهیز ببوو، چیدی نهیده توانی ئیمه له سه ر داشقه که بگیری و کاریش بکات، بویه ئیمه ی له مانی جیده هیشت و به هاوسیکانی دهگوت به خیراخۆتان چاویکتان لیا ن بیت!

ژووره که مان زور ساردوسر بوو، له کاتی به فر و باراندا، شه و و پوژیک دواي بارانبارین، بوئکه پرووی لیده هات. سه ربانه که مان هه ر دلۆپه ی ده کرد. ئای که بیرم دیته وه ده بینم ئه و دنیا به زور به پروماندا دلره ق بوو، ئه و ئازارانه ی دووچارمان ده بوو له تاقه تی ئیمه ی مندال به ده ر بوو. هه رگیز ئه و پوژگاره مه لعوونانه له بیرونا کرین!

باوکم هینده کز و لاواز ببوو، تاوه کو داشقه که ی ده گه یانده بازار ی

خاپەرزكى يادەۋەرىيەكان

ئاردى، دوو سى جار دادەنىشت. كەس كارى پىنەدەكرد، دەيانگوت
نەۋەك بە ملماندا ساغ بىتەۋە و بمرئ!

لە رۇژىكى ساردو شەختە و بەند، دارو بەردى لىك بەستبوو،
چلوورەى گۆيسوانەكان ھەتا سەر زەۋى داكشابوون. ئەو سەردەمە
گيانبرژىنەى كە ئىمە تووشى ھاتبووين، كەلى دوولا دەھىنايەۋە! كەم
كەس ھەبوو بەرئاگردان و كوورەكان بەجى بەيلى و سەر ۋەدەر
بنى، مەگەر يەكىكى ۋەكو باوكم بۇ گەران بە دواى ناند!

ئەو رۇژگارە، زەردەخەنەيەكى بۇ ھەموو سەردەمى مندالىي ئىمە
بە رەۋا نەبىنى، ئەو باوكەى كە جىگاي داىكىمى بۇ گرتبووينەۋە، ئەو
باوكەى كە ھەرگىز نەيتوانى مەلۇى ئەو ھەموو ئارەقەى رشتى،
بچىتەۋە، ئەو باوكەى دەستە قەلىشبوۋەكانىشى بۇ ئىمەى مندال گرو
تىن و ئومىد بوو، رۇژگار ئەۋەشى ھەر پى زور بوو و دىمەنىكى
ۋەك تابلۇى لەسەر بەرد ھەلكەندرايىت، بۇ ئەبەد لەسەر روحى من
ھەلكەند! ئەو دىمەنەى قەت لە بىرم ناچىتەۋە، يەك لە ھاوسىكانمان
داشقەكەى باوكمى پال پىۋەدەناو بەرەۋ مال دەھىنايەۋە، چاۋى بە
ئىمە كەوت، ۋەك گۆزەى سەرەونخونكراۋ ئاۋى لە چاۋان ھاتەخوارو
گريا. داشقەكەى راگرت و دەستى ئىمەى گرت، گوتى: ۋەرن بچىنە
لاى باوكتان. ئەو كاتەى ئىمە چوۋىنە مزگەوت، لەسەر تاتەشوار
لاشەى بىگيان و ساردوسرى باوكمىان دەشورد! لەو كاتەى باوكمىان
دەشورد، پلىكانەكانى پەراسوۋى، لە گوناھى برسىەتيدا ببوونە
قەفەزىك بۇ زىندانىكردنى خۆزگە و ئارەزۋەكانى! باوكم ھىشتا موۋى
لى سىپى نەببوو. بەلام بەرداشى ژيان واى ھارپبوو دەنگوت پىرىكى
ھەشتا سالەى! كۆچى دواى باوكم ۋەك ئەۋە وابوو بەرەى لەسەر
ھەتيوان لابەرى و بکەونە ئەو گۆرەى. فرمىسكم زور داباراند، زور
زگم بە خۆم و حاسلى برام سووتا. لە ناخى دلەۋەۋە پووم لە ئاسمان

کرد و گوتم خودايه ئيمه بهو تەمەنە بچووکەو، کەى کاتمان هەبوو
ئەو هەموو بەدبەختیە کۆبکەینەو!؟ زۆرمان فرمیسک داباراندا، زۆر
شیوەنمان کرد، بەلام مردوو کوا بە شیوەن زیندوو دەبیتەو؟ نە
پرسە و نە سەرەخۆشى. کەسێک نەبوو پینی بلین ئەتۆ خۆش و
تەمەنى بۆ تۆ جیھیشتی!

مالێکی خاوپیداوی زۆر دەولەمەند لەو گەرەکە بوون. کورپکی
گەنجی بیستو دوو سالەیان هەبوو، ناوی کاک کەریم بوو، خۆیندەوار
بوو. وەلى خۆیندنى تەواونەکردبوو. کاک کەریم بۆ ئەو لە ژياندا بوو
جیھانى خۆی و خەلکانی دیکەش رۆشن بکاتەو. لە بوون و
حەقیقەت تیگەیشتبوو. بەها و نرخى مرۆقبوونی خۆی نەدۆراندا بوو.
مرۆقدۆستی، لە بەھاری بلوغیدا پشکوتبوو. زۆر مرۆقى بلندرەگەزو
پاکم دیت، بەلام نەک بەو ئەندازەیه. ئەوانەش کە لە بۆتەى ئەوینی
خوداناسیدا قال بوونەتەو، هەرگیز بەو پلەیه ناگەن. ئەو سۆفیانەى
جەزم دەبن و لەسەر خۆلى وشک مەلە دەکەن، هەرگیز بەو پلەیه
ناگەن.

دەستی من و براکەمى گرتو ئیمەى بردهو مالێ خویان. باوکی
کاک کەریم خەریکی بازرگانی بوو، پیاویکی سوورەى چاوشینی
کەلەگەت، ناوی حاجی شەفیق بوو. کاک کەریم، هەردوو کمانی لە
گەرماو شۆرد و جلی نۆیشی بۆ کڕین. کاک کەریم، دیاربوو
دەبیست شابالی بەزەیی و بەخشەندەیی بەسەر ئیمەدا بکیشیت و
جیگەى دایک و باوکمان بگریتەو. وە بۆ ئەوێ نەکەوینە سەر
شەقام. هەولێ دەدا بە باشترین شیوە پەرورده و ئامۆژگاریمان
بکات. شەوان چیرۆکی مندالانەى بۆ دەگوتین تاوێکو خەومان
لیدەکەوت. هەرگیز مال و شوینیکی وا خۆشمان نەبینیوو. ژوورەکان
گەرم و پووناک، ئەو هەموو گلۆپە کریستالیە گرانبەھایانە ئەو

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

ژوورانەيان دەكرده چراخان. چيشتى گەرم و پر له گۆشتمان دەخوارد، لەنيو نويني گەرمدا دەخەوتين. تاوەكو هەفتهيهك، مام حاجى شەفيق زۆر ميهرهبان و باش و بەبەزەيى بوو لەگەلمان. لە دواى هەفتهيهك مانەوه لەو مالە، مام حاجى بە كاك كەريمى گوت: كورم هەتاكەى بەتەماى ئەو مندالانە بە من بەختو بكەى؟ ئەگەر خيره، ئيمە خيري خۆمان كرد بە زيادهوه! كاك كەريم گوتى: بابە ئەو دوو تفاره كەسيان نيە، ئيمە وئليان بكەين لە دواپۆژ خودا دەزانى دەبنە چ بەلايهك بۆ كۆمەلگا!

كاك كەريم دەيوست خەيال و خەون و خولياو هەموو هەستەوهري ناسكى گەنجانەى بكاتە قوربانى گەورهكردن و پەروەردەكردنى ئيمە، كە هەر واشى كرد. پۆژ بەپۆژ پەيوەندى لەگەل مام حاجى باوكيدا خراپ و خراپتر دەبوو، هۆكارەكەشى تەنها ئيمە بووين. دوو مندال لەسەر شانى ببوونە سەربار. لەو پۆژگا، خەلك مندالى خۆى لى بەلا بوو، چ جاي مندالى خەلك!

هەر چەند جارێك دەبوو بە كيشە لەنيوان كاك كەريم و باوكى، ئيمە بارىكەمان دەدايه و دەچووينا هۆلەكەو هەلدەكورماين. من دەمزانی ئەو كيشەيه لەسەر ئيمەيه بەلام حاسلى برام بچوكتەر بوو. هۆشى ئەوهى نەبوو. هەستم دەكرد ئيمە بووينا هۆكارى تىكچوونى نيوان ئەو باب و كورە. گويم لىبوو مام حاجى دەيگوت: كورم كەس نازانى ئەسل و فەسل و پەچەلەكى ئەو مندالانە چيه، مندالى خەلكى لە برسامردوو، بەمن بەختو مەكە! كاك كەريم دەيگوت: بابە ژيانى مندالە پەشورپوت و برسەيهكانى هەژارێك، دروست هيندەى مندالى سەرمایەدارەكان لە لام نرخ و بەهاى هەيه!

دياربوو پۆژ لە دواى پۆژ پەيوەندى باوك و كور بەرەو خراپتر دەچوو. كاتيك كاك كەريم هاتە هۆلەكە ئيمەى بينى كە سەرمان

خستۆته بهینی ئەژنۆکانمان و چاوه‌ریی یه‌کلابوونه‌وه‌ی چاره‌نووسی
خۆمان ده‌که‌ین، ده‌ستی گرتین و بردینه ژووره‌که‌ی خۆی، گوتی:
کو‌پینه ئه‌و ده‌نگه‌ده‌نگه‌ی من و باو‌کم په‌یوه‌ندی به ئیوه‌وه نیه،
خه‌متان نه‌بیت هه‌موو شتی‌ک به دلی ئیمه‌ ده‌بیت، تا مردن ئیوه له‌گه‌ل
من ده‌ژین، رینگه‌ ناده‌م هه‌چ که‌س ئیوه‌م لی جیا بکاته‌وه.

مام حاجی باوکی کاک که‌ریم، پۆژیک پیکو راست به کاک که‌ریمی
گوت: دوو رینگات له‌ پیشه، یه‌که‌م، ئه‌و دوو منداله‌ له‌ ماله‌ نه‌مینن و
برۆن. چونکه‌ ئه‌وه مالی منه‌ و ئه‌وکات ده‌توانی وه‌کو کو‌پی من
سوود و چیژ له‌ ژبانه‌ شازاده‌یه‌ وه‌رگری که‌ بۆم فه‌راهه‌م
کردووی. رینگه‌ی دووه‌م، له‌گه‌لیان برۆی و ئه‌و ماله‌ به‌جیبیلی و من
حاشات لیده‌که‌م. تو به‌ رینگای خۆت و منیش به‌ رینگای خۆم! کاک
که‌ریم زۆر مه‌ردانه‌ گوتی: ده‌پۆم و ئه‌و ماله‌ شاهانه‌یه‌ جیده‌هیلیم که‌
جیگه‌ی دوو مندالی بيشوینی تیدا نه‌بیته‌وه، هه‌موو ژبانیشم ته‌رخان
ده‌که‌م بۆ ئه‌و دوو منداله‌، ئه‌وینی جوانیی پووکه‌شی ئه‌و دنیا‌یه
ده‌که‌مه‌ ئه‌وینیکی راسته‌قینه‌، ئه‌ویش هه‌قیقه‌تی مرۆقبوونه‌!

ده‌ستی ئیمه‌ی گرت و ئه‌و چه‌ند بوزگۆپه‌ی هه‌مان بوو هاویشتیه
سه‌ر داشقه‌که‌و له‌ گه‌ره‌کیکی هه‌ژارنیشینی مه‌هابات ژوریکی سه‌رگلی
به‌کرئ گرت. و به‌ داشقه‌که‌ی بابم کاری پۆژانه‌ی هه‌مبالی
ده‌ستپیکرد. هه‌موو ئیواران که‌ ده‌گه‌رایه‌وه، شووشه‌یه‌کی ده‌رمان
پییوو، پیش ئه‌وه‌ی نانی ئیواره‌ سازبکات، ئه‌و ده‌رمانه‌ی له
په‌رداخیک ده‌کرد و هیندی‌ک ئاوی تیده‌کرد، وه‌ک ماستاوی لیده‌هات!
دوایی زانیمان ئه‌وه عاره‌قه. له‌ دوا‌ی عاره‌قه‌خواردنه‌وه‌و سازکردنی
ژهمی ئیواره‌، گۆرانی مندالانی بۆ ده‌گوتین. دوایی له‌نیو یه‌ک له‌گه‌ندا
هه‌رسیکمان نانمان ده‌خوارد. فیزی کردین له‌ دوا‌ی نانخواردن ده‌ست
و ده‌مان بشۆین. ئیمه‌ی له‌ قوتابخانه‌ ناو‌نووس کرد. برا بچوکه‌که‌م

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

حاسل زيرهك بوو، باشى دهخويند. بهلام من له خويندن باش نه بووم. زور جار كاك كهريم وهك باوكييك، دوو سى زللهى له بناگوئي دهدام.

ئوه بوو براكه م خويندنى تهاووكرد. بوو به كارمەندى پۆسته و گه ياندىن. بهلام من نه مخويند و بووم به دوكاندار. داشقه كهى بابم ببووه وه سيلهى ژيانى هه رسيكمان. رۆژييك هاته وه، داشقه كهى ليدزرابوو، كه نانى هه رسيكمانى له سه ربوو. به ناچارى كۆپانتيكى حه مبالى كړى. كه ده هاته وه كۆپانه كهى له ژوورى داده نا، ده يگوت با ئهو وه سيله شم لى نه دزن و ته پيش نه بيت. دوايى زانيمان خه مى ته رپوونى كاغه زه كانى نيو كورتانه كهى بوو! شه وان له دوايى دو سى په رداغ ئاره ق، سه رمه ست و ده ورون كه يل راده كشا. رۆژييك گله يى له به ختى خۆى نه كرد، يا ئيمه به هۆكارى ئهو ژيانه سه خته بزاني. هيجكەس نه يده زانى باوكى راسته قينهى ئيمه نيه، چ له رپووى سۆز و خۆشه ويستى، چ له رپووى په روه رده و ته ميكردن.

كاك كهريم، له دوو بۆ سى براده ر زياترى نه بوو كه يه كينيان به ته مه ن بوو. دوو دانه كهى ديكه يش هاوته مه نى خۆى بوون. زور جار ئهو كاغه زانه يان ليوه رده گرت كه له نيو كورتانه كه دا هه شارى ده دان. دياربوو كاغه زى قه ده غه كراو بوون، بۆيه به سرته و چپه وه ده يانخويندنه وه و به يه كترى ان ده دا. دوايى كه گه وره بووم زانيم له گه ل گرووپيكي چه پ په يوه ندى ريكخستن و ئورگاني هه يه. بهلام هه موو جار لاي براده ره كانى ده يگوت: ئه ركى سه ره كى من خاوه نداريكردنه له و دوو منداله و په روه رده كردنيان، ده بيت به خاترى ئهو دوو منداله خۆم له چاوى ساواك و هيزه ئه منيه كان بپاريزم.

كاك كريم هينده به ئه مانه ته وه ئهو كه لوپه لانهى ده گه يانده ئهو مالانهى حه مباليان پنده كرد، به رپوه به رى پۆسته و گه ياندىن زورى

کاک که ریم خوښده ویست، بویه له بهرپوهه بهرایه تیبه که ی، دایمه زرانو پاسکیلیکیان بو کړی. نامه و راسپارده کانی دهگه یانده شوینی مه به ست. زورجار، به تایبه تی نه و نامانه ی هه والی دلخوشکه ر و هیندیک که سانی نه ویندار که نامه ی خوښه ویسته کانیاں به ده ست دهگه یشته، یان نه و دایکانه ی هه والی سه لامه تی روله یا میړده سه ربازه کانیاں له دوره دهسته وه پینده گه یشته، مزگینیا نه شیان ده دایه. ورده ورده ژیانمان باشته بوو. کاک که ریم که زانی من بو خویندن مل نادم و خوینده واریه کم په یدا کردوه. ریگه ی پیندام له قوتابخانه بیمه ده ره وه. منی کرد به شاگردی کوتالفروشیکی گه وره، بو نه وه ی به رده سته بکه م. دوکانداره که ناوی حاجی ر هغه ت بوو. کاک که ریم پییگوت: گوشت بو تو و ئیسقان بو من! ته نه ا نه و کورم بو بکه به به شه ر و فیزی کاسبی بکه!

هر له لای حاجی ر هغه ت، نه لفو بیی دوکانداری فیر بووم. هینده شاره زا و کارامه بوو له دوکانداری، هیچ جوله که یه ک باشاری نه ده کرد. له کرین و فروشتن نه ده خیچا و که س لیتی نه ده برده وه. زوری متمانه پینده کردم. تا وای لیها ت زوربه ی کاره کانی به من ده سپارد. به تپه ر بوونی کات و کوکرنه وه ی نه زمون، پارهی ر ژانه ی بو زیاد ده کردم. حاسلی براشم زور به زیره کانه خویندنی ته و او کرد. کاک که ریم نه ویشی دامه زرانده له بهرپوهه به رایه تی پوسته بوو به کارمهنده، تاوه کو ئیستا به رده وامه. له گه ل تپه ر بوونی کات، باری ژیانمان باشته و باشته ده بوو، سی که س کارمان ده کرد. نه و پارانه ی ده ستمان ده که وت، هه مووی له ده سته کی نه مین و خه مخور کو ده کرایه وه. کاک که ریم به راستی بو ئیمه ببوو به دایک و باوک. هر زوو خانویه کی بو کرین و له کرینشینی رزگارمان بوو. که نیوه ی ته مه نمانی له گه ل خو ی لوولدا بوو. ر ژیک هه رسیکمان

خاڤەرزكى يادەوهرىبەكان

دانىشتىبووين، كاك كەرىم گوتى: كورپىنە ھەتا لە ژياندا ماوم، ئارەزوومە بە زاوايەتى بتانىنم و ژنتان بۆ بىنم. ئەو ھەبوو يەك لە دواى يەك ژنى بۆ ھەردووكمان ھىنا و سەرچۆپى داوھتى وەك باوكىك بۆ گرتىن. ھىندەى نەخايەند خانەنشىن بوو لە بەرپۆھبەرايەتى پۆستەو گەياندن. ئىمە زۆرمان شەرم لىدەكرد، ھىند گەورە بوو لەلامان، ھەرگىز لەبەرچاوى ئەو جگەرەشمان نەدەكىشا. زۆرمان ھەز دەكرد ژنىكى بۆخۆى ھىتابا، چونكە ئەو مالى تەنھا لە داىكىكى كەم بوو. لە رىگاي ھاوتەمەن و دۆستەكانىيەو، ئەو پەيامەمان بە گويدا دەدا، بەلام ھەمىشە لە ولامدا دەيگوت: دوو كورپى باش و دوو بووكى جوانم ھەيە، ھەرچوارىان دەستەونەزەر راوەستاون خزمەتم بكن، دەترسم ژن بىنم و ئەوانە لە دەست بدەم، ئەوجا تەمەنىش ھىندەى بەبەرەو نەماو و ھەموو ژنىك بە پياوى پىر رازى نابى! ھىندىكجارىش بىيانوى ئەوھى بۆ برادەرەكانى دەھىنايەو: با خانويەكيش بۆ حاسل بكرم و لە بار يەكيان دەربىنم، بۆ ئەوى براىتەكەيان ھەر بىنمى.

ئىمە ھەرگىز نەماندەزانی چەندمان پارەو پول ھەيە، لە ناكاو خانووى جىرانەكەمانى بۆ حاسلى برام كرى. كاك كەرىم گوتى: ئەو دىواری نىوېرپىيە بە ئەندازەى ژورىك برۆخىنن، ئىمەش رۆوخاندمان. وەستاي ھىناو گوتى: ژورىكم لەو شوپىنە بۆ دروست بكة نىوھى بکەوئىتە زەوى ئەو خانوھى مرادى و نىوھەكەى دىكەيشى بکەوئىتە نىو خانووى حاسلى، بۆ ئەوھى بەيانىان كە دەچن بۆ كارى چاوم لىيان بىت. ئىوارانىش كە گەرانەوھ سلاوئىكم لىبکەن و بچنەوھ لای مال و مندالى خۆيان. ئەو ھەبوو ژورىكى خۆشمان دروستكرد ھەردوو مالى من و حاسلى لىوھ ديار بوو. شەويك، كە خۆزگە لەنىو شەوھەكانى سالدانەبووايە، دەمويست بنووم، كورپەكەم نارد گوتم بزانه

حازم عەلى كوتك

باوهگه وره هيچى ناوى بهر له وهى بخهوم؟ كورپه كه م به په له هاته وه
گوتى: بابه گه وره ده لى نه خو شم. با مراد بى كارم پييه تى. كاتيك
چووم، بارى ته ندروستى باش نه بوو، به په له بردمانه لاي دكتور،
ئه وهى نه ده بوايه دكتور بيلى، گوتى: يه ك كاتزميرى ديكه ده ژى!
خوينرپيژى ميتشكى كردوه. له وكاته دا ده مويست ميلى كاتزميرى سهر
ديواره كان راگرم! ده مويست ئاوابوونى مانگ راگرم! توخوا وهرن با
هه رچوار وهرزه كه سئدم بكهين! هه رچوار تايه ي سال په نچه ركهين!
رپگه نه دهين ويژدان بمرئ! ميهربانى بو حهوت ته به قه هه لفرئ! ئاخىر
له تواناي كيدايه بهرگه ي هه نكه هه نكى دوا هه ناسه كانى سومبولى
مروقايه تى بگرئ!

كاتيك چاوه كانى بو ئه به د ليكنا، ئه ستيره ي گه شى ئوميدمان له
تاقى ئاسماندا داچرژا. دارتيله كانى سه ررپگا نوشتانه وه، دار
ئه رখে وان كرئوشى برد. گه وهره م تو دواسه رنج بده، دارو بهردى ئه و
رپگايه سهريان هيناوه ته بهرپيت، چاك دهزانن تهرمى شانازى گشت
جيهان ديت و ليره تپه رده بى. بو؟ كهس هه يه بيت و رپگه به خوئى
بدات له ئاست گه وره يى تو سوجده نه بات!

ئىستا، له و پورژه وه من و حاسلى برام هه موو پورزانى هه ينى
ده چينه سه ر گلکوئى كاكم كه ريم، (ئه و پياوه ي ببووه باوكمان)
گوله كانى سه ر گورپه كه ي و زه يتونه كه ي ژوور سه رى ئاو ده دهين،
كرئوش بو گورپه كه ي ده بهين!

مژدە

بازنەكانى پەپولەيەك...

ئىۋارەيەكى درەنگوختەو زەنگى تەلەفۇنىك گرىا!... من ئىستاشى
لەگەلدابىت كاتىك زەنگى تەلەفۇنەكەم لىدەدات، دەلئىم ياللە! خىر
دىسان! ناھەقم مەگرن، چونكە تاكو ئىستا لە ھەۋالى ناخۇش زىاترم
بۇ نەھاتوۋە!

حاجى، براگەورەي جەنگى و ئامۇزاي من، تازە شەھىد كرابوو،
ۋەك نەرىتىكى كۆمەلگا ھىشتا پىشمان نەتاشىبوو و تازىبەبار بووین،
تەلەفۇنەكەي نایلەي ھاوسەرم بوو، گوتى: ئاراس و نایلەي
ھاوسەرى جەنگى (مژدە)يان ھىناۋەتە پىرانشار بۇ دكتور، جەنگى
ئاگاداربكەۋەو بېرۇنە لايان. ئاخىر مژدە پىشىنەي نەخۇشى نەبوو.
كاتىك من گەيشتە لايان، شىكارى خوينى بۇ كرابوو، ئاراس گوتى:
بابە تاكو ئىرە ۋەرە، دكتور دەلئى: شىرپەنجەي خوينىتەي و دەبىت
بىبەن بۇ ورمى.

بە ئەمبوولانسەكە، جەنگى و نایلەو ئاراس لەگەل مژدەي
بەپرىكەۋتن بەرەو ورمى. من و كاك مەحمود زوودى بە ماشىنى كاك
مەحمود بەدوایاندا، گەيشتىنە بىمارستان.

دوۋەمىن كچى جەنگى بوو، تەمەنى ۹ نۆسالىيان تەۋاۋ نەدەكرد.
من چوزانم لە مەملەكەتى رەجمدا، كچانى ئىرە، لە ھەيفى ياساى
فەتۋاى رىق نایانەۋى بىنە نۆ سال.

دكتور گوتى چەند كاتژمىرىكى ماۋە!... كاتژمىرە لەعنەتەكەي سەر
ئەو دىۋارە ناۋەستى، ھەر چركەي دى و پەكى خۇي لە سەر كەس
ناخات!

چ ئازارىك ۋەكو كابووس گۆرپەشازى رۇحى دەدام، كاتىك

حازم علی کوتک

زهق زهق دهم پروانییه هه لوهرینی دواهه ناسه کانی بهرائهت، خه تی سه ر
ژمیریاری شاشه ی، ترپه ی دلّی ریک راوه ستا! نا له وکاته تیگه یشتم له
مهمله که تی سینه پره^۱ و بهسته له کدا، کچان نایانه وی عازهب بن، له دژی
ئه و فهتوا نه گریسه ی، مه رگی سووری شه وی پیش له سینداره دان^۲.

تهرمیان برده ساردخانه. ئه و شه وه به قه د خه می ئیمه مژده ش
له وینده ر سه رمای بوو! به نایله م گوت: ده زانم تو وه کو دایکیک نابیت
هیچ کات لئی دابریی، تکام وایه له گه ل ئاراس و کاک مه حمود
برونه وه، بو به یانی گۆره که ی له ته نیشته سروهی خوشکی بو
هه لکه نن!

هه رچه ند له جهنگی ده پروانم، وهک ته ندووری گرگرتوو
سووربوته وه و له دووره وه تین و هالای دی. راسته ئیمه له
قۆشه ن و له مهیدانان، گه لیک شوپره سوارمان بینین له ته نیشته ئیمه
تخیل بوون، به لام هه ر برینیک ژانی تایبهت به خو ی هه یه، له و
شه وه دا ههروهک هه سه ن هه یران ده لئ: برینی که ون و نووم لیکرا
کولاه!

له و شاره، نه کهس ده ناسین نه شوینیک هه یه بو ی برۆین. ئیستا
کات دوازه دی شه وه، هه موو دنیا نوقمی خه وه. ته له قۆنم بو
براده ریکم کرد به ناوی ئاغای دانش، له هۆزی شکاکی ره چه له کی
سمکوی شکاک، نیو کاتژمیری پینه چوو خو ی و خال و چه ند پیاویک
گه یشته لامان. ئه و هاتنه بو ئیمه که له زیدو هیلانه ی خو مان ته ره
ببووین، زور گرنگ بوو. له و گه شته دووره ی ژیانم، زور مروقی

۱- سینه پره: کاتیک له وهزی زستان، بهسته لهک ده بی. له سه ر لق و چل برهختان ده بیهستی و
وهک کریستال نه رده وی.

۲- له ده ستووری ولاتی کۆماری نیسلامی ئیران، کچی زیندانی مه حکووم به له سینداره دان،
شه وی پیش سینداره، لاقه ده کرین نه بابا له و دنیا بچه به هه شته وه!

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

بلندپەرگەز و پاكىم بىنى، كە تايىبەتمەندىيەكانى كوردى رەسەن، لە
وجوودىان لىۋانرېژ بوو.

ئەو پىاۋە مەردو رەندانە، بۇ پىچانەۋەى ئەو شەۋە، بوون بە
ئاۋدەنگىكى زۆر باش، ئەو شەۋەمان رۆژ كىردەۋە. بەيانى لە
بىمارستان تەرمەكەمان ۋەرگرتەۋە. ئاغاي دانىش بە پەيكانەكەى خۆى
لە گەلمان ھات، من ۋ جەنگى لە سەر كوشنى پىشتەۋە، تەرمەكەمان
لە باۋەش گرت تاۋەكو گەيشتىنەۋە دىللىزى. لەۋىش لە چىانە، لە
تەنىشت سىرۋە بە خاكمان سىپارد، گوتىم با ئەو دوو كچەشمان لىرە
بنوون!

لەو خەۋە قول ۋ ھەتاھەتايىيە، مژدە سى تاك بازنەى ۋەك يادگارى
لىبەجىما...

ئەۋەى زۆر ئازارم دەدات، گۆرەكانىشمان لە تەك يەكەۋە نىن، ھەر
لە ئۆمەراۋە، گەرەشىخان، كلىسە، چىانەى خۆرەھلات، گىردەپەشە،
چوارقورنە، شەقلاۋە، گۆرمان گەيشتە بىبابانى خواروۋ سى
گۆرپىشمان لە عەرەرە.

خوينەرى قەدر گران...

سالانىكە دەمەھەۋى فتراقم^۱ لەمەر ئەو چىرۆكە پر ناسۆر ۋ ئازارانە
داخەم و، بە كامى دل بىيانگىرەمەۋە، ئەۋىش، نە بۇ ئازاردانى ئەو
رۆحە پاكەى ئىۋەيە، نە بۇ منەتكردە بەسەرتاندا، بۇ فرۆشتەۋەش
نىيە، نە لە تواناي كرىارە گرگن ۋ قەزەمەكانىشدايە، بىنە ژىربارى
ئەو نرخەو خۇ لە قەرەى بەھاي لە بەھانەھاتوويان بەن! بەلكو تەنيا
لە ترسى وونبوونە دەياننوۋسمەۋە.

حكومەتى ھەرىم بىرىرىكى دەرکرد، ئەۋەى لە ئاۋارەيدا بمرى بە

۱- فتراق: تىربوونى روۋى.

حازم علی کوتک

شەھید ئەژمار دەکرێ، واتا نایلەو جەنگی، دایک و باوکی دوو
شەھیدن!

حەسەنە گێل

لەنیۆه‌راستی نەوهدەکان مالمان لە خۆرەه‌لاتی کوردستان بوو.
لەوان سالاندا، شەپتیکی نەگریس و قیتزەون لە باشوور لە مابەینی
یەکیتی لەلایەک و، پارتی و بزووتنەوہی ئیسلامیش لە لایەکەیی دی،
بەپێوەدەچوو. ئەو ئیسک کرۆشتنەیی یەکتەری، کاریگەری و
کاردانەوہی لەسەر تاک بە تاکی ئاوارەکانیش کردبوو، ھەرکەسەو
ئەویدی بە دوژمنی باوہکۆشتەیی خۆی دەزانی، پارتە سیاسیەکانیش
بیمروەتانە خەلکیان لیک تیز دەکرد.

کۆماری ئیسلامی، ھەرچارە و بەبێ جیاوازی، یارمەتی لایەنیکی
بەشەپھاتووی دەدا. ھەر لایەنیک لاواز دەبوو و دەھات بکەوێ،
ئێران و تورکیا بە نۆبە دەستیان بە پشتیەوہ دەگرت بۆ ئەوہی
نەکەوێ و بۆ تاویک لەگەڵ بەرامبەرەکەیی یەکتەری تەواو بکەن!
لەوکاتەدا یارمەتی پارتی و بزووتنەوہی ئیسلامی دەدا لە دژی
یەکیتی.

لە سالارە و دارەشمانە^۱ شەپ گەرم بوو. جەلیل فەیلی و بەختیار
ھەلشۆیی و مەلا علی باپیر و عەباس بایز، کە ھەر کامیان سەر
بەلایەنیک بوون، لە دژی یەکیتی لە خێوہتیکدا بوون لە سالارە. بە
ھاوکاری ئێران، پشدەری زیدی باپیرانی خۆیان موشەکباران دەکرد.
ھیندیک ناسیاوم، کە یەکیتی بەروپشت ئەتڵەس بوون، ئەوانیش لە

۱- سالارە و دارەشمانە: نوو گوند یان نوو شوینن. دیکەونە نزیکەیی ۲۰ کلم باکووری
خۆرەه‌لاتی شاری قەلەزێ و دیکەونە سەرسنووری شارستانی سەردەشت.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

پشیدەر خەلكى قەلادزى و سەنگەسەر و دەۋرۋوبەرى بوون، لەگەل
عەباس بايز لە دژى يەكيتى شەپريان دەكرد. لىم پرسىن: باشە ئىۋە
يەكيتىن و ۋەك بۇ خۇتان دەلین خوينىستان سەۋزە، چۆن لە دژى
يەكيتى شەپ دەكەن؟! دەيانگوت: كاكەباس تەكلىفى لىكردووين، ناكړئ
قسەى بشكىتىن و ئەو شەپەرى نەكەين!

مەبەستم ئەۋەيە كە بريارى سەرۆكخيل، چۆن ديسپلىنى حيزبى
دەشكىنى!

مام پىرۆت ۋەكو ئىمە ئاۋارە بوو، پىاۋىكى زۆر وردبىن نەبوو،
كارەكەى، كە ئىشى كړين و فرۆشتنى شتومەكى عىراقى و ئىرانى
دەكرد بۇ ھەردوو دىۋوى سنوور، لە قەلەمپەرى ھەر كامەياندا
بوایە، دەيگوت: ئەو لەسەر حەقە!

مام پىرۆت، شەرىكىكى ھەبوو خەلكى شارى نەغەدە بوو، ناۋى مام
حەسەن بوو، بە حەسەنەگىل دەناسرا، دەيگوت: دايكم لە
خۆشەويستيان، بە مندالى پىيگوتووم حەسەنەگىل! بەلام دايكى ديارە
ژنىكى سەرناس بوو!

حەسەنەگىل پىاۋىكى سوورەى كەلەگەتى نەفرەجاۋ^۱ ھەتا خوا
حەزدەكا گىل! لۇچە گۆشتەكانى پشتهسەر و پشتهملى ۋەك بارىنە^۲
لەسەر پشتهملى كۆپەرەنەى^۳ كړدبوو! سمت و قونى ۋەك ئاخوړى
ئەسپى پۆلىسى سۋارە بوو، ريشوۋى شەدەكەى دەچۆۋە نيو زارى،
ھەميشە قۆچەكانى كراسەكەى لاتەرقەۋچ^۴ دادەخستن، گىرفانى
شەروارى ھەميشە پر لە شت بوو، ۋەك گونەبەران جۆلانەى دەكرد!

۱- نەفرەجا: زەبەلاح، بە ھىكەل، زلىكى ناناسايى.

۲- بارىنە: نامىزىكە لە كاتى جووتكرىندا لە مىلى ۋلاخەكە دەكړئ.

۳- كۆپەرەنە: نامىزىكى ناموورى جووتكرىن و زەۋى كىلانە لە ۋلاخ دەكړئ.

۴- لاتەرقەۋچ: پىچەۋانە، نارىك، نارسوت.

حازم عەلى كوتك

خەتى شەرۋارەكەى لە پشتەو، يان دوازده و چارهگ بوو، يا چارهگى دەويست بۆ دوازده!

شەرى خۆبەخۆى باشوورىان هينايە بەرباس، حەسەنە گىل گوتى: ئىو بە قسەى كۆمارى ئىسلامى ناكەن بۆيە ئاوا خراپتان لى بەسەرھاتوو! ئەمنىش گوتم: چۆن بە قسەى ناكەين، ئەو نىە هەموو پۇژىك تىكۆشەرىكى خۆرھەلاتى لە ژىر قەلەمپەوى يەكيتىدا بۆ كۆمارى ئىسلامى تىرۆر دەكەين! ديارە بە هەمو عەقلى، بە پارسەنگى خۆى پىى وابوو ئىمە ئەو شەكرشكاندنانەى جەنابى بۆ دەزگاجاسووسىيەكان دەگىرىنەو! ئاخىر چى لەو ناخوشترە گىلەك ئاموژگاريت بكات و بە جاسووست بزائى! گوتم: كەس ئەو قسانە بۆ دەولەت ناگىرىتەو، بۆچى بە بەلاش خۆت ماندوو دەكەى؟!

نووسەر و ئەدىبى ئىرلەندى (ئۆسكار وايلد) كە لە سەدەى هەژدەدا ژياو، دەلى: خەفەت شتىكە مروقى بىعەقل دەرخواردى مروقى عاقلى دەدات!

لەوكاتە دا خەرىكى بارکردنى كەلوپەل بوون، حەسەنەگىل لەگەل خۆ چەماندەو، نىومتر شەرۋارى چۆبوو نىو قونى، منىش پلايسىكەم بە دەستەو بوو چاوەرىى كارەباچى بووم، بانگى كورەكەى مام پىرۆتم كرد گوتم: ئىبراھىم وەرە كارم پىتە، هاتە لام و گوتى: فەرموو! گوتم: ها ئەو پلايسە بگرە پىت لە رەفيسكى مام حەسەنى گىرىكەو بەو پلايسە ئەو شەرۋارەى لە قونى دەرپىنە! ئەوئىش توورە بوو گوتى: ئەى بۆ خۆت بۆى دەرناھىنى؟ گوتم: بە هەموو پىوهرىكى ئەخلاقى و تىجارى، دەبى ئىو بۆى دەرپىنن، چونكە شەرىكى بابتە، ئەوجا ئەو شەرۋارە تا ئىوارى دە ويدابى، ئارەقە دەپىزىنى و زىانى ئابوورىتان پىدەگەينى!

پۆيشتن بەنيو دۆزەخدا بۆ لەتېك نان

براكوژى، كە گىرى بە ئىمە دابوو نەگەرېينەۋە بۆ باشوور خۇمان
بپاريزين لە لايەنگىرى و لە ئىران بمىنينەۋە. سالى ۱۹۹۸ مالمان لە
ئوردوگاي دىليزەي سەر بە پىرانشەر بوو. دىلزە، خۆي بە بنارى
چىاي قەندىلەۋە نوساندوۋە بە ديووى خۆرەھەلات، سىسەد مالىكى
باشوورى تىدا دەژيا، ۋەك پەناھەندەۋ ئاۋارە. ديارە خىزانى ئىمە
پىكھاتبوو لە ھەوت كەس، تەنھا خۆم بژيوى ژيانم دابىن دەکردن. لە
ئىران بەگشتى و لە بەشى كوردستانەكەي بەتايبەتى، بەخىوكردى
ھەوت سەرخىزان، مبارەزەۋ بەرەنگار بوونەۋەيە لەگەل ديوو درنج!
لەو سالەدا، ئەو پارەيەي بەدەستمەۋە بوو، بەھۆكاري شەرىكبونم
لە جەلەبي كاوپرى كە قەت كاري من نەبوو، ھەر ھەموويم
زەرەركردبوو، بە ناچارى دەبوايە پەنا بۆ كاريكى دىكە بىم.
كرىكاري، زۆر سەخت بوو لە ئىران ھىچ ياساۋ رىسايەكى كارکردن
نەبوو، كە دەبوايە كاتژمىرى كار ديار بىت. لەوان سالان لە باشوور
گرانى و قاتى و قرى بوو، شەرى براكوژى پارتى و يەكيەتیش سەربار!
خەلكىكى زۆر روويان لە ئىران دەکرد بۆ كرىكاري، بە جۆرىك
ھەموو شارەكان و ھەموو كورەخانەكان خەلكى باشوورى تىدابوو.
پۆژىك دوو گەنج ويستبويان لەگەل كاروانچيەكانى بەينى حاجى
ئۆمەران و پىرانشەر بىن بۆ ئىران، لەوي كرىكاري بكن. كاتىك
دەگەنە سەر شاخى، لە ديووى ئىرانىش كاروانچيەكان دەگەنە يەك
دەيانەوي بچنە حاجى ئۆمەران، گەنجىكى باشورىان لەگەل دەبى كە
دەيەوي لەدەست كرىكاري لە ئىران رابكات! ئەو دوو گەنجەي
دەيانەويست بچنە ئىران، دەرکەوت دەيناسن، لىي دەپرسن: بۆ
گەرايەۋە؟ كرىكارىت دەست نەكەوتوۋە؟ ئەويش دەلى كاكە كرىكاري

حازم علی کوتک

له ئیران وهک لای خۆمان ۸ کاتژمیر نیه، کووره، شەش بۆ شەشە، مستەمەرە، زەلامگانە! بەقسەم دەکەن دەگەرینەوه!

پۆژیک، بریک پاره‌ی قەرزى کۆنم دەستکەوتەوه که بره‌که‌ی زۆر کهم بوو. که سیکم دەناسی به ناوی (مینەپره‌ش) مالى له میراوی بوو له خیزانیکى زەحمەتکیش و کاسبکار بوون. خیزانەکه‌ی خاتوو کوبرا کچی پیاویکی دیاری میراوی بوو به‌ناوی (کاک په‌سوی حاجی حسین) که کۆماری ئیسلامی له سیداره‌ی دا. مینه‌م چاوپیکه‌وت به‌زۆری برده‌وه مالى خۆمان بۆ نیوه‌پۆ. هه‌ندیک پرسىاری کاسبی و کرپین و فرۆشتنم لیکرد، ئه‌ویش به‌ منى گوت: کاک حازم چۆن ده‌بیته‌ بیئیش دابنیشی له‌کاتیک ژیان له ئیران زۆر سه‌خته! گوتم: پاره‌که‌م زۆر که‌مه به‌شى هیچ ناکات. مینه‌ گوتی: کاک حازم خه‌لک ئاماده‌یه هه‌موو مالى خۆی به‌ قەرز بدات به‌ تو!

له‌گه‌ل مینه‌ی ریک که‌وتم به‌یه‌که‌وه کرپین و فرۆشتن بکه‌ین. مینه‌ خه‌لکی گوندی (به‌لکی) پشده‌رو دانیشتوی میراوی بوو. بۆ کاروان و هینان و بردنی کالای ئیرانی بۆ عیراق و عیراقی بۆ ئیران، کورپیکى هه‌لسوپا و به‌ده‌سته‌وه‌بوو. منیش متمانه‌ی خه‌لکم هه‌بوو شتم به‌ قەرز به‌نه‌ی. واتا هه‌ردوو کمان سوودمان له‌ یه‌کتري ده‌بینی. راسته‌ له‌ رووی فکری سیاسی و ئایدیاهه‌ هیچ ئه‌شیامان بۆ یه‌کتري نه‌ده‌بوو، به‌لام چاره‌نوس بۆ په‌یداکردنی نان به‌یه‌کتريیه‌وه گریدابووین. به‌ر له‌وه‌ی له‌گه‌ل مینه‌ی بيمه‌ هاوبه‌شى کرپین و فرۆشتن. ده‌مویست هه‌ندیک ورده‌واله‌ بکرم به‌ گونده‌کاندا بگه‌ریم، چونکه‌ پاره‌که‌م هه‌ر به‌شى ئه‌وه‌ی ده‌کرد. به‌لام ئه‌وه‌ی په‌شیمانی کردمه‌وه ئه‌وه‌بوو پۆژیک کورپیکى ئاواره‌ که به‌ر له‌ ئاواره‌ی خه‌لکی ئه‌و بناره‌ی پشتی قه‌لادزی بوو ناوی سمه‌ بوو، ماوه‌یه‌ک بوو ده‌ستگیر بوو له‌و گوند بۆ ئه‌و گوند، دوو بوخچه‌ی پراو پر له‌ ورده‌واله‌ی

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

پىيو، بەزۆرى بابەتى ژنانە بوو، ماۋەيەك بوو چاۋدىرىم دەكرد
بزانم چۆن ئەو شتانە ساغ دەكاتەۋەو چۆن ھەلسوكەوت لەگەل
كرپارەكانى دەكات كە ھەمويان ژن بوون.

پۆژىك لەبەر پەنجەرەى ژورەكەمان ۋەستابووم كە خانوۋەكان
ھىچيان ھەسارىان نەبوو، پەنجەرە راستەوخۆ لەسەر كۆلانى بوو. لە
بەرامبەر پەنجەرەكە ۋردەۋالەكەى دانائو ژنى گەرەكى دەورىاندا،
منىش پەنجەرەكەم تۆزىك ترازاند بۆ ئەۋەى گويىستى چۆنىەتى
فرۆشتنى ۋردەۋالەى سمەى بم. دىاربوو ژنىك دەرمان ھەمامى
دەويست، چەند جۆرىك لە دەرمان ھەمامى بەدەستەۋەبوو، دەيگوت:
براژن ئەو جۆرەيان كە ژاپۆنىە ئەۋەتا لىرەم داۋە بزانە چۆنى لووس
كردو! قولى راستى ھەلدەكرد ھەتا ئانىشكى. ئەو جارە قولى چەپى
ھەلدەكرد دەرمانيكى دىكەى نىشان دەدا دەيگوت ئەۋە ئالمانىە لە
قولى چەپم داۋە، دەستى بكەيە بزانە چۆنى لووس كرىدە! ھەرۋەھا
ھەردوو پوزى بەلەكى خۆى ھەلدەكردو ھەريەكەيان بەقەدەر ژىر
پيالەيەك تووكى پىۋە نەھىشتىبوو، باۋەرتان بىت ھىندەى دەرمان
ھەمام بە ھەموو جۆرەكانىەۋە لە باسك و قاچى خۆى دابوو،
دەتگوت پىۋىيە گەر بوۋە و تووكى فرىداۋە!

لەو پۆژەۋە برىارمدا ئەۋە كارى من نىەو سەرکەوتوۋ نابم، وازم
لەو بىرۆكە بازرگانىيە ھىنا. پۆيشتەم بۆ مىراۋى بۆ لاي مىنەى خۆم،
پاش نىۋەرۆ بەرىكەوتىن بۆ داۋداۋە لەۋىشەۋە بۆ نۆكان و نىۋزەنگو
چوۋىنە مالى حاجىەرەش، مالى لەنىۋ نەخۆشخانەكەى زەمانى بەناو
شۆرپ بوو، كە يەك جۆگەلەئاو، باشوور و خۆرھەلات لە يەكتر
جىادەكاتەۋە، دەتوانى پىيەكت لە عىراق دابنىۋى و پىيەكەى ترىشت لە
ئىران. ۋەك داگىركەران دەيلىن.

حاجىەرەش گوتى: ئەۋە بۆ ھەندىك مافوور (فەرش) تان لەگەل

حازم علی کوتک

خۆتان نەهیتناوہ؟ فەرش لە خواری، مەبەستی رانیە بوو، چاک دەفرۆشی. مینە گوتی: کاک حازم با بگەرێنەوہ بچین چەند مافوریکی بینین. گەرانیەوہ. بۆ شەوئ چووینە مائی ئیمە، بەیانی رۆشتین بۆ ورمی. لەوئ چەند مافوریکیان کړی، لە پیرانشەر چەند مافوریکی دیکەمان کړی. نیوہ بە پارەئ حازر و نیوہئ بە قەرز. مافورەکانمان لە دوو ماشین بارکرد بۆ سەردەشت کە شۆفیریکیان علی میرزای ئالواتان بوو. شەوئ لە مائی علی میرزا ماینەوہ، بەیانی ھەر ئەو دوو ماشینە، بەرپیکەوتین بۆ قەلەرەشی و گۆرھیلکی، لەوئ بارەکەمان لە تویتاگاز دووتەنی برایم ھێرۆیی بارکرد بۆ قەلەدزی، پارەئ گومرگمان دا. پاشا عەسریکی درەنگ گەشتینە رانیە، بارەکەمان لە مائی محەمەدی مام رەسووی سوورەدی خالیکرد. بەلام چونکە دوو سئ جار لە رینگای قەلەرەشی ماشینەکان لە قور چەقین، ھەموو گیانمان لە قورئ ھەلاتبوو، بە کەلکی دانیشتی سەر ھیچ راخەریک نەدەھاتین، بۆیە گوتیان بۆن لە ھەمامئ ئەو جلانە دابنن با بۆتان بشۆین و خۆتان بشۆن. بە تۆبە لەگەڵ مینەئ خۆمان شۆرد. دەتگوت لە ترسی بینینی فرۆکە بە قور سواق دراوین!

مافورەکانمان بە حاجی ئەحمەدی سەرسیان و خدری فەقئ رەسووی فرۆشت. نیوہئ پارەمان وەرگرت و نیوہئ بۆ کاتی گەرانیەوہ لە ھەولیر. چوینە نیو بازارئ رانیە، مینە پالتویەکی سەوزی لەبەر بوو، کە بەھیچ شتوہیەک بۆ ھەولیر نەدەبوو ئەو رەنگەت لەبەر بیت. نە رەنگی زەرد بۆ رانیە و سلیمانی دەبوو، نە سەوزیش بۆ ھەولیر و دەوروبەری!

ئاخر ئەو کاتەئ لە بازارئ مەھاباد لیستی پارچەکانی ئۆتۆمبیل و دەزگاگانمان وەر دەگرت، ئەو پالتویە سەوزەئ کړی، ھەرچەندی لەگەڵ کاک مەحمود چیرەئ ھاوڕیم پیمانگوت: ئەو پالتویە بۆ ھەولیر

خاپەرژكى يادەۋەرىيەكان

ئابى! مېنە دەيگوت ئەۋە زەيتوۋنىيە، سەوز نىيە. ئەمنىش گوتىم: ئەۋە بازگەكانى پارتىن بىرپارى لىدەدەن ئەۋ پالتۇيە سەوزە يان زەيتوۋنى! بەلام مېنە نەھاتە ژىربارى ئەۋەي كە ئەۋ پالتۇيە سەوزە، بىگۆرئى. لە رانىيە پىمگوت: بۇ دەيگۆرئى؟ خۇ زەيتوۋنىيە! مېنە گوتى: نا كاكە لە ھەولير با نەمگرن! بۇيە بەناچارى مېنە پالتۇي گۆرپىيەۋە كە لە رانىيە رەنگى سەوز رەۋاجى ھەبو، ئەۋەي سەوزى بېۋشيبا ۋەك برازايەكى مام جەلالى چاۋى لىدەكرا! گوتى: دەچم لە بازارى دۆلارەكە لەسەر قولئى، دەيگۆرپەۋە بە رەنگىكى دىكە. لەۋ سەروپەندە لەچوارقورنە چەكدارەكانى يەكەتەي پياۋيكيان گرتبوۋ چونكە تەزىيەكەي زەردبو، لە دۋاي لىدانىكى زۆرو شكاندى دەستۋ لاقى، ناچارىيان كرىبوۋ دەيىت ھەموۋ دەنكە تەزىيەكە بخوات! ئەۋىش دەستدەكات بە خواردنىيان، بەلام چونكە ئىمامى تەزىيەكە گەۋرە بوۋە، ناتۋانى بىخوات، تەكايان لىدەكات كە لىبىگەرپىن ئىمامەكە بشكىنى ئىنجا بىخۋا، چەكدارەكان رىگاي پىدەدەن بىشكىنىۋ بىخۋا! ئەمنىش بە جەفەنگ بە مېنەم دەگوت: ئەگەر نەتگۆرپىيا دەبوايە ئەۋ پالتۇيە سەوزە لە زۆنى زەرد ھەموۋى بخۋى، خۇ مانگاش پىنى ناخورى!

ئەۋ باشۋورە ۋا شىۋابو، لەگەل شەپرى براكان ۋ دەستى تىرۋرى ۋلاتانى دەۋرۋوبەر، يەك ھەۋالى دلخۆشكەرت نەدەبىست. ھىندىك لەۋ ھەۋالانى لەبىرم مابن:

- ھىرشى پارتى لە كەپكى ھەمەداغاي شكا تەرميان لى بەجىماۋە.
- پارتى سەفنى گرت يەكەتەي تەرميان لى بەجىماۋە.
- دوۋ كەس ھاتوۋن مەلا چەتەي بكوژن بۇ ئىتلاعاتى ئىران.
- سەبەي تانكەكانى دەۋلەتەي توركى داگىركەر پارتى دىننەۋە دىنگەلەي.

حازم عەلى كوتك

-ئىران لە پشت يەكپەتەتتە يە.

-دوو تىكۆشەرى خۆرەلەتى تيرۆر كران.

-كەسىكىيان كوشت نايلىونىكى رەشى بە دەستەو بەو، وايران زانیو بە پارەيە، دوایی كە سەیری دەكەن دوو قالب سابونی كۆرئ زیاتر نەبوو.

-دوو جەنازە لە مزگەوتی گەورە درىژكراون كەس نایانناسیتەو.
-مالئىكى ۱۲ سەر خیزانیان بردۆتە سەرو گویلاكی مالەپارتیەك، كە دەبئ لەگەل ئەوان لەسەر سفرەو خوان بن، تا ماوہیەكى ناديار، چونكە پارتی لە زۆنى خۆی دەرىكدوون. هەروەها لە هەولیریش پارتی وایدەكرد.

-پیاویك لەسەر جیاوازی فكری بە بلۆك كوژرا.

-ئەو پیرەژنە كە دەبیینی دەگرئ و كانی سۆمای چاوەكانی خەریكە وشك دەبن، دوو كورپی پیتشمەرگەى دیرینی لە زیندانی ئاكرئ لەلایەن جەللادەكانی پارتیەو بە سەروشوینكراون.

جیرانیكى كاك محەمەد بە تراكتۆرەو دەچیت گازە دووتەنیەكەى كە یەكپەتەتتە بە سوخەرە بردووێ بە ئالانەى، مەكینەى سووتاو، لە راستی ئەشكەوتەى بە جیانیانەیلأو.

- لۆرییەكى پڕ لە چەكداری پارتی لیرە لە رانیە، كۆمەلگۆژكران.

-چەند كۆمۆنیستىك لە سلیمانی تیرۆركران، بەرچاوی بەرپرستیكيان گرتبوو.

لەگەل مینەى، رۆژى دوایی بەرىكەوتین بۆ هەولیر. لە گەراجی رانیە - هەولیر، ئاسایش پرسى: كاكە بۆ كوئ دەچن؟ لەو ئەلامدا هەولیر. باشە بۆ دەچنە هەولیر؟ كەسوكارمان لەوێیەو كاسببن، كەفیلتان هەیە بگەرینەو؟ بەلئ!

لەهەولیر چووینە مالی هەردى برام، لەدارەتوو كە لەگەل دایكم و

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

تانیا ی خوشکم بهیه که وه ده ژیان. پوژی دوایی چووینه لای هوتیلو میترگه سوور، که شوینی کرین و فرۆشتنی پارچه ی ئۆتۆمبیل و ده زگاگانی دیکه بوو. مینه لیستیکی ئه و ورده و الانه ی که خواستی له سه ر بوو له ئیران، وه رگرتبوو، لیسته بو ره مان ده رهینا و پرسیارمان کرد ئه و شتانه له کوئی وه ده ست ده که ون؟ دوکانیکی ژیرزه مینه که یان نیشاندا یین که وتبووه گو شه یه که وه. سلّو مان کرد گوتیان دانیشن، پرسیاری کالا کانمان کرد، گوتیان هه مانه دوو سی که س دانیشتبوون، وه لامیان داینه وه و فه رموون دانیشن. که سی یه که م به پیزو هیمن و ئارام دیار بوو، له برا که رکوکیه کان بوون، یه کیان ناوی خه تاب و له گه ل برابه کی، ئه وانی دی، حیکمه ت و عه لی عوبید. من ئه و کاته ئه و به پیزانه م نه ده ناسی. کاتیک قسه م ده کرد دیار بوو ده نگ و شیوازی ئاخافتنی منیان له لاشنا بوو. خه تاب گوتی خه لکی کوئی؟ گوتم به ئه سل هه ولیریم، به لام ئیستا له ئیرانم، گوتی برات هه یه له داره تووی، گوتم بو؟ گوتی ده نگت به کاک هه ردی ده چی، گوتم کاک هه ردی چۆن ده ناسی؟ گوتی هه ردی خوینی به من به خشیوه کاتیک بریندار بوم. گوتم که واته خوینی خیزانی ئیمه له ده ماره کانتدایه، ناتوانی فیلمان لیکه ی به تایبه تی خوینی هه ردی برام، له هه ر ده مار یکدا بیت، جیگای فیل و ساخته ی تیدا ناهیلن. گوتی ئه گه ر وایه تو براگه وره که ی کاک هه ردی، که ده یگوت له ئیرانه. گوتم به لئ هه وم. گوتیان ئه و جا که وای لینه ات تو ده ستوور بده و ئیمه جیبه جی بکه یین. دیار بوو مینه زور خو شحال بوو به و ناسینه و لیسته بووری ده رهینا گوتی: ئه و شتانه مان ده وی.

به دوو پوژ هه موو شته کانمان کری، نزیکه ی ۶۰۰۰۰ شه ست هه زار دیناری سویسری قه رزار بووینه وه، چونکه پاره که مان که م بوو. گوتیان که ی له ئیران فرۆشتان، جاری داها توو پاره که بیننه وه.

حازم عه لی کوتک

له کاتیکدا ئیمه سه رقالی کۆکردنه وه و پێچانه وهی شته کان بووین و کات له بهر ژه وه ندیماندا نه بوو، پیاویکی که له گه تی ره شهئه سمه ری ته بهش^۱ پان جه مه دانه کی به ریشوو و کلاویکی زه ردی له سه ر بوو، پشتینیکی گرێچن، خه نجه ریکی کرمانی ده سک سپی، ته زبیحیکی ده نگ زه ردی گه وه ری له ده سکی خه نجه ره که ی ئالاندبوو، په سه ته کیکی له به ربوو، وینه یه کی که پس کردبوو به یه خه یه وه هه لواسیبوو، به دیکۆرو قه دو قیافه شه ی تان شه رمی لیده کرد! نیوه نیوه مینه ی له من دوور ده خسته وه فسکه فسکی له گه ل ده کرد. مینیش بانگی مینه م کرد: کاکه مین ئه وه له دیکۆریرا وا دیاره پارته و چه کداره، ئیمه ش کاسبین و بیلا یه نین له حالی حازر. که من پیشمه رگی دانه براوم تۆش پارتی بووی به شداری شه ری خواکورکت کردییه، به لام ئیستا ئه وه نایخوا، لای حیزب ئیستا دیکۆری ئه و پیاوه ی ده یخوا! تکات لیده که م لئی دوور بکه وه، ئه و پیاوه به که سکی خراپه کار ده چی، ئه و وینه یه ی بو ئه وه یه خۆی له ژیردا بشاریته وه و خه لکی هه ژاری پی بترسین. مینه ش یه ک پیکه نینی بیزار که ر گرتبووی به ری نه ده دا، تا وه کو من لئی تو ره بووم گوتم: ئه و قسانه ی من بو ئه و پیکه نینه بیمانایه ده بن؟ مینه ش نه یوست له وه ی زیاتر ئازارم بدات گوتم: کوره کاک حازم ئه وه ده لی وه ره ژنی له شفرۆشی چاکم له ژیره ستدایه با برۆین ئه و براده ره ی (واتا من) سه رف بکه، ئه قلم نایگرئ! ئه و جا ما ئه من پیکه نم به و وینه و دیکۆره و به هه له حالیبوونه م..

به ر له گه رانه وه بو رانیه، گوتم مینه با سه ریکی هیدایه تی خزم بده ین له باداوان، پاشان ده گه رینه وه. چوینه مالی هیدایه ت. له

۱- ته بهش: نیوچاوان.

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

کاتیکدا که ئیمه چامان ده خوارده وه، مندالێک خۆی به ده رگای داداو وهک که سێک به دواوه ی بی، هه ناسه سوار! هیدایهت گوتی ئه وه چی قه و ماوه؟ خه ریک بوو به نێو پیلان بکه وی! شیلانی ئامۆزام هه ر به په له جامه ئاوێکی به ده وی منداله که ی وه کرد، له گه ل یا الله و یا هه زه رته ی غه و سێ گه یلانی، نیوه ی ئاوه که ی به ده موفلچ و یه خه یدا کرد. منداله که هه ناسه ی هاته وه به ر، هیدایهت گوتی کوره چی بووه؟ گوتی له سه ر جاده ی بنه سلاره ی، مالی (ع. ق.) که فه رمانده یه کی چه کداره کانی پارتنیه، سه یته ره یان دانایه، ئه وه ی به چیرێ بری مانگا ده یگرن، یه کسه ر لۆ ئاکرێ، توخوا ئه گه ر چونه ده ری به چیرێ مه رین مانگا، به خوای ده تانگرن!

دوایی زانیمان مالی (ع. ق.) هه، خه لکی بنه سلاره ش زۆر به یان یه که یه تی بوون و خه لکی ده قه ری سه له یی و شوان و که رکوک بوون، له ویش به چیرێ ده لێن مانگا. بۆ ئه وه ی بزانه کامه یه که یه تییه! دیاره ئه و جیاوازی به یان به هه ند وه رگرتبوو، چیریکیان له رۆخی رینگای بنه سلاره ی راگرتبوو، هه ر ئۆتومبیلێک سه رنشینی تیدا بایه، به تایبه تی پاسه کانی رینگای بنه سلاره ی، رایانده گرت، خه لکه که یان داده به زانده به نۆبه یه ک یه ک لێیانده پرسێ: ئه و ئاژه له چییه؟ ئه وه ی بیگوتبایه چیر، به خت یا وه ری بوو، ئه وه ش بیگوتبایه مانگا، به شه ق و زله له ئۆتومبیلی چه کداره کان توند ده کرا، چاره نویسی به وشه ی مانگاوه به ندبوو. دیاره ئه من کیشم نه بوو، چونکه هه ر له منالی به خت یا وه رمه و ده لیم چیر، به لام، وهک ته لقینی مردوو بده م، نێوه نێوه له مینه ی دوویات ده که مه وه:

ئه ی مینه!

دوو چه کداری پارتنیت دینه سه ر، نه که ی زمانت ته تله ی بکاو تیکبه الیت و بترسی! وه لامیان بده وه به زمانیکی کوردی ره وان پێیان

بلی:

ئاژەلم چیره، ئالام زەرە، حیزبم پارتییە، دووژمنی بابەکوشتەم
جەلالییە، سەرۆکم بەرزانییە، ۳۱ی سی و یەکی ئابم پێ ناپاکی
نیشتمانی و نەتەوہیی نیە، بە گەواھیی ھاوڕێیانم بەشداریم لە شەری
خاوەن کورکی کردییە، لەوہتای دەستی راست و چەپی خۆم ناسیە، نە
قوتابیم پێ خویندکارە، نە ئافرەتم پێ ژنە، حیزبی ئێوہ نەبێ هیچیانم
پێ حیزب نیە، تا دوادلۆپی خوینم بەلێن دووپات دەکەمەوہ قەت
چیرم پێ مانگا نیە، منداڵم وردن و مەمکوژن، ھەری لەبەری دەرناکەم
و ئاگام لە عەشتەبای نییە!

لە ھەولێر لەنیو قەیسەری، لەلای حاجی سیروانی دەرمانفرۆش،
ئەحمەدەسووری خەیاتمان دیتەوہ، بڕیاربوو لەگەڵ ئیمە بگەریتەوہ بۆ
خۆرھەلاتی کوردستان. پارە ی لای حاجی علی پێلاو فرۆش بوو، لە
تەوریز چەند قالبیکی پێلاو دروستکردنی بۆ ھینابوو، پارەکە ی
وہرگرتبوو لەترسی ژیان و بۆ سەلامەتی، نەیدەویست بەتەنھا
بگەریتەوہ، چونکە لەو سالانە کەسیکی خۆرھەلاتیان بۆ دوو پالتۆ
کوشتبوو و زۆر شتی ھاوشیوہی لەوجۆرەش ڕوویاندابوو. دایکو
باوکی ئەحمەدی پێیان گوتبوو دەبێ لەگەڵ کاک حازمی بگەریتەوہ،
وہک بلی لە ئەمانەتی مندابوو.

من و مینەو ئەحمەدەسووری خەیات بڕیارماندا بەیانی بگەریتەوہ بۆ
رانیەو لەویشەوہ بۆ ئێران، تەنھا باری دوو ھینسترمان پارچە ی
وردی ئۆتۆمبیل کڕیبوو بەریمانکرد بۆ رانیە. بەیانی کە چووینە
گەراجی ھەولێر - رانیە، گوتیان ئەتوو مینە دەتوانن بڕۆن، بەلام
ئەحمەدەسووری خەیات خەلکی ئێرانە، دەبیت قائیمقامی قەزای
مەرکەز بیبینی و کاغەزی گەرانیوہی بداتی. ئیمەش چوینە لای
قائیمقام ھەندیک کورەجاش و بەعسی لیبوو، بە ھەزار دەردەسەری

خاپرۆكى يادەۋەرىيەكان

چوۋىنە ژوورى قائممقام، بۇ ئەۋەى من بېمە دەستەبەر (كەفيل)ى ئەحمەدەسورى. كاتىك چوۋىنە ژوورى داۋاكارىيەكەمان بە قائممقام پاگەياند، دياربوو بە لىنگاۋقوچى حالى بېوو، بۆيە رووى لە من كرد گوتى: مۆلەتم نەدەدای بچيە رانيەى، بەلام لەبەر خاترى ئەو برايەى كە مەبەستى ئەحمەدەسور بوو، بېرۆ، كىشەت نابى، ئەو كەفيلت بى. هاتىنەۋە بۇ گەراجى. مېنە و ئەحمەدەسور دەيانگوت لەبەر خاترى ئىمە قائممقام مۆلەتى دای بۇ رانيە! لە ئاسايشى گەراجى رانيە. گوتيان: ها چىتان كرد؟ گوتمان: ئەۋە كاغەز كاكە ئەو برادەرە خزمى قائممقامى دەرچوو، كە ئىۋە نەتانهيلا بېروا، ئەو بوۋە كەفيلى ئىمەش! ديار بوو ئاسايشەكان نەۋەكو ئەحمەد نانبراوويان بكات لەلای قائممقامى، ئاسايشىكى بە گەلداین گوتى: هەتا ئەو خزمەى قائممقامى بەرپىدەكەى بۇ رانيەى، نەگەرىيەۋە!

لە چوارقورنەى، ميوانى شەھيد عەزىزى پورزام بووين. شەۋى پياۋيىكى خەلكى چوارقورنە كە ئەندامى كۆمىتەى يەكەتى بوو، هاتەلای شەھيد عەزىز، لە دواى ھەۋالپرسىنى يەكتر، گوتى: خىرە هاتونە باشوور؟ چىتان بەدەستەۋەيە؟ گوتم ھەندىك فەرشمان ھىنابوو، بېرىكىش ئەشپاي سەيارە لەگەل خۆمان دەبەينەۋە، ئەگەر لەو دۆزەخە رزگارمان بىت! (كىشەيەكى كۆمەلايەتى لە گۆرپى بوو، نامەۋى ناۋى بىنم) گوتى: بۇ نايەن ھەموو دەزگای كارگەى بلۆكى مالى (سەفیری ئەحمەدى خالە)تان بدەينى، لە ئىران پارەى چاك دەكات. نيۋەى بۇ ئىۋە نيۋەى بۇ يەكەتى! گوتم: بەھۆى خۆپاراستنمە لە تالانى، بۆيە ملم لەو كارەسەختەى ناۋە، ئەۋە مالى خەلكە بە من قوت نادرى!... ئاى چ سفربوونەۋەيەكى ئەخلاقيى مرۆقى كورده، دەستبردن بۇ مالى جىرانى خۆت، تەنھا لەسەر جياۋازى فكرى و سياسى!

حازم ەلى كوتك

كاكى خويىن سەوز گوتى: ئەو ە باسى چىدەكەى كاك حازم! ئەو ە مالى پارتىانە، پارتى سەرو مالىان ەلالە!... ئاى چ ئازار بەخشە بە چاوى خۆت ببىنى نىشتمانت بەستەلەكى نەزانىن و ە ەرسەيتانى رەوشتە!

ئەو شەو ە باسى پياويىكىان كرد لە رانىە، گوايا بە پارە بۆمبى نارنجۆك دەخاتە نىو ە ەر خىزانىك خۆت بۆى دەست نىشان بكەى. ديارە يەكىك داواى لىكردبوو دوو نارنجۆكى بۆ ەلبداتە نىو دوو خىزان، ئەو یش رەزامەندى نىشاندا بوو. داواى ئەو ەى لەسەر پارەكە پىكھاتبوون، نارنجۆكەكان و پارەكەى لىو ەرگرتبوو. لەوكاتەدا پىدەلى: نايى پەلەم لىبكەى، چونكە خەلكت زۆر لەپىشە بۆ ئەوكارە، دەبى سەبەرت ەبى تاو ەكو نۆبەت دىت، وەك مەلاكان دەلىن (الصبر من الرحمن)، كاتىك نۆبەت ەات ئەوكات سەبرى كاكى خۆت بكە چۆن شىن و رۆ رۆ دەخەمە نىو مالىەكانىانەو ە!

لە رانىە چووينە مالى محەمەدى مام رەسوى سوورەدى، كاك محمد گوتى: منىش لەگەلتان دىم بۆ ئىران، بەلام رۆژەكەى زۆر سارد و سەختە، وا چاكە نەرۆين! مىنە ئەو قسەيەى پىخۆشبوو، چونكە لە شەوى رابردو ەو ە ەولى دەدا كە نەرۆين! مىنە گوتى: كاك حازم، دەلىتى دەستبەخەنەى لە مالى بەجىھىشتو ە ەئىدە بەپەلەيە! مىنە دەردى منى نەدەزانى كە لە ترسى جاسووسەكانى ئوردوگاي دىلئى، خواخوام بوو زوو بگەرىمەو ە بەر لەو ەى گوزارشم لەسەر بدەنە ئىتلاعاتى ئىران و بلىن حازم چۆتە باشوور كارى سىياسى دەكات، وەك ەموو جارەكانى دىكە بانگم بكەن و ئازارى رۆحىم بدەن و چەند داواكارىيەكى بىمانام لىبكەن، كە لەگەل وىژدان و ئەخلاق نەدەگونجاو لىك ەلەدەبەزىيەو ە!

ئۆتۆمبىلىكىمان بەكرىگرت بۆ قەلادى، وردەوالەكەمان لى باركرد،

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

لە راستى غاباتى رانىەو كىتوهرەش، بەفر كپتوھى دەکرد. لە قەلادزى چووينە گەراجى سونئى و قاسمەرەشى، شوڧىترىك لەندكرۆزەرئىكى مۆدىل ۷۹ پىبوو، ناوى ھەمزەى حاجى سوورەى شىئىتى بوو، بەكرىمانگرت بۇ سونئى، پىاوئىكى دىكەش سواربوو.

بەرىكەوتىن بۇ سونئى. ھەتا زىاتر بەسەردەكەوتىن بەفر زىاتر دەبارى، باى توندترو ساردتر دەکرد، لە سەيدەحمەدان پەت بووين، گەيشتىنە سەر زىنوئى شىوهرەزى، ئۆتۆمبىلەكە زۆر بەئەستەم دەيتوانى ئەو بەفرەئەستورە بىرئى. لە ھەمووى ناخۆشتر ئەو زىيانو كپتوھى بوو كە شووشەى ئۆتۆمبىلەكەى سىپى دەکردو ببووھ ماشىئىتى بەفرىن! شوڧىترەكە زۆر بەزحمت رىگاكەى دەشكاند، دوو سى جار چەقى و پاش و پىئشى پىكرد، كەسمان نەماندەتوانى دەرگای ئۆتۆمبىلەكە بكەينەوھ. بۇ دواینجار لە ھەورازى گارپەقەى، ئۆتۆمبىل چەقى، مەكىنەى كوژاوه. ئىدى لەگەل زەوى لىكى بەست و بوو بە بەشىك لەو گردە بەفرانەى قەراغ رىگا. لە ئۆتۆمبىلەكەدا لە سەرمان نەمانتوانى ئارام بگرىن، من و مینە و ئەحمەدەسوور و محەمەدى مام رەسووى، لەگەل ئەو پىرەمىردەى كە ھىشتا ناوى نازانم، پىرەپىاوئىكى كەلەگەتى رەشئەسمەرى پەقەلەى دالەبوو. لەنىو ئۆتۆمبىلەكە تەگىرمان كرد، يەكتر بەجىئەھىلئىن بەرەو گوندى دووبى كە سەرەونشئىو بوو، برۆين.

پلەى سەرما، بە مەزەندەى من پەنگە زۆر ژىر سفر بووبىت. ھەرچەند ھەنگاوىك دەرۆىشتىن، ترسى بەفر بەسامتر دەبوو، بە گەردەلولى زىيان ببووين بە پەيكەرى بەفر. ھەموو گىانمان خەرىك بو بىتتە چلوورە، سمىلمان شەختەى كردبوو، پۆژئىكى وەيشوومەو تىكۆھشان! مینە ئاورپىكى لە من دایەوھ، بەفرى سەر برۆو دەموچاوى سىرى بە زمانى جەستە حالىى كردم كە لە سۆنگەى پىنداگىرى تۆ بوو،

حازم عهلی کوتک

خه ریکه چاره نووسیکی نادیار چاوه پیمان دهکات، منیش به سهرله قاندنیک تیمگه یاند که راست دهکه ی ئه من هۆکاری ئه وه م! ته نها به حال تارمایی پینگاکه دیار بوو، له دوا ی چهند جار خلیسکان و سهره نگریبوون، محمه د له پیشه وه دهروا و مینه له دوا ی محمه دی و ئیمهش به دوا یانه وه، چهند ههنگاو یک و له چاوانمان ون ده بن، شوین پیکانیان هه ر زوو زریان پری دهکاته وه. من ده متوانی له گه ل ئه وان برۆم، به لام ئه و پیره میترده ی له گه لمان بوو، که وت و هه لئه ستایه وه، ئه حمه ده سووریش له لایه ن دا ک و بابییه وه ئه مانه تی من بوو، نه ده بوو به جیی بهیلم، نه شمانده زانی چهندمان ماوه بو گوندی دووبی. محمه د رویشت و ون بوو له چاوان، مینه پشتی کرده زریان و گوتی ناتوانم له سهرتان راوهستم، رهق هه لدم، دهروم! ئه منیش گوتم بیویژدان ئه و پیاوه پیره به جیهیلین ده مرئ، قسه ی پی ناکرئ و ناتوانی له سهر لاقهکانی بوهستی. مینه دهلی من ته نها ده توانم خۆم بزگار بکه م و ئه و رسته یه و له نیو کرپوه و زریان پیچرایه وه و له چاوان ون بوو. من و ئه حمه ده سوورو پیره میترد ماینه وه. باش بوو پینگاکه سهره و ژیر بوو، له دوا ی خۆمان پیره میتردمان راکیشا، پیلارهکانی له پیی دا که لاو هه لمگرته وه له بهر پشتینی خۆمرا کرد. له و چرکه ساته سهرنویشت سازه دا، تاهیری عه لی والی و هاو ریکانی و ئه و پیشمه رگانه ی پارتی، که پییهکانیان رهش ببوو له به فردا و پیمان برینه وه و، هه ر هه موو ئه وانه ی له به فردا رهق ببونه وه وه ک فیلم ده هاته بهرچاوم! مه دای بینین له چهند مه تریک زیاتر بر ناکات، برژانگ بوته سوانه ی چاوو، سمیل چلووره ی ساپته ی خانوو.

چ هه والیک! چ له دایکبوونیک نوئ، تارمایی دوو ده رگا و به ره یوانی رهش، وه ک کونه که پوو ی به فر، چ ئاوازیک و سه مفونیای ژیا نه وه!

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

خەپەي سەگىك، بە ئەحمەدەسور دەلئىم: تەماشاكە ئەۋە مالىك و
ۋەپىنى سەگىك! ۋرەمان بەرز دەبىتەۋە. ئەۋ پىاۋە پىرە زۆر
سوۋكتر لەدۋاي دەستمان دىت. خۆمان كرد بە يەكەم مالد، بەر لە
ھەموو شت ئەۋ پىاۋە دەبەينە ژورئى و گۆرىەكانى كە دىرابوون لەپىنى
دادەكەنەين و درىژى دەكەين و بەفرەكەي لى دادەتەكەين، پىلاۋەكانمان
دادەنەين، ژورەكە ھىندە تارىك بوو تەنھا لە كۈنى سۆبەكەۋە پۆلۆي
داربەروۋە سوورەكان مژدەي ژيان و ئاۋەدانى پىدەبەخشىن. ھىچى
دى بەدى ناكەين لەناكاو كاك محەمەدو مەينە پىمان دەلئىن: باش بوو
گەيشتن! ئەۋان ھەر لەۋ ژورە بوون، بەلام نەمانىنىبوون. نابى لە
ئاگر نىك بىنەۋە! كاتىك پىرەپىاۋەكە جولايەۋە بەفرى پىۋەنەما،
كچى مالەكە گوتى: ئاي بابە ئەۋە ئەتۆي؟! ئەۋىش گوتى: كچم ئەتۆ
بۆ لىرەي؟ كچە گوتى: بابە ئەۋە مالى خۆمانە، چۆن نازانى؟ دىاربوو
گۈندى دووبى بوو، ئەۋ پىاۋەپىرەش ناۋى مام برايم بوو. بۆ شەۋى،
حاجى حەمەشەلەي مامەش ئىمەي برە مالى خۆيان، چونكە ئەۋ
مالەي لىي بوين شوپىيان بچوك بوو.

بۆ بەيانى كەشۋەۋە تا رادەيەك ئارام بوۋىەۋە. كاك ھەمزەي
شوفىر تراكتورى بەكرى گرت، ئۆتۆمبىلەكەي ھەتا دووبى پاكىشا،
بەلام محەمەدى مام پەسۋى، گەراۋە بۆ پانىيە، گوتى ۋا زوۋ پىگاي
ئىران نابىتەۋە! ھەمزە بارەكانى بۆ ئىمە گەياندە سونى كە ئەركى ئەۋ
بوو. پارەمان داين، بارەكانمان لە مالى فەقى عەزىزى دانا لە سونى.
چۈينە بەردقسلى، نازانم مالى كى بوو، چايەكمان خواردەۋە. گوتم:
مەينە ئەۋ مالە زۆر نەدار دىارن با بارىان گران نەكەين! مەينە گوتى:
پاشنىۋەرۆ دەچىنە گۈندى زىۋكەي. لە گۈندى كۈنەمارەي كە دوو

۱- پۆلۆ: پۆلوپىشكۆ. پەنگر.

حازم عالی کوتک

سڀ مال ٻو، نزيڪ بويڻه وه. ڪورڙي ڪه له گه تي سووره، چاوي به ٿيمه ڪهوت، ديار ٻو مينه ي دهناسي، به لام مني نه دهناسي، له تفهنگه ڪي نزيڪ ٻوه، منيش گوتم: مينه نه گهر من هيچي ليٻزانم ٿه و ڪور ڊوژمنداره. مينه گوتي: ٿه و سال پياوي ڪي ڪوشتووه له سر ڪيشه ي ڪومه لايه تي.

سلاومان ليٽڪرد، ماندو و نه بوني ليٽڪردين، گوتي: فه رمون بچينه وه مالي ٿيمه له زيوڪه ي. مينه ش گوتي: هر ٻو مالي ٿيوه ده هاتين. چووينه زيوڪه ي، منيش ٿه و مالهم زور پي خانهدان و ميواندوست بو. ٻويه له گهل مينه ي بريارماندا دوو هيستر به ڪري بگرين بچن ٿه و دوو باره له سوني بيتن. مينه ش دوو هيستري به ڪريگرت ڪه يه ڪيان باش بو، به لام يه ڪيان هي مندالتي ڪي ۱۰ سالان بو، ڪه باوڪي بهر ميني ڪه و ٿيوو شهيد ببوو. ڊاڪي ٿه و منداله هيستري ڪي ٻو ڪور ڊه سالانه ڪي ڪريبو ڪريباري پيٽڪات.

ڪاتيڪ ڪه گه پانه وه له سوني، ته نها يه ڪ باريان هيتابوو، گوتمان ٿه ي باره ڪه ي ڊي؟ گوتيان له به ردقسلئ په پينه وه، شينڪه ڪي ليٽوو، هيستر به باره وه هلديرا ٻو نيو رووباري، له نيو رووباري باره ڪه ي ليٽوووه و هيستره ڪه هاتبووه دهري. ٿه و باره هه مووي بووش و پينگو ياتاغو پستون و شتي ورده و به نرخ بون. ٿه و شهوه به خه يالي ٿه وه يه ڪي چهنديمان زهره بهر ده ڪه وي و چهند له سهرمايه و قازانجي قهرزاري خه لڪ ده بينه وه، خه ومان ليٽه ڪهوت. دم نا دم ده مگوت: مينه فلان شت له نيو ڪامه باري بو؟ پيڪ ده يگوت ٿه وه ي نيو رووباري! واته شته به نرخه ڪان هه مووي له رووباري ڪرا!

به ياني ڪه له خه و هه ستام، چوومه سه رٿاوي، سه يري ٿاواي زيوڪه م ڪرد، ڊوڪه لي داربه رووي سوپاڪان توڙا لتي شينيان له سر ٿه و گونده دروست ڪردبوو، لوله ي هه موو سوپاڪان نيشانه ي

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

ئاۋەدانىيان پىندەگوتى، كاتىك سەيرى ئاسمانم كرد دەتگوت رېوى لىستىتەۋە، گزنگى تىشكى خۆر تازە لىۋى خىستبۈە سەر چەرخەى رومەتى سەرى مامەندەى و باسكى لە مىلى چەكوچ و سادىرى دەھالاند. قەدپالەكانى جاسووسان و قۇتەمان و مامەندەۋ دەشتى سەرخانى، ھىندەى بەفر لىبارىبوو، لووس لووس گرىى تىدا نەمابوو، دەتگوت خوداۋەند بە مەبەست دەيەۋى مېژۋى رەشى خراپەكارىى براكوژەكان و نۆكەرانى داگىركەران، كە رووى نىو مرۇقايەتبيان نىە، لەژىر ئەو بەفرە تاقتە بكات و بۆ ھەتاھەتايە بىشارىتەۋە!

كە دەمروانىە ھەردوو بەرى ئەو دۆلە، لە قەدپالە و نوالەكان، ۋەك دوو توۋى دەفتەرى خوداۋەند سېى بوون، سېى ۋەك نىولەپى موسا، چاۋەروانى دەستوقلەمى خوداۋەند بوون. گاتاۋ سروودو ئايەتەكانى ئاشتى و پىكەۋەژيانى مرۇقايەتى لى بنوسىتەۋە و نەفرەت لە خوئىرپىژى بەينى قابىل و ھابىلەكان بكات!

ئەو دىمەنە دلرفىنە خەرىك بوو خەمى ئەو زەرەرو زىانەم لەبىر بباتەۋە، كاتىك بانگيان كردم نانى بەيانى بخۆم. دىارە محەمەدى رەسوۋى ئەحمەد باپىرى، لەگەل ژنو مندالى خۆى و خەيالى خوشكى، كە خەيال خان خىزانى حەسەنى كوئىخا عەۋلاى زىوكەى بوو، پىكەۋە دەژيان. لەگەل نانخواردن تەگبىرمان كرد چۆن بچىن بارەكە دەربىنن لەنىو روبرارى! لە داۋى نانخواردن من و محەمەدو مىنە و چەند كەسىكى ئاۋايى، شۆرپوئىنەۋە بۆ سەر روبرارى بەردقسلى. روبرار داۋاي خوئىنى دەكرد! نىلەى شەپۇلان لەگەل گابەردەكان ئامبارو بەرانگژى يەكتر دەبوون، مىنە گوتى: كى دەتوانى ھەتا پىشتىنى بچىتە نىو ئاۋەكە؟ پارەى دەدەمى!

پىاۋىك بەناۋى حەمەرەش كە پىشەى كورتاندورى بوو، خەلكى بەردقسلى بوو، گوتى من دەچم. مىنە گوتى: سەت دىنارت دەدەمى.

خه لکینکی زورمان لی کو بۆوه، کاتیک حه مه پرهش چوه نیو ئاوه که، هر زوو هاته وه ده ری، بایه که ی هینه ساردبوو، ده سته جی شهرواری رهق بوو، وهک چلووره ی بهستی! ئه و جاره مینه گوتی بۆت ده که مه دوو سهت دینار، ناریدییه وه نیو ئاوه که ی. مینه شهرواره که ی گرتبوو نه بادا ئاو بیبات له ده لینگی هه تا نیفۆی شهرواری درآ، چونکه به ستابووی، ده توانم بلیم شکا نهک درآ! دیسان نه ی توانی بچینه قولتر. ئاسنیکمان کرد به قولاب گوریسمان لینه ست. گوریسیکمان له نیوقه دی حه مه پرهشی هالاند، ئه و جاره چۆوه نیو ئاوه که، مینه گوتی: بۆت ده که مه سیسه ت دینار، پالی پیوه نا بۆ نیو ئاوه که، من لینی تورهبوم گوتم: کاکه ئه وه بخنکی ده بی خوینه که شی بدهین! ئه و جاره قولابی له گونیهک گیرکرد گوتی: رایکیشن، که رامانکیشا، یهک تای بن باره که بوو، ئومیدمان په یادکرد که دوو تایه که ی دیکه ییش ده دۆزینه وه. ئاگریکی گه وره مان کرده وه، بۆ ئه وه ی حه مه پرهش چهند جاری هاته ده ره وه له رووباری، خۆی گهرم بکاته وه. ئه و جاره یان سه رباره که ی ده ره یناو جاری سییه م تای سییه م. حه مه پرهش خۆی گه رم کرده وه، مینه سیسه ت دیناری دایه حه مه پرهش. خه لکه که گوتیان: بۆ ئه و باره بایی چه ندییه؟ سیسه ت دینارتان دا به حه مه پرهشی؟! ئیمهش بۆ ئه وه ی ته ماعمان لینه گرنه وه و داوای زیاترمان لی نه کهن، گوتم کاکه نزیکه ی ده هه زار دیناری سوپسری ده گری، نیوه مان به قهرز هیناوه. حه مه پرهش شهرواره که ی وهک که وای مه لایان شاقه لی په یادکردبوو، گوتم: مینه پاره ی شهرواریکیشی بدی!

چوینه وه مالی محه مه دی له زیوکه ی، سو به یان گهرم بوو، ده بوایه ئه و هه موو رینگو ورده و آله یه وشک بکه ینه وه، نه بادا ژهنگ بیئی. به ریکیان بۆ راخستین، ئه و رۆژه هر خه ریکی وشکر دهنه وه ی

خاپەرژکی یاده وهریبه کان

شته کان بووین. پارهم دا به مینه ی گوتم: برۆ له نیو گوندی قه لیک بکره سه ری بره با بۆمان لیتین. کاتیک خه یال خان بینی پارهم دا به مینه ی، گوتی ئەوه بۆچیە؟ مینه ش هه رچه ندی کردی لینی بشاریته وه تا ده گه ریته وه، به لام کاتیک ژنی خانه دان و دل ئاواله ی کوردان خه یال، به وه ی زانی، چاکم لئ تووره بوو، گوتی تو به پیاویکی دنیا دیده ده چی. ئەمن قه لم سه ربریوه وه له سه ر ئاگریبه، میوانی خۆم ده ناسم، به لام ئەتو دیاره قه ت میوانت نایه، بۆیه له مالی خه لکی وا به رخورد ده که ی! من له راست مه ردایه تی ئەو ژنه ده مم بووه ته له ی ته قیوو، زانیم کاریکی باشم نه کرد، به لام مینه گوتی به خوای خوشکم خه یال ئیوه مان زۆر ئەزیه تدا ئەگه رنا کاک حازمیش مالی بی میوان نیه! به لام ئەو پاساوانه لاواز بوون له ناست ئەو کاره ی من کردم. کۆمه لگای کورده واری ژنی چه ند چاوتیرو مه زنی هه یه!

ئەو شه وه مینه گوتی: به یانی ده رۆینه وه داوداوه وه ده چینه وه مالی، رینگا به فره له دوا ی چه ند رۆژیکی دیکه من دیم دوو ولاخدار له گه ل خۆم دینم و باره کان دینمه خانی. له ویش ئەو شه وه مان رۆژ کرده وه. گه راینه وه بۆ دیووی ئیرانی. جاسوسه کانی دیلزی که کوردی لای خۆمان، باشوور، بوون، هه ر زوو خه به ریان لیدابووم.

یه ک شه و له مال بوم، کاغه زیکی ئاگادار کردنه وه یان له ئیتلاعاتی پیرانشهر بۆ هینام که ده بیت به یانی بچم بۆ ئەو شوینه ی مه به ستیان بوو. من هه رچه ند جاری بانگده کرام، به مه لا عوسمانم ده گوت ئەگه ر گیرام: مالی ئیمه و منداله کانم ئاگادار بکات.

رۆژی دوا یی چووم، له دوا ی کاتژمیری ک وه ستان به پیوه، بانگیان کردم. گوتیان بۆ چوو بوویه عیراقی؟ ئەتو ۱۵ رۆژه له عیراقی، له ماله وه نیت! گوتم چه ند مافوریکم بردبوو بۆ فرۆشتن، منداله کانم وردن و ده خوینن ئەگه ر نانکیان بۆ په یدانه که م چۆن بژین!؟

حازم علی کوتک

من زورم گوت، ئەوان بەگوئیاندا نەچوو. هیندە ئازا نەبووم، بەلام هیندەیان کونەجەرگ کردبووم هیندەهی بانگم بکەن، بریارمدابوو ئەوەی لە دلمدایە پێیان بلێم. گوتم: ئەوانەیی گوزارشیان لەسەر من داوە، کاتی خۆی جاسووسی سەدام بوون، گەر بچنە پاکستان و هیندستانیش، بێ مەردووم ئازاردان ناتوانن، ئەزێتدانی خەلکی لەگەڵ خوێنیان تیکەلەو بوو! ئەو کاتەیی ئێوە شەرتان بوو لەگەڵ سەدام، منیش دوژمنی سەدام بووم شەرم لەگەڵدا دەکردو، ئەوانەیی گوزارشیان لە منداوە، ئەوکات جاسووسی بەعسی بوون، واتا دوژمنی من و ئێوە بوون، ئەگەر وەفایان بۆ ولاتی خۆیان نەبێ، بۆ ئێوەشیان نابێ. خۆی توورە کردو گوتی: ببێنە سلولی تاکەکەسی، هاتن بمبەن پێیان گرتم، گوتی: لینگەرین! دەستی بەقسەیی بێمانا کردووە، گوتی: تۆ بەو هەموو پرێگا ترسناکە هاموشۆی عێراق دەکەیی، ئەگەر لەگەڵ ئێمە هاوکاری بکەیی، بە ئازادی بەرگەت بۆ دەکەین، بۆ هاتوچۆی عێراق. وا دەکەین لەنێو یەکیەتییش یارمەتیت بدەن. ئەوەی ئێمە دەبێتین لە بەرژەوهندیتە، هەرچی داواکاریت هەیه داوا بکە بۆت بکەین! منیش گوتم راستیتان پێدەلێم مانەووی من لێرە دوو هۆکاری هەیه، یەکەم شەری یەکیەتی و پارتنی، دووهم خوێندنی مندالەکانم، کە خزمەتی فەرھەنگی فارسی دەکەن. مانەوهم زەرەر بە کۆماری ئیسلامی ناگەیهنن، نە دەرکردنم قازانجی پێدەگەیهنن. من دەتوانم هەتا لێرەبم زەرەرم بۆ خەلکی ئێران نەبێت. سوپاستان دەکەم چەند سالا لێرە گیرساومەووە وەک پەناھەندە، ئەگەر بریاریش لەسەر دەرکردنم بدەن، دەپۆم. کە زانی هیچم لێ هەلناکری گوتی: برۆ مالت بپێچەووە بۆ بارکردن. گوتم: بەسەرچاوە، بەلام کەس میوانی بێ زەرەر لە مالی خۆی دەرناکات. پۆیشتم لەلای دوو برادەری خوشەویستم باسکرد کە خەلکی چەپ و کۆنە سیاسی خۆرھەلاتی

خاپرۆکی یاده وهریبه کان

بوون، یه کیان گوتی: دهرت ناکهن. گوتم: ئه وهنیه ده لئین ده بی برۆی. براده ره که م گوتی: نایانه وی خه لکی وه کو تو بچیته وه نه بادا بهر پرسیاریه تیه کت بدهنی له باشوور. منیش پیکه نیم گوتم: کاکه من خۆم له ههر که سیکه دی باشتر خۆم ده ناسم، هه تا من له سه ره ئه و بیروبۆچوونه م بم له ئیران و عیراق ئالیکه دوو کهرم به ده ست ناییت! کاتیک گه رانه وه دیلژی، له په نای دیواری هه مامی خه لک خۆیان دابوو به رتاوی، یه ک له جاسووسه کان له نیویان بوو، ئه منیش سلوم کرد، گوتیان ده وه ره کاک حازم له شاری و له رادیوی ده نگوباس چیه؟ ئه منیش ههر پیشم ده خوارد به بینینی ئه و که سه. گوتم: یه ک پرسیارتان لیده که م، ئه گه ره وه لامتان دایه وه، هه موو ده نگوباستان بۆ ده گیرمه وه، گوتیان: باشه بلێ! گوتم: کئ ده زانی ژنی ئه و که سانه ی جاسووسی ده که ن بۆ ده بنه له شفرۆش؟ هه مویان سه یری ئه و که سه یان کرد، هه ریه که شتیکی گوت. ئه منیش گوتم: نه تانزانی! هۆکاره که ی ئه وه یه ژن کاتیک سه یری عیزه تو شه هامت و ویزدانی هاوسه ره که ی ده کات، ئه و کاره قیزه ونه ده کات، ئه ویش ده لئ خۆ له شفرۆشی باشته ره، من بۆ نه یکه م! کاکه جاسوس ملی شو پر کرد نیو پیاوانی جیهیشت.

جاسووسه که ی دیکه م وه بهر ده ستی نه که وت. هه تا رۆژیک له گه ل محه مه دی مه لا نه بی و وه ستا سه عدولا و نه بی جه باری راوه ستابووم، هات داوای پارهی کاره بای کرد. ئه منیش له خوام ده ویست بینووی پینگرم، گوتم پارهی من زۆره بۆ ئه وه نده م بۆ هاتووه؟، قسه یه ک له وی یه ک له من، گوتم: سه گی سه گیاب زله یه کت لیده م یه ک کونده میزت پیده که م! هه ندیک جنیوم پیدا بۆ ئه وه ی نابی لیره بیاننوسم! هیچ ده نگه نه کرد ملی شو پر کرد. ئیستاش به محه مه دی مه لا نه بی ده لئیم: بۆ ده ستت نه گرتم؟ ئه گه ر لیم بدابایه؟! گوتی: ده مزانی ده ست

ناکاتهوه مروقی دز حیزه!

له دواى دوو پوژ له دهزگای (کاروباری پهناهندان) بانگیان کردم،
گوتیان: له ئیتلاعات دهلین با مالئ نه پیچیته وه، به لام نابئ بچیته وه
عیراق، مه گهر به مؤله تی ره سمی نه بیت!

مینه گوتی: بو ره خزمیکمان له مهاباد ئه و پارچانه ی ئوتومیل
ده کړئ و ده فروشی. با سه ریکی بدهین بزانی لیمان ناکړئ! گوتم: بو
نا؟ ئیمه بو فروشتنمان هیناوه، کئ بیکړئ بو ئیمه جیاوازی نیه.
گوتم: ناوی چیه مینه؟ گوتی ناوی مه حموده سووره.

چوینه مه هابادی، له وئ سه رمان له دوکانی ئه و که سه دا. دیار بوو
کاتیک زانی باره کانمان په واجی هیه، هر خوی کرده داکبرای
مینه ی! گوتی: به خوم لیتان ده کرم، با خه لکی ساخته چی قولتان
نه برئ! به هر حال، خوی کرد به فریشته و پیاویکی ده ستپاک. ئیمه ش
هه مومان پی فروشت. گوتی: پاره که ی، که میکی ئیستا ده تانده می
باقیه که ی ۱۵ پوژی دیکه. ئه منیش گوتم: ۱۵ پوژ زوره، با ۱۰ پوژ
بیت، با ئیمه بیته لئ دهرنه چین له لای ئه و براده رانه ی هه ولیر، چونکه
۶۰۰۰ دینار قهرزاری ئه وانین، یه که مجاریشه شتیان لیده کړین، با
ممانه له دست نه دهرین له لای ئه وان. گوتی: به سه رچاوا! له کاتیک
خه ریکی ژماردنی شته کان بووین، دوو عه جه می ته وریزی چاویان
پیکه وت، گوتیان: پیمان بفروشن! مه حموده سوور گوتی فروشراوه!
مینه ش گوتی: ئیوه به چه ندی ده تانه وئ؟ نرخیکیان گوت که
مه حموده سووره قازانجی ده کرد. ئه منیش گوتم: کاک مه حمود ئه و
عه جه مانه قازانجت ده دهنئ به پاره ی نه قد، بو نایانده یئ؟ ئیمه ش
شهرمه زاری هه ولیرئ نابین! کردیبه شیله و بیله پی نه فروشتن. گوتم:
ئه و شتانه بوته مالئ تو، پیم خوشه هر ئیستا له ئیمه زیاتر قازانجی
لیتیکه ی. گوتی: کړیاری تایبه تی خوم هیه.

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

گەراينەۋە پيرانشهر، من ھەر لە خەياللى ئەۋەبووم دەبى كەى ئەو پارەمان بداتى، شەرمەزارى ئەوانەى ھەولير نەبم. مینە لە دواى چەند پوژىك چۆۋە مەھاباد، كاتىك دەچىت دوو دەستەكپىار لەسەر شتەكان دەبن، قازانچ دەدەنە مەحمودەسورە، بەلام نايانداتى. ۱۲ پوژ تىپەرى، خەبەرىك لە پارەكە نەبوو. ئىمە لەسەر ئاۋو ئاگر بۇ دانەۋەى قەرزى ھەولير، بەلام مەحمودەسورە مېش مىۋانى نەبوو! ھەرچەندى ئىمە بە نەرمى و تكاۋ پارانەۋە دەماندواند، بېسوود بوو، لە كاتىكدا بىيەلىنى و لە دەستدانى متمانە لەلای ھەوليرىيەكان لە ناخەۋە رۆحى دەگەستم و قولپىكى دەستبردن بۇ ھەلەيەك بەرامبەر مەحمودەسورە ۋەك رەشەبا لەگەل خۆى لولیدەدام! بەنىو ئەو تونىلى دۆزەخەدا بگەيە مەھاباد، لەویش ئاۋا بە ناشى و كالفام و بىدەسلاتت بزائن! رەنگە لە دواى چەندان سالى دىكە ئەو خوينەرەى ئەو رۈپەرانە بخوینىتەۋە، بلى ئەو مروڤە بۇ دەبى ئاۋا توندوتىژ بىت! بۆيە ھىوادارم شىتەل و لىكدانەۋەيەكى ژىرانە بۇ كۆى رۈوداۋەكان بكات، ئەۋكات بپىار بدات ئەۋە كۆمەلگاۋ ژىنگە و دەورۈبەرە پالئەرى توندوتىژىيە، ئەگەرنا كەس زگماك توندوتىژ نىيە!

دىاربوو مینە دەيزانى مەحمودەسورە تىكەلى لەگەل دەزگا سىخورپەكان ھەيە دەستى دەپوا، بۆيە ھەر بەنەرمى ھەلسوكەۋتى لەگەل دەکردو ھەموو شىۋازىكى لەگەل بەكاردەھىتا بۇ ئەۋەى دەستمان لەبن سەرى بىتە دەرەۋە، پارەكەى لى ۋەربگرىن. مینە دەيگوت: كاك مەحمود من شەرمەزارى كاك حازمىش دەبم، چونكە تۆ خزمى منى و من تۆم بە كاك حازمى ناساندا! بەلام ئەو ھەموو شىۋورپۆى ھىتانەۋەى من و مینەى نەدەبوۋە ھۆى جولانى وىژدانى مەحمودەسورە!

ئەۋەى زياتر ھەراسانى كەردبووم، ئەو جەنگە دەرۈونىە بوو كە

حازم علی کوتک

مەحموودەسورە پەنای بۆ دەبرد بۆ تۆقاندنمان، دەیگوت ئەو پۆژە دوو کەسی وەک ئێوێ کەلویەلی عێراقیان هینابوو بۆ فرۆشتن لەو بازارپە، هەردووکیان گرتن مالهەکیان چوو. کەسیکی دیکە دوو ساڵە لە عێراقەو هاتبوو بۆ مافورکپین ئیستاش شوینبزرە!

ئەو شەوێ چووینە مائی مەحمود چیرە. تا بەیانی جینگلم دەدا لە داخی ئەو زولمەیی مەحموودەسورە. بیرم لە سەد کاری توندوتیژی دەکردهو بۆ وەرگرتنەوێ ئەو مافە پەوایە. پەنگە ئەو پستەیه گران لەسەرم بکەوێ، بەلام نامەوێ وەک هەم خۆم نیشان نەدەم. هەمیشە ئەو جۆرە مرۆفانەیی بەو شیوہیەو لە پەنای دەزگایەکی سیخوپی داگیرکەرەن دەیانەوێ مافی خەلک زەوت بکەن. بمببورن ئەگەر بلیم، وەک کوردگوتەنی، ئەگەر بتوانم، پیمخۆشە وەک چۆلەکە سەریان هەلقەنم!

پۆژی دوایی چووینەوێ لای مەحموودە سوری، پیمانگوت ئەگەر پارەکەمان نادەیتی شتەکانمان بدەو، خۆمان دەیفروشین. دیاربوو فرۆشتبووی. بەلام ئەو پۆژە تۆلەیی پقینکی زۆر پیروژ لە ناخدا قوڵپی دەدا. ئەوێ زیاتر بەرچاوی تاریک کردم، ئەو قسەیی مەحموودە سوری بوو کە گوتی من ئەو شتانەم لە ئێوێ نەکپیووە! ئەوێندەیی لەبیرم مابیی جینیویکی زۆر بازارپیم پیداو تقم لیکرد، ئاسنیکیی لە دەست خۆشم راستکردهو لە تەپلی سەری بدەم، مینە توند ئاسنەکەیی گرتو بەرزەفتی کردم، مەحموودەسوری بەسەر کورسیو بۆ پشستەو بەربۆو. ئەو خەریکی راستبوونەو بوو، سویندیکی گەورەم خوارد گوتم لەو هەفتەیه ئەو پارەیهت لیوهرنەگرم دەتکوژم! ئەو سویندەم زۆر بە یەقین بوو، دیاربوو دەستی بۆ تەلەفۆنەکەیی برد کە ئەوکات تەلەفۆنی تۆرمال بوو، بۆ ئاگاداری دەزگا سیخوپیەکەیی خۆی، بۆ ئەوێ بمریت. بەلام هەر زوو مینە

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

فېشى تەلەفۇنەكەي دەرھىناۋ نەيھىلا پەيوەندى بگرى. بەزمانى
جەستە حالىي كىردىم: بە گىرتت دەدا تۆ بىرۆ!

من رۆيشتىم. ئەۋ پۆژە چوومە لاي سىمايل قەرەداغى لەترسى
گىرتن. مېنەش لەلاي مەحمودەسورى مايەۋە. بۆ ئەۋەي تۆزىك
ساردى بىكەتەۋە، نەۋەك بەگىرتمان بدات. بەلام ديارە مېنە زۆرى
ترساندبوو كە من ئەۋ سويىندەم بە راستىيەۋ دەيكوژم! مېنە، لە زەينى
مەحمودەسورى وىنايەكى (خولەپىزانە)ى بە مندا بوو، گوتبووى
براىەكانى ھەر باسىيان ناكىرى! ئەۋە گىرمان ئەۋيشت بە گىرتندا، دوايى
چىدەكەي لە دەست براىەكانى!

لەترسى ئەۋەي لە بازگەي دارەلەكى بە گىرتنم بدات، ئەۋ پۆژە
لەلاي سىمايلى قەرەداغى مامەۋە. پۆژى دوايى رۆيشتىم بۆ پىرانىشەر.
دياربوو لە بازگەي دارەلەك بە ئاسانى تىپەپبووم، لە
مەحمودەسورى خەبەرىك نەبوو. گەيشمەۋە مالى لە ئوردوگاي
دىلزە، ھەستىم دەكرد ئەۋ توندوتىژى و نادادىيەي كۆمەلگا لەنىۋ مالى
خۆم دەمكەتە تاكىكى توندوتىژ، بە ھەموو شتىك توورە دەبىم،
لە خىزانو ھاوسەرى مېھرەبانو خواۋەندى مالەكەم نايلەخان و
دەست بەسەر مندالەكان بەرز دەكەمەۋە! لە كاتىكدا ئەۋان نازانن من
لە پىناۋى نانى ئەۋان خەرىكە كەسايەتى خۆم ون دەكەم و دووچارى
ئەۋەبووم بە تۆنىلى تىۋكى دۆزەخدا دەپۆم لەپىناۋى بەدەستەيتانى
پاروۋەنانىك بۆ مندالەكانم و ژيانىكى شەپافەتمەندانە. لە دوايى
ھەفتەيەك مېنە پارەكەي لىۋەرگىرت و بۆي ناردىم.

لەۋ چىرۆكە پىرئازارە، پىشناۋى كاكىم بۆ مېنەي بەكارنەھىناۋە،
لەبەرئەۋەي نىيە كە پىم واپى مېنە شايانى كاك نىيە، بەلكو زياتر لەبەر
دوۋ ھۆكارىيەكىيان مېنە ۲۰ سالىك لە من بچوكتەرە، دوۋەمىيان خۆي
ۋەك ئاسۆ ھەردى بەرامبەر بە من ئەژمار دەكات، ئەگەر نا

حازم عەلى كوتك

ئىستاش پەيوەندى كۆمەلايەتى و خىزانىمان ھەيە. لە خۆشەويستىيە،
كە مېنەم لەسەر زارى راھاتووھو ئەويش واى پىخۆشەو پىزى من
زۆر دەگرى، مالى ئاوا بىت.

نغۆبوونى كۆمەلگا

لە خۆرھەلاتى كوردستان، لەلايەن چەند برادەرىكى يەكئەتتەيە،
ليستى ناوى ئەو كەسانە نووسرا كە دەيانەويى بگەپىنەوھ باشوور.
گوايا يەكئەتتەيە لە پاداشتى چەندان سال ئاوارەبوونمان خانوومان بۆ
دروست بگەن. ئيمە لە سەرھەتاي مانگى ۹ى ۲۰۰۴، گەپاينەوھ، من لە
شارى رانىيە نىشتەجى بووم. نەك خانوو، خىوھتەيشيان پى رەوا
نەديتەن!

لە دواى ھەولتيكى زۆر، ھەكو گولى دوور ئاوايى، لە ساىيەي لىستى
دوكاندارو فەپشفرۆش و چىودارى ناوچەكە، كە ناوى ئەوانيش بە
ئاوارە نووسرابوو، ھەريەكەو پارچە زەوييەكيان پىداين. ئيمە ۱۷
سال ئاوارەبووين، پيشمەرگەي دىرىنى دانەبراو بووين، كەچى ھاتىنە
پىزى قاچاخچى و جاشى زەمەنى بەعس. زەويەكاني ئيمە لە دواى ۱۵
سال ئىستاش خزمەتگوزارى نەگەيشتوتى و بۆ ئەو جيلەي ئيمە ھەر
نايگاتى! ئەوكات ۱۵۰۰ دۆلار واتا پازدە گەلاي دەكرد، يانى لە
بەرامبەر ھەر سالىكى ئاوارەبوون ۹۰ دۆلار!

پۆژىك من و ھەستا موکەپەم كەركووكى و شىرزاد عەبدولپەرزاق و
ھەستا سەعدوللا چووين بۆ سەنگەسەر، كە گوايە پىكخراويكى بيانى
دەيەويت خانوو بۆ ئاوارە گەپاوەكاني ئىيران دروستبكات. گوتيان لە
كۆمىتەي يەكئەتتەي ناوھەكان دەنووسن. مەبەستيان لەو ناوونوسىنە لە
كۆمىتە ئەوھبوو كە گوايا يەكئەتتەي خاوەنى جەماوهرىكى لەبننەھاتووھ!

خاپه رۆکی یاده وهریبه کان

دوو باره کردنه وهی کولتووری به عس به جلی کوردیبه وه! کاتیک که چووینه ژوره وه، ئەو ناوه پربوو له گونیه فایل و فۆرمی پڕکراوه، ژووره کهش پراوپر له خه لکی چه کداری زهمانی به عسو قاچاخچی و مه پدارو هه موو فیئه کانی کۆمه لگا به مه لای ئایینی شه وه! له وئ فۆرمیان پرده کرده وه که گویا ئاواره ی گه پراوه ی ئیران. من زۆر بیتافته بوم له وهی گه له که م ئاوا ده گه و جیندری و فیری بیکه رامه تی و درۆکردن ده کری! به هه حال، براده ره کانم هه ندیک دلای منیان دایه وه. گوتم کاکینه ئەو پرۆسه ی ئاوه پروو تکرندی که رامه تی مرۆقه کان له دوای چه ندان سالی دی، نه وه کانی داها توو باجه که ی ده دن. ئیمه نه ده بوایه بیین، چونکه هه ر له ئیستا وه ده زانم هیچمان بۆ ناکرئ. گوتیان چۆن ده زانی؟ گوتم کاکه ئەو ریکخراوه وای دانا وه ۲۰۰ خیزانیک گه پابیته وه، که له بنچینه دا که متریشین. به لام ئیستا که ده بیینی میله تیک، سه رتا پا خۆی ناو نووس کردیه. ئەی نا پرسى ئە گه ر ئەو هه موو خه لکه ئاواره ی ئیران بوون، زه مه نی به عس کئ کشتوکال و مه پداری و جاشایه تی کردوو له و باشووره؟ هه رواش ده رچوو، ریکخراوه که گوتبووی ئیمه ناتوانین خانوو بۆ ئەو هه موو خه لکه دروست بکه ین که له سه دا دوو ۲% ی له ئیران نه بووه!

دواتر جاریکی دیکه گوتیان تۆو شیرزادمان ده ستنیشان کردوو به نوینه رایه تی ئاواره کانی گه پراوه ی ئیران، بچنه لای عومه ر فه تاح جیگری سه رۆکی حکومه ت له هه ولیر. چاوپیکه وتنه که له لایه ن ئاریز عه بدوللاو نیاز ده رگه له یی ریکخراوه. ئیمه ش چووینه لای عومه ر فه تاح و داواکاریه کانمان راده ستی حکومه ت کرد. دیاربوو ئاریزو نیاز زۆر به ویژدانه وه ئە منیان به عومه ر فه تاحی ناساند، گوتیان: خاوه نی شه هیده و خۆی و برایه کانی هه موو پینشه رگه ی دانه براون و زه و بیان وه رنه گرتوو ه. عومه ر فه تاح گوتی: ناویان بنووسنو و زه و بیان

حازم عەلى كوتك

پێدەدەين. كاتىك كە چووينە دەرەو. گوتم زەوى ئىمە شتىكى دىكەيە،
با لە پەناي داواكارى ئاوارەكان ناوى خۆمان نەنووسين. ئەگەر
شتىك بكرى با بۆ هەموان وەك يەك بىت!

رۆژىك هاوڕياني حزبى شىوعى لەگەل مامۆستا ئىسماعيل
حمدامين سەرسىانى، لە رانيە هاتنە مالى ئىمە و گوتيان: ناوت لەسەر
ليستى پيشمەرگەى حزبى شىوعى نوسراوه بۆ زەوى، ئىستا ناوت
دەرچوو، خەرىكى بەناوکردنى زەويهكەت بە! منيش گوتم: كاكە من
زەوييم بەناوى ئاوارەى ئيرانەو وەرگرتوو! ئەوانيش ئاگاداربوون،
گوتيان: ئەو زەويه بەناوى پيشمەرگەى دىرينەو يە بچۆ وەرى بگرە.
با لە پەناي زەوى ئاواران كە ۱۵۰۰ دۆلار دەكات مافت نەفەوتى!
گوتم: كاكە من پيم وايە ئەگەر وەريبگرم، گەندەلييه، چونكە هەر
كەسىك مافى يەك پارچە زەويى هەيە وەريبگرى. منيش بە
وەرگرتنى ئەو زەويه مافم سووتاوه. ئەو زەويه بەدەن بە يەككى دى،
كە زەويى وەرنگرتوو. هەرچەندى ئەوان لە دلسۆزى و خەمخۆريان
بۆ من هەولياندا، رازى نەبوم. گوتيان: ئەگەر وابى ژمارەى زەويهكە
دەگۆرپنە سەر ناوى هاوڕييهك كە زەوى وەرنگرتوو، گوتم: زۆر
باشە!

ئەو هۆكارەى هانيدام ئەو بابەتە بنووسم، ئەو بوو لە چەند رۆژى
رابدوودا، يەك لەو ويژدانمردو و ئەخلاقشۆرو چاوچنۆكانەى
بەيانيان لەپيش پاككەرەو هەكانى شارەوانى رانيە و چوارقورنەو
حاجياوا لەديوهخانى بەرپيوه بەرايەتى شارەوانى ئامادەيە، بۆ ئەو
دەست بەسەر چەند پارچە زەويهكى مولكى گشتى يان مرقۆيىكى
هەژاردا بگرىت، بيشەرمانە دەيگوت: من و تۆ جياوازيما چيە؟!

ئازارەكانى گەوجاندن

ئاۋەرۋوتكردنى كۆمەلگا لە بەھا جوانەكانى مرۆقبوون، شيواندنى كولتورى كەوناراي گەلىك، پىخوستكردنى ويژدان و عىزەت و كەرامەت و ئەخلاق لەژىر پىنى ھەتيوچەكەى سىياسەت و دەسەلات و پىاۋە گرگنەكانيان...

چەند ئەحمەقەنەيە پلەى شەھىدو مافدارو ئازادىخوازو بەرائەت بىبەخشى بە كەسىك كە خۆت كوشتوتەو، لەوھش خراپتر ئەوھيە كەسوكارى قوربانىيەكە شوكرانەبژىرى ئەو گەوجاندنە بن، لىتى قبول بكەن!

بۆ قوربانىيەكانى خۆپىشاندانەكەى ۲۰۱۷/۱۲/۱۹ ى رانىيە، كاربەدەستانى رانىيە برىاريان دابوو، يادى چلەيان بۆ بكەنەو، ديارە بۆ ئەو رۆژە منىش بانگەيشت كرابووم.

دەسەلاتداران (ھۆلى زىن)يان بەكرى گرتبوو، بۆ بەرپۆھبەردنى ئەو يادە. كاتىك كە چوومە ژورى ھۆلەكە، رىزىك لە تەقەكەرەكان وەستابوون، بۆ بەخىرەينانى ميوانەكان. لە دەرەوھو لە ژورەوھە ھەريەكەو وىنەيەكى كەپسكراوى قوربانىيەكانيان بە يەخەى تەفەنگچىيە بكۆژەكان ھەلواسىبوو! چەند لافىتەو پۆستەرى قوربانىيەكان ھۆلەكەى پى رازىيندراپۆوھ. لە ژورەوھە چەند رىز كورسى لە دواى يەكتر دانرابوون.

رىزى يەكەم: بۆ بەرپرسى ئەو حىزبانەى فەرمانى كوشتن و تەقەكردنيان دابوو.

رىزى دووھم: بۆ بەرپرسى حىزبە سىيسەر و ھەزارپىتيە بودجەخۆرو ھەلوئىست شىرتىنەكانى دەرەوھى دەسەلات (ژىر دۆراوھەكان).

رىزى سىيەم: بۆ مامۇستا رىكار و فاسقەكانى دىندارى و رىشسىپى

حازم علی كوتك

و كه يخوداو بهگو دهره بهگ و ئاغاو سه رو كخيل و گه وره ي به ناو
بنه ماله ماقوله كان!

ريزي چوارهم: بو چالاكواناني كومه لگاي مه دهنی و مافی مروث.
ريزي پينجه م: بو ئه وانه ي له ريگاي نمايشيكي دروزنانه ي
چه واشه كاري دور له ره وشت، خويان وهك خه مخوري شارو
سته مليكراوان نيشان دهدن له ناكاو دهبه (بنفروث).
ريزي شه شه م: چهند كورسيه ك بو دايكو باوكو كه سوكاري
قوربانیه كان، نيوه نيوه ش، بكوژاني روله كانيان ئاوي سه فه ريبان بو
ده بردن!

كورسي قه پات...

له لاي چه ي ريزه كورسيه كانه وه، چهند گه نجیكي خير له خونه ديوو،
گيرفانخالي له سه ر زه وي، سه ريان خستوته به يني هه ردووك
ئه ژنويان، هون هون فرميسك ده بارينن بو هاوري قوربانیه كانيان و
بو بيسه ره رشتي و پيشه نگی و بيده سه لاتي خويان، به كول ده گرین.
ته قه كه ره كان به چاويكي توله سه ندنه وه ده يانروانيه ئه و گه نجانه،
له ناخه وه هه ستم ده كرد به زماني ئاماژه پييانده گوتن ئه گه ر داوي
نان و ئازادي بكن نوره ي ئيوه ش ديت!

ده ستيكي به رنامه ... چهند ئايه تيك له قورئاني پيروژ، خوله كيك
وه ستان بو گياني شه هيدان. پارچه بلويريكي خه مناك، پيه له دان و
لاوانه وه ي قوربانیه كان، بو ئه وه ي ئه و چهند دلويه فرميسكه ي
له چاوي دايكو باوكو كه سوكاري قوربانیه كان قه تيس ماوه،
بيچورپيننه وه، تاوه كو سو ماي چاوانيان وشك ده كات!

يه كه م وتار، بو ئه وانه ي ده ستووري كوشتنيان دابوون، ژياننامه و
چهند پيه له دان و باسي نيشتمانپه روه ري قوربانیه كان، وهك ئه وه ي
خوي ده ستووري كوشتني نه داييت و قورباني به فروكه ي توركيان

خاپەرزکی یادەره‌ریبەکان

لەشەپى داعش شەهیدکرايیت. چاوه‌پوان بووم باوکی یەک لە قوربانیەکان هەستیتە سەرپى و پىيان بلن ئەو کورەى من ئەگەر هیندە کورپى چاکى نیشتمان بوو، ئیوه لە پای چى کوشستان؟! خو لە نانیکى رەق و قومیک ئازادى زیاترى لە ئیوه داوا نەکردبوو!

لەو شەوهدا، لە حەیرەتى ئەوانەى بیئشەرمانەو بیویژدانانە پىوانەى ئەخلاقیان لاسەنگ کرد، رق و کولى دلى خووم بەو چەند دیرە نووسینە رشت، کە تەنها بەو کاغەزە دەویرام.

کوان ئەو کۆمەلناسانەى ئیمەى کورد وەکو عەلى وەردى، بین شیتەلى ئەو کۆمەلگایەى باشوورى کوردستان بکەن! کە سى سالا دەگەوجیندرى و لە ئاکارە جوانەکانى مرؤقبوون ئاوه‌پووت دەکرى!

گەواهى تیرۆرکردنیکى بەکۆمەل لە دواى ۲۷ سال

بە پىویستم زانى، لە دواى مۆلەت وەرگرتن لە هاورپى و مامۆستا رەوهند، گەواهى لەسەر تیرۆرکردن و زیندەبەچالکردنى ۱۱ پىشمەرگەى دیرین و قوتابىەكى زانکو، لەو کتیبە تۆماربکەم. هەرچەندە ۲۷ سالە بەسەر ئەو تیرۆرەدا تىپەریوو، لى ديارە لە کاتى خوئى لە پىناوى سەلامەتى گىانى یان هەر هۆکارىکى دیکە، نەبویستوو وەک ئیستا بلأوى بکاتەو، هەرچەندە بۆ ئەوکات گرنگىکى تايبەتى هەبوو، بەلام بۆ ئیستا و ئایندهش تۆمارکردنى باشتەر و گرنگى خوئى هەیه. لە (رینگای کوردستان)ى هەفته‌نامه‌ى سیاسى گشتى حزبى شوعى کوردستان ژمارە ۱۲۲۱ لە ۲۰۲۰/۱۱/۱۷ لە گۆشەى (بیرو را)دا و بە قەلەمى رەوهند، کە مەبەست لە مامۆستا رەوهندە، نوسراوه، بلأو بوو تەو بەم شیوه‌یهى خوارەو:

(له پینا و راستیدا)

(حەقاییق دەبی بگوتری، بەلام مەرج نیە هەمووی لە یەک کاتدا
بگوتری - عەزیز محەمەد)
پەوێند

لە کۆتایی مانگی ئەیلوولی ۱۹۹۵ هەندیک هەوایی پچر پچرمان لە
بیرۆی سیاسی پارتی کاری سەر بە خۆی کوردستان دەربارە
هەولێان بۆ کۆشتنی هاوێ (محمد حەلاق) پێگە یشت، هەوایی کەمان
بە هەند وەرگرت و بریارماندا بە دواداچوون بکەین و، پەيوەندی بە
هەندئ دۆست و برادەرانی هەوایی پێگەکانی یەکی تیەو بەکەین، بە
مەبەستی وە دەستەتانی هەندئ زانیاری دەربارە ی بابەتە کە.
هەوایی کەمان کە دزەیان پێکرا بوو لە لایەن کادیر و ئەندامانی یەکی تیەو،
پاش ماوێهەکی کەم دەنگوباسە کە فراوان بوو بە پروتتر دەگوترا
(کۆسرت پەسول علی) ئەم کارە ئەنجام دەدا. لە بیرۆی سیاسی
پارتی کار هەوایی کەمان لە ریزەکانی پارتی کار بە فراوانی
بلاو کردەو، لەناو جەماوەریش دەنگوباسی هەولێانە کە لە ئارادا بوو.
هاوێ (محمد حەلاق) ییش بە وریاییەو هەموشۆی بارەگای بیرۆی
سیاسی پارتی کاری دەکرد و شەوانیش پێشمەرگەکانی لە مالهو لە
گەلیدا دەمانەو. هاوێ (محمد حەلاق) ئاگاداری کردمەو کە ئەو
هەوایی باس دەکریت دەربارە ی کۆشتنی منە و راستن و بەردەوام
بوو گوتی: لە یادتە کە بەیە کەو لە سالی ۱۹۸۹ لە ناوزەنگ بووین
من هەستم بە مەترسی دەکرد و شەوان لە کە پەرە کە ی خۆم
نە دەنووستم و دوور دەکەوتمەو و ئاگاداری تۆشم دەکرد و، ئینجا
حزبیش (حزبی شیوعی عێراق) ئاگادار کردو پاشان بە بریاری
حزب پەوانە ی دەروە کرام، ئیمە لە بیرۆی سیاسی بەردەوام بووین

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

لە كۆكردنەۋەى ھەۋال و دەنگ و باس و گەيشتىنە ئەو ئەنجامە كە ئەو ھەموو پرۇپاگەندەى دەكرىت راستن و پىلاننىك لە ئارادايە، بەلام ئەو پىلانە چۆنە و چۆن جىبەجى دەكرىت كى ئەنجامى دەدات؟ نەينى پىلانەكەمان نەدەزانى. ئىمە لە بىرۆى سىياسى پارتى كارى سەربەخۆى كوردستان بەردەوام بووین لە پەيوەندى لە گەل ژمارەيەكى زۆر لە كادىر و ئەندامانى يەكئىتى لە ھەولتير و كۆيە و كەمتر لە سلىمانىش، ھەموو ھەۋالەكانىش ۋەك يەك بوون و دەگوترا قسەى وا ھەيە (محمد حەلاق) بكوژرى.

تا ناوھراستى مانگى تشرىنى يەكەمى سالى ۱۹۹۵ كاتژمىر ۱:۳۰ دواى نيوەرۆ بە تەنيا لە بارەگاي بىرۆى سىياسى پارتى كار بووم، كە لە شەقامى ۳۰ مەترى نزىك ئامادەى كوردستان بوو، لە ناكاو بەبى ئاگادار كوردنەۋەى پىشۋەختە بە جلى كوردىەۋە كاك (كۆسرەت) ھاتە ئەو ژوورەى كە لىنى بووم، ئەو كاتە بەرپىزيان سەرۆك ۋەزىرانى كوردستان بوو، دواى ئەۋەى رۆژباشى كرد و منىش بە گەرمىەۋە پىشۋازىم لىكرد و لاي خۆم زۆرم پىخۆش بووكە بە سەردان بۆ بارەگاي بىرۆى سىياسى پارتى كار ھاتوۋە و بوار دەبىت باسى پرۇپاگەندەكانى كوشتنى ھاورپى (محمد حەلاق)ى لەگەلدا بكەم، كاك كۆسرەت ھەندى پرسىارى بارودۆخمان و ھاورپىيانى كرد و باسى بارودۆخى سىياسى ئەوكات و شەرى ناوخۆ و ھەژارى و بىكارىمان لەگەلدا كرد، بەرپىز (كۆسرەت رەسول عەلى) ھاتە قسەكردن و گوتى: ھاورپى رەۋەند باش بوو لىرە بووى، حەزم دەكرد برادەرانى ترىشتان لىرە بوونايە، من بۆ كارىكى گرنگ ھاتووم ئەۋىش ئەۋەيە ئىۋە واتە پارتى كار پرۇپاگەندەى زۆر لە دژى من لە ناو جەماوەر بلاۋدەكەنەۋە كە گوايە من ھاورپى (محمد حەلاق) دەكوژم. بۆ زانىنتان من كاكە ھەمەى حەلاق بە ھىچ جۆرىك ناكوژم لەبەر ئەو

هۆيانه:

محهمه د حه لاق كورپ خيزانينكى ديار و نيشتمانپهروهه و هموو
ئه ندامانى خانه واده كهى تيكوشه رن.

هاورپ محهمه د حه لاق سه ركرده يه كى نازا و ليهاتووى پارتيزانى و
پيشمه رگايه تى و ئيس تاكاش سه ركرده يه كى ديارى حزبينكى
نيشتمانپهروهه كوردستانه.

دايكى، شههيدى ريگاي نازادى كوردستان و بهخته وهه رى ميلله تى
كورده.

برايه كى به ته من بچووك و پيشمه رگه يه كى نازاى شههيدى
كوردستانه.

هاورپ محهمه د حه لاق نيشتمانپهروهه ريكي دلسوزه. ئاگادارتان
ده كه م كه مام، له دهره وهى كوردستانه و له به يرووته وه فه رمانم
پيكر او ده بيت هاورپ محهمه د حه لاق بكوژريت، به لام من ئه و كاره
ناكه م و په تم كر دوته وه، به لام شتيكى گرنه هيه ده مه ويت
ئاگادارتان بكه مه وه كه من ناتوانم ده سته به رى ئه وه بكه م كه له
هه وليز و له دهره وهى هه وليز ئه و كاره ئه نجام نه دريت، له به ره وهى
يه كيتى حزبينكى گه وره يه و به هه زاران ئه ندام و لايه نگر و كاديرى
هه يه و كه سانى واش هه نه كارى وا بكه ن.

بويه تكايه چاره يه كى (محهمه د حه لاق) بكه ن و هه رچه نده ئه و
بابه ته په يوه ندى به ئيوه وه هه يه، به لام من به باشى ده زانم كاكه
حه مه ي حه لاق سه فه رى دهره وه بكات و جه وازى هه يه، ديسان
داواكارم بايه خ به م بابته بدن و هاورپيان ئاگادار بكه يته وه و
خوتان چ به باش ده زانن ئه وه ئه نجام بدن.

سوپاسى كاك (كو سره ت) م كرد و گوتم: ئه و پروپاگه نده يه ي له
سه ره تاوه كرا، ئيمه نه بووين چونكه ئيمه ئه و هه واله مان نه ده زانى،

خاپەرژکی یاده وهریبه کان

به لکو براده رانی یه کیتی دزه یان به هه واله که کرد و بلاویان کرده وه، ئیمه ناوی تۆمان نه بردووه و باسمان نه کردووه، چونکه ئیمه چۆن ده زانین ئیوه ئهم کاره ده کهن، ئه وهش هه ر سه رچاوه که ی ئه ندامانی یه کیتی بوون، دووباره سوپاس بو به پریزتان و هیوادارین سه رکه وتوو بن.

له باره گای بیرووی سیاسی مامه وه و به ته له فۆن ئاگاداری ئه ندامانی بیرووی سیاسیم کرد که پنیوسته بو کاریکی گرنگ کۆببینه وه. ریککه وتین به یانی کاتژمیر ۱۰ بیرووی سیاسی له مالی هاوړی محهمه د حه لاق کۆببینه وه، له م کاته دا هاوړی وریا سه عید که سکرتری پارتی کار بوو له کوردستان نه بوو.

له کات و شوینی دیاریکراودا هاوړییانی بیرووی سیاسی که بریتی بوون له م هاوړییانه (مامۆستا له شکری، موحسین یاسین، سه لاح مه زن، ئه بو حکمه ت، محهمه د حه لاق و ره وه ند).

له کۆبوونه وه که دا به دریژی و به ووردی باسم له سه ردانه که ی به ریز کۆسره ت ره سول عه لی کرد و بابه ته سه ره که که م پوون کرده وه، هه روا جدیه تی مه سه له که م خسته پوو و مه ترسی خۆم له به رامبه ر بریاره که ی یه کیتی پیشاندا و پیشنیاره که ی به ریز کۆسره تیشم خسته به ر دیدی هاوړییان. به دریژی بیرووا له لایه ن هاوړییانی بیرووی سیاسی ئالوگۆرکرا و هاوړی ئه بو حکمه ت پیشنیاری ئه وه ی به باش زانی که هاوړی حه مه ی حه لاق سه فه ری سوید بکات، به ر له هاوړییان هاوړی حه مه ی حه لاق هاته گۆ و گوتی: من سه فه ری دهره وه ناکه م و کوردستان له به ر هیچکس و لایه نیک به جیناهیلیم و ئیمه له پیناو کوردستانیکی ئازاد خوینمان رشتوو، تکایه واز له م بیروکه یه بینن. وتووێژ به رده وام بوو پاشان هاوړی مامۆستا له شکری پیشنیاری کرد که باشه هاوړی محهمه د حه لاق

حازم علی کوتک

بچیتە دەۆک و ماله‌کەشی بۆ ئەوئ بگوازیتهوه، ئەم پیشنیارهش
سەری نەگرت و پەسند نەکرا.

دیسان وتووێژو پیشنیار و بۆچوونی جیا جیا خرایه‌پوو بەلام
هیچی پەسند نەکران، پاشان من هەندی قسەم دەربارەى بابەتەکه
کرد و مەترسی خۆم بۆ هاوڕێیان پوون کردەوه و گوتم:

هاوڕێ مەحمەد حەلاق هاتووچۆ نەکات و هەر لە مال بیت چۆن
دەبیت و چۆن وا دەژی؟ و لە ماله‌وه خۆی بەند بکات، بۆیه من بە
باشی دەزانم بە ماله‌وه بچیتە پەواندوز خانوویەک بکڕین و هاوڕێ
مەحمەد سەرپەرشتی ناوچەى سۆران و دەۆکیش بکات،
ئێمە دەتوانین هەندی جار کۆبوونەوهی بیروى سیاسى لە پەواندوز
ئەنجام بدەین، ئەم پیشنیاره پەسندکرا و هاوڕێ مەحمەد حەلاق
لەگەل هاوسەرەکهى و پیشمەرگەکاندا سەفەرى سۆرانى کرد، خەوت
پۆژ لە سۆران مایه‌وه و پاشان گەرایه‌وه هەولێر و لە ماله‌وه‌یان
لەگەل هاوڕێیان سەردانمان کرد و گوتم: لە سۆران لە باره‌گا بووین
و شوینەکه بۆ خیزان گونجاو نیه و هەتاكو خانوویەک پەیدا دەکەین
و ئێمە خۆمان ئاماده دەکەین و بۆ سۆران دەچین.

لەم کاتەدا پارتى کار خەریكى خۆئاماده‌کردن بوو بۆ ئەوهى
دووهمین کۆنگرهى پارتى کارى سەربه‌خۆی کوردستان گری بادت،
بۆ ئەم مەبەسته پۆژى ۱۹۹۵/۱۱/۲ لەگەل هاوڕێ ملازم رابەر
چووینه پەواندوز بۆ ئەوهى کۆنفرانسی ناوه‌ندى سۆران گریده‌ین،
دواى تەواوبوونی کۆنفرانسه‌که ئیواره بۆ هەولێر گەراینه‌وه و بۆ
باره‌گای بیروى سیاسى چووین، کاتێ گەیشتین چیمان دیت،
خەلکیکی زۆر لە نێر و مێ و ئەندامانی بیروى سیاسى و ناوه‌ندى
سەرکردایه‌تى لە باره‌گا بوون، هەموویان خەم و پەژاره بە
سیمایانه‌وه دیاربوو، گوتمان هاوڕێ مەحمەد حەلاق و هاوڕێیانى لە

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

بازگەى كۆيە كەوتونەتە ناو كەمىنى چەكدارانى يەكەتە نىشتىمانى كوردستانەۋە و شەپ رۈۋىداۋە و نازانين سەرەنجامى ھاۋرپىيانمان چىە و ئەو ھىزە لە بازگەى كۆيە بوۋە بازگەكەيان چۆلكردوۋە و وادىيارە ھاۋرپىيەكانيان لەگەل خۆياندا بۆ لايەكى نادىيار بردوۋە، رادىۋى نىشتىمانى پارتى كارى سەرەبخۆى كوردستان كە ھاۋرپى ھندرىن ئەحمەد بەرپۆەبەرى بوو، ھەوالەكەى بلاۋكردەۋە و داۋاى كرد كە فشار بخەنە سەر يەكيتى بۆ ئەۋەى ژيانى ھاۋرپىيانمان بپارىزى و ئازادىان بكن.

سەرەتا يەكيتى نكۆلى لەم تاوانە كرد و بى دەنگى ھەلبژارد، بەلام كە تەۋاۋى حزبە كوردستانىەكان و جەماۋەرى گەلەكەمان ھاتنەگۆ يەكيتى ناچار بوو دان بە تاوانەكەدا بنى و شوينى زىندەبەچالكردى ھاۋرپىيان ئاشكرا بكات و ھاۋرپىيان و خانەۋادەى شەھىدان و جەماۋەر تەرمەكانيان لە (مەعەسكەر سەلام)ى نزيك سلېمانى لە ژىر خاك دەرھىنا. ئەگەر فشارى حزب و لايەنە كوردستانىەكان و جەماۋەر نەبوۋايە ئەستەم بوو يەكيتى دان بەم تاوانە دابنى.

ھاۋرپى (مەمەد حەلاق) رۆحت شاد و يادت نەمرە، خۆزگە لە ژيان دەبوۋىت و پۆلەكانى گەلەكەت دەدېت كە چۆن ۋەكو پۆزى جەژن بەرەو سىندوۋقى دەنگدان بۆ سەرەبخۆى كوردستان دەنگياندا. رۆحتان شاد شەھىدانى رېنگاى ئازادى كوردستان و بەختيارى گەلەكەتان.))^۱

شايانى باسە، لە داۋى دەرھىنانەۋەى تەرمەكان و رادەستكردنەۋەيان بە دەستى ھەرىەك لە كەسوكارەكانيان و بەخاسپاردىيان، لە كاتى ناشتنى تەرمى شەھىد مەمەد حەللاق لە

۱- رەۋەند، رۆژنامەى رېنگاى كوردستان- ھەفتەنامەى سىياسىى گشتى حزبى شىۋەى كوردستان، ژمارە ۱۲۲۱ ۱۷/۱۱/۲۰۲۰، لاپەرەى كۆشەى بېرورا.

حازم علی کوتک

(گورستانی دەرۆیش خدر) له شارى كۆيه، هيزىكى چه كدار، بهمه بهستى چاوترساندن و بلاوه پىكردنيان، به دوشكا تهقه به سهر ئاماده بوانى مه راسىمى به خاكسپاردنه كه دا دهكات. دروود له گيانى پىروۆزى شه هيد محمه د حه للاق و هاوړىكانى و ته واوى شه هيدانى رىگاي ئازادى و سه به خويى گهل و نىشتيمان.

جاش

له سه ره تاي حه فتاكاني سه دهى پابردوو، مالى خالم حاجى عبدالله له گه ره كى سىتاقان بوو له شارى هه ولير. مندالانى گه ره كى سىتاقان و سه يداوه، پوژانه شه ره به رديان بوو، كه ندىكى زور پان و به رين و قوول ئه و دوو گه ره كه ي لىك جيا ده كرده وه، پر بوو له كوچكه به رد. گونگه رى ئه و شه ره به رده ده كه وته ئه و كه نده، ده تگوت جه نگی مه غلوبه يه! ده بوون به دوو ده سته ي شه ر، ده سته يه ك پىشمه رگه و ده سته كه ي دىكه جاش، به لام هيچيان ئاماده نه بوون ببه ده سته ي جاش، چونكه له فه ره نگ و ئه ده ببىياتى ميژووى گه له كه ماندا ناويكى قىزه ونه! بويه وا رىككه وتبوون هه ر پوژهى ده سته يه كيان ببه جاش. پوژىك چوومه مالى خالم، دياربوو ئه و پوژه نوره ي مندالانى سىتاقان بوو ببه جاش. كوره خالىكم به ناوى سه مير له شه ره به رد زور ئازابوو، هيرشى كردبوو مندالانى سه يداوه ش وهك جاشىك به ديليان گرتبوو. كاتىك هه ردوو ده سته ي سىتاقان و سه يداوه كه وتبوونه دانوستاندىن، يه كه م خال مندالانى سىتاقان داواى ئازا كردنى سه ميريان وهك دىلى جه نگ كردبوو، ئه وانىش گوتبوويان ببه رامبه ر ئازادى ناكه ين، كه رىكى به ره لا له ژير قه له مپه روى ئىوه يه، له كاتى خو ي ئه و كه ره هى سه يداوه ي بووه، بو مان ببه نه وه سه مير

خاپرۆكى يادەۋەرىيەكان

ئازاد دەكەين، ئەوانىش رازى بوون كەرەكە بە سەمىر بگۆرنەۋە. كاتىك لە سەرى كۆلانى مالى خالم، سەمىر دەرکەوت، يەك رەۋە مندالى بەدوۋاۋەبوو، خالۆژنم گوتى: ئەۋە چۆن بوو ئازادىان كرد؟! گوتيان: ۋەللا بە كەرە بەرەلایەكەمان گۆرپەۋە! خالۆژنم گوتى: ئەيەپۇ بۇ؟ كورپەكەم ھەر كەرەكى دەينى؟! بريا ھەر دىل بوۋايە باشتر بوو. سمەكەچەل گوتى: پلكەبەگىسى! ئاخىر ئەۋرۇ ئىمە جاش بوۋىن! خالۆژنم گوتى: دە ۋەللاھى ئەگەر جاش بوۋىن، كەرەكيش ناھىنى!

خوتنەرى قەدرگران! ئەۋ كورپە خالەم سەمىر، ئىستا پياۋىكى ماقول و خىرخىۋازى شارى ھەۋلىرە، بۇيە مۆلەتم لىۋەرگرت بابەتەكە بگىرپمەۋە ناۋەكەى ۋەك خۇى بنووسم.

بەداخەۋە لە دۋاى ۵۰ پەنجا سال، لەۋ چەند رۆژەى رابردوۋ، بىنيمان لە شارى كۆيەى ئەنفالستان، چ سووكايەتەك بە پىشمەرگە دىرىنەكان و چ ئازاردانى رۆحىانەتى ۶۱ شەستويەك شەھىدەى پىشمەرگە كرا، لە ميانەى ئەۋ گرنكى پىدانەى يەكەتى، بە پرسەى (مەلاع.) جاشى بكوژى ئەۋ پىشمەرگانە!

سالى رابردوۋش لە شارى ھەۋلىر، بىنيمان پارتى و كۆيلە گەۋجىندراۋەكانى، چۆن بۇ كورپى (ش. ھ.ى سى پشت جاش، مۆل بىۋون و ۋەك گاگەل بۇ شىخەكەيان دەيانبۆراند، تەرمەكەيان بە ئالاي كوردستان داپۆشيبوو، ئاي لەۋ رۆژە پارتى چ سووكايەتەكى بە ئالاي كوردستان كرد!

جىگاي داخە ئەۋە سى سالى رەبەقە، دەسەلاتدارانى ھەرىم، پرۆسەيەكى زالمانىان دەستپىكردوۋە كە من ناوم ناۋە پرۆسەى بە تىكۆشەركردنى خائىنان! ۋەك پەشىۋى مەزن دە فەرموى: قەچپەۋ گەۋادىستان بەشكرد!

خوينەرى قەدرگران!

هەمووی دووسی سالیكە، منیش وەك ئەندامیكى تۆرە
كۆمەلایەتیەكان، لەتاو دارمانی بارودۆخی سیاسی و ئابووری و
زانستی و تەندروستی و دادگەری و كۆمەلایەتی و ئەخلاقى و...
هەفتانە لەسەر پوداوه گەرمەكانى ناوچەكە بەتایبەتى كوردستان،
ئەوانەى كاریگەریی راستەوخویان لەسەرم دانابیت و چرنۆکیان لە
ویژدانم گرتبیت، بەتایبەتى نادادی و بەرتەسكکردنەوهی ئازادی و
گەوجاندنی هاولاتیان، بە گوێرەى توانا هەستاوم بە نووسینی چەند
بابەتیک، بە ئومیدی ئەوهی ببیتە زەنگیکى جارسكەر بۆ گوێی
بەرپرسان و ئاشناکردنی هاولاتیان بە ئەرك و مافەكانیان، بێ ئەوهی
كەوتبمە ژیر كاریگەریی هیچ حیزب و ئایدۆلۆژیایەكى دیاریكراو، یان
وەك تارمایی لایەنیكى سیاسی بمبینن. هەولمداوه بێ جیاوازی پەخنە
لە تەواوی لایەنەكان بگرم، هەلویستەكانم لە جۆگەلەى هیچ حیزبیک
نەكاتەوه لە دژی بەرامبەرەكەى. هەولمداوه زەختە^۱ لە ملی ئەوانەوه
بوەژینم كە نیشتمانیان كردۆتە دۆزەخ و زەمەهریر بۆ ئەو
هاولاتیانەى بەیعت بە پیسخۆرى حیزبەكانیان نادەن و نابنە كۆیلەو
ئەلقەلەگوێیان.

بە پێویستى زانی لە كۆتایی ئەو كتیبه، هەندیک لەو بابەتانەتان بۆ
بنووسمەوه، ئاماژە بە كات و پالنهرو هۆكارى نووسینیان بدهم.
مەبەستمە خوينەرى بەرپز لەوه تیبگات ئیمە زۆرمان هاوارکرد،
سەرنامان كەمیان گوێگرت.

۱- زەختە: نەقیزە.

دهسته ی به ناو دهستپاکی

دهسته ی دهستپاکی یان په شته ماری داپوشینی عه وره تی مافیاکان. هرچی بگنند نمکش میزنن، وای بحال روزی که بگنند نمک! (هرچی بۆگهن بکات خوینی پیوه ده کهن، وای به حالی ئه و پرۆزه ی که خوئی بۆگهن بکات!)

له ۲۰۱۳/۵/۱۳ دهسته ی دهستپاکی ههریمی کوردستان، له دانیشتنیکی په رله ماندا، سویندی یاسایی خوارد. هه موو پیکهاته و دهسته لاته کانی دهسته ی نه زاهه لای من ئه رشیفه، ههر که سینک خواستیه تی، بۆی ده نیرم. من به دهسته لاتیکی پیروژ و بالای ده زانم. چهند به پیره به رو به پیره به ری گشتی و کارمه ندی بۆ دامه زریندراون، سئ باله خانیه ی هه یه، بودجه ی مانگیکی کارمه نده کانی، ۲۲۰۰۰۰۰۰۰ دووسه دو بیست ملوین دیناره، جگه له ده رماله و خه رجیه کانی دیکه، ئه وه به و زانیاریه که مه ی من هه مه! به ش به حالی خۆم زۆرم ئومیدو خه ونی ئه رخه وانی له سه ر ئه و ده زگا گرنه گو و سه رۆکه که ی، که له براده رانی حیزبی زه حمه تکیشانه، هه لچینیوو، بۆیه هه نگاو هه نگاو له کاره کانی ورد ده بوومه وه، بریارمدا تا ته مه نی نه بیته هه شت سال و خوردیك هیچی له باره یه وه نه نووسم و نه یلیم.

له بیرمه سالی ۲۰۱۳ که تازه دامه زرابوو گو تیان: کورسی و قه نه فه و پینداویستیمان نیه. سالی ۲۰۱۴ گو تیان: کارمه ندی پیویستمان نیه. سالی ۲۰۱۵ گو تیان: باله خانه مان نیه و له خانووی کریداین. سالی ۲۰۱۶، ۲۰۱۷، ۲۰۱۸، ۲۰۱۹، ۲۰۲۰...

ئاخر به ریز! ئه گهر له سه ر عاره بانیه ی نوکاو فروشتنیش بوایه، ویژدانه ن ده بوو چهند وه زیرو به رپرسیگی دزو گهنده ل و پیسخور

حازم علی کوتک

له زیندانه‌کان ببینین و لئیرسینه‌وه‌یان له‌گه‌ل کرابا! ئیستا هاوولاتی مافی خۆیه‌تی بپرسیت ئه‌وه هه‌شت سا‌له به‌وه‌موو ده‌سته‌لاته‌وه بودجه‌ی بۆت ته‌رخان کراوه چیتان کردوه؟!

سه‌رۆکی ده‌سته جه‌نابی حاکم!

دانیام نیو ئه‌وه‌نده‌ی به‌رپرستیک به‌ دوا‌ی بالنده‌یه‌کی ده‌گمه‌ندا وینله، بۆ ئه‌وه‌ی له‌ باخه‌که‌یدا له‌ قه‌فه‌زی بکات، ئه‌گه‌ر به‌پزتان نیو ئه‌وه‌نده، به‌دوا‌ی پیس‌خۆره‌کانه‌وه‌ بای، ئیستا ده‌یان به‌رپرست، له‌ زیندان تووند کردبوو، یاسای (من این لک هذا)ت، به‌سه‌ردا جیبه‌جی کردبوون! په‌نگه‌ بلی‌ی واقیعی هه‌ریم ده‌ستوپیی به‌ستووین! له‌بیرته‌ په‌فیک سابیر له‌ په‌رله‌مان که‌ له‌ ده‌سته‌ی نه‌زاهه‌ بوو، له‌ دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کورت، که‌ تیگه‌یشت ناتوانیت لئینچینه‌وه‌ له‌گه‌ل ئه‌و فیرعه‌وانه‌ بکات، کۆنگره‌یه‌کی رۆژنامه‌وانی کرد، گوتی: چه‌ند که‌یسی گه‌نده‌لیم جولاندووه، ده‌بینم ده‌سته‌لاتم به‌سه‌ر دزه‌کاندا ناشکی، بۆ ئه‌وه‌ی رۆوزه‌ردی به‌رده‌می هاو‌نیشتمانیان و میژوو نه‌بم، هه‌ندیک پیوانه‌ی ئه‌خلاق‌ی و ویزدانی هه‌یه، نامه‌و‌یت پیشیلیان بکه‌م! بۆ ئه‌وه‌ی نه‌بم به‌ پاشدن، رینگه‌ ناده‌م ده‌سته‌لات وه‌ک ده‌سما‌لکاغه‌زی له‌ دوا‌ی پیس‌خۆری ده‌م و فلچی خۆیم پی بس‌ریته‌وه!

من، ئازادیه‌کانم و ئه‌و چا‌وروانیانه‌ی هاو‌نیشتمانیان هه‌یانه‌ له‌ من، به‌ هیچ پله‌ و پۆستیکی ناگۆر‌مه‌وه، ناشمه‌و‌یت پارهی ئه‌و گه‌له‌ مال‌و‌یرانه‌ به‌ه‌ده‌ر بده‌م، بۆیه‌ ده‌ست له‌ کار کیشانه‌وه‌ی خۆم‌را‌ده‌گه‌یه‌نم.

ئای چ میژوو‌یه‌کی شه‌ره‌فمه‌ندانه‌ و سه‌ره‌به‌رزانه‌ی بۆ خۆی تو‌مارکرد، که‌ به‌داخه‌وه‌ هه‌موو که‌س ناتوانیت له‌ ئاستی ئه‌و

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

به رپرسياريه ته دايت!

به ريز سه روكي دهسته ي دهسپاكي!

باوه ر بكه هيئده مان ئوميد له سه ر به ريزتان و دهسته كه تان
هه لچنيبوو، ههنگاو ههنگاو ده مانزاني گه يشتوويت به كوئ، هه ر بو
ئه وه ي باوه ر بكه يت كه نااگا نين، له و سه ردانه ي به و دواييه ت له
گه ل چه ند ريشسپي و پياوماقولي سياسي بو سه ري ره ش كردت،
ئيمه ي ماف زه وتكراوو چه وساوه ي دهسته ي دهسته لات و
پيسخوره كان، دواي نويزي ته راويح، نزاو پارانه وه مان بو كردي له و
سه ردانه مه يدانيه ت چه ند دز و پيسخوريك له بليندايي دهسته لات
به ينيته به رده م دادگاي گه ل، بو ئيمه ي چاوله دهسته ي ئيوه، بيته
حه بيكي هيوه ركه ره وه بو چه ند رورژيک، دواي زانيمان كه به داخه وه!

سوتاني به ره مه ي جوتياران

به به رچاوي حكومه تي هه ري مه وه ده غلو داني جوتياراني ناوچه
دابريئراوه كان (ناوچه ئه تككراوه كاني دهسته ي حكومراني هه ري م)
ده سوتيندرئ و جوتياره كان شه هيد ده كهن، له هه ري م به رپرسان،
ميش ميواني نيه!

ده سه لاتداراني هه ري م، له جياتي پاريزگاري له ده غلو داني جوتياراني
كورد ي ناوچه ئه تككراوه كاني دهسته ي دوو به ره كي، خه ريكن (زيني
وه رتي ئه ستيروكان) دابه ش ده كهن. له تيقيه كان بينيم ده غلو داني
خه لكي مه خمور ده سووتاو، له خانه قين و ده ور به ري چوار كه س
به دهسته ي كو نه به عسيه كاني دويني و داعش و هه شدي ئه ورڤ،
شه هيد كرابون، كاكه ييه كاني (داقو و عه ليسه را) مه ترسي
قر كردنيان له سه ره. هه ر له و كاته (ته له فزيوني پونا هي) زمانحالي

حازم عەلى كوتك

كوردانى پوژئاوا گوتى: ١٤ ليژنهى ئاگركوژينهوهو فرياكهوتنى خيرا،
كه ههمويان راهيندراون، بو ئهوهى بهرهمى جوتياران بياريزن،
ژمارهى موبايلى ئه و ليژنانه لاي ههمو جوتيارىك بهردهسته!
من بيرم كردهوه شتيك بنوسم بهلام ئهوهبوو لهنيو دهفتهرى
سالى پارمدا ئه و بابهتم دوزيهوه، كه پىك ئه و پروداوه دهشيت:
لهداقو و عهليسهراو خانهقين و سهرگهپان، تهبارهى گهنمى
كوردان دهسووتاو جوتيارهكان بهدياريانهوه دهگرين، بهرهمى
رهنجى ساليكيان تهنه سووتماكيكى لهدوا بهجى ما، سووتماكيكى
پهش، وهكو ميژووى حوكمپرانى سى سالى پابردووى ههريم!
ههر له و كاتهى جوتيارهكان دهگرين، لهنيو پهلهمان، بهيونهى
دانانى سهروكى نوئى بو ههريم، شايى و لوغان و سهماو سوپدان
بوو! منيش زووخاو و دهردهلى خوم له و پهخشانه شيعرهدا
ههلاشت:

لهبهرهمى ئه و شازادهيهى ئيوه سمتى بو بادهدن
له پهلكانهو له سهرگهپان
مراڊخانى و كلاوى به سيم، جهمهدانى پينچ ريز جهله
وهك حهيرانى سهرچيائى، قهدهغيه
هوكارهكهى ليتيچوونى كهلهباب و
ئه و بانگدانه ناوهختهيه!

لهساي سهرى سهرسهريانى سهرانى كورده ئيستاكه
له داقوق و عهليسهرا
كاكهبيبوون، له گوناھى كهبيريه
چهكى دهستی جوتيارى تهبارهسووتاو
بهس گرین و نزرهيه

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

بەرپرسان كویرن نابینن
مهقامى عەلى مەردان و سەلتەو كەۋاى سەلاح داۋدەو
ئاۋەر كراسى مالى خۆيان
بەسەر نوكى شمشیرەكەى قەعقاعە ۋەيە!

دىل كوشتن

لە تىقىيەكان، چاۋپىكەۋتنى مەلا بەختيار لەسەر كىتىيەكەى (لە برى
بىرەۋەرى)، باسى دىل كوشتنى نەۋشىروان و قرچوبېر كوردنى
مرۆقەكان لە زەمەنى بەناۋ شۆرشى شاخدا...
بابە تۆ چەند دىلت كوشتۋە؟!

لەۋ رۆژانە چەند پرسىيارىك، بوۋنەتە دەردو كۋانى زۆر بەژانى
سەر دلم، لە قولايى جەرگمدا جى خۆش دەكەن! ئىمە ۋەك
پىشمەرگەى دىرین، ھەمىشە نرکەو نالەمانە، زوخاو و خویناۋيان
پىھەلئىناۋين بەرپرسەكان! ئاخىر ئەۋان پىشمەرگايەتيان ۋەك تەزىيخ و
بەرمال، كىرەبوۋە رازپۆشى خۆيان، لەپەنايدا ھەرچى نارەۋايىيە،
ھەرچى بىرەۋشتىيە، كىردىيان. ئەۋ سەردەمە گىانبرژىتە كە ئىستاكە
تووشى ھاتم، ئەۋە كارى ئەمرۆ نىيە، تەمەنىكە دەمسووتىنى!
ئەمانە ئەۋ پرسىيارانەن كە مندالەكانم نىۋەنىۋە بەرپرومدا دەدەن و،
ناخمى پى دەئەنجن:

بابە تۆ چەند دىلت كوشتۋە؟

يەكەم دىل كە كوشتت كى بوو؟

بابە ئەۋانە بۆ كوژران؟ سەعيد ئىلچى و دكتور شوان، محەمەد
حەللاق، وريا، سولىمانى موعىنى، ۷۰ پىشمەرگەى پشتناشان، مالى

حازم علی کوتک

حه مه داغای میزگه سور، دیله کانی قه راسنجی، ۸۰ گه ریلای نیو
هه ولیز، رینازو مه لا سولیمان، سهدان پیشمه رگه ی هه کاری و،
سه دانی دیکه...

به هه موو وجودمه وه، بهو پرسیارانه خه ریکه وه کو به فری سه ر ئاگر
ده تویمه وه، پرسیاره کان هه ر تاسان و ناهومیدیم نیشان ددهن، دوش
داماوم له حه بیه تان، به ناچاری، خۆم له وه لامه کانیان دده زمه وه!
بابه پیشمه رگایه تی یانی چی؟

پیشمه رگایه تی: ئه و کرده یه بوو نه غدینه ی گیانی خۆم پی به خشی
بو داگرتنی خۆری ئازادی، شانمان له شانی مه رگدا. ئیمه عه ودال و
گه ریده ی دوا ی یه کسانیی وه ک خۆره تاو، بووین. ئیمه وه کو
وشکه سوئی له سه ر خۆل مه له مان ده کرد، خه به رمان له ده ریا نه بوو!
له دوا ی چل سال بیتنه وه ی به خۆم بزنام، له ده ریای تاواندا خنکام،
تینووی لاوانه وه یه کی خودام! ئه و که سانه ی لایان وایه هه وساری
کارو ژیانمان له نیو له پی خۆماندا بوو، ئوبالی نه زانیان له ئه ستوی
شۆری سه ر کرده کانماندایه! ئه وه تا، وه ک ماری بیابان گیان ده گهن،
ژیان ژاراوی ده کهن. به بیترس له خودا، بی سله مینه وه له میژوو،
هه رچی ناپاکیان هه یه، به گهردی خه ونه سه ر براهه کانی ئیمه ی
پیشمه رگه یه وه هه لده واسن!

ده سبتیکی خاوین و نوورانیمان ده وی پاک و پیسمان له یه کتری
هه لاویری، ئه وه مه حه که ده زانی کامه زیژیکی بیخه وشه و، کامه پیس
و خه وشداره!

ئه وه ی هانیدام ئه و بابته بنووسم، کوری یه ک له پیواه کانی به عس
کاتیک چاوپیکه و تنه که ی مه لا به ختیاری بینبوو، نوسیوووی چاک
نه بوو پیشمه رگه نه بووین!... ئای خودایه گیان هیزم پی به خشه!
وه ک ئیمه ی پیشمه رگه، ئیمه ی به وه فاترین و حه لالترین رۆله ی دایکی

نيشتيمان، كه تنيكمان كرديت!

دانپيدانانى چه ند گورگه ميشيك

ئەشكەنجەدان و ناچارکردنى گەنجى كورد، بۆ چوونە نيو دەزگای هەوالگريى بيگانه و تيرۆرکردنى تيكۆشهرانى پارچهكانى ديكەى كوردستان و، دانانى ئاميرى (جى پى ئيس)، دامالينى كۆمەلگا له بههاكانى مرۆقبوون، كۆمەلگا هەلۆه شيننه وه و كتومت هەر وه كو خۆتان، هەموومان كۆپى بكەنه وه!

ليدانى دلمان بژميرن، پرووناكى چاومان قەمتەرکەن، فىلمى زوومى گلينه مان بشۆنه وه، نه وهك گرتهى شهوى سوورى ئيوهى تبادا تۆماركراييت، يان پليكانى پهراسووى برسبييتكمان نيشانداييت. نه بادا له نيو وينهكانى چهتهى دهرياو مافياكانى پاترۆل و پارهسپيكره وه كان، چه ندين وينهى ئيوهشى تيدايى، فالچى بينن هەموو برگه و په ره گرافى خهونه كانمان شيكه نه وه، نه وهك شهويك خهونمان به مه رگى رهشى ئيوه و فه نابوونتانه وه بينيبى! ههنگاوه كانمان سندم بكەن، نه وهك دهستى ريگايه كى ئەوتۆ بگرين، هه لكشان بۆ ئازادى بى! خوانه كانمان لى سه راوبن كەن، نه وهك تير بين به دواى سه پكتاندا رانه كەين!

هيووا بۆ دواپۆژيكي گەش چوار مينخه كەن، كفنى چلوورهى له بهر كەن، په روبالى پيکه نينمان بسووتينن، ولات بكه نه وه رزى شهخته، زه رده خه نه با بيه ستى، قاقا به سه ره پى نه كه وي، بزه له خويندا نقوم كەن، زيندانه كانمان لى پر كەن! كه رامه ت ئەنجته نجن كەن، كۆيله بوون و بئيعيززه تى و جاسووسى له سه ر هاو زمان له ناخى مرۆقى كورددا موتر به كەن! كلاپۆژنه ده رخنه كەن، ريگا مه دەن ستوونى پرووناكى خۆريش پروپه رى تينووسى منداله كانمان

پۆشن بکات!

وا خەریکه تەمی مەرگ و مەمکەمژەى قوولایى لمى بیابان، له یادی
نەوهى ئەم پۆژگارە، دەبەنەوه. تاوانى فەتواى رِق و چەقۆ بە
خوینەکانى سەربرپین و قریشکەى لەکچکردنى پاکیزەکان دەسپرنەوه!
ئێوه، بارانى رەشى مەرگ و نەهامەت بوون... ئایەتەکان بێنویژ
دەکەن، بەردى رەجمى بەخوین سووربوو دەشۆنەوه. لەژێر ئەو
ئاسمانەى ئێوهدا هەورەکان هەرنابرینگین، بەهار نایە، گێژەلەولکە و
کریۆهیه، ئاپۆرایەک هەتاکو چاومان بردەکات، تابوور تابوور کۆلەوار
و نەخویندەوار بەرپۆهیه!

گەر قەتماغەى سەر برینمان هەلەینەوه، هەگبەى تاوان و بوخچەى
گوناهتان دانە دانە بکەینەوه، بێگومانم کە تۆفانى خوین هەلەستى.
ئاخر، عەورەتى گوناھى کەبیرە، بە پەشتەمارى هیچ عوزر و
بەهانەیهک، ناشاردریتەوه!

نەبیستراوه و نەدیتراوه، له دواى سى سالى دەسەلات، مەروفتیک وا
پەرورەدە بکەى، وەکو (محمود مەرەکانى) نێفەک و مەمکى دایكى
خۆى بۆ قەوشنیک بپریتەوه، گرتە قیدیۆ وینە لەسەر هاوزمانى بۆ
داگیرکەر بنیتریتەوه!

ئێوه کورپى دایكى نیشتیمان و رۆحیانەتى نەتەوه نین،
سەرمايه داری دایکتانە، له پشکتان بەدگومانم؟! من دلنیام له دواى
ئیمە خویندەوارى باخۆشتر دین، رۆمانى دۆرانندن و ئەتککردنى
نیشتیمانیک، لەسەر دەستى چەتەکانى بەناو کوردایەتى و
هەتیوچەکەى سیاسەتکردن دەنوسنەوه! من گەشبینم خەونە
رەنگالەبیه کانمان له پەراسووی موعجیزەیهک شین دەبنەوه!

دلنیابن بەرگەى ئەو ئازارەش دەگرین، تا دواى دەمینیئەوه! لەلام
یەقینەو دلنیام، ئەو خەمەش دەپینچینەوه!

كۆچ

لە دەست بيمروەتى دەسەلات بەرامبەر كۆچى بەكۆمەلى
گەنجەكانمان و خنكانيان لە دەرياكاندا، خاوەندارى نەکردن لەو
سەرۋەتە مروپەي گەلەكەمان.

ديسان كۆچ ۰۰۰

كۆچ لەتاو نيشتيمانيكى دزراو،

رەو بە ئومىدى ژيانىكى ئاسوودە...

گەنج، هيزو شنگ و تواناي هەر گەليكه، چى لەوہى ناخۆشترە
زەقەزەق لە چۆرەنەوہى ئەو هيزە بۆ نيو دەرياي بى بن برۋانى! بەو
پايزە لە پەرپۆچكەي ئاسمانى، قازو قورينگ و مراوى، پۆل پۆل بە
عيشقى گەرمەسىر دینەوہ، بالندە غەمگين و پەنگالەبيەكانى ولاتى
من، بە پيچەوانە كۆچ دەكەن.

دەستم داميتتان رەو مەكەن! مەردى خودا و مەردى مەيدانى
نيشتيمان بن، وەرن با بە هەر هەموومان، رەو بەو مافيا خودانەناس
و ولاتنەناس و نامووسنەناسانە بكەين، چۆك بە كتيوى فشۆل و خالى
لە غيرەت و عيززەتيان دابەدين، كە دەستى رەش و چلكن و ھۆكارى
كۆچى ئيوەن!

ئامارى كۆچى گەنجان لە دەقەرى پاپەرين، لە ھەلكشانىكى
تاقەتپروكيندايە. لە ماوہى رابردوو، ژمارەي ليدانى فيزا، گوايا ۱۲۰۰۰
دوازدە ھەزار كەسى تپپەراندا!

رۆژيک لە مالى خزميکمان، يەك لە ئامير مەفرەزە تايبەتەكانى
بەعسى سالى ھەشتاكان، دياربوو لە ليستی (بە تيكۆشەركردنى
خائينان) دا ناوى ھەبوو بۆيە كرابوو بە ئامير فەوجيكي چەكدارى
حيزبىكى فەرمانرەو! لاقى خستبوو ھەسەر لاقى و يارى بە سوپچى

ئۆتۆمبىلە دوامۇدىل و گرانبەھاكەى دەكرد، دەربارەى كۆچى گەنجان شەكرىكى شكاند گوتى: خەلك لە مەغروروى دەروا، ژيان قەت ھىندەى ئىستا خۆش نەبوو، ئىستا سلفى لە وەنەوشەى بدەم، كۆيم پى خۆشبىت بۆى دەچم!

پاستى دەكرد، بۆ جەنابى زۆر خۆش بوو، چونكە بە مووچە و دزىنى ئازووقەى فەوج و بەو ھەموو دزى و حىزىيەى دەيكرد، مانگانە لە ۵۰۰۰۰۰۰ پىنج ملوین دىنار رەتى دەكرد، ھەرسىك كورپەكەى كە خویندكارى نىوہندى و ئامادەى و زانكو بوون، بە نەقىب و ئەفسەر لەلای خۆى مووچەيان ھەبوو. ژنەكەى، چونكە لە ھەشتاكان ئەندامى (اتحاد نساء العراق) بەعس بوو، بە ژنى شاخ خانەنشىن كرابوو! ھەردوو كچەكەشى بەناوى پەيامنیرى تىقى حىزبەكەى ھەو، مووچەيان ھەبوو!

دلىك، ھەرچەندى گەورە بىت، تواناى ھەلگرتنى ئەو ھەموو غەدرەى قەت نىيە!

ئەمنىش پىم وابوو شىكردنەوہى زانستىانەى ھۆكارەكانى كۆچ و ھەلھاتنى گەنجان، لەگەل ئەو كۆنەھىنە، وەك ئەوہ وایە قەتارو ئەللا وەيسى بۆ كابرايەكى ئەرجەنتىنى بلىم، ناچار بووم بەقەدەر ئەقلى خۆى بىدوینم، بۆیە گۆتم:

دەگىرنەوہ رۆژىك رىوینىك گویى لە بانگدانى كەلەبابىك دەبىت، بە سۆراغى ئەو دەنگەدا دەروات، دەبىننى كەلەبابىك لەسەر دیوارى كاوالەئاشىك. مام رىوى سلاوى لىدەكات، پىدەلئى: من تۆبەم كردوو، لەوہبەدوا دەمەوینت كشتوكال بكەم، ئەگەر تەشرفىت بىتە خواروہو لەو ھەموو زەووىيەى ھەتانە، برىكم بۆ دیارى بكەى، دەبم بە نىوہكارى ئىوہ. كەلەبابەكەش پىدەلئى: كاكم براگەورەمە لە ژورەوہیە، زەوى دابەشكردن لە دەسلەلاتى بەرىزياندايە، رىوى

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

خەنى دەبىت دەلى رەنگە كاكى كەلەباينكى لە خۆى قەلەوتر بىت!
كاتىك دەچىتە ژورەۋە دەبىنى پىرەسەگىكى كەنەفت، سۆمى
چاۋەكانى، چىرۆكى زەمەنىكى دوور دەگىرنەۋە. رىۋى سلاۋى
لەدەكات پىدەلئى: بەو برا بچووكەت بلئى بىتە خوارەۋە زەۋىم بۆ
دىارى بكات، دەبم بە جوتىارى ئىۋە. سەگەكە دەلئى: گويم گران بوۋە،
ۋەرە پىشەۋە با گويم لىت بى! رىۋى دەچىتە پىشەۋە، سەگەكە
پەلامارى دەدات، بەلام چونكە گىرەى نەماۋە، ھەندىكى ھەلدەگرۆفى.
رىۋى خۆى رادەپسكىنى رزگارى دەبىت. كاتىك بە لاي كەلەبابەكەيدا
رادەكات، كەلەباب لىدەپرسىت: ھا! كاكم زەۋى بۆ دىارى كردى؟ لە
ۋەلامدا رىۋى دەلئىت: بەو خاۋىيەى، خاۋەنى ئەو براگەۋرەيەى بى،
دوور جوتىاران لەنىۋ زەۋى خۆتان نابىنى!

بەداخەۋە، ئەو ھەموو تاقەتە مۆيىيە، بە بەرچاۋمانەۋە لە
نىشتىمانى دايك رادەكەن! باوكىك ئەگەر تۆسقالىك كەرامەت و
ويقارى باۋكانەى تىدايىت، كاتىك يەك لە مندالەكانى لە داخى باوكى
مالەكە جىدەھىلىت، ئەو باۋكە رۋى خۆى رەش دەكات و مالەكەيان
بۆ چۆل دەكات! كەچى مافياكانى كوردايەتى مىش مىۋانىان نىيە!
ئەم پارچە ھۆنراۋەم لە ۲۰۱۵ نووسى، كاك عادل عەزىز، بە دەنگى
خۆى تۆمارى كرد و بلاۋى كەردەۋە. پىشكەشە بە ھەلاتوۋەكانى
دەستى رەشى غەدرى جەردەكانى ولات!

لەم ھەرىمى كوردستانە، بەرپرس ويژدانىان ئىفلىجە،
ھەندىك قەرەقولى تورك و، برىكىش پىاۋى بەسىجە،
بازرگانى و قىتلاكرپن لە ھەندەران، نەرىتى شىخى خەلىجە،
بۆ من جىاۋازى چى ھەيە!

مافىيا لىرە قوتم بدا يان قرش لە دەرياي ئىجە!

***

بۆ ئه و منداله کوردانهی، له ده‌ریای ئیجه‌دا خنکان،
له داخی مافیاکانی کورد، سه‌ریان هه‌لگرت بۆ هه‌نده‌ران،
مه‌به‌ستیان گه‌شتیاری نه‌بوو، پ‌اکردن بوو به‌ره‌و ژیان،
له ته‌مه‌نیکی به‌هاری وه‌کو په‌په‌ی گۆل هه‌له‌وه‌ران

***

قرشیکی ناو ده‌ریای ئیجه، پرس‌یاری کرد له سه‌گیکی
نوگره‌سه‌لمان،

پیمبلی چ شتیکی زۆر خۆشه! بۆ شه‌وچه‌ره‌ی نیوه‌شه‌وان،
سه‌گه‌ گوتی: زۆرم خواردوو ه‌گۆشتی گیسک و گۆشتی به‌ران،
به‌لام هه‌یچ شتیکی ناگاته، تامی گۆشتی کۆرپه‌ی کوردان!

***

قرشه‌که قه‌پی هاته‌وه، گوتی: به‌زیادبیت له یه‌زدان،
کوړیکی ده‌شتی کۆیه‌م خوارد، کۆتایی شه‌و ده‌مه‌و به‌یان،
سه‌گه‌ پینگوت: ئه‌و خیزانه به‌ بنه‌ماله، خۆشه‌ گۆشتیان،
منیش باوکی ئه‌و کوړه‌م خوارد له زیندانی نوگره‌سه‌لمان

***

بۆچی هه‌نده بێ به‌زه‌یین شه‌پۆله‌کان!
ده‌لیم ئاو له خۆم هه‌رامکه‌م، دووای دیتنی ته‌رمی ئالیان،
کاره‌ساتیکی به‌ سۆبوو، هه‌موومانی به‌ کۆل گریان،
ته‌نها ئه‌وه‌ی پێی نه‌جولا ویزدانی دز و جه‌رده‌کان

پېشمەرگە

ئازارەكانى سوكاپە تىكردن بە ناۋى پېرۋزى پېشمەرگە...

پېشمەرگە، يان...؟

پېشمەرگە، بەۋ كېۋە ئەفسانەيىپ دەگوتىت مەرگى خۇي پېش مەرگى كەسانى دىكە دادەنىت. ئەۋ مرقۇقە دلئازا و بەخشندەيە، كە تاكە موۋچە و بەراتى، ئازادى و خۇش بەختى گەل و نىشتىمانە كەيەتى. لە پۋژگارى تەنگانەدا چەكى شەرەف لە دژى ئەۋ داگىركەرو رەگەزپەرستانەى نكۆلى لە بوون و مافى نەتەۋەيىمان دەكەن، دەكاتە شانى. پېشمەرگە، ناۋىك هېندە پېرۋزە لەسەر زارو وىژدان و يادەۋەرى كوردان.

هېچ زمان و قەلەمىك ناتوانى لە (پېشمەرگە) زىاتر، هېچ تارىف و پېناسەيەكى دىكە بە بالاي ئەۋ ديارىي خودايەدا بېرى، كە كورد زۆر بەسادەيى، ناۋيان ناۋە پېشمەرگە!

پېشمەرگە، ئەۋ ناۋە ئەفسووناۋىيە، بەرگ و پۇشاكىكە لە نوورى خودا، پاكژ و بە نوپژ، لايەقى ھەموو كەس نىە بېپۇشى، تەنھاۋ تەنھا بە بالاي رۆلەي ھەلالزادەى نىشتىمان بېراۋە، چونكە، بەھاكەى خوين و فرمىسكە!

دەمىكە خەمىك، خەمىكى يەكجار سەخت و ئاگرىن، ۋەك ئەژدىھاي ھەۋتسەر دەمى ناۋەتە ھەناۋمەۋە، كاتىك دەبىنم بە كۆيلەۋ خزمەتكار و پاسەۋانى كۆنەبەسىانىش، دەگوتى پېشمەرگە!

من، لە پېشمەرگە دىرىنەكانى ھەموو لايەنەكان دەپارېمەۋە، با ئەمپۇ نەخەينە سەبەينى، ۋەرن بە ھەموومان، ناۋى پېرۋزى پېشمەرگە، لە بەكرىگىراۋەكانى حىزب و بكوژى ھاۋرې پېشمەرگەكانمان، بستىنەۋە.

حازم علی کوتک

تاوانیکی نه به خشراوه: له سهر ناسنامه و پیتاسی باخه وان و، پاسه وانی شه وانی سوورو، خزمه تچی میزی شه راب و، مه یته ری ئه سپ و، به خپوکه ری سهگ و توله و تاژی و، دایبیگوری مندالی به رپرسان و نیشتیمانفرۆشان، بنوسریت پیتشمه رگه!... وای! چ گوناخیکی که بیره و، چ کوفریکی نه به خشراوه!

ئاخر ده کری، ئاخر به چ دین و چ مه زه بیک ره وایه: ئه و جرو جانه وهره، هه لگری هه مان ناوی شه هیدان، خه لیل و، سه ید فه تحی شاخوران و، رپیازو مه لا علی و، مامه ریشه و، علی حاجی و، به کر ته لانی و، عباس و، سه عدی گچکه و، سه ید سه لیم و، سه ید سه لاه ئیلینجایی و... بن.

لیتان ناشارمه وه، که خه ونم به و رۆژه وه ده بینی، ببینم تابلوی ئۆتۆمۆبیل له سه ری نوسرابی پیتشمه رگه! به داخه وه ئیستا، که کوره به رپرسه مه فره زه خاسه کان و بکوژانی پیتشمه رگه، لییانده خوړن! وه ک ئۆتۆمۆبیلی مه نزوومه ی شیمالی به عس و دائیره ی ئه من ببینم!

سه رنج بدهن: زۆربه ی ئۆتۆمۆبیله کان، دزیاری و تۆزوبا و، وه ک خویان بی داک و بابن! ئه ویش هه ر بۆ ئه وه ی له کامیرای چاودیری هاتوچۆ دهر نه چن و، له سه ر کورپی خه لکی هه ژاریش، خویان به هه یبه ت نیشان بدهن!

هه یچ دوژمنیکی گه لی کورد نه ی توانیوه، به قه دهر جه لاد و ده سه لاتداره خۆفرۆشه کانی هه ریم، ناوی پیروزی پیتشمه رگه له به رچاوی خه لک و خۆیش و بیگانه، سووکو ریسوابکات!

بیرم کرده وه ناویکی پر به پیستی خویان لیبنین: ناویان بنین پاسه وانی سنور، به لام ده بینن سنوره کانیان رادهستی داگیرکه ران کرد! گوتم ناویان بنین پاریزوانانی گه ل، بینمان له شه نگال و مه خمورو که رکوک و عه لسه رای کاکه یبه کان و خورماتوو و

خاپېرۇكى يادەۋەرىيەكان

خانەقەين و...، چۆن بېشەرمانە ھەلاتن و خەلكى بېدىفاعيان، بە ئەھلى ئەنفال و چەتەكانى بيابان سپارد! گوتم ناويان بنين پاسەوانى دەستكەۋتەكان، ئەۋىش، خۆتان دەبين دەستكەۋتەكانيان يەك لە دواى يەك دۆراندو نەيانتوانى بيانپاريزن!
من، ۋەك پېشمەرگەيەكى دېرىنى ئەۋ گەلە، داۋاتان ليدەكەم، داۋىنتان دەگرم، دەست لەسەر وىژدانتان دابنن، بویرانە ناويكى پر بەپېستى خۆيانيان بۇ دابنن...

رەۋش

زۇرچار مەۋداى بەرەۋشتى و بېرەۋشتى تاقە مەترىكە. ئەۋەى ھانىدام ئەۋ بابەتە بنوسم ئەۋەبوو، بەيانى لە مال ھاتمەدەرەۋە دەمويست باخچەكەى بەرامبەر مالى خۇمان ئاۋبەدم. ھەر تاقەمەترىك دوور لە سەتلى خۆلەكە، داببىەك فرېدراۋو، منىش خستەم كېسەيەك و لەنيو سەتلەكەم دانا.

بەداخەۋە، كە ناۋى بېرەۋشتى دىت، رېك وئىنەى كردهيەكى چەند خولەكىمان دىتە بەرچاۋ، كە پېدەلېن سىكس، لەبەينى دوو رەگەزى جيا بە ناشەرعى و دوور لە نەرىتى كۆمەلگاكەمان. بەلام من، ۋەك زۇر كەسى دىكە، تېروانىم بۇ بېرەۋشتى فرەپەھەندە. زۇر كردهۋە ھەيە بېرەۋشتى، بېئەۋەى ھەموو كەس پى بزانىت ۋەك فرېدانى ئەۋ داببىە، شكاندنەۋەى نەمامىك، شكاندنى شووشە لەسەر جادەو رېگى ھاتوچۆى خەلك و شوئىنە گشتىەكان، گەۋاھى بەدرۆ، دزى و گەندەلى و پېسخۆرى، قەلەمفرۆشى، خاكفرۆشى، شوڤارى (جاسوسى)، ساختەكارى بە ھەمو جۆرەكانى، ناپاكى نىشتىمانى، بەلېنشكىتى، دىلكوشتن، خيانەت و دەستكىشى بۇ داگىر كەران، قەزاۋەتى

حازم عەلى كوتك

نادادپەرورەرانە، خۆنەبوون و...

پووداویکی راستەقینە: لە ھەفتاکانی سەدەى رابردوو لە یەکیەتی سۆڤیەت، بۆ پارتە کۆمەنستەکانی دنیا زەمالەى خویندن ھەبوو، ھەر پارتەى چەند کورسیەکی بۆ دادەنرا. لەو بەینەدا ھاوڕێیانی حیزبى شوعیى عیراقیش دەچنە سۆڤیەت. یەك لەو برادەرەنە، برادەىکی کچی ھەبوو و ھاموشۆى مالى کچەى کردوو، پوژیک ژنیکی جیرانى کچەکە، بەو ھاوڕێیە دەلى: تۆ کورپىکی کۆمەنست و نیشتمانیپەرورەرى، ئەو مالى جیرانەمان کە تۆ ھاموشۆیان دەکەى، بێرەوشتن، بۆ تۆ جوان نییە بچىە مالىان. کورەکەش دەلى: کچەکەى ئیووش برادەرى ھەبەو دەبەینیتەو مالىتان، بۆ بەوانە دەلىی بێرەوشت؟ ژنەکە دەلى: لەبەرئەو پىیان نالىم بێرەوشت کە کچەکەیان تۆی خووشدەوئ، ئەوانە بەر لە ۳۵ سال لە شەرى دووھى جیھانى، گەنمیان شاردۆتەو، نەیانداووتە لەشکرى نیشتمانى کە پاریزگارى لە خاک دەکرد! واتە بەشدارىیان نەکردووە لە پاراستنى نیشتمانى، بۆیە خەلک بە بێرەوشت ناویان دەبەن و کەس ناچیتە مالىان!

ئەوھى پىوانەى گەلىکی وشیار بۆ بێرەوشتى!

پیس و پاک

سهنگەر یان له وه پرگا؟

بۆ مه زاده خانەیی مروّقه بووده له و سوکه کان... بۆ ئه و دهسه لاتدار و پاره دارانهیی، به سه ر ئییش و ئازاری شان و هه یبه تی پیشمه رگه دیرینه کانی وه کو ئیمه دا هه لکشان!... بۆ ئه وانه ی له و دیووی دیواره کانی دانایی و خو ناسین و به های مروّقبوون ژیان ده کهن، یان خو یانی لی نه بان ده کهن، پیشه رمانه که رامه تیان هه راج ده کهن! ئه و جو ره له سیستمی مروّقکیرین، هه ره شه یه کی ترسناکه له سه ر ره وشت و غروورو کبریای تاک به تاکی مروّقی کورد.

سهنگەر...

له فه ره نگ و ئه ده بییاتی کوردیدا، به و شوینه یان به و که له که به رد و مه ته ریزه ده گو ترئ، مروّقی جه ربه زه به چه که وه خو به خشانه، شه ری تیداده کات و دا کو کی له سه ر مافی ره وای گه لیکی تیدا ده کات. زارا وه یه کی سه نگین و پیروزه له ئه ده بییاتی شاخ. بۆیه داوا له راگه یاندنکاران و نوسه ران و رو شن فکران ده که م، گه شتیک به نیو دونیای زهین و فکردا بکه ن، ده ست له سه ر ویژدان تان دانین، نا کرئ ئه وانه ی پیروزی و سه ره به خو بوون و که رامه ت و حه قیقه تی مروّقبوونی خو یان، له بهر ته رازووی فرو شتن داده نین و ته نها مال و سامان رو وگه یانه، بی ویژدانی و تاوانه، پییان بگو ترئ (سهنگه ری گواسته وه)، به لکو ته نها و ته نها دهسته واژه ی (گواسته وه ی له وه پرگا) شایسته و پر به پیستی که سایه تی و عیززه تیانه. به هه مان شیوه، بۆ ئه و به ناو نوسه رانه ش که له زه مه نی به عسدا

حازم عەلى كوتك

له پوژنامە و گوڤار و بلاوكراوهكانى پوژىمدا، وتار و پىداھەلدانىان بو سەرۆك زىرە بە ۱۰ دە دىنار دەنووسى، ئىستاش زۆربەيان لە پوژنامە بىخوینەرەكانى دەسەلات، بەكرى و دەستموست راستوچەپ بىشەرمانە دەنووسن، ناكرى بەوانەش بگوتى نوسەر، بو ئەوانىش دەستەواژەى (قەلەمفروش، قەلەم چاوشۆر، جاشقەلەم) كالاى پر بەبالاiane!

لاى ھەموان پوژنە كە ئەو جوړە لە ئىدارەدانى مەملەكەت، بەرھەمى پاشخانى ئەقلەتەى دوگماى خىلەكى و جاشايەتییە. گومانى تىدانىيە، ئەو چارەنووسە دەستكردە ژاراييە، ھەست و ناخى پوژنەفكران ويران دەكات. بارى ئەو شەرمەزارىيەش، تەنھا پروقايى كاسەلەيس و كۆيلەفروشراوھەكان و كرىارە ھىچ و سووكەكان، ھەلئىدەگرن!

نادادى

چاوشكاندننى چالاكوانان و ئازادىخوازن بو پاشگەزىبونەوھ لە داواكارى مافەكانيان، بە داتاشىنى تۆمەتى بىنەما بويان و، بەنارەوا زىندانىكردىيان، گومان لە ئازادىبونى خۆم دەكەم. خاوەندارىكردن لەو چالاكوانانە، ئەركىكى ئەخلاقى و وىژدانىيە.

دەگىرنەوھ، ئەحمەد ناوىك زۆر لە دەسەلاتداران و دادگاكان و مەلايانى سەردەمى خۆى ناپازى بوو. لەسەر نادادى، نارەزايەتى دەربىيووھ، بەرپرس و دادوھران و كەسانى ئايىنى، دەيانگوت: ئەحمەد كوفران دەكات! بوئە ناويان نابوو (كوفرئەحمەد). مەلايەك، ھەر لەخۆيەوھ لە نووژى ھەينىدا دەلى: ھەر كەسىك كوفرئەحمەد بكوژى، بە مال و مندالەوھ بە پىلاوھوھ دەچىتە بەھەشت! ديارە

خاپه رۆکی یاده وهریبه کان

یه کینک له و کالفامانه ی که له گه وره یی مرۆف ناحالییه، بیرده کاته وه ده لئ: و اچاکه ئه و به هه شته بۆ مال و مندالم مسۆگه ر بکه م، ده بیته بچم کوفرئه حمه د بکوژم! خه نجه ریک له به رپشتی ده نی، که له تیژیان زری هه لده گری! ده روا و پرسیا ری کوفرئه حمه د ده کات، یه کینک پینده لئ: ئه مرۆ دادگاییکردنی چهنه د تۆمه تباریکه له مهیدانی شار، کوفرئه حمه د، بۆ ئه وه ی بزانی دادگاییکردنه که تا چ ئه ندازه یه ک دادپه روه رانه یه، له وینده بی.

کابرا ده چیته مهیدانه که و به ریکه وت پرسیا ر له کوفرئه حمه د ده کات و ده لئ: ئه ری کاکه کوفرئه حمه دت نه دیوو له وه ده ورو به ره؟ کوفرئه حمه دیش زیره ک بووه، که چاوی له وه پیاوه کردوه زانیویه تی به نیازی که تنیکه، پینده لئ: راوهسته با ئه و دادگاییکردنه ته و او بی، ئینجا کوفرئه حمه دت نیشان ده ده م. کابراش له ته ک کوفرئه حمه د، ده ست له سه ر پشکه ی خه نجه ر و، به خه یالی مسۆگه رکردنی به هه شت، راده وهستی!

دادگایی ده ست پینده کات، پیاویک که لاقی هه لبه ستراره، داوی تۆمارکردوه له سه ر خاوه نمالیک، که چوو ده زی له و ماله بکات، به لام دیواری به سه ردا رووخواوه و لاقی شکاوه! دادوه ر بانگی خاوه نمال ده کات و پینده لئ: ئه و دیواره ت بۆ وا به تره که له ک داناوه؟ کاتیک ئه و دزه هه ژاره هاتوو ده زیت لیتیکات، به سه ریدا رووخواوه و لاقی شکاوه! ده زانی به ماده ی... ده بی سه رت بپه ریندری؟! خاوه نمال ده لئ: گه وره م من تاوانم چیه؟ وه ستاو کریکار دیواریان داناوه! دادوه ر ده لئ: راسته، برۆن وه ستایه که بینن! وه ستا دی و ده لئ: گه وره م ئیمه هه ر که سی نانی باشمان بداتی، به هینز ده بین و دیواری پته وی بۆ داده نین، ژنی ئه و ماله تاوانباره، چونکه خواردنی باشی نه داوینن! دادوه ر ده لئ: راست ده که ی، برۆن ئه و ژنه بینن! ژنه دی و

حازم عەلى كوتك

دەلئى: گەورەم مندالئىكى زىرەكوشىتم ھەيە ھەتاوھەكو لاي نيوھەرۆ
گەرۆوى گرتبوو، ژىر نەدەبۆوھ، ھەر ئەوھەندە فرىاكەوتم
نانوماستىكىيان بدەمى! دادوھەر دەلئى: ئەوئىش راستە، بېرۆن ئەو مندالە
تاوانبارە بىنن! مندالەكە دىنن، دادوھەر دەلئى: ئەى مندالئى تاوانبار بۆ
وېرکت گرتووه و لىنەگەرپاي داکت نانو چىشتى باش بۆ وھستاو
كرىكارەكان سازبكات؟ مندالەكەش زۆر ساوايە و قسە نازانى، تا
داكۆكى لە خۆى بكات. دادوھەر دەلئى: بزائن! چونكە بە كەتن و تاوانى
خۆى شك دى، ئەرقومى ناكا و نقەى لىوھنايە! بىبەن مى بپەرئىنن!

كاتىك جەللادەكان دەبىبەن سەرى بپەرئىنن، دەبىبەن مندالەكە مى
زۆر كورته و بەشمشىز سەرى ناپەرئىندرى، دەگەرئىنەوھ لاي دادوھەر
دەلئىن : گەورەم! ئەو مندالە مى زۆر كورته، شمشىز نايگىرئىتەوھ، بۆ
كەسىكى مل درىژنەبەين لە جيات ئەو مندالە سەرى بپەرئىنن؟
دادوھەر دەلئى زۆر باشە، يەككىكى ملدرىژن پەيدا بکەن!

جەللادەكان، لەو نىوھ چاودەگىرن و ئەو پىاوھ خەنجەر بە كەمەرە
دەبىبەن كە چووھ كوفرئەحمەدى بكوژئى، مى لە ھەموان درىژترە.
بانگىدەكەن، ئەوئىش كە ئەو شتانە دەبىبىنى، ھەتا پىتى تىدايە رادەكات.
كوفرئەحمەدىش بەدوای دەكەوئى و بانگى دەكات: كاكە وەرە، مەرۆ،
ئەمن كوفرئەحمەدم! ئەوئىش بەدەم راکردنەوھ دەلئى: توخوا ئەو جارە
ئەگەر نارەوايەتى و بىوئىزدانى دادگاكانت بىبىنى و كوفرت كرد، ناوى
منىشى تىبىكە!

لیپرسینه وه

به نیازی ئه وهی خه لک روحیه تی لیپرسینه وهی له بهرپرسان، لا دروست بیت...

کفته به کفته پیتان ده بژیرین!

هادیاغای گوندی (سه ره شاخ) ی، له خیلی به وهج و ئازای (سیان) ن. زور به سه ره هاتی خوشی هه یه، یهک له وانه، زوری بق له و که سانه هه ستاوه، له تازییه ده بوون به بارگرانی بق خاوه نمردوو، ئه وانه ی نانیان له مالی خاوه نمردوو ده خوارد.

له گونده کانی نزیک گوندی (سه ره شاخ) یه کیک دهمری. ژنانیش له خویان ده وی تازییه هه بیت، کۆده بنه وه ده چن بق ئه و تازیمانه یه، نیوه پۆش بق نانخواردن له مالی مردوو که دایده کوتن. هادیاغاش پیده زانی، پاش نیوه پۆ خوینده واریک بانگ ده کات، پیده لی دفته رهک و قه له میکی بیته و له گه لم وهره!

ده چن بق سه ر پێگای ژنانی ئاواپی، ده بینن له بستوو، وهک ره وه قه لی رهش به دیارده که ون، ده گه نه لای هادیاغاو ئه ویش ماندوونه بوونیان لیده کات، لییان ده پرسی ئه وه نیوه پۆ له مالی خاوه نمردوو ی نانتان خوارد؟ ئه وانیش ده لین به لی! ده پرسی شیوی چیان لینابوو؟ ئه وانیش ده لین کفته، به نووسه ره ده لی بنووسه هه ری که و به رامبه ر ناوه که ی، ژماره ی ئه و کفتانه ی خواردوو یه تی! ده لی وهره فاتم چه ند کفته خوارد؟ ده لی دوو، نووسه ره دنوو سی. به وشێوه یه هه مین، خه جیج، به گم، سافیه، زاری و... ئیواره هه موو خه لکی گوندی کۆده کاته وه، دفته ره بۆری حه ق و حیسابان دهر دینی، هه ری که ی چه ند کفته ی خواردوو، کفته و دیناریان جه زا لیده ستین!

هیوادارم هه ولده ین هه موو توانا کانمان یه کخه ین، بق ئه وه ی هه ر

كەسىك كەفتە و قوتى ئەو نىشتىمانە دىزاوھى حەپەلوش كىردووه، كەفتە بە كەفتە حىساب پىرسىيان لىتېكەين!

شۆفار

نىشاندانى چەند كەسىك دانىيان بە تىنوه گىلانى خۆيان لە گەل مېتى تورك، نا.

جاسووس، سىخوپ، شۆفار، خائىن، ناپاك، گورگە مېش. ئەو ناوانە، ھەمويان بە كاردىن، بۆ ئەوكە سانەى كە وىژدان و ئەخلاق و نامووسى خۆيان لە بەر تەرازوى فروشتن دەنن، كە بە زۆرى كرى و دەستموستى ئەو خراپە كارىيە، خۆى لە ھەرگرتنى چەند قىرۆشىكدا دەبىننئەو.

من پىم سەيرە كاتىك ئەو ھەقدەستە، كە لە بەرانبەر بە كوشتدانى چەند مرقۆشكدا ھەرىدەگرن، چۆن نىولە پىيان كون نابىت! ئاخىر، بە ھەموو پىوھرىكى ئاينى و ئەخلاقى و وىژدانى و مرقۆشايتى، يەك لە كارە ھەرە دىزىوھەكانى نىو كۆمەلگايە!

ھاوولاتى بەرىز! تۆ ئەگەر دىندارى، خودا لە قورئان و لە ھەموو كىتەبە پىرۆزەكانىدا، نەھىي لە ئىشى خراپ كىردووه و دەفەرموى (جاسووسى مەكەن!) ئەگەر چەپىت، ماركس دەلى: ھەر گەلىك جەللاد و خويندەرىژ بە پىزگار كەر بخوینتەو، ئەو گەلە ھەك گۆلىك واپە چەقۆى قەساب بلىستەو!

وھىبىرتان دىنمەو، كاتىك ئىمە پىشمەرگە بووین و بەو شاخ و كىوانەو ھەبووین، پاستە زۆر فایلدار و خائىن لە نىو پىزى ھەموو حىزبەكاندا، خۆيان ھەشاردا بوو، بەلام شۆرپىگىرانى پاستەقىنەى ھەموو لایەنەكان، بە دواى بنىركردنى ئەو دياردە دىزىوھە بووین. لە

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

ھەشتاكانى سەدەي رابردوو، چەند موختارىكى جاسووس بە قەۋانى
فېشەك گوڭيان كونكرا، چەندانان گوڭيان بردراو چەندانان بەسزاي
گەل گەيەندران. بە داخەۋە، دەسەلاتدارانى ھەرىم، ئەو ھەستە
شۆرشگىرپەيان خنكاندا!

كەسايەتى كەسى جاسووس، مووى نەرمە! لە سەردەمى ئاۋارەييدا
لە ئىران ئەۋانەي بوونە جاسووس، زۆربەيان ژنەكانيان دەستيان بە
لەشفرۆشى كرد، چونكە تەماشاي بېشەھامەتېي مېردەكانيان دەكرد!
داۋا دەكەم لە خىزان، لە مامۆستايانى ئايىنى، مامۆستايانى
قوتابخانە، پۆشنىبران، لەبەرتان دەپارېمەۋە نەۋەيەك پەروردە بكەن،
جاسووسى بە تاۋانىكى نەبەخشاۋ بزانىت، نەفرەتى لىككات و بە
لووتكەي كارە ھەرامەكانى بزانىت. ئەركى تاك بە تاكى مرقۇقەكانە،
ئەو سىخورانە دەستنىشان بكەين.

گورگەمىش

چاوساغي و دەستكىشى لەشكرى داگىركەرى تورك بۇ نىۋو خاكى
بابوكالان.

ناسۆرى نىشتيمان

پېژنەبارانى نەگبەتبوون، دابارىنە سەر ئەو خاكە...

لەو پۆژەۋەي بۇ داگىركەران بوون بە پرد، ھەرچى پېرۆزيمان
ھەيە دەستان بۇ برد، چىتان نەكرد؟! چىتان نەبرد؟! نىشتيمانىكتان لە
كچ كرد، كەرامەتى مرقۇقى كوردتان ئەتك كرد، كانياۋەكانتان بىنوئىژ
كرد، پووبارتان لە تىنۋان خنكاند، بوون بە چاوساغي رەشەبا،
تەزرەۋ ۋەيشوومەۋ زىرانتان بە قوژبىنى مالمان فېركرد!

لەسەر دەستى رەشى ئىۋە، ھەردوو پاشوۋى شەپۆلەياخىيەكان

حازم علی کوتک

شکان، پووحییه تی خاکپاریزی له ناخی گه نجه کانمان مرد،
سه رجه له ی میژووی گه لیکتان گومان ریژ کرد!

به ره باب به له عوننه کان، هه تا له ژیاندا مابن، وهک سه گی راو
پرستمان ده کهن، له برای خومانمان به رده دن، فیری دیلکوشتمان
ده کهن، نیشتمانمان له به رچاو ده کهن به دیو و درنج! کاتیکیش
ده مرن، هه ریهک گردیک داگیرده کهن!

چ بونساردیک ئه و ولاته ی داگرتووه! هه ره هه موو بونساردتان لئ
دیت!

گومان ده که م که ئیوه کوپی هه تاو بن! من دلنیام له گه ل
حه ججاهه که ی به عس، یهک توخم و توره مه و، ده رهاویشته ی یهک
هه ناوین!

ئومیده کانیمان له دینگی به ره هیوانی داگیرکه ران شه تهک داوین،
پوژیک نییه به نووسینی قه له مفروشان و په لاری که لله وشکان به ر
شه للاق و ره جم نه کرین!

ئامانجه پیروژه کانمان وهکو عیسا له خاچ دران، ئه وه ی نه ده بوایه
بکری هه مووی کرا!

هه رکه س ده رخونه ی میژووتان هه لداته وه، بیگومانم ده ریشته وه!
هیند ده ستپیس و داوینپیس، قورئانیکتان به ئه مانه ت له لا دانیم چوار
په ری لیده که نه وه! هه موو چه نگو نینۆکم چوو هینده ی گه لای
هه لوه ریووی هیواکانم کۆبکه مه وه! هه ر دوو شه ویلاکم شل بوو
هینده ی خونه سه ربراو هکانم، بو مندالان حینجه بکه م و بگێرمه وه!

له پاییزی ته مه نمدا که وتمه ده ست شه للاتی و لۆمپه ن، ده بنه
چاوساغ بو داگیرکه ر، وهکو چاوساغ ئالا بو تورکان هه لدده ن! من
دلنیام که نه فره تی ئه و شه وگاره ره شه و تووک و نزای دایکانی
ره شپۆشی نیشتمان، نغروی ئازاریکتان ده کات! لیم یه قینه پوژیک

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

دادى دەستى زولم و سەركوتکردن و ناپاكى، بە شكاۋى بىكەنە
ۋەبالى ئەستوتان! رۆژىك دادى بە زەلىلى دەكەۋنە دەست خزمەتكار
و گارسۇنى مىزى شەراب و دەرگەۋانەكانى خۇتان!

بىھەلۈيىتى

لە داخى ئەۋ بىدەنگى و بىھەلۈيىستىھى ھاۋالاتيان لە بەرانبەر ئەۋ
بىدادى و ناحەقى و زولمەى لە چالاكۋانانى بادىنان دەكرى لە
زىندانەكانى ئاسايشى حىزب.

گمەى كوكوختىيەكان...

ئەى ئەۋانەى لە زمانى كوكوختىيەكان ھالى دەبن و تىياندەگەن،
دەمەۋبەيان گوپرادىرن چ پەيامىك بە گوپى مروڤەكاندا دەدەن، لە
ھەژمەتى بىدادى ئەۋ مەملەكەتە، چ مەحشەرىك بەرپا دەكەن! ئا بەۋ
سەباى سالىھانە، كوكوختىيەكان، ئايەتەكانى يەكسانى و دادپەرۋەرى
ئەزبەر دەكەن!

توخوا ئىۋە تىياندەگەن!؟

لە گمەى زكرىك، شىنىك بۇ كوچى پۇل پۇلى نەۋرەسەكان، بە
گوپى خالقىاندا دەدەن!

لەگەل ئەنگوتنى سرۋەى دەمەۋ بەيان، لە عەرش و مەحشەرى
خوداكانى زولم و بىدادى، زىندوۋەكان تەلقىن دەدەن، پىمان دەلىن:
توخوا ئىۋە شەرمناكەن!؟

كوندەبۇكان، ئەۋ بولبولانەى كە نەغمەى ئىۋە دەچىرن و بۇ ئىۋە
يەخە دادەدېن، بە بەرچاۋتانەۋە لەنىۋ قەفەز قايم دەكەن، كەچى ئىۋە
سەر شۇردەكەن! دار دەقەلشيت و بەدەنگ دى، و بەرد دەقەلشيت و
بەدەنگ دى، كەچى ئىۋە ئەلفازتان لە زار ناگەرى!

كوكووختيه كان تەفسيري ئەو قەبيحاتە دەخویننەو، مەگەر ئیوھ نابینان و کەرپو لالەن! بۆ بێدەنگن؟! بەبەرچاوتانەو، داگیرکەری ھەرامزادەى دەوروبەرتان، ھەركات و یستیان ستیانی ئەو نیشتیمانە بترازینن و کراسەكەى ھەلدەنەو!

كوكووختيه كان پیمانده لاین: سەرمان لە ئیوھ دەرناچن! نازانین چ مەخلوق و مەعدەنیکن! گومانده کەین ئیوھ لە جنسی مرۆف بن! لە جینات و لە شەجەرەو سەرجه لە تان بەگومانین!

توخوا وەرن وەکو عیسا، خەونە سەربرپاوەکانمان لە پەراسووی موعجیزە یە کدا، ھەر ھەمووان زندووکەینەو! توخوا وەرن با و پینەکان بەئاگا بینینەو، دەرگا و قەمتەرەو دوودەری ئەو خامۆشییەو ئەو بېھۆشیە لە پێشمە ببەین، کۆدی تەلیسمە ژەنگرتووەکان بشکینین و بکەینەو! مرۆفی کوردی یەقین و راست، لە بناغەرا دروستکەینەو! بەر لەو پۆژەى ھەلوەرین و ژیان لە دار بکەینەو، ئەو ئایندە و ئاقیبەتە تیکشکاوە بە ئومید مۆتر بە بکەینەو! پووبارەکانمان بسمیلکەینەو، غوسل و چلکی بە حیزبیبوون دەرکەین، ئابرووی خۆمان بشۆینەو! نیشتیمانمان بە رەنگی پیش ئالوودەبوون، بە رەنگی سەردەمانی زوو، سەردەمی پاکیو بەرائەت، بە رەنگیکی ئاویزەیی رەنگ بکەینەو! زکریکی نوئ داببەستین، تەمی یەئس و ناومیدی برەوینتەو!

دەخیلتان بم وەرن با ھەموو پیکەو، دەست لەنیو دەست بەلین بۆ ئەو نیشتیمانە دزراوەمان نوئ بکەینەو، بەرگیکی نوئی بەبەرداکەین بە خەمی دایکی شەھیدان، بە دەستی پێشمەرگە دوورابی و لایەق بە سیماو قەلافەتی خۆی و شەھیدەکانی بیت، لە جیھان بدرەوشیتەو! ئەو عەزیا ھەوتسەرانی نیشتیماننیکیان قووتداو، پیمان لەسەریان داگیرین، ئایندەى مندالەکانی خۆمانیان پی قینکەینەو! داگیرکەر و

خاپەرۆكى يادەۋەرىيەكان

نۆكەرانىيان ئابرووبەدەر بىكەين، لە ھەوت كىئوان خۆنەگرەنەو!

مرۆڤە كالا

بۆ ئەوانەى ۋەك كالا كرىنو فرۆشتىنيان پىۋەدەكرى و،
دەستەونەزەرىشن بەو سووكايەتتە!
ھەراچكردنى خود...

لە مەزادخانەى كرىنى مرۆڤە يەكبارمەسرەفەكان، ئەوانەى ۋەك
تىغى سەفەرى دەكەونە سەر گوفەك و زىلدان.

مرۆڤ كاتىك بەھاو نرخی خۆى لەدەستدا، واتا ھەموو دنىاي
دۆراند! مرۆڤى وشيار ئاستى بەرزى دنىابىنى، پى پىنادات
ئازادىيەكانى بىتەھاو، كەرامەتى ئەتك بىكرىت!

خوینەرى قەدرگران!

ئەۋەى سىخورمەى لە خالىكەو بىنەنگلى كوتام و پالىپتوھنام ئەو
بابەتە بنووسم، دوو پۆژ بەر لە ئىستا يەك لە تىقىيە رۆبۆتەكان،
ۋىنەى سى خۆفرۆشى كۆنەجاشى سەردەمى بەعسى نىشاندا، گوايا
لەۋەرگايان گواستۆتەو!

ئاي چ سووكايەتتەكە بە مرۆڤى كورد دەكرى!

ئەو كرىن و فرۆشتنە، بە قووتى مندالى ئىمە، بە پارەى مووچەى
مامۆستا، دەكرى و، گىرفانى پىاوكوژ و نۆكەرى بودەلە ئاوس
دەكرى!

چ خەسلەتتىكى نامۆيە، چ ئەتكىكە بە كۆلتوور و كەوناراي گەلى
كورد دەكرى!

ئەو بازارگانانەى كرىنو فرۆشتن بە مرۆڤەو دەكەن، ھەرگىز
چاۋەرى ناكرى بىنە ەلەمدارى ئازادى و دادپەرۋەرى!

حازم عەلى كوتك

له حيزبه قۆنتەراتچى و سەرمایەدارەكان تەكا دەكەم، نەزىفى ئەو
سەووكايەتییە پراگرن بە مەروڤى كوردى دەكەن!
لەجیاتى ئەوەى بێن مەروڤى كورد فێرى ئەلفوبیى خۆشەویستی
نیشتیمان بكەن، بە خاكەوێ گریى بدەن، بێشەرمانە فێرى سوال و
فێرى سەبەتەى نانى چاوشۆپى دەكەن!
لێتان دەپارێمەو... چیدی تاكى سادەو نەخویندەوار، مەكەن بە
پەشتەمار، بۆ داپۆشینى عەرەتى خەلكى مەلعوون و ستەمكار!
ئەو دەرەساتەى سى سالا دەسەلاتدارى نەزان و خۆسەپین، بەو
گەلە مەزلوومەى دەكا، نە رەشەبا بە دەوارى شپى دەكا، نە دوژمن
باشاریان دەكا! ئەى ئەوانەى سەرکوێرانەو بێشەرمانە، لەبەر لێزمەى
رێژنەدرۆ وەك مەیشك لەسەر هێلكەى پيسو بۆگەن كریان
خستوون، لە پاداشتى ئەو هەموو خوین و فرمیسكە، ئازادییان
قەمتەر كردوون، ئاوازی هەلفرینیان لى زەوتكردوون!
ماكى نیکەرانیهكانم، قوولترین نائومیدیهكانم، دامالینی مەروڤى كوردە
لە بەها جوانەكانى مەروڤبوون. وەرن با پێكەوێ یەكپێ هەستین،
مەروڤبوون بكەین بە چەق، بیکەین بە میحوەر بۆ ژیان! پێیان بلێین:
ئیدی بەسە! مەمانكەنە دەسكى تەورى بڕینەوێ قەدى خۆمان!

مرۆقه بيسه ره كان

وردبوونه وه له حه شيمه تىكى بيئامانج و بپروئيا و تىكقژقژانىكى
بيبه رنامه.

كه ئيواران له و بازاره بپره حمه ي باشوور ده روانم، كهسى دوو پروو
و چرووكى ئه وتو ده بينم، له ناسيني په شيمانم! سه رنج ده ده مه
چوارده ورم، له سنبه رى خوّم به شك و به گومانم! مافى ئه وه م نيه
خوّم بم، غه واره م له نيشتيمانم! ئه و حه شاماته ي رۆژانه ده بينم،
زۆر به يان بيسه ره ده گه رپين، هه يه به دواى نانيكدا ويئه! هه موويان
تىكده قژقژين، هينديك ده رۆن، هينديكيان دين، هه نديك سفوورى
نيوه پرووت، چه ند شه روا ركورتى به ردين!

ئه و خه لكه هه ر كيشه وه ي ده كات، ده لئى مئشى كووره ي هه نكه،
هه يه سه رى خو ي هه لده گرى، له داخى مافياكانى كو رد نيشتيمانى
خو ي جئ ديلى و مه له كه تى خو ي پئ ته نكه. هه ركه س په رپوتو
ناكه سه، نانى ئه و خه لكه ي له چه نكه، زۆر پياوى مه رديش ده سته نكه!
هه نديكيان سه له هاى سه له، عه ودالى دواى دادپه روه رى و
ديموكراسين، لئيان بو ته ديدار حه سره ت، رۆژانه خو ي ده خواته وه و،
له گه ل دارو به رد له جه نكه! هه يه مه ستى پاره و پۆسته و، مېبووى نيو
ره وسه دۆلاره و، پئيش ده رگاي پر له ده به نكه. هه ركه س ره وشت و
ويژدان و كو به هاكانى له ده سته دا، به رپرسىكى بينه زير و زۆر گرنگه!
له بو مانه وه ي ده سه لات، سه نته ر و پايه و پارسه نكه! زۆر به ي قه واره و
حيز به كان، كه وتوونه به ر لئزمه ي گومان، بو يه بايكوت ده ريا به كى
يه جگار قوول و كپ و مه نكه. هاوارى ئه و حه شيمه ته، فريادىكى زۆر
بيده نكه! له داخى ئه و ده سته پيسانه ي، نيشتيمانيان له ده رياى
سووكايه تى و بيمروه تى هه لپژاردندا نغو كرد، بايكوت ليره

حازم ەلى كوتك

لەشكرىكى بىن جەنرال و بىن تەنگە! ئاپۇرايەكى نارازى بىرىكخستن، پەرتوبلاو، بىسەرپەرشت و پىشەنگە! بىن پۆستەر و، بىرىكلام و، بىن لۇگۇ و، بىن ئالو بىرەنگە! لە تنوكى تارىكى ئەو شەوئەنگە، ئاى لە كويىە ئەو ھونەرمەندە چەلەنگە!؟ بىت كۆمەلگا بەردەشۆر كات، لەوئەى نەنگە، لەوئەى لەنگە، بۆمان يەكخا ئەو تابلويە ھەمەرەنگە! دنيا گەواھيمان بۆ بدات، كوردستان دەردەوشىتەو، خاوەن مروقى دەستپاك و چاپووك و چەلەنگە!

كۆپى بەعس

ئەو چالاکوانەى بادىنان دوو پەنجەيان شكاندبوو لە ئاسايشنى پارتى.

فوغان بۆ ئومىدە ھەلۋەرئىندراوھەکان...

كاتىك بەيانى ھەلدەستم، لە ھەژمەتى ژان و مەراقى سفتاحىكى زۆر لە دويىنى بە ئازارت، دەرگای مالى دەكەمەو، خەمەكانمان ئەوئەندە قورس و سەنگىن بەربا نادىن، مەگەر فرىيان بدەينە قوولايى گۆمەكانەو.

دەلاقەكم بۆ نەماو ھەناسەكى سارد و سېرى لى ھەلكىشم. كە بە چاوى خۆم دەبىنم ئەتوارتان چەند شەرماوەر، من خەجالەتى دەكىشم! پايز با زەحمەت نەكىشى، ئىمە خۆمان وەكو قابىل يەكترى ھەلدەوئىن. ھاوين گرت خەرج مەكە! گەرەكانمان نامەى بەختى ھەر ھەموومان دەسووتىن! زستان ساپەقەت كۆكەو، سەرانى ئەو مەملەكەتە داھىنەرى بەستەلەكى نەزانىن، ژەھرى ئىفلىجى پەرورە دەپرژىن.

ھەر كەس فىرى كرىنۆش نەبىت، يان تۆمەتى بۆ دەتاشن، يان بۆ

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

چاره نووسینکی نادیار دهیره تین. له دهره وهی حاشییه تان په نجه کانی ههر نووسه ریک، چاوشووری دهرگاتان نه بی و ناپاکی ئیوه بژمیروی، یهک یهک و دوو دوو دهشکینن.

کاتیک له فکرانزاده چم، نه وه موو خوین و فرمیسک و کوری شینه بهر با در، له سهه دلّم بوته مهراق. خهونه رهنگاله ییه کانم، له فه لاقه و له داربهسته ئەمنیه کانی نه وهی خیل شهتهک دراون، پوژ نییه به بهرچاومه وه نه درینه بهر قامچی و شه للاق!

ولایتکتان به سهرخان و ژیرخانه وه به سهریه که وه هه راج کرد، دهنگمان نه کرد. له سهه قه له مپه وهی شاخیک، گه نجی کوردتان قرچوب کرد، دهنگمان نه کرد. به زیندوویی سهیرانگاو هاوینه هه واره کانتان داگیر کرد، دهنگمان نه کرد، به مردوویش هه ریهک گردیک داگیر دهکن، دهنگمان نه کرد! دوژمنی بابه کوشتهی کوردتان، نه وانهی به خوینمان تینوون بیره فیر کرد، دهنگمان نه کرد. لیره بهس مردن هه رزانه، باج و خهراج هه موو شتیکتان گران کرد، دهنگمان نه کرد. دادگاو دادوهر و یاساتان هه موو لچه و دهسته مؤ کرد، دهنگمان نه کرد.

چیتان نه کرد؟ چیتان نه برد، پیرۆزییه کانتان ئەتک کرد، که رامه تی مرۆفی کوردتان که ول کرد، بهو حالهش ههر دهنگمان نه کرد! نه ری ئیوه له باوکتان نه بیستووه چی پووده دات؟! کاتیک پشیلته تهنگاو کرد! من دلنیا م ئەمجارهش بههار دیته وه، بهسته لهک دهتاو یته وه، گژوگیا دهرو یته وه، ناگری خه رمانی کوردان دهکوژ یته وه، ناوی ئیوه له مانشی تی پوژنامه کان دهسریته وه، نه و میژوو ه شه رمه زاره به سه رتاند ده رشیته وه!

هه پاجکردنی نیشتمان

پادهستکردنی سامان و خاکی کوردستان، به دوژمنی بابه کوشتهی کوردان ئهردوگانی فاشیست.

هه موومان له یادمانه به پاساوی ئابووری سه ره به خو، له ته سلیمبوونیکى ۵۰ ساله دا، له لایه ن هه رزه یه کی سیاسی و تاجیریکی ده ستپیس و کۆله واریکی ئابووری، به ناوی (پیکه وتن) بیئه وهی که سی سینه م نیوه روکی ئه و دزی و پاشدزییه بزانیته، نه وت و دارو به ردی ئه و مه له که ته، له قه به ر دووژمنی تینووی خوینی کوردان، ئوردوگان کرا. له و پۆژه وه، سفره ی هه موو ماله کوردیک سه راوژیر کرا، موچه برا، حالو گوزه رانی پیشمه رگه و هاوالاتی شیویندرا.

له سه نگه ره کانی روو به روو بونه وهی له شکری ئیسلامی له عیراق و شام (داعش)، پیشمه رگه یه کی خیزاندار که مندالی شیره خوړه ی هه بووه، به شیرى قودوو منداله که ی به خێو کردوو، فیشه کی به ره کانی شه ریش هه ر به خو ی کپیوویه، له و کاته ی داعش هیرش ده که ن، ئه ویش ته بای هاو پیکانی، ده سترپیژیک ده کات. کاتیک له گه ل هاو پیکانی دینه وه شوینی هه وانه وه، ته ماشای مه خزنی فیشه که کانی ده کات، بۆ ئه وهی بزانی چه ند فیشه کی ته قاندوو، له نا کاو شه پیک له پانی خو ی پاده کیشی و ده لی: په ککووو! هه ر به لاش به لاش له و گۆره ی دوو قۆدی شیرى مناله که مم هاویشته!

ئاخر ئه و هه موو فیشه ک و چه که پیشکه وتوو ه ی، له سه رو پیکانه که ی هه ولیر و، ده سترپیژى دۆشکه له ئاسایشی سلیمانی له سه ر کچی به رپرسینک و، ئه و هه موو هیزو جبه خانه یه ی نار دووتانه سه ر گه ریلاکان، ناچار کردنی گه نجی کورد بۆ سیخوړی میتی تورک، بۆ له پارێزگار یکردنی خدر جیجه و شه ناغه و سه رگه پان و له بیان و

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

كولەجۆۋ عەلىسەراي كاكەييەكان بە خەرج نادەن؟!
تاكەي كورە شەللاتيەكانى بەرپىرسان، لە يانە شەۋانەكان و
قەھپەخانەكان، شاپاشى دۆلارباران بەسەر كچە لە شىفرۇشە
مۆدىلەكاندا ھەلدەن و بەرپىيان سەوز بىكەن لە دۆلارى ھەرام؟!
كورى ھەژارانش لەنيو سەنگەرەكان، بەرپىيان سوور سوور
ھەلگەرى لە گۆماوى خويىنى خويان؟!

دەكرى ھىزى بەناو پىشمەرگەش بدريتە كەرتى تايبەت! بىدەنە
كۆمپانىيائى ئەو مستەشار و ئەنفالچيانەي زەمەنى بەعس و ليواكانى
ئىستا! ئەوان شارەزان، چونكە لە رابردوودا بەر لەۋەي ئىۋە
خانەنشيان بۆ بىكەن، شاخەكان و گردەكانيان بە قۆنتەرات لە بەعس
ۋەردەگرت، بۆ دەرپەراندى ئىمەي پىشمەرگە و ئەنفالكردى
ھاۋلاتيان!

ھىوادارم مرۆقى كورد قۇناغى گەوجاندىن تىپەرىنى!
ژىرانە رىككەوتنى ژىربەژىرى مەلعوونەكان بىينى، كەوا ۋەك
كوورەي مەنجەنىق داگىركەران بۆيان داخستووین!

خهون

پیشبینی له لیواری ته قینه وه یه کدا وهک بۆمبیککی قورمیشکراوا!
خهونم دیوووه...

سه ره قه له می هه ندیک خهونی پچرپچر و جرناو فرناتان بۆ ده گێرمه وه. خهونه کانی شهوی رابردوو به مانشیتی جوراو جور خویان له زهینم هالاندوووه. رۆژی ئهمرۆ هه رچه ند ده کهم، په ره گرافی خهونه کانم نه له یادم به رده بنه وه، نه بۆشم کۆده کرینه وه، نه کۆلکه مه لایه کم ده سته که وئ ته فسیرم بۆ لیکداته وه! له و خه وه مدا، ده ستم نابوو به رچه ناگه م، به سه رسورمانه وه ده مروانییه شکاندنی ئه و بێده نگییه وه ره زو جارزکه ره. هه نگامه و ئاپورای هه شیمه تیککی یه کجار زۆر له مندالانی گه ره کئ، گاییککی خوداری زه به لایحیان له ئه رزی دابوو، به رزه فتیان کردبوو، پرزه یان لیبری بیوو، مندالان هاواریان کرد: مرد! هه ر که سئ له ولارا ده هات به هه شتاوی دری به خه لکه که ده دا، پنی له پشتی پنیان دهنه، بۆ ئه وهی له مردنی گایه خوداره که دنیا بینه وه. یه کئیک ده یگوت: با وای لیبتیت بیستانی ئه و منداله بیباوکانه ی هه ر به برکه وه لووش ده دا! یه کئیک ده یگوت: کاغه زو تینووس و ده فته ر رسمی مندالانی هه ر هه موو خوارد! یه کی دیکه ده یگوت: ئاوی کانی به رمالانی هه لقۆراندوووه ئه وه تا خه لک ته ریفه بووینه له تینوان! پیریژنه دوکانداره که ی گه ره کئ، که رته بلۆکئیککی پیداداو گوتی: ته ماشاکه ن ئه و گێرکه و میروستانانه ی ده چنه زاری و له که پوو ی دینه دهره وه، هه ریه که یان دهنکه بریشکه یه ک یان گه نمه شامی یان گوله به رۆژه یه ک له لووتی دیننه دهره وه، ئه وه هه مووی هی دوکانه که ی منه که دویننی هه په ولوشی کرد! چه ند مندالیک به به رده قانی و دارلاستیک، ئه و شیتیه یان دابوه پیش خۆ، که

خاپه رۆکی یاده وهریبه کان

هه رپۆژهی شووشه بهندی دوکانیکی دهشکاند، یان گۆبه ندیکی سازده کرد، ئه ویش یه کبه خۆی ده بهاراند: هه مووی خه تای دایکم بوو فیزی کردم ئه و زه رو که تنانه بکه م!

له و لاهه ریزیک مه لای پیشنوژی بیده ستوژی، به گوریسیک له یه کتری جه له کرابوون. ئه وهی سه رنجی راکیشام هه ریه ک مه ندیلی ره نگیک بوو، دیار بوو ده یانگوت: ئه و پیشنوژیانه سیپاره و نایه ته لکورسییان به راواژوو خویندۆ ته وه و پاشنوژیه کانیا ن فریوداوه! ئه و پیشه نگی و پیشنوژییه ی له سه ریا ن فه رز بوو بیکه ن، نه یانکردوو ه!

هه ندیک خوینده واریان هینان، هه ریه ک بارسته فایلیکی نوسینه کانی له مه ر خۆیا نیا ن دابوو ده ستیا ن، سه ره به رکیان پر له قه له می دوو نوک بوو، دیار بوو سه ره چه نگیان ده دان، گوتیا ن: ئه وان ه بر وانا مه یان ساخته کردوو ه و چاوی میژوو یان به ستاوه. سوو سوو ده یانزانی ئه و مارکیته هیلکه ی بی زه ردینه و ماستی هه لبوزرکا و و چپس و کیکی ماوه به سه رچوو ی ژه هراوی تورکی، به مندالی هه ژاران ساغ ده که نه وه، حه بی گه چیا ن پیده فرۆشن، که چی ئه وان مۆری ساخته ی بو لیده ده ن، به روا ری بو ته زویر ده که ن!

هه ندیک ئه فه ندی مه ستووری عه با به شانیا ن هینان، هه ریه که یان ته رازو یکی لاسه نگی به ده سه ته وه بوو، هه ره موویان زنجیر له پی، گوتیا ن: ئه وان ه دادوهرن، سویندی به درۆیا ن خواردوو ه، گوایا: سه ره رۆک له به شی خۆی زیاتر ساوار و گه نمه کوتا و داندۆک و ترخینه ی بو مالی خۆی گل نه داوه ته وه! گه واهی درۆیا ن داوه گوایه: ده رمانی سه رو سمیلره شکر دهنه وه و مکیاجی ژنی به رپرسیانی حاشیه ی سه ره رۆک، هه مووی به پارهی حه لال کراوه! دادوهریکیان هه ر به ته نها راگرتبوو، گوتیا ن: ئه وه، له جیا تی ئه وه ی دزه کان بگری،

حازم عەلى كوتك

هەرچى بولبول و كەنارى هەيە لەنيو قەفەزى باخەكەى، هەر
هەمووى زىندانى كردوون!

هەر لەخۆو ترسم لى نىشت، ئەمنىش لەخۆم كەوتمە گومان، تۆ
بلى پىيان زانىيىت؟! لە كولىرەخانەكەى گەرەكئى لە جياتى ۸ كولىرە،
۹ كولىرەم خستبوو كىسەكەمەو!

كاتىك بەخەبەرھاتم، هەموو گيانم شەلالى ئارەقەى ببوو، بەدەم
چاوهەلگۆفان و لەرزىنى دەستەكانمەو، دۆلكەئاوھەكەم بەسەر
زارمەوھەكرد، چەندەم ئاوھەكە خواردەو، دووھىندەم بە سىنگمداكرد!

شەقوھ شىن

ئەو دىمەنەى هەموومانى تاساند... كۆيلەيەكى حىزب بە پلە نەقىب،
شەق لە سەرى خويندكارىكى زانكۆ ھەلەدەدات، بە تاوانى ئەوھى
داواى مافىكى سەرھتايى خۆى دەكات.

دەمەوئى بە شىعەرىكى شىخى سەعدى دەست پىبەكەم، شىعەرەكە، بە
ھۆى پىرمانايى و بەرزىيەكەيەو، وەرگىردراوھتە سەر زمانى
ئىنگىلىزى و، دەفەرموئى:

ئادەمىزادان ئەعزاي يەكترن،

لە دروستبوونا لە يەك گەوھەرن،

ئەگەر ئەندامى كەوتە بەر ئازار،

ئەندامانى تر دەوھستىن لە كار،

تۆ كە لە دەردى كۆمەل بىخەمى،

ناشى كە ناوت بنىن ئادەمى!

منىش دەلئىم؛ فرىاكەون بمانگەنى، من تەنھا داواى نان دەكەم،
پاسەوان و كۆيلە و چلكاوخۆرى بەردەرگاي ملھووڤرەكان، ڤاوم

خاپەرزكى يادەۋەرىيەكان

دەنى، دەست بە قامچى رەپىم دەنى! سالەھايە، ھەدا نادەم، لە پىناۋى ئازادى و نان دەدەم باجم، كاتىك بەيانى ھەلدەستم ئىستاش لە ژىر پىنى ھەججاجم!

نيوسەدەيە دەمانەۋى، ئازارى رەشى بەسىيان، بە ئىسففەنجىك لە ديوارى زەينى گەنجان بسرىنەۋە، كەچى بەيانى ھەلدەستىن، نەۋەى خىلى ئەمنى كوردى، پۇستالەكەى عەلى مەجىد، سىپى سىپى دەكەنەۋە. دەريايەك خوين، كىتويك كەللەسەرى شەھىد، لە خەباتى چىنايەتى و نەتەۋەيى، بۇ يەكسانى، نىكەى قەرنىكى رەبەق!

بەيانى كە ھەستام بىنىم، پۇستالى تىر زارى برسى دايتە بەرشەق! دەستم دامىنتان ھەستەنەۋە، داۋەپرچى دەرهىندراۋى ھەموو كچە خويندكارەكان كۆكەنەۋە،

كەلافە ئاورىشىمى قزى ئەو كچۆلە كۆچبەرانەى، بە تەلدروۋى سنورەكانى بەلاپوس و پۆلەنداۋە بەجىماۋە، داۋ بە داۋى، ھەر ھەموۋيمان بۇ بىننەۋە، بۇ مىلى ئەستورۋى زولم، تەنافى لى بھۆننەۋە!

خۇساغنە كوردنەۋە

تاۋانى حىزبەكانى دەرهۋەى پارتى و يەكيتى، لە بابەت پىشەنگىنە كوردن و خاۋەندارىنە كوردن لە ھاۋالاتيانى مافخوراۋ و نارازى...

زۆرمان ھاۋار كرد، كەمتان گويلىگرت!
گەر دەتەۋى بزانى بارەگاي حىزبەكانى دەرهۋەى پارتى و يەكيتى،
بۇ سووتىندران!؟

تكايە ئەو بابەتە بخوينەۋە كە ھەوت مانگ و دە پوژ بەر لە ئىستا نووسراۋە، ۋەك ئاۋىنە، وىنەى ئىستام نىشان داۋن.

حازم عەلى كوتك

مامۇستا عەلى باپىر، لە چاوپىنكە وتنىكى كەنالى NRT فەرمووى: دەسەلات، مللەتى ئاوا بىدەنگى دەست ناكەوئى! چەند رۆژىكىش بەر لەو فەرمایشەى بەپىزىيان، سۆران عومەرىش گوتى: ئەو مللەتە شایەنى ئەوئە خراپترى بەسەرىنن!

ئەو نووسىنە، لەبەر ئەو دوو بەپىزە نانوسم و پرووى دەم تەنھا لەوان نىيە. دەمىكە ھەست بە ھاوارىكى خنكىندراو دەكەم لە ناخى مرۆفە برسىيەكان، بۆيە بە پارتە سىياسىيەكانى دەرەوئە پارتى و يەكەتى و اتا گۆران و يەكگرتو و كۆمەل و شىوعى و زەحمەتكىشان و چەند حىزبۇچكە يەك رادەگەيەنم: ئەو ئىوون بوونەتە ركەى بەر دىواری دەسەلات و مانەوئە، ئەگەرنا ئەوان دەمىكە لەبەردەم نارەزايەتتى خەلك نەتەيان^۱ بەرداوه! دەيانەوئە ئەوئە لەو مللەتە بىخودانەيان دىووه، بچن لە گۆشەيەكى ئارام، لەگەل مندال و نەوكانىيان بىخون، بەرلەوئە خەلكى مافخورا و پىيان لەسەر زكى دابگرى وەكو بۆق لە زارىيان بىھىنئەتە دەر، بە ئاشكراكردى چەند كەيسىكى گەندەلى دەسەلات ناگۆردى، بەلكو بە پىشەنگايەتى و بە رىكخستى كۆمەلگا كە ئەركى ئىوومانانە، دەگۆردى.

ئەرى پىم نالین مىللەت سەيرە؟ يان ئىوہ بە ئەركى ئەخلاقى و وىژدانى خۆتان رانابن؟ بۆ ئەوئە بەرەيەكى ئۆپوزسىون پىكىنن لەئاست چاوهروانى ئەو خەلكە ستەملىكراوه بن كە ئەركىكى پىرووزى ھەنوگەيە.

ئىوہ دەزانن لە سالى ۲۰۱۷ كاتىك لە پشتدەر و بىتوین خۆپىشاندانى بىپىشەنگ كرا، خەلكى نارازى بارەگاي لىق و مەلبەندىيان سووتاند، بە ھۆكارى گەندەلى و كىكردى ئازادى. بەلام لە خۆتان نەپرسى:

۱- نەتە: ورە، نىرانە، نەترە.

خاپەرۇكى يادەۋەرىيەكان

بارەگای گۆرپان و يەگگرتوو كئابخانەى حزبى شوعى و چەند شويىنىكى دىكە لەسەر بىئىرادەيى و بيجورئەتى و سەرپەرشتىنەكردنى مىللەت سوتىندران!
لە ھەموو دنيا ئۆپۆزسيۆن پروداو دەئافرىئى بۆ ئەۋەى خەلك بىنئىتە سەر شەقام. بەلام لەو مەملەكەتە ئەتكرارەى ئىمە، بە پىچەۋانەۋە پروداۋى زۆر گرنگ پودەدەن، كەچى لەلاى ئەو حزبە عاجباتيانەى بەناو ئۆپۆزسيۆن، نە باى دىت و نە باران! ئىنجا لەسەر ئەۋحالەش، چاۋەپوانن مىللەت فەرموۋى دەسەلاتيان لىيكات!
شاعىر دەلى:

ئىش بەبى زەحمەت مەحالە بوونى

پىياو ماسى بگرى تەپدەبى قونى!

ھەر ئۆپۆزسيۆنىك دروست بىت، باجى تەسلىمبوونى گۆرپان و دەست بە كلاۋوگرتنى ئىۋە دەدات! من ۋەكو پىشمەرگەيەكى دىرىنى گەلەكەم، لە پايزى تەمەندا ئوبالى ھەر پروداۋىكى نەخوازراو و پشيوى، چەند دەكەۋىتە ئەستۋى گەندەلكاران، ھىندەش دەكەۋىتە ئەستۋى شورى ئىۋەۋە! من لە پروانگەى ھەستكردنم بەو مەترسىيە، ئەگەر پرو بدات، دلنىام بارەگاۋ بەرژەۋەندى ئىۋەش سەلامەت دەرناچى! پىشنيار دەكەم ئەو پارتانەى ناتوانن، ئەو ئەركە پىرۆزە كە خۆى لە پىشەنگايەتى مىللەتدا دەبىنئىتەۋە، دوور لە توندوتىژى و خراپەكارى بەجى بگەيىنن، لەورۆ زووتر نىيە خۆتان حەل بكەن و دەست لەيخەى مىللەت بەردەن!

ئەزمون

خوینەری قەدر گران!

مروۆفی ژیر و ئاقل، دەبی پەند و وانە لە رابردووی خەلکانی پیش خۆی ببینی بۆ ئەوەی هەلەکانیان دووبارە نەکاتەو. ئەو چەند خالەیی نووسیومن، مەرج نیە هەمووی لە خودی خۆمدا بەرجەستە بووبن، وە یا هەر هەموویان تەنھا من نووسیبن، پەنگە تاکوتەرا لە ئاکامی خویندەنەو و بەرگۆیکەوتن و وتەیی خەلکی زانای تیکەوتبیت، وە یا دووبارەبن و بە وتەیی خەلکی دیکە بچن. مەبەست لە نووسینیان، تەنھا ئامانجمە ئێوە وەک من لەسەر سەت پەنگر هەلەکزی و دەستتان نەسووتی، چونکە من گاشەبەردی گەرە گەرەم هاتۆتە سەرپێ و نەدیتە لێیان هەلنگوتووم و، لەپەر سەرانگری نیو کەندو زەندۆلان بووم، خۆم تەکاندوو و هەستاومەتەو. ئیستاش لە کاتیکدا ماشەری هەودای تەمەنم و هەلدەکرێ، بۆ ئۆغر زۆرم نەماو، لە ئێوارەیی تەمەنمدا زەردەپەرەو، بەرەو ئاوابوون رادەخوشی. ئاخەر ناکرێ مروۆفیک کە ۶۷ سالی تەمەنی لە نیووی دوویمی چەرخیی بیست و سەرەتای سەدەیی بیستویەک، بەسەربردبیت، هەگبەکەیی پرنەبی لە کەوتنۆ هەستانەو هەلەوپەلەو ئەزمون و وانە، نەخاسمە لەو سەردەمە پەر لە شەپوشۆرپو بگرەوبەردەو کیشمەکیش، بە تاییبەتی ئەگەر ئەو مروۆفە خۆی لە سیاسەت هەلقورتانیدی و قەرە بە قەرەیی کوردایەتی هەنگاوی هەلئایبیت و ئاوارە بوویبیت، تیکەلای دابونەریتی پارچەکانی دیکەیی کوردستان بوویبیت.

بریا، ئەو وانە و ئەزمونەیی لە پەوتی ژیانم هەلموینووە، کراسیک بوایە و لەبەر خۆم دادەکەند و لەبەر مندالەکانم و هاوتەمەنەکانیانم دەکرد. بریا، ژیان وەک یاری گۆلین دوو گیم بوایە،

خاپه رۆکی یاده وه ریبه کان

بۆ ئه وهی له یه که میان ئه زمون کۆکه یته وه و له دووه میان بهرچاوت
پرون بیت بۆ ئه وهی به بهرنامه و به کامی دل بژی، به لام داری بریا
به ناگری!

تکایه ...

۱. پاكو خاوينی خۆت بکه، پاكو خاوينی ژینگه بپاریزه.
۲. ددانهكانت بپاریزه و خزمه تیان بکه، له پیریدا به كهلكت دین.
۳. شهوان زوو بخه وه و به یانیان زوو ههسته.
۴. به ئاوی زور گهرم خۆت مه شو ته مهنت كورت دهكات.
۵. خواردنی خۆمالی و كوردهواری بخۆ، له درووستكراو خۆت
دوور بگره.

۶. كات به فیرو مه دهو ریزی بگره.
۷. خواردن زور بجوو و بیهاره، یارمهتی گه دهت ده دات بۆ
ههرس.

۸. گۆرهویهكانت به دهستی خۆت بشۆ.
۹. له ههر شوینیک نیشته جی بووی، درهخت برۆینه مه لی لیتره
ده پۆم.

۱۰. هه موو پۆژیک پووداوه کان یاداشت بکه با له یادی نه که ی.
۱۱. سهیری چاوی ئه و که سه بکه که قسه ت بۆ دهكات.
۱۲. گهر منداله که ت سزادا هه ولده تییگه یه نه له سه ر چیه.
۱۳. جلوبه رگی گه شتکردنت با جیاواز بیت له جلوبه رگی پۆژانه.
۱۴. پیاده رۆبی و وه رزش بکه.
۱۵. به بی هۆکار یان به قسه ی خۆت پیمه که نه.
۱۶. مه رج نیه نووسه ر بیت به لام مه رجه خوینه ریکی باش بیت
۱۷. ماده دی هۆشبه ر و جگه ره مه کیشه که سایه تی و
ته ندروستیت ویران ده که ن.

حازم عه لی کوتک

۱۸. قومار مه که ئیستا و ئایندهت دهسووتینی.
۱۹. ریز له کهسانی گهورهت بگره، دهنگیان بهسهردا بهرزمهکهوه، پیشیان مهکهوه، لهبهریان ههسته.
۲۰. مندالی کهس مهگریینه له پیناوی مندالی خۆت پینکهنی.
۲۱. درۆ مه که مهگەر بۆ پاراستنی گیانی خۆت یان مرۆفیکی دیکه نه بیت.
۲۲. به گۆرانی و ههلبهستیک مهلی خۆشه تاوهکو تیی نهگهی چی دهلی.
۲۳. ئاگریک مهکهوه نهتوانی بیکوژینییهوه.
۲۴. ئهگەر مهلهوانیکی له زهبر نیت، مهچووه قوولایی ئاو، گرنگه مهلهوانی فیر بیت.
۲۵. بۆ خویندن و فیربوون ههچکات درهنگ نیه.
۲۶. له توانسته داراییهکانت کهمتر و زیاتر خهرج مهکه.
۲۷. تهنه یه کجار رینگه بده پارهی چایه کهت بۆ بدهن جاری دووهم تۆ پاره که بده.
۲۸. وهلامی ههچ پرسیاریک مهدهوه تا به وردی له پرسیاره که تینهگهی.
۲۹. په ره به توانسته کانت بده، ئهوهی دژایهتیت دهکات به ناچاری ده بینه شاگردت.
۳۰. هه میسه بهر له چه ند خوله کیک له و کاتهی دیاریت کردووه چاوت به یه کیک بکهوی له شوینیک که ههریت پیداو، ئاماده به بۆ بینینی.
۳۱. گهر ده ته ویت منداله کهت درۆزن دهر نه چیت درۆی له گهل مه که.
۳۲. وهلامی سلاوی هه رکه ست دایه وه ناوی بینه.

خاپەرزكى يادەۋەرىيەكان

۳۳. ئەھلى دىن و سىياسەت لەيەكتر جيا بگەۋە.
۳۴. ئەگەر ويسىت ئامۇژگارى كەسىك بگەى با بە تەنھا بىت.
۳۵. ئەزمونەكانت بنووسە با لە دواى خۆت سوودى لى بىينن و رۇحيانەتت شاد دەكات.
۳۶. لەو كاتەى ھاوسەر دىارى دەكەى ھەۋلەدە پىكھاتەى خىزانى لە خۆت نزيك بىت.
۳۷. بە دواى شتى لاۋەكى مەكەۋە و دەستبەردارى ئامانجە سەرەكەكە بىت.
۳۸. دوورى لەو كەسانە بگە شتىكيان پىن نەماۋە بۇ لەدەست دان
۳۹. ئەگەر نزيكەكانت نەتشكىنن بە كەس ناشكىنى.
۴۰. بۇ ئەۋەى لە دەرەۋە سەرگەۋتوۋ بىت لە مالاۋە يەكگرتوۋبە
۴۱. ئەگەر ھەموۋىت دەست نەكەۋت، دەستبەردارى ھەموۋشى مەبە.
۴۲. سووكايەتى بە ھىچ ئاينىك مەكەۋ گەمژانەش پەپرەۋەى لى مەكە.
۴۳. لە سەر مافەكانت بىدەنگ مەبە و ئەركەكانت پشتگوۋى مەخە.
۴۴. ھەر رووداۋىكى ناخۆش دووچارى بوۋى، سەرەتا زور گەۋرەى و دوۋاى بچووك دەبىتەۋە.
۴۵. لە بەلئىنەكەت خاۋەندارى بگە، كەسايەتت بەھىزدەكات.
۴۶. بىت بە پىلاۋەۋە لە پىش كەس دامەنى پىلاۋت بۇ بۇياخ بكات
۴۷. لە پىناۋى مشتىك پارە يان پلەۋ پۇست قوربانى بە ئابروۋ و كەسايەتت مەدە.
۴۸. ئەگەر تىكشكاي و كەۋتى، باۋەرت بە تواناى خۆت بىت بۇ ھەستانەۋە چاۋەرپى بەھىزىك مەكە ھەلتبستىنئىتەۋە.
۴۹. داننان بە ھەلەكەت بەرامبەرەكەت ھىۋر دەكاتەۋە.

حازم عەلى كوتك

۵۰. لەو شىخانىە نزيك مەبە كە بە خوینی هەژاران دەستنوێژ دەشۆن.
۵۱. بریاری بەپەلە و عەجولانە مەدە بەرلەوهی پەشیمان ببیتەوه
۵۲. تا دەتوانی نەهینی خەلك بپاریزه و كەموكۆرپیان بۆ داپۆشه.
۵۳. بە ئەقل و وێژدانى خۆت بكە، بۆی هەیه زۆرینە هەلە بیت.
۵۴. هیچ كاریك بۆ بەیانى دوامەخە، بۆی هەیه بەیانى كاری دیکەت بۆ پەیدا بیت.
۵۵. ئەو شادی و خوشگوزەرانیهی لە گێلیدا هەیه، لە وشیارى نایەتەپیت.
۵۶. گەشتەكەت گەر ژنى تیدا بوو، لەو كاتەى بە نیازی جوولەى، ۶ كاتژمێر زووتر بۆ ژنەكان دیاری بكە، ئەو كات پەنگە زۆرت دوا نەخەن.
۵۷. هەمیشە تاییبەتمەندییە باشەكانى مندالەكەت بخەروو بۆ ئەوهی هەولێ باشترین بدات.
۵۸. هەلەكانى ژیانەت بینەوه پێش چاوت بۆ ئەوهی دووبارەیان نەكەیتەوه.
۵۹. خوشباوەر و ساویلکە مەبە و ابزانى هاوڕێكانت تا دواى لەگەلت بمیننەوه و پشتت تیناکەن.
۶۰. گەر لیبوردنێك قەرزار بووی، هەول مەدە بە گلەبیهكى بیینهما خۆت دەرباز بكەى.
۶۱. دەلێن ئەوهی چەند زمان بزانی ئەوهندە كەسەیه، من دەلێم چەند كەسى باش هاوڕێت بیت تۆ ئەوهندە كەسەى.
۶۲. كەم بدوێ زیاتر گوی بگرە.
۶۳. هەرشتیك كړى بۆ نمونه جووتە گۆرهویهك، گەر باى پارهكەى لەبەرئەكەى و كەلكى لیوهرنەگریت و اتا گێلێت كردووه.

خاپەرىكى يادەۋەرىيەكان

۶۴. ريزگرتن لە بۇدەلە و دەستوداوين پيسەكان بېرىزىيە بە خەلكى پاكېرەۋشت.
۶۵. زانیت ھەر كەسىك خۆى پى لە تۆ گەورەترە تىببگەيەنە منيش لە تۆ بچوكتەر نيم.
۶۶. بزانه قەرز دەدەيت بە كى بۆ ئەۋەى بەرلەۋەى پىنى بلئى، بۆت بگەرىنئىتەۋە.
۶۷. گەر خانووت كرى بزانه دەبىيە جيرانى كى.
۶۸. تاۋەكو كارىكى چاكتەر نەدۆزىيەۋە كارى پىشۋوت بەجى مەھىلە.
۶۹. گەر پىت ناخۆشە بېرىزىت پىن بكى، بەرىزەۋە ھەلسوكەۋت بكە.
۷۰. باسى چاكەى خەلك بكە بۆ ئەۋەى خەلكانى دىكە چاۋى لىنكەن.
۷۱. گەر شتىكت لە يەكىك ۋەرگرت ھەۋلبدە بەرلەۋەى داۋاى بكاتەۋە بۆى بگەرىنئەۋە.
۷۲. قسە بۆ يەكىك بكە گوئىت بۆ بگرى.
۷۳. گفتوگو لەسەر شتىك مەكە كە بەرامبەرەكەت نىتەى .
۷۴. لەسەر شتىكى كەم لەگەل ناسىاۋەكەت تىكى مەدە، پەنگە رۆژىك فرىات بكەۋى ھەرگىز بىرت لى نەكردۆتەۋە.
۷۵. كاتىك لە سەر ھۆشى، مەھىلە كەس لە جىياتى تۆ بىرپارت بۆ بدات.
۷۶. ھەتا زىندوۋى، بىھىۋا و ئامانج مەژى.
۷۷. ئەگەر كىشەت لە گەل يەكىك ھەبوو خۆت بخەرە شوئىنى، ئەۋكات بىرپار بدە.
۷۸. زۆر پەزىلى و دەست پىۋەگرتن زىانى زىاترت پىدەگەيەنى.

حازم عەلى كوتك

ههروهك له كوردهواری دهلین: رهزیل هه میسه نانیکى زیاترى
دهپوات!

۷۹. داكۆكى له سهه ره لهكانت بهرامبه رهكەت زیاتر توورپه دهكات،
دانپیدانان ئارامى دهكاتوه.

۸۰. نه چاكه له یاد بکه و نه خراپهش.

۸۱. ههولبده ببیه جیگای متمانهی خهلك به ههر نرخیک بیت.

۸۲. كاتیك بۆ خهوتن پاكشای كاره باشو خراپهكانى ئه و پوژهت
بژمیره و پاقه بکه.

۸۳. شهوان ئه و كارانهی به كه مینهكانن بۆ به یانى دهستنیشانیان بکه

۸۴. ههر كه سیكت بینى زوو مه به برادهرى كه بووى به برادهرى
ههر كه سیك له سهه شتى بچووك له گهلى تيك مه ده.

۸۵. ساویلكه مه به، خۆت پادهستی دوكاندار مه كه كالایهكى باشت
بداتى، چونكه ئه وه بۆی نافروشى به توى ساغ دهكاتوه.

۸۶. بۆ ئه وهی خزمیكت یان دۆستیكت له دهست نه دهی،
هاوبهشی بازرگانی له گه ل مه كه.

۸۷. به ماندوو بوون چه سانه وه به دهست دههینى.

۸۸. ههتا دهتوانی گهشت بکه، چاوی مروّف دهكاتوه دهزانى
له ویدیوی کتیهكان چى دهگوزهرى.

۸۹. دایك یان باوك كاتیك منداله كهی سزادا ئه وهی دیکه
له بهرچاوی منداله كه داكۆكى لى نهكات باشه.

۹۰. له گهرمهى ههنديك پيشهاتدا ئه قى و فكر حوكم ناكاهه ولده
خۆت بهرزهفت بکهى.

۹۱. خاك و نیشتمانى خۆت خوشبووى و گریدرایوى زیدى خۆتبه.

۹۲. تو تهنها بۆ خواردن و پیتن له سهه ئه و خاكه ناژى، بهلكو
ئهركت له سهه رشانه.

خاپەرۆكى يادوه ريبه كان

۹۳. كاتيك هه لسه نگاندن بۆ مروفتيك ده كه ي گهر ته نها ترسنوكه تۆمه تي ديكه ي مه ده پال.
۹۴. بازارگاني و هاوبه شي له گه ل كه سيكي له خۆت به هيزتر مه كه كه نه تواني مافي خۆتي ليوه رگري.
۹۵. هه ولېده هاوړيكانت يه كترين خوشبويت.
۹۶. گهر به هيچ شتيك تووره نه بووي گومان له بوپريت بكه.
۹۷. نه گهر هيچ نادادي و زولميك له ناخه وه پوحي ئازار نه دايت گومان له مروقبوونت بكه.
۹۸. گهر له گه ل ئازاري خه لك فرميسكت دانه باري، گومان له سۆز و به زه ييت بكه.
۹۹. ريز له ئاو بگره و له پئويستي خۆت زياتر ئاو به فيرو مه ده
۱۰۰. تۆ بۆ ئه وه له ژيانداي جيهاني خۆت و خه لكاني ديكه ش پرووناك بكه يته وه.
۱۰۱. تاوه كو دايك و باوكت له ژياندا ماون دلان مه شكينه كه مردن كئيليان بۆ مه رازينه وه.
۱۰۲. هه ميشه له دژي ده سه لاتداران به نه گهر له به رژه وه ندي خه لكی هه ژاردا نه بوون.
۱۰۳. ده وله مه ندي و پاره ي زور مايه ي خوشبه ختي نيه.
۱۰۴. سه نه عتيك بزانه، له وپه ري دنيا وه ك بازيبه ندي زيړ فریات ده كه وي.
۱۰۵. گهر له پيداويستيت زيادبوو هه نديك پاره پاشه كه وت بكه.
۱۰۶. ئه و پئلاو و جلوبه رگو و شتانه ي به كاريان ناهيني بيده به و كه سه ي به كاريان ديني.
۱۰۷. ديارى بۆ كه ساني خوشه ويستت پيشكه ش بكه.

حازم عەلى كوتك

۱۰۸. دەستى ھاوکارى ھىچ كەس مەگىرەوہ.
۱۰۹. كەلوپەلى ھەرزان مەكپە كارەكەت راھى ناكات.
۱۱۰. پېشوختە پارەى كرىكار مەدە، تاوہكو كارەكەى تەواو دەكات.
۱۱۱. خۆت بە كەس بەراورد مەكە پەنگە بەرامبەرەكەت زۆر نارۆشنىير بىت.
۱۱۲. دووركەوہ لەوانەى پارەيان لە ئابروو لا گرنگترە، چونكە ھەموو بىئاپروبيەك لەپىناو پارەدا دەكات.
۱۱۳. ئەوہى ئازادى لا گرنگ بىت ناتوانى بە كۆيلەى پازى بىت.
۱۱۴. چەند دنيا بەرووتدا دلرەق بوو نەكەى بشكىتى.
۱۱۵. خالى لاوازى خۆت بۆ كەس دەرمەخە.
۱۱۶. مروّف بە ھەموو كەس دەویرى تەنھا بە مندالى خۆى نەبىت.
۱۱۷. خۆ لە خەلك بە گەورەترزانين نىشانەى قەزەمى و گرگىنى كەسايەتە.
۱۱۸. بەرلەوہى دەست بە ھەر كارىك بكەى ئەو ئامىرانەى پىويستن بۆ ئەوكارە ئامادەبکە.
۱۱۹. خۆشى و شىرىنى ژيان قوتدانى ئاسانە، مروّفى راستەقىنە ئەوہىە تالىەكان قوتبدات.
۱۲۰. گەر خۆت بەدەستھىنا و اتا دنياى بەدەست ھىنا، گەر خۆت دۆراند و اتا ھەموو دنياى دۆراند.
۱۲۱. رابردوو لە كۆلى ئايندە شەتەك مەدە.
۱۲۲. ئازادى شايەنى ئەو ژنەىە، ئازادى خۆى لە كۆيلەکردنى بەرامبەرەكەيدا نابىنيت.

تېيىنى:

خوينەرى بەئاگا و وردبىن! دەكرىت پرسىيارگەلىكت لەلا دروست بوويىت، ۋەك: بۆچى وىستگەكانى ژيانى نووسەر، پچرانى تىكەوتوو؟ بۆچى نووسەر لەو ھەموو سال پيشمەرگايەتەي، ياداشتى چەند داستانىكى نەكردوو ە بەشداربوو تىياندا!!

چونكە، سالى ۲۰۲۰ يەكەم كتيبم بەناوى (۵۷ سال خولانەۋە لەژىر ۋەھمى شۆرشد)، كە ياداشت و بىرەۋەرىيە، لە ۵۰۹ لاپەرەدا چاپ و بلاوكراوەتەۋە، لەو كتيبەدا زۆربەي داستان و وىستگەكانى ژيانى تيدا تۆماركراۋە. ئەو كتيبەي لەبەردەستتدايە، تەنھا خاپەرۆكى بەجىماۋى چەند ياداۋەرى و ياداشتىك و، چەند ھەلوئىستىكە لەمەر پروداۋەكان، كە لە كتيبى يەكەمدا پەريزپاكر ياداشت نەكراون و، ۋەك خاپەرۆك جىماون بۆ ئەم كتيبە.

يان دەكرى بېرسى: بۆچى زمانى پەخشان بەسەر ئەدەبىياتى ئەم كتيبەدا زۆر و زالە؟ ھەندىك لە ھاۋرئ نزيكەكانم شانيان لە شانى كردوو ە رككە، دەيانەۋى لەسەر سككەي نوسىنى زەمەنى خەباتى شاخ و پەرگى ئايدۆلۇجى و حزبايەتى و سياسەت بمترازىنن و بمخەنە سەر سككەي نوسىنى بابەتى ئەدەبى پەخشاننامىز. ديارە، ۋەك دەلەين دۆست ئاوينەي دۆستە! ديارە زياتر من لەو گۆشەيە دەبىنەۋە. نمونەيەك لەو بەريزانە كە زۆرم لئ نزيكە و رايەكانى بەلامەۋە گرنگن، شاعىر و جواننوس ھاۋرئ (بەكر ئالەي)يە، ھەمىشە ۋەك نارازىبوونىك زۆر جار دەلەيت: "دىسان سياسەت!" ئەۋەيش بە ھۆكارى ناشرىنكردنى سياسەتە لە باشوور و دلسۆزىيەكە بۆ من!

ئەلبوومى وئىنەكان

گوستان ماموژنی نووسەر

حاجی تاهیر هه للاج

شهید یاسین حاجی تاهیر

حاجی سمایل سوراحی

شهید نیسماعیل

له راستهوه: هاوری هه لکهوت، سشیخ لهتیف و شهید کمریم

شهید مام کاویس

شهید کانہبی گچکہ

نوسەر

شهید سه‌عیده رش

دانیشتو مکان له راستهوه: عهلی چاوسۆر، شههید هیوا.
وهستاو مکان له راستهوه: سادق، ههلهکهورت و حازم..

له راستهوه دایکی نووسهر لمگهل هاوسهر کهی..

هاورئ عملئ كوتك

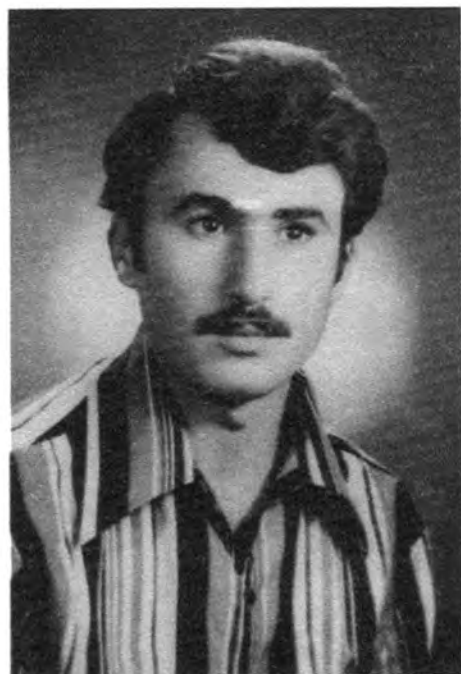
نهوروزئ بارزان ۱۹۸۴

شهيد علی حاجی نادر لهگهل چند پيشمرگهيك

نهروزی بارزان ۱۹۸۴

نوسر

شهید حسین حمیدناغای میرگهسوری

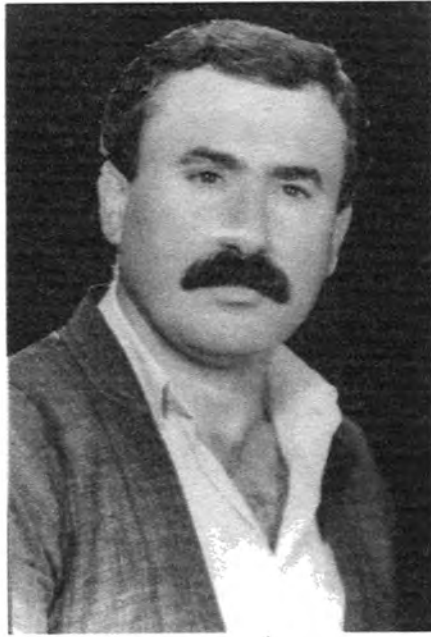

له پيشهوه : حازم، كانهبي گهوره، ههلكوت تهنيا و چهند پيشمهرگيهك.

١٩٨٣ زيوكه و ماشكانى روژههلات

نوسهر له روژههلاتى كوردستان ١٩٨٩

نوسلر

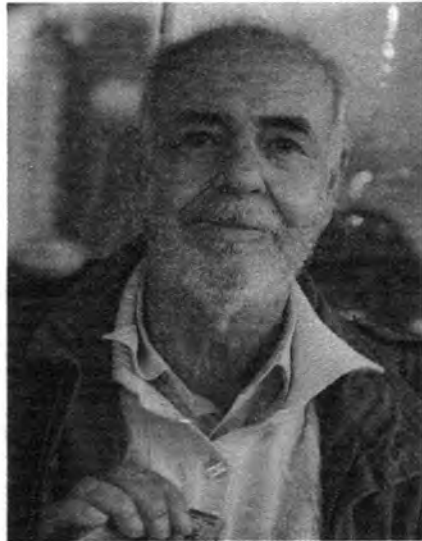
شهيد محمد حلاق

له راستهوه: ههردی، وریا، حازم و ناسقو..

نووسمر و هاوسمیری و دوو مندالمکھی (۱۹۸۴ بارزان)

فههڊ پۆلا (كههه)

له راسهوه: نهبو نهحرار و حاجی دههام

له راستهوه: نهرده لان و بورهان مهخموری

له پيشهوه: حازم، كانهبي گموره، ملازم رابهر و نهبو سيروان
۱۹۸۶ هۆكئ و چوار بۆت..

له راستموه: مهلا جهلال و شاخهوان حساری

هاوار عملی کوتک

مژده جهنگی..

شوینهواری قزقایان چهمی رهمان

خاپەرۆك، پاشه‌رۆك و پاشه‌به‌ره ... هه‌موو ئه‌و ناوانه، ده‌كردى به‌كاربێنين بۆ باقىمانده، يان پاشماوه‌ى به‌ره‌مىكى ساغكراوه‌ى دانه‌ويڵه‌ى وه‌ك: گه‌نم، جو، برينج، قه‌زوان، ترش... بۆيه منيش هاتووم ئه‌و ياده‌وه‌ريانه‌ى وه‌ك خاپه‌رۆك له‌ دواى چاپ و بلاوكردنه‌وه‌ى كتيبى (٥٧ ساڵ خولانه‌وه‌ له‌ ژير وه‌مى شوپشدا + ٢٠٢٠) ليم به‌جيمابوون، كوڤان بكه‌مه‌وه‌ و به‌ جوړيك ميشتكى خۆم بگوشم و ئه‌و رووداوانه‌ى له‌ زه‌يندا توامرن، بيانچۆرپينمه‌ سه‌ر دووتويى ئه‌و كتيبه‌ى له‌ به‌ردستت دايه‌ و چۆرپه‌ريان بكه‌م.

له‌ دواى ئه‌وه‌ى ده‌ستم له‌ بنى جيخونى گيڤا و ئه‌سكويم له‌ بنى مه‌نجه‌لى زه‌ينم وه‌ردا، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌م لى هه‌لكراند و ئه‌و خاپه‌رۆكه‌م به‌ ده‌سته‌وه‌ هات، كه‌ به‌ چاكم زانى ئه‌ويش وه‌ك كتيبى يه‌كه‌مم (٥٧ ساڵ) هه‌كه‌، مه‌جليسى نازيزانم رووشن بكانه‌وه‌.